

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

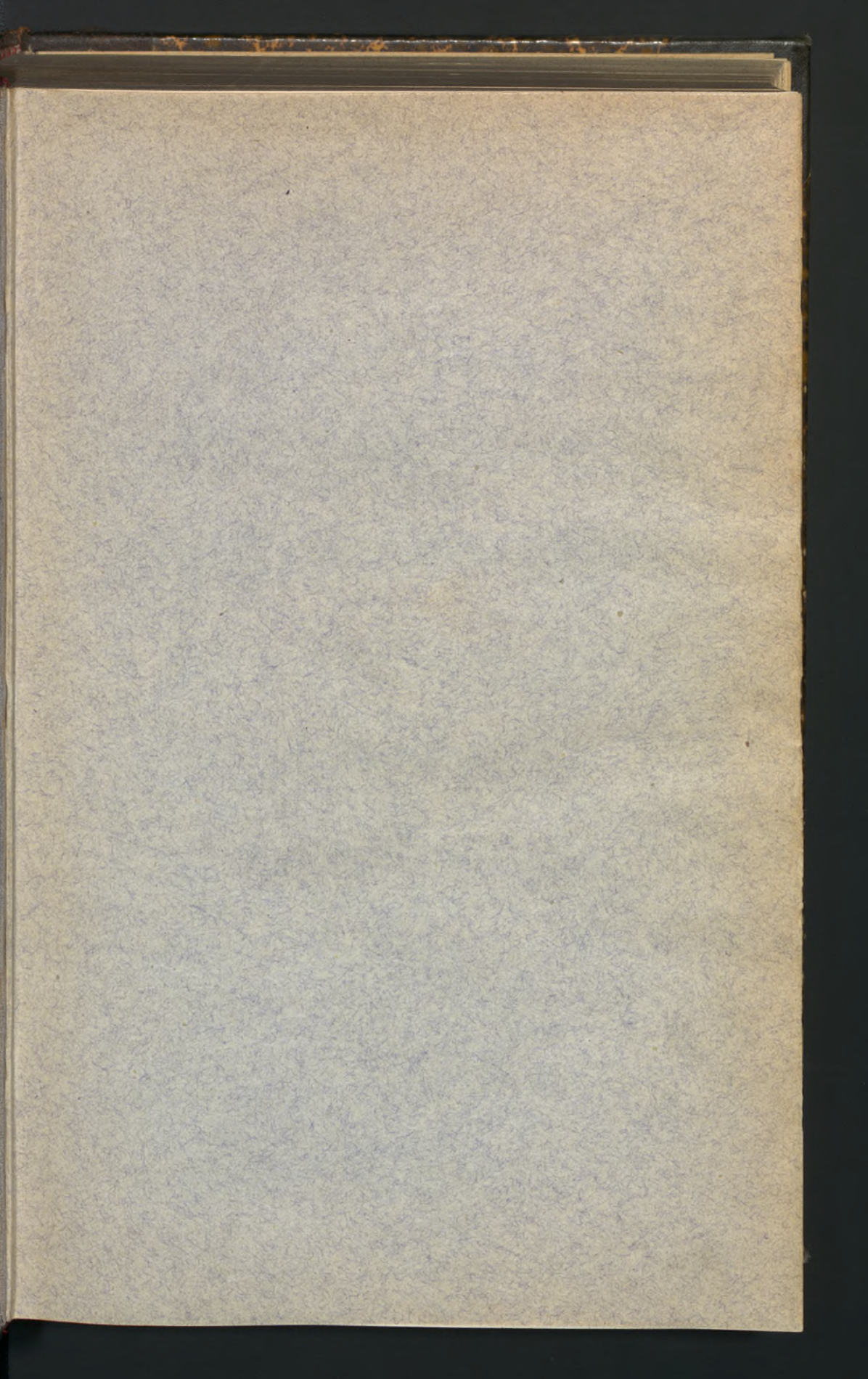

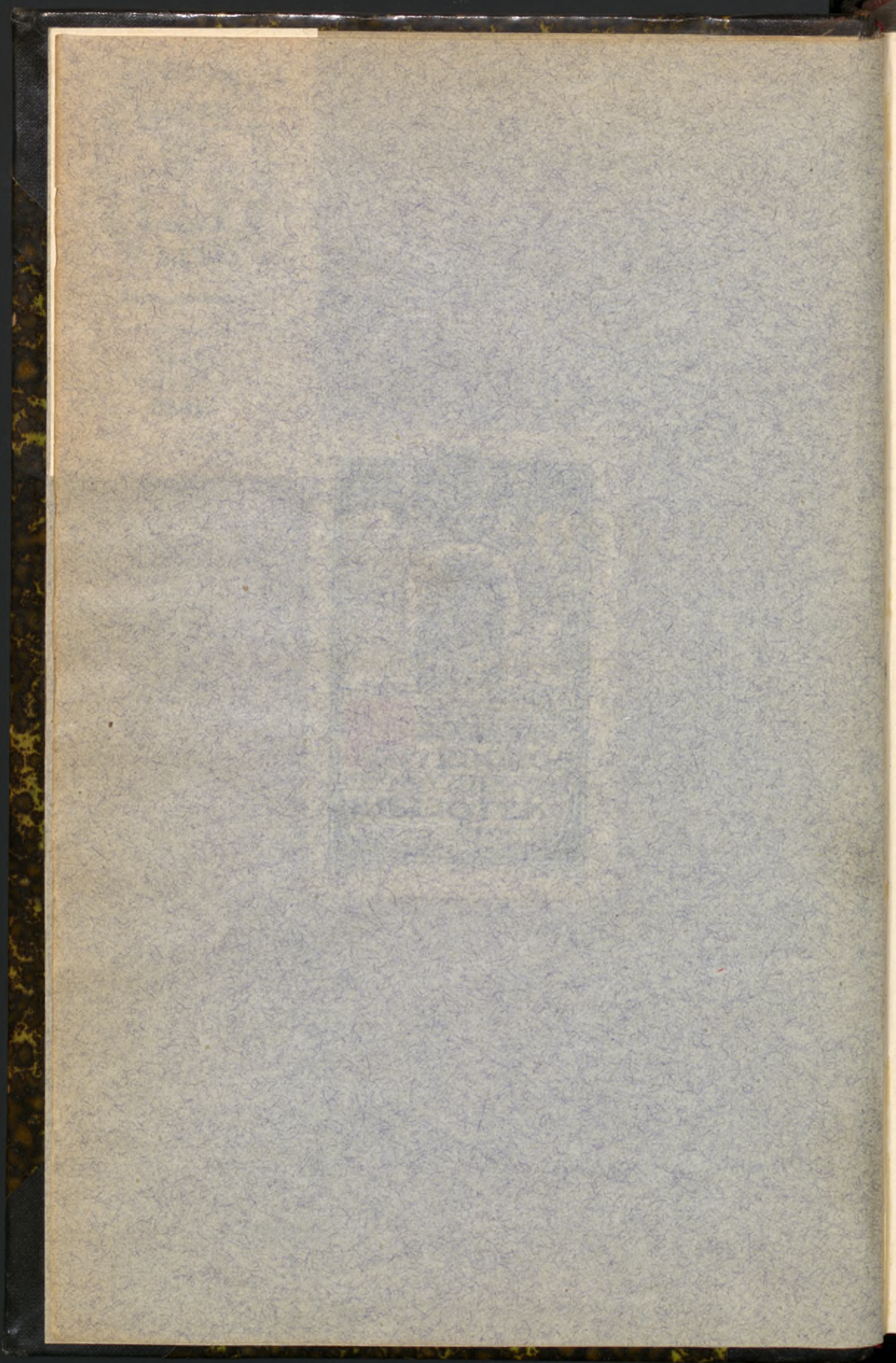

Allmänna Sektionen

Hist.
Sv.
Saml.

HANDLINGAR
GUSTAF DEN FÖRSTES
SVERIGES HISTORIA

TRYCKT PÅ KÖNIGL. BOKHÅLLNINGS- & TRYCKERIETS ÅR 1801

AF RIKSARKIVET.

RIKSARKIVET

ÅR 1801.

Första serien.

XXX.

1801.

KÖNIGL. BOKHÅLLNINGS- & TRYCKERIETS ÅR 1801

HANDLINGAR

RÖRANDE

SVERIGES HISTORIA

MED UNDERSTÖD AF STATSMEDEL I TRYCK UTGIFNA

AF RIKSARKIVET.

Första serien.

STOCKHOLM

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

1904

KONUNG
GUSTAF DEN FÖRSTES
REGISTRATUR

MED UNDERSTÖD AF STATSMEDEL I TRYCK UTGIFVET

AF

RIKSARKIVET

GENOM

JOH. AX. ALMQUIST.

XXII.

1551.

STOCKHOLM

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

1904

KÖNIGL. HANDELS-
KONTO

GUSTAF DEN FÖRSTES

REGERINGENS

REGERINGENS HANDELS-
KONTO

REGERINGENS

RIKSARKIVET

REGERINGENS

1811. 1. 1.

REGERINGENS

XII.

1811.

REGERINGENS

REGERINGENS HANDELS-
KONTO

FÖRORD.

Manuskriptet till 1551 års riksregistratur föreligger i ett band, innehållande 245 blad, af hvilka några dock äro oskrifna. De i förorden till föregående delar omnämnda kopister igenfinnas äfven här, likväl med den skillnad, att den äldre afskrifvaren, hvars arbete omfattar bl. 1—171 och 200—245, kopierat alla i registraturret införda skrivelser med undantag af ett enda, och att den yngre handen med detta undantag endast ånyo afskrifvit de bref från månaderna Oktober—December, som återfinnas bl. 175—194 och hvilka således här förekomma in duplo. — Handskriften, som i senare tid nybundits, bär i äldre förteckningar signum X. Innehållet är helt och hållet affattadt på svenska språket och de bref på tyska (tillsammans sju), som tryckts här nedan, hafva med undantag af ett, som förvaras i riksarkivets konceptsamling, erhållits från resp. arkiv i Köpenhamn (2), Danzig (2), Reval (1) och Wien (1). Som vanligt hafva äfven åtskilliga inhemska arkiv erbjudit tillfälle till komplettering och inalles 64 skrivelser från 1551 hafva på detta sätt kommit att införas i det tryckta registraturret, ehuru de saknas i det handskrifna. Af dessa härstammar större delen från Kammararkivet (36, af hvilka 27 i den också förut ofta citerade qvittenskopieboken), de öfriga förvaras dels i riksarkivet (7) och i den der deponerade Skoklostersamlingen (1), dels i resp. arkiv och bibliotek i Upsala (1), Strängnäs (2), Jönköping (3), Lund (1), Arboga (1) och Helsingfors (4) m. fl. ställen. Så vidt jag kunnat finna, hafva af hela antalet bref från detta år 66 förut en eller flera gånger varit tryckta i andra arbeten.

I föregående delar hafva under rubriken 'Utdrag af utgångna skrivelser' publicerats de listor, som i registraturret tid efter annan införts öfver sådana bref, hvilka ej der in extenso afskrifvits. Dylika förteckningar saknas i 1551 års registratur utom för Januari och Februari månader, men er-

sättas rikligen af ett detta år begynnande, i RA. förvaradt s. k. protokoll, som finnes i behåll för flere, men ej för alla år af 1550-talet och för 1551 och 1552 tillsammans omfattar ej mindre än inemot tre och ett halft hundra tättskrifna qvartblad. Innehållet klargöres genom rubriken »*Register opå meningerne aff alle breff, som utaff Kon:ge Matz till Sverige etc. cancellij utgångne äre*», hvarvid emellertid behöfver erinras, att dermed blott afses det *svenska* kansliets skrivelser, och att således inga bref till utlandet der förekomma. Ordningen, som i allmänhet är kronologisk, är dock ej den bästa, i det att senare anteckningar af olika händer införts, der plats funnits, och då äfven de i registratoret kopierade brefven ingå bland de öfriga, har en omredigering varit nödvändig vid tryckningen. Dervid hafva följts samma principer, som förut iakttagits vid publicerandet af ofvannämnda 'Utdrag' (jfr Förordet till D. XXI) och således materialet, i den mån det behöft användas, under oförändrad rubrik månadsvis sammanförts i en kronologisk följd. På grund af dessa brefutdrags stora antal och sammanträngda form har namnregistret dels betydligt svält ut, dels vållat ej obetydliga svårigheter i synnerhet beträffande de talrikt förekommande finska ort- och personnamnen, hvilka tyvärr icke alltid kunnat lösas.

Med året 1551 har efter hvad de utgående expeditionerna visa prins, eller som han sjelf skrifer sig, utvald konung Erik börjat att mera ingående deltaga i riksens vårdande värf. Åtskilliga bref från honom eller i hans namn utgångna äro också in extenso intagna i registratoret och ännu flere äro i det ofvannämnda protokollet för samma år genom randanteckningar eller på annat sätt angifna såsom utfärdade af honom. Bortsett härifrån är det intet, som vare sig med afseende på innehållet eller adressaterna skiljer dessa bref från faderns eller gifver dem annan karaktär än vanliga statshandlingar i tidens stil. Då de sålunda gifvetvis skolat medtagas, har jag emellertid valt att sammanföra de fullständigt bevarade i ett särskildt tillägg, der deras afvikande form lättare faller i ögonen. Att så ej skedt äfven med utdragen må vara en inkonsequens, som berott på redaktionella förhållanden, hvilka möjligen i kommande delar kunna ändras.

Stockholm i November 1903.

Joh. Ax. Almquist.

1551.

Vesterås den 1 Januari.

Till menige bergsmän på Noraskog och Lindesberg angående deras begäran om spannmålsunderstöd.

Riksregistr. 1551, fol. 1. — »Register opå . . . alle bref . . .»: »Relator Jöns Monsson.»

Vår gunst etc. Som I skriffve, trogne undersåther, och begäre, att vij edher medh någon spannmåle undsättning göre ville etc., så haffve vij väl alrede tänckt ther till och hade I förthenskuldh inthet hafft behoff oss medt edher skriffvelsse besöke eller edher ther um omack göre upå thenne tijdt etc. Vij haffve och nu latijdt tilskriffve vår fougte udi Åkerbohärede, Niels Tulesson, atth han skall lathe edher bekomme tijt up till edher så mycken spannmåle, som han på våre vegna i befallningh haffver; ther edher effter rätte vette. Gudh befalendes. Datum Vesterårs prima Januarij anno 1551.

Vesterås den 2 Januari.

Bytesbref mellan Kongl. Maj:t å ena, Joen Olsson [Gyllenhorn] till Hacksta och Lars Fleming till Nynäs å andra sidan på jord, liggande dels invid Vesterås, dels i Lundby socken.

Riksregistr. 1551, fol. 1 v.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt medh thette vårtt öpne breff, att vij opå cronones vägne haffve giordt etth

Gustaf I:s Registr. XXII.

venligitt jordeskiſſte medh oss elskelig vår tro man och rådh, Joen Olsson till Hakelstada och Lasse Fleming till Vijnäss[!], i så måtthe atth vij haffve undt och uplatijdt them och theris ärffvinger till everdelige äge en vår eng, benempdh Saltengen, liggiendes vedh Hammerby udi Lundby sockn etc. Ther emott haffve the uplatijdt oss och cronon två vreter, liggiendes udi Slotzhagen her vedh Vesterårs, till everdelige äge, som theris breff, oss ther upå giffvedt, vijdere förmedler etc. Hvarföre affhende vij oss och cronone för:ne Saltengen och tilegne henne för:ne Joenn Olsson och Lasse Flemmingh och theris ärffvinger till everdelige äge etc.; och thess till yttermere vjssse lathe vij tryckie vårtt secretum her nedan före. Datum Vesterårs 2 Januarij anno etc. 51.

Vesterås den 2 Januari.

Till Nils Helsing angående skattelindring för allmogen i hans befallning.

Riksregistr. 1551, fol. 2. — »Register opå . . . alle bref . . .»: »Relator Jöns Monsson.»

Vår gunst tilförende etc. Oss förundrer, Niels Helsing, atth thu och the andre, som then kostgerdh udi thin befallning lagdt haffve, inthet then menige mandz brijst haffve öffvervägett och then dyre tijdh, som nu i landett ähr, anseedt, uthan lagdt the fatige men mere tunge opå, än som them drägeligitt kan vare, hvilckett oss föge behager, och effter the dagelige mycken tunge haffve för menige rijcksens beste, vele vij ingelunde, atth the skole bliffve förtungede medh så stor gerdh, som nu ther bestelth ähr, uthan biude tigh, atth thu legger halffpartten mindre opå hvar gerdh, synnerligen udhi thesse partzeler, som äre spannemåll, brödh, kött, flesk, fisk, smör, osth, humble och salth, vettendes tigh fulkomligen her effter rette. Datum Vesterårs 2 Januarij anno etc. 51.

Vesterås den 2 Januari.

Till Mats Pedersson angående en af honom pålagd kostgärd.

Riksregistr. 1551, fol. 2 v.

Vår gunst etc. Oss förundrer icke lithedt, Matz Pedersson, att thu icke haffver oss skriffvedt till, sedan thu drogh häden ifrå oss, um then kostgerdh thu förhandler um, then thu framdrager, och haffve vij förnummett aff the register, som thu haffver sendt hijtt till våre schriffvere, att thu besvärer then menige man altht för myckett medh samme kostgerdh och öffverväger inthedt then dyre tijdh, som i landett ähr, hvilckett oss platt inthedt behager; icke var tigh heller befaledt att legge någon stoor gerdh opå then menige man, uthan alenast att the skulle hielpe oss någett till fettalie och foder, så myckett som the sielffve välvilligen göre ville, och biude vij tigh än nu, att thu samme gerdh inthet högre legge skall, än som then menige man drageligitt vare kan och the sielffve välvilligen utdrage vele, lathendes oss och oförsumeligen medt thin scriffvelse rätt bliffve förstendiget, huru her um bestelth bliffver. Thette ingelunde försumendes. Datum Vesterås 2 Januarij anno etc. 1551.

Vesterås den 3 Januari.

Öppet bref för Anders Nilsson på skattefrihet för en gård i Romfartuna socken.

Efter afskrift i [S. Åkermarks (sedan Leijonmarks)] kopicbok å donationer, I, K. A.

Vij Gustaff etc. göre vetterligit, att vij aff synnerlig gunst och nåde hafve undt och effterlåtidt och nu med thette vårt öpne bref unne och effterlâthe, att thenne vår

tro undersåthe, Anders Nilsson i Gesale udi Romfortuna sochn, må och skall niute, bruke och behålle een vår och cronones gård, benempd Liskieberga,¹⁾ liggiendes i för:ne Romfortune sochn bredhe vijdh hans gårdh Gesale frij för vår och cronones skatt. Biudandes förthenskuld våre befallningzmen, att the ike göre för:ne Anders Nilsson her emot hinder eller förfångh. Datum Vesteråås 3 Januarij anno 1551.

Vesterås den 5 Januari.

Öppet bref för Hans Våghals på besittningsrätten till ett torn i Stockholm.

Riksregistr. 1551, fol. 3.

Vij Gustaff etc. gøre vitterligitt, att vij aff synnerlig gunst och nåde haffve undt och effterlatijdt, som vij och nu medt thette vårtt åpne breff unne och effterlathe, atth thenne vår tro tienere Hans Vågehals frij och obehindret udi hans lijffz tijdh må och skall byggie och boo udi thet torn, som han nu besitter och ligger udi vår stadh Stocholm östan till udi Schultens Lasses grendh. Doch um för:ne Hans sigh annerlunde än troligen emott oss udi någen måtte bevijsendes varder, skall han dhå thette vårtt gunstige breff och nådelige tillatelsse inthet niuthe eller beholle etc. Biudendes förthenskuld våre befallningxmen, teslikes borgemestere och rådth udi för:ne Stocholm, att the icke göre för:ne Hans Vågehals her emott hinder, platz eller förfongh etc. Datum Vesterås 5 Januarij anno etc. 1551.

¹⁾ I »Register opå . . . alle bref . . . » står *Lisleberga*.

Vesterås den 5 Januari.

Öppet bref för Lasse Myntare, borgare i Vesterås, angående rätt för honom att inkräfva sina fordringar inom riket.

Riksregistr. 1551, fol. 3 v.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att thenne vår tro undersåthe, Lasse Mynthere, borgere her udi vår stadh Vesterås, haffver underdäneligen giffvedt oss tilkenne, att han en hoop geldh mongestedz her i rikkit iblandh fougter, prester, borgere, köpstadzmän, bergxmän och böndher utestondendes haffver och kan icke komme till sin betalningh och förthenskuld udi sin handell endeles stor skade haffver och till achters kommen ähr etc. Hvarföre hafver han ödmiuckeligen begäredt vår kongelige öpne breff, att han sådane geld frij och sächer inmane och upkreffie motte, ee hvar han sådane sine galdenerer her i rikkit bekomme kunde, hvilckett vij honom för rättvijsenes skuld icke haffve vegre velet eller kunnett etc. Hvarföre biude och förmane vij edher alle, som för:ne Lasse Myntere någon dell plictige och skyldige äre, thet I nu medt thet förste vele förtenckte vare att stelle honum medh en redelig betalning tilfrijdz, så att han icke offtere behöffver bekymbre oss um samme ärende, så framt I vele göre thet oss liufft och behageligitt är, biudendes och så våre fougter och embetzmen, att the äre honom behielpelig[e], ee hvar han theris hielp um samme sak äskiendes vordher. Datum Vesterås 5 Januarij anno etc. 51.

Vesterås den 5 Januari.

Till borgmästare och råd i Jönköping med rekommendation för hustru Karin angående ett henne der tillfallet arf.

Efter en nyare afskrift i Kongl. Vitt-, hist.- & ant.-akad. af originalet i Jönköpings stadsarkiv. Jfr »Register opå . . . alle bref . . .», fol. 7.

Gustaff etc. Vår gunst tilförende etc. Vetter käre undersåter, att thenne hustru Karin [Seffredz i Söderköping] haffver udi underdånigheet latidt giffve oss tilkenne, att henne på en liten pigis vägna något arff ther i Jeneköpfung lageligen tilfalle skall etc. Så är förthenskund vår vilie och befallning, att I hielpe henne til så myckit hon i så motte kan finnes haffve rett till, så att hon icke videre behöffver bekymbre oss herom, vetendis eder her effter rette. Datum på vårt slott Vesterårs 5 Januarij anno etc. 51.

Sigill.

Utanskrift: Till våre trogne undersåter, borgemestere och råd h udi Jeneköpfung etc. gunsteligen.

Vesterås den 6 Januari.

Till Germund Svensson [Somme] angående en påbjuden undersökning af ödeshemman, om Joen Skrifvares till Barkestorp utnämning till fogde i Möre och om behöfliga förnödenheter till skeppsbyggeriet i Kalmar.

Riksregistr. 1551, fol. 4 v.

Vår gunst tilförende etc. Vij förnimme aff thin schriffvelsse, Germundh, att thu villth lathe ransake um the ödessgodz, som vij hade befaledt framlidne Lasse Pedersson atth ransake effter, hvilckett oss väll behager, och see [vij] gärne, att vij motte bekomme ther um godh beskedh medh thet förste.

Vij vele och bruke then Joenn Schriffvere opå Bockus-
torp till fougte udi Möre och sende tigh her medh hans
fougte breff etc.

Hvadt som thu behöffver till then skijpzbygningh,
synnerligen allerhonde spijck och annedt, som vij haffver
rådh till udi Stocholm att undsetie tigh medh, thet be-
höffver thu icke lathe köpe udi Tyslan[d], men kabbel-
garn och annedt, thet vij icke sielffve haffve rådh till,
må thu förskaffe tigh udi Tyslandh eller annerstedz. Item
skicke vij tigh her medh en vrecklingh, som vij haffve
latidh smide her uppe vedh våre hamersmedier, och um
thu behöffver sådane eller och annedt slagh spijck till
then skepzbygningh thu lather förhänder haffve, dhå må
thu thet giffve vår fogte opå Vångebergh tilkenne, och
haffve vij latidt scriffve honum till, att han tigh skall
bekomme lathe, hvadt slagh spijck thu förnödhnen haffver.

Thu må och lathe oss förstå, hvadt thu behöffver
aff then deell vij tigh undsettie kunne ifrå Stocholm,
vettendes tigh her effter rette. Datum Vesterårs 6 Ja-
nuarij anno etc. 51.

Vesterås den 6 Januari.

*Till borgmästare och råd i Stockholm med rekommendation
för Henrik Nilssons hustru Margareta.*

Riksregistr. 1551, fol. 5.

Vår gunst tilförende etc. Vetter käre undersåther,
atth thenne hustru Margrete, Henrick Nielssons i Stocholm,
haffver åther varijdt her för oss och clageligen giffvedt
tilkenne, att hon icke än nu haffver bekommett aff edher
effter vår förre scriffvelse, som hon i Vastena fick till
edher, någett entligitt beslutt um thet huss, som Sven
Månsson sitter udi och hon förmener sikh haffve rätt till,
och förthenskuld än nu upå thet underdånigeste aff oss

begäredt, att henne ther um uthan vijdere förhalningh måtte skeep så myckett som rätt ähr etc., biudendes edher förthenskund alffvarligen, att I endeligen vele lathe bådhe partherne bekomme her på en retvijss dom och fulkomlig beslutt oanseendes all vild och vänskap, så att vij herum icke offthere motthe öffverlöpn och besvärede bliffve. Thette I så endeligen bestelle vele. Datum Vesterårs 6 Januarij anno etc. 1551.

Vesterås den 10 Januari.

Till allmogen i Åkerbo härad angående frihet från fodringens utgörande.

Riksregistr. 1550, fol. 5 v.

Vij Gustaff etc. tilbiude edher dannemen alle, som bygge och boo udi Åkerboherredt, vår gunst och nådhe tilförende etc., giffvendes edher her medh tilkänne, atth effther vij haffve förnummedt edhers välvillighet medh körningh och annen dell, som vår fogte edher opå våre vägne tilsagdt haffver, therföre haffve vij gunsteligen undt och effterlatijdt, att I måge haffve frijhett opå vår fodringh, hvar man som oss medh för:ne körning hulptett hafver för två hester, ther I edher effter rette måge. Gudh her medh befallenndes. Datum Vesterårs 10 Januarij anno etc. 51.

Vesterås den 10 Januari.

Till Nils Birgersson [Rosenqvist] angående åtskilliga ärenden i hans befallning.

Riksregistr. 1551, fol. 6.

Vår gunst tilförende etc. Hvadt thin scriffvelse belänger, Niels Birgeson, um vår fodringh, att bönderne

udi thin befallning vele gerne utgöre oxer för same fodring etc., så äre vij ther medh tilfrijdz och vele, atth thu udi then mätthe skall söke och rame vårt besthe.

Um then spannemåll, som thu begärer, atth vij skulle settie köp opå, så kan thu väll sielff tencke, att vij inthedt synnerligitt köp opå sådane spannemåll her settie kunne, effter vij icke vette, hvadt spannemålen geller udi then landzende, men then tiende thu scriffver, atth her Ture Trolle haffver hafft udi förlänigh aff oss udi Albohærdt, må thu anamme till Cronebergx gårdh, och haffve vij scriffvett her Ture till orsaken, hvarföre vij icke sådane tiende nu honum effterlathe kunne etc.

Thett flesk thu scriffver um må thu lathe komme till Calmarne och för then tunge skuldh, som bönderne utåff samme flesk medh skiutzferder haffve skulle, vele vij icke, atth thu skall någett hijt uppskicke.

Vijdere effther myckett aff vårt krijxfolck döde bliffne ähre ther nidre udi landett, vele vij förthenskuldt, atth thu udi staden igen alle the dugelige karler antage skall, som ther stå tilbekommendes.

Thett stongeståll och the två såger thu begärer ifrå Orgehytte skall thu ther bekomme, ee när thu vilth thet anname lathe, ther um vij och haffve scriffvit vår fougte till opå Vängebergh, Bencht Pedersson.

Yterligere effter tigh uthan tvill väll vitterligitt är, att Lasse Pedersson, som var fogte utöffver våre ägne landboor udi Smålandh, dödh bliffven är, så kunne vij tenckie, atth thu haffver väll någon förständig karll hoss tigh, som till samme befallningh väll tiäner, then ther och veett landzens lägenheett. Är förthenskuldh vår villie och befallningh, att thu tencker till medh allerförste atth tilskicke någon udi hans stadh igen, doch förskaffendes atth han oförsumeligen mätthe komme up till oss, atth vij her

viðdere sielffve medh honom um alle læggheter förhandle måtte. Ther thu tigh effter rette vilth. Datum Vesterårs 10 Januarij anno etc. 51.

Vesterås den 11 Januari.

Till biskop Märten [Skytte] i Åbo angående hans testamente.

Riksregistr. 1551, fol. 7. — Förut tryckt af P. E. Thyselius i Handl. rör. Sveriges inre förh. under kon. Gustaf I, Bd 2: H. 2 (1845), s. 349, samt af A. I. Arwidsson i Handl. t. uppl. af Finl. häfder, D. 8 (1856), s. 60—61.

Vår synnerligh gunst tilförende etc. Vij haffve fått edhers scriffvelse, käre biscop Märthen, udi hvilcke I giffve tilkänne, att I udi the hellige trefallighetz namn och opå vårtt gunstige behagh haffve latijdt upscriffve edertt testemente eller yterste villie och ther medh haffve I oss tilhonde skickedt ett register, udi hvilckedt I eders mening um sådane testemente uptecht haffve, begärendes vette, um vij samme testemente gille eller ther medh någon annen förvandlingh göre vele etc. Så behager oss väl, käre biscop Märthen, att I sådanth udi tijdh betenckie, och äre icke tilsinnes um sådane edhers yterste villie någett förvandle, uthan effter I nu sielffve um sådane testemente besluttidt haffve, kunne vij väll lijde, att ther um bliffver bestelth, som nu udi edhers vällmacht skickett och lagett ähr. Vij vele och edre testamentarijs behielpelige vare, att same testemente effter eders egen yterste vilie och samtycke skall utskaffet och utskipt bliffve. Gudh edher befalendes. Datum Vesterårs 11 Januarij anno etc. 51.

Vesterås den 11 Januari.

Till Gustaf Olsson [Stenbock] angående det ifrågasatta jordbytet med Lars Bröms och om lösen för konungsfördringen m. m.

Riksregistr. 1551, fol. 7 v.

Vår synnerlig gunst etc. Som I scriffve och giffve tilkänne, käre her Göstaff, um the gårdher, som Lasse Brömpz biuder oss till förbättring udi thett skipte emellem oss och honum etc., så kunne vij ther till inthet annett svare, uten att I vele lathe besee och ransake then gårdh i Synnerbo, ther then ström löper aff Vulm, tesligeste then andre gård, som renther sex pund smör och en tunna maltt, som han biuder oss, giffvendes oss sedan um samme gårders legenheter tilkänne, huru the hete och hvadt the renthe medt alle andre theris umbstender etc.

Vij äre och tilfrijdz, atth bönderne måge löse konungsfodrigen, som I skriffve um, anthen för oxer eller peninger, ther the haffve best rådth till.

I vele och så förskicke hijt up the rekenskaper upå the gerder och daler, som I röre um; tesligeste att I vele skynde the godemendz fougter, som haffve länen ther i Vestergötlandh, up medt theris regenskaper för then lagmandzfodrigen, som the upburidt haffve anno etc. 50. Eder her medh Gudh befallendes. Datum Vesterås 11 Januarij anno etc. 1551.

Vesterås den 11 Januari.

Till Långe Måns angående kyrko- och prestlandbönderna i Läckö län och om lösandet af deras gengärd.

Riksregistr. 1551, fol. 8.

Vår gunst etc. Vij lathe för någon tijdt sedan, Lange Måns, scriffve tigh till um the kyrcke och preste landboor

i Läckö län, som thu nu begärer vette vår vilie um, att tu skulle kennes vedh them udi alle partzeler, visse och ovisse, som the pläge utgöre. Så [är] ännu vår villie, att thet så skee motte.

Och thet för:ne landbönder begäre löse theris gingerder, som the nu utgöre skole, ther äre vij tilfrijdz medh, atth the måge lösen, effter som spannen ther nidre går och gelder, vettendes tigh her effter rette. Datum Vesterårs 11 Januarij anno etc. 51.

Vesterås den 13 Januari.

Till Ture Pedersson [Bjelke] och Lars Olsson angående inhemtandet af underrättelser rörande rustningar i Norge, om hvilka rykten voro gängse.

Riksregistr. 1551, fol. 8 v.

Vår gunst tilförende etc. Oss är tilkänne giffvedt, Ture och Lasse, utåff våre gode men och tienere, som nu Stocholms slott haffve i befallningh, att tith är rychte kommitt medt någre våre knechter ifrå Östergötlandh um sex eller siu fennicker knechter, som udi Norige skolle församlede vare, ändoch the inthedt yterligere ther um förnummett haffve, hvilken them skall haffve tijt skickedt, eller um thet så udi sanning vare skall etc. Hvarföre är vår villie och befallning, att I medh thet förste vele haffve edertt visse budh in udi för:ne Norige och lathe heme-ligen förfare och förkundskape rette sanningen, hvem the tilkomme och hvartt heden the haffve sigh achtedt, giffvendes oss seden ett vist beskedh tilkenne, huru her um vare kan och um förberörde knechter tijtt kompne äre, att man dhå kunne få vette, effter som I tenckie kunne oss och rijkitt ther stoor macht opå ligger. Thette ingelunde försumendes. Datum Vesterårs 13 Januarij anno etc. 51.

Samme meningh till her Göstaff Olszon, Söffrin Små-sven, Mauritz Olszon och Erick Rolffson.

Väsby den 13 Januari.

Till Jöns Månsson angående åtskilliga fogdars med fleres räkenskaper, om försäljningspriset på gäddor och om hans begärda tjenstledighet m. m.

Riksregistr. 1551, fol. 9. — I Register opå . . . alle bref . . . är samma (?) bref dateradt från Kopparberget 25 Januari.

Vår gunst tilförende etc. Vij äre tilfrijdz, Jöns Månsson, att Henrick Schreddere, Sven Torstensson, Clemett Skepzschriftvere och Hans Järnschriftvere måge bliffve ther udi Vesterårs och göre theris rekenskap. Och är vår villie, att thu theris rekenskap medt alsomstörste flijtt skalt förhöre lathe, ingelunde tilstädiendes them täden drage, för än vij rett bliffve förstendigede, huru same theris rekenskap förhörde och forlupne äre.

Som thu giffver tilkenne, att Henrick Schreddere haffver ingen annen upbördh opå lax eller finske geddor anno etc. 50, uthan thet inventarium[!], som tilstädes var effter thenn 49 årss rekenskap etc., så ändoch thu lather förstå, atth oss inthedt borthe är, ty atth then 50 årss upbördh skall vare kommen udi thet inventarium, som var tilstädis effter then 49 årss rekenskap, synes oss doch, att sådanth icke rätt ähr, och skeer oss genom sådane rekenskap föge skiäll. Therföre vele vij ingelunde haffve åren tilhope blandett, uthan att hvartt år skall haffve sin fulle upbördh. Och thet, som var rette inventarium effter then 49 årss rekenskap, må väll kalles inventarium, men thet, som rette upbörden var anno 50, skall för same år kalles rette årssens upbördh, opå thet atth icke någon förirringh udi rekenskap komme skall och oss ther medt förkortt skee mätthe etc.

Som thu lather förstå, atth then Anders Humble, hvilcken förskickedt var till Östergötlandh och Vestergötlandh medt en hoop aff våre geddor, icke kan få ther

nidre tolff öre för hvartt lispundh aff same gedder etc., så synes oss, att um vij same gedder ther nidre udi landett för ringere köp giffve skulle, dhå haffve vij föge för then umkostnadt, som opå samme gedder udi then långe vägh ifrå Stocholm och nidh till för:ne landzender giordt är, thy vij kunne väll bekomme her uppe och flerestedz hoss våre och cronones bergh tije öre för hvartt [L]æ aff för:ne gedder. Synes oss förthenskuldt icke otilbörligitt vare, att vij motte få ther nidre för hvartt [L]æ tolff öre; doch opå thet att samme gedder medt thet förste motte bliffve förtyrede, är vij tilfrijdz, att man må selie ther nidre hvartt [L]æ för elleffve öre etc.

Yterligere som thu lather förstå, atth våre upbördz och lenzregister skulle medt thet förste redhe bliffve, ther fogterne elliest komme fram medt theris rekenskaper etc., så haffver thu icke giffvedt oss tilkenne, hvilcke fogter icke framkompne äre, eller huru många tilbake stå, therum thu oss schriffteligen än nu förstendige må. Och ändoch någre tilbake stå medh theris rekenskaper, kunne vij ju tenckie, att meste parthen aff rekenskaperne utöffver hele rikedt förhörde ähre, och såge förthenskuldt gerne, att thu ville tencke till, att vij motte bekomme ett rett lenzregister och en viss beskedh upå vår upbördh medt thet allerförste, men atth ther medt lenge skulle fördrögdt bliffve för någre få rekenskaper skuldh, thet kunne vij ingelunde lijde etc.

Som thu begärer, atth Esbiörn Pedersson måtte bliffve tilskickedt udi Jöns Korps och Håkon Larssons stadh, effter samme Jöns och Håkon inthedt duger till någon befallning etc., så kunne vij icke nu strax lathe för:de Esbiörn ther häden komme, effter then svåre pestilentia än nu ther nidre fast regerer, uthan vele, atth för:ne Jöns och Håkon ther bliffve skole, till thess samme pestilentia stilledt bliffver, och när Gudi teckes sådane pestilentia täden affvende, skall dhå

för:de Esbiörn till samme befallningh förordineredt bliffve.

Vijdere hvadt thin scriffvelse belanger um thet förloff thu begärer till Vestergötlandh, vette vij tigh icke annedt svare, uthan kunne väll lijde, att thu motte drage ther häden och bestelle ther thine ärender, doch vele vij endeligen, atth thu först skall lathe oss bekomme sådane godh beskedh och undervissningh opå våre rekenskaper, som thu sielff tencke och besinne kan, oss alsomstörste macht opå ligger atth vette, ther thu tigh aldellis må vette effter rette. Datum Vesby 13 Januarij anno etc. 51.

Väsby den 14 Januari.

Till Axel Nilsson [Banér], Jöran Åkesson [Tott], Clemens Hansson [Oliveblad] och Olof Larsson med svar på af dem framlagda frågor samt om värfningar i Södermanland, om guldsmederna i Stockholm och om grufarbetet i Hökhufvud.

Riksregistr. 1551, fol. 11.

Vår gunst tilförendhe etc. Som I udi edhers scriffvelse giffve tilkänne, Axell, Jörenn, Clemett och Oluff, atth I fliteligen vele bestelle, hvadt som förnöden är både opå Stocholms slott till Oxediupedt, Vaxeholmen och udi vår skepgårdh, så atth vårtt och rikesens beste ther inthedt skall försumedt bliffve etc., så såge vij gerne, atth ther um alffvarligen, som I nu skriffvedt haffve, måtthe tiltencht bliffve.

Then ketzlekopper, som uthskickes skall opå förårett till att köpe före, vele vij nu lathe köpe udi tiugundedagz och distingzmarchnaderne och lathe sedan förskaffen medt åkeföredt till Stocholm.

Vij haffve öfverseett thet mantals register, som I oss tilhonde skickede opå thet folck nu tilstädes är opå Stoc-

holms slott, och är vår villie, att I ther same folck beholle skole till vjrdere beskedh.

Vij haffve inthedt förnummedt till the scriffvere, som I lathe förstå, att I nu till oss skickedt haffve. Är förthenskuld vår villie, att I än nu oförsumeligen skole skynde hijtt till oss slotzskriffveren, Henrick Schreddere, kornscriffveren, skepscriffveren och jernscriffveren.

Som I giffve tilkenne, atth I haffve förnummedt aff någre knechter, som ifrå Östergotlandh kompne äre, att i Norige skole sex eller siu fänicker knechter församlede vare, och att I icke vette, hvicken them ther indskickedt haffver eller hvem the tilhöre, ther medt I och lathe förstå, att Jacob Funcke begärer förloff och pasbordh atth drage till Norige [i] någre sine verff och ärender, och medh thet samme skulle han granneligen utspane rette sanningen, um samme knechter äre ther eller eij, så kunne vij icke tro, att thet skall hafve någett opå sigh medh same ryckte; dock opå thet vij her um rette saningen måtte få vette, såge vij gerne, att för:ne Jacob motte komme hijtt till oss medh thet förste, atth han ther häden kunne hastigt bliffve afferdiget till att förvette oss um samme knechter ett enkende och vjst beskedh.

Um the tyske köpsväner vette vij edher ingen annen beskedh, uthan såge gerne, atth the mätthe komme sin kooss aff landett, thy vij förnimme, atth the siude icke myckett gott tilhope, mäden the liggie och lure ther i Stocholm. Måge I förthenskuldt sielffve berådslå, huru I them opå thet skickeligeste och med thet förste häden aff rijkedt skynde kunne.

The fonger, ther äre opå slottedt, måge I lathe haffve flitigt upseende medt och lathe them bliffve väll förvarrede, så her effter som tilförende skedt ähr. Vij skole och tro, ath the Karll Anderssons lyfftesmen haffve föge lijtt att stelle till honum; är förthenskuld förnöden, atth the see opå brädett medt honum, atth han icke undviker,

och såge vij gerne, atth I ville alffvarligen ther um förhandle medh för:ne Karls lyfftesmen, att vij motte komme till vår betalningh och effter Bothvidt hade vederkens then gårdh vedh Ålesteen (doch tagitt samme gårdh fast udi vår betalningh), vele vij samme gårdh beholle och bruke lathe, så att vij kunne haffve ther etth natläger, när thet behoff görs och vij ther framdrage. I vele förthenskuldt skaffe ther opå en godh karll, som ther affvell holle kan och lathe både köör och annen boskap komme ifrå våre ladegårder och till för:ne gårdh, ther han kan brukes medh etc.

Vij äre och tilfrijdz, ath Johan Pedersson och Jacob Bagge måge drage udi Södermannelandh atth antage thet folck, som I scriffve um, och ändock thet hade likkasth [varit], atth the tulpeninger ther äre i Stocholm skulle kommett udi upbördh udi vår rentecammer, för än man aff them någon utgift haffve skulle, doch äre vij tilfrijdz, ath the aff same tullpeninger tu eller trijhundrede march anname måge, till atth giffve them någett opå handen utåff, som the udi vår tienist annamendes vardhe etc.

Som I giffve tilkänne, ath I haffve handlett medh the gulsmeder i Stocholm, som vårtt arbete för hender haffve etc., så lathe vij eder förstå, atth vij haffve platt inthedt behag till then tyske Hans Guldsmedh, ty han är en stoor bedragere och liugere och haffver nu udi long tijdh hafft aff oss icke alenest gull och sölf, uthan och så en hoop ädelestener och andre clenodier, som han förarbethe skulle, men vij förnimme, ath han haffver lagdt vårtt arbete nedh och tagedt sich en hoop Stocholms qvinfolcks prackerij förhanden, ther honum boorde föge tack före, och biude vij edher alffvarligen, ath I skole stellen udi en bestrickningh och förbiude honum her effter sin verckstall, så lenge vij um hans sack vijdere förtenchte bliffve, och the gulsmedzsväner, som han hafft haffver, måge I lathe komme till Philippum, förmanendes honum,

atth han fliteligen sigh opå vårtt arbete vinlegge skall; vij vele och tenckie till ath lathe förskicke till för:ne Philippum och then svenske Hans Gulsmedh thet söloff och gull, som the till vårtt arbethe opåholle skole medt thet allerförste.

Vij haffve och tilsagdt våre cammererer, ath the skole lathe the fatige udi spettalen bekomme vederlegning för the landboor the mist haffve, och såge vij gerne, ath theres förmindere opå föråredt vele flux holle opå udi Tegelviken ath graffve kellere och ther upsettie the huss, som först och mest förnödhnen ähr.

I vele och så skicke fettalie till thet bergverck vedh Höckhuffvedt och lathe flux försöke hvar till samme gruffve vill duge. Datum Vesby 14 Januarij anno etc. 1551.

Väsby den 15 Januari.

Till Sigge Svensson angående rätt för biskopsstolslandbönderna i hans befällning att lösa deras kornlandgille och om Claus Billes uppförande mot en konungens undersåte.

Riksregistr. 1551, fol. 15.

Vår gunst tilförende etc. Som thu scriffver, Sigge Svensson, att the biscopz stols landboer thu haffver i befalningh begäre löse theris korn landgille etc., så äre vij ther medt väl tilfrijdz, att the thet löse måge, effter som spannemålen ther i landett går och gelder. Vij kunne och lijdhne, att bönderne måge bekomme till köpz then gårdztiende, som fallen ähr anno etc. 50 hoss för:ne biscopz stoels och prebenders landboer, som the begäre etc.

Så myckitt then artickell belanger um thet par oxer, som her Claes Bilde haffver latijdt tage ifrå en vår undersåthe etc., kunne vij nu inthet annett svare opå, uthan är vår villie och befalning, att thu scriffver för:ne her

Claes till, effter som thenne innelucthe copie förmelder, och thet svar thu bekommer igen på samme thin scriffvelsse vele vij, atth thu skicker till oss; sedhen vele vij dhå vijdere giffve tigh her um vår villie och meningh tilkenne, ther thu tigh effter rätte haffver. Datum Vesby 15 Januarij anno etc. 1551.

Väsby den 15 Januari.

Quitto för Lennart Germundsson Silfköpare på af honom aflevereradt silfver.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1521—1560 i K. A.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij udi egen kongelige persone på vår gård Vesby then 15 Januarij anno etc. 51 annamedt och upburit haffve aff thenne oss elskelig vår sölfköpere och tro tienere, Lenardt Germundzson, thette effther:ne sölf, hvilckett lydher thenn femtije års bergzbruckningh till, som är först gruffve skifftedt, först skeerstens sölf vogh tre lödemarch, effther tolfte eldenn; item Romfertuna skiffte, förste skärsteens sölf vogh tre lödemarch ett lodt, effter tolfte eldenn; item Romfertuna skiffte, annett skärsteens sölf vogh halffelleffte lodt, effther elleffte eldhen; item Erlandz Sandersons rootes förste skärstens sölf effther soffringen, en lödemarch tu lodh, effther then tijende elden; item Mattz Huians rotes förste skär[s]tenssölf effther soffringen, vogh en lödemarch tu quintin, effther tijende elden. Summa på för:ne sölf löper 8 lödemarch 14 lodt etc. Hvarföre göre vij för:ne Lenardt her medt qvitt och frij för alth yttermere tiltael på för:ne sölf, och thess till yttermere visse låthe vij trycke vårtt secret [etc.].

Gustavus.

Vesterås den 16 Januari.

Till borgmästare och råd i Danzig med rekommendation för några konungens undersåter, som i staden eller dess omnejd önskade uppköpa spanmål till utförsel.

Efter originalet på papper i K. Statsarkivet i Danzig.

Gustaff etc. Unsern grus und gnadigen willen bevohr, wolweisen lieben besondere. Uns haben etliche unsere undersassen gehorsams vhleisses ersuecht und gepeten, sintemal sie gentzlichen gesinnet umb einkaufung etliche getraidts also rocken und korn in euhr stadt zuverreisen, an euch, damit sie zu solchem unbehindert gelangten, unser furdernusschrift mitzutheilen; dieweil dann wir solches ires furhabents sie die zeit gnedigst gehrne gefurdert sehen mochten und ir am selben unss sonders gnedigs gefallens thuen wurden, so wollen wir hiemit gnedigst begert haben, ir wolten inen umb unsernt und der nachparlichen verwandnuss willen vergunstigen, innerhalb oder ausserhalb euhr stadt, wo sie das bekommen mochten, soviel sie zue befrachtung zweier schieff, gegenwertigen zweien schippern Olaff Persancke und Lasse Pederson zugehörig, behueffig sein wurden gegen gepuerliche und pilliche bezalung zuerkauffen und irer gelegenheit ausszufueren verstadten und ir wolten euch imselbigen unsernthalben jegen die unsern gutwillig erzeigen. Das kumpt unss in sondern gnaden zuerkennen und seind im gleichen jegen euch und die euhren gnedigst widerumb im gleichen fall und sonst in gnaden zue bedencken geneigt. Datum uf unserm schloss Westerars am xvi januarii anno etc. LI.

Gostavus.

Sigillet bortfallet.

Utanskrift: Den wolweisen unsern lieben besondern burgermeistere und radtmahn der stadt Dantzigh.

Jönshyttan den 18 Januari.

*Till Nils Munk angående uppläsandet af Kongl. Maj:ts
bref för allmogen vid Distingen och om kopparhandeln vid
samma marknad.*

Riksregistr. 1551, fol. 15 v.

Vår gunst tilförendhe etc. Vij skicke tigh her inne-
lucht vårtt mandatt, Niels Munck, hvilckett vij vele för-
kunnedt bliffve skall udi Upsala i Distingz marcknädt.
Så är vår villie, att thu samptt the godemen aff adelen,
som udi samme marcknedt församlede bliffve, för:ne
vårtt mandatt för then menige man ther förkunne skole,
och att thu sedan lather oss schriffteligen förstå, hvadt
then menige man ther till svarendis varde, och um sådane
vårtt mandatt ähr behageligitt eller huru the taget
vedh sigh.

Thesliges är vår villie, att thu skall vare vår tienere
Henrick Schreddere, som våre varer i Stocholm udi be-
falningh haffver, behielpelig, att han måtte bekomme ther
udi Upsala så mycken kätzle kåpper för ett skiäligitt köp,
som han ther till vårtt behoff att köpe behöffver.

Ytherligere effter vij förnimme, att the jämpytter
intett gott före hijtt i landett, som våre undersåther
kunne haffve någon fordell utåff, är förthenskuld vår villie,
atth thu skall finne rådth till, att the icke heller skole be-
komme någon kåper eller annett till köps ther i Upsala,
som the udi theris landh behöffve kunne. Dock vele vij,
att thu opå thet alder skickeligeste ther um förhandle
skallt medh våre undersåther, som kåper haffve och sälie
vele udi så måtte, att våre undersåther skole förneke
them kåperen till köpz, effter the inthet före her in i
rikkett, som the kunne göre skiäligett bythe medt för
kåperen, ther våre undersåther till gode eller någon pro-
fiith komme kunne och ther medh kunne våre undersåther

samme jämpter ifrå sigh medh godh foge affvijsse oförmerchtt, att sådane befallningh aff tigh eller andre våre befallningzmen uttgången ähr, hvilckett och så företages måtte, opå thet ropett eller rycthedt icke skall henge öffverheten på halssen, vetendes tigh her effter rette. Datum Jönsse hytte 18 Januarij anno etc. 1551.

Jönshyttan den 18 Januari.

Till Mats Mickelsson och Mårten Hansson angående penningar till inköp af koppar.

Riksregistr. 1551, fol. 16 v.

Vår gunst tilförende etc. Är vår villie, Matz Michelson och Mårthen Hansson, ath I skole lathe vår tienere, Henrick Schreddere, bekomme så många aff the spannemåls peninger I haffve och oss tilkomme, som han kan behöffve till att köpe till vårtt behoff en hoop kätzle kåper medt; I vele och så vare honum behielpelig, atth han ther samme kåper till köps, synnerligen så myckett han till vårtt beste haffve och köpe vill, måtthe bekomme, vettendes edher her effter rette. Datum Jönssehytte 18 Januarij anno etc. 51.

Jönshyttan den 18 Januari.

Till Henrik Skräddare angående inköp af koppar för Kongl. Maj:ts räkning.

Riksregistr. 1551, fol. 17.

Vår gunst tilförendhe etc. Tigh är nogsampt vitterligitt, Henrick Schreddere, atth vij högeligen förnöden haffve en heell hoop kätzle kåper till att lathe bestyre och köpe hampe före udi Tyslandh opå förårett, bådhe till vår skepgårdz, så och till våre slotz och gårders byg-

ningers behoff, ther man sådane hampe ingelunde umbäre kan. Och effter thu besth vesth, huru mycken kåper vij behöffve till atth köpe sådane hampe före, är förthen-skuld vår villie och alffvarlige befalningh, ath thu oförsumeligen skall giffve tig till Upsala, bestellendes och köpendes ther udi Distingzmarcknaden så mycken ketzle kåper, som vij till att köpe för:ne hampe medt förnöden haffve, ther thu aldelis må vette tich effter rette. Och um thu sielff icke haffver så många penningar, som ther till behöffves vill, må thu dhå anname utåff Matz Michelson eller Märthen Hansson så många penningar, som thu ther till behöffver, och haffve vij lathidt them tilskriffva, atth the tig samme penningar skole bekomme lathe. Same-lunde haffve vij latijdt tilskriffve Niels Munck, atth han tigh behielpelig skall vare till atth bekomme ett lideligitt köp [på] för:ne kåper.

Ytherligere är vår villie, atth thu skall giffve tigh till oss, så snartt thu um förberörde kåper bestelth haffver, vettendes göre oss beskedh både um same kåper, och huru thu vidh våre varer i Stocholm bestyrtt haffver, ingelunde thetta försummendes. Datum Jönssehytte 18 Januarij anno etc. 1551.

Hedemora den 19 Januari.

Öppet bref för Linköpings domkyrka på koppar till tack-täckning.

Riksregistr. 1551, fol. 17 v.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, atth vij aff synnerlig gunst och nådhe haffve undt och effterlatijdt, som vij och nu medh thette vårtt öpne breff unne och effterlåtthe till atth täcke Linköpfungx domkyrcke medh all then bruthen kåper, som finnes udi alle kyrckierne utöffver hele Linköpfungz stigt etc., biudendes förthenskuldt våre befal-

ningxmen och alle andre, som för våre skuld vele och skole göre och lathe, ath lathe för:ne Linköpfungx domkyrckies förstondere sådane kåper obehindrett bekomme, ee när han then till atth tecke för:ne kyrckie medh behöffve kan; ther sigh hvar och en effther rette haffver. Datum Henemora 19 Januarij anno etc. 51.

Hedemora den 19 Januari.

Öppet bref till menige man i Linköpings stift angående understöd till domkyrkans i Linköping iståndsättande.

Riksregistr. 1551, fol. 18.

Vij Gustaff etc. tilbiude edher, oss elskelige våre trogne undersåther och dannemen alle, som udi menige Linköpfungx biscopz stigt bygge och boo, vår gunst och nådhe tilförende etc. Eder är nogsampt vitterligitt, kære undersåther, hvilcken skade Linköpfungx domkirckie aff brandh för någre åhr sedan förlidne ledeth haffver och haffve förthenskuldt the godemen, som äre udi Linköpfungx capittell, ödmiuckeligen begärett vårt nådige öpne breff till edher um någon hielp och undsetning till kopper att täckie för:ne Linköpfungx domkyrckie medh, hvilcken theres tilbörlige begären vij icke haffve velet eller kunnedt affslå eller förneke etc. Är förthenskuldt vår gunstige villie och begären, att I kære undersåther vele, hvar udi sin städh, effter som machten och råd h upå färdhe vare kan, göre för:ne Linköpfungx domkyrckie hielp och undsetningh medt hvadt deell I sielfve vele och best åstadh komme kunne. Therutinnen skeer thet oss liufft och behageligit åhr. Datum ut supra [Henemora 19 Januarij anno etc. 51.]

Hedemora den 19 Januari.

Förläningsbref för herr Gunnar Johansson, M. Peder Karlsson och M. Peder Follinger på en del af tionden i vissa trakter af Östergötland.

Riksregistr. 1551, fol. 18 v.

Vij Gustaff etc. gøre vitterligitt, atth vij aff synnerligh gunst och nådhe haffve undt och förläntt, som vij och nu medh thette vårtt öpne breff unne och förläne våre trogne undersåther och predicanter udi Linköpung, her Gunnar Johannis, M. Peder Caroli och M. Peder Follinger, then smådell aff tienden, som udi Surköpung och Holvegz proesterij nu udi thette nervarendes 51 årett falle kan och kalles pars animarum etc. Biudendes förthenskuldh våre befalningxmen, proester och alle andre, som för våre skuld vele och skole gøre och lathe, att the icke gøre för:ne her Gunnar, M. Pedher Caroli och M. Peder Follinger her emott hinder eller förfong. Datum ut supra [Henemora 19 Januarij anno etc. 51.]

[Stora] Tuna den 20 Januari.

Till Severin Småsven angående förbud för invånarne i Vermland att inom Vesterdalarne idka oloflig jagt.

Riksregistr. 1551, fol. 19.

Vår gunst tilförendhe etc. Vett Söffrin Småsven, atth våre undersåther, menige man udi Vestredalerne, haffve hafft theris budh till oss och clagevijs latijdt giffve tilkänne, atth them skeer stoor oskiäll både aff hoffmen och bönder, som äre udi Elffvedalerne och flerstedz i Vermelandh utmedt the Vestredalernes sijde, udi så måtthe atth the, som äre udi Vermelandh, drage in udi för:ne Vestredalernes ägher och skoger och emott lagen ther

allehonde diur resse och felle, like som thet vore alth giffvedt till sköflings och the, som rette ägendene ähre, udi skogen inthedt mehre rådhe skulle, än the som ther medh inthedt haffve atth bestelle.

Så förundrer oss, atth sådane otilbörligheett bliffver tilbuden opå then Vermelandz sijde, och är befructendes, atth um ther icke bäter bliffver opå lagdt, dhå skulle väll för:ne två landzender [bliffve] upstussige emott hvar annen och myckett ondt therutåff förursakes; hvarföre opå thet sådanth udi tijdh förekommes mätthe, vele och biude vij tigh alffvarligen, atth thu her effter ingelunde skall tilstädie anthen hoffmen eller bönder opå then Vermelandz sijde att drage in udi för:ne Vestredalerne anthen till att resse eller skiuthe diur utöffver thet vilckor, som udi lagen um diurefongh uttryckt ähr, vettendes tigh her fulkommeligen effter rette. Datum Tuna 20 Januarij anno etc. 51.

Jönshyttan den 26 Januari.

Till Anders Bagge angående spanmåls försändande till Salberget och försäljande till bergsmännen der.

Riksregistr. 1551, fol. 20.

Vår gunst etc. Vij haffve förnummet, Anders Bagge, atth bergsmännen, som bruckningh haffve opå Salebergitt, kunne ingen spannemåll till köps bekomme ther vedh bergitt, icke haffve the heller tilfelle för bruckningen skuldh atth drage tijtt, som spannemåll till köps står tilbekommendes, och förthenskuldh en stoor partt aff them ingen rådth haffve till att holle arbetesfolck till bruckningen, medh mindre vij them undsättningh medh någon spannemåll göre vele etc. Så effter oss um bruckningen ingen ringe macht opåligger och thu en heell hoop spannemåll udi befallningh haffver, som thu på våre

vegna föryttre skole, är förthenskuldh vår villie, att thu till för:ne Salebergitt tiugu lester eller mehre (um thu elliest ther till rådth haffver) nu medh thet förste, och mäden gott åkeföre är, ee hvadt rådth thu finne kan, förskicke skall, och effter vij lathe sielffve flytije och före sådane spannemåll så longh vägh, kunne vij icke effterlathe thet köp, som vij haffve effterlatijdt them, som sielffve hempte then spannemåll the aff oss köpe opå våre slott och gårder, uthen effter vij opå förberörde slott och gårder effterlathe spannen för elleffve öre, synes oss icke otillbörligitt vare, atth vij motthe haffve för hvar spann tolff öre vidh för:ne Salebergitt, ther thu må vette tigh effther rette. Datum Jönssehytte 26 Januarij anno 1551.

Jönshyttan den 26 Januari.

Till Peder Andersson angående de åtgärder Kongl. Maj:t vidtagit för att förse Salberget med spannmål.

Riksregistr. 1551, fol. 20 v.

Vår gunst etc. Effther vij förnimme, Peder Andersson, atth bergzmenen vedh Salebergitt haffve än nu ingen undsethning bekommedt medh spannemåll, hvarföre haffve vij nu latijdt tilskriffve Anders Bagge, som fougte var opå Ekolsundh, atth han tiugu lester eller mehre spannemåll medh thet allerförste förberörde bergzmen till undsethning för penningar up till för:ne Saleberg komme lathe skall, ther thu må vette tigh effter rette. Datum ut supra [Jönssehytte 26 Januarij anno 1551.]

Gamla Silfberget den 28 Januari.

Till Nils Birgersson [Rosenqvist] om förhållandet till danskarne på gränsen, om krigsfolket i Småland och dess undervisning samt om fisket i Kalmar sund.

Riksregistr. 1551, fol. 20 v.

Vår gunst etc. Som thu giffver tilkänne, Niels Birgesson, atth then Verner Pijsberges [!] fougter myckett otillbörligen emott våre undersåther sigh förholler och skicker, och atth man ther medh skall bevijsse then olempe finnes hoss the Danske, som then Claus Bilde oss Svenske uthan all skiäll tillagdt haffver, så kunne vij väll tro, ath thu inthedt annett um samme Verners fougter skriffvedt haffver, än som medh godh skiäll kan bevijsse. Och såge [vij] gerne, att thu ville beflite tigh atth uth spane hoss the Danske än nu vijdere, huru the sigh emott våre undersåther bevijsst haffve, opå thet vij motte haffve skiallige orsaker nock ath förlegge then Claus Bildes lögnafftige och småde scriffvelse, som han emott oss Svenske så oförskämt utgå latijdt haffver. Tu vilth och ytterligere beflithe tigh atth uthspane um then tilförning, som skedh ähr häden aff Sverige och till Danmarck, icke allenast medt oxer, köör och smör, uthan och så huder, skin, talgh och andre varer, hvadt thet helst vare kan, som the Danske her utåff Sverige bekommet haffve, latendes oss ther um frandelis en viss beskedh thet yterligeste tigh mögeligitt vare kan bekomme etc.

Vij vette inthedt annett atth svare tigh um then jordh thu scriffver, atth her Ture Trolle haffver vidh Notebecks prestegårdh och then kircke jordh han igenn begärer, uthan vele, atth thu ther um förhandle skall, som like och skiäll kan vare, ramendes therutinnan vårt och cronones beste.

Som thu lather förstå, atth udi thin befallning icke monge aff våre knechter äre döde bliffne, thet behager oss väll och see [vij] gerne, atth thu samme knechter retteligen hvadt krigxsaker tilhörer undervijsse ville, och atth thu än nu ytterligere udi vår tienist antage skall thet meste dugelige folck, som thu öffverkomme kan.

Vijdere som thu begärer, atth Germundh Svensson och Seffredh Jönsson skulle försörge tigh medh strömming och torsk etc., så kunne vij them thet omack inthet opålegge, uthan effter thu haffver sielff folck nogh, kan thu föge affsachnedt haffve aff en thin tienere, som i Calmarne kunne vare och ther både torsk och strömmingh till titt behoff förskaffe och salthe lathe, och opå thet atth sådane fisk icke för myckett skall oss bekoste, therföre haffve vij nu skriffvedt Germundh Svensson till, atth han skall lathe thin tienere, som thu till fiskedt forskickendes varder, bekomme matt och öll effther skiälighet opå Calmarne slott, så lenge han ther sådane fisk bestelle kan. Samelunde skall och Germundh lathe thin tjänere bekomme uthan penningar så mångh tunne trä, som han kan behöffe till atth salthe fisken udi etc. Och skicke vij her medt tigh tilhonde thet breff, som vij förde Germundh um samme ärende nu haffve latijdt tilscriffve. Datum gamble Sölffbergitt 28 Januarij anno 1551.

Näs den 29 Januari.

Quitto för Erik Rolfsson på aflevererade mårdskinn.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1521—1560 i K. A.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij udhi egen kongelige persone på vår gårdh Näss then 29 Januarij anno etc. 51 annamedt och upburidt haffve these efftherschiffne mårdher, som vår fougte udi Vermelandh, Erick Roloffzson, skickede till oss, först fyre mordher, som falne

våre udi vår schatt aff för:ne Vermeland för thette åredt 51; item tije mårdher, som han ther i landett för våre egne peninger köpt hade etc. Hvarföre etc.

Gustavus.

Väsby den 30 Januari.

Till Ture Pedersson [Bjelke] angående dem, som värfvats till Kongl. Maj:ts tjenst, men genom mutor fått tillstånd att lega andra i sitt ställe, och om anskaffandet af arbetsfolk från Helsingland till slottsbyggnaden i Upsala.

Riksregistr. 1551, fol. 22.

Vår synnerlig gunst tilförendhe etc. Utåff thin skriffvelsse, käre Ture Pedersson, haffve vij förnummet, atth [the] dugeligeste karler, som udi vår tjänist antagne ähre, haffve muthedt våre befalningxmän och bekommet aff them förloff ath leije andre udi staden för sigh igen, som tileffventyrs oss föge skiäll eller tjänist göre kunne etc. Så ähr vår villie och begären, ath thu granneligen vilth ransake och upteckne lathe, hvilcke våre befalningxmen sådane muthor upburitt haffve, och hvadt för gaffver them udi alle partzeler giffne ähre, vettendes oss ther um beskedeligen förstendige, när thu sielff till oss kommendes varder, och the som dugelige ähre och våre penningar upburidt haffve, (ändock the haffve lagdt thet annett selskap för sigh), skole likeväll bliffve udi vår tjänist.

Vijdere såge vij och gerne, atth thu ville handle icke alleneste medh våre knechter, uthan medh menige man ther i Helsingelandh, som för penningar eller spannemåll arbethe vele, atth the motthe giffve sigh medh thet förste opå förårett till Upsala till then bygningh vij ther förhender haffve lathe etc. Gudh tich befallendes. Datum Vesby 30 Januarij anno etc. 51.

Väsby den 30 Januari.

*Till biskop Henrik [Johansson] i Vesterås angående dem,
som i Vesterdalarne bedrifvit trolldom.*

Riksregistr. 1551, fol. 22 v. — Förut tryckt af C. Adlersparre i Hist. saml., D. 4 (1812), s. 2, af C. G. Kröningssvärd i Diplom. Dalekarl., D. 2 (1844), s. 310, samt af P. E. Thyselius i Handl. rör. Sveriges inre förh. under kon. Gustaf I, Bd 2: H. 2 (1845), s. 350. — Enligt »Register opå . . . alle bref . . . » är samma skrifvelse dat. från By prestgård.

Vår synnerlig gunst tilförende etc. Vij skicke edher her innelucht tilhonde, käre biscop Henrick, ett öpett breff, som vij våre lendzmendh haffve latijdt tilskriffve, anlangendes then truldom ther brukes udi Vestre dalarne, förhoppendes atth samme lendzmen sig ther effter rette skole, och ähr vår begären, atth I vele handle medh them, som then trolldom bruke pläge, effter som saken kräffver, och må I haffve thet selskap hijt uth medh eder till oss, atth vij motte fåå höre, hvadt the före udi sin skiöld. Gud eder befalendes. Datum ut supra [Vesby 30 Januarij anno etc. 51.]

Väsby den 30 Januari.

*Öppet bref till länsmännen i Vesterdalarne angående några
qvinno, som öfvat trolldom.*

Riksregistr. 1551, fol. 23. — Förut tryckt af C. Adlersparre i Hist. saml. D. 4 (1812), s. 3—4, af C. G. Kröningssvärd i Diplom. Dalekarl., D. 2 (1844), s. 310—311, samt af P. E. Thyselius i Handl. rör. Sveriges inre förh. under kon. Gustaf I, Bd 2: H. 2 (1845), s. 350—351.

Vij Gustaff etc. giffve edher, trogne undersåther, våre ländzmen udi Vestredalarne, tilkänne, atth vij haffve förnummet, thet udi eders landzende äre någre trälqvinno, som medh allehande vidskeppelsse gå um medh, ther egenom the myckedt ondt åstadh komme, dragendes then enfallelige almoge med theris trulldom bådhe ifrå Gudh och alth thet christeligitt ähr etc. Så tvijler oss inthedt

atth I väll aff edher predichanter förnummet haffve, hvadt skade och förderff utåff truldom (hvilckett icke annett ähr än ett uppenbartt affguderij) komme pläger, så atth Gudh alzmectigh straffer sådanth både her opå jordenne och sedan till evigh tijdh etc. Hvarföre, trogne undersåter, råde och förmane vij edher, atth I icke sådane otillbörligheett eblandh edher lijde skole, uthan hvar I vette någon man eller qvinne, som truldom eller signelsse bruke pläge, dhå skole I sådane selskap antaste och them välförvaredhe till vår tro man, biscop Henrick, komme lathe, och hvadt han med them handlendes varder, thet skole I hielpe till vedh macht holle och ingelunde emottstå etc. Therutinnan skeer thet oss behageligitt är. Datum ut supra [Vesby 30 Januarij anno etc. 51.]

Olika orter i Januari.

Utdrag ur utgångna skrivelser.

»Register opå meningerne aff alle bref, som utaf Kon:ge Matz till Sverige etc. cancellij utgångne äre, anno etc. 1551» (R. A.). — Jfr Riksregistr. 1551, fol. 161—162.

Vesterås den 1 Januari.

Forscript för menige bergzmen opå Garpebergit till Anders Bagge, som var fogte opå Ekolssundh, ath han lather for:ne bergzmen fåå tre lester spannemåll, rogh, korn eller malth tilhope, och haffver Kon:ge Matz giffvett for:ne bergzmen dagh um betalningen för same spannemåll till nestkommende sommer etc.

Item haffve these effter:ne varit godh för betalningen, som äre 22 bergzmen nempligen

Oluff Smeltare opå Rams-	Lodvick opå Damhytten
hytten	Rocke Tomes på Damhytten
Oluff Larsson i Berssengh	Oluff Jönsson på Röffverehytten
Joen udi Pedersboda	

Pässe Bencht på Damhytten	Per Jönsson på Oluff Ander-
Staffan Henrichsson ibidem	sons hytte
Philippus Parsson på Häss-	Henrich vidh gruffven
hytten	Nils i Torrebody
Oluff Henricsson på Fijn-	Valborg på Leerhytten
hytten	Bencth Nilsson udi Nygårdh
Peder Olsson ibidem	Lisle Joen Olsson opå Kastel-
Nils Pedersson på Backegår-	gårdh
den	Matz Bertilsson opå Oss-
Mons Kuperslagere på Fijn-	mundzhytten
hytten	Nils Nilsson udi Bothebyg-
Bertill Nilsson udi Fijnhytten	ningh.

Missive till Nils Tulsson, ath han lather komme till Noreskoge och Lindesbergh all then spannemåll han haffver och opå K. M. vegne förytre skall etc. [Relator Jöns Månsson.]

Till Nils Helssing, fogte på Vesby gårdh, att K. M. haffver forskonett menige man udi Vålehäradt med then kostgerdh, som the skulle göre till Saleberget, effter Hans Matz haffver theris hielp förnöden, när Hans Matz till Örby gårdh kommer etc. Hvilket för:ne Nils skall giffve menige mann tilkenne, som nu udi the andre nesthanliggende häreder schole göre gerdh till for:ne Saleberget, opå thet the icke schole mene, ath the Våleboor skulle haffve större frijhett än andre. [Relator Jöns Monsson.]

[*Vesterås*] den 2 Januari.

Missive till Axell Nilsson opå Diursholm, ath K. M. haffver schickett till Stocholm Jören Åkesson och Oluff Larsson, som ther schole haffve tilsyn opå slotthet, till täss högbe:te K. M. tijtt någon till befalningzman forschickendes varder. Och är Hans Matz villie, ath Axell Nilsson skall giffve sig till for:ne Stocholms slott och med for:de Jören och Oluff ther gott och nöge upseende haffve.

[Vesterås] den 3 Januari.

Stempning för Anders Benctzson i Öffverberg i Börckesta sockn på Nils Larsson på Gamble Sölffbergit och hans syster, hustru Anna, Per Grytegiuterens effterleffverska, om the ägedeler effter her Larss i Gagneff til neste herremöte.

Till her Oloff i Börckesta, at ingen tager ut the ägedeler, som äre ther i Börckesta effter her Larss i Gagneff, för än thenne Anders Benctzson och Nils Larsson och hans syster äre lageligen åtskilde om samme ägedeler.

Till Michell Helsing för Frantz Andersson och Oleff Larsson, att han lather them bekomme lön, för thet the ved Salebergit arbetet haffve, så vell som andre bekommet haffve, anthen aff borgerne i Torsillie eller och aff bönderne ther uten före etc.

Till Knutt Knuttzson, att han skicker Kong:e M:tth tilhande the breff och bevijs han haffver opå Ködista, som är två gårdar liggiendis i Sköllinge sokn etc.

Till Erick Henrickzson, att Tegelsmore soknebönder måge lösze theris skattekor, som the udi vinther utgöre borde, och haffve dag opå peningerne till nestkomendis Erickzmesse etc.

Till Niels Helsing för Lasse Olsson i Bergha, att samme Lasse må bliffve löss ifrå smeltningen så lenge, [att] han må få sin helse igen etc.

Öpet breff för Söffverin Juthe opå en tomppt, liggiendis i Stocholm östen till i Lasse Schriffveres grändh nest up till för:ne Söffverin Jutes huus och spettalen ther i Stocholm tillyder, dog så att han årligen schall utgöre spettalen then tompptöre, som ther årligen affgå pläger etc.

Till Michel Helsing, att han ransaker um ett march land jordh, som her Larentz i Valby skall haffve Erich Olsson med orette och ifrå [!] unden cronen etc.

Till Godhe Sven, att han handler med menige bönder i Norrebecke sokn, att the sig velvillige vele befinne lathe

att uptage och bruke thet sölfberg, som ved Biscopzberga ligger, effther Kong:e M:tt undervijst är, at samme berg schall giffve både sölf och bly etc.

[Vesterås] den 4 Januari.

Till her Sten Erickson, att han håller en fljttigh upsynn ther nidre i landett och alle andre befallningzmen ther um förmaner etc. Latius in conceptis.

Förläningzbreff för Anders Olsson opå fyre pundh rogh och fyre pundh korn aff tienden, som faller udi Onsals prosterij (till en behagelig tijdh) etc.

Samme mening för her Claes Petrij i Upsale på en halff lest rogh och halff anden lest korn aff för:ne Onsals prosterij ärligen till att bekomme till en behagelig tijdh etc.

[Vesterås] den 5 Januari.

Till Erick Dalekarl för Per Olsson i Säby um 6 öres land jord i Närberg, otte ortuger land jord i Foglede, två ortuger land jord i Brandebode och ett torp ved Ångeqvern, benempd Svarveretorp, renter 2 mark, som han upbiuder K. M:t till köpz i så motte, att honum motte bliffve affkortet aff hans affret så myckit på same godz belöpe vill etc., att han handler med [honum] i så motte, dog at K. M:t skeer skääl.

Till Nils Ösgöte för Per Olsson udi Hallestadha, att K. M:t haffver tilgiffvit honum then skatt udi alle partzeler, som honom utgöre borde anno 51, undantagen-des leffvende booskap etc., för then brand honum öffvergången är.

Till her Påvel, att han än nu giffver sig til Schul-tuna, effter som K. M:tz vilie var senest i Stockholm.

Till Bencht Nilsson, att han later then menige man udi Henemora sockn bekomme til köpz 5 eller 6 lester spannmåle för penningar.

Förläningsbref för Henrick Simonsson opå en lest rog och en lest korn aff tienden, som opå Färingön falle kan (till en behagelig tijdh) etc.

Förleningsbref för Mons Joensson på Gripzholm på bispensdelen vijd Troosa prestegiäldh i Strengnes sticht til en behagelig tijd etc.

Fougte breff för Söffverin Småsven på halffparten aff Vermeland, synnerligen the hereder, som grensse emot Norige, item att haffve befalning utöffver alle K. M:tz knecter ther i landet.

Till Erick Roloffsson, att han skall kennes vedh Vermelandz berg ifrå Jöns Olsson.

Til Longe Måns, att han skall late Söffverin Småsven then scriffvere Benct Ersson, som han haffver, och aname then Nils Siggesson, som är i Schare, i staden igen.

Förläningsbref för her Erick Petri på halffparten aff cannicke delen ved Jeder och på kyrckiedelen ved Torselie, Valby oc Hamerby udi vederlegning för the landboor han mijst haffver til en behagelig tijd.¹⁾

Öpet breff för her Anders i Lind[e], til vederlegning för then rente han miste, på 3 pund korn aff tienden udi Åkerbo häredt, som oförlent är, ee hvar honum sådane spanmåle legligist at tage vare kan.

Effter samme mening för her Per på Noreskoge på 3 pund korn i for:ne Åkerbo herett.

Pasbord för Hans Krafft och Valentin Kort til Verme-landzberg.

Til Hans Scriffvere, att han later Hans Krafft få så myckin kost hvar månedt så her effter som han tilförende haft haffver.

Svar till her Per Braa och her Göstaff um thet sendebud ifrå hertuginnen i Saxsen, som hijt in kommen är;

¹⁾ Jfr Riksregistr. 1551, fol. 162, der samma bref finnes omnämndt under den 11 Januari, och der herr Erik benämnes skolmästare i Vesterås.

item att the vele försterckie sig för the farlige lägenheter nu på färde äre.

[Vesterås] den 9 Januari.

Öpett breff för Anders Målere på Våldmardz tompten i Nyköping till evärdelige äge.

Öpet breff för hustru Brite Lasse Andersons på en del aff tienden ved Runtuna kyrckie, som hustru Merete, Claes Vintapperes effterleffverske, tilforende hade, til en behagelig tijd.

Öpet breff för her Joen i Nyköping på en del aff tienden ved Lunda pro anno etc. 51, som oförlent är.

Till Benct Pedersson, atth han lather Germundh Svensson få allehande slagh spijck, eenär för:de Germund ther opå esker.

Till her Siurd i Ebbe sockn, att han later Henrick Person bekomme ett pund kornn aff Knuteby etc.

Öpit breff för the fattige udi spettalen i Vesterås på 18 pund aff tijenden vid the kyrcker, [ther] the tilförende haffve hafft canickdeelen.

Til Göstaff Berg för Anders Olsson i Malma i Bondekyrckie sockn, att K. M:t haffver tilgiffvit honum thet affredt och andre utskyller, som honom bör utgöre nu pro anno 51, för then brand skuld honom öffvergongen är.

Till Sven Kornscriffvere, att han later hustru Chirstin, M. Mickels effterleffverske, bekomme 4 pund spanmåle, som K. M:t henne till hielp giffvit haffver.

Förleningsbreff för her Per Joannis i Vesterås på 16 pund ved Muncketorp eller ved the andre kyrckier, som han haffver canickedelen vedh, i vederlegning för the landboor han mijst haffver, til en behagelig tijd.

Förleningsbreff för Mons Jönsson på kyrckietienden ved Odensvij, i vederlegning för the landboor han mijste, til en behagelig tijd.

Förläningsbreff för Lasse Persson på Härsame sockn med all kon:ge rente, doch undantagendes all qvick boskap.

Till Truls Scriffvere, att han acter upå Stekeborg, så lenge Lasse Persson är i Småland.

Till her Hans i Hersame, att han later Mons Jönsson Muremestere bekomme ij pund rog och ij pund korn ved Kudby aff then del oförlent är.

Stempning för hustru Brita, Jören Jönssons effterleffverske, på Jöns Jönsson på Billa um Ingelstade gård til neste herremöte.

Förschrift för Erick Andersson i Kölninge i Byrcke sockn och Lasse Ericksson i Valla i samme sockn till Jören Hansson, att han steller them tilfrijdz med then mandzboot effter theres syskene barn, som the sade god före.

Till Jören Åkesson, Axell Nilsson och Oloff Larsson för Erick van Arboge, att the late honum komme under fennicken i Stocholm, så ock at han får cläde för sin draffvante clädning, som honum haffve borde i jules som var.

Till biscop Botvedt, Hans Gastenberg, Ernst Joensson och Mons Smedt, att K. M:t later sig vel benöije för then borgen, som the haffve stelt för Baltzer Funck, doch så at han bliffver tilstedes, til tess K. M:t haffver endet sin rese til Gamble Sölffberget.

Till Marcus Benctsson, att han intit befater sikh med schatten eller affradet aff the godz, som komme Arffvedt Claesson till, uten allenesten beseer och ransaker them, giffvendes seden K. M:t om theres legenheter tilkenne.

Stempning för hustru Britte, Jören Jönssons effterleffverske, på Göstaff Larsson um 2 gårdar i Kolstrum til neste herremöte.

Till Palle, att han lather komme til Vestrårs slott kyrches tegell aff Strengnes, och att han på föråredt lather brenne en ugn tegell til Vestrårs slott.

[Vesterås] den 10 Januari.¹⁾

Stempning för för:ne hustru Brite på Karll Tordsson på Torstorp um 2 gårdar Vaklen och Slumsvijck.

Fogte breff för Palle Persson på Åkers och Silbo hereder med kyrckie och preste landboor, item öffver Strengnes stad och alle the retteredöme, som Jacob Holst hade i befallning, med Medelöse prebende.

Till Nils Eskelsson, at han antager flere knecter i K. M:tz tieniste och anamer the 600 mark, som äre ther i Vastena effter framlidne Mons Bagge och giffver ther aff samme knecter någet på honden.

[Vesterås] den 12 Januari.

Till Pelle Persson, att the fatige, som nödstelte äre, måge få löse spanmålen för penningar eller andre varer, som the kunne åstad komme, och at han setter spannen effter tidzsens legenhet, doch så at the fatige icke bliffve utarmede med sådane köp, att the framdeles i vår haffve ingen råd til att såå åkeren.

Till Göstaff Berg, att han later the bönder udi Fernebo sokn i Gestringeland bekomme till köpz någre lester spannemåle.

Svar till Anders Småleninge, att han antager i tienisten the meste och dugligste karler han kan öffverkomme, sammelunde ten Herlag i Schenninge, ter upå Kong:e M:t sender honom ettusende march.

Till Nils Munck, att han later tilreede göre all then redskap, som till bygningen i Upsale behöffves etc.

[Väsby] den 13 Januari.

Till Oloff Larson, att han later haffve upseende med then Lage Trusons tienere, som nu till Stocholm kommen är etc.

¹⁾ I Riksregistr. 1551, fol. 161 v., finnes anteckning om ett öppet breff för Anders Jönsson, borgere udi Upsala, atth vare frij för dagzvercker och schutzreeser till en behagelig tijdh; datum Upsala [] 10 Januari, som åtminstone om dateringsorten är riktig ej kan tillhöra sagda dag, då konungen befann sig i Vesterås.

[Väsby] den 14 Januari.

Till Joen Clädeskriffvere, att han förhörer med schinnerne, hure monge mårder man behöffver till två hengende fru kiortler, giffvendes sich seden till Hans Nåd med samme mårder och thet cläde till draffvanternes behoff.

Svar till borgerne i Enecöping om thet förbud the beclage sich, att Håken Verme them giort haffver att bygge ute på ijsen etc. Ter om Kong:e M:tt haffver [den 16 Jan.] latid tilskriffve för:ne Håken, att han them öffver thet rätt är icke göre skall etc.

[Väsby] den 15 Januari.

Förschrift för Peder Erichson i Fell i Ångermanland till Keel Nilson och Erich Jonson om något arff, som her Oloff i Gudmundråde honom förholler etc.

Utan ort den 16 Januari.

Till Oloff Larson, att Kong:e M:tt haffver effterlatid thenne draffvant, Lasse Berg, bliffve under fänicken i Stocholm.

Till her Peder i Lösta, att han later her Erich i Mycleta bekomme en lest spannmåle aff tesse sockner Mycleta, Simetuna och Lösta etc.

[Jönshyttan] den 18 Januari.

Till Söffrin Jute, att han lather bönderne på Norberg bekomme ther i Vestrårs till köpz för penningar eller jern spanmåle, som the i thetta år kunne hielpe sigh medh.

Till Mats Michelson samme meningh um bönderne i Folkerne, By och Grytenes sokner.

Till Niels Munck, att han legger sigh vinningh att beställe i vinter thet som behöffves til Upsales bygningh.

[Stora] Tuna den 20 Januari.

Öpet breff för hustru Kariin, Pedher Jönssons efftherleffverske, på Brusållers hemen att niuthe och beholle så lenge hon förmå[r] att göre ther skatt och skiall utaff; ithem att niuthe och beholle hennes son, som senest i Kong:e M:ttz tjäniste inschriffven bleff etc.

Till her Anders i Åker, att Kong:e M:tt haffver efftherlatid till Åkers kyrckes nödtorffther ett pundh spannemåll, män till kyrckennes bygning kan Hans Nådth inthet efftherlathe för then dyre tijdh schuld, som nu opå färde är; ithem att her Norman må beholle then deell honum ther ved kyrcken förlentt är, män then deell Hans Larsson ther haffve schulle må bliffve liggjendes till vjldere beskeedh etc.

Pasbord för Jacob Fincke till att drage ifrå Vesterårs och ått Upslo udi Norige och strax hijt tilbache igen etc.

Öpet breff för menige clerckerijt udi Helsingelandh, att the måge bliffve frij för halffpartten aff then borge-lägestaxe, som them udi thette ett och femtjende året böör uttgöre etc.

Till Peder Kartt, att the som rådth haffve att utgöre spannemåll för skattekorntet måge honum uttgöre, men the som nödstälte äre måge lösen för penningar, ther um två bönder utaff Hoffva och Lyrista sockner, opå menige mandz vegna udi samme sockner, hoos Kong:e M:tt våre och finge samme svar, som före:vit står etc.

Kopparberg den 25 Januari.

Förskriffth för Oloff Joensson och Erick Jonsson brödre til her Sten Ericksson, att han hielper them til rette um thet mandslag, som Nils Persson på Holm bedriffvit haffver på theres halffve broder Hans Nilsson.

Öpet breff för Peder Olsson i Noredt i Lexand sockn udi Östredalerne at niute och beholle för:ne Noredt under thet vilckor, som framlidne hans fader thet hade, meden han K. M:t och Sveriges crone hulskap och troheet beviste etc.¹⁾

Same mening för Per Jönsson i för:ne Noredt.

Försvarelse breff för Erick Skinnere i Kelarff i Tuna sockn udi kopperbergzlagen för thet mandslag, som Oloff Engelbrectsson bedreff på Lasse Ångermund etc.

Svar til Jöns Monsson um rekenskaper etc.

Förskrift till Matz Mickelsson, att han later K. M:tz smelttere, Oloff Schreddere, bekomme trij pund spanmåle til Oloffzmesse nest:de til borgan.

Tesligiste the andre H. N:des smelttere vedh Hade någre pund til borgen, som the skole hielpe sig med etc.

Till Håkon Verme, att han later then spanmåle, som han haffver, bliffve oföryttredt till vårdagerne, med mindre han strax udi betalning jern 150 ossmunder for spannen bekommer, och att bönderne sielffve vele före samme jern till Vesterårs eller Eneköpung etc.

Samme mening til Knut Benctsson.

Öpet breff för Jöns Larsson i Stråtiern att uptage en ödesmark upå Tuna almenning, benempd Saxeboll, doch så att samme ödesmark ingen bolby ligger til meens, ther om heredznempd syne och ransake skole, och skall för:ne Jöns Larsson göre oss och cronon aff samme ödesmark then rettigheet, som hon med tiden kan bliffve skatlagt före.

Samme mening för Morten Larsson i Nybygningen at uptage en ödesmark, som kalles Biöreboll etc. upå Tuna almenning.

¹⁾ Jfr Riksregistr. 1551, fol. 162, der ett bref af samma innehåll är antecknad såsom utfärdadt för *Jöns Pedersson* (»att beholle Noredt i Læxandh socken, som hans fader haffver haft»). Äfven der säges samma mening utgått »för Peder Jönsson i för:ne Noredt».

Jönshyttan den 25 Januari.

Till Söffverin Jute, att K. M:t haffver latit scriffve Nils Helsing på Vesby till, att han honum the 20000 tegel skall bekomme late etc.

Till Nils Helsing um samme 20000 tegel etc.

Till Matz Mickelsson, att han later tesse Skedvij bönder bekomme til köpz för penningar eller jern så myckin spannmåle, som the kunne hielpe sig med etc.

Till Sverckel Simonsson, att han later Per Andersson på Salebergit bekomme et fat träen, när han haffver sit bud ther effter etc.

By prestgård utan dag.

Öpit breff för Jöns Olsson i Vidbyggiehytte att uptake en ödesmark vid Sieleboda i Torsåkers sockn.

Samme mening för Nils Hindriksson i Diupe på en ödesmark benempd Aspenes.

Förschrift för Hintze Jönsson til bor[gmestere] och råd i Vesterårs um then gård Nils Ugle bodde i.

Väsby den 29 Januari.

Till kyrcke och preste landboer udi Hagunden, att the, meden förett är, uttgöre then vedh och kooll till Salebergit, som the stå tilbake med etc.

Väsby den 31 Januari.

Til Erick Roloffsson, att han giffver sig til K. M:t med thet förste etc.

Till Söffverin Småsven, att han giffver K. M:t tilkenne, hvilcke Stockholms borgere utföre late kopper egenom Vermeland och till Norige etc.

Till Cristoffer Mickelsson, varendes i Biscopzkulla, att han giffver sig til K. M:t oförsumeligen.

Same mening til Mons Bertesson etc. och Christoffer Person udi Henemora.

Till Seffverin Småsven, att han giffver K. M:tt tilkenne om ränten aff Älffve- och Frysdalerne, sammelundé hvad lagmandzdömet i Vermeland ränter; item att han upköper till K. M:tz behoff alle the loskin, mårder och svarte räffver, som han ther i Vermeland öffverkomme kann.

Till Niels Birgisson opå Gripzholm, att Kong:e M:tt förundrer, hvarföre han så myket aff then malm til Kong:e M:tt skicket haffver, hvicken malm ännu inthet synnerligt haffver giffvit, ther man kan sig effther rette; och att han ännu lather bryte utaff samme malm 5 eller 6 fampner diupt, att man ändhå kunne förnimme, hvad samme malm dughe vill etc.

Utan angifven ort och dag i Januari.

Försvarelse breff för Anders Torbiörsson i Kortille.¹⁾

Väsby den 2 Februari.

Quitto för Lennart Germundsson på inlevereradt silfver.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1521—1560 i K. A.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij udi egen kongelige persone på vår gårdh Vesby then 2 Februarij anno etc. 51 annamedt och upburidt haffve aff vår sölffköpere och tro tienere, Lenardt Germundzson, tre lödemarck och halffottende lodt ofijntt sölff, som var aff Skelbyskijfftedt, först skerstens sölffver effther then tollfte eldhen aff femptije årss bruckningh etc. Hvarföre giffve vij för:ne Lenardt Germundzson qvijtt och frij etc.

Gustavus.

¹⁾ Riksregistr. 1551, fol. 162.

Vesterås den 2 Februari.

*Till borgmästare och råd i Danzig med begäran om åter-
sändande af de riksens handlingar, som biskop Magnus
fört ur Sverige.*

Efter originalet på papper i K. Statsarkivet i Danzig.

Gustaff etc. Unsern grus und gnadigen willen bevor, wolweisen besondern lieben. Wir haben vormahls etlicher register und brieffen halben, unsern konigreichen zuehörig, welche der verstorben bischoff Magnus mit sich aus unseren reichen heimlichen entfuret und bei Erich Banckenberg in verwarung seind, geschrieben und gnedigst begeret, das ir dieselben widerumb in unsere reich an uns verschickten und gelangen lassen wollent. Und wiewol wir uns der pilligkeit keines abschlags noch verzugs hierinnen versehen hetten, so seind uns doch nit allein dieselben register und brief bisdahero geweigert und furenthalten, sonder auch uf unser gethanes schreibent und gnedigs begerent bisanhero unbeantwortet plieben. Und dieweil dan je gerurte register pillich widerumb ohne alle mittel und exception an die orter, von wannen sie also heimlichen ausgefurt, sollen geantwort werden und dieselben jetziger zeit bei euch in eur stadt sein, so ist nochmals an euch unser gnedigs begerent, ir wollent solche brief unss uberschicken. Daran geschicht was pillich und wir seind es in gnaden zue bedencken geneigt. Datum uf unserm schloss Westerars am 2. tag februari anno etc. LI.

Gostavus.

Sigill.

Utanskrift: Den wolweisen unsern besondern lieben burgermeistere und radtman der stadt Dantzigh.

Väsby den 3 Februari.

Till Anders Persson angående de inom svenska gränsen bosatta danskar, om gränshandeln med Danmark och spanmålshandeln i Jönköping samt om åtskilliga förläningar i hans befallning m. m.

Riksregistr. 1551, fol. 26.

Vår gunst tilförende etc. Som thu lather förstå, Anders Pedersson, ath then Hans Ether haffver recht tig handen upå våre vägna och är udi vår eedh och tienist etc., så haffve vij nogsampt tilförende giffvedt tigh tilkänne, att vij kunne ingen tro eller lijtt sätte till thet danske sällskap och synnerligen, att vij icke gärne ville haffve någre Juther anthen udi vår tienist ther nidre eller och att någre udi vårt rijke så när vijdh grentzen sig nidsettie och boo skulle, och våre än nu gott, att thu med lämpe och upå thet skickeligeste ville finne råd till, thet för:ne Hans Ether, Oloff Pedersson och then Rasmus, som framlidne her Håkons syster äger, motte komme utåff then landzende.

Vijdere som thu giffver tilkänne um the bönder udi thin befalning, som haffve varit udi Danmarck och bytt sig till spannemåll för oxer etc., så tycker oss, ath effter våre undersåter icke haffve fått mehre för hvar oxe än fyre tunnor korn (thet är tije uplenske spenn), ath the Danske icke myckett gott köp them opå theris spannemåll effterlatidt haffve, ty vij kunne ju täncke, att man fåår udi Danmarck för ett par oxer till thet mindzste tije daler, och när man reckner hvar daler för halffierde marck ortuger, så löper opå en oxe halffadertonde marck ortuger och epter then rechningh löper thet, som thesse Svenske haffve giffvit för hvar span, 14 öre och 19 th:r, hvilket oss synes icke myckett gott köp vare, och effter våre undersåther icke haffve nu bekommett så

mycken spannemåll för hvar ox, som the pläge fåå, therföre synes oss, ath the Danske haffve giordt them föge skiäll. Thet är en sack för sikh, hvadt man giffver udi penningar för thet en köper, men thet man byther, giffvendes godz för godz, motte väll bliffve udi sådane verdhe, som thet tilförende varidt haffver.

Som thu lather förstå, att vij udi Jöneköpungh skulle bekomme väll lijke för vår spannemåle, um vij ther häden en hoop förskaffe ville etc., så vij thet sielff besinne, att spannemålen ther fast förnöden ähr, och vele vij förtenckte vare, när öpett vatn bliffver, att lathe komme ther nijdh någre lester aff vår spannemåll ifrå Östergötlandh medh skep, men nu udi vinther kunne vij icke sådane spannemåll tijtt nijdskicke, för then tunge skuld, som bönderne medh skiutzreeser therutåff haffve skulle etc.

Ytherligere för monge merckelige orsaker skuldh kunne vij icke effterlathe tig the clöster landboor, som thu begärer och udi thin befalning liggiendes äre, doch äre vij icke obenägne att hielpe tigh medt någon annen förlänigh, när thu lather oss förstå, hvar thu then begäre vill etc.

Thenn biscops deell vedh Refftila och Vielstada kyrckier thu begärer på then her Anders vegna äre vij tilfrijdz, att han må beholle, doch medh så skääll, att han thess fliteligere skall haffve upseende att oss skeer skääll medt then tiende, som udi hans proesterij falle kan, samelunde att han sig elliest emott oss och sitt fädernes rijke huld, tro och retrådigh udi alle måtte befinne lathe vill.

Item vele vij ingelunde effterlathe, att någre aff adelen skole her effter haffve kong:e saker medt theris egne landboor udi thin befalningh, och lathe vij nu sende tigh vårtt öpne breff opå samme saker, hvilckit thu må förkunne och vette tigh ther aldelis effter rette.

Item förundrer oss, att thu icke haffver latijdt oss förstå, um thu någett haffver handlett medh Gerdh Jönsson um then gårdh Flaterydh, som vij tich schriffteligen lothe befale, och um thu alrede um same gårdh medh honum förhandlett haffver, dhå må thu än nu schriffve honum till effter thenne copie, som her innelucht är och vij udi titt namn till honom stelle latijdt haffve, giffvendes oss frandelis tilkänne, hvadt för:ne Gerdh ther till svarendes varder. Datum Vesby 3 Februarij anno etc. 51.

Väsby den 3 Februari.

Till Axel Nilsson [Banér], Erik Håkansson [Slang] och Clemens Hansson [Oliveblad] angående några guldsmeder och deras arbete.

Riksregistr. 1551, fol. 27 v.

Vår gunst etc. Vij lothe schriffve edher till, Axell, Erick och Clemett, um then tyske Hans Guldsmedh, att I honum hans verckestoll förbiude skulle etc. Så var doch icke vår meningh, att I skulle haffve förtagitt thet arbethe, som then Cortt och Josth haffve till att göre till våre käre söner Erick och Johan, effter vij ingen ovillie eller ogunst haffve till them, hvar the elliest sich tilbörligen holle och skicke vele, uthenn alleneste till thenn Hans, effter han medh vårtt arbete så lenge förhalede och oss medh löse skotzmåll uppeholde haffver. Och haffve vij förnummet, att ther skall vare en synnerligh guldsmedh, benempdh Cornelius, hvilcken beprijsedt ähr för en eblandh the förnemeste udi Tyslandh vare kunne, och um I kunne handle medh same Cornelio, atth han för like och skiäll till vårtt och våre käre barns behoff flitheligen arbethe ville, dhå see vij thet gerne och vele honum för hans arbete väll lathe betale. Och måge

för:ne Kortt och Josth väl bliffve hoss för:ne Cornelium och göre ifrå sigh thet arbethe, som the haffve hollet upå till förbe:te vår käre barns behoff etc. Vettendes edher her effter rette. Datum Vesby 3 Februarij anno 51.

Väsby den 3 Februari.

Till Filip Mårtensson angående bergsbruket vid Gamla Silfberget.

Riksregistr. 1551, fol. 28. Förut tryckt af C. G. Kröningssvärd i *Diplomat. Dalekarlicum*, D. 3 (1846), s. 118.

Vår gunst etc. Veett Phillpus, att oss platt intitt behager, thet thu till dagzbrytningen undertijden så monge staffrum vedh udi gruffven vedh gamle Sölffbergitt tilmaket haffver, och biude [vij] tich vjdh högzste straff, att thu intit her effther mere skall tilmake än som hytterne kunne gå epter. Är och vår alffvarlige vilie, att tu skall make till upå väggerne och icke upå bothnen, och ther thu finner någett streck udi väggierne, thet skall thu følge och laget så, atth samme streck väll bliffver utbrutedt, så att therutåff inthet udi veggerne igenbliffve skall.

Samelunde biude vij, att tu skall haffve ett nöge upseende medt all bruckningen vedh för:ne gamle Sölffbergitt, till thess vij ytterligere um samme bruckningh förtänckte bliffve kunne.

Tesligeste vele vij, att tu sampt med kolschriffveren skole legge åtskilth the koll, som till våre hytters behoff upborne bliffve, leggiendes i en hoop all hielpe koll, udi thenn annen hoop all affradzkoll och udi then tridie hoop all koll, som för peninger köpte bliffve. Samelunde vele vij, att veden ther vedh bergitt skall och udi lijke motte åtskilth bliffve, vettendes tigh fulkomligen her effter rette. Datum ut supra [Vesby 3 Februarij anno 51.]

Väsby den 4 Februari.

Öppet bref angående indragning till kronan af alla kongl. saköresmedel från frälselandbor i Sunnerbo och Vestbo härad.

Riksregistr. 1551, fol. 28 v. Enl. »Register opå . . . alle bref . . . » var samma bref dat. redan 29 Jan.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij för monge merckelige orsaker skuldh haffve latidh igenkalle alle kongelige saker medh alle frelses landboor udi Sunnerbo och Väsbo och haffve budit och befalet och nu medt thette vårtt öpne breff biude och befale våre befallingxman udi för:ne häreder, Anders Pedersson, att han opå våre vägna sådane saker så väll hoss alle förberörde frelses landboor, som hoss våre och cronones skattskildige bönder vederkennes skall; thet hvar och en sich effter rätte må, icke görendes för:ne vår befallingxman her emott någett hinder eller förfongh. Datum Vesby 4 Februarij anno etc. 51.

Vesterås den 5 Februari.

Till Axel Nilsson [Banér], Jöran Åkesson [Tott], Clemens Hansson [Oliveblad] och Olof Larsson med rekommendation för några konungens undersåter i Hedemora.

Riksregistr. 1551, fol. 29.

Vår gunst tilförende etc. Vetther Axell Nielsson, Jörenn Åkeson, Clemett Hansson och Oloff Larsson, att these våre undersåther udi Henemora, Simon Pedersson, Jöns Pedersson och Oloff Pederssons (!) bröder haffve udi underdånigheett för oss clagevijss berattedt, att en utåff våre skepere ther i Stockholm, benämpt Lasse Vestervijck, oredeligh i hiälslogh för någon tijdh sedan theris broder, benempdh Erick Pedersson, och sedan them eller

andre udi slectenne för honum hvarcken lön eller bön tilbudit, och haffve förthenskuld ödniuckeligen begärett, att vij them till så myckett som rätt och skiäll ähr behielpelige vare vilde, hvilckett vij them icke haffve för rättvijsen skuldh kunnet vegre eller affslå. Hvarföre är vår villie, atth I um same ärende ransake skole, latendes them vederfares opå theris clagemåll så myckett som rätt och skiäll ähr, så att vij icke offtere ther um skole bekymbrede bliffve, vettendes edher ther effter rätte. Datum Vesterårs 5 Februarij anno etc. 51.

Vesterås den 5 Februari.

Till Erik Henriksson angående rätt för bönderna i Tierps härad att lösa sin spanmål samt om lindring i fodringens utgörande.

Riksregistr. 1551, fol. 29 v.

Vår gunst tilförendhe etc. Veett Erick Henricksson, att these breffvijssere, Jöns Olsson udi Huseby och Oloff Larsson udi Broo, haffve varidt her för oss och opå thet underdånigeste begäredt, att vij ville unne menige man udi Tierpz herradt att löse then siettingz spannemåll, som the udi thette år 51 utgöre plictige ähre. Så haffve vij giffvedt them ther opå sådane svar, att the som icke haffve rådth till att utgöre spannemåll skole få lössen för penningar, och the som haffve mere spannemåll än som the sielfve för nödhen haffve att hielpe sich medh, skole och utgöre spannemåll, ther um thu och ransake skall och förskaffedt, att thenne vår befallingh udi hele titt fögderij motte acktedt och hollen bliffve.

Tesliges haffve the och begäredt tilgiffth opå vår fodringh hvar man fyre hester för the hielpe dagzvercker the haffve giordt till vår gårdh Örby; så haffve vij väll loffvedt them någon tilgiffth, dock effter vij icke vette,

um the haffve giordt skiäll för så stoor tilgiftt, som the nu begäre, haffve vij them ingen fulkommeligh svar ther opå giffvedt, uthan biude tigh, att tu medh thet förste skall giffve tigh till oss, vettendes att göre oss en viss beskedh um sådane dagzvercker, sedan vele vij väll effterlate them aff vår fodringh, hvadt som skiäll kan vare; thette icke försumendes. Datum ut supra [Vesterårs 5 Februarij anno etc. 51.]

Vesterås den 5 Februari.

Öppet bref för Påfvel Öfverskärare i Hedemora att i och för sina fordringars indrifvande erhålla vederbörandes handräckning.

Riksregistr. 1551, fol. 30. Förnt tryckt af C. G. Kröningssvärd i Diplom. Dalekarlicum, D. 3 (1846), s. 118—119.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att effter thenne vår tro undersåthe, Påffvell Öfverskärare udi Henemora, haffver latijdt oss udi underdånigheett förstå, att han någon geldh her i rijkitt uteständendes haffver, hvilcken han icke bekomme kan, och förthenskuldh ödmiuckeligen begäredt vårtt öpne breff, ther medh han samme geld inmane motte, hvilckett vij honum för retvisenes skuld icke haffve vegre velet eller kunnedt etc., hvarföre biude vij edher, ee hoo I hälst äre, som för:ne Påffvell någon deell skyldige äre, att I ställe honum tilfrijdz, så att han betaledt och förnögd bliffve måtte, biudendes och så våre fogter och befalningzmän, att the äre för:ne Påvell Öfverskärare herutinnan behielpelige, ee när han theris hielp i så måtte behöffve kan och påäskiendes varder; ther hvar och en sikh effter rätte haffver. Datum ut supra [Vesterårs 5 Februarij anno etc. 51.]

Vesterås den 6 Februari.

Till Olof Jonsson angående fisk till bergsbrukets behof.

Riksregistr. 1551, fol. 30 v.

Vår gunst etc. Tigh är väll vitterligitt, Oluff Jons-
son, att vij haffve en heell hoop både strömmingh och
annen fisk [för nöden] till våre och cronones berghz-
bruckningher; hvarföre är vår villie, att thu skall för-
skaffedt, så atth vij motte haffve någre luther med udi
the nother, ther äre vedh Geffle och flerestadz uth medh
Saltsjön ther i Gestringelandh, och att then fisk, som vij
ther bekomme, motte komme till för:ne våre och cronones
bergh. Thette thu opå thet fliteligeste bestelle vilth.
Datum Vesterås 6 Februarij anno etc. 51.

Vesterås den 6 Februari.

*Till Joachim Bulgrin angående den pågående byggnaden
i Vadstena och om utgörandet af fodringen.*

Riksregistr. 1551, fol. 31.

Vår gunst etc. Effter thet, Jächim Bulgerijnn, atth
pestilentia stilledt ähr ther udi Vastena, therföre ähr vår
villie, att thu samt Måns Hööck med thet förste skole
geffve edher hijtt up till oss, opå thet vij motte sielffve
um then bygningh, som I haffve förhender ther udi Va-
stena, medt edher förhanddle etc.

Som thu lather förstå, att thu haffver handlett medt
bönderne, att the vällvilligen vele giffve oss för hvar hest
aff vår fodring korn halff annen fiärdingh, höö fyre fongh,
halm tre kierffver, så lathe vij oss ther medh väll åth-
nöße och såge gerne, att same partzeler motte komme till
väre slott och gårdher ther udi Östergotlandh, så att ther
bönderne haffve nämost till för:ne slott och gårder, titt

motte the lathe komme then deell, som them böör utgöre. The som nämost boo Vadstena, måge göre samme partzeler titt; item the, ther nämost liggie Linköpungh eller Norby, måge göre samme partzeler ther häden, ther um thu och medt flere våre fogter förhandle må, som befalningerne haffve, ther godh årssvext udi förlidne år varidit haffver, så atth the måtthe och tage för vår fodringh förberörde partzeler, doch så att the icke skole förtage then menige man utöffver theris förmåge eller begäre för:ne partzeler aff the böndher, som icke haffve rådth till atth göre them uth etc. Datum ut supra [Vesterårs 6 Februarij anno etc. 51.]

Vesterås den 6 Februari.

Till Axel [Nilsson (Banér)], Jöran [Åkesson (Tott)], Clemens [Hansson (Oliveblad)] och Olof [Larsson] angående ett bortförlänt hemman, om Sven Kornskrifvares räkenskaper och om Hans Guldsmeds förhållande och arrestering.

Riksregistr. 1551, fol. 31 v.

Vår gunst etc. Vij äre tilfrijdz, Axell, Jören, Clemett och Oloff, att then Jöns må beholle then gårdh Östervijck, som framlidne Bothvidt Larsson honum opå våre vegna tilsagdt hade etc.

Ithem såge vij och gerne, att Sven Kornscriffvere motte göre oss medh thet förste någen godh beskeedh um vår spannemåll, som han anno etc. 50 haffver upburidit, ty vij befructhe, att han upbär nu fasth spannemåll och blander så tilhope bådhe thenne årss upbördh och thet inventarium, som han effther then 50 årss rekenskap hafft haffver, ther medt oss alth för kortt skee kunne och vij aff hans rekenskap stoor förirring haffve motthe. Vijdhere lothe vij edher nogsampt förstå vår villie um then tyske Hans Guldsmedh udi vår senaste scriffvelse,

och effter han sigh emott oss så ovillig haffver förnimme latijdt, biude vij edher förthenskuldh än nu alffvarligen, atth I hans verckstool tilsluthe och honum udi fast förvarning komme lathe skole etc., vettendes edher her effter rette. Gudh befallendes. Datum ut supra [Vesterårs 6 Februarij anno etc. 51.

Vesterås den 7 Februari.

Till Peder Iliansson angående hans tvist med en borgare i Vesterås om en gård dersammastüdes.

Riksregistr. 1551, fol. 32.

Vett Peder Iliansson, atth vår undersåte och borgere her i Vesterårs, Måns i Rom, haffver i underdånigheett giffvett oss tilkänne, att någon trette och clander edher emellem vare skall um then gårdh her i Vesterårs, som för:ne Måns sither upå etc. Så opå thet edhers trette lagligen åthskildh bliffve motthe, är vår villie och befallning, att thu oförsumeligen skall giffve tigh hijtt till Vesterårs och anthen förlijke tich medt för:ne Måns eller och svare honum um för:ne sak in för oss eller vårtt elskelige rijcksens råd, som nu her hoss oss tilstädes äre, vettendes tigh her effter rette. Datum [Vesterårs] 7 Februarij anno etc. femptije ett.

Vesterås den 9 Februari.

Till Lars Olsson angående det af herr Anders [Petri] i Brunflo ifrågasatta jordbyte.

Riksregistr. 1551, fol. 32 v.

Vår gunst etc. Veett Lasse Olsson, atth thenne breffvisere, her Andhers i Brunslo [!] udi Jemptelandh, haffver varit her för oss och tilkänne giffvedt, atth han haffver

ett skatte hemmen udi Helsingelandh, benempd Alffvestadt udi Ethendall, som honum medt lagligitt arff tilkommer, hvilckett han tilbiuder oss för ett kyrckie godz, liggiendes i Jemptelandh vedh för:ne Brunssflo prestegårdh, vedh nampn Södregårdh etc. Så effter vij icke rättzligen förständigede äre um samme gårders lägenheter, biude vij tich förthenskuld, atth thu granneligen ther um ransake skall, både um ränten, och hure the elliest belagne äre, therum thu oss seden rette meningen må giffve tilkänne, och hvar samme her Anders biuder oss någon skäall igen för then gårdh han begärer i Jemptelandh, äre vij icke obenagne att göre samme jordeskipte med honum etc. Datum Vesterårs 9 Februarij anno etc. 51.

Vesterås den 10 Februari.

Till Gustaf Olsson [Stenbock] angående förhållandena i och till Norge samt om handeln med spannmål och oxar öfver gränsen till Danmark.

Riksregistr. 1551, fol. 33.

Vår synnerligh gunst och nådhe tilförendhe etc. Vij haffve förstätt utåff edhers scriffvelse, käre her Göstaff, att I inthet haffve kunnedt förfare um the fänicker knechter, som her rickedes att in udi Norge skulle kompone vare, uthan ther äre tu fransosiske skep i then hijttre hampn, hvilcke sikh opå förårett till Schotlandh achtetd haffve etc. Så kan väll skeep, att ther icke heller, som richtetd gick, någre synnerlige knechter ankompone vare; dock see vij gerne, att I stedze vele haffve edre visse budh bådhe udi Danmarck och Norge och lathe opå thet skickeligeste förkunskape, hvadt ther förhandlett bliffver etc.

Vijdhere, som I giffve tilkänne, att spannemålen vedh grentzerne bådhe udi Norge och Danmarck är nu igen

löss giffven, så att våre undersåther nu bekomme ther till köps så myckett the kunne hielpe sigh medt, begärendes vette, um samme våre undersåther medt the Danske eller Norske någett handle skole etc., så kunne vij väll lijde, atth en skiälig handell opå både sijder motte hollen bliffve, och att these Svenske ville läre att tage sigh till vare, så att the Danske icke försnelledede them udi handelen; thet vore theris egitt gagn och fördeell.

Vij lathe edher och förstå, atth vår befallningzman udi Sunnerbo, Andhers Pedersson, haffver oss tilscriffvit, atth våre undersåther, som aff hans befallning till Danmarck oxer utdriffvett haffve till atth förbythe sich spannemåll före, haffve icke bekommet för hvartt par oxer mere än fyre tunnor spannemåll. Så tycker oss, atth the Danske medt sådane köp föge skenckt haffve våre undersåter. Väre förthenskuldh gotth, atth um these Svenske medt the Danske her effter handle vele, atth man dhå undervijste them, så atth the icke lathe göre, [atth] theris oxer och andre gode varer borth vanvyrdes, som alth tillförende skee pläger. Gudh eder her medt befallendes. Datum Vesterårs 10 Februarij anno etc. 51.

Vesterås den 12 Februari.

Öppet bref för Olof Rull och hans hustru angående besittningrätten till några gårdar inom [Stora] Skedvi och Husby socknar i Dalarne.

Riksregistr. 1551, fol. 34. Förnt tryckt af C. G. Kröningsvärd i *Diplomat. Dalekarlicum*, D. 3 (1846), s. 119. Jfr kamrer Sandbergs saml. i K. A. (N. 2822), der en afskr. af samma bref är dat. den 13 Februari.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij aff synnerlig gunst och nådhe haffve undt och effterlatijdt, som vij och nu medt thette vårtt öpne breff unne och effterlathe thenne vår tro undersåte, Oloff Rull udi Mädelby och hans hustru, hustru Anna, att the måge och skole niuthe

och bruke och beholle these effterscriffne gårdar, som är Giuthere hytten och Rasboda, liggiendes udi Skädvij sockn, item Lundaboda i Huseby sockn, oss till en behageligh tijdh, och synnerligen till thäss ransakedt bliffve kan, hvadt vederlagh vij för samme gårdar aff för:de Oloff Rull och hustru Anne bekommedt haffve etc. Biudendes förthenskuldt alle, som för våre skuld vele och skole göre och lathe, besynnerligen våre fougter och befallningzmän, atth the icke göre för:ne Oloff Rull eller hans hustru her emott hinder, platz eller förfongh. Datum Vesterårs 12 Februarij anno 51.

Vesterås den 14 Februari.

Skyddsbrief för borgaren Joen Pedersson i Elfsborg och hans barn mot Måns Bonde och hans slägt.

Riksregistr. 1551, fol. 34 v.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij aff synnerligh gunst och nådhe haffve tagett och annamett, som vij och nu medt thetta vårtt öpne [bref] tage och anname thenne vår tro undersathe och borgere i Elffzborgh, Joenn Pedersson, och hans barn udi vårtt kong:e hägn, frijdh och försvar och synnerligen hägne, fride och försvare them för alth öffvervold, som [the aff] thenne Måns Bonde, hans bröder, venner eller slectinger viderfares motte etc.; förbiudendes her medh för:ne Måns Bonde och alle andre, att the icke någett öffvervold eller orätt för:ne Joenn eller hans barn göre skole; dock um för:ne Måns Bonde eller andre kunne haffve them någon deell till att tale, dhå skall thet skee medt lag och rätt och icke annerlunde etc., ther sich hvar och en effter rätte haffver. Datum Vesterårs 14 Februarij anno etc. 51.

Vesterås den 14 Februari.

Till hustru Ingrid till Vånga, Torsten Pederssons enka, angående Erik Nilssons i Ström kraf att återbekomma två gårdar.

Riksregistr. 1551, fol. 34 v.

Vår gunst etc. Veetter, käre hustru Ingridh, att vår undersåthe, Erick Nielsson udi Ström, haffver udi underdånigheett latijdt oss förstå, att framlidne hans son, Torsten Ericksson, hvilcken edhers dotter åtthe, gaff förberörde edhers dotter udi morgongåffve tu jordegodz, nempnigen Visth i Vilske häredt och Hoff, liggienes udi Gäsene, tesliges femhundrede marck peninger emott för:ne Ericks vilie och samtyckie etc. Så haffver nu offte:de Erick Nielsson förthenskuldh ödmiuckeligen begäredt, att vij ville förhielpe honum, thet han må fåå för:ne tu jordegodz igen etc., hvilcke hans ödmiucke begärenn vij för rättvijsen skuldh icke haffve veledt eller kunnedt honum vägre eller affslå, och effter förberörde hans son icke medt lagligitt arff var kommen till samme jordegodz, ty fadheren, som rätte ägende ähr till godzen, än nu leffver och aldrigh heller belevvede eller samtyckte, att hans son för:ne godz udi morgongåffver sin hustru giffve skulle, therfore synes oss, atth I heller edhers dotter ingen rätt haffve till att beholle samme godz; biudendes förthenskuldh, atth I än nu vele rätte edher sielff, icke begärendes aff för:de Erick thet som oskäll kan vare, uthen lathendes honum sin godz och rätte arff oclandrett och obehindrett beholle, ther I edher effter rätte haffve. Gudh her medh befallendes. Datum ut supra [Vesterårs 14 Februarij anno etc. 51.]

Vesterås den 14 Februari.

Till Arvid Skrifvare angående Erik Nilssons i Ström jordagods, som denne dels erbjudit Kongl. Maj:t, dels återfordrat af sin sonhustru, om köp af Joen Pederssons och Mats Jonssons gårdar, om eganderätten till en smörränta samt om Vrine quarn och laxfisket vid Bergeström m. m.

Riksregistr. 1551, fol. 35 v.

Vår gunst etc. Veett Arffvedt Schriffvere, atth vij haffve nu latijdt handlett[!] medt Erick Nielsson um the godz han oss uplathe vill, och skicke vij tigh her innelucht etth register opå samme godz, och effter vij förnimme, att för:de Ericks sonn, som druncknade, haffver emott hans faders villie och samtyckie giffvedt sin hustru udi morgongåffve the tu godz, nempligen Vist och Hoff, synes oss förthenskuldh icke otilbörliget vare, atth för:ne Erick same tu godz må igenbekomme, biudendes tich, att thu honum ther till skall behielpelige vare, och haffve vij nu latijdt offtebe:de Erick opåhanden etthundrede marck ortuger opå the godz han oss loffvedt haffver [och] vele vij lathe giffve honum så många peninger, som förberörde godz kunne verdh vare, så snart han tigh opå våre vägne same godz effter lagen hemle kan, och see vij gärne, att han thet göre motte medt thet allerförste.

Item äre vij tilfrijdz, att thu köper then Lunda gårdh aff then Joen Pedersson udi Elffzborg, effter vij ju förnimme, att för:ne Joenn Pedersson samme gårdh lagligen aff Måns Bondhe köptt haffver, och må thu giffve för:ne Joenn för för:ne gårdh, hvadt som like och skiäll kan vare, ramendes udi then måtte vårtt beste, ock effter för:ne Joenn Pedersson[s] underdånige begären haffve vij nådeligen undt och effterlatijdt honum vårtt försvarelse breff och förseer oss, att han samme breff till gode åth-

niuther, och att för:de Måns Bonde skall lathe honum och hans barn bliffve ofegdet etc.

Vijdere effther thu altijdt vancker ther nidhre udhi landetth, tvijler oss inthet, atth thu väll vesth alle lägenheter um the godz Matz Jonsson oss uplathe vill. Är förthenskuldh vår villie, att thu opå våre vegne sielff skall giffve tigh udi handell medt honum och oss sedan förstendige alle förberörde godzes lägenheter, tesliges huru thu medt för:de Mattz um same godz öffverens komme kan.

Som thu lather förstå, atth then proest udi Hallandh vill haffve ifrå oss ett [L]ā smörrenthe aff en vår landbo, Göther i Bolandh benempdh, och att för:de proest haffver stempdt samme vår landboo tre resser till tingh, doch haffver thu förbudett bonden atth söke och svare honum och begärer thu nu vette vår villie, huru thu um samme ärende förhandle skall etc., så vette vij icke annett att svare tigh ther till, uthan äre tilfrijdz, att thu sielff giffver tigh udi handell medt samme proest och fliteligen ransaker, hvadt skiäll han förmener sigh haffve till same lispundh smörrenthe. Dock vele vij ingelunde, att thu samme lispundh smörrenthe skall ifrå oss gå lathe, uthan biude tigh, atth thu skall fliteligen bespörije tigh, aff hvem och huru vij samme renthe bekommedt haffve, och oss sedan ther um rätte grunden giffve beskedeligenn tilkänne.

Um then qvern Vrienne, som thu lather förstå, atth Larss Tursson haffver stondendes opå våre äger i Valbohäredt opå Daall, vette vij tigh opå thenne tijdt ingen enckende beskedh, uthan vele medt thet förste lathe förhöre, hvadt skiäll för:de Larss Tursson förmener sigh haffve till samme qvern och tigh sedan, hvadt thu skall tigh effter rätte, förständigige.

Vij kunne och väll lijde, atth thu opå våre vägne motte anname aff Bencht Haraldssons ärfvinger the tu

jordegodz (som thu lather förstå, att thu beseedt haffver) udi betalningh för thenn deell the oss plictige äre, um the elliest vele uplathe oss samme godz för thet vördhe, som the kunne göre skiäll före etc.

Um thet laxefiske vidh Bergeström kunne vij nu inthet synnerligitt befale tigh att bygge, effter vij äghe inthet mehre än en fierde partt udi gården och motte väll skee, att the som äge the andhre deler udi gården skulle väll tilbiude, när vij samme fiskerij uprettedt haffve, vele niuthe så stoor profijtt eller större fördeell therutåff än vij haffve eller bekomme kunne. Men um thu kunne finne rådih till, att vij finge bythe oss till eller köpe hele gården och strömen medt, dhå vore vij väll benegne att förskickte titt nidh en, som väll medt sådane fiskerij skulle kunne umgå etc.

Vijdhere um thet Edh vele vij lathe handle medt her Johann Tursson och framdelis tigh vår villie ther um tilkänne giffve etc. Datum ut supra [Vesterårs 14 Februarij anno etc. 51.]

Vesterås den 14 Februari.

Till Nils Näbb angående Erik Smältare, som borde få behålla smältaresysslan vid Salberget och sin gård derstädes.

Riksregistr. 1551, fol. 37 v.

Vår gunst etc. Veett Niels, att thenne breffvisere, Erick Smelthere, haffver her för oss clageligen berättedt, atth våre fogter ther vidh gruffven then ene effter then annen vele truge honum opå gruffvedeell, ändock han en godh smelthere ähr och ther opå gerne achte vill; och [effter] han icke vill holle någon gruffvedeell, haffve the sagdt honum ifrå hans gårdh, ther han sitter upå och sielff upbygdt haffver etc. Så synes oss, att sådant icke skaäll ähr, ock

effter han är en godh smeltare, är förthenskuldh vår villie och befallning, att han skall bliffve vedh smeltare embetit och ther opå fliteligen och troligen achte, och skall han obehindredt nu och beholle sin gårdh, all then stundh han bruker smeltare ämbetet och gör then deell, som honum bör atth göre, ther thu och flere våre befallningzmän skole vette edher effter rätte. Datum ut supra [Vesterårs 14 Februarij anno etc. 51.]

Zedula.

Och när thu haffver förstätt meningen aff thenne vår förskriff, må thu dhå lathe honum behollen, opå thet någre andre våre befallningzmän icke skole vijdere honum herutinnen hinder eller förfongh göre etc.

Vesterås den 16 Februari.

Öppet bref till menige man i Jemtland angående presternas rätt att varda ihågkomna i testamenten.

Riksregistr. 1551, fol. 38. Förut tryckt af P. E. Thyselius i Handl. rör. Sveriges inre förh. under kon. Gustaf I, Bd 2: H. 2 (1845), s. 351—352.

Vij Gustaff etc. tilbiude edher dannemän alle, som bygge och boo udi Jemtelandt, vår gunst och nåde tilförende etc. Vij vele icke dölie för eder, käre dannemän, att menige clerckerijdt udi för:ne Jemtelandh haffve oss, genom theris supplicatz udi underdånigheett berette latijdt, att then tiende och andre rettigheeter, som falle ther i landett och clerckerijdt, som eder Gudz rene ordh prediche och läre, theris underhold utåff haffve skole, bliffve them fast affkorttede och förringede och förthenskuldh the stoor mödhe och omack um uppehelle haffve motte. Tesligiste haffve the och giffvedt tilkänne, att udi Norige för för:ne orsack skuld en ordinantie skall uprettedt och besluthen vare, så att presterne effter hvar menniskie,

som dödh bliffver, skall någett bliffve giffvedt i testemente. Så opå thet I, käre dannemän, udi Gudz rene lärdom teste bättre och flitigere motte aff edre predicanter bliffve lärde och underviste, haffve vij förthenskuld nu undt och effterlatijdt (effter sådant hoss andre edre nåboor och så hollet bliffver), att för:ne prester medt tilbörigitt testemente betenckte och försörgde bliffve moge och skole effter hvars och ens sijste, gode och frije vilie, doch medt så skäall och förordh, att ingen aff för:ne clerckerijdt thenne vår tillatelse udi någon motte misbruke skall eller tvinge någon utöffver sin egen villie och samtyckie till något olijdeligit och otilbörigitt testamente, till thess vij herudinnen en annen förändring görendes och förordinerendes vardhe. Eder her medt Gudt befallendes. Datum Vesterårs 16 Februarij anno etc. 51.

Vesterås den 17 Februari.

Till Lars Turesson [Tre rosor] angående Vrine qvarn.

Riksregistr. 1551, fol. 39. Förut tryckt af A. Lignell i Beskrifn. öfver grefsk. Dal, D. 2 (1852), s. 82.

Vår synnerlig gunst tilförendhe etc. Vij haffve förstått, käre Larss Tursson, att I haffve en qvernn opå Daall udi Valbohäradt, benempd Vriene, stondendes opå våre ägher. Så kunne vij icke vette, hvadt skiäll I haffve till same qvernn, all then stundh våre äger (som vij nog-samligen berettede äre) ligge rundt umkringh qvernen, begärendes förthenskuld, att I vele lathe oss fåå see, hvadt bevijs [I] ther opå haffve kunne. Gud eder befallendes. Datum Vesterårs 17 Februarij anno 1551.

Vesterås den 17 Februari.

Till Johan Turesson [Tre rosor] angående ett påtänkt lawfiske i Göta elf vid Ström [i Hjertums socken] och [Lilla] Edet [i Faxernä socken].

Riksregistr. 1551, fol. 39.

Vår synnerlig gunst tilförende etc. Vij haffve förstått, käre her Johan Tursson, atth I och her Eske Bilde haffve ett torp tilhope, benempd Edh, liggiendes udi N: häradt vedh elffven, som löper emellam Sverige och Norige, hvilckett heman renther årligen halfft annett hundrede järnn etc. Så giffve vij eder tilkänne, att vij haffve en partt udi en gårdh, liggiendes tvertutöffver elffven opå Noriges sijden, benempdh Ström, och vele förthenskuldh gerne uprette udi elffven emellan både gårderne ett fiske. Hvarföre, käre her Johann, um I kunne handle med för:ne her Eske Bilde, atth han ville uplathe eder sin anpartt udi för:ne Edh, och ther I sedan ville uplathe oss hele gården, dhå äre vij icke obenägne atth göre bythe medt eder och giffve eder like renthe igen opå någon annen stadh, ther eder behageligitt vare kunne, begärendes, käre her Johan, att I thette udi betenckende tage vele, vettendes oss sedan her um ett vist svar ther vij oss motte vette effter rette. Gudh eder befallendes. Datum ut supra. [Vesterås 17 Februarij anno 1551.]

Vesterås den 17 Februari.

Till Nils Birgersson [Rosenqvist] angående kläde åt knektarne på Kronoberg och anförare för dem, om eganderätten till en gård samt om tiondens vid Kalfsviks och Jäts kyrkor användande för hospitalet [i Vexjö] m. m.

Riksregistr. 1551, fol. 39 v.

Vår gunst etc. Som tu lather förstå, Niels Birgeson, atth framlidne Lasse Pedersson nidsatte opå Croneberg

så myckedt clåde, som the karler skulle haffve honum opå våre vegna effterfolgde etc., så haffve vij förnummet aff vår clåde scriffvere, atth the samme clåde skulle haffve hafft till nestförlidne jull, och äre vij tilfrijdz, atth thu än nu lather them thet bekomme och förskaffer thet så, att same karler her effter måge følge thenne Peder Andersson, som vij udi framlidne Larss Pedersons stadh till vår eigen landbofougte udi Smålandh bruke vele, och hvadt clåde han sielff aff oss förtiäntt hade, äre vij tilfrijdz, att hans ärfvinger moge beholle.

Um thenn gårdh Gimetorp, som vij köpte aff Torckell Andersson och Lasse Pederssons fadher vill vederkennes och seger, atth vij same gårdh undt hade för:ne hans son, Lasse Pedersson etc., thär svare vij så till, atth för:ne Lasse Pedersson aldrih oss tiltalede um samme gårdh, eller han genum någon annen oss haffver begäredt; huru kan thet förthenskuld vare lijckt, atth vij honum same gårdh skulle haffve effterlatijdt, och effter vedh för:ne gårdh sköne lägenheter ähre både udi en motte och annen, therföre skall för:ne Peder Andersson haffve acht opå, att han motte väll hollen och besithen bliffve.

Vijdere äre vij och tilfrijdz, atth the fattige udhi spettalen måge beholle tienden vedh Kalssvijck och Jätth. Thu vilth och så haffve upseende medt förmindere, att samme tiende motte komme the fatige till gode och hielp, och atth förminderne then icke till theris profijtht bruke skole etc.

Yttherligere schicke vij tich her innelucht copier aff tu breff, som Vernner Pasbergh vår befallningzman opå Calmarne, Germundh Svensson, tilskriffvit haffver, utåff hvilcke breff thu väll förnimmendes varder, hvadt nåbor-skaff han lather sigh förmerckie atth haffve utåff tigh etc. Datum ut supra. [Vesterårs 17 Februarij anno 1551.]

Vesterås den 18 Februari.

Stämning på fru Margareta [Nilsdotter (Vinge)], Bengt Slatte's enka, att inför nästa herremöte svara Hans Claesson [Bjelkenstjerna] till Edeby rörande deras mellanhafvande.

Efter original i R. A.

Vij Gustaff etc. stämpne edher, oss elskeligh, ärligh, velbördigh qvinne, fru Margreta, framlidne Bencht Slatte's effterleffverske, att I ännu till nästkomende herremöthe, som her udi vårtt riike beramett bliffver, möte och svare thenne oss elskeligh vår tro man och undersåthe, Hans Claeson till Edby, in för oss eller vårtt elskelige riigsens råd, som ther dhå församlede bliffve kunne, till all then deell han edher medh laghen haffver till att taale, besynnerligen um the godz, som Håkon Månson satte her Niels Olsson i pantt och thett vedh edhers fyretije marcer, som Sveriges lagh förmelder, hvar I thenne vår kon:ge stämpningh ohörige försittiedes varde. Tesligeste schole I icke förundre, att hvar I icke än nu vele sökie och svare förbe:te Hans Claeson um för:ne goodhz, effter vij edher ther um nu fierde resen haffve stämpne latedt, att vij dhå lathe sättie samme gårdh udi qvarstedht. Ther I edher effter rätte haffve. Datum Vestrårs 18 Februarij anno etc. 1551.

Under vårtt secret.

(Sigill.)

Vesterås den 19 Februari.

Till Hans Claesson [Bjelkenstjerna] angående den munk han begärt få använda som informator för sina barn.

Riksregistr. 1551, fol. 40 v. Förut tryckt af P. E. Thyselius i Handl. rör. Sveriges inre förh. under kon. Gustaf I, Bd 2: H. 2 (1845), s. 352—353.

Vår gunst etc. Then munck thu begärer till atth läre thin barn, Hans Claesson, som udi Vadzstena clöster

varidt haffver och nu ähr hoss ordinarium udi Linköpungh, är vij tilfrijdz, atth thu må bekomme, ther um vij och nu haffve latijdt tilscriffve för:ne ordinarium, dock vele [vij] tigh förmanedt haffve, att thu skall haffve nöge upseende medt same munck, så atth han icke någett påffvevässen ingiuthet udi the oförstondige bönder, som till tigh undertijden kommendes varde, ther egenom någett perlementhe eller rumor motte anricktedt bliffve, och ther same munck någett sådanth åstadkommer, thå vele vij haffve tig ther um tiltale, ther thu etc. Datum Vesterårs 19 Februarij anno etc. 1551.

Vesterås den 19 Februari.

Till M. Claes i Linköping angående en informator för Hans Claesson [Bjelkenstjernas] barn.

Riksregistr. 1551, fol. 41.

Vår synnerlig gunst etc. Veetter M. Claes, att vij haffve effterlatidt vår tro man, Hans Claesson opå Edby, en aff the muncker, som vore udi Vastena clöster, hvilcken samme Hans Claessons barn instituere och läre skall etc. Så är vår villie, atth I lathe för:de Hans Claesson bekomme en aff samme muncker, enär han sitt budh till edher ther um förskickendes varder. Gudh befallenndes. Datum ut supra. [Vesterårs 19 Februarij anno etc. 1551.]

Vesterås den 19 Februari.

Till Peder [Persson] angående borgaren Matts Larssons i Vesterås tvist med Bertil Pedersson om en gård i Hollola socken.

Riksregistr. 1551, fol. 41.

Vår gunst etc. Veett Peder, atth thenne vår undersåthe och borgere udi vår stadh Vesterårs, Mattz Larsson,

haffver för oss udi underdånigheett berättte latijdt, atth en, benempdh Bertill Pedersson udi Tånneleby i Hållulo sockn, haffver honom medt voldh och orätte en gårdh ifrå, benempdh Påntele udi för:ne Tånneleby, hvilcken för:ne Bertills fadher udi thenne Mattz Larssons fråvare vellede sigh till. Tesligeste haffver thenne Matz latidt förstå, att för:ne Bertill Pedersson borthförer thet ene huuss effter thet annett aff samme heman cronen till ingen föge [!] fördell etc., så att thet snart ödhe bliffver etc. Hvarföre är vår allffvarlige villie och befalningh, att thu her um granneligen ransakedt [!] skaltt, förskaffendis för:ne Mattz Larsson um samme heman så mycket som rätt och skiäll kan vare, så att han icke offtere oss medt samme clagemåll skall nödgas bekymbre, och lagett så, att både thette och flere heman bliffve förbättre och icke förderffvede, vettendes tigh her effter rätte etc. Datum ut supra. [Vesterårs 19 Februarij anno etc. 1551.]

Vesterås den 19 Februari.

Till Joen Bagge angående det klander, som väckts af herr Asmund rörande de gods den förre öfverlemnad till Kongl. Maj:t.

Riksregistr. 1551, fol. 41 v.

Vår gunst tilförende etc. Veett Joenn Bagge, atth thenn her Assmundh, som står udi clander medt tig um the godz thu haffver oss uplatijdt, haffver nu varijdt her hoss oss och latijdt see the bevijs han haffver opå samme godz. Så förnimme vij aff samme her Assmundhz breff, atth honum någett tilkommer udi the godz thu oss uplatijdt haffver och haffve förthenskuldh latijdt handle medt honum, att han oss sin partt udi förberörde godz uplathe vill. Doch för thin flitige och underdånigeste begärenn skuldh haffve vij icke velett göre någett köp medt honum

um samme godz, för än I både hoss oss tilstüdes vare kunne, och haffve vij förthenskuldh latijdh förvare begges eders breff udi vårtt cantzellij, så eder emellan um samme godz kan ransakedt bliffve etc. Så är vår villie, atth I samptligen skole göre hvar annen selskap hijtt up till oss (thet och thenne her Assmundh sielff tilbudith haffver) anthen um pingzdager eller till thet senaste um midsommers tijdh nestkommendes, till atth handle och besluthe medt oss um för:ne godz och dhå vele vij lathe begges edhers rättth förhöre och saken edher emellan förlike etc., vettendes tigh her effter rette. Datum ut supra. [Vesterårs 19 Februarij anno etc. 1551.]

Vesterårs den 19 Februari.

Förläningsbref för Valentin von Lüttich på all konglig ränta och rättighet af uppräknade prebendelandbor i Botkyrka och Salems m. fl. socknar.

Efter afskrift i [S. Åkermarks (sedan Leijonmarks)] kopiebok å donationer, I, (K. A.).
Jfr Riksregistr. 1551, fol. 162 v.

Vij Gustaff etc. göre vitterligit, att vij af synnerlig gunst och nåde, så och för välvillig och hulle tro tienste, som thenne oss elskelige vår tro mand och secreterer, Valentin von Lübich[!], oss och vårt rijcke Sverige her till dagz trogeligen giort och bevijsst hafver och ännu yttermehre her effter göre och bevijsse må och skall, hafve undt och förlänt, som vij och nu med thette vårt öpne bref unne och förläne honum thesse effternämpde prebende landboor, liggendes udi Botekyrckie och Slem sochner, med all kongl. rente och rättigheter, som ähre två gårdher i Tompteberge, een gårdh i Skarpe brunna, een gårdh i Slausta, een gårdh i Skrefsta, eett torp benempdh Golvengie, två gårdar i Upsala, två gårdher i Suderby, hvilke för:ne landboor han sig till godhe och gaghniute, brucke och beholle må och skall udi hans lijfz tijdh;

biudandes förthenskund alle, som för våre skuld vele och skole göre och låte, besynnerligen våre fougdtter och befallningzmen, att the icke göre förb:te Valentin von Lü-tich her emot hinder, platz eller förfång. Datum på vårt slott Vesteråhs 19 Februarij anno 1551.

Under vårt secret.

Vesterås den 19 Februari.

*Till konung Christiern III af Danmark rörande förhål-
landet till Lübeck och Danmark.*

Efter en i R. A. förvarad nyare afskrift af det egenhändigst underskrifna originalet på papper i kongl. Riksarkivet i Köpenhamn.

Unser freuntlich dienst unnd was wihr sonstent jederzeith mehr liebs und guths vermuegen bevohr, grosmechtiger furst, freuntlicher lieber schwager, bruder und nachbar. Wir haben E. L. schreibenth, datirt uff Nieborgh den funften Januarij jetzigs jars, zusamt den einverschlossnen zeitungen entpfangen und inhalts vernhomen, unnd soviel die Pfaltzgravish sache, und wes desshalben bey den Lubischen gesuecht, und was gestalt imselbtigenn sich die von Lubeck je erhalten, belangent, konden wihr wol erachten, dass Pfaltz nith feyren, besonder sein furtheil gerne sehen und schaffen mocht, was aberr dannochst ahn denselbtigen sachen E. L. mith belegen, haben sie freuntlichen zuebedenckenn. Wir habenn auch innsonderheith solche hendele mith allem ernst alweg zu E. L. und der reiche best gnugsam uberwogen, und der ursach zum offtermhal ahn E. L. der beschwerung unnd irrungk, so zwischen den Lubischen, den stedten und uns noch zur zeith unentscheiden schwebeten, ahngehaltenn und geschriebenn, auch vohr uns selbst uns inn vielen taghleistungenn und sonst schriftlich unnd mundtlichen aller pilligkeit erpottenn, auch inn aller nachbarschafft ufs

gnedigst vermerckenn lassen, das wihr gehrne geschenn solche geprechenn inn der guedte mochtenn ufgehebt, und das nith etwo gerurth irrungen inn kunftigenn fallen E. L. so wol unns zu gefahr und weiterungh gereichenn mochtenn. Wir haben aber ahnhero wie E. L. gantz wol wissentlichen zur versicherung und entlich beylegungh nith gelangen kondenn. Wass aberr nochmals und inn jedern fallen E. L. ahnn solchen sachen mith belegenn sein wil, das werden E. L. freuntlichen zubewegenn habenn. Dass aber jetzo E. L. schreiben nach die Lubischenn sich mith abschlägiger antwurt, also das sie mith E. L. zufrieden wehren, und mith uns im friedtstandt stunden, vernhemenn lassen, hoerten wihr gehrne, und erachten das inn ehe zeithenn das gemuedt bey inen jegen diese drej reiche ein zeithlang vhist hitzigh gnuegh gewesen, das es aber einmahl umbgewendt, geendert und gekhuelet werden mocht, hetten dieselben zum bedenckent ein raume weil gnuegh gehapt unnd wehre auch wol zeith, soviel auch freuntliche und guthe nachbarschafft, und was zu furderungh derselbtigen imer hat dienlichen sein muegen berurth, hat biss dahero ahn uns gahr nichts erwundenn, wie deshalb E. L. gnugsam unser gemuedt hiebevhor vernhomen habenn. Das aber inn der Lubischenn antwurt deromassen sam obgemelt ahngezogen, also das sie mith E. L. zu frieden, unnd mith uns inn friedtstandt stundenn, so ist nith ohne, das E. L. bey rhue unnd friede erhaltenn unnd gepracht werden mochten, haben wihr ahn uns niths geprechen lassenn, der friedtstandt aber dahin die Lubischenn die sach unserthalben verschieben, wiewol es pillich ein friedtstandt sein solt, so haben wihr und unsere reich ahnhero desselbtigenn gahr weinigh genossen, dessgleichen wie wihr auch dardurch entlicher zuversicht gesichert, diewiel doch nhunmher derselbtig und die zeith dess friedtstandts im kurtzenn sich endigen und verfliessenn wirdt, vorwarhdt seindt, dess

haben E. L. unnd wess sie zu solcher entlicher beylegungh sich jegen unss innhaltz dess beirecess vorschrieben, versieglet, verbriefft unnd verpflichtet, und sonst freundtlichen zuerinnerenn, wie dannochst unsere sachen uber dass gantz und gahr im unsichernn unnd offenn stehenn.

Wass aber dess pfaltzgraffischen ahnsuechent unnd E. L. vorhaltung betreffent, ist nith ohne, das E. L. schreiben nach solche wege bey unss gleichfals gesuecht und furgeschlagen wordenn seindt; wie wihr aber uns imselbtigen und inn allem anderm jegen E. L. und ire cron uffs freundtlichst nachbarlichen und zum besten verhaltenn unnd erzeigt, erachtenn wihr unnotigh zuerweitern, solches alles ist E. L. zuvohrn durchs werck kundt und wissentlichen. Wir habenn unss auch unserer vereynn zuerinnern und deroselbtigen gemess inn alwegh vorhaltenn und hatt ahn unss inn dem jenigenn was zu E. L. unnd beiderseits reiche ruhe unnd wolfart gelangen muegenn, nichts gemangelt, wie auch noch. Wir wollenn unss auch versehen wess sonstent dieser leufft halben weither furfallen mocht, unnd von wegen der zeithung so E. L. unss uberschickt (dess wihr unss freundtlichen bedancken thuen), dass E. L. unss dieselbtigen ferner mittheilen werden, unnd Euhr Liebe also unserm freundtlichen lieben schwager, brudern unnd nachbarn freundtliche wilfarung zuerzeigen, seindt wihr urputig. Datum uff unserm schloss Vesterås ahm 19:ten tagh februarij anno etc. lj:ten.

Gustaf von Gots gnaden zu Schweden,
der Gottenn und Wenden etc. konigh,

E. L. getreue bruder
Gostavus.

Utanskrift: Dem grosmechtigen fursten, unserm freundtlichen liebenn schwagern, bruder und nachbarn, hern Christian zu Dennemarcken, Norwegen, der Wenden

und Gotten konig, hertzogen zu Schleswig, Holstein, Stormarn und der Ditmartschen, graffen zu Oldenburg unnd Delmanhorst.¹⁾

Spår af sigill.

Vesterås den 20 Februari.

Till Arvid Skrifvare angående de gods Joen Bagge och herr Asmund upplåtit Kongl. Maj:t.

Riksregistr. 1551, fol. 42.

Vår gunst etc. Veett Arffvedh Schriffvere, atth thenne breffvissere, her Assmundh, haffver nu varidit her hoss oss och tilsagdt oss sin partt udi the godz, som Joenn Bagge och han haffve tilhope etc. Så är vår villie, atth thu begges theres parther opå våre vegna vederkennes skall, lathendes oss framdelis bekomme beskedelig register och undervijssning um samme godzes lägenheter och renthe, thet förste tigh mögeliget vare kan etc.; vetendes tigh her effter rette. Datum Vesterårs 20 Februarij anno etc. 1551.

Vesterås den 20 Februari.

Till Olof Jonsson angående skattefrihet för Erik Hansson, så länge han öfvade tillsyn öfver Kongl. Maj:ts fiske vid Gefle.

Riksregistr. 1551, fol. 42 v.

Vår gunst tilförendhe etc. Effter thet, Oloff Joensson, atth thenne breffvissere, Erick Hansson, skall ackte opå vårtt fjske ther vedh Gefle, therföre haffve vij gunsteligen effterlatijdt, atth han skall vare frij för all stadzens

¹⁾ Under utanskriften står följande anteckning: Schweden antwortt . . . Productum Flensburg den xxlj Martij a:o 51:ten.

tunge, så lenge han opå samme fijske troligenn och flite-
ligen ackte vill, och um thu förnimmer, atth vij någon
synnerlig fördeell aff hans tillsyn medt samme fijske
haffve kunne, dhå vele vij och, atth thu skall giffve ho-
num hvadt som skiäll han vare för hans omack; vettendes
tig her effter rette. Datum ut supra [Vesterårs 20 Fe-
bruarij anno etc. 1551].

Vesterås den 20 Februari.

*Till Bengt Pedersson angående hans förhållande med Kongl.
Maj:ts jern vid Hellestad och Vångeberg samt om hans
beteende mot skrifvaren Rasmus Nilsson.*

Riksregistr. 1551, fol. 43.

Vår gunst tilförende etc. Vij haffve förstätt, Bencht,
att thu haffver tagit tich före alleene att handle och
köpslage effter titt eget huffvud medt vårt jern och annen
deell, som thu på våre vegna aff Hellesta och Vonga-
bergh pläger upbära och icke vilth undervijse vår schriff-
vere, Rasmus Nielsson, som tigh fölgafftig är, huru ther
medt handlet bliffver, så atth oss therföre ingen skäl skeer.
Samelunde udi liche motte vilt thu och trenge samme
Rasmus ifrå våre hamrer och sielff lage ther um, effter
thin egen villie och inthet lathe honum förstå, huru ther
um laget bliffver, och snarest sagdt förnumme vij, att
thu allestedh myckett försumer vårtt gagn och beste, och
att thu förtärer onytteligen the partzeler, som thu till
våre hamrer och bergverckz behoff upbär och vill ther
um för:de Rasmus ingen undervijsning göre etc. Så
tyckies oss, atth vij icke ther medt bliffve något väl-
tiente, atth thu sielff regere vilth, lijke som thu vore
thin egen herre och ingen undervijsning vilth göre andre
medt tig; så må thu vare förtencht till att ställe sådant
aff, latendis för:ne Rasmus bekomme en godh undervijs-

ning på alle saker, både udi ene motte och andre, så att vij både aff honom och tig en godh, clar och beskedelig undervijsning bekomme motte, ee när vij ther opå esken-des vardhe, och hvar anners skeer, må thu vare förtäncht till, att sådanth bliffver icke holledt tig till gode. Ther rätte tig effter. Datum ut supra [Vesterårs 20 Februarij anno etc. 1551].

Vesterås den 20 Februari.

Till Germund Svensson [Somme] angående utgörandet af böndernas dagsverken till Kalmar m. m.

Riksregistr. 1551, fol. 43 v.

Vår gunst tilförende etc. Så myckedt thin skriffvelse, Germundh, belanger um the dagxvercker, atth vij vilde effterlathe böndherne, atth hvar motte utgöre fyre dagxvercker, ther som tilförende utgiordis sex, upå thet the teste snarere förne dagxvercker till Calmarne skole fram komme lathe etc., så äre vij ther medt väl tilfrijdz, att så skee må, doch medt så skäll att same bönder lathe theris dagxvercker thess förre framkomme, ther um thu medt them handle må; och så mykett thin scriffvelse belanger um the andre ärender, ther um haffve vij giffvit thenne vår tro tienere, Peder Schriffvere, vår villie och mening tilkenne, och hvadt han tigh i så motte underviser och giffver tilkenne, ther må thu fulk[o]mmeligen rette tig effter. Datum ut supra [Vesterårs 20 Februarij anno etc. 1551].

Vesterås den 21 Februari.

*Till Axel Nilsson [Banér] och Erik Håkansson [Slang]
angående hospitalets i Stockholm flyttning från Gråmunke-
holmen till Danviken.*

Riksregistr. 1551, fol. 44 v. Förut tryckt af N. Bielke i Tal . . . hållet för Kongl. Vet. Ak. vid præsidiij nedläggande den 27 April 1776, s. 114—115 samt af P. E. Thysellius i Handl. rör. Sveriges inre förh. under kon. Gustaf I, Bd 2: H. 2 (1845), s. 353—354.

Vår gunst tilförende etc. Effter thet, Axell Nielsson och Erick Håkonsson, atth en mechtig ondh stanck kommer udi hele stadhen ther i Stocholm aff thet spettall, ther ligger opå Gråmunckeholm, tesliges thet vatn, som löper ther um kringh och the siuke vaske sigh och theris befleckede kläder udi, dragz utåff strömen umkringh slottedt och hele stadhen, therföre vele vij endeligen haffve samme spettall till Danevijken medh thet förste och haffve förthenskuldh nu latedt förstreckie förminderne udhi för:ne spettall fyrehundrede marck ortuger (hvilcke vij eder nu tilhonde skicke) till att begynne samme spettalls bygningh medt. Och är vår villie, atth [I] samme förmindere allffvarlige förmane skole, att the förskaffe sigh nu udi vinther timber och andre nöttorffter, som the opå holle förnöden haffver, och att the strax opå föråredt medt alle flijttigh sigh sådane bygning företage skole. Och vele vij, atth the skole bygge först thenn stuffve, ther the siuke skole liggie udi, hoss vatnett väll stoor, högh och många fenster opå, så atth then ondhe lucht ther är inne hoss them, motthe haffve tilfelle att drage uth egenom fensteren. Item opå thet atth samme bygningh motthe gå flux för sigh, vele [vij] och, atth I skole hielpe ther till en godh timberflothe, så snartt öpett vatn bliffver, atth man sådane flåthe ther till förskaffe kan, ther I eder aldelis effter rette vele. Datum ut supra [Vesterås 21 Februarij anno etc. 1551].

Tuna den 22 Februari.

Till Jöns Månsson och Erik Mattsson angående penningeförsträckning till hospitalsbyggnaden vid Danviken.

Riksregistr. 1551, fol. 45. Förut tryckt af P. E. Thyselius i Handl. rör. Sveriges inre förh. under kon. Gustaf I, Bd 2: H. 2 (1845), s. 354—355.

Vår gunst tilförende etc. Vetter Jöns och Erick, att vij haffve latidt tilskriffve våre trogne mendh och tiänere, som förordinerede ähre udi Stocholms slottz loffve, atth the skole förhandle medt förminderne udi spettaledt udi Stocholm, så atth samme förmindere skole medt thet förste tencke till atth byggie någre huss till the fattiges behoff udi Danevijken etc. Och opå thet att sådane bygning motthe alffvarligen bliffve företagen, vele vij förstrekie ther till fyrehundrede marck ortuger, hvilcke penningar I måge lathe komme till förberörde våre trogne män och tiänere, som äre udi Stockholms slotz loffve. Thu vilth och, Jöns Månsson, förskaffedt, att the fatige må få udi tijdh vederlegningh för the landboor the mist haffve etc. Datum Tuna 22 Februarij anno 1551.

Tuna den 24 Februari.

Till Olof Jönsson angående kronans spanmål i Vadstena och städslepenningars utgörande i Östergötland.

Riksregistr. 1551, fol. 45 v.

Vår gunst etc. Oss behager väll, Oloff, att thu haffver latijdt komme vår spannemåll till Vadstena, och må thu väll lathe liggen ther välförvaredt till vårhen eller sommeren; dhå tvijler oss inthet, atth thu väll godh skiäll för sådane spannemåll bekommendes vardher etc. The bönder, som icke haffve rådth atth utgöre theris affradt udi spannemåll, måge löse samme affradt för penningar,

men atth vij skulle sätie ther köp opå (som thu nu begäredt haffver), thet kunne vij icke göre och förundrer oss, att thu oss ther medt vilth bekymbre, effter thu ju tänckie kan, att vij icke altijdt vette, hvadt spannemålen geller både udi then och flere landzender, som vij icke sielffve personligen stadde äre. Hvarföre är vår villie och biude [vij] tigh alffvarligen, atth thu söker och ramer vårtt beste medt sådane spannemåll thet ytterligeste tig mögeligit vare kan etc.

Vijdhere kunne vij icke vette, um thet skall tage någett gott lagh medt then stedzleöre thu mener, att man så väll tage skall udi Östergötlandh, som thet skeer udhi Vestergötlandh, och nu synnerligen opå thenne tijdh haffver man sådanth föge tilbiude, effter then svåre pestilentia ther så myckedt regeradt haffver och folckedt fast utdödt ähr, men kunne man medh tijdhen så förskaffedt, att en motte sigh stedzleöre utgiffves så väll udi then ene landzende, som then annen, dhå synes oss, atth vore ingen oskiäll etc. Datum Tuna 24 Februarij anno etc. 51.

Tuna den 24 Februari.

Till Lars Bältare angående lösen för afradsspanmålen m. m.

Riksregistr. 1551, fol. 46.

Vår gunst etc. Vij äre tilfrijdz, Lasse Beltare, atth the böndher, som icke haffve rådth till att utgöre theris affradt udi spannemåll, måge lösse för penningar etc. *ut in superiori concept: quantum ad hunc attinet articulum etc.* och the som haffve rådth till spannemåll måge lathen komme till Vastena och må thu etc.

Um then hielp thu begärer kunne vij tich föge beskedh giffve opå thenne tijdh, men när thu sielff herness till oss kommendes vardher, vele vij tigh väll nådeligen medt någon undsetning betenckie, och um then scriffvere

icke haffver then underholdningh, som han kan hielpe sig medt, dhå må han tale våre cammererere ther um till; vij försee oss, att the lathe honum väll bekomme, hvadt som han kan göre skiäll före. Datum ut supra [Tuna 24 Februarij anno etc. 51].

Tuna den 24 Februari.

Till Peder Hööss angående Måns Håkonsson, som af Jöns i Haleby var anklagad för tjufnad.

Riksregistr. 1551, fol. 47.

Vår gunst etc. Oss är tilkänne giffvedt, Peder Hööss, atth Jöns udi Halaby haffver tillagdt en köpsven, benempdh Måns Håkonsson, fullt tiuffverij till, som var att samme Måns skulle haffve stolett ifrå för:de Jöns trij-hundrede lodt sölff, och therföre haffver för:ne Jöns latijdt sättie Måns fengtlich ther udi Linköpungh alrede longdt för nästframlidne jull, hvilcken Måns doch icke till sådane tiuffverij tillvunnen eller han någett udi hender funnedt var. Så förundrer oss, hvadt skiäll sådant skall vare, att man sätter någon fengtlig medt mindre enn bliffver före till någon saack tillvunnen. Sammelunde förundrer oss och, att thu oss um sådant inthet haffver tilskriffvedt, uthan holler thet så hemmelige hoss tig, like som oss sådant inthet borde vette; haffve vij och förnummedt, att offte:de Måns Håkonssons venner haffve varidit hoss tigh och velett sagdt godh för honum för så stoor summa penningar, som thu aff them eske ville, så att han skulle bliffve tilstädes och stå för:de Jöns till rette, ee när och hvar ther opå eskett bliffve kunne; dock haffver thu icke velett lathe honom komme udi borgann, uthan huller honom tileffventyrs utan all saack och skuldt än nu fengtlich etc. Så behager oss föge sådane handell och biude [vij] tigh förthenskuldh, att thu än nu skall effterlathe för:de

Måns atth komme udi borgen hender. Tesliges vele vij, atth thu skall tage en fasth borgen aff then Jöns i Halaby, som same Måns olagförvunnen fengtlig sättie latijdt haffver. Och ther för:ne Jöns offte:de Måns sådane saack icke utöffver bevijsse kan, som han honom tillagdt haffver, dhå böör honom icke therföre ostraffett bliffve och vele vij, att thu oss rette meningen medt thet förste skall lathe förstå, huru then sack sikh aldelis tildragitt haffver, och um offte:de Måns finnes oskyllug, dhå skall för:ne Jöns endeligen stå honom um för:ne saack till rette, thär thu och tig aldelis må effter rette. Datum ut supra [Tuna 24 Februarij anno etc. 51].

Tuna den 24 Februari.

Till Harald Lake och Severin Småsven angående förbud mot elgjagt i Vermland.

Riksregistr. 1551, fol. 48.

Vår gunst etc. Vij haffve förstätt, Haraldh och Söffrin, atth bönderne ther i Vermelandh, Frysdalen och Elffvedalen, som effter elger och annen diur gå och stelle pläge, udi oretten tijdh, så tijdh årss som nu ähr, som sådane elgdiur bördig och aldelis otidige ähre, them myckedt felle pläge, therutåff man mehre skade än gagn haffver, och när sådane diur tidige bliffve, finnes dhå ganske få, thy störste parthen udi otijdh felles och tagne bliffve. Så vele vij sådanth her effter ingelunde tilstädie, förmanendes edher förthenskuldh, att I menige Vermelandzboer meningen ther um föreholle vele, att the her effter sådanth affstelle skole, och hvar I medt them um samme diurfellingh egenom fingeren seendes vardhe, skole I dhå vette, att vij eder ther um så väll som them thet bruke vele allffvarligen tiltale, thär I fulkommeligen må vette edher effter rette. Datum ut supra [Tuna 24 Februarij anno etc. 51].

Tuna den 25 Februari.

Till Peder Hööss angående den hjälp bönderna i vissa härad af Östergötland lemnat Kongl. Maj:t i timmer och om hans begäran att få sig tillsänd en båtbyggare.

Riksregistr. 1551, fol. 48 v.

Vår gunst etc. Vij äre tilfrijdz, Peder Hööss, att the bönder etc.¹⁾ Thernäst som thu lather förstå, att bönderne udi Åkerbohäradt haffve hulpett oss tuhundrede timber, item att Gulbergz, Banckekindz och Hanekinne häreder haffve hulpett oss trettie theltor såge timber etc., så förnimme vij väll, att thu legger flux tunge opå bönderne; dock vette vij icke, um the välvilligen sådane tunge undergå och nu gerne oss sådane hielp utgiordt haffve. Icke haffver thu heller giffvedt oss tilkenne, um thu haffver för sådane hielp någett tillgiffvedt bönderne aff then rettiheett the oss plichtige äre utgöre. Biudendes tigh förthenskuldh, atth thu handler och skicker tigh udi thin befalning, så att vij kunne haffve en vällvillig almoge; hvar anners skeer, dhå skall thu föge tack förtiäne etc.

Vijdhere som thu begärer, att vij skulle förskaffe tigh en båtbyggere etc., så förundrer oss, att thu sådane fletije tilbiuder, thy titt tilbudh udi så motth haffver icke thet anseende, att vij skulle vare thin herre och thu vår fougte, uthan att thu skulle vare herren och vij thin fougte. Och um vij sielffve um thet och andre slike flere ärender bestelle skulle, hvadt hade vij dhå behoff att bruke tigh och andre till våre befalningxmen etc. Thu må väll sielff förskaffe tigh båtbyggere och andre embetzmnen och icke medt sådane ringe ärender oss bekymbre, vettendes tigh her effter rette. Datum Tuna 25 Februarij anno etc. 51.

¹⁾ Enl. »Register opå . . . alle bref . . . » var början af brefvet lika med motsvarande delar af skrifvelsen till Olof Jönsson (se ofvan s. 78).

Tuna den 26 Februari.

Öppet bref för herr Mats, kyrkoherde i Götlunda, angående skydd mot otillbörlig gästning.

Riksregistr. 1551, fol. 49 v.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att oss elskeligh vår undersåthe, her Mattz i Götelunda, haffver udi underdånighet oss förstå latijdt, att han udi stoor almennevåg sitter och blifver förthenskuldh utåff daglig gestning så utarmedt, att han snart platt inthet haffver att hielpe sich medt, therfore han opå thet underdånigeste haffver begäredt vårt försvarelse breff för allt öffvervoldh, som honom aff hoffmän, knechter eller andre hans gester udi någon motte vederfares kunne, hvilcke hans ödmiucke och tilbörlige begären vij icke haffve kunnedt eller velett affslå; biudendes förthenskuldh her medt alle, ee hvem the helst äre, som för:de her Mattz gestendes och någon dell förtärendes vardhe, att the thet betale effter skiälighheett och ingelunde något öffvervoldh anthen opå honom eller thet honom tilkommer göre skole, så frampt the undvijke vele vår ogunst och högste straff etc. Datum Tuna 26 Februarij anno etc. 51.

Kungsör den 28 Februari.

Öppet bref för Sven Fris till Söderby på frälsefrihet för jord under samma Söderby.

Efter afskrift i [S. Åkermarks (sedan Leijonmarks)] kopicbok å donationer, I, (K. A.).

Vij Gustaff giöre vitterligit, at vij af synnerlig gunst och nåde, så och för välvillig och hulle tro tjenste, som thenne oss elskelig vår tro man och undersåthe, Sven Frijss till Söderby, oss och vårt rijcke Sverige her till

dagz troligen gordt och bevijsst hafver och ännu ytter-
 mehre her effter giöre och bevijsse må och skall, hafve
 undt och gifvit, som vij och nu med thenne vårt öpne
 bref unne och gifve honum och hans effterkommande
 arfvingar till everdeligit frijheet och frelse på siu öre
 land skatte jordh, som han uthi Söderby i Biörskogh
 sochn köpt hafver, så att han samme jordh under rett
 frelse, lijcke som andre frelse men her i rijcket, thee godz
 och gård niute, bruke och behålle må och skall; biu-
 dandes förthenskull alle, som för våre skuld vele och skole
 göre och låte, besynnerligen våre fougder och befall-
 ningzmen, att the icke göre för:ne Sven Frijss her emot
 hinder, platz eller förfongh. Datum Konungzöör 28 Febru.
 anno 1551.

Utan ort den 28 Februari.

Quitto på mårdsinn, inlevererade af Erik Rolfsson.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1521—1560 i K. A.
 Enligt »Register opå . . . alle bref . . . » var samma [?] quitto dat. 9 Mars.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij thenn 28
 Februarij anno etc. 51 annamede aff vår tro tienere Erick
 Rolffzson, som var fogte udi Vermelandh, svartte mårder
 sex stycker, hvilcke mårder han köptt hade för halffioert-
 tende marck ortuger utåff the årlige fodringz peninger,
 som falne äre udi för:ne Vermelandh opå thette åår ett
 och femtije. Thess till visse lathe vij etc. Datum ut
 supra.

Gustavus.

Olika orter i Februari.*Utdrag af utgångna skrivelser.**Vesterås den 5 Februari.*

Till Nils Helsingh, att han förhörer med then Giord i Prestehytten, hvadt ret han haffver at clandest thenne hustru Karin, Per Andersons effterleffverske, um thet hemen Grebby, som hon nu för 6 eller 7 år seden bodde upå, och att han förskaffer thet så, att henne motte icke skee någon oret aff för:ne Giord etc.

Stempning för Brunte Olsson på Per Larsson upå Bro, att the möte och svare hvar annen um mijsdsummers tijd nest:de in för K. M:t eller H. N:des råd, um thet torp Nytage etc.

Till Per Larsson för för:ne Brunte Olsson att han later honom bliffve ofegdet etc.

Till Erick Henricksson för Per Mölnare ved Huseby qvern, att K. M:t haffver skenct honum thet j pund miöll, som han aff för:ne qvern i tul giffve skulle för thetta 51 året.

Til Cristiern och Dominicus, scriffvere, att the giffve sig til K. M:t genom natt och dag.

Vesterås den 6 Februari.

Till Oloff Andersson i Närike, att han oförsumeligen giffver sig til K. M:t.

Förscrifft för hustru Brita, Jöns Jönssons effterleffverska udi Finsta, till Jören Hansson, att han later henne bekomme hennes son igen, som tiener honum, effter hon en ensam qvinna är.

Till Joen Olsson, att han förskaffer thet så, att then Oloff Tomesson, som borgemestere och råd i Eneköpfung

haffve latid intit [!] settie, för thet han skulle haffve förfarit stadzsens privilegier, hvilckit han doch necker, motte komme udi en borgan och stå borgemestere och råd seden til rette um för:ne sak, eehvar the sådant aff honum på äske vele etc.

Till Oloff Jonson *etc.* [se Riksregistr. fol. 30 v. och jfr ofvan, s. 53].

Samme meening till Lasse Olson i Helsingeland.

Till her Mons i Forsa, att han later thenne muremestere Jöns Olson bekomme anten ther aff kyrckeherbergit eller annerstedz 2 pund spannmåle till köpz och 2 pund elliest för thet arbete han i Upsale i sommer göre skall.

Stempning för Lasse Nilson på Johan Rock, borgere i Enecöping, till Vesterårs med thet förste om någet arff effter Oloff Simenson.

Bytesbreff för Joen Olson och Lasse Fleming.

Till Niels Helsingh, att Kong:e M:tt haffver efftherlatidh Gulle Olsson i Öffversta vare frij för thet affradh han aff samme Öffversta nu pro anno 51 utgöre schulle etc.

Till her Göstaff, att han förskicker up till Kong:e M:tt velförvarede the timber mårder, som Hans Gastenberg schulle haffve haftt utt med sig till Tyslandh etc.

Till Niels Munch, att han förskicker till Salebergit then kleensmid, som ther är i Upsala, och lather honum haffve sin smide redzskap med sig etc.

Vesterås den 12 Februari.

Till Knut Hareldsson, att han giffver sig til K. M:t och står K. M:tz landboor på Tijdön til svars om then del han förmener sig haffve them til att tale.

Vesterås den 13 Februari.

Till Oloff Jonsson, att han later med al flijt bygge Fjiskeby och Kavå fjskerij, så at K. M:t hade ther aff någon fördel.

Förschrift för Mons Ericksson i Vesterårs til Germund Svensson, at han hielper honum til thet arff, som honum på hans hustrus vegna effter två hans hustrus syster sönnar, som i Calmar i höstes döde bleffve, tilkomme skall etc.

Till Palle Persson, att han är Erik Håkonsson behjelpelig til att köpe kopper, skinvarur och lerefft til K. M:tz behoff udi Strengnes marcknet.

Till K. M:tz fogter, som udi för:ne marcknet församlede äre, att the late Erick Håkonsson bekomme så monge penningar, som han påäsker til att köpe kopper, skinvarur och lerefft med etc.

Til Axel Nilsson, Jören Åkesson, Clemet Hansson och Oloff Larsson, att K. M:t skicker Erick Håkonsson tit til Stockholm, oc att the stelle tro och loffven til hvadt dell han them effter K. M:tz befallning tilseijendes varder.

Fogte breff för Oloff Andersson på Gamble Sölffbergit.

Til Joen Olsson för Oloff Tommesson i Eneköpfung, att han later affseije emellem honum och borgemestere och råd i Eneköping en retvis dom um then sak them emellem är, och icke tilstedie, at samme borge[mästere] och rådt schole vare theres eigne domere udi theres egin sak.

Vesterås den 14 Februari.

Till Anders Bagge, att han lather tesse dalekarler Oloff Larsson, Nils Larsson, Lydick Olsson, Erick Persson, Per Larsson, Per Jåpsson och Lasse Persson bekomme så myckit aff K. M:tz spanmåle til köpz, som the kunne behielpe sig med.

Vesterås den 16 Februari.

Till Lenartt Sölffköpere och Jacop Hyttescriffvere, att the giffve sigh til K. M. med allt thet sölff the haffve. [Relator: Jöns Monsson oc Söffrin Jute.]

Tesliges schall Lenartt taghe Per Andersson i Söderma med sigh med 3 andre bergzmen och gå in udi gruffven på vatu östen [!] [och] see till, om ther är nogen farlighett och bergett falle vill.

Till Jacop Humppe, att han giffver sig til K. M:t oförsumeligen. [Relator: Jöns Monsson.]

Till lensmannen udi Hagunden, att han låter komme hijt til Vesterås 5 par oxer aff K. M:t:z foor oxer ther äre i heredet. [Relator: Jöns Monsson och Söff: Jute.]

Förskrift för Erich Larson i Terna till Nils Helsing, att han later honom och hans granner beholle tett vedekärr, som han them affhände vill och göre sich äng aff etc.

Fogte breff för Per Andersson på K. M:t:z egne arffve godz och vår nådigeste frus köpegodz i Småland.

Till Germund, att han later tenne Peder bekomme ther aff slottet en god schriffvere, som her i landet infödd väre.

Öpet breff för her Erick i Oviken till en behagelig tijd, att han må giffve K. M:t ärligen för biskopztijenden sexhundrede march, för kyrkienes deel 300 march och för taxen aff thet laxefiske i Jempteland trettije march.

Till Benct Persson för Nils Olsson i Stigelstorp, att han sampt med heredzhöffdingen förskaffe thet så, att hvilcken som aff thenne Nils Olsson eller hans systerson, som haffver trengt sig in på för:ne Stigelstorp, haffver mest udi för:ne Stigelstorp, må löse then annen ut; och at han later thenne Nils bekomme sin oxe igen, som han honum niutet haffver, för thet han motte allene få besittie för:ne hemen.

Stempning för Hans Claesson [på Edby] på Knut Halvardsson, Mons Knutsson, Erick Göstaffsson och Knut Ribbing til neste herremöte um pantegodz, som the haffve honum ifrå.

Förschrift för Per Larsson, Anders Larsson, Ture Jönsson och Per Claesson till Anders Bagge, at han later them bekomme så myckit aff K. M:t spanmåle til köpz, som the kunne behielpe sig med.

Fogte breff för Esbiörn Persson på Aska och Bobergx hereder i Östergötlandt etc.

Stempning för Matz Joensson i Ernevij på Matz Raffvelsson i Franstada udi Huseby sockn och Matz Larsson i Vackleberga til Distingen nestkommendes um et arff effter hustru Brita i Berby etc.

Vesterås den 17 Februari.

Till Germund Svensson, att han later Mickel Olsson och hans scriffvere komme up til K. M:t velförvarede, och att han tager breff och beviss aff the bönder, som kunne bevise för:ne Mickel Olsson the fördolde godz upå, som han bliffver skylt före.

Förschrift til Per Helsing för Ingemar i Vijk, at han later honum vare nemest til at besittie för:ne Vijk, så lenge han förmå[r] göre ther aff skatt och skull, effter hans sväre thet för honum vel besittit haffver och han tesligiste thet vel bruke och uppeholle vill.

Till Håkon Verme, att han förhielper tesse Anders Larsson och Per Larsson, att the moge bekomme aff Oloff Larsson i Låde i Sparsetter sockn en skälig mandz boot för theres broder, som han tog aff dage etc., och icke affvijse them med hugg och slag, som the her berettet haffve.

Till Nils Helsing, att han hielper thenne Joen Olsson til rette um thet arff, som then lensmen i Kumble, Nils

Persson i Vesby, haffver inne med sig och komer ett för:ne Joen Olsons broders barn till, hves neste målsman han seger seg vare.

Til Nils Helsingh, att han later Anders i Herede sågemestere bekomme 2 pund spanmåle för then sågeqvern han ved Clasboda bygt haffver.

Til Oloff Andersson, at K. M:t schicker til honum thenne Anders i Herede sågemestere til at byggie uppe vidh Gamble Sölffbergit en sågeqvern.

Till Oloff Scriffvere på Tynnelsö, att han later Inge-
mar i Vijk bekomme the 2 mark penningar, som han haffver tagit honum ifrå utöffver then skatt, som borde gå utaff Vijgby.

Till Anders Ericksson, at K. M:t skicker tit til Tuna två rother dalekarler, att han gör en compact med them um theres lön, effter som han tenckie kan K. M:tz gagn och beste vare kan, och at han later them rödie på holmen etc.

Stempning för her Erich i Fresta på Hans Claeson, Mons Knutzson och Anders Larson [på Koperbergit] till neste herremöte om någen gäld etc.¹⁾

Fogte breff för Hareld Lak på Östre Vermeland och Vermelandzberg.

Fogte breff för Lasse Ersson på Nerike och Östre och Vestre Rekerne med alle kyrckie, preste och prebende landboer.

[Ducis Erici]²⁾ Förschrift för Anders Larsson och Peder Larsson till Håken Värme, att han förskaffer så, att them motte skee skäll för theris broders dödh. Latius in conceptu etc.

Till Jachim Bulgrijn, att han lather Esbiörn Pedersson bekomme then schriffvere han haffver, benämpt Henrich;

¹⁾ Samma bref finnes äfven anfördt under den 6 Febr. med de inom klammer satta orden tillagda.

²⁾ Jfr föreg. sida. Orden inom klammer stå i marginalen.

ithem att Esbiörn Pedersson skall haffve borgeläge udi Vadzstena till 3 hester etc.

Vesterås den 18 Februari.

Fogte breff för Mons Birgesson på alle K. M:tz egne godz, som är anten H. N:des pantsatte godz eller köpegodz, item the godz H. N. udi sacköre tilfalne äre, tesligiste utöffver alle biscopz, kyrckie, preste och prebende godz udi menige Kopperbergxlagen oc Dalerne, samelunde utöffver alle the godz, som framlijdne Karl Ingesson hade udi befalning.

Till Jöns Persson upå Rijsort, att han later K. M:t bekomme alle the breff, som han haffver håndemellem både upå Näss clösters godz och upå alle andre godz, som K. M:t tilkomme.

Fogte breff för Hans Pedersson på Vestre Dalerne och utöffver alle K. M:tz knecter udi Östre och Vestre Dalerne.

Vesterås den 19 Februari.

Till Nils Helsing, Erick Scriffvere på Salebergit, Oloff Monsson i Hetteskel och Per Iliensson, at the oförsumeligen giffve sig hijt til K. M:t.

Öpet breff för her Vijdeke i Muncketorp at inkreffie sin geld etc.

Till Lasse Persson, att han seger ridfogterne till i Stekeborgzlen, att the vederkennes alle the godz hvar udi sin befalning, som Ingrid, Karl Kammersvens hustru, i förlening haft haffver; och um hon haffver upburit någre partzeler för thetta året 51, dhå schole the thet igen tage.

Till Niels Ingeson, att han, med thet fö[r]ste öpet vatn bliffver, förskaffer till Vesterås slot en skuthe med näffver ifrå Findlandh.

Förschrifft för Ingemar Larsson till Per Helsingh, att han lather honum beholle thet hemen, som hans svär tilförende besittid haffver etc.¹⁾

Vesterås den 19 Februari.

Till Axell Nielsson och Erich Håkensson, att the lathe Lasse Dobblere bekomme ther hoos hammersmidien udi Stocholm fyre belger och 4 former till thet bergverckz behoff ved Hökhuffvet etc.

Öpet breff för Matz Stuu [och hans ärfvinger] opå en [cronones] tomptt udi Vesterårs, liggiendis emellen Anne Stugeqvinnes gårdh och then lille almeningen, som fordom lydde till S. Oleffz gille, till everdelige aghe.²⁾

Förschrifft för Anders Jönsson i Porras till Ragvald Halvardzson, att han lather honum igenbekomme the räffver och harskin, som Hans Schriffvere toogh för:ne Anders ifrå eller och liche och skäall för them etc.

Öpet breff för Söffverin Juthe på ett kyrcke godz, benämnd Lundby i Sålne sockn i hans lijffztijdh.

Öpet breff för Niels Östgöthe på kyrckedelen ved Kolbech pro anno etc. 51.

Item öpet breff för samme Niels på Vastesons tomptt, liggiendis i Vesterårs nordan för gamble Per Schriffveres gårdh med längd och bred, som conceptet ther um uttvijser etc.

Till Palle Pedersson, att han lather komme till Vesterårs slott allt thet tegell, som ther i Strengnäs bränt är och nu tilstädis ligger, tesligeste att han med thet förste i vhar lather brenne en ugn med tegell till för:ne slottz bygningz behoff etc.³⁾

¹⁾ Jfr ofvan s. 89; det der omnämnda brefvet till Per Helsing synes kunna vara duplett af ofvanstående.

²⁾ Jfr riksregistr. 1551, fol. 162 v.

³⁾ Jfr ofvan, s. 38, ett bref med liknande innehåll, men dat. 9 Januari.

Vesterås den 20 Februari.

Till Jören Åkeson, att K. M:tt är tilfridz han må på någon tijd drage till sin gård och med thet förste giffver sich till Stocholm igen.

Fougtebreff för Jacop Busk på alle skatte och cronebönder udi Norbo och Sijende hered.

Till Erich Håkenson, att K. M:tt vil beholle the tre loskin, som han köpte i Samtingz marckneden, och [att] han må giffve ten Nycöpingz borgere för samme skin 54 march; item att han handler med the Stocholms borgere Jöns Olson och flere, som loskinn haffve att sälle, att the med them giffve sich till Kong:e M:tt.

Vesterås den 21 Februari.

[Ducis Erici] Förschrift för Oleff Andersson i Hoosbech, hustru Elin i Hornbech och Erich Pedersson i Nickebodhe till Niels Helsingh, att Hans Nåd haffver undtt them dagh på theris skattemaltt till Johannis Baptiste nestkommendis.

Öpet breff för Erich Monsson, att han med Kong:e M:ttz sköttere udi Smålandh upseende haffve schall etc.

Häredzhöffdingzbreff för Erich Monsson opå Norrevidbo udi Smålandh etc.¹⁾

Till Harald Lache, att han ransaker hvad legenhether ther är ved Sölffbergzåås udi Vermelandh och giffver thet seden Kong:e M. tilkenne etc.

Vesterås den 22 Februari.

[Ducis Erici] Förschrift för Peder Joensson i Sevastebo till Göstaff Bergh, att han lather samme Peder niute sitt hemmen allene, hvar han thet elliest allene fijke

¹⁾ Jfr riksregistr. 1551, fol. 163 v., der samma bref är dateradt 20 Februari.

och fare kan etc.; item att han ingelunde lather felle udi sin befalning elgdiur, som han tilförende giortt haffver etc.

Till Lars Tursson för Anders Olsson i Rudboby um ett fiske, som Lars haffver hafftt honum ifrå och för:ne Rudboby aff alder tilleget haffver etc.; item att han lather för:ne Anderses son bliffve obehindrett för thet han sig för Kong:e M. beclaget haffver etc.

Kungsör den 23 Februari.

Till Harald, att han lather komme till Orreholmen 3 fatt gott smidesjern, item att han lather slå 10 eller 12 spiell till samme gårdz behoff, så att the med thet förste motte bliffve tilrede och therhäden förskickede etc.

Kungsör den 24 Februari.

Pasbordh för Knutt Bottvedzson nid till Östhergöttlandh och strax tilbake igen etc.

Till Hans Iffvarsson, att han samptt med sitt selskap giffver sig up till Kong:e M.

Tuna den 24 Februari.

Öpet breff för hustru Anna, framlidne her Hanses i Norreskoge efftherleffverska, att honn må beholle en gård benämpd Lundh frij och obehindret, så lenge hon förnå[r] att utgöre then rättigheet ther aff går etc.

Tuna den 25 Februari.

Svar till Mauritz Olsson um thet rychte, som gich um the knechter udi Norige schulle vare församlede, och att han förshicker en förstondig karll ther in, som um samme knechter och ander tidende granne-

ligen förhöre kan, giffvendis seden ther um K. M. tilkenne etc.¹⁾

Till Joen Bagge, att hvar han haffver her Lars Siggesons fougte någet till att tale, dhå skall thet ske med lag och rätt in för Kong:e M. eller rijgisens råd och icke med hugg och slagh, som han haffver sig höre latid att ske skall etc.

Öpet breff för the fatige i spettalet i Arboga på kyrckiedelen vedh Köping, Biörnskog, Arboga och uppo [!] pro anno 50.

Kungsör den 26 Februari.

För Karl Pedersson och Ingemundh Olsson till Henrich Pedersson, att Kong:e M:tt haffver tilgiffvit them hvarder 40 march, som för:ne Henrich them tilförende sakfeltt hade, och the enger, som the clage um, måge effther dannemändz ransakan tijtt liggie, som them med rette bör att liggie etc.

Kungsör den 27 Februari.

Till Henrich Pedersson, att bönderne aff Östre Huseby sokn måge löse theris affrad för penningar, som them pro thette 51 årett bör uttgöre etc.

Till Henrich Pedersson för Stenar, länsman i Strojje, att Kong:e M:tt haffver skencht honum then spannemåll, som han, mädan han länsman var, tilläns aff Kong:e M:tt taget hade etc.

Vesterås den 27 Februari.

Till Valentin och Oleff Larsson, att the giffve sig oförsummelingen till Kong:e M:tt etc.

¹⁾ Jfr ofvan, s. 12, det bref af liknande innehåll, som uttryckligen säges äfven hafva afgått till Mauritz Olsson, men är dat. redan den 13 Jan.

Förschrift för Eskil Olsson i Uggusta i Åkers sockn til Göstaff Bergh, att han måtte få beholle för:ne Uggusta etc.

Till Per Joensson i Gresbo för Matz Andersson i Täby och Staffen i Salesta, at han icke förmener anten them eller någon at meete på Jelmeren, oc at han later them bekomme then del igen, som han them ifrå tagit haffver.

Pasbord för Lasse van Schare at drage nid til Schare och hijt up igen.

Til Axel Nilsson och Erick Håkensson för Bencht Ösgete, at the late honum kome under feniken i Stockholm.

Til Anders Smäleninge för Svarte Benct, at han later honum få sit borgelege i Norköping.

Öpet breff till menige bergzmän opå Norreskoge och Lindisbergh, att hvar och en icke mere udi gruffven inhegne skall en som han vell förmå[r] bruke etc. Latius in conceptis.

Till M. Larss i Våla, att K. M:t haffver skencht her Anders i Nora 18 spen korn aff tienden ved för:ne Nora pro anno 51.

Pasbordh för Lenart Vallemestere heden ifrå Vesterårs och til Vastene och åter up til Öreby tilbake igen.

Vesterås den 28 Februari.

Pasbord för Karl Smäleninge och Per Claesson till Vexiö.

Fogte breff för Jören Olsson utöffver Vastene clösters landboer udi Östergötland oc Smålandh.

Till Cristiern Persson, att han leffve[re]rer Jören Olsson alle the partzeler, som han aff sin befallning för thetta året 51 upburit haffver och tager ther upå qvit-

tencie, giffvendes sig seden up til K. M:t med sin re-
kenskap.

Till Erick Hansson, at han later Jören Olsson be-
komme then scriffvere, som haffver varit hoss Lasse
Hallandzfar.

Til Jacop Vest för Bencht i Nortuna, att Kon:ge M:t
haffver tilgiffvit honum then skatt, som honum aff för:ne
Nortuna pro anno 50 utgöre borde.

Till Axell Nielsson och Erich Håkensson, att the för-
skicke nid till Elffzborgh the partzeler, som i thet register
förmäles, som her Göstaff haffver them tilhonde skic-
ket etc.

Till Niels Tulsson, att han lather slå spijk både stor
och små, sammelunde någre spiäll och annen järnredzskap
till then bygningz behoff opå Vesterårs etc.

Till Håken Verme, att han förskaffer till Vesterårs
16 eller 20 timbermän, som opå träbygning något för-
stondh haffve och för penningar arbete vele etc.; item
att han handler med presterne udi sin befalningh, att
the motte göre the prester, som brukning haffve ved
Salebergit, någon hielp med spannemäll och annan fe-
talie etc.

Samme mening till

Knutt Benchtson	Erich Henrickzson
Sven Nielsson i S[tägs] l[än]	Sven Nielsson i Ny[köpings]
Michel Helsingh	län
Göstaff Bergh	Marqvardh Holst
Jacob Jörensso	Per Knuttzson
	Sven Vesgöte etc.

Eskilstuna den 5 Mars.

Öppet bref för fru Brita [Jönsdotter (Roos)] till Ervalla på några gods och gårdar, som hon tillbytt sig af Kongl. Maj:t mot vederlag af andra.

Riksregistr. 1551, fol. 51.

Vij Gustaff etc. gøre vitterligitt, att vij aff synnerlig gunst och nåde haffve undt och effterlatidt, som vij och nu medt thette vårtt öpne breff unne och effterlathe oss elskeligh, erlig och välbördig qvinna, fru Brita till Erffvala, tässe effterschriffne godz och gårder, först en gårdh i Lamandzrydh i Bierckehäradt, item en gårdh i Lerem i Vistehäredt och en gårdh i Digrinnen på Kollen, för hvilcke godz och gårder hon oss någre godz, liggienes udi Smålandh vedh Jöneköpungh, medt like renthe till vederlagh igen uplate skall etc. Biudendes förthenskuuld etc. Datum Eskelstuna 5 Martij anno etc. 51.

Eskilstuna den 5 Mars.

Öppet bref på ett jordbyte mellan Kongl. Maj:t och Sten Eriksson [Leijonhufvud] till Loholm, genom hvilket den senare erhållit en qvarn och två gårdar, belägna i Dillnäs, Kattnäs och Frustuna socknar.

Riksregistr. 1551, fol. 51 v.

Vij Gustaff etc. gøre vitterligitt, att vij aff synnerlig gunst och nådhe haffve undt och effterlatijdt, som vij och nu medt thette vårtt öpne [bref] unne och effterlate oss elskelig vår tro man och öffverste secrete rådth, her Stenn Eriksson till Loholm, thenne effter:ne qvern Dillennäs, item en gård i Kattenäs och en gårdh i Fröstuna, för hvilcken qvern och två gårder han oss andre godz och

gårder till vederlagh igen medt like renthe uplate skall etc. Biudendes etc. Datum ut supra [Eskelstuna 5 Martij anno etc. 51].

Gripsholm den 6 Mars.

Till Gustaf Olsson [Stenbock] angående skattespänmålen användning, om Jakob Skotte, som inlåtit sig med biskop Magnus [Haraldsson], samt om ett nybygdt fartyg och dess utrustning.

Riksregistr. 1551, fol. 51 v.

Vår synnerlig gunst och nåde tilförende etc. Som I udi eders schriffvelse, käre her Göstaff, begäre vette, um vij vele haffve salt för vår spannemåll, som våre fougter haffve leffvereret till Elffzborg, elle um vij samme spannemåll vele effterlate våre undersåter, som nödstälte äre, för peninger etc., så våre vij väll tilfrijdz, käre her Göstaff, att samme vår spannemåll motte bliffve föryttret för salt, um vij elliest kunne bekome för en tunne spannemåll två tunnor salt, men kan man icke sådant byte öffverkomme, dhå kunne vij lijde, att man lather förberörde våre undersåter samme spannemåll för peninger bekomme, begärendis att I herutinnen vele rame vårt beste.

Ytterligere, som I begäre vette vår villie um then Jacob Schotte, hvilcken sig medt then bisp Måns udi handell giffvedt hade etc., så är thet icke förnöden, att I skicke samme Jacob hijtt up, uten att I ville heller söke, hvadt retten medt giffver både medt honum och andre hans lijke ther nidre, och motte I tänckie till att straffe sådane seller skarpt nog, så att andre kunne haffve utåff them någon varnagell.

Vijdere um thet nye skep skall löpe vestvartt medt våre varer och hvem samme varer på våre vegna föryttre

skall, vele vij oss betencke; item the tilbehöringer, som I behöffve upå samme skep, lathe vij nu udi Stockholm tilrede göre, men effter nu endeles förseent är att lathe komme samme skepzredskap tijtt nijdh medt åkeförett, dherføre vele vij vare förtenchte att lathe förskickedt tijt nijd medt förste öpet vatn etc. Datum Gripzholm 6 Martij anno etc. 51.

Strengnäs den 6 Mars.

Öppet bref för länsmannen Per Joensson på skattefrihet för en gård i Fors [i Torsåkers socken].

Efter afskrift i [S. Åkermarks (sedan Leijonmarks)] kopiebok å donationer, I, K. A.

Vij Gustaff etc. göre vitterligit, att vij af synnerlig gunst och nådhe, så och upå thet thenne vår lenssman udi Torsåcker sochn, Per Joensson i Forssa, sig thes velvilligere och troligere udi samme sitt embete på vårt och cronones gangh och beste skall brucke och befinne låthe, besynnerligen till vårt och cronones berg vijdh Hadha, hafve undt och effterlåtijdt, som vij och nu medh thenne vårt öpne bref unne och effterlåtthe, att han (oss till een behageligh tijdh) må och skall niute, brucke och beholle för:ne Forssa frij för vår och cronones skatt och alle andre uthskyller, som ther afgå plägar. Biudandes förthenskuld etc. Datum udi Strengnäs 6 Martij anno 1551.

Under vårt secret.

Samme meningh för Olof Svensson i Lundh, lenzman i Orsume sochn.

Gripsholm den 7 Mars.

Öppet bref angående skyldighet för dem, som i Falköping bodde på frälse grund, men öfvade stadsmannanäring, att utgöra skatt till staden.

Riksregistr. 1551, fol. 52 v.

Vij Gustaff etc. gøre vitterligitt, att vij haffve förnummedt, hurulunde någre udi Faleköpungh, som ther boo opå frelsses godz eller gårder, pläge drage sikh undan för:ne Faleköpungh stadz tunge, som ähr gestning, skiutzreser och alle andre utlager etc., the andre dannemän, som cronone tillyde och hoss them udi samme stadh bygge och boo, till ingen ringe skade och förfongh. Så effter oss nogsampt vitterligitt ähr, att the, som opå förberörde frelsses godz besittiendes ähre, bruke köpenskap och theris fördeell så väll utåff stadzens frijheter haffve, som the andre dannemän ther boo hoss them och Sverigis crone tilhöre, therfore vele vij medt thette vårtt öpne breff biude och befale alle the, som udi för:ne Faleköpungh förberörde frelsses godz besittie, att the her effter all stadzens tunge, like som theris medtborgere, the ther cronones äger haffve, utdrage skole, och um någon sig her emott ovillig förnimme lather, dhå skall vår befallningzmän, som för:ne Faleköpungh aff oss i befallningh haffver, honum therfore tilbörligen straffe lathe; ther sig hvar och en effter rätte haffver. Datum Gripsholm 7 Martij anno 1551.

Gripsholm den 7 Mars.

Till Gustaf Olsson [Stenbock] angående förbud mot utförsel från Elfsborg af lo-, mård- eller svarta räfskinn.

Riksregistr. 1551, fol. 53. Förut tryckt af A. A. von Stiernman i Saml. utaf kongl. bref . . . ang. Sveriges rikes commerce . . ., D. 1 (1747), s. 121—122.

Vår synnerlig etc. Oss är tilkänne giffvedt, käre her Göstaff, att någre borgere både utåff thässe uplendske köpstäder, så och utåff the städer ther äre nidre udi landdett i Östergötlandh och Vestergötlandh, pläge drage omkringh allestädz udi Vermelandh, opå Daall och flere udi the landzender, ther någre gode skinvarer falle pläge, och upköpe alle the duglig skin, som finnes kunne, och medt same skjijn drage till Elffzborgh och så ther till siöss anthen vestvarth eller till Tyslandh, hvartt them sielffve teckes etc. Så giffve vij edher tilkenne, käre her Göstaff, att vij icke sådane skjijnvarer aff landdett väll umbäre kunne, synnerligen the varer vij till vårtt, våre elskelige husfrues och käre barns behoff förnöden haffve, som är sköne loskijn, uthvalde svartte morder och gode svartte räffver. Hvarföre är vår gunstige begären, att I sådane skjijn her effter uthföres ther i Elffzborgh icke tilstädie vele, uthan um ther sådane skjijn förhanden vore eller her effter komme kunne, att I dhå ville them opå våre vegna köpe och betale lathe och måge I väll giffve så myckedt för sådane skjijn, som the kunne göre skiäll före och som the ther gå och geldhe, opå thet att the, som sådane skjijn haffve, icke skole fördölle them för thenn orsack skuld, att the icke få för them lijke och skiäll så väll aff oss, som aff andre etc. Datum ut supra [Gripsholm 7 Martij anno 1551].

Gripsholm den 7 Mars.

Till Nils Helsing angående menige mans i By, Folkärna och Grytnäs socknar begäran om tillstånd att köpa järnmalm.

Riksregistr. 1551, fol. 53 v. Förut tryckt af C. G. Kröningssvärd i Diplomat. Dalekarlicum, D. 3 (1846), s. 119—120.

Vår gunst etc. Veett Niels Helsing, att tässe breffvissere, Lasse Nielsson udi Buska och Peder Truelsson udi Dicka, haffve varidt her för oss och opå menige mandz vegna udi Folckerne, By och Grytenäss sockner begäredt, att the udi thenne vinther och tilstundendes vår måge köpe så mycken järn malm, som the kunne ther tilköpz bekomme till att betale theris geldh medt etc. Så förtencker tig väll, Niels, hvadt vij befalthe senast vij ther uppe udi Bergzlagen stadde vore um same järn bergzbruckning, så att vij ingelunde vele effterlate them, som icke boo hoss bergitt, att the skole fare och pracke medt thet järnett och ther egenom förlegge och förderffve åker och äng, som myckett her till skedt ähr, cronene och them sielffve till ingen ringe skade; men vij förnimme, att våre förmaninger föge frucht skaffedt haffve, effter the än nu så fast söke tilfelle att fare effter förne järn, som the tilförende giordt haffve, och tileffventyrs haffver thu nu skindett thässe hijtt till oss att begäre förberörde vilckor um järnbruchningen. Så haffve vij föge behagh udi theris ansökende udi så motte och såge gerne, att thu heller ville styrcke them ifrå thet släp the bruke medt thet järn, än att thu skulle förfordre them ther till; doch äre vij tilfrijdz, att the måge udi thenne vinther och tilstundende vhar köpe opå Norebergh så mycken järnmalm, som the ther tilköpz bekomme kunne, till att betale förberörde theris geldh medt, men ett annett år vele vij thet ingelunde effterlate; thet thu

och them alle fulkomeligen tilseije må, vettendes tigh her effter rätte. Datum ut supra [Gripzholm 7 Martij anno 1551].

Gripsholm den 7 Mars.

Till Harald Lake och Severin Smäsven med befallning att förhindra borgare från städerna att i Vermland upphandla skinnvaror för att utskeppa dem.

Riksregistr. 1551, fol. 54 v. Förut tryckt af A. A. von Stiernman i Saml. utaf kongl. bref . . . ang. Sveriges rikets commerce . . ., D. 1 (1747), s. 122—123.

Vår gunst etc. Vetter Haraldh Lake och Söffverin, att oss är tilkänne giffvett, thet någre borgere både aff Stockholm, Örebro och Vadstena, tesliges aff flere köpstäder myckett pläge drage umkringh allestädz her[!] udi Vermelandh att köpe och slagge udi hoop alle the dugelige varer, som udi then landzende falle pläge, och haffve vij förnummett, att förberörde borgere udi thenne vinther en heell hoop looskijn, mårdskijn, räffskin och andre sköne villvarer församblett haffve och förskickedt them till Elffzborgh och Uddevaldh, villiendes ther medt samme vilvarer opå förårett giffve sig utlendes, anthen till Hollandh eller annerstedz till Tyslandh etc. Så haffve I väll förstått vår mening um sadane varer, att vij icke gerne ville, thet the utåff landett föres skulle, synnerligen sköne looskijn, svartte utvalde morder eller gode svartte räffver, uthan att ther man sådane skin öffverkomme, dhå skulle the stå oss först till köpz, och är än nu vår alffvarlige vilie och befallning, att I her effter ville finne rådth till, att sådane skjinn motte bliffve oss för penningar udi hele edhers befallning tillathen. Vij vele och så väll lathe betale samme skjinn, som någre köpmen göre skulle etc. Herutinnen I eders flijtt göre vele och icke herføre någon försumselse tage etc. Datum ut supra [Gripzholm 7 Martij anno 1551].

Gripsholm den 8 Mars.

Till Olof Trotteson angående biskop Märten [Skyttes] testamente och om handeln med de till Åbo anlända tyske köpmännen.

Riksregistr. 1551, fol. 55. Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. uppl. af Finl. häfder, D. 8 (1856), s. 61—62.

Vår gunst etc. Vij haffve förnummet, Oloff Trotteson, att thu haffver annamedt till tigh thet testamente, som salige biscop Märthen oss, våre elskelige husfru och våre käre barn udi sin yterste tijdh giffvedt haffver etc. Så såge vij gerne, att samme testamente medt förste öpett vatn velförvaredt motte bliffve oss tilhonde skickedt, och hvadt för:de framlidne biscop sin slächt och venner giffvedt haffver, kunne vij väll lijde, att the obehindrede hvar udi sin stadh måge beholle, hvilckett thu hans testamentarijs opå våre vegna tilseije må, vettendes tigh her effter rette.

Som thu begärer vette, um then Gerdh Köpsven, ther i Åboo legatt haffver i vinther, och andre tyske köpsväner, som hereffter tijtt komme kunne medt gode verier eller annedt godt köpmandz godz, måge samme theris godz ther föryttre etc., så haffve vij icke förbudett, att en tilbörliq handell så väll therudi stadenn som annerstedz i vårtt rike må tillathen bliffve, och um någre Tysker anthen ifrå Lübeck eller andre städer titt kommendes varde medt thet godz, som her i rikett tiäner, dhå måge the thet väll ther föryttre, och är bättre, att the Tyske söke hijtt i rikett medt theris godz, än atth vij skulle söke till them medt våre varer och ther så vanvyrdes them föryttre, som her till dagx altijdt skedt ähr. Och effther the Tyske nu altijdt söke titt till landett medt theris godz, therföre skulle och thu och flere ther udi Findlandh tenckie till att skicke eder emott samme Tyske udi eders

handell, like som the sig udi Tyslandh emott the Svenske tilförende skickedt haffve. Och skulle I icke strax, ther [the] komme till eder, vare vederrede att köpe theris godz till then dyreste penning, uthan lathe eder tycke, att I föge behöffve theris godz och ther medt uppeholle them opå någenn [tj]id] tilgörendes, och när the förnumme, att man icke myckett stode effter att köpe samme theris godz, skulle the dhå uthan tviffvell läre att giffve bättre köp opå thenn dell the haffve medt att fare etc. Datum Gripzholm 8 Martij anno etc. 51.

Stockholm den 9 Mars.

Till Gustaf Olsson [Stenbock] angående lösen för en gård, om en ängs läggande under Elfsborgs slott, om Jakob Skotte och Jöran Skrifvare samt om gränshandeln mellan Norge och Dalsland.

Riksregistr. 1551, fol. 55 v.

Vår gunst etc. Hvadth edhers schriffvelse belanger, käre her Göstaff, um thenn gård, som framlijdne Mickell Bysseskytte soldhe Lasse Olsson, vette vij eder icke annett til svare, uthann förmode, att vij måge ju vare så när att lösse same gårdh som för:ne Lasse Olsson, och see gerne, att I vele förskaffet så, att vij honum bekomme måge, och kunne väll lijde, att I lathe giffve Lasse Olsson igen the trijhundrede marck dansche, som han opå för:ne gårdh haffver utgiffvedt. Item um för:ne Michels godz eller ägedeler bliffve danarff, dhå försee vij oss, att I väll vette, huru ther medt förhandles skall.

Thenn engh I begäre under slottedt och för:ne Michell aff oss udi förläning hade, äre vij tilfrijdz, att I (oss till en behageligh tj]idh) ther under slottedt måge beholle.

Vijdere um thenn Jacob Schottes saack kunne vij inthet råde anthenn till eller ifrå, uthann effter eder besth

vitterligit ähr, hvadt hann ähr, och hvadt mann kan haffve atth förmode sikh utåff honum, therföre stelle vij till eder att göre och lathe medt honom hvad edher synes rådeligest vare.

Ytterligere är oss icke misshageligitt, att the Dalboer bythe sikh till sädeskornn udi Norge för theris klippere; doch såge vij gärne, att I samme Dalboer undervijsse ville, att the motte vette begäre skiäll för theris och icke lathe the Norske haffve borthe all fordelenn.

Ithem behager oss väll, käre her Göstaff, att I lathe förvare thenn deell, som Jörenn Schriffvere i befallning haffver ther på Elffzborg slott, och kunne [vij] väll lijdh, att för:ne Jörenn bliffver vedh sin befallning till Larssmesse, och vele, atth han dhå strax ther effter motte bliffve skindett till oss medt hans regenskap. Förhoppes oss och, thet I äre obesvärede att lathe oss bekomme thenn Jöns Schriffvere udi hans stadh igenn. Gud her medt befallendes. Datum Stocholm 9 Martij anno etc. 51.

Stockholm den 9 Mars.

Till Halvard Knutsson angående kungsfodringens utgörande från hans befallning, om Peder Nilssons redovisning för samma fodring och om folkets aflöning.

Riksregistr. 1551, fol. 56 v.

Vår gunst etc. Som thu giffver tilkänne, Halvardh Knuttsson, att kongzfodringen böör uthgå udi thette 51 årett utåff thin befallning, och att menige man ganske ödmiiuckeligen begäre, att the må få löse samme fodring för penningar, så haffve vij väll förnöden, att man skulle lathe anname oxer för samme fodring; doch för theris flitige bönn skuldt, och effter vij och förmode oss enn hoop fodernött aff thin befallning, äre vij tillfrijdz, atth the måge lösse halffpartten aff samme

fodring för penningar, och för helfftene må thu upbäre oxer etc.

Vijdere som thu lather förståå, att Peder Nielsson alle fodringx penningar för thette 51 årett aff thin befalning upbar och ingen regenskap therföre giortt haffver udi vår cammer, så haffve vij nu latijdt scriffve vår tro man och secrette råd, her Steenn Ericksson, till um sådane hans handell och skickedt tigh breffvett tilhonde, hvilckett thu för:ne her Steenn medt thet förste må öffverantvorde, så varder hann väll medt för:ne Peder Nielsson um same saack förhandlendes.

Vijdere um thine penningar och clåde, som thu och thine karler haffve skole, vette vij tigh ingen annen beskedh, uthan att thu samme penningar och clåde må anname udi Calmarne, like som the andre ridfogter udi Calmarne län göre, och må thu holle så många karler, som thu kan hielpe tigh medt etc. Datum ut supra [Stocholm 9 Martij anno etc. 51].¹⁾

Stockholm den 12 Mars.

Quitto för herr Henrik i Pedersöre på taxan af samma socken för år 1551.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1521—1560 i K. A.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij opå vårt slott Stocholm upbäre aff vår tro undersåthe, her Henrick udi Pedersöör, thenn taxe, som hann aff för:ne Pedersöör prestigield utgiffve plichtig är pro anno etc. femtije ett, ungerske gyllenne tiugu stycker; hvarföre

¹⁾ I Smål. handl. 1551: N. 6 i K. A. förekommer [ett fragment af?] ett bref till Anders Persson, dat. Gripsholm (?) 10 Martii anno 51, angående vissa skattepersedlars användande till krigsfolkets underhåll, hvilket tillhör antingen någon annan dag i Mars eller måhända mera sannolikt något föregående år, möjligen 1549, då konungen sagda dag vistades på Gripsholm.

giffve vij her medh för:ne her Hendrick qvijtt och frij för altt yttermere tiltael um för:ne guldh etc. Datum ut supra [*in marg.:* 12 Martius (!) anno etc. 51].

Gustavus.

Gripsholm den 13 Mars.

Till Severin Småsven angående en norsk flyktings utlemnande, om en dråparens sändande till konungen, om Vermelands indelning samt om lönen, fogdarnes underhåll och gårdens utgörande der.

Riksregistr. 1551, fol. 57.

Vår gunst etc. Vij haffve förnummet, Söffverin Småsven, att thu haffver sendt Peder Hansson opå Agersshuss enn fonge, som ifrå Norige medt ett qvinfolck rymdh var och titt in i Vermelandh etc. Så förundrer oss icke lithet, hvarföre thu thet giordt haffver oss oåthspordt. Och effter Peder Hansson eller andre flere bådhe udi Danmarck och Norige haffve icke monge fonger (som häden ifrå Sverige rymde äre och in udi för:ne Danmarck och Norige) skicket oss tilhonde igen, therföre måtte thu väll haffve bespordt tigh medt oss, huru thu udi thenn saack handle skulle och icke i thenn måtte giordt effter titt eigett sinne, och ther thu någett yttermere eller offtere oss ovitterligitt udi sådane eller anliggiende saker så handler, dhå skall thu ther opå föge tack förtiäne etc.

Vijdere, som thu lather förståå, att framlidne Bothvedt Larssons fougte, Oloff Vestgöte, haffver i hielslagedt Jacob Funcke etc., så må thu tenckie till att lathe samme Oloff komme hijtt medt then regenskap, som hann aff sijtt fögderij göre plichtig är, och vele vij, att thu endeligen skall så förskaffett, thet för:ne Oloff icke undstinger sigh aff landett etc.

Ytterligere kunne wij icke umbäre the två sockner thu begärer till underholning; doch um thu tigh troligenn opå vårtt gagn och beste bevijsendes varder udi thinn befalning, vele wij hielpe tig någett annett till underholdh, när thu giffver oss tilkänne, hvar thu sadant begärer och wij thet afflathe kunne.

Ithem effter wij nu sielffve vele beholle Normarken, Fryssdalenn och Elffvedalenn, som framlidne Bothvedt Larsson aff oss udi förläning hade, samelunde the två sochner Sijllerydh och Svanskogh, som framlidne Svenn Kartt udi förläning hade, therföre haffve wij latidt fördele hele landett emellan tigh och Haraldh Lake, så att thu skall haffve i befalning Gilbergz häradt, Jusses häradt, Normarcken, Elffvedalen och Frysdalenn, och skall thu tesliges svare till Gilbergz proesterij; thenn annen parthenn udi Vermelandh skall Harald Lake haffve udi befalning, och effter the aff Jusse häradt ingen gerdh gjorde i fiordh, thenn tijdh the andre Vermer theris gerdh emott Abram och Svantte utgiorde, therföre vele wij, att thu skall handle medt them, så att the nu motte göre like så stoor gerdh, som the andre dhå utgiorde, och skall thu lathe same gerdh komme till vår bruckningz behoff, som wij haffve opå Vermelandz bergh; thette thu medt thet förste må beholle[!] etc. och skall Harald Lake tig samme gerdh qvittere. Item när thu upbär någre kiör opå våre vegne, dhå vele wij, att thu skall skaffe oss gode unge kiör och icke the utgamble, som inthet duge. Same-lunde är vår villie, att thu skall lathe komme udi tijd fram alle the partzeler, som tig årligen bör leffverere, järnett till Elffzborgh och the andre partzeler, som åhr penningar eller oxer, hijtt up udi retten tijdh, vettendes tigh fulkommeligen her effter rette etc. Datum Gripz-holm 13 Martij anno 51.

Gripsholm den 13 Mars.

Till Lars Siggesson [Sparre] angående förhandlingar med adeln i Vesterås stift om dess förlänningar och rusttjenst.

Riksregistr. 1551, fol. 58 v. Förut tryckt af A. A. von Stiernman i Alla riksdagars och mötens beslut . . ., [D. 1:] (1728), s. 214.

Vår synnerlig gunst etc. Är vår nådige villie och begären, käre herr Lars, att I vele medt thet förste förhandle med menige adelenn, som boo udi Vesterårs stigth, att the hvar för sikh motte lathe oss bekomme ett vist och beskedeligitt register tilhonde opå all thenn förläning (uttryckendes renthen udi alle partzeler), som the aff oss och cronen udi förläning haffve, giffvendes och så ther hoss tilkänne, huru myckett folck både till häst och foott hvar för sikh aff sin förläning holle vill. Same lunde vele vij och gerne ther medt bliffve förstendigede, huru myckett folck hvar för sikh (rikett till trösth och bijstandh) aff sine egne jordegodz holle vill och förmå, begärendes käre her Larss, att I thette opå thet fliteligeste bestelle vele, förskaffendes att vij medt thet allerförste her um enn viss beskedh motte bekomme. Therutinnan göre I oss synnerligen till villie. I vele och så udi lijke motte förskaffe oss beskedh utåff eders förläning och arffvegodz etc. Datum ut supra [Gripsholm 13 Martij anno 51.]

Samme menningh till her Johann Tursonn, att han förhandler medt menige adelenn udi Strengnes stiggt;

till Joenn Olsonn, att han handler medt menige adelenn udi Trögdh, Åsundehäradt, Hagunden och Lagunden;

till her Peder Bragde, att han handler medt menige adelenn udi Stocholms och Upsala län;

till Gabriell Christersonn, att han handler medt
 menige adelenn udi Rodzlagenn;
 till Lasse Pedersonn, att han handler medt me-
 nige adelenn udi Östergötlandh;
 till Germund Svensonn, att han handler medt
 menige adelenn udi Calmarne länn.¹⁾

Gripsholm den 14 Mars.

*Till Nils Helsing angående allmogens körslor till Salberget
 och Väsby gård.*

Riksregistr. 1551, fol. 59.

Vår gunst etc. Vij. haffve förnummet, Niels Hel-
 sing, att thu och flere, som befalningen haffve vedh Sale-
 bergitt, flux än nu betunge vele menige man både udi
 Trögdh och Åssunde häradt medt allehonde körning till
 för:ne Salebergh och Väsby gårdh. Så förundrer oss,
 hvarföre I sådant tilbiude udi thette onde före och nu
 emott vårtijdenn, effter att thet haffver ju varidt så
 stadigh vinther udi thette år, att man dhå um all kör-
 ning väll hade kunnett bestelle, och vele [vij] tig sampt the
 andre ther vedh bergitt, som befalningerne haffve, för-
 mane, att thu och the medt tigh så handle skole, att vij
 motte haffve enn välvillig almoge, och att I vele förfordre
 opå thenn deell I skole opåholle till vårtt och cronones
 bergh udi retten tijdh och icke udi otijdh, som I nu eder
 företage etc. Datum Gripsholm 14 Martij anno 51.

¹⁾ Enligt »Register opå . . . alle bref . . . » är samma bref, utom till
 ofvanstående, äfven afsändt till: Lars Turson, Ture Pedersonn, Axell Nielson,
 Biörn Pedersonn, Johan Pederson.

Gripsholm den 14 Mars.

Till Håkan Verme angående allmogens skjutsfärder och fodernöt samt om en hjelpskatt af presterna till bergsbruket vid Salberget.

Riksregistr. 1551, fol. 59 v. Slutet af brefvet är förut tryckt af P. E. Thyselius i Handl. rör. Sveriges inre förh. under kon. Gustaf I, Bd 2: H. 2 (1845), s. 355—356.

Vår gunst etc. Veett Håkonn Verme, att vij haffve nu latijdt tilscriffve Niels Helsing, att hann och the andre, som befallningen haffve opå Salebergitt, skole icke udi thette menføre någett förtunge bönderne anthen medt körning eller annen tunge, och försee [vij] oss, att the sigh effter vår scriffvelse rettendes varder. Och må thu skicke breffvett, som vij haffve latijdt tillschriffve för:ne Niels Helsing, honum tilhonde.

Vijdere som thu lather förståå, att the menige mann äre försvagede medt the foder nöth the holle etc., så vette vij icke utåff någon synnerlig fodernött; förhoppes oss, att the icke förmyckett ther medt försvagede bliffve, och hvar ther vore någre gode drettes oxer ebland same fodernött, dhå behöffve vij them väll till våre gårdar. Och loott vår fougte opå Eskilstuna, Michell Helsing, oss förstå för någre dager sedan, att hann fyre eller fem par drettes oxer till för:ne Eskilstuna behöffver, och um thu haffver råd att göre honum ther medh undsethning, dhå [må] thu giffve honum thet medt thet förste tilkenne etc.

Yterligere, som thu lather förståå, att thu haffver effter vår schriffvelse handlett medt presterne udi thin befallning um thenn hielp till the, som bruckning haffve vedh Salebergitt, och att the ther till hielpe vele [med] penningar och icke spannemåll eller fettalie etc., så kunne vij icke vette, hvarföre the äre så ovillige till att hielpe oss, när vij them tilseije lathe. Udi förtijden, thenn tijdh bisperne regerede them, droge the gerne uth alth thet,

som them tilsagdt bleff och besvarede sikh inthet emott bispernes påbudh eller befallingh.

Thet är och nog bevijsligitt, att bispen kom till enn prest udi förtijdenn medh trettie eller fyretije häster och lågh hoss honum två eller tre nätter och feck gott och nogh både till folck och häster och besvarede presten sikh inthet ther emott, men nu haffve the ingen tunge udi så måtte och finnes doch fast ovillige, när man någon ringe hielp aff them begärer, hvilckett oss föge behager, och må thu holle them sådane meningher före och förmane them, att the annerlunde vele tenckie till sakenn. Och vele vij, att thu skall lagett medt them, så att the motte göre thenn hielp uth till förne Salebergitt, som vij aff them haffve latijdt begäre, och måge the göre spannemåll, som ther till rådth haffve, och the som icke åstadkomme spannemåll, måge hielpe medh penningar etc. Datum ut supra [Gripsholm 14 Martij anno 51].

Gripsholm den 16 Mars.

Till Henrik Pedersson och Erik Svensson angående Märten Hansson, som afvikit och borde om möjligt arresteras.

Riksregistr. 1551, fol. 60 v. Jfr nedan, s. 141, under 23 Mars.

Vår gunst etc. Vij giffve edher tilkenne, Henrick Pedersson och Erick Svensson, att en aff våre skytter, benempd Märthen Hansson, hvilcken vår fougte varit haffver utöffver S. Ericks prebende godz udi Upsale, hade udi befallning etthundrede och tiugu lester spannemåll, som han opå våre vegna föryttre skulle, och haffve vij förstätt, att han meste parthen aff samme spannemåll föryttredt haffver, dock inge penningar udi vår kon:ge cammer therföre leffvererett och nu ähr han uthann vårt förloff dragenn ifrå Uplandh och som hann sagdt haffver (thet man då icke för sanning förnummett haffver) till

Östergötlandh, ther han någre geldh utheständendes haffve skulle, och effter hann sådane summa hafft haffver aff oss udi befallning, befruchte vij, att han haffver väl ärender lenger än till Östergötlandh och är tileffventyrs anten alredhe dragenn ätth Danmarck eller och her effter tijtt sigh achtedt haffver etc. Så haffve vij nu uthskickett thenne vår tienere Märthen Olsson, att han för:de Märthen Hansson och hans broder Marchus Hansson (hvilcken udi selskap medt för:de Märthen vare skall) fengtlig tage skall och them välförvaredt oss tilhonde komme lathe, och är vår villie, att I och flere våre fougter ther nidre i landett skole hielpe till att ransake effter för:ne Märthen och hans brodher, och um I them öffverkomme, att I dhå vele förskaffett, så att the välförvarede oss tilhonde skickede bliffve motthe, vele herutinnen eders flijtt förvende, görendes herutinnen thet oss behageligitt ähr etc. Datum Gripzholm 16 Martij anno etc. 51.

Gripsholm den 22 Mars.

Till Per Brahe, Axel Nilsson [Banér], Erik Håkansson [Slang] och Olof Larsson angående hushållningen på Stockholms slott och om der och flerestädes påtänkta byggnadsarbeten samt om bergsmännen vid Salberget.

Riksregistr. 1551, fol. 61 v.

Vår synnerlige gunst och nåde tilförende etc. Vij undfinge edhers schriffvelse, käre her Peder, Axell, Erick och Oloff, udi hvilcke I giffve tilkenne, huru I um våre knechter och artelerijett haffve latijdt bestelle, och att I vele haffve nöge upseende medt vårtt krutt och salthpetter, som macht opå ligger etc. Så är oss udi så måtte edhers flijtt behagelig och see [vij] gerne, att I vele och lathe haffve upseende medt redesvennen och flere ther upå slottedt, som någett haffve handemellen och uthspjisse

skole, så att ther medt troligen och tilbörligenn motte handlett bliffve.

Thernäst som I begäre vette vår villie, um I skole lathe haffve förhänder uthann för slottedt någenn synnerlig bygning etc., så är väll för nöden, att I något ville tänckie till att byggie, och ville vij gerne, att ther först skulle bygges som mest behoff giörs, och att ther vedh vedegårdenn en fast grunvall motte lagdh bliffve, tesliges att udi graffven uthan för slottedt motte tiltencht bliffve um thet arbethe ther behöffves, och kunne vij lijde, att I bruke till same arbethe the årlige dagzvercker, som the nästanliggiende häreder Stockholm göre plictige äre. Menn för thenn dyre tijdh skuld, som nu opåfärde är, vele vij icke, atth I thenn menige man medh någre hielpe dagzvercker betunge skulle. Ithem att thenn bygning vedh Vaxön, Blockhusett och Oxediupett motthe fliteligen bliffve förfordrett, thet vore högeligenn förnödenn och vij gerne såge, att så skee motthe.

Vijdere ändoch the bergzmen, som äre ifrå Saleberget, haffve fast förseedt sigh emott oss, så att vij orsack nogh haffve för theris misshandell skuldh atth lathe högelige straffe them, så äre vij doch tilfrijdz, att I måge lathe thenn Peder Hansson och Seffredt Träfoott komme igen till Salebergitt, um the vele holle för theris saack en heell gruffvedeell till thet, som the tilförende hollet haffve, menn thenn Erick Schriffvere och Niels Jonsson måge I beholle ther opå slottedt till vijdere beskedh etc. Gudh eder befallendes. Datum Gripzholm 22 Martij anno etc. 51.

Gripsholm den 22 Mars.

Till Germund Svensson [Somme] angående deras bestraffande, som utfört oxar till Danmark, samt om Mickel Olssons och Nils Bengtssons rättegång och dom.

Riksregistr. 1551, fol. 63.

Vår gunst tilförende etc. Vij haffve förnummet aff thet register, Germundh Svensson, som thu oss tilhonde skickede, att ther utåff Calmarne länn monge oxer in udi Blekingh till Rothneby och Lyckeåå utdreffne ähre etc. Så förundrer oss, hvadt nödh them tildriffver att köre oxerne aff landett, hvadt heller the Calmarne borgere icke vele giffve them så väll skiäll och like för samme oxer, som the Rothneby eller Lyckeåå borgere, eller och att the haffve synnerlig lusth att driffve them udi förbudh aff landett, och kunne vij lijde, att the motthe straffes och betale lagett, som samme oxer utdriffvedt haffve; doch effter the icke alle like grofft handlett haffve, äre vij tilfrijdz, atth the måge bliffve skonede, som icke flere än en oxer haffve latidt utdriffve, menn then Peder i Baggebode, som the tiugu oxer utdreff, ithem then Peder Nielson i Fogerhylte, som udi samfelthe fyre år i Rothneby och Lyckeåå handlett haffver, item then länge Niels, som the nijie oxer utdreff, måge väll giffve någenn skiäll för theris olydne. Samelunde såge vij gärne, att then Lasse Svenske, som udi Upvidingehäradt underfogte var och till Blekingh the sex oxer utdriffve loott, motte therföre tilbörligen straffett bliffve etc.

Ytterligere är tig nogsampt vitterligitt, huru otilbörligen thenn Mickell Olsson och Niels Benchtsson sig emott oss bevijsst haffve, och haffve vij nu hafft samme Michell och Niels her för rette. Så [lathe] vij tigh förståå, att utåff tiugu och fyre, som her för rätten såthe, bleff theris sententz och dom affsagdh, så atth the hade förverckedt

theris lijff, och utåff theris godz skulle then deell betales, som the haffve oss affhändt och ifrå stolett, och vele vij icke dölie för tigh, att the nu haffve stått sin rätt, och effter oss tilsagdt är vår betalning aff theris effterlathne ägedeler, therföre är vår villie, att thu opå våre vegne vederkennes skall så myckett aff förberörde theris ägedeler, som kan göre skiäll för then deell the oss affhendt haffve, och thet therutöffver, när vij betalede äre, må thu lathe theris hustrur beholle, och försee vij oss, atth thu meste parthen aff samme theris ägedeler alrede upscriffvit haffver; doch haffver för:de Mickell Olsson her bekendt, att han haffver thette tingest, som i thette inneluchte register antechnedt ähr, thu och the andre, som vette någett utåff hans ägedeler, fördulth. Therföre må thu och thette inkreffvie och udi vår betalningh anname, vettendes tigh her effter rette. Datum Gripzholm 23 Martij anno etc. 51.

Gripsholm den 25 Mars.

*Till Per Brahe, Axel Nilsson [Banér], Erik Håkansson [Slang] och Olof Larsson angående Mårten Hanssons för-
snillning samt om hans medbrottslingar och hjälpere.*

Riksregistr. 1551, fol. 64 v.

Vår synnerlige gunst etc. Effther thet, käre her Peder, Axell, Erick och Oloff, att vij förnimme så store och groffve tiuffve och förrädere stycker utåff en stoor partt aff våre fougter och andre, som vårtt haffve hande emellen och besynnerligen aff thenn ilfundige och listige juthehop, som här äre udi landet, och kunne vij väll täncke, att någre Juther haffve varit udi rådth medh thenn affvickne förrädere Mårtenn Hanssonn, hvilcke än nu her i rijckett tilstädes ähre, tilhope siuendes alth ondt och tileffventyrs oförvarendes någett förräderij achte ath

anstiffte, så vette I väll sielfve, käre godemenn, atth för:ne Mårtenn Hansson var vår fogte utöffver S. Ericks prebende godz udi Upsale, hvicken vij icke um sådant tiuffve stycker betrodde och hade hann upburidt udi någre förlidne åår utåff trettije och hundrede lester spannemåll, hvilckenn spannemåll hann hade latid komme enn partt till Sichtuna, enn partt till Upsale och Stocholm och hade vij honum latidt befale, att hann medh same spannemåle sich inthet mere befate skulle, utann honom ifrå sich leffrere etc. Så haffve vij doch förnummet, att hann meste parttenn same spannemåle för peninger udi nest förlidne höst och vinter föryttrede, hvar span för elleffve eller tolf öre, så atth hann, som vij gisse kunne, hade therföre upburit till fempton eller sextonn tusende march ortiger, utåff hvicke peninger vij förstått haffve, att hann gjorde sich myndig nog allestädz udi vintres, så länge vij våre upå thenn reese till Dalerne, slumbrede och rusede utenn all åthervende medt en hoop Juther, som Lage Bragde tilhörde och hann hijt up i landet skickedt hade, både udi Upsale i distingzmarckneden och udi Strengnes i samtungen, tesligeste monge annerstedz, ther the våre tilhope, som vij icke än nu utsportt haffve. Sammelunde lot hann beslää medt sölff någre flogels hindertyg, item förveslede hann både medh tyske och svenske köpmenn udi alle the vintermarckneder, som her i Uplandh stått haffve, till sich för peninger allt thet gull hann öffverkomme kunde och gaff en march eller två mere för hvar gyllenne än som hann galt eller värd vare kunde och upå alt thet haffver ingenn utåff våre tjänere, som udi same marchnader tilstädis vore, giffvett någenn acht eller honum ther um ett ord tiltaled, hvilckett oss högeligenn förundrer, och som thenn förrädere haffver förnummet, att her var altzintet upseende upå färde, haffver hann, effter som vij tencke kunne, hugget sinn kosz medt förberörde Lage Bragdes tjänere aff landet

etc. Så kenne Gud, thet ähr oss fast besverligit, att vij sådane hogmodh och store förrädere stycker aff the ilfundige och listige Juuter lijde skole, och vele edher än nu förthenskuld förmanett haffve, att I för:de Märthen till enn varnagell haffve skole och ingenn lijtt her effter stelle till thet listige Juthe selskap. Vij befruchte och, ath the Juther, som igenn äre, nempligenn Hans Tommesson, Lasse Orgelekere, Hans Rossenbom och andre flere, haffve och varidt udi för:de Märthenn Hanssons råd h etc.

Ytterligere är oss undervijst aff Gregers Skinnere, borgere i Stockholm, att någre utåff the Stockholms borgere haffve hafft flux handell medt för:ne Mårtenn och giffvett honum för våre penningar både gull och daler etc. Så synes oss, att samme borgere icke haffve skickett sich emott oss, som them göre borde, och haffve the utenn tvill väll förnummet, att thet hörde oss till, som för:ne Mårtenn spelede medt, all thenn stundh hann gaff them mehre både för gull och daler, änn som skääl kunne vare. Var och same borgere väll vitterligit, att thenn förrädere hade icke någre jordegodz eller annen förläning, ther utåff hann någenn synnerlig summa penningar bekomme kunne. Therföre är vår nådige begärens, att I flitteligenn vele ransake lathe, hvicke aff förberörde Stocholms borgere medt för:de förrädere haffve varit udi handell, och hure monge penningar hvar borgere aff samme förrädere till sich väslett, och hvadt the honum igenn giffvett haffve, latenndes oss medt thet förste her um beskedeligenn förstendigedt bliffve. Therföre såge vij gärne, att I ville haffve upå thet skickeligeste fordre thenn Lasse Orgelekere, tesligeste thenn Hans Rosenboom ifrå Upsale och till Stockholm, och när I samme säller bekomme, måge I lathe them bliffve förvarede udi vachmesterecammerenn ther opå Stockholms slott, till thess vij sielfve ther tilstädis komme kunne. I vele och lathe

haffve nøge upseende medt alle andre mistänckte personer, som all som største [macht] upå ligger etc. Datum Gripsholm 25 Martij anno etc. 1551.

Gripsholm den 26 Mars.

Öppet bref för Jöran Trulsson, som utsändts att gripa Mårten Hansson, angående hjelp i hans förehafvande.

Riksregistr. 1551, fol. 66 v.

Vij Gustaff etc. gøre vitterligit, att vij afferdiggett haffve thenne vår småsvenn och tjänere, Jörenn Truelsson, nidh till landemerckit och framdelis, hvar så behöffves, in i Halland och Schåne till [att] utspörre och sökie effter enn benämpd Mårtenn Hanson, som nu för någre veker sedenn medt en merckelig summa penningar och thenn regenskap hann oss plichtig var att gøre för thenn befallning hann udi någre år aff oss hafft haffver, her aff riket och vår tjänest som enn vitterligh tiuff och förrädere undvekenn år; hvarföre är vår begärenn till edher, alle vår käre svågers, broders och naboss, konung [!] värder till Danmarckz råd, stadhollere, fougter, befalningzmen, borgemestere, råd och byfougter i städerne, ther för:ne Jörenn hender udi hans reese tilkomme, att I för våre skuldh och udi vårtt namn vele fordre och fremie förberte Jörenn Truelsson till thet beste i hvadt motthe hann thet helst behöffvendes varder och synnerligen ther, som hann för:ne Mårtenn Hansson öffverkomme eller beslåå kann, att hann icke undkomme motte, utann fenglig förvaredt och anholinn bliffver, till vij yttermere kunne lathe sökie rättenn medt honum, hvilckett vij udhi like motte emott vår käre svåger, konungh verde till Danmarck, edher och flere Danmarckz inbygger förskulle och betänckie vele, biudendes tesliges våre fougter och befalningzmen, ther för:ne Jörenn Truelsson i borthfärdh eller

hemfärdh hender till att komme, att the fordre och fremie honom medt schiutzhäster och annett hvadt hann behöffver, som the vele göre thet oss liufft är etc. Datum Gripzholm 26 Martij anno 51.

Gripsholm den 26 Mars.

Till Severin Småsven angående Mårten Hanssons gripande.¹⁾

Riksregistr. 1551, fol. 67.

Vår gunst etc. Veet, Söffverin, att enn aff våre skytter, som var födh udi Danmarck, benempdh Märthenn Hansson, hvilcken vår fougte var en tijd long utöffver S. Erickz prebende godz udhi Upsale, hade förytrett en stoor hoop spannemåll, som oss tilhörde, och nu är som enn förrädere anthen till Norge eller Danmarck medt fempton eller sextontusende march ortuger, som hann hade upburit för för:ne spannemåll, affvijkenn och borthrymdh etc. Så är vår allffvarlige villie, att thu skall haffve thine kundskaper uthe och lathe spörre effter samme Mårtenn in udi Norge, och um thu någett utåff honum förnimmendes varder, dhå biude vij tich, att thu oss thet skall giffve tilkänne; kann thu och finne rådih till att lathe honum välförvaredt komme oss tilhonde, dhå see vij gerne och biude tig, att thu opå [thet] fliteligeste [tig] vinlegge vilth, och fåår thu nu väll see, um the Danske eller Norske äre så villige till att skinde oss thenn affvijkne förrädere Mårtenn Hansson tilhonde, som thu var villig att skinde thenn norske fonge igenn till Norge, och vele vij tigh än nu som tilförende förmanett haffve, att thu tigh icke offtere medt sådant stycke skall lathe förnimme, så framt thu undvijke vill vår ogunst och vrede, vettenndes tich her aldellis effter rette etc. Datum ut supra [Gripzholm 26 Martij anno 51].

¹⁾ Jfr »Register opå . . . alle bref . . .», der följande tillägg till ifrågasvarande bref finnes infördt:

Item: att han förhandler med menige man udi sin befalning, att the skole göre någre hielpedagzvercker till Tuna gårdh etc.

Samme mening, nämpligen um dagzvercken, till Harald Lache etc.

Gripsholm den 26 Mars.

*Öppet bref till allmogen i Österdalarne angående priset
på grufved till Gamla Silfberget.*

Riksregistr. 1551, fol. 67 v. Förut tryckt af C. G. Kröningssvärd i *Diplomat. Dalekarlicum*, D. 3 (1846), s. 120—121.

Vij Gustaff etc. giffve edher tilkänne, dannemen alle, som bygge och boo udi Östredalerne och till Gamble Sölffbergz brucknings behoff vedh hugge pläge, att vij haffve förnummet, thet I göre oss allt för kortt medt thet hugster udi så måtthe, att I hugge vedhenn myckett mindre och korttere än som I pläge huggenn vedh Kopperbergitt och sälie oss hvartt staffrum altijdt dyrere än thet geller opå för[ne] Kopperbergitt etc. Så effter väll vitterligitt är, att man fast lengre vegh haffver till vedeskogenn på Kopperbergitt än på Gamble Sölffbergitt, och opå Kopperbergitt giffver man icke mehre än två öre för ett gilth staffrum gruffve vedh, både för hugsten och framkörningen, män opå Gamble Sölffbergitt haffve I taget för somblige staffrum gruffvedh halfftridie öre och för somblige två öre och enn gammell örtigh. Utåff sådane handell skeer oss fast stoor oskiäll och synes oss, att vij icke mehre äre plichtige atth giffve våre penningar borth än andre göre [med] theris penningar. Så haffve vij och väll aff edher förtiäntt, att vij motte haffve så gott köp opå förberörde vedh som någenn annen; hvarföre är vår villie och biude [vij] edher alffvarligen, att I vele her effter rette edher sielffve och unne oss så godh fördeell som andhre haffve pläge, huggennedes och framkörendis gode och gille staffrum så väll gruffve vedhenn, som rostvedhen till för:ne vår och cronones Gamble Sölffbergzbruckning, och vele vij lathe giffve edher för hvartt staffrum gruffve vedh, när thet framsatt är opå gruffvebacken, två öre, ithem för hvartt staffrum rostvedh, framsatt till våre hytter,

tre öre, förhoppandes att I eder herutinnan som trogne undersåther välvillige lathe befinne etc. Datum ut supra [Gripzholm 26 Martij anno 51].

Vesterås den 27 Mars.

Öppet bref till menige bergsmän på Noraskog om deras hemman och bergsbruk.

Riksregistr. 1551, fol. 68 v. Jfr ofvan, s. 96, under 27 Febr. Förut tryckt af J. Johansson i »Noraskog», III (1884), s. 115—116, samt (med modern stafning) ibid., II (1881, 82), s. 161—162.

Vij Gustaff etc. tilbiude edher, dannemen alle, menige bergzmän, som byggie och boo på Noreskoge, vår gunst och nåde tilförende etc., giffvendes edher tillkänne, atth oss är undervijst, hurelunde en partt aff bergzmennerne vidh Noreskoge hägne under sich cronones gruffver, villiendes ther utåff göre sich arffvelott lijke som aff theris ägne hemmen och ther medt slåå under sich fast flere gruffvor, änn som the haffve macht eller rådth till att bruke och för sådane theris hägn monge gruffvor återlagde bliffve, Sverigis crone och the fattige männ, som boo kring um bergit och gärne sich medt bergzbruckning näre och bärge ville, till ingen ringe skade och förfongh etc. Så effter udi Sverigis lagh uttryckt är, tesliges alle framlidne kongers, försters och herrers privilegier clarligenn förmelde, att all malmbergh i Sverige lyde till Sverigis crone och icke till någre bergzmendz eller bonde hemmen, therfore vele vij icke effterlate, att någre bergzmen eller bönder skole hägne under sich för:ne våre och cronones jernberg, utann att bergzbruckningen skall vare frij och öppenn så väll för fattige som för rijke, och att alle obehindrede cronones jernberg bruke skole, som oss och cronone ther utåff så myckenn skatt och rättighet geffve vele, som the medt vår bergzfogte utöffverens komme kunne, och um sich her emott

någenn genstråffvig förnimme lather, dhå skall vår befallningzman haffve fulle macht till att straffe honum lijke som andre våre och rijksens ohörsamme undersåter etc. Är edher och så dannemän nogsampt vitterligit, hvadt mangell och bräck I haffve årligenn upå spannemåle ther udi bergzlagenn, och um vij icke hade hafft råd till att göre eder undsettning udi thette åhr, dhå hade utenn tviffvell monge ibland eder på thenne tijd inthet hafft till brödföden. Så är thet oss omögeligit att göre eder sådane undsettning årligen medt spannemåle, som vij nu udi någre åhr giort haffve, hvarföre vij eder alffvarligenn vele förmanedt haffve, att I her effter eder hemmen yttermere achte skole, än her till skedt åhr, och vele vij ingelunde, att våre och cronones hemmen, ther lägenhett och tilfålle åhr att haffve både åker och ång, för förberörde jernbergzbruckning skuld skole förderffves eller ödelegges, utann att I, som sådane hemmen haffve, först skole medt alsomstörste vinlægning bruke och achte samme hemmen, therudaff I barning och brödföden bekomme kunne, och um I sedann råd eller macht haffve till yttermere arbete, kunne vij väll lijde, att I för:ne våre och cronones berg ther till medt bruke måge. Dóch skall thenn, som gott hemmen haffver och bergzbruckning haffve vill, förplichtig vare att giffve oss opå cronones vägne särdelis skatt aff hemanett och synnerligen aff bergzbruckningen. Finnes och någenn ibland eder, som gott hemmen haffver och thet för bergzbruckningen skuld förderffver, dhå skall hann samme hemmen förbrottid haffve under cronone och skall vår befallningzman sättie upå sådane hemmen enn annen, som thet bruke och achte vill och göre cronone therutåff lijke och skiäll. Ther I dannemen eder aldelis effterrette haffve. Gud medt befallennedes etc. Datum Vesterårs 27 Martij anno etc. 51.

Gripsholm den 28 Mars.

Öppet bref för tullskrifvaren och brovaktarne i Stockholm på tredjedelen af de vid tullboden fallande sakören.

Riksregistr. 1551, fol. 70.

Vij Gustaff etc. gøre vitterligt, att vij aff synnerlig gunst och nåde och opå thet vår tulschriffvere udi Stockholm, Simon Andersson, och våre brovachtere thersamestedz, Hans Vågehals och Lasse Raffvelson, sich thäss fliteligere och troligere vinlegge skole att achte vårtt gagn och bäste udi theris befalning både medt tull och annett, som them att achte befaledt är, haffve undt och förlänt och nu medt thette öpne breff (oss till en behagelig tijdt) unne och förläne them tredingen aff all then sacköre, som opå tulboden i för:ne Stockholm reesth bliffver och ther falle kan; doch skole the förplichtige vare att leffrere oss beskedelige och clare register årligen tilhonde, så väll opå alle sackörer, som opå thenn tull opå för:ne tulbodh falle kan etc., biudendes her medt våre befalningzmen etc. Datum Gripsholm 28 Martij anno etc. 51.

Gripsholm den 28 Mars.

Till Anders Persson angående förvärf af Flateryds [nu Svaneholms] gård och om förhållandet till Danmark m. m.

Riksregistr. 1551, fol. 70 v.

Vår gunst etc. Vij haffve förnummedt, Anders, aff thet breff, som Gerdh Jönsson tigh tilschriffvett haffver, atth han icke vill uplate tigh thenn gårdh Flaterydh, effter samme gårdh hans hustru tilhörer etc. Så haffve vij nu sielfve latidt schriffve honum till um samme gårdh och skicke tich breffvet tilhonde, veliendes att thu medt

thet förste honum samme breff tilskicke skall, och att
 thu sedan skall giffve oss tilkänne, hvadt vår schriffvelse
 udi saken skaffe kann.

Item äre oss någre tidender ifrå Danmarck aff en
 vår tienere, benepmdh Hans Larsson, tilhonde kompne,
 utåff hvilcke vij tich her medt en copia tilskicke etc. Så
 varder thu utåff sådane tidender monge sielsinde prach-
 ticher förmerkendes, och effter the Danske så fliteligen
 uptechnett haffve, hvadt them vederfarett ähr aff våre
 undersäter her i Sverige, therfore såge vij och gärne, att
 thu ville tencke till atth lathe granneligen upschriffve
 hvadt förfongh våre undersäter aff the Danske udi någre
 framlidne åår skedt ähr, och vele vij tich så nu som
 altijdt tilförende till the högste förmanett haffve, att thu
 alle saker udi godh acht och tilsyn haffve skall, haffven-
 des och så visse kundskaper udi Danmarck, the ther opå
 the allerskickeligeste oförmercht förfare kunne, hvadt
 ther förhandlett bliffver, och um thu någett förnimmen-
 des varder thet oss eller vårtt rike anrörendes ähr, dhå
 försume icke att giffve oss sådanth strax och udi tijdh
 tilkänne.

Ytterligere äre vij tilfrijdz, att thu annamer aff thenn
 legge rogh, åldenflesk och gingerdh (som thu begärer)
 så myckett, som thu kan holle vårtt krigzfolck medt udi
 sommer etc. Datum ut supra [Gripzholm 28 Martij anno
 etc. 51].

Gripzholm den 28 Mars.

Till Gerdt Jönsson angående ett hans hustrus hemman.

Riksregistr. 1551, fol. 71 v.

Vår synnerlige gunst tilförende etc. Vij haffve för-
 stått, käre Gärdh Jönsson, att I haffve enn gård udi
 Vesboo, benempd Flaterydh, och brede ved samme eders

gård vij och någre godz liggiendes haffve, och effter förberörde eders gård så när hoss våre godz belägenn ähr, therföre befalede vij för någon tijd förliden vår fougte udi för:ne Vesbo, Andhers Pedersson, thet han skulle förhandle medt eder, att I för:ne Flaterydh oss uplate ville för någett annett godz anthen udi Vestergötlandh eller annerstedz, ther thet eder belegligest vare kunne, och haffver nu för:ne vår fougte latid oss förståå, att för:ne Flaterydh tilkommer eders hustru, och att I icke vele skillie henne vedh någett aff hennes godz etc. Så käre Gärdh, synes oss, att I icke skillie henne vedh någon deell, all thenn stund eder biudes lijke och skääll igenn, och um I eller eders käre hustru tilsinnes äre uplate oss för:ne gård, då vele vij vederlegge eder lijke ränte igenn anthen udi Vestergötlandh eller annerstedz, ther sådane vederläggning eder kunde belägligest vare, begärendes att I oss her um eders villie och meening medt thet förste skriffteligen vele giffve tilkänne. Gud eder befalednes. Datum ut supra [Gripzholm 28 Martij anno etc. 51].

Gripsholm den 29 Mars.

Quitto för Kettil Nilsson på inlevererade mårdskind.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1521—1560 i K. A.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt medt thenne vår qvittencia, att vij udi egen kongelige persone upå vårt slott Gripzholm then 29 Martij anno etc. 51 haffve annamedt och upburidt utåff vår fougte udi Ångermanlandh, Kedell Nielssonn, ett timber mårder, som han aff Lapperne udi skatt pro anno etc. 50 upbar; hvarföre giffve vij för:ne Kedell Nielsson her medt qvitt och frij för alth yttermere tiltael um samme mårder. Thess till vjisse lathe vij tryckie vårtt secrett her nedan före och med egen hand underskriffvit. Datum ut supra.

Gustavus.

Gripsholm den 30 Mars.

Till Måns Birgersson angående några med Hans Pedersson på Aspeboda och Jöns Pedersson på Risholn uppgjorda hemmansbyten.

Riksregistr. 1551, fol. 72. Förut tryckt af C. G. Kröningsvärd i Diplom. Dalekarlicum, D. 3 (1846), s. 121—122.

Vår gunst etc. Vett Måns Birgesson, atth vij äre utöffverens vordne medt Hans Pedersson opå Asbo och Jöns Pederson opå Rijszolenn, så att the skole haffve för Fremmendeby thässe effter:ne gårdar, som är att Hans Pedersson skall beholle Asbo och Vijkesbackenn, item Jöns Pederson skall beholle Lönamässe och Uddenäs till ett häffde bytte, och vele vij, att thu skall ransake, um vij haffve väll skääl utåff thet Främmendeby för thässe gårdar, som vij nu för:ne Hans Pedersson och Jöns Pederson undt haffve, vettendes ther um göre godh beskedh, när thu hernäst till oss kommendes vardher.

Item äre vij tilfrijdz, att Jöns Pedersson må beholle thet Nystefootzarff, som han haffver köpt ifrå Kuperbergz kyrcke, um hann elliest vill beflijthe sich och hielpe till, att vij motte komme till vår betalningh opå the geldh, som vij ther udi bergzlagenn uteständes haffve etc. Datum Gripsholm 30 Martij anno etc. 51.

Gripsholm den 30 Mars.

Till Kettil Nilsson angående skatten från Ångermanland och Medelpad och om understöd till prestgillet i södra Ångermanlands prosteri.

Riksregistr. 1551, fol. 72 v.

Vår gunst etc. Är vår villie och befalning, Keell, ath thu handler medt våre undersäter udi Ångermanne-

landh och Medelpade, som äre vane att bruke theris fiske udi elffverne och årligen pläge giffve oss penningar för thenn deell, som the oss opå cronones vegne årligen plichtige äre utgöre, så att the late sich her effter välvillige befinne atth giffve oss fisk aff samme fjskerij, som är lax, åall, speeck och annen nyttig fisk, och icke penningar, effter vij sådane fisk storligen behöffve etc., samelunde atth thu och så lager medt the landzköpmenn, som ther i landet draga aff och till, att the motte göre oss någenn skäal för theris köpenskap, som the årligen driffve och bruke pläge, eller och att samme landzköpmen platt affskaffes motthe.

Ytterligere thet söloff, som the prester i Ångermanlandh i södre proesterijtth haffve giffvett till thet pretegiulle the hollett haffve och nu sich tilhielp igen begäre, äre vij tilfrijdz, att thu lather them bekomme etc. Datum ut supra [Gripzholm 30 Martij anno etc. 51].

Olika orter i Mars.

Utdrag ur utgångna skrifvelser.

Utan ort den 1 Mars.

Til Erich Michelsson, att han her effther ett nögere och bättre upseende med Kong:e M:ttz kupperbergz brukningh haffve skall än som tilförende skeet är etc.; item att han lather Kong:e M:tt schriffteligen förstå alle Kupperbergz gruffves lägenheter med thenne breffvijsere etc.

Till Oleff Andersson och Christiern Schriffvere, att um brukningen icke fölgier årett, så att all malmen är upgången, när årett haffver ende, dhå skeer Kong:e M:tt icke ther med någen skiäll; ther liggie ännu 21 roste, som lyde till thet 50 årett etc. Och um högbe:te Kong:e M:tt icke bekommer 15 pundh bly effther hvar

lop och rensningh, dhå skeer Kong:e M. icke skiäll etc. Skall förthenschuld Oleff Joensson ther med haffve upseende etc.

Utan ort den 2 Mars.

Till Siffrid Jönson, att han later Henrick Schärenhagen bekomme för en skälig bürgerlön alle then skipzredskap och godz, som för Öland stötte och honom tilhörer.

Samme meening för Mennicke Ficke, doch så mykit godz, som honom tilhörde på samme skip och berget bleff.

Eskilstuna den 4 Mars.

Till Lasse Erson, att han vederkendz till kyrcke och preste etc. alle Rijsberge clösters landbor och lägger till Tuna gård så monge landbor med teres dagzvercker, som ter nest omkring liggie, så monge fougten ter samme städz begärer.

Till her Ingemar i Åker, att han later bekomme Fougdo kyrcke till ten bygning, ther förhänder är, tu pund spannmåle aff kyrkedelen, som pro anno etc. 51 fallen är vid samme Fougdo etc.

Förskriff för Per Larson i Berga i Liste sockn till her Johan Turson, att han holler sin fougte före, att samme Peder må sittie skatfrij i trij år för thet ödes hemmen han nys uptagit haffver etc.

Förskriff för en bondehustru till her Johan Turson om en skeed, som hon genom raserij och galenskap tog ifrå Vehekint och hans fougte vill henne therföre sakfelle till 40 march, att han handler med samme sin fougte, att han henne icke förnär är etc.

Eskilstuna den 5 Mars.

Till Leenart Sölffköpere, att han later Alexander Koperslagere besee the vågskåler han haffver, ther effter han göre skal 3 eller 4 par aff koper till K. M:tz behoff; item att samme Alexander må och besee the vichter, som then smed i Upsale gör etc.

Svar till Torsten Henrichson om thet hemmen Kodbolstade etc., att han handler med honom, som äger samme hemmen, effter han vet lägligheterne etc., men om han endeligen vil giffve sich till K. M:tt, som hemmenet äger, må han då skriffve Hans M:tt om tess lägligheter. *Latius in conceptis.*

Till Sverckel Laxefougte, att han giffver sig till Eskilstuna och beseer ther någre lägenheter, som till laxefiske tiene, undervisendes Michel Helsing ther om, hure han best ett laxefiske upbyggie må etc.

Till Erich Michelson, att han förhörer med her Lars Torckilli om tenne breffvisere Roncke haffver fått skäl för sin gård Rånckehytten; hvar han icke haffver fått, må han tå late honom bekomme therföre någon gård eller torp, som för honom kunde göre skäl med ten summa penningar, som han alreede upburit haffver.

Strengnäs den 6 Mars.

Till Oloff Joenson, att Kong:e M:tt haffver effterlatid Hans M:tz smeltare vid Hadaberg then spannmåle till betalning, som the aff Bålingz kyrcke taget haffve, för thet arbete the giort haffve med smeltning.

Till Nils Helsing, att han anamer aff Fictor Skriffvere så monge penningar, som han kann late löne K. M:tz smeltare och rotekarler med vid Salebergit etc.

Till Seffverin Jute, att han later thenne Peder i Lundby beholle sitt tråde och vintersäd, som han vid

samme Lundby sådt haffver, eller late förnöije honom med någet annat etc.

Gripsholm den 7 Mars.

Till Niels Helsingh, att han affsteller then järnbergz-bruckningh vedh Norebergh med the bönder åker haffve [att] bruke.

Till Håkon Verme för Oleff Larson i Lådhe, att honom ingen orätt vederfars för then mandzboot han utt-feste och hans vedherparter ther um clandest.

Gripsholm den 8 Mars.

Svar till Erich Svenson, att han giffver K. M:tt tilkenne, hure myken ströming han i vinter bekommit haffver, tesligeste hure mykit till hvar gård kommit är; item att han skynder up i cammeren hvad penningar tu upburit haffver etc.

Svar till Sigge Svenson, att han giffver Kong:e M:tt tilkenne om thet folk vid elfven ligger, hvart the sich achtet haffve, hvar han ther om förnimmendes varder; item att han later tesse medföliende breff komme till her Göstaff; item att han later alle penningar komme i räntecammeren, som han haffver upburit och honom bör leffrere.

Gripsholm den 9 Mars.

Till Oloff Jönson ett register på någre godz i Östergötland, hvice han på vår nådigste frues vägne vederkennes skall. Och skall han holle serdelis register på Hennes Nådz godz och synnerligen på K. M:ttz; item att han föröker mere upå tesse tompter, som Hennes Nåd tilkommer. [*in marg.:* littere regine.]

Till Clemet Sechretarium, att han oförsumeligen giffver sich ått Gripzholm till K. M:tt med the nycler, som lyde till thet rum, som Hans M:tz jordebrefh inne liggie.

Till Dyonisium Burræum, att han giffver sich till vår nådige herre med the remedia, som tiene till ögon, effter Hanns Nåd haffver fått någen bräck i ögenen etc.

Till Mickell Helsing, att han ransaker och beseer the två gårder, benempd Edha, liggiendes udi Kiula sockn, som hustru Anna Oloff Skogårdz K. M:t uplate vill.

Till Michell Helsingh, att han anammer aff Alexander Koppersmedh all then taack kopper, som han om vecken smidher, att K. M. ther upå en godh beskeedh bekomme motte.

Gripsholm den 10 Mars.

Till Mickel Helsing för Peder Hemmingsson i Stroppe-stada och Lasse Hemmingsson udi Östhammer, at han ransaker um thet mandslag, som Rasmus udi Norby udi Morkara sockn bedreff på Staffen Hemingsson, för:ne Peders och Lasses broder, och gjorde ther före hvarken lön eller bön.

Item till Mickel Helsing, att han ransaker um Säby qvern, som i fordom tid vart giffven til Strengnes domkyrckie.

Till Marcus Benctsson för Johan Gregersson i Hesleby i Börje sockn, att han later honum beholle för:ne Hesleby, hvar han thet vel bruket och heffdet haffver etc.

Till Per Helsing för Lasse Joensson i Rosendal, att han och hans scriffvere stelle för:ne Lasses systerson Per Henriksson tilfridz för the hugg och slag the honum giffvit haffve.

Till Knut Benctsson för Oloff Andersson i Säby i Holm sockn, att han medler med honum någet i hans

affredt för thet året 51, hvar så i saning är, att han samme Säby såsom et fast nidrutit hemen uptagit, bygt och förbättre haffver.

Till her Göstaff um the tijdender ifrå Hans Larsson.

Samme mening till Germund Svensson, Nils Birgesson på Croneberg och Anders Persson i Sunnerbo.

Till Niels Ribbingh för Lasse Knutson och hans syskene, att han ställer them til fridz um then gårdh Liungegårde han them ifrå haffver.

Till Joen Karson, att han vedherkennes alle biscopz, prebende och clösters landboor, som udi hans befallning belagne äre och Sigge Svenson eller Sven Anderson tillför:de hafftt haffve.

Till her Sten, att han aff Peder Nilsson anammer en fast borgen, effter han haffver upborett fodringen för ett år och ingen rekenskap ther före giordt, och förskicker honom till Kon:ge M:tt.

[Stockholm] den 11 Mars.

Till Biörn Pederson, att K. M. vill igenkalle then Sorunde sokn han haffver i förlänningh hafftt.

Till Birge Smålenningh, att han vederkennes skall Sorunde sokn, [som] Biörn Pedersson i förlänningh haffver.

Till M. Oloff, att han förschoner Hennes Nåd med then bok han H. N. dedicere vill etc.¹

Till Nils Tuleson för Jören Svensson i Tibbele, att han tager mottelig böter aff honum för the hugg han sin husman giffvit haffver, effter thet skedde för hans puckerij skuld.

Till her Peder Braa, att han giffver sigh till Stocholms slott, till tesz K. M. titt kommandes varder.

¹) randanteckning: *commissio regine.*

Till Erich Svenson, att han ransaker um tesse gårders lägenhett, som äre Vallerängh udi Skedvij sokn i Bråbohäredt, item Sundh och Gördetorp medh en qvärn ther samestädz och sedhen förstånd[ig]er Kon:ge M:tt ther um.

Till Palne Pedersson um en gårdh benempd Brende-åårby, liggiendes udi Vangzöö sokn udi Åkers häredt, att han ransaker ther um och förständigiger K. M:tt.

[Stockholm] den 12 Mars.

Förschrift til Nils Helsing för hustru Elin Erickz-dotter i Nora sockn och hustru Mariet Oloffzdotter i Åby i för:ne sockn, att K. M:t haffver tilgiffvit them thet aff-redt oc andre utskyller, som the aff theres hemen för thetta året 51 utgöre skole, anseendes then brand them öffvergongen är.

Till her Gunner, att han förfogher sigh till Kon:ge M:tt med thet förste.

Till Erich Månson, att han fitteligen mustrer skytterne, så the holle gode rustninger, och att Ko:ge M:lotte bekomme ett register opå them, så snart the mustredt äre.

Till Esbiörn Pederson, att han sälier rogspannen för 12 öre och kornspannen för 10 öre; item att han för-yttre thet flesk, som icke behöffves, thet bäste han kan; item att han en trogen karll skicker till laxefiske vedh Mothale.

Till Sigfredt Jönson för Henningh Eyler, att han lather honom bekomme för en skiälig berglön thet godz han miste opå thet skep för Ölandh.

Till nogre timbermän, som boo udi Trossa, att the giffve sigh till Råffznes nu på nästkomende söndagh till arbete; fougten schall them väll förnöije.

Tesse äre timbermendez namn:

Erick Svenson	Marcus Larson
Erick Knutson	Eskill Michelson
Jöns Krabbe	Eskill Finne
Jacob Hanson	Peder Anderson
Oluff Erichson	Lass Anderson.

Häredzhöffdinge breff för Anders Hansson på Jön-åkers häredt.

Till Erich Håkensson för Marcus Hammersmedh, att han lather honom bekomme up till Salebergitt the timbermän, som han haffver lärtt mölne och hammervercke och nu äre i Stocholm.

Till Birge Smälennigh för Valentin Secreterer, att han intett befatter sikh medh the landboor K. M. honom förläntt haffver.

Till Måns Nielsson, att han förskaffer med förste öpett vatn tor norss, kramsill och annen mattfisk till Stocholms slott.

Same meningh till Isaach Nielsson om torr abbore och mörter etc.

Till borgmestere och rådth udi Stocholm för Peder Bockbindere, att han ther klockere embetett bekomme schall och thën Hans Reckbo affsatter.

Vår nådigste frues breff till Arffved Schriffvere, att han vederkendz tesse godz på Hennes Nådz vägne, som är i Vasbo i Halmade[!] sockn en gård udi Böxnäs, en gård i Biurbäck, en gård i Maranesz, udi Götelunde sockn en gård udi Gredby; udi Vartoffteherede en gård i Öjjevälle och en gård udi Vatuöije, hvicke gårder högbe:te Hennes Nåd aff Erich Jönsons hustru fått haffver.

[Gripsholm] den 15 Mars.

Till Hans Helsing, att han undsetter the bönder i hans befallning spanemål för peninger. Item om thet

timber bönderne i hans befalning utgiort haffve till K. M:tz behoff etc., är Hans M:tz vilie, att han icke betunger them alt för mykit och te, som sådane hielp göre, måge bliffve förskonede med theres rättigheter effter skälighet, anten fodring eller annat etc.

Till Anders Pederson, att han later få Måns Erichson tillgiffitt på then saak han haffver utfest, så mykett honum synes lijckt vare; item att bönderne må löse tienden för peninger, dogh vidh same köp som annen spannemåll uttsälies; item att han tilkänne giffver, hvad tiender på färde äre i Danmarck.

[Hertig Erichz breff¹⁾] Till her Steen och Abram, att Hans Nåd haffver latid K. M:tt förstå om the lägenheter, som the utskickede sendebud haffve them och rådet tilskriffvit och äre samme sendebud tilskreffne, att the undsatte bliffve skole etc. Latius in conceptis.

Pasbort för Claes, M. Jören Normandz karl, hädenn och till Calmarne.

Till Germund, att han later honom få en clippere, som han kunde hielpe sich fram med till Hans M:ttz sendebud etc.

Till Erich Jönsson um Tuna och tess godz udi Östergötthlandh, att thet lagbudet och lagstondet var then tijd salige her Sten Sture köpte thet aff Hol[m]sten Erichzson och Jöns Erickzson, thet utaff the köpebreff noghsampt bevijses kan, som ther opå giffne våre, aff hvilcke Kong:e M:tt tilskicker honum 3 copier etc.

[Ducis Erici¹⁾] Svar till her Sten och Abram Erickzson, att Hans N. H. haffver giffvit Kong:e M:tt tilkenne um the legenhether, som the utskickede sendebudh them schriffteligen haffve giffvit tilkenne etc.; item att the skole förhandle med menige adelen udi Smålandh och Vesther-

¹⁾ Randanteckning. Antagligen afse de båda anteckningarne ett och samma bref, men hafva här attryckts, då de i hvarje fall suppleras hvarandra. Jfr f. ö. sid. 111—112 ofvan med den senare anteckningens sista del.

göttlandh, att Kong:e M:tt motte bekomme et vist register opå theres förläninger, theres eigne arffvegodz, och [huru] monge karler hvar och en vill til redhe haffve, hvar så kunne behöffves etc.

Gripsholm den 16 Mars.

Till Hans Myntemestere och Morthen Myntescriivere, ath the giffve sig till Kon:ge Ma:t, vettendes [giffve] Hans Ma:t beskedh, huru opå H. N. mynth tilstår.

Svar till Jöns i Halby, ath Kon:ge Ma:t haffver scriffteligen latid tilbiude Axell Ericsson, Karl Holgersson, Jacob Tursson och Truels Scriivere, ath the schole ransake then saack emellan honum och Måns Hakonsson etc.

Till Axell Ericsson, Karl Holgersson, Jacob Tursson och Truels Scriivere, ath the opå thet flitigeste schole ransake emellan Jöns udi Halby och Måns Håkonsson um thett tiuffverij, som Jöns haffver för:de Måns tillagdt, och ath the K. M. en viss beskedh ther um vette schole, och schole både Jöns och Måns bliffve udi en fast borgan, till täss K. M. um saken rätt bliffver förstendigett.

Till Michell Helssing opå Eschilstuna, ath K. M. förundrer, ath han icke haffver latid Hans M. bekomme beskedh um thet Hedeby, som H. N. haffver latid honum tilscriffve, och är hög:te K. M. villie, ath han än nu skall lathe H. N. ther um med thet förste bliffve rätt förstendiget.

Till Anders Bugge, ath K. M. vill köpe hans partt udi Grengeshytten och vill Hans M. vette, um Anders same parth vill uplathe Hans K. M. etc.

Till Seffrin Juthe, ath han legger sig vinning um ath spane effter Morthen Hansson, och um han honom öffverkommer, dhå skall han senden väll förvaredt till K. M.

[Gripsholm] den 18 Mars.

Öpettt breff för Jachim Horn, ath han må utskepe till Hollandh een hoop rytters och knechters spetze staker.¹⁾

Till Nils Jespersson, ath han lather Hans Ericsson opå²⁾ bekomme så monge borgeleges peninger opå sine hester, som andre Kon:ge Ma:tz skytter bekomme.¹⁾

Till Jacob Hytteschriffvere, att han med thet förste giffver sig till Kong:e M:tt, vetendis att göre beskeed um sin regenskap udi alle partzeler för thet framlidne 50 året, så vell för vedh och koll som annat etc.

Till Axell Nilson, Erich Håkenson och Oloff Larson, att K. M:tt vill vederlægge the fattige i spetalen för the godz the mist haffve med tesse effter:ne Danevikz qvern, Hammerby, Duffvenäs, Väderne[?] och Järla, och om the icke haffve vederläggning til fyllest ther med, tå skal them med någet annat betenckes; item att the försckicke Harald Schriffvere och Lasse Larson till K. M:tt.

[Gripsholm] den 20 Mars.

Till Lenartt Sölffköpere, att han medh Jacob Hytteschriffvere giffver sikh til K. M:tt med thet budh att förständig Hans M:tt um alle Salebärghs lägenheter.³⁾

Till Erich Hakonsson och Oluff Larson för Peder Hianson och Morten Träfoott, att the må bliffve löse och komme till Salebärgitt och hvarthere schall hålle en heell gruffvedeell. Men Erich Schriffvere och Niels Jönson skole kvar bliffve på Stocholm slott.³⁾

Förschrifftt för Niels Benchtzson och Joen Pedersson till Bencht Olsson, att han förskaffer thet så, att hans

¹⁾ randanteckning: *Commissio ducis Erici.*

²⁾ Lakun.

³⁾ randanteckning: *relator Jöns Monsson.* Jfr ofvan 116, der samma ärende omnämnes, ehuru med olikheter.

tiänere, som haffver latid förkomme för:ne bönders hest och skiutt, motte them igenbetale etc.

[Gripsholm] den 23 Mars.

Fulmactz breff för Sven Nielson, fogte udi Nyköpingz lähn, på alle biscopz och högmeles saker, som falle udi Södermannelandh.

Förlenings breff för Peder Olsson, slotzscriffvere på Calmar slott, på kyrckiede[le]n aff tienden ved Åby och Rysby kyrckier i Möre faller til en behagelig tijd.

Till Jacob Holst, att åänn må löpe ifrå eken och genom måssen til gården; item att ett stall flöttijes nidh till åänn.

Till Erich Michelson, att han lather til pyntte och såå Fremmendeby och Ranckhytten och veett Måens Birgesson giffve honom K. M. villie tilkänne um same gårdar. Item schall för:ne Måns skaffe honom boskaph till för:ne gårders bruckningh.

Till Halsten Schriffvere, att han udi Vermelandh i lagmandz stad vare skall, och vill Kong:e M:tt unne honom för sitt omack årligen 40 tunnor korn, män the 200 tunnor korn och sakören vill Hans N. sielff beholle etc.

Till Jacob Tursson, att han skall vare Mortten Olsson behielpelig att antaste Mortten Hansson och han[s] brodher, um han them någenstedz kan upspörre etc.¹⁾

Samme meningh till:

Henrich Pedersson

Erich Svensson

Germundh Svensson

Anders Pedersson

Niels Birgesson

Peder Kartt och

Joen Karlsson etc.

Svar til Oloff Joen[sson], at Staffen Nilsson må beholle the tu torp, Finnenäs oc Käffverstade, um K: M:t elliest

¹⁾ Jfr ofvan s. 114.

haffver fulle vederlegning ther före; item at han må beholle then konungz gård i Hessunda sockn; item at han skicker någon annen i then Erick Hansons stad, hvar han otro är med K. M:tz fiske.

Till her Göstaff um Mortten Hansson och hans broder, Marcus Hansson, att han lather granneligen ransake ved grentzer udi Elffzborgz län, sammelunde udi Kindh och March, um the icke ther egenom utdragne äre aff landet till Danmarch, och um han them kan ups[p]örie, att han dhå lather them antaste, förskickendes them vel-förvarede up till K. M. etc.

Fulmactzbreff för Jachim Bulgrijn, att han må igen-tage the muredrenger, som en partt aff adelen tesligeste andre haffve locket ifrå Vastena, ehvar han kan them igenfinne etc.

Pasbordh för Mons Helsing nid till Croneberg i Smålandh, till ärfve sin broder, som ther är dödh bleffven etc.

Svar till Bencht Nielsson, att han sender the 6 borge-läges hesther till Upsala, effther han haffver icke rådth till att holle them ther opå Ekelsundh etc.

Till Axell Nielsson, Erich Håkensson och Oleff Larsson, att the måge lathe the 3 karler, nämpligen Anders Larsson, Oleff Bagge och Arne Mattzson, komme hijt till Gripzholm till Erich Rolffzson, effther the honum, medan han befalningen hade i Vermelandh, tiäntt haffve etc.

Till Niels Helsingh, att han finner rådth till med all then macht han kan åstad komme, att thet vatn motte bliffve upöst, som ther står opå bottnen udi Salebergz-gruffven etc.

Till Michel Helsingh, att han skall vederkennes alle kyrcke och preste landboer opå Rekerne och haffve them i befalning; item att han tencker till med thet förste att leffrere the penningar, som han udi vinther opå Kong:e M:tz vegna aff sin befalning upburet haffver etc.

Till Mons Birgesson, att han granneligen ransaker hvem alle the kör fået haffver, som her Lars Torckilsson aff någre Kong:e M:ttz gälnera udi betalningh upburet hade och seden för penningar såldtt, hvilcke han igen köpe skall för så monge penningar, som för:ne her Lars them såltt hade, och begynne med thet förste en affvell till Kong:e M:ttz behoff; ithem att han skall upspörre the sengekläder, som för:ne her Lars och såltt hade, och köpe them igen etc.; item att han skall granneligen ransake um then Mortten Schinneres ägedeler etc.; item att then Lindorm må beholle till en behagelig tijd then gårdh opå Falen etc.

Till her Anders udi Enhörne förscript för Joen Olson i Longebro lenzman opå tu pundh rogh, som Kon:ge Mat honum schenchte vedh Vordinge kirke.

Till Oleff Henrickzson för Keell Nielsson, att han med thet förste skall giffve sig till Kong:e M:tt och presentere the breff och beviss, som han haffver emott för:ne Keell Nielsson opå någre godz, som han haffver Keell ifrå, och att han förlicher sig med honum um förberörde godz etc.

Svar till her Peder Braa, att Kong:e M:tt för gott anseer, att han stedz bliffver ther opå Stocholms slott, så lenge Hans N. sielff personligen tijt kommandes vardher.

Till borgemestere och rådth udi Gefle, att the granneligen ransake, hvilcke utaff theres medborgere någre vilvarer, som är looskin, svartte mårdskin och gode svartte reffver köptt haffve, handlendes med them, att the vele komme till Kong:e M:tt och uplathe Hans N. samme skinvarer och icke förhe them utaff landett etc.

[Gripsholm] den 24 Mars.

Till Joen Olsson um then förredere Mortten Hansson och hans förrätlige handlinger; item att han vill förskicke

then Jöns Bruun opå Hagha till Kong:e M:tt, effther Hans N. förstått haffver, att han för:ne Mortten Hanssons upsååt vette skulle etc.

Till Anders Pedersson um förberörde Mortten Hanssons förrådliga handlinger etc.; item att han udi sin befallning her effther skall holle 50 velrustede hesther och dugelige karler udi then stad han tilförende holtt 30 etc.; item att han förskaffer till Joeren Truelsons och Knutt Pederssons behoff 2 starcke clippere, hvilcke skole giffve sig in i Danmarch och lethe effther Mortten Hansson etc.

[Gripsholm] den 25 Mars.

Öpet breff till Kong:e M:tz befallningzmän udi Dalerne och ved Gamble Sölffberget, att the her effther skole laget, så att thet motte gå någet skickeligere till med the förzler, som bönderne förhe pläge till berget och frå, än her till skee pläger etc.

Till Sven Hansson, att han icke kreffver bönderne, som Karll Cammersven i förläningh hafftt haffver och K. M. nu haffver latid igenkalle, um theres affradh, uten heller Karll Cammersven, som thet upburet haffver etc.

[Vesterås] den 27 Mars.

Till Jochim, atth han granneligen ransaker, hvem som handemellen haffver någre jordegodtz udi Kolbeckz sockn, som Kong:e M. med rette tilkomme, och giffver Hans N. H. ther um tilkenne etc.

Till Lasse Pedersson, att han med thet alder förste skall upskicke till Kong:e M. velförvarede Erich Jönsson, Erich Andersson och Tuve Schåningh etc.

Till her Göstaff, att Kong:e M:tt ingen loffve sätther till then Jören Scriffvere, som Hans N. varer haffver i befallningh, och um han kunne umbäre Jöns Scriffvere

ifrå slottet, dhå såge H. N. H. för gott ahn, at han samme Kong:e M:ttz varer i befalning haffve motte etc.¹⁾

[Gripsholm] den 28 Mars.

Till Axel Nilsson etc., att the skicke Hans Gammel till Kong:e M:tt, latendis någre fölge, som haffve acht opå honum etc.; item att the ransake, hvilcke flere som haffve hafftt någon handell med Mortten Hansson etc.

Till Axel N[ilsson], Erich H[åkansson] och Oleff L[arsson], att the med borgemestere och rådth ther i Stocholm så vele förskaffet, att Simon Andersson tulschriffveren motte bekomme tilköpz thet huus han begärer och staden tilhörer etc.

[Gripsholm] den 30 Mars.

Till Matz Stuat för Lasse Olsson och Lasse Jönsson, att Kong:e M. haffver förschonet them med then gruffvedeell, som han them opålagt hadhe etc.

[Gripsholm] den 31 Mars.

Till her Johan Tursson för menige man udi Vilottingen, att han icke för myket förtunger them med någon kiörningh till Nyköpungz slott för thenne dyre tijd skuldh etc.

Till Sven Andersson för Peder Andersson, att han lather honum beholle sit hemmen, så frampt han ther utaff kan göre liche och skiäll etc.; item att han giffver sig till Kong:e M:tt samt med Lasze Andersson, för:ne Peders broder, så Kong:e M:tt motte förstå för hvad orsak skuld han haffver satt samme Lasse aff hemmenet och satt en sin karll ther opå igen etc.

¹⁾ Jfr ofvan, s. 107.

Till Niels Helsing för menige man udi Birkestada och Tortuna sokner, att han steller utaff med sådan handell, som han haffver både med them och flere, och lather them uttgöre theris skattejörn effther thet sätt som the thet tilförende utgöre pläge etc.; item att han ännu oförsummeligen giffver sig til Kong:e M:tt etc.

Till Bertill Jörenssohn för Niels Schinnere i Miähenskylest, att han lather honum få the 2 kiör och sin hest igen, som han ifrå honum taget haffver för thet han sålde en Vijborgz borgere 9 hareskin etc.

Till alle Kong:e M:ttz fougther, som icke haffve leffreret Kong:e M:tz penningar ifrå sig, att the skynde sig fram med thet alder förste med samme penningar, som the för spannemåll, skatt och fodring udi vinther upburet haffve, tesligeste the penningar, som the för andre peninge partzeler upburet haffve etc. Registeret opå alles theres nampn haffver Erich Mattzson handemellan etc.

Gripsholm den 2 April.

Till Måns Birgersson angående Sigvard Nilssons skuld till K. Maj:t och dess gäldande genom smidesarbete.

Riksregistr. 1551, fol. 74. Förut tryckt af C. G. Kröningsvärd i Diplom. Dalekarlicum, D. 3 (1846): s. 122.

Vår gunst tilförende etc. Veett Måns Birgersson, atth thenne breffvissere, Sigvordh Nielsson koperslagere, är oss skyllegh halfftannethundrede marck ortiger, som her Larss Torchilsson honom aff våre penningar förstrecht haffver etc. Så haffver för:ne Sigvordh nu sielff sich tilbudett och ödmiuckeligen begärett, atth han må arbete och smide så mycken ketzlekåper till vårtt behoff, som opå för:ne penninge summa belöpe kann, ther vij och tilfrijdz äre, och må thu lathe honom sådane arbete för-

hender haffve opå Kniffvegårdh, lagendes thet så, att honom icke skeer någett hinder opå smedien, så lenge han vårtt haffver förhender, och haffver han tilsagdt oss, att han vill smide för:ne kåper medt alsomstörste flijtt och vinlegning, och att han sielff vill bestå all affgången. Ther emott haffve vij loffvedt honum för hvartt skep-pundh tretie march ortiger och må thu lathe ther effter qvittere utåff medt honum then summa han oss plichtigh är. Och när han haffver arbethedt till fyllest för för:ne halffannethundrede march ortiger, vele vij inthet, att hann ther arbete skall, uthann vele haffve ther enn sådane hammer uprettedt, som vij haffve udi Torsilie, ther thu må vette tich effter rette. Datum Gripzholm 2 Aprilis anno etc. 1551.

Gripsholm den 2 April.

Till Gustaf Olsson [Stenbock] angående spanmålshandeln och indragningen af de kongl. saköresmedlen, om hans förlänningar och registren deröfver, samt om en gård under Elfsborgs slott, fisket vid Säfveholmen och Elfsborgs gamla stad.

Riksregistr. 1551, fol. 74 v.

Vår synnerlig gunst etc. Vij haffve förstått utåff eders schriffvelse, käre her Göstaff, att I haffve öfverschriffvett vår spannemåll till Hollandh; så giffve I icke tilkenne, huru thet haffver sich medt samme öfverschriffning, anthenn I samme spannemåll ther heden skicke vele, eller och någon Hollender skulle göre eder tilförning medt salth till Elffzborgh för samme spannemåll, och effter udi thenn landzende, synnerligen i Kijnd och Marck, stoor bräck opå spannemåll påfärde är, vore thet väll billigt och såge vij heller, att the landzender finge undsethning utåff spannemåll, än att the Hollender eller andre frem-

mende honum aff landett före skulle, och um våre undersåter vele giffve så myckett för samme spannemåll, som skåal är och som han går och gelder, dhå kunne vij väll lijde, att the måge bliffve nemesth till att behollenn.

Vijdhere käre her Göstaff, för monge orsaker skuldh kunne vij icke umbäre the kon:ge saker, som I och flere godemänn aff frälssett udi Anders Pedersons befallning medt edre egne landboor hafft haffve, och haffve förthen-skuldt honum befaledt såd[an]e saker opå våre vegne igenkalle och vederkennes.

Ytherligere käre her Göstaff, kunne vij icke fulleligen rättte oss aff thet mantall, som I lathe leffrere oss i fiordh ther nidre i landett opå eders förläning, synnerligen effter udi samme eders förläning någon förändring skedde. Therföre såge vij än nu gerne, att I ville lathe oss bekomme ett register summevijss och icke längden eller mantalett opå all räntten, som I aff samme eders förläning årligen bekomme, begärendes att I serdelis vele lathe oss bekomme summan aff Elffzborgz län, item synnerligen aff Kijndh och Marck och tesliges besynnerligen hvadt thenn tiende drager, som I udi förläning haffve, tesliges att I och medt thet samme vele lathe oss forstå, huru myckett folck både till häst och foott I vele holle rikett till beståndh både aff för:ne förläning och aff edre egne arffvegodz.

Item haffve vij förnummet, att I storligen behoff haffve ther till Elffzborgz slott then Sandegården, som Raffvaldh Jönsson hafft haffver. Så kunne vij väll lijde, att I samme gårdh ther till slottet måge beholle, och haffver oss icke vitterligitt varit, att för:ne Raffvald samme gård hade etc.

Item förnimme vij, att Hareldh Larsson vill flux haffve att bestelle medt thet fjske vedh Säffveholmen etc. Så vette I väll sielffve, att vij honom inthet fjske undt haffve, uthan aleneste holmen opå någon tijdt tilgörendes,

och må för:ne Harald förthenskuld haffvett fördragh att fiske vidh för:ne Säfteholmen.

Item är oss och tilkänne giffvett, att the Elffzborgz borgere haffve theris bäste tingest udi then gamble bynn, therutåff man väll gisse kan, hvadt theres mening är, så att the icke vele thet någon skall vette, hvadt the haffve, effter the ju förnimme, att um the hade theris beste godz udi Elffzborg, dhå finge man väll vette, hvadt opå ferde vore och utenn tvill skinde förberörde Elffzborgz borgere ifrå gamble bynn och in opå Noriges sijden hvadt godz the ther församble och besynnerligen the, som the förbudne varer hemeligen utschicke vele etc. Är förthenskuld vår villie, att I vele förskaffett så, att the huss udi för:ne gamble bynn motte bliffve affskaffede, och att the för:ne Elffzborgz borgere motte her effter haffve alt theres godz udi nye bynn etc. Datum ut supra [Gripsholm 2 Aprilis anno etc. 1551].

Gripsholm den 2 April.

Till Henrik Claesson [Horn], Nils Boije och Erik Spåre angående bondeseglationen i Finland, om spanmålsund-sättning åt allmogen och utvandringsförbud för legofolk samt om en byggnadsplats i Helsingfors och rågången mot Ryssland.

Riksregistr. 1551, fol. 76. Förut tryckt af A. I. Arwidsson i *Handl. t. uppl. af Finl. häfder*, D. 8 (1856): s. 62—64.

Vår gunst tilförende etc. Vij haffve öfverseedt edert betenckende, Henrick Claesson, Niels Boije och Erich Spore, udi hvickit I giffve eders meening tilkenne, hure thet landköpmandz och bonde seglattz skickeligen affskaffes motte etc. Så kunne vij samme eders betenckende um samme seglattz icke udi någenn motte förandre, effter vij icke fullleligen vette thenn landzändes lägenheter, och

synes oss, att hvar I ville haffve flitigt upseende och förskaffett, att så tillgåå kunde, som I udi samme eders betenckende föregiffve, då skulle thenn landzände ther utåff myckit förbättret bliffve.

Hvad eders skriffvelse belanger um thenn undsetning the nylendzske bönder begäre medt vår spannemåle, så äre vij icke obenägne att göre undsättning, så lenge vij ther till råd haffve, och haffve therum latid tilskriffve Erich Olsson, som vår spannmåle udi Helsingefors i befalning haffver; våre och gott, att I och flere aff adelenn udi thenn landzände, som råd haffve till spannemåle ville och täncke till att göre the fattige bönder undsättning ther med för skäligit köp, så att the arme stackere icke för mycken hunger och nöd lijde motte etc.

Vij kunne och lijde, att I förbiude, thet icke någett legefolck ther aff Nyland och till Räfte eller annerstedz utrijkes tilstädies skole, och effter pestilentzia her i landet opå någre åhr jemmerligen regeret haffver, är her mest arbetes folck utdödt och nu mongestädz finnes her åkeren obruket för folcklöse skuldt. Therföre våre väll förnödene och see vij gärne, att hvar udi Nyland eller annerstädz ther i landet mere folck ähr änn som ther behöffves, att I då enn hop aff samme folck hijt (landett till undsetning) förskaffe vele, ther um vij och flere våre befalningzmen udi Finland vår mening skriffteligenn haffve giffvit tilkenne etc.

Vijdere um thenn byggemestere, som udi Helsingefors enn leglig platz att bygge opå besichte skulle, vette vij opå thenne tijd ingenn råd, och effter vij icke sielffve ther varit haffve, kunne vij edher icke heller någett um sådane platz föregiffve, uthann förmode, att I sielffve väll skole vette, hvar ther till beqvämeligesth platz kann vare, och måge I ther um än nu ransake, giffvenndes oss sedann um samme platzes och alle andre lägenheter edert betenckende beskedeligenn tilkänne.

Yterligere haffve vij latidt tilskriffve Måns Nielsson um rågångenn vedh sådane mening, att hvar han utåff Rydzsernes skriffvelsser um samme rågångh besögdt bliffver, dhå skall hann fogeligen ther till svare, att oss är icke väll lägligitt etc. Datum ut supra [Gripzholm 2 Aprilis anno etc. 1551].

Stockholm den 12 April.

Till Erik Månsson angående missbruk vid värfningar i Småland och om de danskar, som stodo i K. Maj:ts tjenst.

Riksregistr. 1551, fol. 77.

Vår gunst tilförende etc. Oss är till vettendes vordett, Erick Månsson, att enn partt aff almogen ther nedre udi Smålandh och synnerligen the, som boo udi Jönköpingz länn, äre sielsinde och knarcke flux um thet folck udi vår och rikessens tienist ther nidre antaget är etc. Så förundrer icke lithet, hvar utåff sådane knarck förursakes, effter vij doch ingen till sådane tienist haffve truge eller tvinge latidt, uthan altijdt tilsagdt våre godemenn och tienere, som vij haffve betroedt och tilskickedt att antage samme folck, att the inge andre skulle till sådane rigsens tjänist begäre, uthann the ther dugelige och tjänlige bliffve kunne och sielfve lust och villie hade till att tiäne oss och theris fädernes rike för cläde och penningar. Dock kunne vij tencke, hvarutåff sådant mest kommer, som vij thet och endels besport haffve, att fougterne udi then landzende handle uthan tvijll udi the saker, som the vele och icke som them göre borde, och atth muther och skencker hoss en partt myckett större anseende haffve än äre och redeligheett och thenn tro tienist, som eblandh erligitt folck högxt acktes och störste anseendet haffve borde, i så motte att en partt aff fougterne haffve nu funnett på then prachtica them till fördels

och ricktan, att ther the förnimme någre bönder vare väll empnede, som haffve gode hemmen och doch icke mehre än en sonn eller två, som skulle tilhielppe att holle hemanen vedh macht, dhå är fougten flux tilvercke medt bonden och pucker fasth opå, atth han samme bondens söner, så monge the då vare kunne, skall tage udi rigsens tienist, hvadt heller thet är them medt eller emott. Som bonden förmercker, att fougten vill endeligen haffve ifrå honum alle hielpen, som han skall opå lijte, så söker han thet middell, som hann veett ju icke fele skall, uthan fogtens strengheett i thenn motte ther medt förblidke går han till och skencker honum anthen en fåle, söloffskedh eller någett annett, som udi fougten taske väll tiäne kann, på thet han sine söner beholle kann, och när fougten så begåffvett bliffver, dhå fåår bonden väll beholle både söner eller drenger, um hann än fasth flere haffver än som han behöffver och sich behielpe kann, men then ther icke förmå eller vill muthe fougten hann motthe tiene, ändoch han aldrig till att göre rijkett någon god tjänist skickelig bliffve kan, och effter vij um sådane stycker någett förstendigede äre, vette doch icke fulleligen, huru her um udi sanning vare kan, är förthen-skuld vår villie och alffvarlige befalning, att thu her um opå thet fliteligeste udi then landzände, synnerligen udi alle the häreder, som her Stenn udi befalning haffver, medt lempe och oförmercht ransake vilth, giffvendes oss medt thet förste rette grunden um alle these förtalde stycker skriffteligen tilkenne, som vij betroo tich um.

Ytterligere vele vij icke dölie för tigh, att vij för monge vicktige saker skuldt ingen tro eller loffe till the Juther her äre i landett stelle kunne, effter vij förnimme, atth thet selskap äre doch till all skalckheett, lögn och bedrägerij benägne [och] redebogne, och tvijler oss inthet, atth thu väll förstätt haffver, huru förrätlig två Juther, en som hade varit vår fougte, benempd Mär-

then Hansson, thenn annen hans broder, hvilcken var eblandh våre skytter, benempd N: N:, sigh emott oss skickett haffve, så att then Mårten, som fougte var, haffver upburit till fempton eller sexton tussende march penningar för en hoop aff vår spannemåll, som han under henderne hade och togh så then annen förråderen sinn broder till sich och medt samme summa penningar drogh sin koss till Danmarck etc.

Haffve vij och förmerckt utåff en partt the andre Juther, som udi vår tienist äre, att störste parthen aff them gå um medt all listigheett, skalckheett, lögn och be- drägerij, och är befruchtendes, um man sådant selskap skulle tilstädie att bliffve her i landett och her opå rijkett någon anfechtning aff the Danske eller andre fremmende komme kunne, schulle man dhå snarere finne samme Juther be- nägne till vårtt argeste än till vårtt beste. Hvarföre ligger oss ingen ringe macht opå att förekomme sådane tilför- modende skade och farlighett, och vele vij förthenskuld tigh alffvarligen förmanett haffve, att thu opå thet skicke- ligeste vilth finne rådh att utmustre the Juther, som eblandh the skytter thu haffver udi befalning finnes kunne, och såge vij gärne, att the sin koss aff landett strax drage motte, ee hvad råd ther till bäst betänckies kan, och tvijler oss inthet, atth' thu väll finner någre orsaack medt them anthen medt ordh eller gerninger, genom hvilcke thu medt lempe them må kunne affvijsse, lathendes oss udi thette och alle andre ärender, som oss och Sverigis rijke till gagn och bestondh komme kan, thin trogne och villige flijtt förnimme. Therutinnan skeer thet oss behageligt ähr etc. Datum Stocholm 12 Aprilis anno etc. 51.

Stockholm den 18 April.

Öppet bref till invånarne i vissa trakter af Upland angående rensning af vattendragen mellan Närtuna kyrka och Trälhafvet.

Riksregistr. 1551, fol. 79 v.

Vij Gustaff etc. tilbiude edher, oss elskelige våre trogne undersåter, friborne frälsismen, prestmen, cronones skattskyllige bönder, crone landboer, frelsis landboor och menige almoge, som byggie och boo i Långhundretz häredt, Sämingehundretz häredt, Åkers skeplagh och besynnerligen utt medt åenn ifrå Närtuna och in till Biscopztuna i these effter:ne sockner, nempligen Närtuna, Kårsta, Garnn, Frösunda, Vodha [!], Ösby och Åkerss sockner, vår gunst och nådhe tilförende etc. Käre undersåter, edher förtäncker uthan tvijll, att nu i these näste framlidne åårh haffve vij genom våre fougter och befallningzmen i förbe:de häreder och sockner offthe och titt latedt biude och befale edher, atth the olagha tvertepper och fiske verckar, som en partt aff edher, serdelis the som nämost utt medt samme åå byggie och boo, haffve hafftt för sedvane i byggie och ther medt täppe åen och konungzåderen igen, motte upriffves och åånn göres reen, så att then menige mann uthe i skäriegården och flerestädz motte medt theris båther komme samme åen upått in till thenn platz i Närtuna sockn, som tilförende plägede kalles Folckelandztingh, medt theris saltt, fisk och annett sådant, landett till undsettning, och åther igen undsatte bliffve medt spannemåll och annett sådant, effter som i gambell tijdh plegsijdh varit haffver, hvilcken vår befallning och nyttige betänckiende thet menige bästhe till gode, som vij förnimme, aff en partt föge acktess, besynnerligen aff the frelsis landboor, som ther i blandhtt byggie och boo, uthenn att samme åå bliffver ån nu så myckett öffver-

bygdh medt sådane tverteppor och fiskie vercker, som någon tijdh tilförende, görendes ther medt icke alleneste them skadhe, som nu förtaldh ähr, uten ther egenom och så förderffve månggh fattigh mandz åker och anghier, thet oss opå Sveriges cronas vegna icke står till att lijde. Och besynnerligen effter våre framlidne salige förfädre, någre Sveriges rijkes konunger och theris rådhs, sådanne olagha tvertäppor tiitt och offthe för någre hundrede år sedan updömt och för olagelige bygninger acktedt och holledt haffve, som nogh bevijses kan aff theris breff och skrifftelige befallningar, som liggie tilstades i Närtuna kyrkie, hvilcke gamble breff våre fougter och befallningx-män skole edher föreläse lathe, thom vij och her medt udi alle theris punckter och artickler gilde och stadfeste och aldellis vedt macht holle vele, hvarföre biude vij edher alle, förbe:te våre undersåther, som i förbe:te sokner, serdelis frelsis landbönderne och alle andre, som [vid] samme åå byggie och boor, att I medt thet förste upriffve alle sådane tvertäppor och fiskie vercker och lather åån aldellis bliffve reen, effter som nu sagdt är, så framptt I vele undvijke våre hempd och vrede och icke bliffve förfalne udi thet straff, som förbe:te gamble konungerss och theres rådhs breff förmelde. Ther hvar och en må vette sich effter rette etc. Datum Stockholm 18 Aprilis anno etc. 51.

Stockholm den 19 April.

Till Måns Nilsson [Stjernkors] angående varor och penningar vid Viborgs slott samt om rågångsransakningen mot Ryssland.

Riksregistr. 1551, fol. 80 v. Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. uppl. af Finl. häfder, D. 8 (1856), s. 64—66.

Vår gunst tilförende etc. Vij äre tilfrijdz, Måns Nielsson, atth thu må lathe hempte her i Stocholm thet

jernn, som thu begärer till then skiipzbygningh och andre nödtorffter ther vijdh Viborgz slott; doch vele vij, att thu samme järn her betale skall medt the varer, som ther vedh Viborgz slott falle pläge. Och effter thu lather förstå, att thu icke fåår så godh skeell för våre varer, som thu haffver ther opå Viborgh, anthen udi siöstäderna eller annerstedz, som vij för the varer her äre udi Stocholm bekomme, therföre kunne vij väll lijdh, atth thu lather samme varer komme hijtt, och skall Henrick Schredere, som våre varer her i befalning haffver, vare tigh behielpeligh att föryttre them och förskaffe tigh igen både cläde och andre partzeler, som thu ther till slottzens behoff förnöden haffver.

Ytterligere haffve vij förnummet aff the peninge register, som thu oss tilskickede, att thu haffver fast flere penningar än som ther till slottzens uttgiff opå eth år tilgörendes behöffves vill, och haffve vij förstätt aff then 49 årss rekenskap, att thu opå thet år icke mehre utgiffth haffver än femtusende marck; kunne vij förthen-skuldh tänckie, att thu icke heller mehre nu behöffver till thetta årss utgiffth; therföre må thu lathe komme hijtt utöffver medt the varer thu hijtt skickendes varder alle the penningar, som thu haffver upboridt och till thenne årss utgiffth [icke] behöffver och effter her emellen en longh och farligh siö opåfärdhe är, vele vij tigh förmanedt haffve, atth thu skicker gode förfarne siömen och andre trogne och dugelige karler opå thet skip, som thu hijtt medt för:ne varer och penningar öffverskicker. Och må thu allfvarlige tilseije, att the medt alsomstörste acht-samheett udi reesen tage sikh till vare bådhe för grundh och andre farligheter udi siön, så att the sådane våre varer och penningar icke för någon oachtsamhet opå siöbothnen legge eller försee motte.

Vijdere synes oss rådeligitt vare, att hvar thu egenom Ryssernes schriffvelse besöckt bliffver um rågången,

må thu dhå fogelige ther till svare, att oss är icke väll lägeligitt atth lathe besöke same rågångh udi thette år, effter att oss um theris villie medt sådane rågångh tijdh någett år tilkenne giffvett, och må thu holle them före, atth vij hade uthskickett i fiordh någre godemen, som för:ne rågångh besöke skulle, och dhå var them icke legligitt ther möthe etc. Sådane umstender vele vij, att thu opå thet skickeligeste för:ne Rysser tilkenne giffve skall, hvar the tigh um för:ne rågångh tilskriffvendes varder och ther medt begäre upskuff till ett annett år medt samme rågång, och hvadt förbe:te Rysser ther till svare, thet vele vij, att thu oss beskedeligen skall förstå lathe, vettendes tigh her effter rätte etc. Datum Stockholm 19 Aprilis anno 51.

Stockholm den 20 April.

Till Jöns Håkansson angående fisket i Vesterhafvet, om sjöfinnars och birkarlars beskattning samt om Löfångers prestgård.

Riksregistr. 1551, fol. 82.

Vår gunst tilförende etc. Vij haffve utåff thin skriffvelse, Jöns Håkonsson, förnummet, atth thu udi förlidne vinther haffver varidt vedh Vesterhaffvedt och besteltt um thet fjske, effter som vij tigh befalett haffve etc. Så ändoch vij aff thin skriffvelsse icke fullleligen berettede ähre, huru vedh för:ne Vesterhaffvedt tilstår heller huru um förberörde fjske aldelis bestelth är, lathe vij doch oss opå thenne tijd medt thin berettelse udi så motte väll benöge, effter thu förtröster oss um vijdere och yttermere beskedh, när thu framdelis udi höst sielff till oss komme kann.

Vijdhere som thu föregiffver udi thin schriffvelse um then årlige skatt, som the siöfinner och bijrckkarle

tigh opå våre vegne loffvedt och tilsagdt haffve etc., så äre vij tilfrijdz, atth för:ne siöfinner och bijrkarle måge samme skatt utgöre, effter som the nu sielffve tilbudett haffve, synnerligen till thäss man kunne väll komme then vägh till gångz in ått Vestersiön, ther um vij och medh tigh förhandle vele, när thu sielff till oss kommendes varder. Thu vilth och täsförinnen befite tigh granneligen um alle legligheter utspane och förfare, så att vij ther um enkende beskedh dhå måtte bekomme etc.

Yterligere äre vij tilfrijdz, atth thu må beholle then Löffångers prestegårdh thu begärer till atth haffve thet lappefolck opå, som all vår rennredskap årligen ferdigh holle skole, dock medt sådanth vilckor, som thu sielff tilbiuder, som ähr, atth thu skall förskaffe tigh en cappelan, som för:ne Löffångers sochns inbyggere medt Gudz ordh och annen tilbörliq tjänist udi alle motte väll förstå kann, och effter thu samme lapper och rennredskap holle vilth, så må thu och tencke till att skaffe oss ther medt någon fordell och profijth, vettendes tigh her effter rette etc. Datum Stocholm 20 Aprilis anno etc. 1551.

Stockholm den 20 April.

Till Henrik Claesson [Horn] angående knektarnes inqvartering i Finland.

Riksregistr. 1551, fol. 83.

Vår gunst tilförende etc. Vij haffve förstått utåff thin skriffvelse, Henrick Claesson, att våre knechter äre förlagde eblandh bönderne udi Vijborgz och Nyeslotzlän etc. Så förundrer [oss], att man them så förlagdt haffver, och kunne väll förmercke, att thet är bönderne fast besväriligitt att holle samme knechter, synnerligen effter the så ganske lithen årssvextt opå någre åår tilgörendes bekomme[t] haffve; kunne vij och tänckie, atth borgerne

ther i landett, som nu opåholle atth flytie till Helsingeforss, haffve och ingen rådth till att holle samme knechter udi thette år. Therföre motte man finne rådth till atth förlegge them opå våre slott och gårdar ther i landett och vette vij väll, att våre befalningzmen ther opå förbe:de slott och gårdar äre inthett så nödsteltte opå fetthalie (som the för tich haffve berättedt), att the ju haffve någon rådth till att holle opå hvartt slott och gårdh en hoop aff för:ne vårtt folck opå någon tijdh tilgörendes. Må thu förthenskuldh lathe förlegge så myckett aff för:ne folck, som ther kan finnes rådth till medt fettalie att försörge, vettendes tigh her effter rette etc. Datum ut supra [Stocholm 20 Aprilis anno etc. 1551].

Stockholm den 24 April.

*Förläningsbref för hustru Birgitta, Lars Anderssons enka,
på två bodar och en tomt i Nyköping.*

Riksregistr. 1551, fol. 84 v.

Vij Gustaff etc. göre vitterligit, atth vij aff synnerligh gunst och nådhe haffve undt och giffvett och nu medt thette vårtt öpne breff unne och giffve oss elskelig hustru Birgitte, Lasse Anderssons effterleffverske udi Nyköping, två gatheboder och en bartompt, liggjendes uth medt torgett udi för:ne Nyköpungh, hvilcke gatuboder Jöns Christiersons [!] och Tordh Christiersons [!] tilförende hafft haffve och förberörde bartompt under staden legatt haffver, och holle för:ne boders och bartompts lengd och breedh, som her effterfölger, först lengden opå östresijden vedh torgett tiugu och fyre alner trij kvarther, item lengden västen till uth medt Svenn Pederssons gårdh tiugu fyre alner trij kvarther, item bredden nordan till uth medt the andre boderne siu alner och ett kvarter, item bredden sunnan till vedh gatunn siu alner ett quartter

etc. Biudendes våre befallningzmen, tesliges borgemestere och rådth udi för:ne Nyköpungh, att the icke her emott göre för:ne hustru Birgitte någett hinder eller förfongh. Datum Stocholm 24 Aprilis anno etc. 1551.

Stockholm den 24 April.

Stämmingsbref på Jöns Vestgöte att svara Göran Månsson rörande bl. a. Nâchio gods.

Efter en i R. A. förvarad nyare afskrift af en kopia i Lunds universitetsbibliotek.

Vij Göstaff etc. stempne tigh, Jens Vestgötthe till Vexöö, annan resse, att thu nästkomande S. Laurentie dagh in för oss eller våre gudhe menn och rodh, som hoss oss tilstädis vare kunne, mötther och svarer thenne vår tro tienar, Jören Månsson, till all dhen deell hann hafver tigh tiltale, och synnerlighen om Nochi godz, som thu för honom clandratt haffver, och thet vedt thine fyretije marcher efter laghen, hvar thu thenne vår kon:ge stempning ohörigh för sittianandes varder. Datum upå vårt slott Stocholm 24 Aprilis anno Domini 1551.

Under vårt secrett.

Olika orter i April.

Utdrag ur utgångna skrifvelser.

[Gripsholm] den 1 April.

Fougtebreff för Lambricht Dijrickzson opå Svarttelöse och Sootholms häreder, item Vermdön och Biscopzgårdz retterene etc.

Till Håken Verme, att han granneligen upspör, hvem tesse effther:ne godz haffver, som är Agerstum 3 gårde, Östistum 2 gårde, med ett örtuge landh jordh ibidem,

en fjell i Grilleby engh, Grilleby j gård, Hara en gårdh, Kerreby en gårdh, Heslinge 2 gårde etc., och giffver seden Kong:e M:tt ther um tilkenne etc.

[*Gripsholm*] den 2 April.

Öpet breff för Peder Erickzson, att han må uptage och byggie en ö, benämpt Fogleön, liggiendis udi Vagne häredz skär.

Till Oleff Erickzson, att han granneligen skall förhöre och upschrifve lathe, hure mycket Frantz Mynsterschriffvere hvar skytte udi sin besoldningh giffvet haffver, och lather Kong:e M:tt ther under få att vette med thet alder förste godh beskeed etc.; item att han giffver tilkenne, hure monge skytther han udi Kong:e M:ttz tjäniste antaget haffver, seden han fich befalning öfver skytterne udi Vestergötlandh etc.

Ventholmen den 3 April.

Missive till Anders Hansson opå Reffznäs, ath han lather the skytter ther ligge opå gården haffve nöge acht opå then M. Thore, så ath han hvarken scriffteligen eller myntligen någon handell med her Hans, som är opå Tynnelssö, eller någre andre papister haffve skall; icke skall honum heller effterlatid bliffve ath thale eller prediche för någett oförstandigt folck, som aff hans ingifft kunne forarges etc.

Missive item till Peder Helssing opå Tynnelssö, ath han udi like måtte, som för:vit står, med then her Hans upseende haffve lathe skall etc.

Missive till fru Kirstin, her Johan Turssons, ath hon ville förfoge sig till Stocholm ath göre en ende med Kong:e Ma:t um thet jordeskiifte, som hög:te K. M. och hon haffve tilhope.

Same mening till Svanthe um jordeskiiftett.

[*Ventholmen*] den 4 April.

Missive till Matz Stutt, ath han schicker Nils Helsing välförvaredt till Kon:ge Ma:t; item ath han lather betale the smeltere och soffrekarler, som ther äre vedh berget, aff the penningar, som Victor Scriffvere och Jacob Vesth haffve, och ath han med thet förste schicker Kon:ge Ma:t tilhonde ett visth register både på folkett och penningerne etc.; item ath han tilseijer Jacob Vesth um the penningar, som aff Nils Helsingz befalning utgå schole, så ath Jacob same penningar ther upbäre skall och icke Nils Helsingh.

Missive till Cristiern Sölffscriffvere opå Gamble Sölffberget, ath han giffver sig till K. M., vettendes göre Hans Ma:t beskedh um alle gruffvenes lägenheter etc.

Missive till Benct Nilsson, ath han giffver sig till K. M. och haffver Anders Bagge, som var fogte opå Ekolsundh, välförvaredt med sig till Hans Ma:t.

Missive till Nils Munck, ath han icke skall lathe retthe the två fonger, som han haffver fongett, förre än han haffver giffvett K. M. theres saack tilkenne, och skall han förthenskund giffve sig till K. M. med thet förste etc.

Missive till Hans Gardener udi Upsale, ath han giffver sig till Gripzholm, planterendes ther någre trä, som fatebursshustrun opå för:ne Gripzholm skall honum undervijse; item ath han skall haffve tijtt med sig hvijthe och röde roser och allehande krydefrö ath plantere en krydegårdh medt etc.

Till Sven Nilsson, fogte udi Broheradt, ath han giffver sigh till Kon:ge Ma:t.

Stockholm den 7 April.

Missive till Seffrin Juthe, ath han lather Peder Nilsson skepere och hans selskap, som K. M. galeijer och båther ifrå Vesterårs och till Stocholm fordre schole, få

ladning utaff högte Hans Matz järn och kåper, som ther är udi Vesterårs, och ath han allffvarligen förmaner för:ne skeper och hans selskap, ath the achte sig väll för grundh och andre farligheter udi ressen etc.

Förscript för Erlandh i Hoffgården till her Sven udi Åkerö, ath Erlandh skall haffve tu pundh rogh udi Åkerö kirkeherberge, som K. M. honum schenchte.

Öpet breff för Matz Olsson opå 8 pundh spannemäll, som han Kong:e M:tt udi saköre utvisset hade och H. N. H. nu gaff honum till etc.

Till bisp Bottved i Strengnäs för her Niels i Yttre Sela, att han må lathe honum komme till preste embetit igen och beholle samme Yttre Sela prestegeldh.

[Stockholm] den 9 April.

Missive till Erich Rolsson och Anders Hansson, ath the skynde then glassmestere, som pläger vare opå Gripzholm och Reffznäs, hijtt till Stocholm.

Missive till Nils Munck under för:ne mening um then glassmestere han haffver udi Upsale.¹⁾

Öpett breff för Thomas Andersson udi Högby udi Görfelle sochn, ath han same Högby bygge och besittie må, um thet icke ligger någon bolby till meens eller förfongh.¹⁾

Item like sådane breff för Jöns Stensson opå Hänö, ther Trosse lade ligger.

Item like sådane breff för Oluff Gregersson opå Uthervijck udi Hölbo häradt.²⁾

[Stockholm] den 11 April.

Förscript för två enkier, nempligen Sigredt udi Ösby och Karin udi Mörby, till her Lars, ath han lather hvar-

¹⁾ Jfr nedan, s. 170.

²⁾ Samma skrivelser äro äfven antecknade under 11 April.

there få en span korn till ath såå akeren medt, som Kon:ge Ma:t them aff Österhaninge kirkeherberge schencht haffver.

Missive till M. Påvell, ath han giffver sig till Kon:ge Ma:t, och um thet skamplun är ferdigt, som han haffver opåhollett, dhå skall han thet haffve medt sikh.

Svar till Peder Fux, att han må tilsäije bönderne udi sin befallning, att the haffve theris landgilles smör tilrede udi retten tijd; item att Kong:e M. icke kan efftherlathe honum borgeläge till sine hesther heller än andre Hans N. H:tz ridfougther, uthen Hans K. M:ttz camererer skole lathe honum bekomme underholdning opå samme sine hesther etc.

Till Niels Tulsson, att han skall handle med the knecther, som äre udi Arbogha och för borgerne timbre och arbethe, att the giffve sig till Tuna gårdh och arbethe så gerne opå Kong:e M:tz bygning för skelig lön, som för samme borgere etc.

Till Bencht Schriffvere, Lasz Erickzson och Brynolff Benchtzson, att the hvar aff sin befallning skole vare Anders Erickzson behielpelige, att han må bekomme så monge timbermän, som han til Kong:e M:ttz bygning behöffver ther opå Tuna gårdh etc.

Till Sven Andersson för Oleff i Häsista och Peder i Litzleby, att K. M:tt haffver giffvet them dag opå theres affradh, till tess Gudh vil unne en ny årsvext etc.

Till Erich Monsson *etc.* [se ofvan, sid. 151].

Samme meningh, nämpligen um Jutherne, schreffz till Oleff Erickzson och Niels Jespersson etc.

Till Niels Munch, att han förhandler med Peder Andersson ock flere, som haffve väridt godhe för Karll Andersson, att Kong:e M:tt motte komme til betalning för then summa samme Karll K. M. skyllig var etc.; item att han skynder Påvell Byggemestere till Kong:e M:tt med thet skampelun han haffver tilredhe giortt etc.

[Stockholm] den 14 April.

Till Niels Munch, att han förskaffer Hans Gardenär 3 helsingedrenger, som han läre kunne till att plantere och förestå K. M:ttz kryddegårder etc.; ithem att K. M. haffver undt Hans Gardenär thet trähuus, som Henrich von Kölen var udi ther neden under berget etc.

Till Hans Kyle för Niels Larsson, att han söker och svarer honom opå Erli[n]gehundretz ting till then deel han honom under then qverneström the trette um haffver til att tale etc.

Till M. Påvell, att Kong:e M:tt förskicker honom the 12 förtänede bleckskiffver, som han begärer, och att han med thet alder förste vill göre tilrede the skampelun, som han opåhålder etc.

Stockholm den 20 April.

Öpet breff för Matz Stut opå en halff lest rog och en halff lest korn af Torstuna proesterij årligen till att bekomme, K. M. till en behagelig tijdh etc.

Stempning för Bencht Olsson till Hvittene opå Erich Nielsson till Skyttetorp till neste landzting, som udi Vester götlandh berammet bliffver.

Till Erich Rolffzson, att han med thet alder förste skall förskicke hijt till Stocholm [the bräder], som Påvell Kobergh udi Taffzunge såget haffver, och um samme Påvell icke haffver såget K. M:ttz stockar, dhå må han förskicke hijt aff samme Påvels bräder och vederlägge honom så monge stocker igen, som ther opå löpe kunne etc.

Stempning för Henrich Tysk, borgere i Åbo, opå hustru Birgitte, Torsten Salmonssons efftherleffverske, um någre geld, som hennes son för:ne Henrich skyllig var, till pingzdag nu nest kommendis.

Till Söffverin Juthe, att han haffver ett godtt och nöge upseende udi alle saker ther opå Vesterårs slott, så

att ther icke skalcheet företages motte; item att han ingelunde skall tilståde, att then Co[n]radt anten med knechter eller annet selskap etc. någon handell haffve skall etc.

Till Lenartt Germundzson, att Kong:e M:ttz söloff må bliffve opå Vesterårs en tijdh long, till vijdere beskeedh etc.

Till Jachim Bulgrijn för Udd Jönsson, att then Lasse Jonsson, som Udz brodher så oerlige ihuelslog, må bliffve velförvaret, så lenge K. M. vijdere varder betenckendes um hans sak etc.

För Bencht Jacobzson till Anders Pedersson, att han skall vare honum behielpelig till att bliffve ved then mandzbot, som hans anpart utfest haffver, och at the icke för ett mandrap 3 mandzböther giffve skole.

Pasbordh för Gunnar Monsson nid till Smålandh och åther strax tilbake igen.

Öpet breff för Ud Jönsson till att upkreffve sin gell, tesligeste the gell, som hans framlidne brodher hade uthestondendes.

Till Erich Svensson, att han ingelunde skall tilståde Lasse Jonsson, borgere i Vadzstena, upskepe något godz til siös ther i Norköpungh.

Samme mening till Lasse Pedersson, at han skall achte opå udi Suderköpungh etc.

Fulmacht för Sven Birgesson att drage till Findlandh till att antage ther något arbetesfolck till K. M:ttz behoff etc.

Till Peder Olsson för Mons Olsson, att han lather honum få sine gryther igen, hvar han icke haffver them udi någon måtte förbruthet etc.

Stockholm den 22 April.

Till Oluff Jonsson, fogte udi Gestringelandh, ath han giffver sig till Kon:ge Ma:t sampt med Oluff Tulscrifvere,

och ath han skinder Oluff Matsson och 3 eller fyre med honum aff the förnemeste borgere udi Geffle till hög:te Kon:ge Ma:t.

Till Sverkell Simonsson, laxefogte udi Elffzkarleby, ath han oförsumeligen giffver sig till Kon:ge Ma:t.

Förscrip för Philippus Olsson till Isack Nilsson, ath han lather forne Philippus få en hest aff the, ther äre vedh Tavesthuss, så godh som same Philippus kan göre tjäniste före.

Till Pelle Pedersson, ath han må tage en aff the fåler ther äre opå Vessunda gårdh etc.¹⁾

Missive till Lass Bertelsson, ath han skall vederkennes på Kon:ge Ma:t:z vegne these effter:ne godz, nemp-ligen Säderssiö i Kolbecks sochn, som fru Anna Nils Persons haffver, Sälhålmén, som ligger vedh Däffön, Bärista i Kolbecks sochn, Näs i same sochn, två gårder i Hörnby i Kolbecks sochn nordest udi byn, Ilista i Kolbech sochn, en vrett i Kolbeck sochn till ett pund sädh, Bocsta i Odensvij sochn 12 öres landh, en gårdh mith udi Hesle i Muncketorpz sochn.

Till Erich Dalekarll, ath han vederkennes opå Kon:ge Ma:t:z vegne these effter:ne godz, Skellista på Enhörne, som her Lars Siggesson haffver, Stensätra i Turinge sochn, item Biörnstorp, hvilke tu godz Jören Åkesson haffver.

Svar till Erick Svensson, att han må legge både stadzägerne udi Norköpungh och kyrckeägerne till affgелlet, som liche och skiäll kan vare etc.; item att ther skall en med thet förste bliffve skicket ifrå Elffkarleby och till Norköpfung, som thet laxefiske skall förstå etc.

Till Christien Persson, att han skall anamme hytte registeren utaff then Jacob, som var hoss Jören Larsson, och laghet så, att the med thet förste motte komme K. M. tilhonde etc.

¹⁾ randanteckning: *commissio ducis Eri.*

Svar till Hans Olsson, att han må lathe bönderne udi sin befallningh löse then spannemåll för penningar, som them i åhr bör utgöre, span rog och korn öffver huffvet för 12 öre spannen, till att såå sin åker medh; item att han Kon:ge M:ttz eigne landboer udi befallningh haffve skall, så lenge ther bliffver någon annen tilskicket etc.; item att fru Heble må beholle Taliela på någon tijdh tilgörendis etc.

Till Marcus Bencktzson för Erich Hansson i Visinge och Lass Mattzson i Attleby, att Ko. M. haffver giffvet them dag opå thet affradh the stå tilbake med til hösten, doch skole the göre et dagzverckie för hvarrt pundh, som the få dagh opå etc.

Samme mening för Lass Nielsson, Brusius Marcusson och Matz Henrickzson i Nybelle till Sven Vesgöthe etc.

Till Lasse Pedersson, att han skall handle med Håken Pedersson i Norköpfung, att han vill tage med sig vestvartt Kong:e M:ttz varer. Och skall Erich Schriffvere vette att undervijse honum, hvad partzeler Kong:e M:tt vil haffve igen etc.; item att han lather komme hijt till Stocholm then ströming och krampesill, som han icke behöffver till utspijsning etc.

Till Oloff Ruull, att Kon:ge M:tt vill gifve honom Anundzhytten för Juttherehytten.

Till Oloff Anderson, att Karten med the andre verck skall smeltes tilhope[!] och skall smeltningen och så bliffve tilhope; item att han gott upseende haffve schall med rostningen och smeltningenn och förskaffer sikh smelttere och rostvendere.

Till her Göstaff, att han förskaffer till K. M. then bardskerere, ther är udi Elffzborgh.

Pasbordh för Jöns Arvidson nedh till Vestergötlandh och åther strax tilbake igen til K. M.

Till Oloff Joenson, att han till Höckhuffvedt udi Roden förskaffe schall en godh smelttere aff Gestringe-

landh etc.; item att han granneligen upscriffve schall Geffle borgeres utförningh och införningh och icke tilstadie utföre förbudne varer; att Geffle borgere må bekomme skattejörn, om the Kon:ge M:tt ville giffve hampe igenn och göre strax köpet i Geffle.

Till Erich Olsson, att han lather bönderne få spanmäle till köps, spannen för 2 marcer ortuger.

Till Peder Olson, att han skall vederkennes Östhammer och anammer the uttskyller, som borgere för 51 år uttgöre plichtige äre.

Till Anders Pedersonn, att Jacchim Bulgrijn skall hielpe honom fordre thet ållen flesk ifrå Jönecöpfung och up till Askersundh och skall Anders förskicke en karll med same flesk, som kan taghe qvittencia ther opå; item the fem gårdar udi Vartoffte häredt äre och tilförende under Risberge clöster leghett haffve och rentthe årligen en tunne smör, ær Kon:ge M:tt till friidz, att han them behålle schall etc.

Till Mons Nielsson opå Vijborgh, att han förskaffer någre gode karler, som förstondh haffve opå åkerbruchningh, medh Sven Birgisson hijt till Sverige etc.

Samme meningh till

Göstaff Fincke.

Niels Ingeson.

Isach Nielsson.

Oleff Trotteson.

[Stockholm] den 28 April.

Svar till Håken Andersson, att han lather the dagzvercke, som prestherne udi hans befalning hafftt haffve, komme till Kong:ge M:ttz slott och gårdher; item att han må anamme then upredde sengh och thet sölfstöp, som her Christoffer i Löth gaff K. M. i testamentte. Sölfvet må han lathe komme hijt up och sengen må han leffrere till Tuna eller Norby; item att bönderne måge löse theres affradh, effther som spannemålen ther nidre går och geller

etc.; item att then Matz Schriffvere skall vare honum opå Kong:e M:ttz vegna fölgachtig.

Till Niels Chrumme för Jöns Stensson, att han granneligen ransaker um thet torppe stelle han opåbegynt haffver upbyggie, latendis honum bliffve ther opå besittendes, hvar thet icke någon bolby, när thet upbyggt bliffver, ligger till förfongh etc.

Till Nils Munch, att han förskaffer hijt till Stocholm oförsumeligen then glasmestere och så munge snidkere, som ther äre opå Upsale gårdh etc.¹⁾; item att han förstendiger K. M., hure med bygningen opå berget bliffver opåtaghet; item att Kong:e M:tt icke kan lidhe, att han till sit eget behoff ther i Upsala såge skall etc.

Till Erich Hinrickzson och Marchus Benchtson, att the lathe komme till Danemore bergverch så munge dagzvercker, som fougten ther ved berget opå K. M:ttz vegna behöffver etc.

[Stockholm] den 29 April.

Till Lasse Bertilson, att han förfordrer Sverckell Laxefougte med så munge dagzvercker, som han behöffver till the laxefiske att bese vid Tuna, Mølnetorp och flerededz.

Pasbort för samme Sverckel häden och till Näricke til att besee samme laxefiske etc.

[Stockholm] den 30 April.

Pasbort för Anders Bådzman laxefougte ifrå Elffvekarleby och till Norcöping.

Öpit breff för Knut Larson att beholle ett hemmen, benempd Östenvijk i Östrehaninge sockn, så länge han kan göre rätt och skääl aff sämme hemmen.

Till Lars Tursson för Niels Nielsson i Qvelunda, att Niels Pedersson, som en hans son slogh ihuell, motte förliche sig med honum um mandzbothen etc.

¹⁾ Jfr ofvan, s. 163.

Till Henrich Claesson, att han granneligen skall förspörre, hvar these tu godz, nämplig Ström och Jäskis, som her Sten Sture haffve tilhört, belagne äre, och hvem them nu haffver handemellan, och giffver Kong:e M:tt ther um tilkenne.

Öpet breff för Anders Ålänninge, at han må (till en behagelig tijdh) bliffve frij för then skatt, som honum aff Solkista hemmen borde utgöre; doch skal han icke med fodringen bliffve förskonat etc.

Till Oleff Trotteson för hustru Birgitte Simonsdotter, att K. M. haffver undt henne hvad deell, som bleff effther Påvell Juthe, then ther i Åbo dödh bleff etc.

Fougtebreffvet för Lasse Erickzson bleff något förändret, som han then 15 [!] Februarij opå Vesterårs fået hade, så att han skall haffve udi befallningh alle biscopz, kyrckie, preste och prebende landboer, som liggie i Näriche och Vestre Rekerne, tesligeste alle biscopz saker och the closters ägher, som liggie udi Örebro etc.

Stockholm den 4 Maj.

Till Nils Birgersson [Rosenqvist] angående underrättelser från Kongl. Maj:ts beskickning till kejsaren samt om förhållandet till utländska makter, särskildt Lybeck och Danmark.

Riksregistr. 1551, fol. 88.

Vår gunst tilförende etc. Veett Niels Birgesson, atth våre sendebudh, som vij haffve utskicket till kejsaren, haffve scriffvet oss till och giffve tilkenne, atth the icke än nu till audientz kompne äre, utenn för then orsack skuld, att kejsaren med konung Ferdinando flux haffver hafftt till atth beställe, haffve the och andre flere sendebudh her till upeholdne varidt. Tesligeste haffve the och giffvitt oss tilkenne, att the Lybske haffve hafft theris

sendebudh till keijsaren och haffver samme lybske sendebud giffvitt thenn biscop vhon Arras någre besväringer tilkenne, som the Lybske emott oss um theris privilegier och köpzhandell sich skulle haffve förmärcke latijdt, och förnimme vij aff theris scriffvelsse, atth samme Lybskes clagemåll och besväringer intitt synnerligen äre bliffne achtete; så kan man dåch ther utåff förmärcke, hvadt god villie the Lybske haffve till oss etc. Item haffve vij och än nu i thesse dager bekommitt scriffvelsse ifrå Hans Larsson, utscriffven udhi Strålsund, udi hvilcke hann giffver tilkenne, atth kongen i Danmarck later flux antage krigxfolck udi Tysland både ryttere och knechter; förnimme vij och utåff her Göstaff Olssons scriffvelse, att i Danmarck fliteligen tiltencht bliffver, hvadt som till krieg behöffves, och att någre kongens örligx skep fettaliet och aldellis segelrede liggie, och ändoch ther ryctes, att thet skall gälle Ijsland upå, kan man doch icke fulkomligh tro ther till ställe, uten är mere tänkiendes, att ther finnes någet annett under, synnerligen effther kongen i Danmarck lather så väll antage rytthere som knechter och till att bekrijge Ijslandh kan man ju inge ryttere bruke och för alle farligheter skuldh, som sikh tildrage kunne, ligger ingen ringe macht upå, atth vij upå våre sijde icke tage oss för mycken sächerheet till, och vele [vij] förthenskuldh tich så nu som tilförende alffvarligen rådt och förmanedt haffve, att tu flitig och nöge acht upå alle saker ther nidre udi then landzenden haffve skalt, synnerligen vedh grentzsen. Thette thu så till thet troligeste bestelle vilth. Datum ut supra [Stocholm 4 Maij anno etc. 51].

Zedula.

Vij ville och gerne vette, um tu tencker till ath anteckne the besväringer, som våre undersåther haffve emott the Danske, och um thu sådane besväringer icke än nu

haffver antechne latidt, då vele vij endeligen, ath thu medt thet förste fliteligen tiltencke skall; herføre icke någon försumelse tagendes. Datum ut in literis.

Stockholm den 4 Maj.

Till Gustaf Olsson [Stenbock] angående underrättelser från Kongl. Maj:ts beskickning till kejsaren, om förhållandet till utländska makter samt handeln med spannmål, salt och andra varor i Elfsborg.

Riksregistr. 1551, fol. 86.

Vår synnerlige gunst och nåde tilförende etc. Vij vele icke dölie för eder, käre her Göstaff, att våre sendebudh, — — — — —¹⁾

Vijdere käre her Göstaff, behager oss väl, att I haffve edert visse bud udi Helsingeöör till att förfare, hvad the Danske förhänder haffve, och försee vij oss, att I samme edertt budh alffvarligen ther till holledt och förmantt haffver, thet han icke försumer fliteligen, och så mykit honom mest mögeligit vare kann, effterspörie och utspane, hvad the Danskes grund och mening ähr, och hvar [I] någenn deell, som oss upågäller, förnimmendes varde, då är vår gunstige och nådige begärenn, att I vele oss thet oförsumeligen genom natt och dag skriffteligenn förstendige.

Ytterligere käre her Göstaff, lathe vij oss väll åthnöije medt the köp, som I haffve giordt medt vår spannmåle, och unne vij heller våre fattige undersåter samme spannmåle änn någre fremende; behager oss och väll, att I haffve köpt (som I skriffve) thet salt aff the tu skip, först aff thet ene skip tunnen för halfftrettende öre, item

¹⁾ Förra delen af skrifvelsen är ordagrant lika med det nästföregående brefvet till Nils Birgesson med undantag af sedeln, hvars innehåll ej här återfinnes.

aff thet annett tunnen för tretton öre, och hvar I någett mehre salt för samme köp bekomme kunde, då see vij gärne, att I upå våre vegna thet bestyre och köpe lathe vele. Kunne I och bekomme någett bätter köp upå samme salt, då försee vij oss, att I eder ther um vinläggendes varde; hvar och så hender, att köpet upå saltet högre upstiger, må I än då köpet, effter som skääl kann vare, doch icke mehre giffve för tunnen än fiortten öre till thet högzste. Eder her medt Gud befallennes etc. Datum Stocholm 4 Majj anno etc. 51.

Zedula.

Vijdere käre her Göstaff, hvadt eders skriffvelse be-
langer um våre varer thet [!] äre udi Elffzborg, vette vij
inthe annett att svare, utann oss syntes likkast vare, att
I ville skriffve till någre köpmän både udi Hållandh och
Tyslandh, synnerligen till then Kortt Skowman udi Ham-
borg, att the ville gøre oss tilförning till Elffzborg medt
thet godz, som oss kunne tiäne, och att the ther finge
igen våre varer, som them tiänelige vare kunne; men att
våge samme varer till siöss, äre vij icke än nu för-
tenckte, och vele vij medt thet förste sende eder ethh
register upå the partzeler, som vij gerne vilde haffve be-
styrde för för:ne våre varer etc. Datum [ut in literis].

Stockholm den 13 Maj.

*Till Nils Tulesson angående byggnader och verkstäder
för Markus Klingesmed m. fl. handverkare i trakten af
Arboga.*

Riksregistr. 1551, fol. 89.

Vår gunst etc. Effther thet, Niels Tulesson, vij för
någre våre och rijcksens nottorffther haffve latid för-
skriffve aff Tyslandh och hijt in i rijkit medt stoor

umkost någre embetzmän, som oss förhoppes rikkit nyttige och tienlige bliffve skole, och besynnerligen thenne Marchus Klingesmedh sielff siätthe, doch alle till ett handverck, som är sverdmakere, polerere, beredere och hvadt annet mehre samme handvercke tillyder, till hvilcket embetes förfordringh någre qverner och vatukonster behöffves ville, så frampt thet skall komme till någenn fortgångh; och förthenskuldh haffve vij såå betenckt sakenn, att samme embettzmens besittning och möllverck skall bliffve i the strömer nest offvann för the miöllqverner vidh Arboga, som ther till tienlige vare kunne, eller i någon annen ström någett ther när, hvar them sielff kann synes legligst vare, och haffve vij befalet Påffvell van Coburg, att hann samme theris möllverck udi the för:ne strömer oförsumeligenn, och effther som the them föregiffve och haffve vele, skall begynne på att byggie och uprätte. Hvarföre är vår allffvarlige villie och befallning, att thu medt thet alder förste finner, hvadt råd thu kant till att lathe en hoop timber komme in till samme sthrömer, så att bygningen motthe strax företagen bliffve, och synes oss lijkast vare, att timbret bliffver huggett på Käglenn eller Krenglenn thet nemeste vidh stadenn och ällfvonn, som mögeligit våre, sedenn kunde man flyttie timbret nid till strömmen medt ringe arbete, och vele vij, att thu slätt inge utfluchter eller skottzmäll herföre tage skalt, utann för:ne handvercker och Påffvell van Coborgh icke alleneste medt sådane timber förfordra, utenn och i alle andre måtthe medt järnn, ställ och andre behöffvelige partzeler förskaffe, tesligeste kosthenn, huserum och annet them förfordra och skaffe lathe och thet udi vår reken-skap antechne lathe och see till, Niels, att thet bliffver rätt bestält, som thu vilth göre thet oss liufft är. Och skriff oss medh thet förste till, huru thette bliffver bestält. Är och någet, som thu ingelunde kant bestelle, thet lath oss oförsumeligenn förnimme. Och skall för:ne

Marchus haffve medt sich enn skampelunn, hure thet ställ, som the skole förarbeten, skall vare smiddt. Är och vår villie, att thu hoss hammersmeden thet så förskaffe, att hann utsmider effther samme skampelunn så myckit samme smeder till theris embetes uppehelle behöffe kunne etc. Datum Stockholm 13 Majj anno etc. 51.

Stockholm den 13 Maj.

Öppet bref för fru Kristina [Gyllenstjerna] angående hennes andel af arfvet efter fru Sigrid [Eskilsdotter (Banér)].

Riksregistr. 1551, fol. 90.

Vij Gustaff etc. göre vitterligt, atth effther vij haffve nu nyligen latidh förhandle medt vår käre modersyster, erlig och välbördigh qvinne, fru Cirstine, her Johan Tursons, um ett nytt skiffthe, belangende thet arff och ägit i fast jordegodz, som oss och förbe:te fru Cirstine effther vår salige framlidne moderssmoder, fru Segrid, her Måns Karlssons, udi arff tilfaldne ähre etc., dherföre haffve vij och nu latidt tilställe förbe:te fru Cirstine ett register her utåff vår konglige cammer på alle the godz och gårder, som upå hennes anpartt udi samme skiffthe tillagde och tillägnede ähre etc. Hvarföre haffve vij och giffvett förbe:te fru Cirstine fulle macht och befalningh att lathe vederkennes same godz och gårder, när henne så synes, biudendes förthenskuldh våre fougter och befalningzmenn, ee hvar som hälst förbe:te godz, för:te fru Cirstine nu tillagdt, her udi vårtt rike belägett eller same godz i befalning haffve kunne, atth the icke udi någer motthe göre henne eller hennes fougter herutöffver någett hinder, platz eller förfongh, uthan tilstädie och efftherlathe, att hon them må vederkennes lathe och sedan niuthe, bruke och beholle, som the vele göre thet oss liufft är etc. Datum ut supra [Stockholm 13 Majj anno etc. 51].

Stockholm den 13 Maj.

Öppet bref på ett jordbyte mellan Kongl. Maj:t och Bengt
Åkesson.

Riksregistr. 1551, fol. 90 v.

Vij Gustaff etc. göre vitterligt, att vij aff synnerlige gunst och nådhe haffve giort på Sveriges cronens vegna och cronone till någon synnerlig läglighet till Cronebergh etth upliust och lagligt jordeskifft medt vår tro man och undersåthe, Bencht Åkesson, udi så motte att vij haffve uplatidt honum och hans efftherkommende rette ärfvinger till everdelige äge thesse effther:ne kyrcke och prebende godz och gårdar, som oss och cronene tilfaldne äre effther Vesterårs recess och ordinantia, som först är två gårdar udi Upvidinge häredt, nempligen Sedesehult i N. sockn, som tilförende under prebendam Anne i Vexjö legat haffver och renther tu [L]æ smör, item Måljord renther trij [L]æ smör, som logh under prebendam corporis Christi, item en kyrckejord i Vimberby renter och ett [L]æ smör; ther emot haffver för:ne Bencht Åkesson uplatidt och öffverantvordet oss och Sverigis crone till everdelige äghe thette effther:ne hans hustrues rette arffvegodz, som är Ekne gård, liggiendes i N. sockn och N. heredt, som renter siu pundh smör, hvilcken gård vij till Cronebergz bygningh för en affvelss gård lagdt haffve etc. Hvarför affhende vij oss och cronone för:ne Sedesehult, Måla jord och then kyrckie jord i Vijmmerby och tilegne same godz för:ne Bencht Åkesson och hans ärfvinger till everdelige äghe medt huss, jord, åker, äng, skogh, skiull, fiskevatn, torp och torpesteder, i våthe och torre, intit undentagendes, som ther nu tilligger och aff alder tillegat haffver etc. Datum ut supra [Stockholm 13 Maj anno etc. 51].¹⁾

¹⁾ I R.A:s samling af pergamentsbref förvaras ett öppet bref i original, utfärdadt af Gustaf I och dat. »på vår gård Konungzör 15 Maj anno etc.

Stockholm den 16 Maj.

*Förläningsbref på en qvarn för Axel Eriksson [Bjelke]
till Häredssäter.*

Efter original på papper i R. A.

Vij Gustaff *etc.* gøre vitterligit, att vij utaff synnerlige gunst och nåde haffve undt och förläntt, som vij och nu med thette vårtt öpne breff unne och förläne thenne oss elskelig vår tro man och råd, Axell Erickzson till Häredzsätther, en vår qvern, benämpd Endestens¹⁾ qvern, liggiendis udi Tiust i Smålandh, så att han samme qvern (oss till en behagelig tijd) niuthe, bruke och beholle må och skall *etc.* Biudendis förthenskuld våre fougther och befalningzmän *etc.* Datum opå vårt kong:e slot Stockholm 16 Maj anno *etc.* 1551.

Under vårt sechrett.

Sigill.

tusende femhundrede femtije ett [!], genom hvilket konungen gör ett jordbyte med Nils Pedersson [Bjelke] till Åkerö, som till konungen och dess »lifsarferrar» upplåter tiil evärdlig ego »tässe efter:ne godtz och gårdar, liggiendes på Nycklön vijd Qvickesund i Västerårs sticht», nämligen Stensjö, Flinta, Norsund och Garpatorp jämte dithörande nyttigheter, såsom afgifter för färjan vid Norsund och ett »notevarp» vid Flintesten, hvilket allt han med sin hustru, fru Anna Clementsdotter [Hogenskild], bekommit, mot att konungen likaså till evärdlig ego »unnar och efterlåter» Nils Pedersson och dennes efterkommande tre gårdar i Nyckeltorp i Synnerby socken, Skånings härad och Vestergötland, samt den i samma socken belägna »Lilleskäll lyckie». — Att detta bref emellertid ej kan vara af 1551 framgår deraf, att Nils Pederson afled redan i Maj 1550, hvarjemte dateringsorten vid jemförelse finnes osannolik. Troligen hör det till föregående år, då konungen verkligten vid samma tid 1550 befann sig på Kungsör, och skulle i så fall vara utfärdadt fem dagar före Nils Pederssons död. Det har här så utförligt refererats, emedan det på grund af feldateringen ej kommit att inflyta i föregående del.

¹⁾ I »Register opå . . . alle bref . . . » står *Gudestens*.

Upsala den 25 Maj.

*Till Per Brahe och Olof Larsson angående undervisning
åt några borgare från Åbo, huru de rätt skulle idka deras
handel.*

Riksregistr. 1551, fol. 91 v. Förut tryckt af A. A. von Stiernman i Samling utaf
Kongl. bref . . . ang. Sveriges rikets commerce, D. 1 (1747), s. 123.

Vår synnerlige gunst och nåde tilförende etc. Wij
lathe eder förstå, käre her Peder samptt Oloff Larsson,
att våre undersåter, rådet och meningheten i vår stadh
Åbo, haffve hafftt theris sendebudh her hoss oss och udi
underdånigheett anlange latedt, atth them motthe effter-
latijdt bliffve utföre till Tyslandh någre feethe varer, som
är smör och finske gedder. Så äre wij tilfrijdz och [haffve]
them gunsteligen efftherlatijdt att utföre till Tyslandh
någre läster smör, dock under sådane vilkor och förordh,
som medt våre undersåther både i Stockholm och andre
köpstäder förhandlett är, och att the sådane theris seglatz
till Lybbecke ingelunde ställe skole, men finske gedder
vele wij ingelunde efftherlathe them att före aff rikkit, och
effter the (som oss synes) föge förfarne är upå köpz-
handelen, huru the medh någen profijtt och fordeell sich
till gode medh the uthlendzske handle skole, therföre
syntes oss best och nyttigest vare, att I ville giffve edher
i taell medh these theris sendebudh, undervijsenndes them
effter thet sätt, som the Stocholms borgere och andre nu
i these tidher näst framlidne haffver förehollit varit,
nempligen huru och medt hvadt sätt the skole företage
köpzhandelen, hure högtt the en daler värdere skole och
ther effther sättie theris varer the uttlendske i hender,
effther som I tilförende nogsamptt haffve förstådt vår
meningh, huru medh thet selskap handles skall, upå
thet the mätthe läre och förståå att söke theris fordeell
uttlendes och icke altsamens her inrijckes hoss våre under-

såther, som theris sedvane vare pläger, och holler them sådane meningar någett alffvarligen före, så atth [the] motthe haffve ther någon rättelsse utåff. Datum Upsala 25 Majj anno etc. 51.

Gripsholm den 26 Maj.

Till herr Eske Bille med begäran om hjälp till Märten Hanssons gripande.

Riksregistr. 1551, fol. 92.

Vår synnerlig gunst och nådige villie tilförende etc. Käre her Eske Bilde, lathe vij edher gunsteligen förstå att en vijdh namn Märthen Hansson, som oss nu i någre åar tiänt och udi en märckelig befallning öffver en hoop våre och Sverigis cronas landboor haffver bruket och betroedt varit, är nu för någre vekur uten all orsack och oss ovitterligt medh en märckelig summa peninger, som seg till fempten eller sexten tusende march belöpe vill, och all rekenskap, som han therföre göre boorde, rymbd och veken her aff rijkit och in udi Danmarck etc. Hvarföre haffve vij utskicket thenne vår tienere och småsven, Jören Trulsson, att han för:ne affveckne vetterlige tiuff och förrädere skall upspörre, effther spane och till lagh och rette bekymbre, ee hvar han honom öffverkomme kan. Dherföre är vår gunstige begären, käre her Eske, atth hvar förbe:te Märthen Hansson någerstädz ther udi Danmarck beslagen bliffve kan, att I för:ne vår tienere behielpelig vare vele, att same Märthen Hansson, för rättvijssen skuldh och effther förbundzens förmåge, atth sådane förrädere skole tilbörligen straffede bliffve, uppehälles och udi rettzens tvång bekymbres och tilstädes bliffve må, förseendes oss, att I udi then motten görendes varde thet, som vår käre svåger, broder och nåboo icke obehageligt vare skall, hvilckit vij och vänligen och gärne först emott

högbete Kong:e Ma:tt till Danmarck förskulle, ther nest medt eder och flere Danmarckz inbyggere udi liche motte gunsteligen och gärne betenckie vele, och befale eder her medt Gud etc. Datum Gripzholm 26 Majj anno etc. 1551.

Gripsholm den 26 Maj.

Till Joen Olsson [Gyllenhorn] angående förbud för skattebönder att uppbära afrad af deras landbor.

Riksregistr. 1551, fol. 93.

Vår synnerlige gunst tilförende etc. Eder väl förtäncker uthan tvill, Joenn Olsson, att offthe och titt både skriffteligen och muntheligen haffver förhandlett varidt um the schattebonde landboer, att the icke skulle vare förpligtige göre någon annen skatt aff the schattehemmen the besittie än oss och cronone. Så förnimme vij doch, att sådane våre budh föge ackthes, uthan att schattebönderne vele lichvell trängie thom till att göre sich affradh och förleggie så ther egenom både godzenn och the them besittie, cronon til schade och förderff. Så haffver och thenne breffvissere, Lasse Olsson i Bragdeby, nu clageligen oss föregiffvitt, att then schattebonde, Peder Larsson i Önesta i Tibbele sochn vidh Sigtuna, som samme för:ne schattegodz Bragdeby äger, vill och nu trängie honom till att göre sich affradh, ändoch samme Lasse haffver alreede utgiort oss skatten aff samme hemmen och förmå doch icke både delerne utdraga. Hvarföre är vår villie och befalningh, att I icke tilstädie samme Peder Larsson i Önesta eller andra sådane skattebönder i edert län att uppbäre her någett affradt aff theris landboor, uthan att the alleneste svare oss och cronone i then motten, effther Sverigis lagh icke medt giffver, att bonde bör skatte bonde etc. Datum ut supra [Gripzholm 26 Majj anno etc. 1551].

Gripsholm den 26 Maj.

Öppet bref till adeln och konungens af Danmark befallningshafvande i Skåne, Halland och Blekinge angående Mårten Hanssons gripande.

Riksregistr. 1551, fol. 93 v.

Vij Gustaff *etc.* tilbiude edher, alle strenge, välbördige, ärlige och uprictige riddere, ridderssmendzmen och synnerligen Kon:ge Verde till Danmarckz, vår käre svägers, broders och nåboos rådih, stådthollere, befallningzmän, fougter och embetzmän udi menige Danmarckz rijke och synnerligen udi Schåne, Halland och Blekingen, vår gunst och nåde tilförende och geffve edher, käre gode män, her medt clageligen tilkänne, att en vijdh namn Mårthen Hansson, född udi Danmarck, haffver nu i någre åår tiänt oss och udi enn märckelig befallning utöffver enn hoop våre och cronones landboor betroedt varidt och aff them upburidt och under henderne hafft en svår summa spannemåll *etc.* och nu i thenne framlidne vinther anno 51 utsålt störste partten aff same spannemåll, som sig i betalningen till fempton eller sexton tusende marck belöpe vill, och medt same summa penningar uten all orsack är han nu nyligen som en förtvifflet tiuff och förrädere affveken in udi Danmarck och uten tvill ackter sig ther beskydde under vår käre svägers, broders och nåboos, Kong:e Verdis till Danmarckz rijke, land och gebede *etc.*

Hvarföre är vår gunstige och nådige begären till edher alle och hvar besynnerligen effter sitt stånd och condition, ther för:ne affveckne förrädere, Mårthen Hansson, händer till att komme eller alreede tilkomen vare kann, att I honom allffvarligen anholle och genom lagsens och rettzens tvong fänckligen förvare och uppeholle lathe

vele, till thess vij någon aff våre medt fulle mackt och befallning utskickendis vardhe, som honom medt rätte tiltale och fulfölie kann, som och thenn vänlige förbundz-handlung vår käre svåger, broder och nåbo, oss, begge våre land, rijker och förstendömer emellem giord och uprättedt är, förmälder, att sådane förrädere, som medt theres herrers och hosbönders räakenskaper, godz eller peninger affveekne vare kunne, skole i thess anners rijke eller gebedhe ingelunde hysede, hemmede eller emott lag och rätt uppeholdne bliffve, uten förvares till thäss thenn herre, som the tiänt haffve, må skee och väderfares rätt och skääl öffver them, som och tilbörligitt är, att sådane tiuffver och förrädere tilbörligen straffede och icke udi theres tiuffve stycker styrckte eller handthaffvedhe bliffve, som oss och inthedt tviffler, att ther så skee kann, varder vår käre svåger, broder och nåbo Kong:e Värde till Danmarck thet icke mishagendes, hvilckit vij och udi like motte först emot vår käre svåger och broder, Kong:e Värde till Danmarck, broderligen och vänligen förskulle, thernest och medt hvar och en effter sitt stånd och condition gunsteligen och nådeligen betencke vele, eder Gudh befaendes. Datum Gripzholm ut supra [26 Majj anno etc. 1551].

Upsala den 26 Maj.

Till Nils Birgersson [Rosenqvist] angående medel till värfningar, om förhållandet till Danmark och några dit förnynda flyktingar samt om ett jordbyte och allmogens undsättande med spanmål m. m.

Riksregistr. 1551, fol. 95.

Vår gunst etc. Effter thenn årlige renthe udi thin befallning, Niels Birgersson, icke tilrecker att löne alth thet krigzfolck medt, som tu udi vår och rijkesens tienist

antagitt haffver, therföre kunne vij väll lijde, att thu må tage, som tu sielff begärer, the tiende peninger ther falle udi sticktedt till att löne för:ne folck medt, och vele vij tig förmanedt haffve, att tu stercker tig medt thet mäste dugelige folck tig mögeligit kan vare udi thenn landz-ende bekomme, och hvar peningerne icke kunne förslå till same folcks löning, må thu dhå tage till läns enn summa peninger till at förstercke folckedt medh, till thäss vij kunne finne rådih till att skicke peninger tijtt nidh.

Vijdere effter thu sielff förnimmer, hvad grund och mening the Danske haffve till oss Svenske, synnerligen att ther alle besväringar och clagemäll, som the förmene sig emott oss haffve, så nöge och till prijcke udi scriffter annoterede bliffve; therföre see vij och gerne, att thu och flere, som befallningen haffve vedh grentzen, icke vele förgäthe eller försume opå edre sijde fliteligen upteckne hvad besväringar våre undersäter emott the Danske haffve kunne, och att thu vilth tesliges allfvarligen tencke till att haffve ett gott och nöge upseende upå alle saker, som vij tig nogsampt tilförende haffve förmanedt och thenne verdzens svinde lägenheet högeligen fördrer och kreffver.

Ytterligere titt förslagh um the affveckne förrädere, Karll Scriffvere och Jöns Knuttzsonn, är oss icke obehageligit och see [vij] gerne, att thu vilth beslithe tig, thett medt them like så måtte handlett bliffve, som tu udi thin scriffvelsse föregreffver, ee hure myckett thu ther upå koste skall etc.

Vij skicke tig her innelucht thett bytes breff, som tu aff oss upå Benckt Åkesons vegne begäredt haffver, och vele, att tu skall förskaffe oss igen medt thet alder förste aff för:ne Bencht breff och segell upå thet Eckna, ther vij kunne vare väll förvaredt medt, effter som thenne copie vij tig medt vårtt breff tilskicke förmelder.

Item kunne vij lijde, att thu lather enn aff karler, som tig upå våre vegne fölgactige äre, och skickelige[!] och dugelig kan vare till att göre oss och rijkett någon tilbörlig tienist, bekomme thenn grå hest, som gick medt stoden i fiordh ther vedh gårdenn. Äre vij och tilfrijdz, att tu må haffve ther upå gården borgelege till thine hester, effter som tu sielff begärer.

Um thenn undsetning, som bönderne udi thin befalning begäre aff vår spannemåll, må tu holle them meningen före, att vij haffve latijdt bestelle, så att enn hoop aff vår spannemåll ifrå Vastena och till Jöneköpfung komme skall, ther the väll bekomme undsetning, som tijtt söke vele, så lenge same spannemåll tilrecke kann. Och är tig icke ovitterligt och [o: att] allestädz här i rijkett är nu opå thenne tijdh en svår och dyr tijd, att en partt aff almogen icke lithen nödh och trongh för brödföden lijde motte, kan och skee att en partt nödgas till barkekaken; så är och än nu sådane svår torcke upå jorden her i Uplandh, kann och skee att ther är och så nidre udi landett, att tilbefructendes är hvadt therutåff varde vill, ändoch then almectige kann thett snartt udi en bättre måtte förvandle, när honum synes. Så vest thu väll, att när sådane fördyringh och nödh upåferde är, pläge enn skalcke hoop, the som armoden meest haffve och till obeståndh benegne äre, gerne vele tage till hoss them, som någett mere haffve änn the och sedenn giffve sig till skogenn att upvecke buller och obeståndh, som offte nogh tilförende och än icke lenge sedann (ty vär) skedt är. Hvarföre är vår villie och allffvarlige befalning, ee huru allt sig tildrage kann, att thu allestedz udi thin befalning flitig och nöge tilsynn haffve skall, så att ther icke någett buller eller obeståndh motte upveckes, anthen genom the Danskes tilskynden, hvilcke inthet förgäte att beflicke sig um vår skade och förderff, eller och genom någett annett sådant selskap, som thenn Dackenn och hans partij var; her um

tu upå thet allerffiteligeste bestelle vilth, som macht opå ligger. Datum Upsala [26 Majj anno etc. 1551].

Upsala den 29 Maj.

Till Per Brahe, Abraham Eriksson [Leijonhufvud], Erik Håkansson och Olof Larsson angående förhållandet till utländska makter och om vidtagandet af mått och steg för det inre lugnets bibehållande och Stockholms försvar.

Riksregistr. 1551, fol. 96 v.

Vår synnerlige gunst och nåde tilförende etc. Vij vele icke förholle eder, käre her Peder Bragde, Abram Erickson, Erick Håkonszonn och Oloff Larssonn, att vij haffve bekommett breff ifrå våre utskickede legater, hvicke vij eder her hoss förvarede tilhonde skicke. Ther aff varde I förnimmendes hvad them lijder udi handlingen, tesligest huru våre granner the Lybske haffve clagevijs till Keijserlige Ma:tt suppliceret och sig fast och oppenbarligenn öffver oss besvärett, thet varde I och aff the Lybskes supplications affskriff thet hosz förvarett förnimmendes etc. Så lathe vij osz tycke, käre godemenn, att the Lybske holle sielsintt nog thenn frid och anstand the med oss giortt haffve, all thenn stund the i så motte och med ogrund oss förföre och beclage, och giffve vij eder sielfve till att beväge, hure the yttermere trackte och hemeligen prachtizere effter vårtt och rijcksens argeste, all thenn stund the sådane clageskriffter uppenbarligen emott oss utgiute. Vij kunne och icke annett tro eller tänckie änn att the Lybske äre ju icke allene um thenn handell, utenn och the Danske göre i thenn motten ett med them och haffver varidt alles theres råd och tilskyndan, och effter sådant stemplas utöffver oss hoss the höge potentater och andre fremmende, så är och nog förmodeligit, att the icke minne vinlegge sig upvecke her

inbyrdes hoss oss någett ondt, ther the någerlunde kunne thett affstedkomme. Derföre är rådeligit och högt förnödenn, atth vij lathe haffve gott upseende her inbyrdes hoss oss, att samme the Lybske och Danske icke stemple och prachtizere någett ondt ebland en partt våre borgere eller andre våre undersäter. Sammelunde vette I och väll, att allestädz her i rikkit är nu på thenne tijd en svår och dyr tijd, — — — — —¹⁾ Så pracktizere och enn partt, att these aquilonariske rijker skole i thette år med krijg och upror bekymbrade varda. Hvarföre synes oss nyttigt och rådeligit vara, ehure allt sikh tildrage kan, att allestädz borde [o: både] i städerne och på landet någenn flitig ackt och tilsynn aff våre befalningzmän, fougter, frelset och andre, så att icke något buller eller obestond motte upveckes, förevänt bliffve motte, hvickit I vele och såå beställe i Stockholm och flerestädz, ther I kunne tess vid komma, och synes oss tesligeste för sådane orsaker skuld, att I haffve förлитet folck hoss eder ther på slottedt. Derföre må I väl late kalle någre flere aff våre knechter in till eder, som hoss presterne förlagde äre, på thet I motte vette thenn ordt, ee hvad opå komme kann, något väl förvaret, och må I lathe hempte in till Stockholm enn hoop spannemåll ifrå Svarttesjö och the andre våre gårder, ther sådane empne är, och ju så laget, att något gott förråd på spannemåle ther vid slottedt påfärde vare motte. I vele och täncke till att förhandle med the borgere, knechter, bådzmenn och andre ther i bynn, att thenn store drick och annen öffverflödighet, som ther myckit brukes pläger, motte nu i thenne dyre tijd affstelles och besynnerligen till att unvijske Gudz förörnelse och myckit annet ondt, som ther aff förorsakes pläger. Datum Upsala 29 Maj.

¹⁾ Det transsummerade stycket är lika med motsvarande i föregående bref, s. 185, raderna 15—28.

Upsala den 30 Maj.

Till Abraham Eriksson [Leijonhufvud], Axel [Nilsson (Banér)],¹⁾ Erik Håkansson och Olof Larsson angående köphandeln samt om i Stockholm boende tyskars beskattning, om Olof Skottes kvarlåtenskap och om sändandet af salt till Helsingfors.

Riksregistr. 1551, fol. 98 v.

Vår synnerlig gunst tilförende etc. Som I giffve tilkänne, käre Abram, Axell, Erick och Oloff, att köpzhandelen är än nu vedh thet skick, som han var thenn tijd vij droge ifrå Stockholm, och att the fremmende och våre inlendske köp[män] än nu inthedt kunne drage utöffverens um handelen, så vette vij inthedt att göre eller råde till saken annet änn som vij tilförende giordt haffve, och hvar the fremmende icke vele handle och köpzlage effter som köpzhandelen aff våre undersäter belefvedt är, då må the göre huru them synes.

Vijdere kunne vij väll lijde, att the, som någett gott införe, måge och få förloff att före någett gott uth igen, och vele [vij] icke heller upå thenne tijd förbiude them, som hijtt i rikett någett gott godz haffve införtt, utföre thet smör the församblett haffve effter skäligheett. Vij [äre] och tilfrijdz, att Stockholms borgere måge och så utföre någre lester smör, doch icke till Lybeck; sammelunde hvar same Stockholms borgere vele förskaffe oss hampe och kabbelgarnn till våre bergvercks och skipz nottorffter, äre vij då tilfrijdz, att the någre skeppund ketzlekåper till att köpe sådane hampe och kabbelgarn medh uthföre måge; doch måtte I haffve nöge upseende, att the vår tillatelse icke misbruke, förendes så myckett aff för:ne kåper, att rikett therutaff skade lijde motte.

¹⁾ Axel Nilssons namn förekommer ej i registraturrubriken. Jfr texten.

Ytterligere ändoch väll tilbörigit vore, att medh the Tyske, [som] ligge ther udi Stockholm, skulle handles effter som lagenn utvijser um thett skått, som borgerne aff them fordrett haffve etc., så haffve vij doch nådeligen effterlatid, att the opå thenne tijd medh same skått måge förskonede bliffve, menn här effter vele vij them thet vilckor ingelunde inrymme, hvilckett I och them allffvarligen tilseije måge.

Thett förslagh, som I föregiffve udi eders scriffvelse um framlidne Oluff Skottes hustrues ärfvinger, kunne eller vele vij icke ogille, uten see gerne, att I stelle them tilfrijdz med the gongeläder, bohagesting och fettalie, som för:ne Oluff och hans hustru effter sig lefft haffver, och att vij motte beholle thet annett etc. Vij såge och gerne, att I ville tencke till att sende trij eller fyre hundrede lester salth till Helsingeforss, och um I thet Oluff Skottes skep ther till bruke vele eller och förskickedt till Calmarne effter planckevercke och anstrack och sende någett annett skep till för:ne Helsingeforss, thet är oss alth lijke. Doch vele vij edher haffve förmanthe, att I inthet skep uthan gott siöfaridt och trogett folck utskicke skole, effter som I sielffve besinne kunne inge ringe mackt opå ligger. Gudh befallendes. Datum Upsala 30 Majj anno etc. 51.

Upsala den 30 Maj.

*Till Måns Pedersson, Jöran Olsson och Lars Jönsson angående deras tvist med hustru Anna [Pedersdotter (Lake)],
Christiern Larsson [Sjöblads] enka, till Flättna.*

Riksregistr. 1551, fol. 99 v.

Vår gunst etc. Vij giffve edher tilkänne, Måns Pederson, Jören Olson och Lasse Jönson, att oss elskeligh hustru Anna till Flethna, framlidne Cristiernn Larsons effterleffverska, haffver upå thet underdånigeste och clage-

vijss latid giffvett oss tilkänne, att I haffve någre jorde-
 godz, som henne och hennes faderlöse barnn effter fram-
 lidne hennes man, för:de Cristiernn Larsonn, medh rette
 tilkomme, och haffver honn tesliges latid oss see tre våre
 stempningar, sammelunde vårt qvarstade breff, som vij
 offte:de Cristiernn Larsonn udi hans lifftijd till rette um
 thenn sack haffve giffve latid, hvilcke stempningar och
 qvarstade breff I alzinthet haffve velett acktedt, uthann
 så lenge offte:de Cristiernn leffde, då hölle I honom uppe
 medh löse ordh, loffvendes thenn ene tijd effter thenn
 annen, att I ville söke och svare honom till hvad deell
 hann eder udi någon måtte kunne medh rette haffve till
 tale och komme doch aldrig fram, så lenge hann leffde,
 och ändoch för:ne Cristiernn Larssonn vårt qvarstade
 breff bekommett hade, hvilckett hann eder och haffver
 see latid, så haffve I doch eder föge ther effter velett
 rette, uthann renthen aff godzen så väll sedan anammett
 och upburidt som tilförende; hvad skäll eller rätt I ther
 till haft haffve, thet vette I väll sielfve etc. Så effter
 för:de hustru Anna haffver foge och skiäll nogh att be-
 sväre sig emott edher och beclage sin nödh för oss, effter
 thenne[!] icke elliest kann vederfares, hvadt retten medt-
 giffver, therföre honn nu ganske ödmuckeligen aff oss
 begäredt haffver, att vij henne till thet rätt och skiäll
 vare kann förhielpe ville, hvilcke hennes ödmucke begä-
 renn vij för rättvijszen skuldh icke haffve kunnett eller
 velett affslå. Är förthenskuldh vår begärenn, tesliges aff-
 varlige villie och befallning, att I innen Oluffzmesse eder
 medh henne förlike skole, eller och upå same tijd möthe
 och svare henne in för oss eller vårt elskelige rigsens råd, h,
 som hoss [oss] då tilståde vare kunne, ther I eder aldellis
 effter rette måge och ingelunde thette försume, så framt
 vij icke skole nödgas att söke same saack hoss eder vj-
 dere och effter som Sverigis lagh medtgiffver. Datum
 ut supra [Upsala 30 Maj anno etc. 51].

Upsala den 30 Maj.

Öppet bref angående qvarstad på de gods, som varit föremål för twist mellan Gustaf Fincke och Jöns Knutsson
[Kurck] till Lauko.

Efter original på papper i R. A.

Vij Gustaff *etc.* gøre vitterligit, att oss elskelig vår tro mann och tienere, Göstaff Fincke, vår befallningzmann på Nyeslott, haffver oss förstå latid, hurelunde oss elskelig vår tro mann och undersåte, Jöns Knuttzson till Lauku, haffver försittit och försumet tre våre stempninger, med hvicke han lagligenn och vitterligen haffver stempd varidt till att sökie och svare förbe:te Göstaff Fincke anten sielff eller genom hans fullmyndige i the herremöter, som her i rijket i förlidne åhr haffve beramede varid, um någre godz och gårder, som them emellen i longlig tijd i trätte stondit haffver. Hvarföre han vårt qvarstadabreff på samme godz effter Sverigis lag begäret haffver, hvickit vij honom med ingen skääl vägre kunne. Hvarföre vij med thetta vårt öpne breff samme godz udi qvarstada förkunne och ställe udi så motte, att ingen aff parterne med thet landgille eller affrad, som ther aff gåå bör, sich befate eller bekymbre skall, för änn the på bägge sijder med en rätt lagligen åtskilde äre, hvickit vij våre fougter och befallningzmen tilkenne giffve, besynnerligen them som samme godz besittie, att the vete sich her effter rätte. Datum Upsale 30 Majj anno etc. 51.

Sigill.

Olika orter i Maj.*Utdrag ur utgångna skrifvelser.**Utan ort den 2 Maj.*

Till M. Claes, ordinarium i Lincöping, att han förseer thenne her Peder, som var K. M:ttz kapellan, med ett gott prestegäld i Östergötland, som han väl betröster sich kunne föreståå.

Förskriffit för Erich Person i Belby till Sven Nilson, att K. M:tt haffver giffvit honom dag till hösten med hans affrad och flere som icke haffve råd löset för penningar; doch så att the frandelis i sommer, när the best tijd haffve, skole göre ett dagzvercke aff hvar pund etc. till Stocholm.

Till Henrick Simenson, att han later thenne Jon Foss bekomme ten verckhest med sadel och besl, som ifrå Gamble Sölffbergit kommen är.

[Stockholm] den 3 Maj.

Till her Göstaff *etc.* [se Riksregistr. 1551, fol. 86 och och jfr ofvan s. 173].

Till her Steen samme meening, så mykit the skrifvelser ifrå Hans M:tz sendebud anrörer.

Item till Nils Birgeson samme mening [se ofvan, s. 171] och till Germund Svenson.

Till Marchus Benchtson, att K. M. haffver giffvit the bönder udi Tuna retteredöme dag opå theres affrad til hösten och skole the dhå uttgöre penningar therföre, som spannen nu går och geller, och göre ett dagzvercke för för hvartt pundh, som the stå tilbake med etc.

Till Marchus Benchtzson för Frantz Erichzson i Snustista, att K. M. haffver tilgiffvit honum thet affrad, som han står tilbake medh etc.

Till her Peder Braes fougte, Hans Mortensson, att han skall vare Oleff Erichson i Näs behielpelig, att han motte få löse then enckie, som med honum bor, utt aff samme hemmen Näs och bruke hemenet allene etc.

Öpet breff för Jacob Jörensso, att han qvit och frij må beholle en gårdh, benämpd Solberge udi Fennislunde sokn i Åshärede etc., till en b[ehagelig] tijdh.

Stockholm den 4 Maj.

Till Johan Person, att han giffver sich hijt till Stockholm och anamer the peninger, ther med han thet folk udi Södermanneland skall betale.¹⁾

[Stockholm] den 5 Maj.

Förskriff för Sven Jonson till Jon Bagge udi Botten, att han tencker till förlijke sich med honom om hans festemö, som han sich till hustru taget haffver etc.

Till Anders Person, att han later tesse breffvisere, Claes Holst och Seffverin Jute, bekomme två clippere, som the kunne hielpe sich med på vägnen till at upleete the affvikne förrädere, Morten Hanson och hans broder etc.²⁾

Till Jochim Bulgrin, att han later Seffrin Schriffvere bekomme fodring till sin hest, som upå Vastena står, lijke som en aff the andre schyttere och ööl och mat till en hans tienere, till tess han igenn kommer, doch så att han icke tilstädier samme hans tienere att drage täden, för än Seffrin igen kommer.²⁾

Till Peder Höösz, att han later thenne Seffrin Schriffvere fåå igenn then deel, som han honom ifrå haffver.²⁾

¹⁾ Samma bref är äfven infördt under den 5 Maj. Jfr äfven under den 25 Maj, s. 202 nedan.

²⁾ Dessa bref äro antecknade samma dag tvänne gånger, delvis i olika ordalag, som dock gifva samma mening och icke meddela ytterligare upplysningar.

Svar till Peder Nilson, att K. M:tt väl lijde kann, att han skaffer sich god bevis, ther med han kan gøre sin enskylling um then fodring, som Halvard Knutzson seger honom upburit haffve och icke leffreret; item att han giffver K. M:tt tilkenne om Hans M:ttz knechter, besynnerligen om thet knark the sich emellen haffve.¹⁾

Till Gabriel Christerson, att han vill late sich observered befinne att giffve sich hijt och aname the penningar, som han till at affbetale K. M:ttz folk i Upsale sticht haffve skall.¹⁾

Till Knut Ingeson, att han giffver sich med thet förste hijt och haffver med sich the partzeler upå the penningar, som han her up förskicket haffver, föryttrendes och så K. M:tz spanmåle, effter som spannen ther nidre går och gälder.¹⁾

Till Karl Holgersson, att han giffver sig oförsumeligen till Jacob Tursson och är utöffver then betalning, som K. M:tz folck udi Östergötlandt i theres valborgemesse lön haffve skole, och at han later holle register emot scriffveren, som penningerne utgiffve.

Till Erick Sporre, att han köper thet ryske godz, synnerligen the huder och skin, som tit kompne äre; item att han förskaffer thet så med thet skep, som K. M:t köpt haffver, att K. M:t therutöffver ingen schade lijde motte.

Förskriffit för Sven Jonsson i Hudick till Joen Bagge, fogte i Östrebotnen, om thet otilbörlige stycke han giorde emot hans son, som han hade fest och han honum ifrå vellede etc., at han steller honum tilfridz.

[Stockholm] den 6 Maj.

Förleningsbreff för hustru Karin, salig Botved Larsons effter[lefver]ske, på Bro Konungsby i Bro sockn.

¹⁾ Se föreg. sida, noten ²⁾.

Öpet breff för hustru Brite, Lasse Andersons effter-
[lefver]ske, ther med K. M:t samtycker then gård Hörtinge-
rum, som hon sin son Erick Larsson giffvit haffver utaff
the godz hon K. M:t sålde.

Förscrifft för Åke Olsson til Erik Svensson, at han
vederlegger honum en tomt for then tomt, som K. M:t
honum nådeligen unt haffver och Biörn Persson seger sig
tilhöre.

[Stockholm] den 8 Maj.

Till Erick Dalekarl, att han later Anders Ericksson
på Tuna bekomme then spanmåle han begerer och haff-
ver scriffvit V. N. Fru til um.

[Stockholm] den 9 Maj.

Till Per Andersson, Oloff Persson och Oloff Ericks-
son, at the the penningar aname skole, som K. M:t them
med Vulff Henricksson skicker, och ther med mustre oc
betale K. M:tz knecter och rytere i Vestergötlandt.

Till Jören Åkesson, att han K. M:tz folck i Vesterårs
sticht mustre och löne skal med the penningar Hans K.
M:t sender honum med Arffvedt Trolle, Hans Persson och
Oloff Scriffvere.

Svar til her Göstaff Olsson, att K. M:t vil vare nä-
mest til at löse then gård igen, som Mickell Bysseskytte
sålde Lasse Olsson, och at samme Lasse Olsson må be-
komme the 300 ₰ penningar, som han på samme gård
utgiffvit haffver. Then eng, som för:ne Mickel aff K. M:t
i förlening hade, må legges under slottet; item at her
Göstaff handler um then Jacob Schottes sak, effter som
honum best synes; item at K. M:t behager, att the dale-
boer byte sig til i Norige sädeskorn för theres klippere;

item at Jören Scriffvere må bliffve ved sin befallning till Larsmesse och seden komme til K. M:t med sin reken-skap.

Til Axel Ericksson och Gudmund Scriffvere, at the mustre och affbetale skole K. M:tz folck i Småland.

[Stockholm] den 10 Maj.

Öpet breff för Henrick Larsson, borgere i Åbo, på en tomt thersamestedz, som under S. Bartolomei prebende leget haffver, hvilcken tomt han köpte aff K. M:t för 100 r .

Til Erick Monsson, at han handler med then Jute, som actede ryne aff landet, effter som retten medtgiffver och 24 affseije domen utöffver honum; item at han sampt med Jacob Tursson mustrer och affbetaler K. M:tz skyttere i Östergötlandt; item at the Juter, som utmustres, icke skole drage aff landet medt theres hester.

Till Nils Eskelsson, at the knecter, som äre på K. M:tz slott och gårder i Östergötland och mere omak haffve än the andre knecter, måge bekomme bättre lön än the andre; item at the knecter, som i fiord icke finge clåde, moge nu få clåde i thetta år och aname samme clåde på Vastena slott.

Till Jochim Bulgerin, att han later the 300 knecter bekomme aff thet groffve clåde, ther är på Vastena slott, som intit clåde finge i fiordh.

Till Anders Smälenninge, att han med Jacob Tursson löner och affbetaler K. M:tz knecter i Östergötlandt.

[Stockholm] den 12 Maj.

Öpet breff för Longe Jöns i Tinningö på 3 cronones hemen, benempde Foglebroke i Värmbdö sockn, som K.

M:t untte honum, doch under thet vilkor, at 2 hemmen skulle han göre skatt utaff och et beholle skatfrij för hans tro tieniste skuld.

Förschrift för Henrick Kauckinen till Göstaff Fincke, at han hielper honum rett på thet stycke jord, som hans fader aff öde mark uptagit hade och Lasse Härckenen haffver med orette honum ifrå.

Till Matz Stut, att han effterlater the bergxmen att sökie theres fordel udi söffrehögen ved Salebergit, som thet begere, doch med thet vilkor, at the giffve skole K. M:t hvar fempte lodt och the andre 4 uplåte Hans Nåd för penningar.

Stockholm den 13 Maj.

Förschrift för Morten Dadhingo til Henrik Claesson och Oloff Trottesson, at the ransake um the 6 mark, som Monss Iffversson haffver tagit honum ifrå, item um then vacka, som lensmannen Simon Laitisten haffver större än ther är vedh slottet.

Utan ort den 14 Maj.

Förschrift för Dionisium Larsson til Isak Nilsson i Kirstulaby[!] um the 5 pund spanmåle, 2 köör och en hest, som Isack hade tagit aff honum i åcker, att han handler i thenne och andre saker så, som han vil ansvaret för K. M:t.

Till Longe Mons, att han låter bönderne för theres landgilles smör rede sig på penningar til videre besked.

Till her Larss Siggesson, att han holler adelen och frelset i Vesterårs länn före och förmaner them, att the

göre rikit och K. M:t nogen god skel med then tienist som them böör; item at han giffver K. M:t tilkenne, huru han är kommen til the 2 gårdar i Skällestada på Enehörne, item 2 gårdar i Horneby i Kolbeckx sockn, item then gård i Ylista synnerst i byn och en vret til et pund sädh.

Till Mons Nilsson, at han ransaker um then oret, som Bertill Jönsson domare bönderne i Lapvesi sockn giordt haffver.

Till Jöns Knutsson och Nils Ingesson, att the ransake um then trette, som är emellem Eskil Kouri och Henrik Kauko på then ene sijde och Normarckboer på then annen sijde, um skog och fiskevatn etc.

Utan ort den 15 Maj.

Förscrift för Joen Svensson till Sigge Svensson, at han hielper honum til at niute och beholle thet nybyggie han haffver uptagit och Schare borgere vele affhende honum.

Till Abram Ericksson, at han förskaffer K. M:t 4 dijkere till Råffznäs aff the som äre i Juleta sockn etc.

Utan ort den 16 Maj.

Fougtebreff for Longe Bencht, så att han alle K. M:tz knechter udi Vesterårs och Stregnes sticht udi befallning haffve skall.

Till Peder Anderson, att han ransaker om her Sten Stures arffvegodz, hvicken them haffver, och seden giffver K. M:tt tilkenne ther om; item att han handler med Torckell Andersons slächtinger um the tu godz Gunnetorp och Mälryd, att K. M:tt anten motte få penningerne, som

han länte aff Hans M:tt upå samme gårdar, eller och sielfve godzen.

Till Truls Schriffvere och Lasse Pederson, att the granneligen ransake, hure myken spanmåle Erich Jönson och Erich Anderson haffve tilstädes i Östergötland etc. Latius [in conceptis].

Utan ort den 17 Maj.

Till Oloff Anderson om smeltningen, som Morten Lybeck förhender hafft haffver på Gamble Sölffbergit, att han ransaker ther om ibland soffrekarlerne etc. Latius [in conceptis].

Upsala den 23 Maj.

Svar till her Göstaff, att han later then Hareld Larson bliffve ther nidre hvar honom synes; item att han befliter sich, att thet fiske udi Elffzborgz skäriegård motte vid macht holles, latendes K. M:tt förstå, hure ther um i thetta åhr bestelt är; item att han later giute någre skytt till slottzens behoff aff the två clocker Mauris Olson till Elffzborg förskickendes varder.

Svar till Mauris Olson om the två clocker han skriffer om, att han later them komme till Elffzborg etc. Um kongzfodringen må han handle effter som tilförende skee pläger.

Förskriff till Siffrid Jönson för Henrick Bokebindere, att han later honom få thet godz, som honom tilkommer, för en skälig bergerlön och ther vid Öland i fiord stötte, doch så mykit som han med sitt eigit mercke bevisse kan.

Svar till her Peder Braa, Axel Nilson, Erich Håken-son och Oloff Larson om vachten the bestyrt haffve på

slottet etc., att thet behager K. M:tt; item är K. M:tt tilfridz, att the aname till slottet then spannmåle, som Morten Hanson i befallning hade; item är K. M:tt tilfridz, att then, som sich utgaff för her Göstaff Olsons son, sammelunde then, som the dopper aff hindertygen staal, måge stå theres rätt, men then knecht vill K. M:tt förskonet haffve etc.

Till Abram Erichson, att han ville giffve sich [till] Stocholm och achte ther upå slottet på någon tijd, såsom her Peder Bra gjort haffver, achtendes granneligen, hvicken ther drager aff eller till i Stocholm, och altid giffve K. M:tt tilkenne thet han förnimmer Hans M:tt anrørende är.

Upsala den 25 Maj.

Svar till the Åboborgere, att K. M:tt är tilfridz, att the måge utföre till Tysland någre lester smör, som the begäre, men finske gädder ingelunde etc. Item vijdere om köpzhandelen.

Svar till Palne Pedersson, att han förskaffer thet så med Gastenbergz gårdzfougte, att then deell han effther sig lefftt haffver må bliffve ther opå Varfrubergha tilstädis, hans barn tilgode, män thet inventarium ther vår för för:ne Gastenberg vill K. M. beholle; och att han handler med gårdzfougten ther opå gården, att han bliffver tilstädis, till tess någon annen bliffyer ther till förordnet etc.; item att han sielff upbär skatteflesket och haffver thet i sin egen förvaringh och leffrerer ther utaff till Räfteznäs och Tönnilsö så myket the kunne hielpe sig med och icke mere; item att K. M. är tilfrijdz, hvad heller han upbär smör eller penningar aff bönderne etc.

Svar till Niels Pedersson och Gudmundh Schriffvere, att the nysantagne knechter måge bekomme the värier

udi theres besoldningh, som äre bleffne effther the döde knechter, doch så att udi en annen löninge tijd motte bliffve them affkortet så myket som samme värier bättre äre än theres lön sig kunne nu belöpe etc.; item att the knechter, som i vhar antagne äre, måge bekomme halff årslön; item att the dödes knechters hustruer eller rette ärfvinger måge beholle the penningar, som samme knechter finge i fiord udi theres besoldningh etc.

Öpet breff för Lass Olsson opå otte spannelandh skattejordh, liggiendis i Kostadha udi Norale sokn och Helsingelandh, att han samme jordh till everdelige äghe beholle skall, doch skall han göre cronen ther utaff then rettigheet, som ther utaff gå pläger etc.

Till K. M:ttz fougter, som spanmåle haffve, att the oförsumeligen late the penningar komme i cammeren, som the therföre upburit haffve.

Till Erich Håkenson och Oloff Larson, att the aname aff Peder Anderson, borgmestere i Upsale, och Henrick Olson en förvissing på thet Karl Andersons nye stenhüs i Stocholm; sammelunde ettusende march, som samme Peder seger sich församlet haffve i Stocholm på för:ne betalning etc., latendes honom seden segle sin kosz åt Norrebottn.

Till her Birge och her Peder Bra, att the intett hinder göre skole fru Chirstine på thet jordeskifftte henne emellen och K. M. nu på nytt giordt är, och vill Hans M:tt förnöije them med ett gott vederlagh.

Till Erich Håkenson och Oluff Larson, att Bencth Grytegiutere then bockenn[!] honom är leffvereredt i Stocholm schall på nytt förarbete. Tesliges schall han anamme till sigh någon rää kopper, två deler emott hvar tridingh clockekopper.

Item till Axell Erichson, att K. M. förskoner honom med then reese till Smålandh att mustre och betale folkett, men i Östergötlandh schall han vare med Jacob

Tursson utöfver then betalningh och skole the haffve grann upsyn med same betalningh och register.

Till Karll Hålgersson, att han samptt medh Erich Månsson, Niels Pedersson och Gudmundh Scriffvere skall draghe till Smålandh [att] affbethale både rytter och knechter och säden leffverere K. M. ett clartt register ther opå.¹⁾

Öpett breff för Erich Nielson udi Sorby, att han allene bruke schall och beholle för:ne Sorby, men icke vare skattfrij.

Till Erich Håkensson och Oluff Larsson, att the Peder Finnes karll, benempd Lasse Jönsson, skole väll förvaredt lathe komme till K. M.

Till Johan Pedersson, att han giffver sig till K. M. och tagher till sigh the penningar, som thet folck i Strängnes stigt schall affbetthales medh.²⁾

Same meningh till Jören Åkeson och schall [han] draghe up i Dalerne.

Till Erich Michelson för Oluff Jepsson i Sunnerbergh um en gårdh, som för honom bortthe är, skall ransakes um.

Till Peder Fux, att proesterne må sälie tienden udi Seffvede och Asbolandh, som hon ther går och geller; item att han upbär oxer för konungzfodringen, som nu i tilstundendes vinter faller, och scal [han] same oxer um Oloffzmesse lath[e] kome up til Stocholm; item schall han taghe fodernött ifrå bönderne och förhöres med fogterne på slott och gårder udi Östergöttlandh, hvar the behöffves kunne.

Öpett breff för Henrick Simonsson, att K. M. tagher honom och hans anpartt i försvar för allt öfvervåldh, som honom kan vederfares aff Peder Flemingh eller någre andre.

¹⁾ Jfr ofvan under den 5 Maj, s. 194 ofvan.

²⁾ Jfr ofvan under den 4 Maj, s. 193 ofvan och noten ¹⁾.

Till Lasse Bertilson, att han schall ransake um någon platz finnes vidh Mölnetorp eller Öffvernäs udi Säby sokn till att upbyggie en gårdh; item att han inthett schall befatte sigh med fru Chirstins landboor, som henne tilfalne äre vidh Svijnegarn.

Till Erich Håkensson, Oluff Larsson och Henrick Skreddere, att the lathe Germundh Svenson bekomme så myken grytte kuper, som han ifiordh gammel kuper leffvererett till Stocholm; item att the en repslagere och ett fure skep honom förskaffe skole.

Till her Peder Braa, Abraam Erichsson, Oluff Larson och Erich Håkonsson, att the skole giffve sigh i taell med then Conratt van Raseborgh och en profäss, som skole vare kompne till Stocholm.

Gripsholm den 26 Maj.

Till Jochim Bulgrin, att han förskicker till K. M:ttz cammer alle the ridfougter, som udi Östergötland östan stong äre; item att han later komme till Jönecöping en hop spannemåle att göre Småland undsettning med, um ther um icke alreede bestelt är.

Utan ort den 27 Maj.

Till Lasse Olsson för Ingemund Påffvelson om thet oskälige ocker, som the begäre aff honom, som han på sins faders vägne skyllig är, så att han förhandler så med them, att the late sich åtnöije med ett mottelig ocker.

Utan ort den 28 Maj.

Svar till Peder Anderson, att han vederkennes Näs-hult och Bolmsiö rätteredömer, som K. M:tt hade befalt Lasse Pederson etc. Latius in conceptis.

Upsala den 29 Maj.

Öpit breff för Kumo kyrcke på biskopzdeelen, som thersamestädz anno etc. 52 fälle kann till kyrckenes bygning.

Collation för her Hans ¹⁾ på Raumo prestegäld.

Till Axell Nilson, att K. M:tt haffver förskonet Oloff Monson i Vattnestada för thet arbete i Upsale, att han icke sielff med andre knechter ther utgå skall, doch skall han utgöre dagzvercker therföre.

Förläningsbreff för Claes Christersonn på ett bool benempd Salebool och Ingredz godz i Södre Finland i Haliko sockn till en behaglig tijd.

Stempning för Jöns Anderson, borgere i Ååbo, på Henrick Jönson, att han svarer honom i Pemar sockn neste sommerting um tu ängestycker.

Upsala den 30 Maj.

Till Jacop Turson, att han handler med them, som äre på the bergverck, som Bencht Person i befallning hade, att the beflijte sich om K. M:ttz gagn, item att han förhielper ten Rasmus Nilson, att han motte få up then deel, som honom bör upkräffie på cronones vägne etc.

Öpit breff för the schyttere udi Nyeslottz län, som äre Jacop Person, Jesper Siffridson, Tynies Påffvelson, Henrick Kauholajnen, Erich Person, Påffvel Olson, Jören Siffridson och Henrick Jacopson, att the skole haffve frijhet på thenn gingerd och andre små utgärder till en behaglig tid, som the K. M:tt aff theres hemmen årligen utgöre plichtige äre.

Öpit breff för Michel Olson, Hans Olson och hustru Dordy i Huseby udi Leena sockn, att the måge utgöre

¹⁾ Lakun.

effter thenne dag halfftanned pund kornn för hvar tu pund the aff samme hemmen her till giort haffve; item att the skole vare frije för thet smör och flesk, som the ther aff her till och giorde.

Till Marqvard Holst, att han later Hans Schriffvere på Danemora berg fåå 2 lester spannmåle rog och malt till bergzens behoff.

Till Håkenn Anderson och Erich Svenson, att the late komme till Orgehytte och Hellestabergh hvad deel Rasmus Nilson på K. M:ttz vägne begärendes varder.

Försvarelsbreff för Rasmus Nilson emot Bencht Person och hans slächtinger.

Öpit breff till Nyeslottzlään, att the täncke till rödie skogen och ryme sich ut i marcken och icke alle tränges tilhope; item att the icke kliffve cronenes hemmen, som her till med the plumpejorder mykit skedt är etc.

Samme meening till:

Tavestehus lään,

Åbo lään,

Vijborgz lään,

Cumegårdz lään,

Östrebottnen.

Fougtebreff för Hans Fordeel på Angermanneland och Medelpad.

Heredzhöffdingzbreff för honom på Östrebotten.

Fougtebreff för Mattz vhan Cleven på Ulffzby gård med the fiske ther under ligge.

Till Henrick Claeson, Erich Olson, Jöns Vesgöte och Erich Spore, att the skole vare udöffver thenn trätte emellen Göstaff Fincke och någre bönder i Nyeslottz lään, om någre utmarcker och fiskevattn, som är otte dager nest effter S. Laurentij etc.

[Upsala] den 31 Maj.

Till Oloff Erichson, att han förskicker her up 50 aff the knechter, som han ther nidre udi befallning haffver etc.

Öpit breff för Oloff Nilson udi ¹⁾ att han till en behaglig tijd må frij beholle ten samme gård för then stadga, som han her till hafft hafter, som är årligen 6 [L]æ smör och tenn gästning ther aff går.

Upsala den 1 Juni.

Till Abraham Eriksson [Leijonhufvud], Axel Nilsson [Barnér], Erik Håkansson och Olof Larsson angående Kasten Pärstickare.

Riksregistr. 1551, fol. 101 v.

Vår synnerlige gunst tilförende etc. Vij late eder förstå, käre Abram Erickson, Axell Nielson, Erich Håkanson och Oloff Larson, att oss är undervist, att thenn Castenn Pärstickere är nu dragen ther utåff bynn och giffvet sin hustru så före, att hann hade acktedt sich hijt till Upsale till taels med oss, och är thet en god tijd seden hann skulle hafter draget tädenn, ändoch vij aff honom udi så motte inthet förstätt änn nu, hvickit oss giffver ett betenckende. I vele förthenskuldh late ransake, hvar hann är, eller um han udi sin rätte saker stadd är, thet I medh thet förste oss seden förstendige vele. Datum Upsale prima Junij anno etc. 51.

¹⁾ Lakun.

Upsala den 2 Juni.

Till Germund Svensson [Somme] angående köp af kläde och priset derpå samt om nödig vaksamhet särskildt gent emot de i hans befallning bosatta danskar.

Riksregistr. 1551, fol. 101 v.

Vår gunst tilförende etc. Vij haffve förnummet aff thinn skriffvelsse, Germundh, att thu enn hoop kläde aff enn Flensborgz borgere för vårt gamble smör köpt haffver, som är nijttonn stycker bereett och ottetie otte stycker obereett engelst, och att tu haffver giffvett för hvartt stycke aff thet beredde tre tunnor smör och för hvartt stycke aff thet oberedde två tunnor och fierton [L]æ smör. Så haffver tu passelige väll köpslaget um thet beredde kläde, menn oberedde kläde haffver tu köpt allt fördyrtt, effter vij udi Stockholm bekomme ett stycke oberedt engelst för två tunnor och tije [L]æ smör; doch effter same smör var flux gameltt, lathe vij oss åthnöije medh thenn handell tu ther um giordt haffver, och opå thet tu må vette, huru handelen udi Stocholm tilgår, sende vij tig ther upå register; kann tu yttermere söke vårt beste ther nidre med handelen änn som udi thetta register föregiffvit är, då see vij thet gerne och försee oss, att tu och fliteligen ther till tenckendes varder.

Vijdere, som tu begärer vette, um tu för:ne kläde skall upskicke till Stockholm etc., så kunne vij tig ther upå ingen enckende svar vette opå thenne tijd, effter tu icke later förstå, hvad ferge same kläder haffver, ther um tu oss änn nu må förstendige, sedan vele vij tich ther upå beskedh vette.

Ytterligere är vår alffvarlige villie, råde och så och förmane tig, att tu opå alle saker nöge och gott upseende haffve skall, och att tu förstercker tig [med] thet meste

folck tig mögeligit vare kan, ingelunde herføre tagenndes försumelse. Gudh befallenndes. Datum Upsale 2 Junij anno etc. 1551.

Zedula.

Item effter som vij tilförende haffve förmanth tig, att tu skal haffve upseende medh the Juter, ther äre nidre udi landet, så vele vij och nu her medh tig ther um påminth och allfvarligen förmanet haffve, att tu ther fiteligen tiltencke vilth, och må tu oförmercht lathe haffve upseende medh thenn Peder Fux, som vår fougte är udi Seffvede, effter hann och enn Jute ähr. Datum ut in litteris.

Upsala den 2 Juni.

Till Henrik Claesson [Horn] angående ett insändt register på jordagods.

Riksregistr. 1551, fol. 102 v.

Vår gunst tilförende etc. Vij haffve bekommit thin skriffvelsse, Henrick Claesson, sampt thet register upå the godz, som thu oss ther medh innelucht tilhonde skickett haffver etc. Så haffve vij öfversedt och ransakedt effter samme godz udi vår jordebook och funned them ther alle antecknede, undentagendes the två gårdar i Hallela och Vadio i Reesiö sockn. Äär förthenskuldh vår villie och befallning, att tu later ransake, hvem samme trij godz haffver, giffvenndes oss sedenn thet tilkänne. Tu vilt tesligeste vinläggie tig vjrdere ransake, um ther någre flere her Stens köpegodz finnes, som vij icke haffve bekommett, att vij och ther um motte förstendigede bliffve. Datum ut supra [Upsale 2 Junij anno etc. 1551].

Upsala den 2 Juni.

Till Erik Håkansson och Olof Larsson angående hingsteridarnes utspisning i Stockholm.

Riksregistr. 1551, fol. 103. Jfr »Register opå . . . alle bref . . .», ur hvilket det inom klammer satta tillägget i första sedeln är hemtadt.

Vår gunst tilförende etc. Vij förnimme, Erick och Oloff, att våre hingsteridere ther i Stockholm icke tilböriligen spissede bliffve, therfore the tileffventyrs ovillige bliffve att ackte hvadt som them böör och förnöden är. Så effter vij ju same hingsteridere så myckett förnöden haffve, som the skytter vij holle, och göre the oss mere gagn, som I väll sielffve see och vette, än same skytter, therfore kunne vij väll lijde, att the måge bliffve tilböriligen holdne medh maatt och ööll, och vele vij, att I skole lathe them bliffve spissede like som våre draffvanter pläge spissede bliffve. Vij haffve och nu befaledt Jacob Henricksson, att han skall få maatt udi borgestuffvenn, ther för:ne hingsteridere gå tilbordz; så må I lathe honom sampt medh hoffslagerne och the förnemeste aff hingsteriderna bekomme aff thet I lathe koke för eder, så myckett the kunne behielpe sig medh effter skiälighet, ther I eder effter rette vele etc. Datum ut supra [Upsale 2 Junij anno etc. 1551].

Zedell udi hertig Erickz [!] breff.

Vijdere är vår villie, att I vele lagett medh then Peder Rörsmeder att hann motte göre någre legge röör effter som thenne Vithes [Jägemester] honom undervijssendes varder, och att same Peder motte flux till arbetes skinde vele.

Zedell udi hertig E: b:

Vij haffve förskaffedt enn hingsteridere, benempd Hans Dram, förloff aff landett. I vele förthenskuldh lathe gifve honom pasbordt och lathen hugge sin koss. Tesliges enn gammell tysk landzknecht benempd [— — —].

Upsala den 3 Juni.

Skyddsbref för Knut Fordells hustru, Karin Olofsdotter.

Riksregistr. 1551, fol. 104. — Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. uppl. af Finl. häfder, D. 8 (1856), s. 66—67.

Vij Gustaff etc. göre vitterligit, att vår undersåthe, Knutt Fordeell udi Pedersöör, haffver udi underdånighet giffvett oss tilkenne, att effter han befructer, thet hans laggiffte hustru, som han nu ägher, Karin Oluffzdotter benempd, motte skee någett förfongh, hvar honn effter hans dödh leffve kunne, antthen utåff hans söner eller andre hans slectinger, så att hon icke finge niuthe sin rette tredingh aff then deell Gudh them nådeligen tilhope förlänt haffver, och förthenskuld haffver för:de Knutt ödmiuckeligen vårt försvarelse breff opå för:de sin hustrues vegne till rette begäredt, hvilckitt vij honom för rättvissens skuldh icke haffve vegra velett eller kunnett och besynnerligen så mycket henne medh Sverigis lagh effter för:ne Knutt Fordell tillfalle kann. Hvarföre haffve vij aff vår synnerligh gunst och nåde tagett och anammet och nu med thette vårt öpne breff tage och anamme för:de hustru Kaderin Knutt Fordeels udi vår kon:ge heggn, beskydd, frijd och försvar och besynnerligen till att frijde och försvare henne och alth thet henne medt rätte tillkommer för alth öffvervoldh och orätt, som henne udi någon måtte anthen aff för:ne hennes stiuffbarnn eller andre vederfares motte etc.; biudendes förthenskuld våre fougter och befalningzmän och alle andre, som för våre skuld vele och skole göre och lathe, att the icke i någon måtte förbete hustru Kaderin Oloffzdotter någett hinder, platz eller förfongh, utöffver Sverigis lagh och thet, som rätt och skäll vare kann, göre eller göre lathe, som the vele göre thett oss liufft och behageligit ähr. Ther hvar och en sigh effter rätte må etc. Datum Upsala 3 Junij anno 51.

Upsala den 3 Juni.

*Till birkarlarna i Tornedå socken angående de klagomål
Kemi sockenbor anført öfver dem.*

Riksregistr. 1551, fol. 104 v. — Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. uppl. af Finl. häfder, D. 8 (1856), s. 68, och af A. J. Malmgren i Handl. och förordn. ang. Finl. fiskerier, H. 4 (1870), s. 2.

Vår gunst etc. Vij giffve eder tilkänne, Henrick i Voikola, Oluff Amundson och I flere birkarla udi Tornöö sockenn, att våre undersåter udi Kijm sockenn haffve varit her för oss och clageviss berettedt, att I haffve giortt them stoortt hinder och förfongh i så måtte, att I nu udi näst förlidne vinther fördreffve them ifrå thenn lott the äghe udi Lappemarcken, ther the förmene och seije sigh haffve godh rätt till att söke theres näringh och bärningh, och effter sådane clagemäll upå eder för oss kompne äre, therföre vele och biude vij eder vidh högste lydne, att I medt thet förste skole komme hijt till oss och göre eders ursecht emott för:ne clagemäll, och um I haffve någre breff eller bevijs, att the Kijmboer icke haffve så godh rätt till att söke theres fordeell udi Lappemarcken, som I kunne haffve, dhå vele vij, att I sådane breff och bevijs medh eder hijtt haffve skole, latendes oss them bese, så vele vij förskaffedt, att eder skall skee thet rätt och skiäll ähr upå både sijder; ther I eder effter rätte haffve. Datum ut supra [Upsala 3 Junij anno 51].

Upsala den 3 Juni.

Till Lasse Olsson angående birkarlarna i Tornedå socken.

Riksregistr. 1551, fol. 105.

Vår gunst etc. Vij giffve tig tilkänne, Lasse Olszon, att vij haffve latidh förscriffve the birkale[!] udi Tornöö

socknn, att the skole komme till [oss] medh thet alder förste, efftersom thenne inneluchte copie förmelder, och sende vij tig breffvett, som vij same birkarle haffve latijdt tilscriffve, biudendes tig, att tu sielff medt samme breff ther hedan drage skall, och hvar tu förnimmer, att för:ne birkarla icke välvilligen till oss drage vele, må tu dhå skicke then Henrick udhi Voikala och Oloff Amundsson till oss välförvarade; ther tu tig aldelis vilth effter rättthe. Datum ut supra [Upsala 3 Junij anno 51].

Upsala den 4 Juni.

Öppet bref för Pedersöre sockenbor att få använda derinom belägna fiskevatten och odlingsmarker utan intrång från grannsocknarne.

Riksregistr. 1551, fol. 106 v. Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. uppl. af Finl. häfder, D. 8 (1856), s. 69—71.

Vij Gustaff etc. gøre vitterligit, att våre trogne undersäter, thenn menige mann, som byggie och boo udi Pedersöör sockn på Östrebotnen, haffve nu hafft theres sendebud her hoss oss och i underdånighet latid berette, hurulunde theres näste granner i Kyru sockn haffve giortt them stort hinder och förfong, som the och än nu dageligen gøre på the äriemarcker och fisketräsk, som Pedersöör sockn med rätte tillyde skall, i thet att the vele tillägne sich in till Kyru sockn mest alle the äger, träsk och äriemarcker, som liggie offvan för Pedersöör sockn och seg in emott landzryggienn förstreckie, så väll som the äriemarcker för theres egenn sockn, för:ne Kyru, liggie etc. Hvickit oss icke tycker skääll eller rätt vare och haffve [vij] förthenskuldh aff vår synnerlige gunst och nåde undt och effterlatid, som vij och nu med thette vårtt öpne breff unne och effterlathe, att för:ne våre undersäter i Pedersöör sockn måge och skole, så the, som våre undersäter i flere sockner ther i Botnen, frije och obe-

hindret niute, bruke och beholle the äriemarcker, fiskie-träsk och andre äger, som för theres sockn liggie, lijke så effter rätte kozzenn och longe tråden ifrå saltesiön på thenn södre sijdenn emellen Kyru sockn och Pedersör, som på thenn norre sijdenn emellenn Salu sockn och Pedersöör, så att våre undersåter i för:ne Pedersöör sockn, som lust och villie haffve att flyttie up i samme äriemarck till att byggie och boo och icke tränges så in upå hvar annen ther uthe vedh saltesiönn (cronone till skade och them sielffve till lithen fördell, som nu myckett skeer), måge och skole thet frije och obehindrede göre och framdelis oss och cronene ther utåff theres skatt och andre rättigheter, som them bör och effter som skiäligit vare kann, ärligen göre; dock skolle icke någre the, som nu udi för:ne Pedersöör sockn vidh saltesiön byggie och boo, tilägne sig någre synnerlige ägendomer uppe i samme äriemarck, så at te, som titt flyttie vele, sådane jord eller ägedeler aff them köpe skole, eller tilräckne thenn skatt, som sådane nyss uptagne hemmen i äriemarcken framdelis skylde kunne, in till cronones skatt, som nu aff förbe:te Pedersöör utgår etc. Hvarföre biude och befale vij våre undersåter i förbe:te Kyru sockn, att the icke i någenn motte göre för:de Pedersörebor her emott hinder, platz eller förfong vid våre ogunst, biudendes teslikes våre befalningzmän ther i Bothnenn opå sådant noge act och tilsynn haffve. Ther och så skeer, att förbe:te Kyru-bor her emott någon skälig insage haffve eller med gode breff theres rår annerlunde bevise kunne, som doch näppeligen skee kann, då stempne vij her med bägge parterne aff för:ne Kyru och Pedersöör, att the haffve theres sendebud hijtt till oss nu i höst, så vele vij då yttermere lathe förhöre och ransake, huru ther um är och them emellen, som rätttest och lijkest vare kann, lage och stadga lathe, ther hvar och enn sich effter rätte vill. Datum Upsale 4 Junij anno 1551.

Upsala den 5 Juni.

*Till Hans Olsson angående allmogens i hans befallning
undsättande med spannmål.*

Riksregistr. 1551, fol. 108. — Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. uppl. af
Finl. häfder, D. 8 (1856), s. 71—72.

Vår gunst etc. Vij haffve förnummett, Hans Olsson, att våre undersåter, the fatige bönder, som nödstelte äre udi thin befallning, haffve ingen undsethning bekommett aff tich med vår spannemåll och förthenskuld enn stoor partt aff them nu stoor hunger lijde och somblige haffve icke heller fått råd eller undsethning till att såå åkeren. Så haffve vij ju nogh befalett dig och flere våre fogter, att I skulle undsettie bönderne medh vår spannemåll honom förnödene haffve kunne både för penningar och andre varer hvad the helst kunne åstadh komme, hvilcke vår befallning (som vij förnimme) lithedt haffver achtetd varidt, och opå thett att the fatige bönder ther i thin befallning motte än nu fåå undsettning, vele vij dig her med budett och befalett haffve, att tu them endeligen med vår spannemåll undsettning göre skall, anthen för penningar eller för hvad som helst varer the åstadkomme, och skall tu upbäre sådane varer aff för:ne bönder så dyrtt, som borgerne udi köpstäderne same varer aff them upbäre kunne, och hvar ther någre äre, som hvarcken penningar eller varer haffve och inthet vette sigh till att förtäre, må tu då undsettie them spannemåll opå arbethe, lagendes thet så, att udi thin befallning ingelunde någon för stoor hunger skuldh nödh lijde och tileffventyrs försmechte och sedann döö motte; vettenndes dig her effter rättte. Datum Upsale 5 Junij anno etc. 51.

Samme mening till tässe:

Göstaff Fincke på Nysloott, Bencht Schriffvere udi Ras-
Månnis Nielsson på Viborgh, borgh,
Erich Spåre i Helsingefors, Lille Peder, Henrich Jönsson.

Upsala den 5 Juni.

*Till Lasse Olsson och Mats Törne angående anskaffandet
i K. M:ts tjenst af dugligare folk än det hittills i Hel-
singland värfvade.*

Riksregistr. 1551, fol. 108 v.

Vår gunst tilförende etc. Oss förundrer, Lasse Olsson och Mattz Torne, att I icke haffve bättre tilsynn medt thet folck, som ther udi Helsingelandh antaget bliffver, uthenn tage alth utöffver huffvedt ondt och gott, hvad som förekommer, och haffve vij sielffve personligen beseett thette folck, som ifrå för:ne Helsingelandh kompne våre och her udi Upsala nu arbetedt haffve och funne vij eblandh same folck ganske få, som manlige våre, them man kunne någett lijte opå, hvar umtrente skulle, uthann störste parthenn inglinger och gelninger, som föge vette, eller någett gott duge etc. Så kunne I väll sielffve tänckie, att vij och rikett icke ther med myckett väll tjänthe [äre], och vele vij eder förthenskuuld haffve förmanthe, att I annerlunde vele tenckie till sakenn och förskaffedt, att vij motte få dugeliggitt folck udi vår tienest för våre penningar, elliest skeer oss allt för kortt och vele vij våre penningar ingelunde opå någett odugeligitt folck, som ingen tjänist oss eller rikett göre kunne, förspille; ther I eder måge vette effter rätte och förskaffedt, att her effter ytterligere tilsynn med för:ne folck haffves motte, än som her till skedt är. Datum ut supra [Upsale 5 Junij anno etc. 51].

Upsala den 5 Juni.

Till Anders Bagge angående spanmålsförsäljning.

Riksregistr. 1551, fol. 109.

Vår gunst etc. Oss förundrer, Anders Bagge, att thu icke udi våres föryttrede thenn spannemåll, som tu udi vinthers till Salebergitt förskickede. Och hade tu väll, thenn tid sådes tjeddenn förhandenn var, bekommett like för same spannemåll, hvar the honom ther vedh bergitt då hade bekommett. Så må thu än nu vare förtencht udi att föryttre samme spannemåll med thet förste och meden tu för honom någett när like och skiäll bekomme kann; vettendes [tig] aldellis her effter rätte. Datum ut supra [Upsale 5 Junij anno etc. 51].

Upsala den 5 Juni.

Till fru Petronella [Nilsdotter (två sparrar) till Vik] angående de prebendegods hon fråntagit Upsala domkyrka.

Riksregistr. 1551, fol. 109 v.

Vår gunst etc. Vij haffve förnummedt, käre fru Petronilla, att I haffve kenz vid thenn prebenda, som haffver legadt till Vårfrue koor och altere her udi Upsala domkyrkie, främpst i kyrckien, doch med hvad rätt eller skäll kunne vij icke vette etc. Hvarföre är vår villie och begären, att I med thet förste lathe oss bekomme enn beskedelig undervisning, hvad rättigheett I mene eder att haffve till same prebenda, teslikes alle godzen med theres ränte och hvar the belegne äre scriftelige förstendige, så och skicke oss tilhonde copier aff the breff same prebende tillyde, så att vij her um aldellis

någen god undervisning bekomme motte, på thet vij thess yttermere oss ther um motte vette haffve att rätte. Eder Gud befallendes. Datum ut supra [Upsale 5 Junij anno etc. 51].

Upsala den 7 Juni.

Till allmogen i Mark angående hjälpdagsverken till Elfsborgs slott.

Riksregistr. 1551, fol. 111.

Vij Gustaff etc. tilbiude eder, oss elskelige våre trogne undersåter och dannemänn, alle som byggie och boo udi Marck i Vestergötlandh, vår gunst och nåde tilförende etc. och gifve eder, käre undersåter, tilkänne, att oss elskelig vår tro mann, rådth och stadtholdere udi Vestergötlandh, her Göstaff Olsson, haffver latidh oss förstå, att hann någenn bygningh på vårt och cronones slott Elffzborgh lather haffve förhänder, till hvilcken bygningh hann enn hoop dagzvercker storligen behoff haffve skall; och förnimme vij, att the dagzvercker, som the dannemän udi Elffzborgz länn boo till samme bygningh göre skole, icke velle tilreckie till att fulkompne sådane bygningh medh. Hvarföre är vår gunstige villie och begärenn, att I, dannemän alle, som udi för:ne Marck boendes äre, vele vare obesvärede att hielpe till för:ne bygningh, hvar man tu dagzvercker, görendes therutinnen thet oss liuff[t] och behageligt ähr; eder Gudh befallenndes. Datum ut supra¹⁾ [Upsale 7 Junij anno 1551].

¹⁾ Hänvisningen afser ett i riksregistraturet strax före ofvanberörda skrifvelse infördt bref från utvald konung Erik, hvilket finnes aftryckt bland bilagorna i delens slut.

Upsala den 9 Juni.

*Till Olof Trotteson angående borgläger på ryska gränsen
och fetaliers förände till Viborg.*

Riksregistr. 1551, fol. 111 v.

Vår gunst etc. Skall thu vette, Oloff Trottesonn, att vij för alle farligheter skuld vele haffve liggiendes på thenn rysse grentzen alth thet borgeläge, både ryttere och knechter, som på Åboo slott och Kumo gårdh theres borge- läge haffve, så myckedt kriegzfolck, som thu haffver opå Åboo slott. Doch skole the knechter, som både i Åboo stadh och hoss presterne förlagde äre, bliffve ther stille liggiendes för these orsaker skuld, att the skole bliffve bruckede på galejderne um sommeren, så och effter presterne icke haffve rådth till att lathe komme fettalie så longh vägh till Viborgh, uten är them och borgerne fast mögeligere, att the holle knechterne upå galejderne um sommeren och beholle knechterne hoss sig um vinteren. Dherföre äre vår villie och befallning, att tu lather komme till för:ne Vijborgh så mycken fettalie, både köött, fläsk och fijsk, som thu ifrå Åboo slott umbäre kant, latendes Måns Nielssonn anamme och qvittere tich samme fettalie etc. Datum Upsale 9 Junij anno etc. 51.

Samme mening till Niels Ingesonn, mutare mutandis.

Upsala den 9 Juni.

*Till Nils Birgersson [Rosenqvist] angående Melkior Svabs
smädeskrift oeh om värffningar till gränsens försvar.*

Riksregistr. 1551, fol. 112.

Vår gunst etc. Vij vele icke dölie för tigh, Niels Birgesson, att vij fåå dagelige ganske sielsinde och under-

lige tidender både um the Lybske och the Danske. Tesliges haffver en förvunnende skälmer, benempd Melchior Svab, som her en tijd long hoss oss tiänthe och för någon tijd sedenn vårtt gunstige förloff feck att drage aff landdett, hijtt udi landett inskickedt ett smäde och förachtelse breff, opå oss och någre flere, the förnemeste her udi vårtt rijke äre, dictadt och scriffvet, och kunne vij aff samme breff väll förnimme, att både the Lybske och the Danske haffve utan tvill varidt udi rådth och dådh till att dicthe och sammensettie samme smäde breff och tileffventyrs achte väll att fölge effther medh någett annedt; så effter vij allestädz förnimme theres skalckheett, förrethlige, listige och ondhe meninger, ligger förthenskund ingen ringe macht opå, att vij see oss väll och visselige före opå alle sijder. Hvarföre är än nu som tilförende vår allffvarlige villie och befallning, att thu skall förstercke tigh medt alth thet dugelige folck, som thu mest udi thin befallning kanth öffverkomme, och hvar tigh fattes peninger till att giffve same folck någett opå handen medt, dhå må thu haffve titt budh till Germundh Svensson. Ther vele vij lathe bestelledt, så att tu skall bekomme tutussende marck eller så monge penningar, som tigh udi så måtte förnöden vare kann; vettendes tich her effter rette. Datum ut supra [Upsale 9 Junij anno etc. 51].

Upsala den 9 Juni.

*Öppet bref till fogdarne och prostarne i Södermanland
angående försträckning af spanmål till allmogen.*

Riksregistr. 1551, fol. 112 v.

Vij Gustaff etc. giffve eder, alle våre trogne tienere och undersåter, fougter och proester udi Södermannelandh och alle andre, som någon spannemåle aff oss i befallning haffve, tilkenne, hurulunde vij haffve förnummedt, att

våre undersåter, en partt aff thenn menige mann udi för:ne Södermannelandh, ljdhe stoor nödh och trångh um spannemåll och förthenskuldh nödgas att lijthe på annenn födhe, som tileffventyrs föge duger. Så vette I väll sielffve, att vij eder tijtt och offte både schriffteligen och mundt-
ligen haffve befaledt, thet I skulle lathe våre undersåter udi theris nödh och trångh bekomme undsetning utåff then spannemåll I udi befallning haffve och oss tilkommer, hvilckett vij doch förnimme icke så almenneligen skedt vare, som vij thet gerne seedt hade och befallningen utgångenn åhr. Hvarföre är ännu vår alffvarlige villie och befallningh, att I förberörde våre undersåter medt vår spannemåll undsetningh göre och them ther medh tilhielp komme skole, anthen till köpz för peninger, effter som spannen nu galler, eller och till låns till höstenn medh sådane vilckor, att the dhå skole bethale igen spann för spann och nu udi midlertijdh göre för thenn gunst och nåde, som them skeer medh same lån, tu dagzvercker aff hvartt pundh sädh, som the aff edher tillåns tagendes varde, till våre slott och gårder, ther the nämost kunne haffve att göre sådane arbethe. Ther I alle och hvar besynnerligen edher effter rätte måge. Datum ut supra [Upsale 9 Junij anno etc. 51].

Utan ort den 10 Juni.

Quitto för Nils Ingesson på inlevererade testamentsmedel.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1521—1560 i K. A.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij then 10 Junij anno etc. 51 annamedt haffve aff vår befallningzman på Kume gårdh, Niels Ingesson, ungerske gyllenne otto stycker, som framlidne her Hendrick i Väsiby [!] oss i testementte giffvit hade; item ungerske gyllenne trij

stycker, som våre upbårne i saköre utåff her Thommes i Valkepå [!]. Thess till vjssse etc. Datum ut supra.

Gustavus.

Upsala den 10 Juni.

Till fru Anna [Arvidsdotter (Trolle)] till Aspenäs angående en syn mellan två gårdar.

Efter originalet på papper i R. A.

Gustaff etc. Vår gunst tilförende etc. Vij haffve förstått, käre fru Anna, att någre godemen haffve varid öffver en syn på någre äger emellen Huseby och Endaste [!], med hvicken syn I eder icke vele benöije lathe etc. Så kunne vij icke tro, att förberörde gode men skole annerledes haffve synt än som rätt och skäl haffver varid. Hvarföre är vår villie och begärenn, att I vele late eder benöije med thet, som the nu lagligen giort haffve, icke latendes våre och cronones bönder bliffve udi någon motte ther utöffver oförrättede. Gud eder befalendes. Datum aff Upsale 10 Junij anno etc. 51.

(Sigill.)

Utanskriften: Till oss elskelig ärlig välbördig qvinne, fru Anna på Aspenäasz etc. gunsteligen.

Upsala den 13 Juni.

Till Per Brahe, Abraham Eriksson [Leijonhufvud], Erik Håkansson och Olof Larsson angående rådplägning med de till Stockholm sände sekreterarne Valentin von Lüttich och Hans Larsson.

Riksregistr. 1551, fol. 113 v.

Vår synnerlig gunst etc. Vij giffve edher tilkänne, käre her Peder, her Abram, Erick och Oloff, [att] vij till edher

nu afferdigett haffve these våre trogne tienere och secreterer, Valentin v. Lütick och Hans Larsson, medt någre våre anliggende verff och ärender, som [the] udi längden sielffve edher myntligen tilkenne giffve skole, viliendes och begärendes, att I samptligen vele berådslå um thenn [o: thet] the edher opå våre vägna förhollendes varde, och att I sedann edertt betenckende udi sakenn oss schriffteligenn medtdele vele.

Item haffve vij tilsagdt för:de Valentin och Hans, att the skole eder förstå vår villie um thenn deell, som I oss nu tilscriffvitt; ther I eder och effterrettedes varde. Gudh eder befallennes. Datum Upsala 13 Junij anno 1551.

Upsala den 13 Juni.

Till Erik Håkansson och Olof Larsson angående Alexander Kopparslagare och hans arbeten, om Joen Klädskrifvares tulluppbörd och ett parti gammalt krut, samt om ett saltmagasin i Helsingfors och en till Kongl. Maj:t salubjuden skeppsandel.

Riksregistr. 1551, fol. 114.

Vår gunst etc. Vij haffve förnummidt aff thet breff, Erick och Oluff, som I vår käre sonn Erick senest tilscriffve, att Alexander Koppersmedh ähr begärenndes förstreckning opå sitt arbethe, fyre eller sexhundrede marck ortuger. Så äre vij icke obenägne att förstreckie honom någett opå handen och måge I giffve honom tilkänne, att vij medt thet allerförste vele haffve ett lithedt tornn techt her upå thenne nye mur udi Upsale, och är förthenskuldh vår villie, att hann oförsumeligen skall giffve sigh hijtt, haffvendes medt sigh någon tackopper till att teckie för:ne torn medh, och vele vij och her lathe

honom få undsettning medt enn summa peninger opå hans arbethe.

Vij haffve nu latidt tilscriffve Joenn Clädescriffvere, att hann thenn ull, som I scriffve um, udi sin upbördh och utgiffth anamme och haffve skall.

Vijdere kunne vij lijde, att I skicke thet gamble krutt hijtt till Upsala, latendes kruttmakeren upfriskedt, och är vår villie, att I med same krutt trogne karle förskicke schole, som ther medt godh acht och upseende haffve motthe etc.

Yterligere som I scriffve, att udi Helsingefors icke skall vare huss till att legge salth udi etc., så vestu väll sielff, Oloff, att vij befalthe Erick Spåre ifiordh myntligen, att hann både spannemåls huss, tesliges ett huss till att haffve salth udi medt thet byggie lathe skulle, och kunne icke tänckie, att [han] therföre någon försumelse tagett haffver, och effter vij gerne vele haffve thär häden enn hoop salth, måge I medt thet förste lathe förhöre, um ther icke huss till att förvaredt udi upbygdth ähr.

Framdelis som I giffve tilkänne, att Harald Olsson vill uplathe oss sin partt udi thet Oluff Schottes skep etc., så skole I vette, att vij äre inthedt till sijnes att köpe hans partt udi same skep, uthen vele, att hann sielff skall behollen, och att hann så väll ther opå sitt godz, som vårtt våge skall etc. Menn till att hempte thet planckeevercke och anstrack kunne I väll bruke någett mindre skep och bruke thet schotte skep till Helsingefors med salthet, som I tijtt skickendes varde. Datum ut supra [Upsala 13 Junij anno 1551].

Ekolsund den 14 Juni.

Öppet bref angående åtgärder till förekommande af eller ersättning för skada, uppkommen vid oxdrifter.

Riksregistr. 1551, fol. 115 v.

Vij Gustaff etc. göre vitterligit, att oss är clagevijss tillkänne giffvett, hurulunde the, som öxer ifrå Vester-götlandh, Smålandh och the andre landzender ther nidre i landett hijtt up till Uplandh driffve pläge, göre stor skade medt theris oachtsamheet, som the medh för:ne oxer haffve, både åker och engh ther the framdrage, ther egenom myckin sädh och höö för the dannemän, som i vägen boo, synnerligen udi Åkerboheredt, nedertrampedt och förderffvett bliffver. Så opå thet att sådane otilbör- ligheet affstelles motte, haffve vij befaledt vår fougte udi för:ne Åkerboheredt och nu medt thette vårtt öpne breff biude och befale honom, att han skall haffve ett gott up- seende medh them, som förberörde oxer updriffve, thet the icke lathe samme oxer göre någon skade anthen på sädh eller höö, ther the framdrage, och hvar för:ne oxer för theris oachtsamhett skuldh, som them driffve, någon skade anthen opå sädh eller höö görendes vardhe, dhå skole oxedriffverne thet alth igen betale; ther hvar och enn oxedriffvere må vette sigh effter rätte. Datum Ekols- sundh 14 Junij anno etc. 51.

Ekholmen den 16 Juni.

Skyddsbref för Anders Torbjörnsson, hvars broder begått dråp.

Riksregistr. 1551, fol. 116.

Vij Gustaff etc. göre vitterligit, att thenne vår under- såte och tienere, Anders Torbörssonn, haffver udi under-

dånigheet giffvett oss tilkänne um ett manslag, som hans broder, benempd Lasse Torbiörnsson, kom i skade före och bleff therföre rättedt, och nu fegde then dödes slecht och målsägender thenne Anders Torbiörnsson för samme manslagh och vele opå nytt enn afftaledt saack, hvilckett oss icke synes rätt eller skääl vare, och effter förberörde N. N. slecht thenne N. N., som förscriffvett står, uthenn skiäll fegde, therföre haffver hann nu upå thet underdånegeste begäredt vårt försvarelse breff till lagh och rette, hvilckett vij honom gunsteligen och för rettvijssens skuld undt haffve, tagendes och anammendes honom medt thette udi vårt kong:re hegenn, vern, frijd och försvar, besynnerligen att frijde och försvare honom för all öfvervold och orätt. Biudendes förthenskuldh *etc.* Datum Ekholmenn 16 Junij anno etc. 1551.

Hacksta den 17 Juni.

Till Abraham Eriksson [Leijonhufvud] angående en holme, som hans fogde velat häfda till Eka gård.

Riksregistr. 1551, fol. 116 v.

Vår synnerlig gunst etc. Vij giffve eder tilkänne, käre Abram, att vij haffve dragett um kringh udi Trögdenndenn vedh Eckholmann, Eka och Huseby Gissmar. Så vele vij icke dölie för eder, att vij haffve förnummedt udi samme resse, att eders fougte haffver giortt för:ne Huseby bönder någon oskiäll udi så måtte, att han haffver tagett them ifrå Bryttieholmen och sagdt, att thet lyder Eka gårdh till, hvilckett doch sanningen finnes annerledis, och äre monge dannemän, som vette och seije, att her Bencht Nielsson udi sin tijd för:ne Bryttieholmen förbe- melthe Huseby bönder medh voldh affhendt hade. Är och nogh bevijsligitt, att Eka äger icke komme så när Huseby ägher, som Bryttieholmen gör, all thenn stundh

Horn ligger emellen Eka och Bryttieholmen; Huseby äger ligge och så näst till Bryttieholmen, och effter vij haffve två gårdar udi för:ne Huseby Gissmar, som vij medh arff tilkompne äre, tesliges är och udi same by vår moders morgongåffve, um hvilcken vij än nu icke fulkommeligen beskedh haffve, therföre haffve vij befalett vår fougte, att han skall opå våre vegne vederkennes för:ne Bryttieholmen och tilseije eders fogte, thet han inthet skall befatte sich her effther medh same holmen, för än I haffve latid oss see edhers breff och bevijs, ther medh I honom haffve och försvare vele. I vele förthenskuldh oss eders beskedh och bevijs um same holme medh thett förste schriffte-ligen tilkänne giffve. Gudh her medh befallenndes. Datum Hakelstada 17 Junij anno 51.

Hacksta den 18 Juni.

Fullmakt för Henrik Claesson [Horn] att vidtaga ytterligare mått och steg för borgarenas i Raumo m. fl. städer förflyttning till Helsingfors.

Riksregistr. 1551, fol. 117 v. Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. uppl. af Finl. häfder, D. 8 (1856): s. 72—73.

Vij Gustaff etc. göre vitterligit, att effter vij förnummedt haffve, thet enn partt aff våre undersäter, som haffve boodt udi Raumo, Ulsby, Borgo och Ekenäs städer, fast ovillige äre att flöttije till Helsingfors, effther som vij them tijtt och offte, menige Finlandh och them sielffve till gagn och bijstonndh, befaledt haffve, therföre haffve vij nu buditt och befaledt vår tro mann och tienere, Henrick Claesson, lagmann udi södre Finlandh, att hann ännu alle för:ne städers inbyggere opå våre vegne allfvarlige tilseije och förmane skall, att the uthan all vijdere skotzmåll eller förhalingh sich till för:ne Helsingfors begiffve och flöttije skole, och hvar nägen aff för:ne städers in-

vånere her effter emott sådane vår befallning ohörsam sich befinne lather, dhå skall för:ne Henrick Claessonn thenn same tilböriligen, like som thenn ther sin rette öfverheltz budh och befallningh förackter, straffe lathe. Vele vij och her medt budett och befaledt haffve våre befallningzmän udi Finlandh, att the för:ne Henrick Claessonn behielpelige vare skole till att straffe thet olyduge selskap, som sich icke effter vår befallning rette och till för:ne Helsingefors flöttije och begiffve vele; ther hvar och enn sich effter rette haffver. Datum Hakelstade 18 Junij anno etc. 51.

Hacksta den 18 Juni.

Till Erik Olsson angående spanmålsförsäljningen i Helsingfors.

Riksregistr. 1551, fol. 118 v. — Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. upplysn. af Finl. häfder, D. 8 (1856), s. 73.

Vår gunst etc. Vij haffve förnummedt, Erich Olsson, att thu sätter vår spannemåll, som thu i befallningh haffver, så dyrtt, att thenn fatige almoge ther i landett ingen rådth haffve till att lössen. Haffve vij och förnummedt, att ther är icke så stoor spann udi Helsingefors, som udi Åboo eller annerstedz udi Finlandh. Therföre skall thu och sådanth betencke och icke sälie spannen så dyrtt, som the göre annerstedz ther i landett. Och vele vij tigh förmanedt haffve, att thu än nu retter tich udi sakenn, latenndes våre undersåter, som aff tigh spannemåll köpe vele, bekomme spannen för tolff öre och icke dyrere her effther udi thetta år, vettendes tigh her effther rette. Datum ut supra. [Hakelstade 18 Junij anno etc. 51.]

Hacksta den 18 Juni.

Till Anders Persson angående det ifrågasatta förvärfvet af Flätteryds [nu Svaneholms] gård och om vederlag för densamma.

Enligt en afskrift i Upsala universitetsbiblioteks handskriftsaml. (E. 252.)

Gustaff etc. Vår gunst tilförende etc. Vij haffve nu bekommedt svar, Anders Pederson, ifrå Gerdh Jönsson um thet godz Flaterydh, som vij aff honum begärett haffve, och schicke vij tig her inneluct en copia aff thet breff för:ne Gerdh oss nu tilscriffvit haffver, utaff hvilke tu nogsambligen hans mening um för:ne Flaterydh förnim-mendes varder, och effter han loffver oss same Flateryd för ett nögaftigt vederlagh, therföre vele vij, ath tu skall upsöke någett godz udi tin befallning, som vij umbäre kunne och like renther med thet Flaterydh, biudendes för:de Gerdh opå våre vegne thet igen till vederlagh; doch vele vij, ath tu täsförinnan skall lathe oss förstå, hvad för:ne Flaterydh renther, tesliges hvad thet godz he-ther, och hvadh thet renther, som tu honum till vederlagh biude vill; vettendes tig her effter rette. Datum opå Hackelstada 18 Junij anno etc. 1551.

Vesterås den 22 Juni.

Till Per Brahe, Abraham Eriksson [Leijonhufvud], Erik Håkansson och Olof Larsson angående tillförsel af folk, kabelgarn och fetalier till Salberget.

Riksregistr. 1551, fol. 119.

Vår synnerlige gunst och nåde tilförendde etc. Vij giffve edher tilkenne, käre her Peder, Abram, Erich och Oluff, att vij haffve förnummedt her udi Vesterås, thet hoss vårtt och cronones bergh Salebergitt stoor mangell

och bräck är opå folck, kabelgarnn och fettalie etc. Så vette I väll, käre godemän, huru thet högeligen för nödden är, att mann rikett till hielp och styrcke för:ne Salebergh och fleré cronones bergh vedh macht holler, och vele vij icke dölie för eder, att bergzmennene vidh för:ne Salebergitt lijde opå thenne tijd stoor fatigdom och haffve ingen rådth till att skaffe sich thenn deell the sigh medthielpe skole, synnerligen är ther stoor nödh um för:ne partzeler, som är arbetesfolck, kabelgarnn och fettalie, och effther eder väll vitterligit är, att thenn deell vij haffve aff Salegruffves bruckning är störste hielpen till thenn utlegning, som vij till menige rigsens beste årligen haffve motte, hvarföre är vår gunstige begärenn, att I medh alsomstörste flijtt tilhielpve vele, thet för:ne Salegruffve motte bliffve vedh macht hollen. Och försee vij oss, att en stoor hoop arbetesfolck alrede udi sommer ifrå Finlandh till Stockholm kompne äre, hvilcke man utdele skulle både till våre och cronones bergh, sammelunde till våre slott och gårdar; så haffve vij doch förnummedt, att folck icke mongestedz är bliffvett uthdelth; förundrer oss förthenskuldh icke lithedt, hvartt häden thet kommett åhr, och effter, som förberördt åhr, att vedh Salebergitt stoor nödh är um arbetesfolck, therföre åhr vår begären, att I än nu ther häden en hoop förskicke vele medh thet alderförste.

I vele och tenckie till att lathe förskaffa tijtt thet meste kabelgarnn, som I kunne åstadkomme, och vele vij, att enn hoop aff thet skott, som the borgere ther udi Stockholm utgöre, tesliges och thenn sacköre, ther faller, skall brukes till att köpe kabelgarnn och hampe före och motte nogen tilskickes, som sådane kabelgarnn och hampe bestyre och köpe skulle och ju endeligen så förskaffedt, att man icke skulle haffve opå same partzeler mangell, eehvad ther opå koster skall.

Vijdere såge vij och gerne, att the som bruke bergitt motte bliffve undsatte medt fettalie, så at te udi thenn

måtthe icke någon nödh lijde skulle. Och hvar våre befalningzmän, som äre vedh Salebergitt, aff eder undsättning medt fettalie begärendes varde, då är vår gunstige begären, att I them, effter som I kunne haffve rådih till, undsettning göre vele. I vele och så förmane Stockholms borgere, at te någon tilförning til för:ne Salebergitt både medt fisk och annen fettalie göre skole. Gudh eder befalendes. Datum Vesterårs 22 Junij anno 51.

Vesterås den 22 Juni.

Till fru Petronella [Nilsdotter (två sparrar) till Vik] angående Vårfrus prebende i Upsala.

Riksregistr. 1551, fol. 120 v.

Vår synnerlig gunst etc. Som I schriffve och giffve tilkänne, käre fru Peternilla, att vij eder och edre medterffvinger thenn Vårfru prebende i Upsale domkyrckie skulle haffve undt och effterlatidh thenn [tjid] vij talede eder till um prebendam Margrete, så drager oss thet icke till mijnes, kunne och eij tro, att vij thet giordt haffve, medt minne vij eder ther upå vårtt breff haffve giffvett[!] latijdt. Så vette I väll, kära fru, medh opå en grenn eller then ene sijde, att vij äre ju så väll byrdige till för:ne Vårfrue prebende, som I och eders anpartt på then annen sijde, och kunne I ju förthenskuldh tenckie, att vij haffve ju rätt till att beholle halffpartten udi same prebende emott eder och eders anpartt, menn haffve I våre breff och scrifftelige tillatelsse opå same prebendes godz, då må I lathe oss thet fåå vette.

Vijdere som I begäre, att vij vilde vette eders och edre medterffvingers slechtz beste etc., så försee vij oss, att vij icke heller annet giordt haffve. Såge och gerne, att I och eders anpartth vårtt och våre käre barns verste icke heller ther emott vette vilde, anthere i thenne eller

någen annen motte. Eder Gudh befallenndes. Datum ut supra. [Vesterårs 22 Junij anno 51.]

Vesterås den 22 Juni.

Förläningsbref för hustru Elin [Svensdotter] till Graby på biskopsdelen af tionden i Sunds socken.

Enligt L. Fr. Rääfs aftryck i Saml. och anteckn. t. en beskr. öfver Ydre härad (1856), s. 301 (efter en afskrift i prosten Bertils i Torpa enligt uppgift i kammarsarkivet förvarade, men ej nu der återfunna »räkenskap för restantier sedan 1551»).

Vij Göstaff *etc.* göre vetherligitt, att vij aff synderlig gunst och nade haffve unt och förlänt, som vij och nu med thetta vort öppna breff unne och förläne oss elskelige erligh velbördigh qvina, husstru Älijn på Graby (oss tiil en behageligh tidh) biscopzdelen aff tienden, som faller vedh Sundz kiörkie i Smalandh *etc.*; biudendes forthenskuuld vore fougter och befallningzmen *etc.* Datum pa vortt slott Vesterårs 22 Junij anno *etc.* 1551.

Under vårt secret.

Vesterås den 24 Juni.

Till Måns Nilsson [Stjernkors] angående Viborgs handel.

Fragment i Riksregistr. 1551, fol. 121. Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. uppl. af Finl. häfder, D. 8 (1856), s. 74.

Vijdere opå thet the Vijborgz borgere motte komme sich väll före och haffve rådth till atth befeste theris stadh medt hvadt nödtorffter ther till behöffves, äre vij tilfrijdz, att the måge utföre effter skiäligheet opå någre ååhr tilgörendes, hvad vare the åstadh komme kunne; doch må thu allfvarligen holle them meningén före, att the see sich väll före medh theris handell och så laget, att the handle sich och rijkett till fordeell och icke till skadhe, som the och störste parthen aff andhre köpmänn

her udi rikett her till dagz altijd giordt haffve, och skole the icke heller segle till Lybech, så lenge seglatzett ther häden aff oss förbudett ähr etc. Ther thu må vette tich effther rette. Datum Vesterårs 24 Junij anno 51.

Kungsör den 25 Juni.

Till Erik Rolfsson angående hingstridarnes m. fl:s utspisning på Gripsholm och om inskränkning i ölutskänknigen till Kongl. Maj:ts handtverksfolk.

Riksregistr. 1551, fol. 121 v.

Vår gunst etc. Vij haffve förnummet utåff thet breff, som thu oss tilscriffvett haffver, Erich Rolsson, att the hingsteridere, ther äre vedh Gripsholms slott, icke vele lathe sich äthnöije medt then matt, som thu them spijsser, synnerlige um fjskedagerne. Samelunde haffve vij förstått utåff thet breff, som thu vår käre hustru tilscriffvett haffver, att thenn Silvest Rörsmeth pucker och fasth um thenn spijss, som hann bliffver spijssedt medh och gör the andre embethesmänn ther opå slottedt myckett upstussige medt sigh, så att the icke heller medt then deell thu lather them giffve, sich vele äthnöije lathe etc. Så vette vij icke fulleligen, huru för:ne hingsteridere och embetesmen spijssede bliffve, um the fåå ööll och matt effther skälighet, eller huru ther um vare kan, doch kunne vij tenckie, atth effther the sittie udi same huss och få sich matt, som thu fåår matt, tesliges få utåff same matt, som thu för tich koke lather, haffve the föge skiäll att stå opå att pucke um någon spijss, hvar the elliest som thu schriffver spijssede bliffve, och haffve vij nu befaledh Christoffer Stalmestere, ath han skall tilseije förbe:te hingsteridere, att the sich medh thet, som skiäligitt vare kan, skole benöije lathe, men hvar thet annett selskap, anthen för:ne Silvester Rörsmeth eller the

andre embetesmen icke vele sich lathe äthnöije, när the elliest effther skiälighet spijssede bliffve, då må thu väll finne rådh medh knechterne och andre slotzens tienere, till att straffe them, effther som saken kräffver och som [the] haffve bråthen till.

Vij vele och, ath thu sampt Christoffer Nielsson alffvarligen then Söffverin Juthe och Oloff Schåningh tillseije skole, ath the skole stelle utåff medh sådane slemmendhe, som the altijdh holle pläge och ingelunde sälie vårt embethis folck så öffverflödigt ööll eller annen dryck, som the pläge göre, therutaff myckett ondt upkommet och skedt ähr, både manslag och annen otilbörlighet, ther langt vore ath schriffve um, och hvar the vele sälie förberörde vårt embethis folck ööll eller annen dryck, dhå må thet skee um helgedagerne, när the haffve icke vårt arbete förhanden, och doch motteligen och icke så ath the skole så fülle sich, som the göre pläge, och hvar förde Söffverin eller Oluff icke sich her effther retthe vele och stelle utåff medh sådanth ochristeligt vässen, som the med olideligit och ochristelige svalgh udhi theris huss hollett haffver, dhå skole the therföre tilbörligen straffedhe bliffve. Datum Konungzöör 25 Junij anno 51.

Kungsör den 26 Juni.

Till Abraham Eriksson [Leijonhufvud], Erik Håkansson och Olof Larsson angående inköp af salpeter, om en fråna hertiginnan af Saven anländ brefdragare samt om användandet af ett parti spannmål.

Riksregistr. 1551, fol. 122 v.

Vår synnerlig gunst etc. Vij haffve förstätt utåff edhers schriffvelse, käre Abram, Erich och Oloff, huru I haffve handlet um thet salthpetter, som Staffan Löijtze hijtt skickedt haffver, så ath I haffve bekommet hvartt

skeppundh för fyre tunnor smör etc. Så lathe vij oss medh same handell väll åthnöije och kunne väll lijde, ath I oss mehre salthpetter för same köp bestyre lathe vele.

Then breffdragere, som är kommen ifrå hertiginnen aff Saxen, måge I lathe bliffve ther i Stocholm och skicke oss breffven oförsumeligen tilhonde, och hvar vij aff same breff någett synnerligit och thet oss anliggende förfare kunne, vele vij dhå väll framdelis för:ne breffdragere till oss fordre lathe genom vår schriffvelsse etc.

Vijdere såge vij gerne, ath I ville tencke till ath lathe tage then spannemåll opå Ekolsundh, som Knutt Benchtson ther liggendes haffver, ee hvadh rådth I kunne finne ath fordren täden medh. Och kunne vij icke tencke, ath sådane spannemåll bliffver mindre gellendes udi Smålandh eller Finlandh innan hösten, än som han udi thette år tilförende gullett haffver. Hvarföre såge vij gerne, ath I icke ville lathe bliffve försumedt same spannemåll ther häden medh thet förste komme lathe, och effther vij finge stoor skadhe opå then Ugglen för någre förlidne år sedan till någre lester spannemåll, kunne vij icke vette, um man skall nu in opå same skep för:ne spannemåll förvåge. Oss syntes likasth vare, thet man funne rådth till ath skicke någre galeijder innan skiärss (hvar ther elliest någre galeijder tilstädhes äre) medh en hoop spannemåll till Vestervijck och flerestedz udi then smålendske skiäregårdh, och ath then Gripenn medh en hoop spannemåll till Finlandh afferdiges motte. Och hvar I icke sielfve haffve rådth till ath sendhe någre förstendige karler medh för:ne spannemåll, som honom föryttre kunne, må I dhå förscriffven till våre befallningzmän, ther han föryttres skall, ath the honom opå våre vegne thet beste the kunne föryttre och sälie skole. Ther I eder effther rette vele. Gudh befalendes. Datum Kongzöör 26 Junij anno etc. 51.

Kungsör den 26 Juni.

Till Henrik Skräddare angående handeln med de tyska köpsvennerna.

Riksregistr. 1551, fol. 123 v.

Vår gunst etc. Vij haffve förnummedt aff thin schriffvelse, Henrick, ath the tyske köpsväner gerne vele nu giffve 35 march för tunne smör, och effter smöredt går nu flux åtth, biuder thu och vårtt järn uth eblandh medh för saltpetter och annedt, som thu till vårtt behoff betaler, hvilckett oss alth väll behager; och kan man nu nogsampt förmerckie, effter the Tyske nu gerne giffve vele 35 march ortuger för tunne smör, hvadh fordeell vij haffve therutåff, ath the fremmende söke till oss effter then dell, som vij them i händer för theris egen dör tilförende altijdh släpe plägede, och hvar våre inlendzske köpmen tilstادت våre ath före smöredt her aff landett och till Lybeck, skulle man väll förnimme, ath the inthet när så väll lijke therföre udi för:ne Lybeck bekomme, som thet nu skeer hemme för theris egen döör udi Stocholm.

Vijdere hvadt thin schriffvelsse belanger um thet skep, som ifrå Lybeck i skären kommett är medh cläde, salth och vijnn, item um thet sijdentygh etc., kunne vij tich ingen synnerlig beskedh vette, effther thu opå för:ne partzeler icke haffver latedt oss få vette köpett, eller hure gott thet vare kan; ther um thu oss medh thet förste än nu förstendige vilt etc. Datum Konungzöör 26 Junij anno 1551.

Kungsör den 26 Juni.

Till Måns Nilsson [Stjerkors] angående åtgärder till Viborgs försvar mot Ryssarne.

Riksregistr. 1551, fol. 124 v. — Förut tryckt af A. I. Arwidsson i *Handl. t. uppl. af Finl. häfder*, D. 8 (1856), s. 74—76.

Vår gunst etc. Vij gifve tich tilkänne, Måns Nielson, att vij för alle honde farligheter skuldh, som kunne tilldrages aff Ryds-serne vedh then rydsse grentzen, vele haffve liggendes ther opå samme grentz alth thet borge-läge, både ryttere och knechter, som opå Åbo slott och Kumo gårdh vare pläge och haffve nu latidt tilscriffve våre befalningzmän, Oloff Trotteson på Åbo slott och Niels Ingesson på Kuma gårdh, att the medh thet förste skole lathe komme same folck til för:ne Vijborgh, tesligeste så mycken fettalie bådhe kött och flesk och fisk, som the umbäre kunne, och vele vij, att thu samme fettalie till tigh anamme och qvittere skall och lathen sedenn eblandh för:ne folck, ther the liggie vedh grentzen, utspissedt bliffve, menn the ryttere och knechter, som liggie på Taffvestehus slott och i Taffvestehus länn, skole bliffve ther qvarre liggiendes, effther thet the på 2 eller 3 dagz-leder när vedh Viborgh äre och ther häden medh en hest komme kunne, hvar thet elliest förnöden vare vill. Och hvar medt enn hoop fotfolck behöffdes vedh grentzen, dhå kunde thu väll haffve råd till att umbäre ther aff Vijborgz slott, effter som vij förstätt haffve, 200 karler till foot och haffver ändhå folck nog opå slottedt; så kunne thet vare alth medh enn spijsning besöriedt, så länge folcket vore vedh grentzen.

Tesligiste vele vij udi Finlandh, ath adelen och så skole holle theris folck vedh Viborgh; dherføre vill vare aff nödenne, att en eller 2 aff adelen motte bliffve til-sagde, som låge till skiffes in i Viborgx stadh medh

theris folck, och när umtränger, kunne the dhå bruke samme folck emott fienderne omanthe.

Sameledes vele vij, ath inthet lerefft eller peninger her effter skole bliffve upborne för dagzvercken aff Ägrepe fögderij, uthen medh samme dagzvercker skall uprödies enn hoop ängier in uppå grentzen och thet höö motte komme till borgeleges hesterne, som skole liggie vedh blockhusedt, och hvadh man utåff för:ne dagzvercker icke behöffver till enge rödning, them motte man bruke till att byggie någre huss vedh för:ne blåckhuss medt etc. Datum ut supra. [Konungzöör 26 Junij anno 1551.]

Kungzöör den 27 Juni.

Till Birger Nilsson [Grip till Vinäs] angående en dansk borgares penningkraf mot en borgare i Vestervik och om nödvändigheten af en strängare uppsigt öfver resande.

Riksregistr. 1551, fol. 125 v.

Vår synnerlige gunst etc. Vij giffve eder tillkenne, käre her Birge, att thenne breffvissere, Clemett Brosse, borgere udi en stadh liggienes udi Sialandh, benempd Vornborgh, haffver varidt her och öfveranthvordet oss en förschrifft, som kongen udi Danmarck honom till oss giffvit hade um midfaste tijd anno etc. 48, så att thet är nu snartt halffierde år seden han samme förschrifft aff kongen undfick, hvilcken han doch icke förre än nu presenteret haffver, och begärer kongen udi Danmarck udi samme sin schriffvelsse, att vij thenne Clemett behielpe- lige vare ville um någon geldh, som sich skulle belöpe till femhundrede och aderton gylden, hvilcken summa en borgere udi Vestervijk, benempd Villam Stoell, offte:de Clemetz hustrues förre man vitterligen skyllug och plictig vare skulle, effther som I vijdere aff thette inneluchte supplicatz, som för:ne Clemett kongen udi Danmarck um

same ärende öffveranthvordett haffver, förnimme kunne. Så kunne vij väll tänckie, att thenne Clemett haffver förlijckt sich medh för:ne Villam udi midler tijd han nu så länge kongens förscriffth hoss sich hafft haffver behollidt [!] och nu tileffventyrs angrer, thet han sådane förlijckning giordt haffver och förthenskuldh oss samme förscriffth nu öffveranthvordett. Så vore vij icke obenägne att hielpe honom till thet han kan finnes haffve rätt till, doch effter vij icke vette, huru för:ne Clemett och Villams handell sich udi lengden förlupitt haffver, och för:ne Villam boor udi edhers förläning, vele vij then saack eder hemstelth haffve, begärendes, att I um theris handell ransake vele, förskaffendes att begge partherne motte skee och vederfares så myckett retten medtgiffver, [och] att I vele sedan lathe oss förstå, hvadt beslutt eller ende theris saack tage kann etc.

Vijdere, käre her Birge, förundrer oss, att thenne Clemet haffver så frij uthan pasbordt och tiltall kommett egenom edhers förläning och allestedz ther han framdrogh hijtt up till oss, och ther man icke nögere upseende haffver medh them, som drage uth och in [i] landett, dhå är befructendes, att vij en gongh therutöffver udi stoor skade och farlighett kommendes varde. I vele förthenskuldh tenckie till att lathe haffve ett flittigt och nöge upseende medh alth selskap, som anthen till eller ifrå Vestervijck dragendes varde, så att the icke någon tvedrecht, förräderij eller annedt ondt ther hemmeligen instinge motte. Ther ligger ingen ringe mackt upå. Gudh edher befallenndes. Datum Kongzöör 27 Junij anno 1551.

Käggelholm den 30 Juni.

*Till Gustaf Olsson [Stenbock] angående inköp af smycken
och priset på smör.*

Riksregistr. 1551, fol. 126 v.

Vår synnerlige gunst etc. Käre her Göstaff, vij haffve öffverseedt the gyllenne och clenodier och ringer, som I oss sende, och haffve vij behollett aff same clenodier och gyllenne någre stycker, effter som thenne inneluchte zedell utvijsser, och skicke edher igen tilhonde beseglede aff förne clenodier the som oss icke tiänelige vore etc. Och är vår gunstige begären, att I opå våre vegne vele bethale lathe, hvad som vij aff samme clenodier anammedt haffve; kunne I någett bättre köp opå them betinge än som zedelen förmelder, dhå see vij thet gerne. Och vele vij icke dölie för eder, att udi Stockholm bekomme vij nu för tunne smör sex och trettie marck ortuger, therföre vij icke effterlathe tunnan ther nidre för nije daler, efftersom then Hans Svullen begärer. I vele förthenskuldh, käre her Göstaff, vinlegge eder, att vij motte bekomme så väll like och skiäll för vårt smör ther udi Elffzborgh, som thet skeer udi förne Stockholm etc. Datum Kegelholm 30 Junij anno 51.

Käggelholm den 30 Juni.

*Till Joen Bagge och Hans Fordell angående tvisten mellan
Pedersöre och Kyro sockenbor rörande rågången dem emellan
samt om hjälp till Kyro kyrkobyggnad.*

Riksregistr. 1551, fol. 127 v. Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. uppl. af Finl. häfder, D. 8 (1856), s. 76—77.

Vår gunst etc. Vetter Joenn Bagge och Hans Fordeell, att våre undersåter aff Kyru sockn haffver nu hafft

theris sendebud her hoss oss och annerlunde latid berättte um the rår emellen för:ne Kyru och Pedersör, änn som the Pedersörbor gjorde, när the nu senaste vore hoss oss och latid oss see någre breff upå samme rår. Så kunne vij icke annerlunde täncke, änn att för:ne Pedersörboer haffve någett orätt för oss um förberörde rår berättedt. Therföre är vår allffvarlige villie och befallning, att I samptligen lathe medh thet alder förste, eenär them på både sijder kann belägligest vare, nempne ther en syn öffver medh gode och beskedelige och uvilde men, så att samme rår motte änn ene gonge besichtes, ransakes och på nytt legges them emellen. Och är vår villie och biude [vij] eder vedh högste lydne, att I icke medt ransakning ansee skole vild eller venskap, uthan förskaffedt, att begge partherne må vederfares rätt och skiäll, så att [the] her effter icke skole nödgas oss ther um besökie. Thette I så bestyre vele, som I thet för Gudh och oss ansvare vele etc. Datum ut supra. [Kegleholm 30 Junij anno 51].

Item haffve vij effterlatid våre undersäter för:ne Kyruboer till theris nödtorfftige kyrkes bygningzbehoff så mycken spannemåle aff thenn deel, som ther vid kyrken pro anno etc. 52 falle kan och kalles kyrckedelen, som the till same bygning behöffve kunne, biudendes tig förthenskuldh, Joen, att thu icke gör them her emott hinder eller förfongh, latendes och proesten udi Östrebotn her um förstå vår villie och mening. Datum ut in litteris.

Käggleholm den 30 Juni.

Till Peder Finbo angående två bönder, från hvilka han tagit deras tillhörigheter.

Riksregistr. 1551, fol. 128 v.

Vij giffve tigh tillkänne, Peder Fijnboo, att våre fatige undersäter, Lasse Eskilson och Anders Svensson

udi Helgerydh, Åssheredt, haffve varidt her hoss oss och clagevijss berettedt, att thu haffver tagett them ifrå thesse effter:ne peninger och varer, som the udi Norge eblandh bönderne för smide, träfaatt, buller, tallerker och annedt trävercke besteltt och köpt hade, först peninger 16 marck, skjñ 10 decker, ysther 5 pundh, kåper 12 pundh, lerefft 40 alner, lijn 3 pundh, järn 300, ekorne skjñ 2 däckere etc. Så förundrar oss icke lithedt, att thu så handler medh the fattige stackere, och effther the för:ne varer in i rikett och icke uth före ville, therföre hade tu ingen rätt till att tage them same varer ifrå. Item är icke heller för:ne bönder hemme udi Svantes förläning. Försee vij oss förthenskuldh, att thu icke någon rätt hade att affhende them anthen ett eller annett, eehuru the thet bekommett hade, och biude vij tich, att thu lather them få all then deell igen, som thu ifrå them tagitt haffver, så framt thu undvijke vill vår ogunst, strenge nepst och vrede. Ther thu må fulkomligen rette tig effter etc. Datum ut supra. [Kegleholm 30 Junij anno 51.]

Olika orter i Juni.

Utdrag af utgångna skrivelser.

Upsala den 1 Juni.

Till Erich Håkenson och Oleff Larson, att the förskicke Pels vhon Norden och Anders Östgöte till K. M., effther Hans Nådz H. synes att lathe bruke en utaff them till höffvidzman utöffver the nysantagne knechter udi Uplandh.

Till Bencht Schriffvere, att K. M. är tilfrijdz, att then Erich Påvelson, som någon ägher ved Helsingåfors mist haffver, må bekomme clockeredömmet i Loijo sochn etc.

Till Erich Spore, att Kong:e M:tt är tilfrijdz, att Simen Clemetson, Per Larson och Philpus i Vijk måge med så god godz bliffve vederlagde, som the vedh Helsingåfors för bygningen skull mist haffve.

Till Germund Svenson för Matz Philpusson, att han förskaffer så, att honum motte vederfares rätt um then bååt, som en Calmarne borgere haffver honum med orette ifrå etc.

[Upsala] den 2 Juni.

Öpet breff för Henrich vhon Monster på en tomt i Åbo emellan Nack Anderse och Matz Vyakes gårdar, som K. M. schenckte honum til everdelige äghe.

Till Jören Jönson, att han må lathe the bönder, som boo udi Grådö, Brunna och Rensbodha byer, beholle Brunön, som han opå cronones vegna haffver vederkiendz ifrå för:ne byer etc.

Till Lambrecht Dirickson för Valentin Secreterer, att han tillsäijer the bönder, som boo udi Söderby och Valentin förlänte äre, att the lathe honum igen bekomme thet affrad, som lensmannen aff them upburit haffver.

Fougtebreff för Lasse Larsson opå Lenshammers, Säby, Näffvebergz, Härstorpz, Harsta, Ingerdals, Gillinge, Niushammers, Hundzgrans, S. Anne, Ralms, Dagestade, Idö, Kiules och Våfflinge, Ekeby, Vijk och Helgare rettere-dömmmer.

Till Axell Erickzson för Cicilia, Lasse Jonsons efftherleffverska, att han lager thet så, att samme hustru må vederfares rätt för then store oskiäll, som hans tiänere opå Reffvelstada, benämpd Peder Anderson, henne giort haffver etc.

Till Jören Jönson och Oleff Anderson för Oleff Mortenson aff Kurkalain [!], att the lathe honum vederfares rätt um en sin broder, som för ett åhr seden bleff slagen ved Norbergh.

Öpet breff för Matz Törne, att han må bruke skius-
hester, ther han framdragendis varder ebland kneetherne
udi Norlanden.

Öpet breff för Christoffer Beridere, att han må be-
komme årligen aff Stocholms slott, så lenge han är be-
ridere, maltt 2 pundh, smör $\frac{1}{2}$ tunne, oxe ett stycke
till att holle sig sielff med.¹⁾

[Upsala] den 3 Juni.

Till Peder Helsing för Knutt Eskilson, att han lather
honum igenbekomme, hvar han honum någon deell uten
lag och domme haffver ifrå taget etc.

Till Oleff Trotteson för her Hans N., att han för-
hielper honum till rette um thet testamente, som fram-
lidne M. Hanses erffvinger honum förholle.

Svar till Anders Erickzson, att han lather then Anders
Cock stå en förredere rätt, män the andre, som han hade
tubbet med sig, måge bliffve benådede; ithem att han
lather then knecht, som then timberman ihuelslog, stå sin
rätt; item att han lather the Vermelandz bönder, som
arbethe ther på gården, få öll och matt; item att Lasse
Bertilson skall leffrere honum så monge penningar, som
han kan löne arbetesfolcket med etc.

[Upsala] den 4 Juni.

Öpet breff för her Gregers i Kiru, att han må på någon
tjld tilgörendes bliffve frij för knechtegestningen etc.

[Upsala] den 5 Juni.

Öpet breff för Jöns Juthe på en tomt, som han
haffver taget sig up til en kryddegård udi Stocholm, till
en behagelig tijdh etc.

¹⁾ Jfr Riksregistr. 1551, fol. 162 v., der samma rubrik finnes införd;
der står dock i st. f. »oxe ett stycke»: oxe en.

Till Arffved Schriffvere, att han granneligen ransaker um Lasse Brömpz haffver fået flere godz udi sin partt än Borretorp, som han boor opå etc.

Svar till Bencht Schriffvere, att Kong:e M. förskicker honum the hundrede march, som han begärer till att löne the timbermen med och till att betale the tre lester järn, som bergzmännen till bygningen hulpet haffve; item att K. M. ingelunde vill, att bönderne, som boo ved Jälmeren, med någon gård skule förtungede bliffve för thenne dyre tijdh skull. Och hvar han någon fetalie till bergzbrukningen behöffver, dhå skall hon bliffve honum förskaffet i Arbogha; item att han lather then bergzman, som then malm proberet haffver, än nu med thet bly ther är en gong probere etc.; ithem att Kong:e M. vill giffve them, som Råsvars äger haffve, tuhundrede march örtuger, ändog samme eger var icke verderet för meer än 108 march; item att bönderne måge sielffve udi thenne sommer berge och beholle höet aff samme ägher etc.

[Upsala] den 6 Juni.

Till Esbiörn Pederson, att bönderne måge löse smöret för penningar, pundet för 2 march örtuger, eller och föret till Erich Knuttzson i Norköpungh etc.

Samme mening um smöret till Lasse Svenson, och att Kong:e M. föge kan svare ther till, att the kyrcke och cronehemmen förhögt skattlagde äre, effther Hans Nåd icke vet um theres lägenheter; item att the Skäningsbönder måge uttgöre stedzleöre som andre bönder etc.

[Upsala] den 7 Juni.

Till Anders Pederson, att han förskicker her up then bonde, som the penningar mynttet haffver samt med stemplerne etc.

Till Lasse Erickzson, att han giffver sig till Askarsundh, upbärendis ther någet flesk, som Anders Person tijt förskickendis varder um Botolphi nestkommendes etc.

Till Lasse Pederson, att han lather komme the tattare, ther fare udi Östergötland och bedrage almogen, in opå någet skep ått Tyslandh.

[Upsala] den 9 Juni.

Till Karll Holgerson, Niels Pederson och Gudmund Olson, att the med lempe finne råd till att upskicke Peder Nielson, opå thet han icke tager sig rättzle till och hugger sin koos utaff landet, effther han för Kong:e M:tt beclaget är etc.

[Upsala] den 10 Juni.

Till Mattz St uut, att Erich Schriffvere och Niels Jonson måge bo ved Salebergit, hvar the hvardere vele holle en heel gruffvedeel till thet the för holle pläge; item att Kong:e M:tt haffver giffvit Lasse Erson och Rasmus Ravalsson hvardere ett pund korn etc.

Till Jon Clädeschriffvere, att han skicker till Kong:e M:tt så myket cläde aff then hoffclädningzferge, som en smådräng kan behöfve till en kasjacket och hoser, tesligest sarduuk till en tröie etc.

Till Erich Håkenson och Oleff Larson, att the förskicke en galleijde till Upsala till att hempte ther någon spannemåll, som Matz Michelson och Lasse Biur haffve i befallningh och fören till Stocholm etc.

Öpet breff för Anders Östgöte, att han alle knecther udi Upsala sticht, undentagendes Norlanden, i befallning haffve skall etc.

[Upsala] den 11 Juni.

Till Erich Michelson, att Kong:e M. haffver efftherlatid hustru Anne, Peder Olsons efftherleffverska att flyttie sin huus ifrå Ranckehytten och tijt hon haffver jordh etc.

Svar till Niels Crumme, att han ännu lather Kong:e M:tt bekomme en viss besked um the torpestelle, så skall honum vel undervist bliffve, hvar han sig skal effther rette.

[Upsala] den 13 Juni.

Till Gabriel Christierson, att han lather Hans Gastenbergz tiänere, benämpt Larens Preglitz, bekomme the Valborgemesse penningar, som för:ne Hans opå sex sine hester tilbake stodhe.

Ekolsund den 13 Juni.

Till Anders Smälennige för hustru Birgite, Hans Hommens i Norköpungh, att han lather henne bliffve tilfrijdz, effter han icke är satt till fougte eller till att söke någre kong:e saker etc.

Till Jacob Vest för Sven Olson i Kivista, at Kong:e M:tt haffver tilgiffvit honum 10 march aff then saköre honum borde utgiffve etc.

Till Göstaff Berg för Lasse i Hammerby, att Kong:e M:tt haffver tilgiffvit honum helfftene aff then skatte-spannemåll honum i åhr bör utgöre, för then skade skuld, som för:ne Lasse aff vådeeld ledet haffver etc.

Svar till Niels Tulson, att han må tage aff the tilier och bräder, som i vinthers komme till Arbogha, till the renner och tack han later byggie; item att then smedie redskap han begärer ifrå Stocholm skall honum med thet

alder förste bliffve tilhonde skickeder, sammelunde the sex drenger till spijkesmeden; item att the handevercker med thet förste kunne komme till arbetes; item att Kong:e M. velbehager then handell han haffver giortt med the spikesmeder etc.; item att then bergzmandzson, som sin sy[s]tter haffver belägrat, må stå sin rätt etc.; item att Jören Åkeson må betale the godz han tinget haffver.

Utan ort den 15 Juni.

Försvarelsbreff för hustru Karin, Biörn Claesons efftherleffverska till Leppas.

Svar till Erich Knuttzson, att han skall haffve thet cläde, som han köpt haffver, tesligeste thet som han tilförende hade liggiendis udi en cammer opå Stäkeborgh, och att han skall göra sig rett inventarium på cläde, saltt och allt annat, som han inköper etc.; item att han skal upbäre thet smör, som fougterne ther nidre i landet vele honum leffrere. Then lax han haffver må han sende till Stocholm etc.; item then clocke, som är kommen ifrå Småland, må och skickes till Stocholm; item att han med tijden skall få en rätt vicht ifrå Stocholm.

[Ducis Erici]¹⁾ Till Seffrin Juthe, att then kar, som ihuelslog dravanten Peder Hintze motte bliffve tilstädes; item att Kong:e M:tt haffver ingen synnerlig ogunst till Niels Östgöte, hvar han elliest vill achte then deell honum bör att achte etc.

Till Seffrin Juthe, att the trummer skole bliffve teckte med bly och icke med kuper, och skall han få bly udi Stocholm, enär han ther opå fordrendis varder etc.

Till Niels Munch, att han lather komme 4 tunner aff then strömingh, som Torsten Henrickzson tijt med sig

¹⁾ randanteckning.

hade, in opå then fetaliebått, som skall löpe up till Arboga och 4 tunner ströming till Örby gård.

Ekholmen den 16 Juni.

Förschrifftt för Bencht Larson i Skrelunda och Mons Rampn i Marem till her Göstaff Olson, hvilcke claghede opå Joen Bagge, Truels Pederson och Villem Tysk. Ut in conceptu.

Utan ort den 17 Juni.

Till Henrich Claeson och Niels Boije, att Kong:e M. her effther inge skytter eller knecther vill haffve opå Cumegårdh, uten att the skole ligge närmere rysse grentzen, doch skall fetalie anammes opå Chumegårdh, som samme folck med holles skall.

Hacksta den 17 Juni.

Öpet breff för Anders Korp på slotzschriffvere rentten ved Nyslott etc.

Öpet breff för her Michael Olavi i Mustasår, att han må bliffve förskonet med 2 borgelägis knicther.

Till Niels Ingeson, att han lather her Michael Stephani beholle then jord, som tilförende under prestebordet i Loimoiki leget haffver.

Till Johan Pederson, att han öffverantvorder Marchus Hammersmed, som han kan löne the timbermän med, som hoss honum äre ved Saleberget.

[Hacksta] den 18 Juni.

Svar til Peder Höss, att han gör the fatige, som nödstelte äre, undsättning med K. M:ttz spannemåll; item att han med thet förste lather flöttie ladegården på then platz han schriffver um etc.

Fougtebreff för Erich Larson opå Ranckehytten, doch skall hans befalning icke angå för än um Michaelis nestkommendes.

Till Abram Erickzson, att han inthet befatter sig med thet godz eller tess rentte, som han haffver Joen Olson ifrå, för än the med lagen um samme godz kunne bliffve åttskilde etc.

Till Oleff Olson gruffvefougte, att han giffver Jacob Vest god besked um hvad deell han bliffver åttspurtt etc.

Till Mattz Stuat, att bergzmennerne måge haffve hvar tridie dagz brytning opå bothnen i gruffven, opå thet the sin fatigdom förekomme motte; item att the, som boo longt ifrå gruffven, måge bliffve förskonede med gruffvedelen, doch skole the vare them, som gruffvedeel holle, behielpelige med hvad deel the åstadkomme; item att han tilsäjjer bergzmennerne thet the förskaffe Marchus Hammersmed hvad deell han skall opåholle til att göre en dreffherd för hvar hytte etc.

Svar till her Göstaff, att then Cortt Skouman må vare tulfrij, hvar han elliest vill giffve något köp upå the varer han haffver etc.

Svar till Erich Michelson, att han befijter sig att upsöke någon bättre brukningh, ther man malm bekomme motte, så att hytterne kunne gå och man aff them någon profijt haffve motte etc.; item um Erich Larson fougte opå Ranckehytten, och att Michel skal svare till thenne 51 års regenskap och um Michaelis skal för:ne Erich tage ved befalningen och svare til både upbördh och uttgiffitt etc.

Utan ort den 19 Juni.

Till Abram Erickzson, Erich Håkenson och Oleff Larson, att Kong:en M:tt haffver latid Jacob Henrickzson förstå sin villie um the harnisk, sadler och musther, som then

Arn von Peyn införtht haffver etc.; item att the förskaffe them, som haffve the ädele stener, perler och clenodier med god fordenskap till Kong:e M:tt etc.; item att the förskicke Kong:e M. ett register på hvad deell, som med thette lybske och Danskes skep inkommet är etc.; item att the tilsäije tulschriffveren, att han sender Kong:e M. ett vist register på thet godz, som han i åhr udi tull upburet haffver etc.

Till Jacob Henrichson, att hertig Erich haffver giffvit Jochim Pudeweltz och Salmon Pederson hvardere en hest.

Utan ort den 20 Juni.

Till Erich Håkenson och Oleff Larson, att the med thet förste lathe göre the mach tilrede udi nye bygningen; item att the med thet förste lathe tilrede thet lisle mach, som är uthe ved kryddegården, och att the skole lathe legge thet rum, som then brunnen är udi, med torff och jordh, så att thet med thet förste kunne bliffve gröntt; item att the skynde opå the snidkere, att the icke motte bliffve fåfenge; item att ingen skall köpe något aff the skep, som inkompne äre, för än Kong:e M. haffver hvad deel som Hans N. tiänelig är etc.; item att the lathe Henrich Schreddere och Mortten upbäre hvad som Bencht Schriffvere, Jören Jönsons och Jacob Buskes tiänere haffve att leffrere etc.; item att the tilsäije Jacob Skipzbyggere, att han bygger en galleijde, effther som K. M. honum personligen underviste etc.; item att för-schriffne Jacob lather Oleff Trotteson få en skipztimmerman aff skepgården, som kan upsättie en galleijde udi Åbo etc.

Till Håken Värme, att Kong:e M. haffver giffvit Påvel Byggemestere så monge penningar, som äre udi stadzkyrken i Eneköpungh.

Till Jachim Bulgrijn, att han lather förfordre then hustru Anne, Anders Snidkeres till Suderköpundh[!], så att hon motte komme ther til bätz her up till Op-landh etc.

Till Lasse Olson, att Jacob Muremestere må igenlöse then engh, som hans förellder till Tune kyrcke för spannemåll pantsatt hade etc.

Till Joen Clädeschriffvere um 8 alne engilskt för Mattz Muremestere och 4 alne till dagzverckis schriffveren udi Upsale etc.

Vesterås den 20 Juni.

Till hustru Elin um the godz hon vill uplathe K. M., och att Hans N. betacker henne för sådane sin velvilligheet etc.; och opå thet Ulf Pederson eller andre icke skole göre henne något oförrette, tilskicker Hans N. H. henne ett försvarelsbreff; item att Hans N. haffver befalet Niels Eskilson anamme thet breff, som hon Kong:e M. opå godzen giffve vill etc.

[Vesterås] den 22 Juni.

Till Erich Håkenson och Oleff Larson, att the lathe Seffrin Juthe bekomme så myket bly, som han til bygningen behöfve kan och en skute med Ålandz kalck, när han ther opå fordrendis varder.

Svar till Jon Karson, att bönderne måge löse smörskatten för penningar, um the vele giffve 2 march örtuger för [L]æ eller fören sielffve til Elffzborg. Fodernöten må han skicke her up med oxerne i sommer. Then halffpart han begärer udi Konungzlena ther opå skall han få svar när han sielff tilstädis kommer.

Försvarelse breff för hustru Elin Svensdotter opå Graby etc.

Öpet breff för her Bertill N. opå kyrkedelen aff tienden, som ved Torpa udi Smålandh årligen falle pläger (till en behagelig tijdh) etc.

Kungsör den 25 Juni.

Till Erich Håkenson, Oleff Larson och Lambrecht Dirickzson, att the förskaffe Lasse Olson, Bencht Matzson och Mons Benctzson någre hemmen igen för Foglebroke, som the miste och then Longe Jöns fich igen för Tinningö.

[Kungsör] den 26 Juni.

Till Mattz Stut, att han lather Hans Nådz befalningzmän opå Stocholm förstå hvad fetalie bergzmennerne haffve mest för nöden, så skole samme Hans Nådz befalningzmän sådane fetalie tijt up förskicke, och att han lager thet så, att Kong:e M:tt må få så vell liche för Hans Nådz fetalie aff för:ne bergzmän, som andre få för theres.

Till Hans Olson, att han skall vederkennes och i befalningh haff[ve] Kong:e M:ttz eigne landboer udi Findlandh, och skall han svare till thenne åhrs regenskap, när Jöns Schriffvere haffver leffvereret honum register opå för:ne landboer etc.

Till Henrich Schreddere, att han lather Jacob Vest bekomme ett skippundh hampe up till Vesby gårdh etc.; item till samme gårdz uttspijsning en thynne lax.

Till Jacob Vest, att then Anders i Bredegården må förbijde med en fodring utaff samme hemmen, till tess Kong:e M. kommer tijt up; item att han then hampe ett skipp:d och lax en tunne aff Hennrich Schreddere bekomme skal, när han ther opå fordrendes varder.

Till her Sten Erichzson och her Göstaff, att the förhöre emellan Matz Jonson och Henrich Svenske, hvilcken utaff them the godz med rette tilkomme, som the så lenge haffve trätt um, lagendis thet så, att samme ärende motte komme till ett entligt beslutt etc.

Fougtebreff för Jöns Schriffvere, at han befalningzman opå Upsale gård vare skall etc.

Till Lisle Peder, att han her effther steller utaff med thet puckerij och öffvervold han bruket haffver, så som och med her Oleff i Hollela och her Henrich i Lampis skett är, och att han lather them vare ofegdede för thet the sin nöd för Kong:e M:tt beclaget haffve etc.

[Kungsör] den 27 Juni.

Till Erich Spåre, att han holler then Matz Larson alffvarligen före, att han igenbetaler the taxe penningar, knicthe penningar, boghe penningar och andre penningar, som han aff her Oleff i Hollula och någre andre prester truget haffver.

Stempning för Jöns Schriffvere opå Henrich Biur och Mortten Gulsmedh in för Kong:e M:tt um Michaelis nestkommendis.

Littere collationum för her Mortten Henrici opå Jäskis prestegeld udi Findland.

Käggholm den 28 Juni.

Till Arffvedt Schriffvere um the godz, som han K. M:t uplatit haffver, hvilcket han K. M:t bebreffve skal effter thenne innelucte copia etc.

[Käggholm] den 29 Juni.

Förskriff för Anders Monsson i Tyslinge till Lasse Ersson um för:ne gård, som någre bönder honum aff-

driffve vele, så att han handler med samme bönder, att the late honum beholle samme Tislinge, vijd K. M:tz straff.

[Käggholm] den 30 Juni.

Till Lasse Beltare för Mons Persson i Bosgården, Per i Näsby, som begäre dag på theres affradt, hvicke han förvijsst haffver till K. M:t, thet K. M:t förundrer, effter han vett, huru han med them handle skall; item at han giffver sig up med the spannemåles penningar honum leffverere böör.

Till Axel Ericksson, att han förschaffer K. M:t en god smeltare eller proberere, anten ther nidre upå Åtvidzberg eller annerstedz, som allehonde koppermalm till att smälte och probere förstond haffver, latendes samme smeltare komme up til Lindesberg.

Till Seffred Jönsson, att han skal förskaffe sig all tilfong både kalck, tegel och annet, som til then bygning ved Horn behöffves vill; item att han leffvererer vare-scriffveren i Calmarne thet vrack godz ther är berget etc.

Till Harald Lache, att han granneligen ransaker anthen Peder Larson eller Bruntte Olson i Åsunde haffver hafftt thet ödistorp Nitakan ifrå cronen och giortt ther ingen rettigheet utaff, straffendis ther utöffver, som lagen utvijse etc.

Svar till Halvard Knutzson, att han lather the oxer, som han i sommer upbärendis varder, komme till Stocholm, män haffver han någre kiör, dhå skall han lathe them komme opå Kong:e M:ttz gårdar udi Östergötlandh och Smålandh; item att han framdelis skall få att vette, hure um Peder Nielsons sach förhandlet bliffve etc.

Till Longe Mons, att han straffer sin tjänere, som udi Arbogha för nägen tijd seden um skiutzhester pucket hade etc.

Kungsör den 5 Juli.

*Till Lennart [Germundsson Silfköpare] och Mats Stut
angående en strängare tillsyn vid Salberget.*

Riksregistr. 1551, fol. 130.

Vår gunst etc. Vij haffve förnummedt, Lenardt och Mattz Stutt, att ther går myckett sielsindt till vedh Salebergitt, så att både hyttefogten, hyttevackterne, smelterne och andre, som opå bruckningen ackte skulle, föge thenn deell ackte, som them medt rette göre borde, uthan ackte mere theris svalgh och druckenskap, hvilckett oss platt inthet behager, och haffve vij förstått, att thenn Hans Simonson, som är vedh Rothekarsshytten, haffver inthet upseende med smelterne vedh för:ne hytte, uthan altijd slår sig full; smelterne äre och altijd druckne och för smelternes oachtsamhett skuld haffver altijd löpett [!] utåff ugnen och nidh udi sumpen och är ther medh ganske ilde handlett. Så är vår villie, att I för:de Hans Simonson och alle andre, som äre tilskickede att ackte opå bruckningen, alffvarligen skole förmane, att the fliteligen opå theris tienist ackte och vackte, och hvar the sigh icke effter sådane förmaning rette vele, måge I dhå skaffe andre udi theris stadh och lathe them bliffve utåff medt befalningen etc.

Vij haffve och förstått, att vatnett skall medt tijden göre skade udi sandrinningen, hvar udi tijd icke tiltenkt bliffver att stempnett, så ath thet icke kommer nidh udi gruffven. Är förthenskuldh vår alffvarlige villie, att I udi tijdh vele tencke till att komme thenn ådre, som är udi för:ne sandrijning ther uppe, så att hon icke får frijtt utlop nidh i gruffven, och att I elliest vele förskaffedt att medt bruckningen motte like och skickelige tilgå, latendes oss och bekomme scrifftelig beskedh medh

thenne breffvissere, huru ther udi alle måtte tilstår. Ther I eder effter rette vele. Datum Konungzöör 5 Julij anno etc. 51.

Kungsör den 5 Juli.

Till Abraham [Eriksson (Leijonhufvud)], Erik Håkansson och Olof Larsson angående en rysk brefdragare och om villkoren för Lars Guldsmeds arbeten åt konungen.

Riksregistr. 1551, fol. 130 v.

Vår synnerlige gunst etc. Vij äre icke tilsinnes, käre Abram, Erick och Oloff, att tilstädie then rysse breffdragere till oss, för änn vij yterligere beskeedh um hans verff bekomme kunne. Hvarföre är vår villie och begären, att I honom opå thet fliteligeste förhöre vele, skickendes oss seden the breff han haffver medh thet förste till oss, och att I ther medh oss scriffteligen förstendige vele, hvad grundh och menning I elliest utaff honom förnimme kunne.

Vijdere är vår villie och begären, att I eder udi handell medh then Lars Gulsmedh opå våre vegne giffve vele, förhörendes um han opå lideligere väger för oss arbethe vill, änn the andre gulsmeder, ther äre udi Stockholm, göre. Och see vij gerne, att I handle väll och tilbörliche med honom, effter han aff våre uthskickede hijtt i rijkett fordrett är. Gudh eder befallandes. Datum ut supra [Konungzöör 5 Julij anno etc. 51].

Qvicksund den 8 Juli.

Till Johan Turesson [*Tre rosor*] angående ett insändt förläningsregister.

Riksregistr. 1551, fol. 131.

Vår synnerlige gunst etc. Vij haffve öfverseedt, käre her Johann, thet register på thet folck, som menige adelen udi Nyköpungz länn oss och rikit till tieniste holle vele etc. Så är ther någett feel medt, först thet att Niels Krumme och fru Anna på Åkeröö icke haffver latid registerere, huru myckett the aff theris förläninger holle vele; tesligeste haffver icke heller Jöns Olsson på Siösa giffvett tilkänne, hvadt han aff oss haffver i förlänning etc.

Hvarföre är vår villie och begären, att I thet så förskaffe vele, thet vij her um än nu reteligen förstendiget bliffve motte, huru myckett förbe:te Niels Krumme och fru Anna aff theres förläninger holle vele, tesligeste hvadt förbe:te Jöns Olsson till Siösa aff oss haffver i förlänning; herutinnen skeer thet oss behageligt är. Eder Gudh befallendes. Datum Qvickesundh 8 Julij anno etc. 51.

Qvicksund den 8 Juli.

Till Hans Fordell angående fisket i Ångermanland och Medelpad och om skatt deraf.

Riksregistr. 1551, fol. 131 v. Enligt »Register opå . . . alle bref . . .» var samma skrifvelse eller en ny rörande samma sak dat. 29 Sept.

Vår gunst etc. Vij haffve förnummedt, Hans Fordell, att oss skeer föge skiäll aff the fjske, ther äre både udi Angermandelandh och Mälpada, effter att vij sommesteds bekommett någett lithedt och hvad them sielffve

oss giffve täckes och somstedz alzinthet. Så vele vij tig förmanedt haffve, att thu vilth doch tencke till, att oss motte skee skiäll her effther aff för:ne fijske och icke så see egenom fingeren medh thet selskap, som vårtt och cronones vele haffve borthe, som her till myckett i then landzende skedt är etc.

Vij haffve och befaledt Sverckell Simonsson, som vårtt laxefijske udi Elffkarleby ackter, att han till Ångermanlandh och Mälpade drage skall och ther besee och tilpynthe oss någre fijske. Så är vår villie, att thu honom behielpelig och förfordelig vare skall, medt hvad dell han till sådane fijskerijs uprettelse behöffver, vettendes tig her effter rette. Datum ut supra [Qvickesundh 8 Julij anno etc. 51].

Stockholm [?] den 8 Juli.¹⁾

Qvitto för Hans Dittmarsk på inlevererade penningar.

Efter afskrift i en kopebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1521—1560 i K. A.

Vij Gustaff etc. gøre vitterligitt, att vij then ottende Julij anno etc. 51 på vårtt slott Stocholm [!] annamedt och upburidt haffve aff vår tro tienere, Hans Dittmarsk, nije-tije march ortuger, som hann för tije röör, som han på våre vegna solth hade, upburidt etc. Hvarföre giffve vij för:ne Hans Dittmarsk her medt qvijtt och frij för allt yttermere tiltael um för:ne peninger och thess till yttermere vjisse lathe vij trycke vårtt secrett etc.

Gustavus.

¹⁾ Möjligen är det dateringen, ej orten som är origtig, och skäl finnas, som göra det antagligt, att brefvet utfärdats den 8 Augusti, då konungen vistades i Stockholm.

Räfsnäs den 10 Juli.

Till Germund Svensson [Somme]¹⁾ angående uppsigt med de fogdar i Småland, som otillbörligt behandlat knektar och bönder der.

Riksregistr. 1551, fol. 132

Vår gunst etc. Vij giffve tig tilkänne, Germund, att oss är undervist, thet någre fogter udi Smålandh haffve flux att bestelle både medh våre kneckter och bönderne, som icke tilbörligit eller lideligit vare skall, therutaff någett obestondh förursakes och opå nytt tildrages motte. Och haffver thenne breffvisere, Måns Pederson, her för oss nu clagevijss berettedt, att Karl Holgerdsons fogte udi Upvidinge häredt, benempd Lasse Jonson, sig fast otillbörligen emott honom så väll som andre skickedt haffver, hvilckett thu ytterligere aff thenne her innelucht hans clagescrifft förnimmendes varder. Så tviler oss inthedt, att ther finnes väll flere fogter nidre i then landzende, som sielsindt nogh handle både udi en måtte och annen, och hvar ther medh icke tilbörliget inseende föreventd bliffver, dhå är befructendes, att sådanth tager en ondh ende; hvarföre är vår alffvarlige villie och befalning, Gudmundh[!], att thu thette så öffverväge och till hiertedt gå lathe skall, som sakenn högeligen fordrer och thin tro tienist kräffver och medh thet förste och opå thet skickeligeste finne rådth till granneligen utspane, huru alle fogter och hvar för sikh besynnerligen udi then landzende emott menige man sig förholle och skicke, giffvendes oss seden ther um beskedeligen rette meningen

¹⁾ eller kanske till *Gudmund [Skrifvare]*, som var höfvidsman öfver knektarne i Småland. I manuskriptregistraturet har först i rubriken stått Germund Svensson, men en yngre hand har öfverstrukit det senare ordet och ändrat Germund till Gudmund. I texten står, som synes, på ett ställe Germund och på ett annat Gudmund.

tilkänne, och herføre ike någenn försumelse tage, så frampt thu vilth göre thet oss behageligt är etc. Datum Ræffznes 10 Julij anno etc. 51.

Gripsholm den 12 Juli.

Till Nils Boije angående utförseln af fisk och ved från Nyland till Reval, om adliga ryttares sold och om några danska förbrytares bestraffning.

Riksregistr. 1551, fol. 133. Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. uppl. af Finl. häfder, D. 8 (1856), s. 77—78.

Vår gunst etc. Um thenn ferskfjisk, Niels Boije, som Nylendske bönder till Helsingefors före, haffve vij latidt Henrick Claesonn förstå vår mening [och] försee oss, att han ther medh effter vår befallning lagendes varder. Item att the Reffvelske hempte sielffve theris vedh udi Nylandh, thet behager oss väll, och såge [vij] gerne, att the motte giffve våre fatige undersåter ther like och skiäll före, och icke [the] haffve theris möde och arbethe borthen för ringe tingh, som her till myckett skedt är, men att the Reffvelske skulle täncke, att någet förbudh utaff oss um tilförning till Reffle medh vedh och ferskfjisk skall skedh vare, thet see vij ogerne, utann förmode, att thu och flere ther i landett äre ju så vjisse och förståndige, att I besinne kunne, hvad som menige nytte vare kan, och att I the Reffvelske förhollandes varde, thet I för then menige nytte skuldh, och opå thet att the Nylendske bönder icke skole bliffve utharmede, them sielffver seglatzen haffver förbudett och tilsagdt them, att the skole ackte theris boo och bohagh och lathe them segle, som köpmän äre och udi städerne bygge och boo etc. Och skole I tesliges tilseije the Reffvelske, att the sielffve måge hempte udi Nylandh, hvadh the ther aff landett förnöden haffve.

Hvadt thin schriffvelse belanger um the giffte ädele-
män, som her till befalningh haffve hafft opå theris hester,
vette vij tig icke annedt svare, uthan att the, som gode
och dugelige hester och rustningar haffve, måge så väll
bekomme clåde och penningar som andre, the ther oss
medt hester tiene, hvar the elliest sig troligen och man-
neligen när umtrenger vele lathe befinne etc.

The Juther, som thu lather förstå sig förseedt haffve,
må thu lathe straffe, effter som sakenn kräffver. Datum
Gripzholm 12 Julij anno etc. 51.

Gripsholm den 13 Juli.

*Bytesbref, hvarigenom Anders Kock i Pajulax erhåller en
prebendegård i Åbo.*

Riksregistr. 1551, fol. 133 v. Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. uppl. af
Finsl. häfder, D. 8 (1856), s. 78—79.

Vij Gustaff etc. gøre vitterligit, att vij aff synnerlige
gunst och nåde haffve undt och giffvett, som vij och nu
med thette vårtt åpne breff unne och giffve thenne vår
tro undersåte, Anders Kock i Pajjelax i Verolax [!] sockn
i Vijborg[s] länn, och hans effterkommende ärfvinger till
everdelige äge en vår och cronones gård, benempd Helge
Korss gård, som i förtijden under same Helge Korss pre-
bende i Åbo stadh leget haffver etc. Dher emott haff-
ver för:ne Anders Kock uplått oss och våre erffvinger
förbe:te Pajjelax gårdh till everdelige äge, effter som hans
breff oss ther upå giffvit vijdere förmelder etc. Hvar-
före affhende vij oss och cronen för:ne Helige Korss gårdh
med lengd och bredd, som samme gård nu ligger och aff
ålder leget haffver, och tilegne honom för:ne Anders Kock
och hans erffvinger till everdelige äge. Biudendes för-
thenskuldh alle, som för våre skuldh vele och skole gøre
och lathe, besynnerligen våre fogter och befalningzmän,

så och borgemestere och råd h udi för:ne Aboo, att the icke göra för:ne Anders Kock her emott hinder, platz eller förfong vijd vår ogunste. Datum Gripzholm 13 Julij anno 51.

Gripsholm den 13 Juli.

Till Gustaf Olsson [Stenbock] angående några svenskar, som i Antwerpen lärt handverk, om inköp af kläde och om en laddning varor, afsänd från Helsingfors till Elfsborg.

Riksregistr. 1551, fol. 134.

Vår synnerlige gunst etc. Vij giffve eder tilkänne, käre her Göstaff, att vij haffve en tienere udi Andorpen, benempd Hans Ericksonn, hvilcken ther en tijd long varidt haffver och lerdt måler kunst. Så haffver han nu oss tilskickedt enn måledt taffle till en probe aff sin kunst, ther aff vij kunne förmerckie, thet han väll så myckett haffver lärdt opå samme kunst, att han oss ther medh her i rikett tjänligh vare kan, och haffve vij förstådt, att en benempd Johan Mesman haffver förstreckt för:ne Hans ther udi Andorpen hvad deell, som han haffver hafftt förnöden, och förnimme utåff offtebe:de Hanses scriffvelse, att Johann Måasman nu fordrer opå sin betalning etc. Så är vår villie och begären, käre her Göstaff, att I vele skicke något godz till Andorpenn till att betale offtebe:de Hanses skuld medh, och att I tesliges medh thet samme vele fordre honom hijtt i landett igenn. Tesliges äre ther och någre andre svenske karler, som ther haffver lärdt handverck och besynnerligen en, som kan göra skönt anstrack, item en som veffver tapetzerij, och flere, som ther andre embethe lärdt haffve, them ville vij gerne haffve heem i landett igenn och såge förthenskuld gerne,

att I ville lathe qvittere thöm täden alle tilhope och ther medh fordre in udi landett igenn.

Vij haffve beseedt thet cläde, som Jörenn Scriffvere nu till oss upskickedt haffver. Så förnimme vij, att same cläde är fast dyrtt, och bekomme vij myckett bättre köp udhi Stockholm, effter som I väll tilförende förstädt haffve. Doch äre vij tilfrijdz, att I lathe opå våre vegne betale thet cläde ther kommett är, effter som skiäll kan vare, giffvendes för styckett obereedt engelst halfftiende fatt järn, item för stycke bereedt engelst tre tunnor och enn fierdingh smör, menn hvar I någett bättre köp opå för:ne cläde kunne bekomme, dhå see vij gerne, att I eder ther um beflite vele. The fyre stycker, som för:ne Jörenn nu upskickedt haffver, behölle vij her hoss oss, hvilcke I betale lathe vele medh thet andre. Gudh edher befallennes. Datum ut supra [Gripzholm 13 Julij anno 51].

Zedula.

Käre her Göstaff, haffve vij latid scriffve vår fogte till udi Helsingfors, att han skall skicke till Elffzborgh ett skep, ladt medh allehonde trävercke, beeck och tiäre; så [är] vår gunstige begeren, att hvar sådane godz till Elffzborgh kommendes varder, att I då vele finne råd till att leggett, ther thet icke förderffves, till thäss man kan lathe förtyrett eblandh Hollenderne, och att I vele lathe för:ne skep få ladning aff vårt salth, som ther i Elffzborgh ligger, och ther med löpe tilbake till för:ne Helsingfors etc. Datum ut supra.

Gripsholm den 14 Juli.

*Öppet bref till menige man i Gestrikland angående upp-
tagandet af ett par grufvor.*

Riksregistr. 1551, fol. 135 v.

Vij Gustaff etc. tilbiude eder, trogne undersäter, våre och cronenes skatskyllige bönder och menige almoge, som bygge och boo udi Gestringelandh, vår gunst och nåde tilförende. Vij haffve förstätt, dannemän, att ther udi Gestringeland udi Huseby sockn haffver varidt bergzbrucking udi förtijden, ther och nu en gruffva uptagen är, som kalles Stigzbogruffvann. Tesliges är och enn gruffva uptagen udi Offvansiö sockn, benempd Brobergz gruffvann; så upå thet att bruckningen udi både för:ne gruffvar[!] motte alffvarligen, menige rijkett till gagn och fordeell, företagen bliffve, therföre haffve vij undt och effterlatid och nu medh thette vårtt öpne breff unne och effterlathe, att I dannemän alle, som udi för:ne Gestringelandh bygge och boo och lust eller villie haffve till att bruke för:ne gruffvor, måge och skole (oss till en behagelig tijd) samme bruckningh frijtt niuthe och bruke uthan all skatt och affgeldh, doch så att I skole bygge eder hytter vedh gruffverne och alle bruke tilhope och lathe oss få löse hvartt lott söloff, som I ther bekommendes varde, för fem öre, effter som thet udi förtijden, then tijd för:ne gruffver brukedes, gulleddt haffver. Och hvar I, dannemän, sådane bruckning eder alffvarligen vele företage, dhå skole I finne oss vare benegne till att hielpe och undsettie eder medh hvad deell I sådane bruckning förnöden haffve. Ther I dannemän eder effter rette måge. Datum Gripsholm 14 Julij anno 51.

Gripsholm den 14 Juli.

*Öppet bref för Strängnäs domkyrka på tionde till dess
iståndsättande efter öfvergången åskeld.*

Efter original på papper i Strängnäs domkapitels arkiv.

Vij Gustaff etc. gøre vitterligitt, att effter Strengnes domkyrkie haffver lijdit stoor schade aff liungeld, thet Gud bettere, dherføre haffve vij aff synnerlig gunst och nåde undt och tillatijdt, som vij och nu medt thetta vårt öpne breff unne och tillathe henne till hielp och upretrelse igen all kyrkiedelen, som opå Rekerne, udi Åkers och Silbo häreder pro anno femptije tu nästkommendes faller, undantagendes ther aff then dell, som socknekyrkieerne och socknepresterne effterlatit är till theres vederlegningh etc.; biudendes förthenskuld alle, som för våre skuld vele och skole gøre och lathe, besynnerligen våre cammererer och fogter, att the icke gøre för:ne Strengnes domkyrokies förmän her emot hinder, platz eller förfong. Ther sig hvar och en effter rette haffver. Datum på vårt slott Gripsholm 14 Julij anno etc. 1551.

Under vårt secret.

Spår af sigill.

Gripsholm den 16 Juli.

*Till Erik Spåre angående utrustningen af ett fartyg till
Elfsborg och tillbaka till Helsingfors.*

Riksregistr. 1551, fol. 136.

Vår gunnst etc. Hvad thinn scriffvelse belanger, Erich Spåre, um thet skep, som vij haffve betalet the Ekenäss borgere enn partt udi, vette vij tig föge annedt till att svare, uthan att thu må ther medh söke och rame

vårtt beste, och effter the, som medt oss ägende äre någre parther udi same skep, icke haffve rådth till att skaffe ther till tackell och tygh och annedt hvadt som förnöden är, kunne vij förthenskuldh lijde, att thu opå våre vegne skaffe och bestelle, hvadt som ther till tiäne och förnödenen vare vill, och lagedt så att thet medt thet alder förste kunne bliffve ferdigt och segelrede, och effter thu alrede haffver besteltt trävercke till ladning opå för:ne skep, therföre såge vij gerne, att thet medt thet alderförste motte bliffve färdigt, och att thu sedann ville lathe göre ther medt enn resse udi thette år till Elffzborgh, och må thu tenckie till att skaffe ther opå icke alleneste trävercke, uthann och så tiäre och beeck, hvilcke partzeler så väll som trävercke västvartt väll tiäne pläge. Och må thu haffve tijtt budh till Dansche eller in udi Påländh till att förskaffe tig någre Palacker, som kunne siude tiäre och beeck effter thet sätt, som the samme partzeler ther i landett siude pläge etc. Och när för[:ne] skep kommer till Elffzborgh, skall dhå her Göstaff Olson then ladning, ther opå är, förlässe och udi sin antvardning anamme lathe, och må thu lathe tage ther igenn ladningh opå för:ne skep utåff vårt salth vij ther liggiendes haffve och lathe förett till Helsingefors och sedan föryttredt eblandh bönderne både udi Nylandh och flerestadz udi Findlandh, ther salth förnödenen är, annamendes therföre igen penningar och allehonde varer, hvad som helst menige man udi thenn landzende kunne åstadkomme. Ther thu må vette tig effter rette, ramendes her medt och udi all annen måtte, som vij tig tilbetro, [vårt beste]. Vij skicke tig her medt enn qvittencia opå thet testemente, som her Jacob i Borgo oss giffvedt haffver. Datum Gripzholm 16 Julij anno domini 1551.

Gripsholm den 18 Juli.

Till Jöns Knutsson [Kurck till Lauko] angående hans förläning och vilkoren för dess bibehållande.

Riksregistr. 1551, fol. 137.

Vår gunst etc. Vij hade väll varidit förorsakede, Jöns Knuttzson, att latid [!] igenkalle någett aff thenn förläning vij tig undt haffve, effter thu icke alffvarligen haffver tagett tig saken före att bestelle um then eriemarcken, såsom vij både tig och flere ther i Finlandh haffve befalett; doch effter thu genom thin scriffvelse förplichter tig her effter vele fliteligere tenckie till att för:ne eriemarck skall bliffve besitten, och att thu elliest vill lathe tig befinne villig till vår och rigsens tiännist, ee hvar man tigh förnöden haffver, therföre äre vij tilfrijdz, att thu förberörde thin förläning beholle må, like så her effter, som thu henne her till haft haffver, hvar thu elliest the stycker medt alffvarsamhett fulkompne vill, som thu oss nu scriffteligen loffvat och tilsagdt haffver, vettendes tig her effter rette. Datum Gripsholm 18 Julij anno etc. 51.

Gripsholm den 18 Juli.

Förläningsbref för Olof Jönsson på två kronans gårdar.

Efter original på papper i R. A.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij aff synnerlig gunst och nåde, så och upå thet vår tro tienere och landbofogte udi Östergötlandt, Oloff Jönsson, sig täss fliteligere och troligere vinleggie skall upå vårtt gagn och bäste udi hans befallning, haffve undt och förlänt, som vij och nu med thetta vårtt öpne breff (oss till en behagelig tijd) unne och förläne honom tesse effter:ne två

crone gårdar, nemplig Grönnes och Saffverödh, hvilcke gårdar Herleff Jörenssohn tilförende aff oss udi förlening hafft haffver etc. Hvarföre biude wij våre fogter etc. Datum på vårtt kon:ge slott Gripzholm 18 Julij anno etc. 1551.

Under vårt secret.

Sigill.

Gripsholm den 23 Juli.

Till Anders Persson angående de underrättelser han inhemtat i Danmark samt om ifrågasatt vederlag för Flätteryd och om kyrkogodsens skattläggning i hans befallning.

Riksregistr. 1551, fol. 137 v.

Vår gunst tilförende etc. Wij haffve aff thin scriffvelse förnummedt, Anders Pederson, hvad kundskaper thin tienere udi Danmarck haffver utspanedt och förfaridt etc. Så kann väll skee, att en partt aff samme tiender finnes så udi sanningen, som thu udi same thin scriffvelsse berörer; doch att hertug Alff skulle bekomme undsetning medt folck udi Danmarck och ther medt oss någon skade göre, förhoppes oss föge haffve opå sigh. Och effter thu haffver skickedt thin tienere till then herredagh, som stå skulle udi Köpenhaffn um Magdelene tijd, therföre see wij gerne, att thu oss, så snart han täden kommer, hvad tidender hann udi samme herredagh förfaridt haffver, beskedeligen förstendiger.

Wij haffve och förstätt utåff thin scriffvelse, huru mycket thet Flatteryd årligen renther, förnimme och så, ath hvad wij skulle giffve Gerdh Jönssonn igenn för samme Flatteryd aff the kircke och clöster godz, dhå skulle wij väll giffve otte eller nije gårdar för the fyre. Så kann thu väll sielff tencke, att thet vore oss för stoor skade, thet wij sådane bythe göre skulle, och förnimme wij, att

the kyrcke och clöster godz udi thin befalning äre mycket för ringe skatlagde, effter prester och muncker medt them udi förtijdenn prackedt och clattrett haffve, och motte thu väll finne rådih till att skattlegge them högre, så att oss kunne skeep aff them nogen god skiäll och icke lathe cronones renthe lenger så bortprackedt vare, och såge vij gerne, att en partt, ther rådih haffve till sädh, motte göre oss udi landgille spannemåll och icke alth smör, som the udi then landzenden her till altijdt giordt haffve. Ytterligere är vår villie, att thu än nu medt thet förste ransaker effter, hvar vij kunne haffve någre godz ath afflate, som icke vore flere än ther äre udi Flaterydh och like med them udi renthen etc.; giffvendes oss oförsumeligen, hvar sådane godz ligge, hvad the hethe och um alle theris lägenheter beskedeligen rette meningen tilkenne. Thette icke försummendes etc. Datum Gripsholm 23 Juli anno domini 1551.

Gripsholm den 23 Juli.

Till Hans Fordell angående ett laxfiske, på hvilket herr Peder i Tuna och två bönder genom osanna uppgifter tillnarrat sig ett kungligt bref.

Riksregistr. 1551, fol. 138 v.

Vår gunst etc. Veett Hans Fordell, atth her Peder, kirckeprest udi Tuna, och två bönder, benempde Michell udi Karleängh och Pelle Pederson udi Alnön, medt lögn aff oss förverffvede ett breff ifiordh um någett laxefiske, liggendes udi för:ne Tuna sochn, udi så mätthe att the lathe oss förstå, thet udi same laxfiske inthet annedt tages än som örelax emellen S. Margarete tijdh och Larssmesse och begärede, att vij them, som för:ne laxefiske bruke pläge, same små örelax emellan förberörde tijd nådeligen effterlathe och unne ville. Och effter vij ther

um berettede aff them vore, ath same små örelax föge drage skulle, lathe vij giffve them vårt breff, att the samme örelax skulle beholle etc. Så är oss undervijst, att emellan för:ne tijder Margarete och Laurentij tages beste laxen, hvilcken för:ne her Peder och the andre för:ne bönder haffve mesth borthe, thet oss föge behager. Biude vij tig förthenskuldh, att thu her um ransake skall medt thet förste, och hvar för:de her Peder och för:ne bönder svickeligen haffve lugitt sigh till vårt breff opå sådane laxefiske, må thu dhå tage breffvett igen och förskickedt till vårt cancellij och medh fijskedt må thu rame och söke vårt beste, vettenndes tig her effter rette. Datum ut supra [Gripsholm 23 Julij anno domini 1551].

Gripsholm den 23 Juli.

Till Abraham [Eriksson (Leijonhufvud)], Erik Håkansson och Olof Larsson angående befordran af några bref från och till utlandet.

Riksregistr. 1551, fol. 139. Enligt »Register opå . . . alle bref . . . » var denna skrifvelse dat. Råfsnäs d. 26 Juli.

Vår synnerlige gunst etc. Är vår villie, käre Abram, Erick och Oloff, att I anamme the breff, som Jörenn Truelson haffver hoss sig och vij haffve latidt tilscriffve Keijserlige Ma:tt och våre sendebudh, her Norman och doctori Andree, latendes same breff komme oss igen tilhonde, och att I för:ne Jörenn sedan oförsumeligen genom natt och dagh medt the breff Keijse[r]lige Ma:tt the Lybske tilscriffvett haffver, till Calmarne skynde vele, förhollendes honom meningen, ath han icke till Lybeck eller Strålesundh utöffver siön sigh begiffve skall, uthan till Rostock eller Wissmar och sedan ther ifrå och till Lybeck, och när han till Lybeck kommendes varder, skall han sig ther icke annerlunde förmercke eller höre lathe, uthan han aff

doctori Andree udi Rursburgh[!] afferdiget bleff medh breffven effter her Norman och the andre, som drage ifrå för:ne Rusburgh[!], för än för:ne doctor Andreas hade bekommett beslutt opå våre verff och ärender, och att the Lybske herrar icke skole förundre, thet Kong:e Ma:ttz breff haffve varidt fast lenge opå vägenn, giffvendes sådane orsack före, ath han medh same breff haffve[r] rest både enestadz och annenstedz, sökendes effter her Norman och the andre, doch ingenstedz them udi vägen upfinne kunnett, och som han nu opå thet sijdzste kom till Rostock eller Wissmar, dhå fick han ther höre, ath för:ne her Norman och the andre Kong:e Ma:ttz sendebudh, som medt honom udi selskap vore, hade ther varidt och giffvett sich therutöffver och hijtt in udi landet. Som han thet förnam, gaff han sich strax (effter för:ne doctoris Andree befalningh) till the herrar udi Lybeck medt the breff, som Kong:e Ma:ttz honom hade latid tilscriffve, hvileke breff han och them skall öffverantvorde och skall begäre scrifftelig bekennessse aff honom, som han same breff leffverer[er]. Hvadt han yttermere skall effterspörije, är honom tilförende nogsampt undervijst och tilkenne giffvett, ther han och må vette sig effterrette. Datum ut supra [Gripsholm 23 Julij anno domini 1551].

Gripsholm den 25 Juli.

Öppet bref på ett jordbyte mellan Kongl. Maj:t och Sten Eriksson [Leijonhufvud], hvarigenom den senare mot åtskilliga andra hemman erhåller tre gårdar i Daga härad af Södermanland och en gård i Närrike.

Enligt G. Anderssons aftryck i Handl. ur v. Brinckman'ska arkivet på Trolle-Ljungby, D. 2 (1865): s. 3—5.

Vii Gustaf etc. göre vitterligitt, att vij aff synnerlig gunst och nåde haffve giordt ett lageligitt jordeskippe

medt oss elskelig vår tro man och öfverste secrete rådt, her Sten Ericksson till Gräffznäs, udi så måtte, att wij haffve uplatidt honum och hans effterkommende ärfvinger till evärdelige äghe tässe effter:ne våre godtz och gårdar, som först är udi Daga häredt en gård, benempd Vaccareby, renter penningar en mark och sexton penningar, korn trij pund och trij spän, smör aderton marker, flesk ett Læ, höns tu och ägg tiugu; item en gård thersammestetz ränter penningar en mark en öre, korn trij pund, smör ett Læ, höns tu och ägg tiugu; item än en gård thersammestetz renter penningar en öre, korn trespen; en gård, benempd Klöffvestada, renter penningar en mark, korn trij pund, flesk ett Læ, höns tu och ägg tiugu; en gård, benempd Fröstuna, renter penningar en mark, korn tu pund och två spän, smör ett Læ, flesk ett Læ, höns ett och ägg tolf; en gård, benempd Kattenäs, renter penningar siu öre, korn ett pund och siu spän, smör fempton marker, flesk sexton marker, höns ett och ägg tolf; en gård, benempd Närdavij utij Närrike renter penningar en öre och otte penningar, jern ett fatt och fyretije ossmuner; en gård thersammestedes renter penningar en öre och otte penningar, jern ett fatt och fyretije ossmuner; än en gård thersammestetz ränter penningar en öre och otte penningar, jern ett fatt och fyretije ossmunder. Ther emot haffver förbe:te her Sten Ericksson vederlagt oss och våre lifzärfvinger till everdelige äghe tässe effter:ne godtz och gårdar, till hvilcke han med arfflageligen tilkommen är, som först är udi Ödebo sockn udi Åkerbo häredt en gård, benempd Mora, renter penningar en öre och fempton penningar, jern siuhundret; item en gård thersammestetz renter penningar en öre och fempton penningar, jern sexhundret; item en gårdh udi Sticklinge renter penningar en öre och aderton penningar, jern siuhundret; item på Sela en gård Valla renter penningar en mark tre öre och sexton penningar,

korn halff siette pund, flesk ett Læ; en gård Nedervalla renter penningar en mark fyre öre, korn trij pund, flesk ett Læ; en utjord i Krasta renter penningar två öre sexton penningar, korn sex spän; item udi Kolbeckx sockn en qvern i Mölnetorp renter miöll sex pund; item ved Norby en gård Siögesta renter korn tolff spen och en gård thersammestedz ränter penningar två öre fempton penningar och korn tije spen. Hvarföre affhände vij oss och våre lifzzerffvinger for:ne godz och gårdar udi Vaccereby, Klöffvestada, Fröstuna, Kattenäs och Närdavij och tilegne them förbe:te her Sten Ericksson och hans effter:de erffvinger til everdelige äghe etc. Datum på vårt slott Gripzholm 25 Julii anno domini tusende femhundredre femtije ett.

Under vårtt secret.

Stockholm den 31 Juli.

Till biskop Botvid [Sunesson] angående flyttandet till Stockholm af ett skåp i Strängnäs domkyrka.

Efter original på papper i Strängnäs domkapitels arkiv.

Gustaff etc. Vår gunst tilförende etc. Effter thet, biscop Bothvedt, vij haffve behoff udi vårt cancellij her på Stockholms slott thet storeskåp, som står udi then cammer utöffver sacherstien ther i Strengnäs domkyrkie etc., hvarföre är vår vilie och befalning, at I vele lathe en snidkere ther i Strengnes tage samme skåp nedh, hvar stycke åtskilt för sig, så att thet icke i nogen motte förderffvet bliffve motte, förskaffendes thet seden, så att samme kijste nu med thenne breffvisere hijt komme motte. Och måge I lathe then snidkere følge med, som samme skåp nedtagendes varder, på thet han samme skåp her

upsättie motte. Thetta I så bestelle vele. Datum aff vårt slott Stockholm 31 Julij anno 51.

Spår af sigill.

Utanskrift: Oss elskelig, vördelig man, biscop Bothvedt udi Strengnes etc. gunsteligen.¹⁾

Olika orter i Juli.

Utdrag ur utgångna skrivelser.

Utan ort den 1 Juli.

Till Bencht Gyltte för Chirstin, Niels Pedersons efftherleffverska, att han lather henne vare nämost um thet hemmen hans rettere haffver sagt henne ifrån, hvar hon förmå[r] göre ther liche och rätt utaff etc.²⁾

Kungsör den 1 Juli.

Till Harald Lache för Börje Hemingzson och Lasse Brodz, att han lather them besittie the torp, som the aff ödismarch uptaget haffve, hvar samme torp icke ligge någon bolby till meens etc.

Kungsör den 2 Juli.

Öpet breff för Hans Bårdskerere udi Elffzborg, att han må bruke sitt embethe frij för stadzens tunge; doch skall han vare Kong:e M:tt med sin konst vederrede, enär ther opå eskiet varder etc.

Svar till her Göstaff um kongens udi Danmarckz schriffvelse her Claes Bilde anlangende, then her Sten,

¹⁾ *Senare anteckn.:* Höglofflig konung Göstaflz befallning om thet skåp, som alle prebenders breff fordome lågo uthi, at föras till Stocholm. A. 1551.

²⁾ Randanteckning: *Mandatum regine.*

han och her Peder Brae samptligen bekommet haffve. Och att the alle opå thet kortteligeste svare till kongens schriffvelse i Danmarch, effter som then copie K. M. honum tilhonde skicker förmeller.

Zedell:

Item att han lather någon oförmercht fölgie then Jören Schriffvere, när han skall göra sin regenskap, så att han icke hugger sin koss med peningerne etc.

[Kungsör] den 3 Juli.

Förschrift för Oloff Pedersson till her Göstaff Olsson um någett arff effter her Larss i Vingh, att han förhielper honum till rette.

[Kungsör] den 4 Juli.

Förschrift för her Michel i Töffvesale til Henrick Claesson, Oloff Trotteson och Mons Iffvarsson um thet velle, som Erick Sonesson hade giordt her Michel i Töffvesale utöffver then förlikning them emellen giordes i Åbo udi någet arff effter hustru Karin till Vijas, att honum her um motte skeep rett.

Till Henrich Claeson, att han förskicker en till Konge M:tt, benäpnd Peder Galle, boendis udi Borgå etc.

Till Anders Smälénninge för Gudmund Håkenson, att han haffver förloff ifrå dravantherne till att bliffve under fenicken ther i Östergötthandh, och att han förlegger honum någonstedz till borgeläge etc.

Samme mening till Erich Håkenson och Oleff Larson för Jören Larson och Peder Monson till att bliffve under fennicken i Stocholm etc.

[Kungsör] den 6 Juli.

Öpet breff för Karll Nielson i Götorp, att han må vare frij för cronones skatt til en behagelig tijd.

Till her Vijdike i Muncketorp, att han icke gör the hammersmeder, som äre ved Löfftingzström, hinder opå vattnet etc.

Svar till Peder Helsingh, att han her effther sielff må finne råd till att förskaffe sig fisk ther ved gården och icke alt lithe till Stocholm. Humble och järn skall han till gårdzens behoff bekomme så myket han haffver förnöden etc.

Öpet breff för Anders Monson opå kyrcketompten udi Arboge, som K. M:tt honum schenckte etc. till evärdelige äghe.

[Kungsör] den 7 Juli.

Till Germund Svensson, att han anammer till sig thet flesk, som Niels Birgeson honum leffrerendis varder och upskicker thet til Stocholm; item att han lather för:ne Niels bekomme 3 eller 4 lester baijesaltt, enär han ther opå fordrendis varder.

Svar till Niels Birgesson, att han lather saköres oxerne komme up till Stocholm, män then små boskap må han leffrere till Kong:e M:ttz gårdar udi Östergötlandh; item att han leffrerer Germund Svensson allenflesken aff sin befallningh; item att han lather frelsislandboerne bliffve okraffde um skaffvelflesk, hvar the icke sielffve them velvilliligen vele utgöre etc.; item att han skall bekomme udi Calmarne the 3 eller 4 lester saltt han till gårdzens behoff begärer etc.; item att bönderne, som smör äre plictige utgöre, skole lathet komme til Calmarne, män vele någre löset för penningar, dhå måge the giffve 2 march örtuger för [L]æ; item att then kompon,

som haffver myntheit the falske penningar, må komme til lösn och bliffve ther i smidien ved Cronoberg, och att med honum upseende haffves motte etc.; item att han vederkennes Kong:e saker med the frelsis landboer, som bo ved landemercket; item att Peder Muremestere må beholle en deel aff tienden, som ved Liungby kyrcke nestkommendis 52 fallandis varder etc.; item att han må beholle then grå hest och giffve K. M:ttz tjänere en annen i staden etc.

Svar till her Ture Trolle, att K. M:tt haffver öffverseet the tu breff, som Karll Holgerson och Bencht Gyltte tilschriffne äre, och sender honum them tilhonde etc.; ithem att han må lathe upskicke the oxer, som han utaff sin förlänningh haffver opå K. M:tz vegna latid upbäre, till Stocholm med the oxer, som Niels Birgeson upskicke skall etc.

Qvicksund den 7 Juli.

Till Sverckil Laxefougte, att han förskaffer till K. M:tz landbofougte, Lasse Bertilson, en god fiskere, som någre laxekar udi Tijsaren upsättie kan.

[Qvicksund] den 8 Juli.

Till Harald [*sic*] Knutsson, att han scall vedherkennes Upvidinge häredt, som Karll Holgerson i förlänningh haffver hafftt.

[Räfsnäs] den 10 Juli.

Till Karll Hålgersson, att han intett scall befatte sigh medh Upvidinge häredt eller någon deell ther aff upbäre her effter, och är Kon:ge M:tt benegen att förläne honom på en annen stadh igen udi Östergötlandh, när han är begärende etc.

Till borgmestare och råd h udi Stocholm, att the Simon Andersson tulschriffveren lathe få ett huss liggjendes bredhe viidh Jacob Bagges huss, ther en timberman benempd Peder boor udi, effter han icke thet annett han begärede byte sikh till kunde fåå.

För hustru Birgitte till Niels Munck, att han lather hånne bekomme en knechtt ther aff Upsale gårdh, som hån begärer och loffver förskaffe en annen i hans stadh igen.

Utan ort den 11 Juli.

Till Lenartt Sölffköpere, att han scall vare utöffver med Mats Stutt thet folck, som lönes viidh Sölffbergett, och schall förskaffe K. M. ett clartt register ther opå.

Till Simon Tulschriffvere, att han lengden upå tullen till K. M. med sikh haffve schall.

Till Niels Munck, att han förständigher K. M., um någon hammer [att] utslå spiick medh viidh Vatnholmen tilpynttedt är, och hvar ther till intett giortt är, skall han dhå med Hans Scriffvere laghe, att then hammer måtte upbygd t bliffve.

Till Isaach Nielson och Pelle Pederson, att Aniieleboor skole her effter giffve halffpartten aff fisken viidh thet laxevarp, som the bruke.

[Gripsholm] den 13 Juli.

Till Hans Olson, att han lather Anders Cock bebreffve K. M. och Hans M:ttz ärfvinger Paijalax gårdh, latendes same breff scriffves på permentt medh 3 hengjende incigler.

[Gripsholm] den 14 Juli.

Till Niels Tulesson och Benchtt Scriffvere, att the lathe byggie en spiickhammer vedh Lindesbergh, ther

man kunne lathe slå allehande spiick; item att the beseer en platz vedh Rådvardha[sic] eller vidh endan opå sijön att byggie en gårdh.

Till Erich Håkensson och Oluff Larsson, att the förskicke till K. M. the breff, som rytze sendebudh haffve medh sigh; item att the förständigige K. M., huru udi then nye bygningh ther opå slottett tilståår.

Fogte breff för Sven Smälénninge opå Gestringslandh.

Till Oloff Joensson, att han schall haffva bergzbrückningen i befallning och ther opå granneligh achte, att K. M. motte skee skääll.

Fogte breff för Jören Arvedhson opå Åkerboo, Gulbergz och Mimmingz häreder.

Pasbordh för Lasse Knutsson till Vestergötlandh att upregistrere knechterne alle ther i landett.

Förschrifft för Oloff Pataij till Måns Nielson, att han honom intett oförretther på thet seglatz han bruker.

[Gripsholm] den 15 Juli.

Till Jöns Månsson, att han schall haffve sitt budh till Köpungz marcknett, ther han varder bekommendes till slacteriidt; item legefölk schall han få i Stocholm, som nu äre kompne ifrå Finlandh; item att the murancker och fenstergalrer skole brukes udi then nye muren och icke effterlates M. Povell.

Till Niels Munck, att han förständigiger K. M., huru många penningar han behöffver löne knechterne medh, som arbethe ther i Upsale på bergett; the penningar schal han bekomme udi K. M:ttz renttecammer.

Till Joen Scriffvere, att han leffrerer Germundh Svensson thet ålene flesk han scriffver um och Germundh förskicker thet till Stocholm; item oxer till slachterij, som faller udi Möre, schall leffvereres till Calmare slott.

Till Germundh Svensson, att han oförsumeligen tilpyntther thet nye skep med tackell och annen tygh; item thet köpte clåde beredt brandgule, the siu stycker brune beredde och the fem stycker oberedde skole skickes till Stocholm, thet annett schall han behålle. Latius in conceptis.

[Gripsholm] den 16 Juli.

Till Lasse Larson, att han med Sven Nielsons karler och oleffvereredhe penningar för spanmål giffver sigh til K. M.

Till Joochim Bulgrijn, att han förstreckar Karll Hålgerson så många penningar aff föryttredt spanmålz, som han behöffver löne K. M. krigzfolck medh. Latius in conceptis.

Till Karll Hålgerson, att K. M. haffver latet tilscriffve Jacchim Bulgrijn, att han skall förskaffe för:ne Karll aff spanmåls penningar så mycket han behöffver löne folkett medh, som obetalede äre; item haffver Kon:ge M:tt igenkallet Upvidinge häredt och vill Hans M:tt förlåne honom ett annett häredt igen udi Östergötlandh.¹⁾

[Gripsholm] den 18 Juli.

Till Anderss Erichson, att han haffver sitt budh på vägen och lather tage till Kegelholm ett hundrede oxer oc tiugu köör, som skickes ifrå Vermelandh; item att han oförsumeligen förskicker til Hareld Lake och Seffrin Småsven ett breff lydendes opå för:ne oxer och köör.

Till Jacchim Bulgrin och Anderss Smålenninge, att the förlägge the knechter udi Vadstena äre, hvar the kunne.

¹⁾ Jfr ofvan, s. 275, under den 10 juli.

Till Biörn Pederson, att K. M. haffver laterdt vederkennes thet öijefiske udi Sorunde sockn.

Till her Månss Johansson och Axell Nielson, att the ransake um någre godz, som hustru Elin till Graby schall tilhöre, som är Långeviick, Öxneviick, Gellerskulla, Navelsviick och Mulaglo och sedhan förständig K. M.

Öpit breff för Henrick Humalainen i Åbo på en tomt thesamme städz etc., som Kong:e M:tt honom solde för 70 march.

Öpit breff för Oloff Jönson, landbofougte i Östergötland, på tesse 4 crone gårdar Schelleröd, Grönäs, Saffneröd och Balletorp till en behagelig tijd att beholle.¹⁾

[Gripsholm] den 19 Juli.

Till Alexander Koperslagere, att han anten sielff drager till Stocholm eller förskicker ther häden någre aff sine dränger till att slå någon takkopper etc.

Försvarelsbreff för Anders Schriffvere på then diekne han slog i hääl udi Stocholm etc.

Öpit breff till the bönder, som thet öije fiske udi Sorunde sockn bruke pläge, att the svare Anders Hanson her effter till then fisk ther aff kommer på K. M:ttz vägne.

Till Henrick Schreddere, att han föryttrer K. M:ttz trån och anamer för hvart åhm 30 march och icke minne, förbytendes K. M:tt annat godz therföre igen; item att han förskicker till Hans M:tt ett stycke aff thet fransösiske cläde, seden skall han få vethe, hure dyrt K. M:tt vill beholle samme cläde; item behager K. M:tt, att han haffver budet Aren vhon Pein 5^{1/2} fat jern för ett stycke vestfelisk; item att han ramer K. M:ttz beste

¹⁾ Jfr s. 267 ofvan.

om thet clåde och andre partzeler, som han till Vijborg beställe skall.

Till Oloff Trotteson, att han later then Peder Eest bliffve aldelis umbevaret, effter K. M:tt haffver anamet honom udi sin tjenst; item att han giffver K. M:tt tilkenne, om han haffver något eekevercke i förråd till then galleije han skall byggie låte.

[Gripsholm] den 21 Juli.

Svar till Jochim Bulgrin um then undsetning han bönderne med spanmåle giort haffver, att K. M:tt thet behager, men att han icke kan bekomme par oxer för minne än sexton spen rog och korn tilhope, thet synes K. M:tt vare sielsindt etc. Latius in conceptis.

Förskriff för Bencht Schriffvere på Koperbergit till Erich Michelson och Jöns Person, att the förhielpen honom till, att han motte beholle then fierde part aff hans broder udi thet hemmen honom tilkomme tridie deler tilförende.

[Gripsholm] den 23 Juli.

Förskriff för en bonde, Esbiörn Påvelson, till her Göstaff om hans syskenebarn, som honom hans gård ifrå vellet haffver etc.

Svar till Peder Olson, att K. M:tt vill beholle then fisk, som Axell Nilson pläger tage aff the båter, som liggie udi schärenn och fiske; item att han sampt Lasse Doblere och en aff the smeltere vid Hökhuffved giffver sich till K. M:tt till Stocholm.

Hertigh Erichz breff till M. Påffvel om then takkoper och annen deel, som han begärer till bygningen, skall alt bliffve bestyrt, men till snidkere är ingen råd; item att han seger Nils Munck och Jöns Schriffvere till, att

the late hugge nu i tijd thet vercke, som snidkerene skole arbete utaff, latendes thet ligge och torckes, till tess thet brukes skall etc.

Till Abram Erichson, att han ville late then snidkerekere, Hans Bödker, komme till M. Påffvel i Upsale, som honom tientt haffver.

Till Lasse Olson, att han sender Anders Schriffvere till K. M:tt med thet förste.

Till Jören Jönson, att han tager böter för then pijge, som med sin broder legat hade, effter hon gjorde thet nödig.

Till Erich Dalekarl, att Kong:e M:tt haffver skencht hustru Kirstin Nils Kockz thet affrad, som hon står tilbake med pro anno etc. 51, som är 6 spen korn och $\frac{1}{2}$ pund flesk.

Räfsnäs [den 26 Juli].

Pasbort för Nils Jäsperson att bekomme fritt skiudzhester, när han drager aff och till ibland K. M:ttz schyttere her i Upland.

Förläningsbreff för Nils Jäsperson på Venehered i Vestergötland med alle skatte och cronebönder och all kong:e ränte till en behagelig tijd.

Stockholm den 31 Juli.

Till Lasse Doblere, att han giffver sich till K. M:tt med thet förste.

Stockholm den 3 Augusti.

Till Gustaf Olsson [Stenbock] angående Jöns Skrifvares anställning såsom uppsyningsman öfver Kongl. Maj:ts varor i Elfsborg samt om en svarsskrifvelses aflåtande till konungen af Danmark.

Riksregistr. 1551, fol. 140 v.

Vår synnerlige gunst etc. Vij gifve eder tilkenne, käre her Göstaff, att vij haffve nu latid handle medt Jöns Schriffvere och haffver han loffvedt och tilsagdt oss fliteligen opå våre varer ther i Elffzborgh her effther ackte vele, och effther vij förnimme, att han icke skall haffve förståndh till att föryttre same varer, vele vij väll framdelis finne rådth till någon annen, som them föryttre skall. Och vele vij inthedt mere opå legge thenne Jöns än som han kan väll bestå, som är att han våre varer udi alle partzeler, som våre fogter ther i Elffzborgh leffverere till rätt upbördh, anamme och qvittere skall och them sedan ackte och förvare, så att the icke förderffves, så lenge thenn varder anammendes aff honom same varer, som them opå våre vegne föryttre skall, och så snart thenne Jöns till Elffzborgh kommer, dhå må then Jörenn Schriffvere leffrere ifrå sigh, hvadt som han upburidt haffver, och för:ne Jöns till inventarium, och see vij gerne, att I sedan förskaffedt, så att för:ne Jören kommer till oss medt the peninger han upå våre vegne upburidt haffver och medt sin regenskap, och motte I endeligen förskaffett, att han anthen følger eder, eller och att I haffve någon viss karll medt honom, som oförmerckt kunne haffve acht opå, huru han sick skicker, effter som vij eder tilförende ther um haffve latidt tilschriffve.

Vijdere, käre her Göstaff, ändock vij förmode, att I väll hade fogeligen kunnett svare kongen udi Danmarck uthan vårt betenckende till then förscriffth hann

hade latidt giffve the Landzkrona borgere, haffve vij doch, effter [I] vårt rådth therutinnan begäre, latidt stelle ett concept till kongen udi edertt namn och skickedt eder her innelucht tilhonde. Hvadt I ytterligere till saken göre skole, försee vij oss, att I ther medt måtten [vårt bästa] ramendes varde. Gud eder befalendes. Datum Stocholm 3 Augusti anno domini 1551.

Stockholm den 4 Augusti.

Till Joachim Bulgrin angående Sven Skrifvare och om anskaffandet af koppar.

Riksregistr. 1551, fol. 141 v.

Vår gunst etc. Som thu udi thin schriffvelsse lather förstå, Jochim Bulgerin, att [thu] then Svenn Schriffvere haffver opå nytt latidt insättie, så förundrer oss, att thu thet giordt haffver, effther vij lathe ju tig scriffteligen tilbiude, att thu inthet skulle vijdere honom um hans sack sielff bekymbre, uthan att vij ville sielffve förhöre saken eder emellan etc. Hvarföre är än nu vår villie och befallning, att thu lather honom löss, dock så att han bliffver udi then borghen, som han tig stälthe then tijdt thu honom till oss upskickede etc.

Vijdere som thu och giffver tilkänne, att thu udi hans gårdh någett tingest funnett haffver, som oss skall tilhöre, så må thu thet lathe väll förvare opå en rett och till vijdere beskedh, men så myckett honom tillhörer må thu alth lathe honom igen bekomme etc.

Yterligere haffve [vij] ingen rådth till att skaffe tigh någon kuper her ifrå Uplandh; therföre see vij gerne, att thu sielff vilth finne rådth till att skaffe tig kuper anthen opå Åthvidsbergh eller annerstedz udi Östergötlandh, synnerligen så myckett thu behöffver till thet lille tack och rennerne, och hvar thu icke så mycken kåper

bekomme kant, må thu dhå lathe täcke för:ne huss medt håltegeell emott höstenn, opå thet att muren icke motte aff regn eller sniö bliffve förderffvett etc. Vettendes tigh här effther rätte. Datum Stocholm 4 Augustij [!] anno 1551.

Stockholm den 5 Augusti.

Till Sten [Eriksson (Leijonhufvud)] och Gustaf [Olsson (Stenbock)] angående gränshandeln med Danmark och Norge, om fisket i skärgården utanför Elfsborg och fisktillförseln från Danmark samt om den senares närvaro vid det möte, till hvilket han kallats af Kongl. Maj:t.

Riksregistr. 1551, fol. 142. Förut tryckt af A. A. von Stiernman i Saml. utaf kongl. bref . . . ang. Sveriges rikets commerce . . ., D. 1 (1747), s. 124—125.

Vår synnerlige gunst etc. Eder förtäncker väll, käre her Steen och her Göstaff, att vij tijtt och offte opå thet flitigeste eder rådt och förmanedt haffve um thet upseende ther vedh grentzerne, och att oss icke haffver synts rådeligit vare, att man skulle tilstädie the bönder, ther boo uth medt grentzerne både udi Sunderbo, Vesbo, Kijndh, Marck och flerestedz vedh then danske och norske grentz, att drage till Danmarck eller Norge medt så myckett feethe varur, som the ther häden släpe och them udi händerne tilföre pläge, utaff hvilcken tilförning the danske köpstäder vedh grentzen, synnerlig Vårdberg och andre, som nu besichtes myckett förstärckte och förbättrade, och tvertt um våre köpstäder vedh grentzen aff sådane utförning fast försvagede bliffve. Så är tilbefruktendes, att hvar sådant bliffver alth för myckett effterlatidt, vill thet bliffve våre köpstäder icke alleneste till stoor skade och förderff, uten och tilleffventyrs aff then tilförning och förbättring the fremmende her aff rijckett hafft haffve kunne the få mackt och tilfålle att öffver-

falle oss Svenske och ther medh göre oss igen all skalckheet och förräderij etc. Hvarföre är än nu vår nådige villie och begären, att I vele finne rådh till, thet förberörde våre gode varer icke här effter, så myckett som här till skedt är, aff rikett til för:ne danske och norske städer utföres motte, uten att våre bönder, som något gott haffve att sälie, motte ther medt sökie till våre egne köpstäder ther nidre i landett och them undsetning göre medt hvadt the åstad komme och föryttre vele. Och mätthe man och så handle medt borgerne, atth the lathe bönderne få väll lijke och skääl för hvad deell the in udi köpstäderne före, upå thet bönderne motte sielffve få lust och villie heller att handle medt våre egne köpstadmän än medt danske.

Vij haffve och förnummidt, att i Danmarck är än nu på nytt skedt almenneligit förbudh um thenn skaff fisk udi så mätte, att hvarcken Schaboerne, Lessieboerne eller andre måge söke till Elffzburg medh theres fisk etc. Så kunne I väll tänckie, hvadt mening ther under vare skall, och hvadt gott naborskap ther medt sökies. Och förmode vij, käre her Göstaff, att I haffve nogsampt och väll förstätt vår mening um thet fijske ther udi skäriegården vjdh Elffzborgh. Så såge vij gerne, att medt alsom störste fljtt tiltäncht bliffve motte um sådane fijske, och att I ändeligen ville förskaffet, så att menige man utöffver alt Vestergötlandh kunne bekomme så mycken fijsk udi Elffzburg, som the förnöden haffve, upå thet att the icke för sådane trong skuld på fijsken skole nödgas anthen the danske eller norske städer besökie. I vele och så giffve oss tilkänne, huru I haffve bestält um same fijskie och [huru] monge skuther ther till brukes; tesligeste huru bestält är um then marcknedt vjdh Vatzände, och um the Elffzburgz borgere tänckie något till att besökie same marcknadtt medt tilförning och undsättning med fijsk och annedt hvadt the bönder behöffe,

som same marcknadt söke pläge etc. Gud eder befallendes. Datum Stocholm 5 Augustij [!] anno etc. 51.

Zedula.

Ändoch, käre her Göstaff, att vij haffve latid förscriffve eder till oss till thet möthe her beramedt är, kunne vij lijkeväll icke fullleligen vette, um thet skall vare rådeligit, att I giffve eder så longt opå thenne tijd ifrå thenn landzende; doch um I kunne förnimme icke någon farligheet ther opå ferde våre, så see vij då gerne, att I medt the andre godemen motte her tilstädes komme, förmodendes, ath [I] her udinnan hvadt som och saken och lägenheten fordrer betenckendes och ramendes varde. Datum [ut supra].

Stockholm den 5 Augusti.

Till borgmästare och råd i Jönköping angående betalning för ett parti finska gäddor.

Efter en i Kongl. Vitt.-, hist.- & ant.- akad. förvarad afskrift af originalet i Jönköpings stadsarkiv.

Gustaff etc. Vår gunst tilförende etc. Eder förtencker väl, dannemen alle, borgmestere och råd udi Jönecöping, hvickit gnall ther var udi eders stad, seenest vij ther stadde våre, om fisk, terutaff vij bliffve förursakede, upå thet vij ville komme eder med fisk till undsettning, att skicke till eder en hop finske gädder, hvicke vij väl hade kunnet behollet her udi Upland, hvar vij för sådane gnall skuld, som hos eder upå färde var, och aff vår egen god villie ther med icke hade velet eder hielpe latid etc. Så förnimme vij, att samme gädder aff eder föge achtas, uten I mene, att vij anten skole giffve them bort ther för halfft verd, eller the skole ligge och förderffves, hvicke eders meening vij fast ogille. Och

effter I haffve varid orsaken till, att vij sådane gädder
tijt nid skickede, terföre skole I vare förtänchte att be-
tale oss them uten all genseijelse, så frampt vij med eder
förlijkes skole. Ter I eder effter rätte haffve. Datum
Stocholm 5 Augusti anno etc. 51.

Sigill.

Utanskrift: Till oss elskelige våre trogne undersåter,
borgmestere och råd udi Jenecöping etc. gunsteligen.

Stockholm den 9 Augusti.

*Till Nils Tuleson angående Arbogaåns rensning och om
spikhamrars uppsättande i bergslagen.*

Riksregistr. 1551, fol. 143 v.

Vår gunst etc. Äär vår villie och befallning, Niels
Tuleson, att thu med thett förste skall förskaffedt, thet
the olagelige fiskevercker, som udi Arboga åån bygde äre,
motte borttriffves och afflagde bliffve. Sammelunde såge
vij gerne, ath thu och Bencht Scriffvere ville förtänckte
vare att lathe upsettie någre hambrer vedh jernbergen
och ther strax lathe smide allehonde spijck och hvadt
annedt smide man behöffver, effther vij förmode, ath man
sådane smide uppe vedh bergen medh ringere umkost
åstadkommer än vedh the hambrer, som man haffver vedh
Arboga etc. Vij ville och gerne vette, huru vedh bergen
och flerestedz udi thin befallningh tilstår. Må thu för-
thenskuldh oss ther um medh thet förste förständigige;
ingelunde thette försummendes. Datum Stocholm 9 Au-
gustij [!] anno etc. 1551.

Stockholm den 10 Augusti.

Quitto för Peder Olsson och Jakob Hytteskrifvare på inlevereradt silfver.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1521—1560 i K. A.

Vij Gustaff etc. gøre vitterligitt, att vij udhi egen kongelige persone på vårtt slott Stocholm then 10 dagen Augusti anno etc. 51 haffve annamedt aff vår dreng Peder Olsson fem lodh sölff och ett qvintin, som utåff nye ryningen, som ligger offvan prestegården vedh Sala kyrckie, kommett ähr, hvilckett sölff för:de vår dreng upburidt hade aff vår tienere Jacob Hytteschriffvere upå Väsby thenn 8 Augusti anno supra scripto etc. Hvarföre giffve vij för:ne Jacop Hytteschriffvere her medt qvitt och frij för allt yttermere tiltael um för:ne sölff; och thess till yttermere vjisse lathe vij trycke vårtt secrett etc.

Gustavus.

Stockholm den 10 Augusti.

Quitto för Peder Olsson och Lennart Germundsson på inlevereradt silfver.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1521—1560 i K. A.

Vij Gustaff etc. gøre vitterligitt, att vij udi egenn kongelige persone på vårtt slott Stocholm thenn 10 Augusti anno etc. 51 haffve annamedt och upburidt aff [vår] dreng Peder Olsson fem lodt trij qvintin sölff, som utåff fleske ryningen kommett var, hvilckedt sölff för:de vår dreng upburidt hade aff vår tro tienere och sölffköpere Lenardt Germundzson opå vår gårdh Vesby then ottende dagen Augustij [!] anno supra scripto etc. Hvarföre giffve

vij för:ne Lenardt her medt qvijtt och frij för allt yttermere tiltaell um för:ne sölff. Och thess till ytterme[re] vjisse lathe vij trycke vårtt secrett etc.

Gustavus.

Ekolsund den 11 Augusti.

Till Per Brahe med kallelse för honom att i konungens frånvaro begifva sig till Stockholm.

Riksregistr. 1551, fol. 144.

Vår synnerlig gunst etc. Vij giffve eder tilkänne, käre her Peder, ath vij nu storligen behöffve eder opå Stocholms slott udi vår fråvare. Haffve vij och latijdt Jören Norman, Erick Håkonson, doctor Anders, Valentin, Clemett Hansson och Oloff Larsson förstå någre ärender, som vij gerne såge, att I sampt medt them medt thet alder förste öffverväge och berådslå ville. Hvarföre är vår gunstige villie och begären, att I eder till för:ne Stocholms slott oförsumeligen giffve ville, och när I titt komme, varde för:ne våre trogne män och tienere eder vjrdere udi saken vår mening giffvendes tilkänne. Gudh edher befallennes. Datum Ekolsundh 11 Augustij [!] anno etc. 1551.

Hacksta den 12 Augusti.

Till fru Anna [Arvidsdotter Trolle] till Aspenäs angående några omtvistade utjordar.

Riksregistr. 1551, fol. 144 v.

Vår synnerlige gunst etc. Vij haffve bekommett eders schriffvelsse, käre fru Anna, udi hvilcke I begäre, att vij vele efftherlathe, thet the vrether, som clandrede

äre ifrå Endesta, måge bliffve under same Endesta, effthersom the ther till aff ålder legadt haffve etc. Så kunne vij föge annedt ther till svare, uthan oss förhoppes, att vij haffve icke latid affhende eder eller någon annen uthan lagh och rätt anthen jordh eller annedt, hvadt thet helst vare kan; kunne vij och väll lijde, att I söke lagh [och] rätt um then jordh, som I lathe förstå clandret vare ifrå för:ne Endesta, och hvar I medt breff och skiäll kunne bevijsse, ath samme jordh eder lageligen tilkommer, äre vij doch icke tilsinnes lathe eder therutinann udi någon måtte skee förkortt eller orätt, vettendes eder her effther rätte. Gud eder befallendes. Datum Hakestade 12 Augustij[!] anno etc. 51.

Hacksta den 13 Augusti.

Till Nils Tuleson och Bengt Skrifvare angående en afvelsgårds anläggande vid Rossvalen samt om allmogens arbeten vid Kopparbergs grufva.

Riksregistr. 1551, fol. 145.

Vår gunst tilförende etc. Vij haffve förstätt utaff eders schriffvelsse, Niels Tulsson och Bencht Schriffvere, att ingenstedz udi Lindesberglagh skall finnes bättre lägenhett till att uprette affvell och bygge säthes gård, än vedh Råsvar, hvilckett vij och väll tro kunne. Såge förthenskuldh gerne, att I ville finne rådih till att skaffe oss en godh karll, som ther till vårtt behoff medt thet förste bygge och bruke ville, och kunne vij väll täncke, att till Råsvar är icke mycken engh, all thenn stundh the jern bergzmen monge engestycker ther ifrå under sig rappedt haffve. Så kunne man doch medt tijden lagett, ath same engestycker motte komme till för:ne Råsvar igen; försee vij oss och, att ther väll står rådih till atth rödie skogen borth och tilpynthe igenn i

staden så mycken engh, som man sigh väll medt hielpe kann.

Ytterligere som I giffve tilkänne, att bönderne icke haffve råd h till heller vele holle thenn watuösten udi Kopperbergzgruffven vedh macht her effther lengre än udi fiorthen dager, så förnimme vij, att ther finnes väll någre eblandh them, som ovillige äre och göre thenn menige hoop ovillige medh sig; synes oss och, att I icke heller vele tage eder sakenn alffvarligen före, uthan loffve flux rundt uth medt orden och fulfölge doch föge sådane lyffthe medt gerningen, och hvar I icke ville göre eders flijtt till saken, motte I dhå thet seije och icke holle oss uppe medt lösse förtröstningar etc. Vij kunne och väll tänckie, att thett vill vare bönderne besvärligt att arbethe lenge för oss uthan någon lön, therföre kunne vij lijde, att I qvittere och tilgiffve them, som arbethe, så myckett aff theres årlige skatt och utskyller, som the medt theres arbethe göre like och skiäll före; vettendes eder her effther rette. Datum Hakestade 13 Augustij [!] anno domini 1551.

Zedula.

Vij haffve latidt tilschriffve menige man udi Lindesberg och Nora sockner och skicke eder her medt breffvedt, hvilckett I medt thet förste för them måge förkunne lathe, giffvendes oss seden tilkenne, hvadt the till saken göre vele etc.

Stockholm den 14 Augusti.

Till menige man i Östra och Uppvidinge härad angående dagsverkens utgörande till slottsbyggnaden i Kalmar.

Riksregistr. 1551, fol. 146.

Vij Gustaff etc. tilbiude eder, trogne undersåter och dannemen alle, som bygge och boo udi Östre och Up-

vidinge hereder, vår gunst och nåde tilförende och giffve eder her medh tilkänne, att vij förnummedt haffve, thet somblige eblandh eder lathe sich fast ovillige befinne till att göre edre dagzvercker till vår och cronenes bygningh, som vij udi Calmarne lathe haffve förhender. Så effter thett vij haffve gunsteligen effterlatijdt eder någen medell på same dagzvercker udi så måtte, att hvar icke gör mere än fyre dagvercker udi then stadh hvar man sex dagzvercker göre boorde, förundrer oss förthenskuldh I eder emott sådane gunst otacksamme och ovillige förnimme lathe, hvarföre vij eder än nu vele förmanedt haffve, att I betencke och rette eder sielfve i saken, hvar man välvilligen utgörendes udi thetta år fyre dagzvercker till för:ne vår och cronenes befestning, ee när eder ther um opå våre vegna tilsagdt bliffver. Ther I eder effter rette skole, så frampt I vele göre thet oss behageligt är. Datum Stocholm 14 Augustij[!] anno 51.

Vallby den 17 Augusti.

Till Gustaf [Olsson (Stenbock)] angående herr Claus Bille, om ett Kongl. Maj:ts skepp, som seglat utrikes, om arfvet efter Mikael Bösseskytt och om utväxling af en dansk fånge.

Riksregistr. 1551, fol. 146 v.

Vår synnerlig gunst etc. Vij kunne opå thenne tid, käre her Göstaff, inthet synnerligit eder föregiffve um thenn handell, som her Claus Bilde anlanger, uthann oss synes likast vare, att I må nu lathe saken falle, till thess I ther um aff oss vijdere beskedh varde bekommes.

Hvad eders schriffvelsse belanger um vårtt skep, som Anders Ericksson är opå utländes, vette vij icke annedt til svare, uthan att um samme skep är kommett tijtt till

Elffzborgh, må I dhå lathe komme ther opå en hoop salth och laterdt ther medt löpe till Stocholm; hvar och för:ne skep tijtt icke kommett är, uthan framdellis och seenth opå hösten ther komme kan, dhå må thet bliffve liggendes för Elffzborgh udi vintherläge, så kan man opå föråret, hvar så behoff görs, åther brukadt vestvartt.

Vijdere, käre her Göstaff, kunne vij lijde, att then Mickell Bysseskytters erffvinge må bekomme någett aff hans efftherlathne ägedeler, så myckett som eder sielff synes lijckt vare.

Ytterligere äre vij tilfrijdz, att I lathe her Claus få sin diurskytte igen för then svenske karll, som han fengtlig haffver. Sedan varde I väll förnimmendes, um han sig tacksam ther emott vill lathe befinne. Gudh eder befallendes. Datum vedh Valby 17 Augustij[!] anno domini 51.

Vallby den 17 Augusti.

Till menige man i Noraskogs, Lindesbergs och [Nya] Kopparbergs bergslager angående brukningen af nyupptäckta kopparfyndigheter.

Riksregistr. 1551, fol. 147. Förut tryckt af C. G. Kröningssvärd i Diplom. Dalekarlicum, D. 3 (1846), s. 126—127.

Vij Gustaff etc. I vette väll, käre undersåther, att vij offthe haffve udi thin [*sic*] bäste menningh latid edher gunsteligen förstå, tesliges haffve vij och befaledt våre fogter, att the eder flitteligen undervisse skulle, hvad nytte och fördeell menige rijkett så väll som I sielffve haffve motte utaff the bergverck, som här udi rijkett och synnerligen hoss edher finnes och opåfårdhe äre, hvar sådane bergverck så flitteligen bliffve elliest achtade, som them borde vare achtadt, och effther nu hoss edher kupperbergh upfunnedt är, utåff hvilcket bättre näringh och

berningh är förmodendes än utaff thet järnbergh, som I här till brukedt haffve, finnes och icke heller opå thenne tijd her i rikett monge kopperbergh, som man bruke kan, och är her för[then]skuldh opå sådane malm stoor breck och mangell; therföre haffver oss syntz myckett nyttugt, att samme kopperbergh, som hoss eder upfunnedt ähr, medt alsomstörste flijth och vinlegningh brukadt bliffve, och haffve [vij] nu befaledt våre fogter, att the opå våre vegne skole eder behielpelig vare udi alle motthe, att sådane bruckning kunne gå flux för sigh. Så ändock förståndige män, hvilcke våre förmaninger och undervissningar till gode anammedt och them retteligen förstätt haffve, väll göre, hvad som them böör och befaledt bliffver, haffve vij doch förstätt, att en partt utåff edher myckedt siel-sinde och ovillige äre både till sådane kopperbruckning och elliest till alth annedt, som eder till edertt och menige rigsens beste undervist och tilkennegiffvett bliffver, hvilckett oss inthet väll behager. Så vele vij eder, som medt någen olydne och oachtsamhett her till haffve edher förnimme lathedt, än nu alffvarligen förmane, att I her effther vele tenckie annerlunde till saken, lathendes eder finne välvillige till för:ne kopperbruckning effther eders förmögenhett, och förhoppes oss, att I skulle befinne medt tijden, thet sådane kopperbruckningh skall vare eder nyttugere än then järnbruckningh, som I her till dagz alle brukadt haffve, och hvar I offteberörde kopperbruckningh vele edher alffvarligen företage, dhå skole I vår hielp och bijständh udi alle motte ther till aff oss förmode etc. Datum ut supra [vedh Valby 17 Augusti anno domini 51].

Tynnelsö den 19 Augusti.

Frälsebref för borgaren i Åbo, Knut Kappe.

Riksregistr. 1551, fol. 148. Jfr *ibid.*, fol. 164 v., der samma bref är under dat. 19 Sept. ånyo infördt utan väsentliga olikheter i öfrigt. Förut tryckt af A. I. Arwidsson i *Handl. t. uppl. af Finl. häfder*, D. 8 (1856), s. 79—82.

Vij Gustaff etc. gøre vitterligit, att vår tro undersåthe [och] borgere udi Åbo, Knutt Kappe, haffver oss udi underdånighet forstå latidt um någre godz och gårder udi Findland, som honom genom lagligit arff med hans hustru, Margrete Niells dotter, skulle vare tilfaldne, opå hvicke godz för:de hustru Margretes [framlidne] föeldrer tilförende konung Karls, salige i hugkommelsse, frelsesbrefff bekommet haffve, och effter för:ne Knutt Kappe icke aff adell födh är, therföre han opå [thet] underdånigeste aff oss begäredt haffver, att vij och så honom frijhet och frelse på samme godz gunsteligen unne och effterlathe ville och samme frelse medt vårtt öpne breff stadfeste och bekrefftige etc.; hvarföre vij aff synnerlige gunst och nåde, så och för thenn villige hulle tro tjenst, som för:ne Knutt Kappe oss och vårtt rike Sverige her till dagz bevijsst haffver och än nu yttermere sikh förplichted haffver vele troligen bevisse och gøre oss, våre unge liffzärffherrer och Sverigis rijke, så länge han leffver, haffve undt och giffvit, som vij och nu medt thette vårtt öpne breff unne och giffve honom och hans effterkommende ächte barn och ärfvinger frijhet och frelse på the godz och gårder, som honom med arff, gifftermål eller annedt lagefong med för:ne sin hustru (doch thet som tilförende frälse är eller varidit haffver) tilkomme kan och giffve honom her med sköld, hielm och skiölde merckie, som är ett svartt oxehuffvud, like som thet her udi förtecknedt är, opå thet han och hans effter:de rätte ärfvinger same godz under rätt frälse (like som andre frälsemän her udi vårtt rijke)

till vår och cronones tjäniste niute, bruke och beholle må, doch med sådane förord, att han och hans effter:de ärfvinger effter honom skole vare och bliffve oss, våre unge lifzherrer och menige Sveriges rijke hulle, trogne och rättrådige undersåter och sich udi alle motte till land och vatn genom natt och dag emott våre och rijcksens fijnder, e hvar som helst behoff görs och [the] tilkraffde bliffve, uthan all gensegn välvilligen, troligen och manligen bevisse, bruke och befinne lathe;¹⁾ tesliges troligen varne och affvende vår, våre arffvingers och menige rijcksens skade och förderff, ther han eller the någet slicht förfare kunde; item vårtt och theres beste och gagn altid söke och förfordre effter sin ytterste macht och förmåge och som trogne villige tienere och undersåte[r] emot sin rätte konung och öffrighet befinne lathe. Hvar och [så] skedde (thet Gud nådeligen affvende), att någre våre fijnder eller ovenner her inrijkes eller utrijkes ville sig med någon uppenbar eller hemlig stemplan eller undersättning emott oss eller våre unge lifzärffhershkaffer upsettie, förbinde, rothere eller förknippe, då skall för:ne Knutt Kappe och hans ärfvinger vid theres äre och redelighet sich altid befinne lathe på theres sijde och hoss them, som oss och våre unge lifzärffhershkaffer medt tro och äre mene, och thenn annen hopen, som vår och våre lifzärffherre[r]s skade och förderff efftherstå eller under ögen vare vele, med lif och macht emotstå vid sin äre, redelighet, christelige tro och sanning, som han oss och våre lifzärffvinger svoredt och tilsagdt haffver och hans förplictelse breff oss ther opå giffvett vijdere förmelder, att han tesse för:ne articler obrotzligen och ärligen holle skall etc. Biudendes her med våre fougter och alle andre, som för våre skuld vele och skole göre och

¹⁾ Jfr »Register opå . . . alle bref . . .»: 'Item att Knut Kape är blefvin frij för cronones tjeniste i sin lipsstidh' hvilken anteckning torde afse det här nedan under 10 Sept. tryckta brefvet.

lathe, att the förne Knutt Kappe eller hans ächte barn och ärfvinger icke her emott göre skole något hinder eller förfongh. Datum Tynnelsze 19 Augustij[!] anno domini 1551.

Tynnelsö den 22 Augusti.

Till Gustaf Fincke angående företagna och än vidare planlagda nyodlingar, om ridfogdarnes i hans befallning redovisning samt om ett hans fiske och om underrättelsers inhemtande rörande ryssarne.

Efter orig. på papper i R. A. Jfr Riksregistr. 1551, fol. 149 v., och Gustaf Finckes kopiebok (Skokloster saml., folio N:o 66), bl. 70. Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. uppl. af. Finl. häfder, D. 2 (1848), s. 316.

Gustaff *etc.* Vår gunst tilförende *etc.* Vij haffve förstått utaff tin skriffvelse, Göstaff, att bönderne udi tin befallning vele tage sich saken allffvarligen före med thenn eriemarck, hvickit oss väl behager, och såge vij gärne, att thu och ville förfoge tich till Norrebottn och lägge tich vinning um, att then eriemarcken udi Korsholms län motte och bliffve besitten, effter som thu udi tin skriffvelse föregiffver, eehvad råd ther till finnes kann. Vij haffve och effter tin begärenn latid tilskriffve fougten udi Korsholms län, Jon Bagge, att han tich med schiudzreesser och andre nottorffter, när thu tijt i landet kommer, förfordre skall.

Sammelunde haffve vij och nu latit tilskriffve the ridfougter udi Nyeslottz län, att the skole leffverere hvad som the upbäre ther aff länet till Helsingefors, och sielffve skole the och her effter göre reede och rekenskap (för thenn deel the upå våre vägne upbäre) in udi vår kong: cammer.

Tesligeste haffve vij och nu latit tilskriffve och befale Mattz vhon Cleffven, som vårt fiske achter vid Ulffzby, att han tig inthet hinder upå thet fiske thu

haffver udi Lammas fors göre skall, utenn late tich samme fiske beholle, lijke som tine förelde thet tilförende hafft och nutit haffve.

Ytterligere är vår villie och allffvarlige befallning, att thu icke försume vilt giffve oss städze tilkenne, hvad tu aff Rydzerne och flere våre granner upå then sijde förnimme kann, latendes oss och så framdelis bliffve rätt förstendiget, hure saken företages med eriemarcken. Ter thu tich effter rätte vilt. Datum på Tynnelsö 22 Augusti anno etc. 51.

Spår af sigill.

Utanskrift: Till oss elskelig vår tro mann och tiere, Göstaff Fincke, vår befallningzman på Nyeslott etc. gunsteligen.

Tynnelsö den 24 Augusti.

Till Olof Trotteson med uppmaning att sjelf besörja de ärender han hänskjutit till konungens afgörande.

Riksregistr. 1551, fol. 150.

Vår gunst etc. Oss förundrer, Oluff, att thu haffver oss tilskickedt the breff, som Henrick Claesson och Måns Nielsson tig haffve tilschriffvett, effther thu ju nogsampt kan sielff besinne, att vij icke kunne bestelle um alle ärender utöffver hele vårt rike, uthan haffve förthenskund [förmanet] både tig och andre befallningzmän, att I skulle tencke någett till saken och letthe under byrdenn medt och icke skuffve alth thet, som göres skall, in opå oss. Gudh skall kennett, att vij dock elliest nogh haffver att achte thett som rigsens anliggende nottorffter kräffvie, edhers befallning och thet eder böör att göre föruthan, och såge förthenskund gerne, att thu och flere ther udhi Findlandh ville doch fliteligere achtsamhett och vijdere betenckiende

udi alle saker her effther förevede än her till skedt ähr och icke alth skiuthedt in opå oss, så framt I icke vele haffve oss aldellis försvaget och förderffvedt. Ther rette tig effther. Datum Tynnelsiöö 24 Augustij [!] anno etc. 51.

Tynnelsö den 27 Augusti.

Till Olof Trotteson angående en ransakning rörande en jordtvist.

Enligt G. Grotenfelts aftryck af en kopia uti det i Finlands statsarkiv n. m. förvarade och 1894 publicerade »Jacob Teitts klagomålsregister emot adeln i Finland», s. 284.

Gustaff etc. Vår gunst tilförende. Vett Oleff Trottesonn, att thesse brevisare, Gregers Clemetsson och Jacop Matzsonn Kusseberasth, nu här för oss bodhe på theris vegne och tu theris granners beclagett sigh udhi underdonighet, att nogre böndher udi Somero sockenn udi Reckolasthby, såm är Erich med 3 hans sönnner, haffve trängtt them med orette noghonn jord ifrå, therpå tesse för:ne brevisare medh theris granner haffve vår tråmandz och sechretterådz Peder Brades vidisse och stadhfestelssebreff. Ther udöffver haffver samme hans granner röffvedt them nogre oxer ifrå för samme sack. Så effther vij icke vette kunne, huru här åm är, åm the sodane vår tråmandz breff forackett haffve, ath thet intedh sacken hjelpe kann, är för then skuldh vår vilje och befalningh, at thu med flere godhe menn här om ransake låther, och gjør på samma saak en ändhe, så ath tesse brevisare må vidherfaras thet rätt är och vij icke off[t]ere åm tesse och andre sådane pimpe ärendher bekymbredhe blifve. Ther rätte tigh effther. Aff Tynnelssö 27 Augusti anno domini 1551.

Olika orter i Augusti.

Utdrag ur utgångna skrivelser.

Stockholm den 3 Augusti.

Till Mons Nilson, att han giffver sich till K. M:tt, upå thet Kong:e M:tt sielf personligen med honom handle kan; item att han giffver K. M:tt tilkenne om the skinvarer, som Hans M:tt med Jon Karson skickede therhäden till att sälies Rysserne.

Öpit breff för hustru Ebba udi Näs, att hon skall vare frij aff then taxe, som henne bör utgöre aff hennes jordegodz.

Bröllopsz breff till meenige adelen att komme till Stocholm söndag för Bartolomei.

Försvarelsse breff för hustru Anne Christier Larssons och hennes fulmechtige.

Stockholm den 4 Augusti.

Till Nils Ribbing, Peder Anderson, Oloff Pederson och Oloff Erichson, att the med thet förste giffve sich till Elffzborg och troligen achte på slottet och staden och somme aff them achte på gräntzen, effter K. M:tt haffver latid förskriffve her Göstaff hijt till Stocholm.

Svar till Jon Karlson, att K. M:tt såge gärne, att han förskaffede tijt kalk och sten till att bygge et stenus med ther på gården, giffvendes K. M:tt tilkenne, hure myken säd han sådt haffver ther på gårdzens äger, sammelunde och hvicken the skinvarer aff honom anamede, som han förde till Finland med sich, och hure mong skin han therhäden med sich förde aff hvart slag, och hvad K. M:tt igen för them haffve skulle.

Till Oloff Jönson för Håken i Norrbro, att K. M:tt är tilfridz, att han må haffve dag till hösten på the tul-

penningar han utgiffve skall aff ten qvern han sitter upå och skall då utgiffve miöl och icke penningar, effter han haffver lidit stor skade på samme qvern.

Stockholm den 5 Augusti.

Till borgmestere och råd i Vastene, att te skole anname gederne til sig, såm K. M. thill theres behoff til Vastene senth haffver.

Samme mening til bormester och råd i Jenneköping i Smålandh.¹⁾

Til Niels Munck och Jöns Skrifvere, att the förhöre saken imillan Eskil i Slavestad och Erick Matzson, och att Nils Munck och Jöns Skrifvere strafe sådanne öfvertredelsse etc.

[Stockholm] den 6 Augusti.

Til Sven Vesgöthe och tel tije andere fougther thenne meningen, att the granneligen förhörer i sin befalning med S. Erichs landbor, hvilke aff them telbakestå med theris afradh; item skolle the och fordre vitnes bref aff heredzhöfdingen och nempden åm same ärende.

Stockholm den 7 Augusti.

Till Söftring Juthe svar på thet han fordrade aff hertig Erick åm Jören Långeben.

Hertig Erichz breff till Nils Boije, att han lather Jochim Fleming bekomme underhold till sex hans hester.

Till Germund, att han lather thetta breff komme Matheus Norman tilhonde med ett vist bud.

Stockholm den 8 Augusti.

Svar till Michel Helsing, att K. M:tt haffver [latit] tilskriffve her Lars Siggeson om the olaglige bygninger och

¹⁾ Jfr ofvan, s. 288.

fiskevercker, som han skriffver, så och um then Lasse Mølner och hans anhängeres misshandel etc., att the therföre straffes skole; item är K. M:tt väl tilfridz, att Påffvel Koberg giffver sich till honom och hielper till bygningen.

Svar till her Steen. Item att her Sten Erickzson må beholle bijskopss tijenden i Norr Vidbo anno 52 allenisth etc.

Stockholm den 9 Augusti.

Til mester Hans Myntemestere, att han myntesvennerne alvarligen föreholler, att the affstelle theris stifhet och motstendighet.

Tell Per Anndersson, K. M:tt[z] landbofougthe udi Småland, att hustru Birgitta åppå Hambra och hennes anpart skole behole rentan aff thet godz, såm förnempde Per Andersson på K. M:tt[z] vegne udi qvarstade setie lattet hafver, och är H. K. M:tz vilie, att förnempde hustru Birgitte sig begefver til K. M:tt, att um samme godz måtte bliffve en ennde etc.

Itt passeport för Nils Persson frå Stockholm och tel Angermanlandh.

[Hacksta] den 13 Augusti.

Til Niels Boije, att han förhörer och ransaker Jöns Larsson i Hargla by i Poije soken ärende och teltall, såm han hafver tell Måns i Leijkele åm then eng och fiskevattn, såm hannåm fråhendt är etc.

Till Erick Håkensson och Oloff Larsson, att K. M:tt hafver undt doctor Annders att boo på någon tiid i Oloff Skättes hus etc.

Till Sigge Svenssån, att K. M:tt haffver giffvidt Lasse Blanck och Cristoffer Larsson leijde, och att han skall förhöre, hur åm samme manslaget telgåt är etc.

Stockholm den 14 Augusti.

Til Mas Stuuth, att han intidt videre påfordre skall åm the hielpe daxwerke, såm bönderne vane äre att göre vedh söfre högen etc., utan thage the rothekarle, thär äre vid bergitt, och lathe them sadant göre för en stad penning och bethale them aff saköris penningerne vidt bergit falle. Samelunde var eij heller K. M:tt telfredz med thedt register han sende, såm lide åm fetalien etc. Videre var K. M:tt[z] vilie, att han itt flitigt upse[e]nde vid bergit hafve skulle etc.

Bryggholmen¹⁾ den 15 Augusti.

Till her Svante och fru Märete, att the med thet alder förste giffve sich till Brytieholmen till K. M:tt, effter vår alder nådigeste fru är ganske siuk.

Samme meening till fru Chirstin.

Förskriff för her Lars etc. till capitelet i Ååbo om thet prestegäld Hammerland på Åland, som han begärer, att the lathe honom få et prestegäld, som honom tienligt är.

Svar till Christiern Sölffköpere om thenn flinteblandede malm han skriffver etc., att K. M:tt haffver tilsagt Oloff Jacobson, huredane malm brukes skal; item att han later ingen malm föres ifrå gruffven, uten om någer vill bruke honom, tå skall thet skee vid gruffven etc. Latius in conceptis.

Till Jören Jönson, att K. M:tt behager, att han täncker till then bygning, som Hans M:tt honom befalet haffver, att han och betacker the dalekarler, som ten timberhielp ther till holpet haffve, på K. M:ttz vägne; item att han skall bekomme the oxer i Vesterårs i våremesse

¹⁾ Om formen för detta ortnamn, se registret och jfr ofvan, s. 225—226.

marckned, som han begärer, att han och tencker till köpe någre köör, them han på gården bruke skall.

Bryggholmen den 17 Augusti.

Til K. M:[ts] fougthe udi Nerikie, att han skull opspörre någre gode spicksmeder, såm förskickes skulle tel Lindesbergh.

Til her Måns Johansson en förskriff tåm Håkon Skreddare, att her Måns och fru Barbro skole late hans hustru udur fengxzelet, och att han skal vare her Måns til svars, hvar han hånnåm eske vill etc. Sammeledens förmaner H. N. them, att the måtteligen med sine tiienere handle.

Till Erick Håkensson och Oloff Larsson, att the late Sven Jägare få 3 tunnor saltt till att salte vilbradh med.

Bryggholmen den 19 Augusti.

Till Erick Håkensson och Oloff Larsson, att the latte Bertilmeus Peus seglle, effter the ingen synnerlig orsak hafve att förhole hånom etc.

Til bormestere och rådh i Eneköping, att the V. N. H. tienere Bencht Andersson godt herberge förskaffe och annen nödtorfft, effter han på vägen siuck blefvin är.

Bryggholmen den 20 Augusti.

Til Phillipus Martensson, att han sig begiffver till Lindesberg, acktendes ther på kopergruffvan, så frampt han intet synnerligen vid Gamble Sölffbergitt haffver att bestyre.

Svar tel her Birge Nielssån um thet jordeskipthe fru Cristine i hennes anpart begerer, att fru Cristine och her Per Bra med thet förste tel Stockholm komendes varde, ther the åm samme sak yterligere handle kune

etc.; item vil K. M:tt icke allenisth hafve penningar för konungxsforingen uttan andre parsseler, såm i Tijusth falle etc.

Tynnelsö den 20 Augusti.

Svar till Germund, att K. M:tt later sende honom the 3 ancker till thet nye skip, så och thet breff till bönderne i Upvidinge och Östrehereder, som han begäret haffver.

Tynnelsö den 22 Augusti.

Till her Göstaff, att han förskicker till K. M:tt then fransösiske perlestickere, som till Elffzborg kommen är.

Till Jon Bagge, att han lather Göstaff Fincke bekomme fordenskap med skiudzreser, när han ther genom hans befalning till eriemarken dragendes varder.

Till Mattz vhon Clewen, att han later Göstaff Fincke obehindret beholle thet fiske udi Lammasforsz, som honom tilkommer etc.

[Hertig Erichz breff]¹⁾ Till Nils Munck om Hans Larson, som nu med the penningar till att affbetale arbetes folket med i Upsale förskicket är etc.

Åm V. N. F. siuckdom tell hustru Brita, Lasse Anderssåns.

Till Erich Håkenson och Oloff Larson, att the late komme till Upsale så mykin ströming och annen fisk, som Nils Munck behöffver till utspisningen.

Till Siffrid Jönson, att K. M:tt haffver effterlatit hustru Anne, Per Lumpes, att hon må bekomme igen thet godz, som för henne bleff vid Öland upå thet skip ther stötte.

¹⁾ randanteckning.

[Tynnelsö] den 23 Augusti.

Till Valentin Bårskärere i Nycöping om vår alder nådigeste frues siukdom etc., och att han strax med sine materialia ville giffve sich med thenne breffvisere till K. M:tt.

Öpit breff för Göstaff Fincke, att han skall beholle thet fiske udi Lammasforsz, som hans föräldre för honom och hann her till hafft haffve.

Stempning för her Svante på Lass Tidemanson till Forsa nu um Michaelis um Forsa gård etc.

Till Erich Håkenson och Oloff Larson, att the förskicke hijt till Tönnelsö fethalie til 8 dagers förterning.

Förskriff till Håkenn Anderson för Jöns i Husare, att han må beholle thetta 51 års affrad till thet 50 års affred han i fiord fick, effter han mykit bekosted hafter på bygning, seden vådelden tog hans gård aff.

[Tynnelsö] den 24 Augusti.

Till her Göstaff um vår alder nådigeste fru, att hon mechte svag är etc. Latius in conceptis.

[Tynnelsö] den 26 Augusti.

Svar till Siffrid Jönson, att K. M:tt tilfridz är, att bönderne på Öland måge utgöre halffparten oxer och halffparten penningar för kongzfodringen pro anno 52, att han och inthet kräffver them therföre för än i rätten tijd. Latius in conceptis.

Till ærchebiskop Lars, att vår alder nådigeste fru i Christo affsompned är, att han förthenskuld ville giffve sich till K. M:tt och følge hennes lekamen till graffve.

Samme meening till biskop Henrick [och] biskop Bottved.

Till Peder Braa, att han sampt med allt rijkens råd och adel, som i Stocholm äre, giffver sich till K. M:tt.

Till Erich Håkenson och Oloff Larson om någre gode muremestere, them the skole skynde till Stregnes att göra graffven etc.

Till biskop Henrick, att han later förkunne om söndag i Vesterårs kyrcke både i predichen och med ringning um vår nådigeste frues död etc. Tett samme skall bestyres tå vid alle socknekyrcker udi hans biskopzsticht.

Samme mening till biskop Lars, Erich Håkenson ok Oloff Larson.

Tynnelsö den 27 Augusti.

Till hertig Erich, att han giffver K. M:tt tilkenne, hvar Hans M:tt skal möthe honom etc. upå vägen.

Tynnelsö den 28 Augusti.

Till hertig Erich, att K. M:tt achter late begraffve vår alder nådigeste fru i Stocholm, att han förthenskuld later uptake drottning Katerina och sättie henne in i sakerstijen, seden må han med en galleije giffve sich emot K. M:tt om morgen etc.

Vällinge den 30 Augusti.

Ett breff tijll hertig Erick, att hustru Brita, Lasse Anderssans, hafver bekåmitt biskopssdelen aff tijennenden vidh Runtuna kyrckie udi Nyköpingss län falle pleger i sin lifsstidh etc.

Till Jacop Bulgrin, att Söfring Scriffvere hafver fått underhold på 2 heste vidh Vastene.

Stockholm den 3 September.

Till Henrik Claesson [Horn] angående två bref på en donation till Nådendals kloster m. m.

Riksregistr. 1551, fol. 151.

Vår gunst etc. Vij haffve bekommett the tu breff, Henrick Claesson, som thu haffver anammedt udi Nådendals clöster, lydendes opå thette godz, som her Sten Sture och någre andre till samme clöster giffvett haffve, och effther samme her Sten Sture oss skyld var och vij till hans godz rette bördemen och ägende äre, therföre vij och breffven nu her haffve förvare latid och är vår villie, att thu vilth beflithe tigh ytterligere ransake effther hvad dell vij tig senest thu hoss oss stadh var myntligen tillsade och befalede. Gud tig befalessdes. Datum Stockholm 3 Septembris anno 51.

Stockholm den 4 September.

Öppet bref för Sigfrid Mårtensson att hafva uppsigt öfver Nådendals klostergoods, som icke utan Kongl. Maj:ts samtycke finge skingras.

Riksregistr. 1551, fol. 151 v. Förnt tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. uppl. af Finl. häfder, D. 8 (1856), s. 82.

Vij Gustaff etc. göre vitterligit, att oss är tilkänne giffvet, hurulunde monge udi Finlandh både adelen och och andre rappe flux ifrå Nådendals clöster the ägher, som ther till udi förtijden giffne varidt haffve, till hvilcke the doch kunne finnes haffve föge eller alzinthedt rätt till etc. Så vele vij sådanth ingelunde lijde eller tilstädie och haffve förthenskuld budett och befaledt, som vij och medt thetta vårtt öpne breff biude och befale thenne breffvissere, Seffridt Märthensson, att han skall haffve

nöge upseende och tillsynn, att för:ne Nädendals ägher icke udi någon måtte ther ifrå uthan vårt vitskap, villie och samtycke affhende bliffve skole; ther sigh hvar och en må vette effter rette. Och biude vij her medt våre befallningzmän, att the skole vare för:de Seffridt behielplige, att honom icke her uthinnan någett hinder eller förfongh skee motte. Datum Stocholm 4 September anno etc. 51.

Stockholm den 4 September.

Till domkapitlet i Åbo angående räntans från Röntämäki socken anslående till underhåll af älderstigne prestmän och andra fattige samt om bortskänkande af Uskela pastorat.

Riksregistr. 1551, fol. 152. Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. uppl. af Finl. häfder, D. 8 (1856), s. 83.

Vår synnerlig gunst etc. Vij kunne väll lijde, gode män, att then sockn Ränthemäkij, som udi förtijden till commune hussett ther i Åboo legatt haffver, må her effter ligge och bliffve the gamble präster och annett fattigt folck (like som thet udi framlidne salige bisp Märthens tijd skedde) till hielp och underholdh, och see vij gerne, att I gode men ville tencke till, att then deell, som aff samme sockn upbärs, motte komme the personer till gode och hielp, som nödstelthe äre och sådane hielp mest förnöden haffve; ther I eder effter rätte vele.

Yterligere lathe vij eder förstå, att thenne breffvisere, her Henrick Olavi, haffver opå [thet] ödmiuckeligeste begäredt, att vij honom gunsteligen unne ville Uskijla prestegeldh etc. Så drager oss till mijnnes, att vij tilförende två gamble men same prestegeldh confereret haffve, och effther vij icke vette, um the thet upseije eller beholle vele, therföre haffve vij icke kunnedt tilseije thenne her Henrick för:ne prestegeldh, uthan vele thette ärende eder hemstelth haffve, veliendes och biu-

dendes eder, att I vele så lagedt, att the fattige gamble men, som för:ne Uskijla prestegeldh hafft haffve, icke motte uthskuttne bliffve, tesliges ath I och vele finne rådth till, ath same prestegeldh motthe bliffve försörgdt medt någon godh man, som prestebordett och sochnen väll förstå kan, effter som I besinne kunne nöden kreffver och macht opå ligger. Gudh eder befaennedes. Datum ut supra [Stocholm 4 September anno etc. 51].

Stockholm den 4 September.

Förläningsbref för Halvard Knutsson på prestgården i Bexheda.

Enligt afskrift i Smål. handl. 1554: Nr 6 i K. A.

Vii Gustaff etc. göre vitterligit, att vij aff synnerlige gunst och nåde, så och upå thet thenne vår tro tiene, Halvard Knutson, vår fogte udi Östre hered i Småland, sig tess velvilligere och troligere udi samme sin befallning skal bruka och befinne late, haffve undt och forlänt, som vij och nu med thetta vårt öpne breff unne och forläne honom (oss tiil en behagelig tiid) Bexede prestegård, liggiendes udi för:ne hered, som Pedher Nilsson her til hafft haffver. Biudandes förtenskul alle etc. Datum på vår slott Stocholm 4 Septembris anno 51.

Under vårt secret.

Stockholm den 9 September.

Till Gustaf Fincke angående ridfogdarne i Nyslotts län.

Efter afskrift i Gustaf Finckes kopiebok (Skoklostersaml., folio Nr 66), fol. 70 v. Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. uppl. af Finl. häfder, D. 2 (1848), s. 317.

Gustaff etc. Vår gunst tilförendhe etc. Är vår vilie och befallningh, Göstaff Fincke, att thu medh thet förste skicker hijtt uthöffver till oss thenn Jörenn Nilsson, som

vår [sic] redfougte ther udi Savlax i Nyslottz län, effther vij acthe lathe bruke honom udi nogen befalningh her i landhet hoss oss och haffve åther skjicket thenne bre[ff]-visare Simon Andersson titt udi hans stadt igen. Thu vilt och så tilseije Jacob Pedersson, som är thenn annan redfougte ther i Nyslottz län, att han här effther skall vare förtencht att göre sijn rekenskap för upbördt och uthgiffitt in udi vår kong:e cammer här på Stockholm, begynnendes på anno etc. 52 tilkommandes etc., vethendes tigh här effther rätte. Datum Stockholm 9 Septembris anno etc. 51.

Stockholm den 10 September.

Till Anders Persson angående vederlag åt Gerdt Jönsson för Flätteryds gods, om krigsfolkets aflöning och underhåll samt om den honom sjelf åliggande rusttjensten.

Riksregistr. 1551, fol. 152 v. Jfr Smål. handl. 1552: Nr 6 i K. A., der en afskrift af brevets senare del är införd under datum 8 Sept.

Vår gunst tilförende etc. Som thu lather oss med tin skriffvelse förståå, Anders Pederson, um the fäm gårdar och en ödesjord, som thu haffver uptekned med theris ränthe och lägenhet, begärendes vethe vår villie, um samme gårdar Gerd Jönsson udi vederlag för Flateryd bliffve motte etc., så effter vij aff same titt breff icke annet förmercke, änn att samme byte skall vare oss utann skade, derföre må thu förhandle med Gerd Jönson ther um, biudendes honom samme gårdar, så att vij med tiddenn motte bekomme någedt beskeed ther um och sakenn till ännde.

Som thu och lather förståå um the bonde knechter thu haffver anamet i tienisten och elliest [huru] mycket folck thu haffver ther vid handen etc., hvilckett oss icke obehageligit är, och [!] vele, att thu än nu vinlägger tig

um flere dugelige karler i vår tieniste. Um the två alner gottnisk clåde the begärendes äre förutann lönen, like som the andre nysantagne knechter haffve, äre vij och tilfrijdz med; hvilckett clåde thu må lathe aname på Elffzborg, så myckett ther opå löpe kann och giffve thin qvittencia på så myckett clåde thu varder ther anammendes.

Thenn fougtefodringen thu begärer till tig och tine hästers underhold, äre vij tilfrijdz, att thu beholler, doch effter samme fougte fodring i Sunderbo och Vesbo drager något högt, så må thu tencke till att förbättre thin egen rustning medt otte eller nije gode rustningar till the fempton thu holler tilförende, elliest skeer oss icke skääl och såge vij gerne, att thu ville sättie en skön affvell i thet Flateryd, så kunde samme affvell och komme till motte att underholle något aff folckett med och elliest; thu och så bestelle vilt. Vij äre och tilfrijdz, som thu scriffver um, um the fodringer laget och bestyrtt är; på the andre ärender thu scriffver um varder thu bekommendes svar och beskeed, när thin scriffvere varder upkommendes med thin regenskap. Ther rätte tig effter. Datum Stocholm 10 Septembris anno domini etc. 51.

Stockholm den 11 September.

Öppet bref till birkarlarne i Vesterbotten angående dem, som af Kongl. Maj:t blifvit sända till ryska gränsen för att hindra ryssarnes öfvergrepp.

Riksregistr. 1551, fol. 153 v.

Vij Gustaff etc. tilbiude eder, våre trogne undersåther, menige birckarler och landzköpmen udi Vestrebottnen, vår gunst och nåde tilförende etc., giffvendes eder, trogne undersåter, her medt tilkenne, hurulunde oss förekommett ähr, att våre granner Rysserne göre eder

och flere våre undersåter ther vijd gräntzen stoor öfvervold och hinder opå theres köpzhandell och elliest ther the kunne åstad komme, nijdsättiendes sikh och byggien-des tesligeste her innen um gräntzen, rijkett och cronone till ingen ringe skade etc. Så haffve vij nu förthenskuld latid förskicke ther häden någre våre tjänere, som ther upå hoss eder achte skole och sådane skade sampt medt eder hielpe affvärie, när så behoff göres kan, begärendes förthenskuld, att I som trogne undersåter vele eder emott för:ne våre tienere välvillige befinne lathe medt kost och underhold till skäligit vijss effter hvars och ens ämpne och lägenheet. Vij haffve och ther hoss befalet vår befalningzman Jöns Håkanson, att han flitig acht och upseende haffve skall, så att samme våre tienere ingen aff eder oförrätte skole, så framt the icke skole upå thet skarpeste tilbörligen straffede bliffve. Ther I eder effther rätte haffve. Datum Stocholm 11 Septembris anno etc. 51.

Stockholm den 11 September.

Till fru Karin [Jöransdotter (Stjernsköld)], Björn Claesson
[Lejons] enka, angående en rågångssyn.

Riksregistr. 1551, fol. 154.

Vår gunst etc. Käre fru Karin, som I skriffve och lathe oss förståå, huru the synemen haffve ransaket the rå och rör emellen eder sätegård och edre neste granner i Puttila etc., så lathe vij eder gunsteligen förnimme, att vij icke aldellis kunne rätte oss effther samme synemendz breff, effther the, som haffve utgiffvit och försegledt samme breff, haffve udi beslutet opå breffvet theris skottzmåll in till oss, hvad oss ther um kunde behageligt vare. Så vethe I sielfve, att oss till thet minste ther um vitterligt är. Derföre kunne vij icke heller göre

mere ther till, utann lathe thet bliffve som thet är och försee oss, hvar the haffve synet rätt, så varde I och väl niutendes så myckett som rätt ähr. Vijdere eller mere kunne vij icke på thenne tijd svare eder på same edert breff. Eder Gudh befallenndes. Datum ut supra [Stockholm 11 Septembris anno etc. 51].

Stockholm den 11 September.

Fullmakt för Nils Birgersson att vara häradshöfding i Oppunda härad.

Riksregistr. 1551, fol. 154 v.

Vij Gustaff etc. gøre vitterligt, att vij aff synnerlige gunst och nåde, så och för välvilligheet och hulle tro tieniste, som thenne oss elskelig vår tro tienere Niels Birgeson oss och vårt rijke Sverige her till dagz troligen giordt och bevist haffver och än yttermere her effter gøre och bevise må och skall, haffve undt, tilbetrodt och för-länth, som vij och nu med thette vårt öpne breff unne, tilbetro och förläne (honom udi hans lifftijd) thet heredzhöffdingedöme udi Uppunda herede i Nyköpingz län, så att han effter som en christelig och uvild häredzhöffdinge eller domere ägner och bör medt then fattige, som then rijke, thenn höge som thenn låge rättvisligen handle och döme skall, effter som han her för oss medt sin svorne eed sigh udi thenn måtten upå Gud och i hans helige ord förplichtedt haffver. Hvarföre biude vij eder, danne-men alle, menige almoge, som udi för:de Uppunda herede bygge och boo, att I anamme för:ne Niels Birgesonn för eders rätte heredzhöffdinge, utgörendes honom thenn rättighet, som I eders heredzhöffdinge skyllige och plichtige äre effter Sveriges beskreffne lag. Han skall ther emott effter vårt allffvarlige mandat och befalning, som för:vit står, förhielpe, att hvar och en ibland eder må skee

och vederfares udi alle motte thet lag och rätt och rätt-
 vise är, som han thet för Gud, oss och hvar christen
 mann tryggeligen försvare vill, ther I eder, dannemän alle,
 effter rätte haffve. Datum ut supra [Stocholm 11 Sep-
 tembris anno etc. 51].

Stockholm den 14 September.

*Öppet bref för Bertil Jöranssom angående en tomt i Vi-
 borg.*

Riksregistr. 1551, fol. 155.

Vij Gustaff etc. gøre vitterligit, att effter thenne vår
 tro tienere, Bertill Jörenson, haffver her för oss berättedt
 um en tomt, liggendes udi vår stad Viborg, hvicken
 tomt hans fader och han udi theris rolige besittning
 utöffver sextije åhr oclandret hafft och niutit haffve, så
 att urmijnnes häffd skall inthet näste [*sic*] ther opå kommin
 vara etc., [och] nu vele borgemestere och rååd i för:ne
 Vijborg gøre honom något clander, hinder och förfong på
 för:ne tomt, doch med hvad skåal eller rätt kunne vij
 icke vethe; therföre haffve vij aff synnerlige gunst och
 nåde undt och effterlatid som vij och nu med thette vårt
 åpne breff unne och effterlathe för:ne Bertill Jörenson samme
 tomt her effter frij och obehindret att niuthe, bruke och
 beholle, så framt att borgemestere och rååd för:ne Vi-
 borg icke med någon bättre bevis framkomme kunne, än
 samme Bertill Jörenson nu haffver ellers framdelis be-
 komme kan etc. Biudendes förthenskuld alle etc. Datum
 Stocholm 14 Septembris anno 51.

Stockholm den 14 September.

Öppet bref angående vidare ransakning på vederbörlig ort rörande en inför riksens råd i Stockholm anhängiggjord tvist, som af brist på bevisning ej kunnat afdömas.

Riksregistr. 1551, fol. 155 v.

Vij Gustaff etc. göre vitterligt, att thässe våre undersåther, Rasmus Benchtson och Gregers Anderson, haffve nu varidt her i Stocholm för vårtt elskelige rigsens rååd ther för rätte sittidt haffve um någon trette, som the haffve medt Karll Benchtson på Säglinge och Peder Ericksson på Skänninge um någre godz och gårder nämp-ligen N. N. och N. N. sockn och her råde [*sic*], som thesse förbe:te parther mene sigh haffve arffvelig rättighet till på salige Arendt Pedersons och hans framlidne förälders vägne etc. Och effter ingen aff thesse för:ne parter hade någon sådane skääl eller beviss vid honden, ther egenom för:ne vårtt råd och gode män kunde um samme arffvetrette någon dom affseije, och serdelis effter the sielfve på bägge sijder icke viste räckne theris slechter etc., bliffve förthenskuld bäggie partherne viste till heredztingen, ther sådane godz belägne äre och ther lathe räkne theres slächt och theris bördh medh leffvendes vithner eller elliest skäligen bevijsse kunne och sedan tage sådant i skriffter författedt och försegledt, opå thet förbe:te våre råd h och godemen eller andre, som um same arffve trette ransake och döme skole tess yttermere skäll och beviss för sich haffve kunne, ther effter the ransake, affseije och döme kunne, hvilckett oss synes rätt och tilbörlligit vare etc. Hvarföre biude vij våre heredzhöffdingar och fougter medt the 12 män, som för rätte sittie, ther förbe:te godz beliggende äre och tesse för:ne parther um sådane bevijs och slächtens ransakningh fordrendes varde, att the

för rättvisene skuld förhielpe them i the saker så myckett som skäligit, rätt och tilbörlogit vare kan, görendes therutinnan thet oss behageligit är. Datum ut supra [Stocholm 14 Septembris anno 51].

Stockholm den 15 September.

Öppet bref angående en tvist mellan herr Peder Caroli och Gudmund Olsson.

Riksregistr. 1551, fol. 156 v.

Vij Gustaff etc. gøre vitterligit, att effther oss är i underdånigheet tilkenne giffvett um någon trätte, som emellem vår undersåthe, her Peder Caroli, scholemestere i Linköping, på thenn ene och Gudmundh Oloffsonn ther medt boendes på thenn annen sijde skall upkommin vare, therutaff något yttermere ondt eller skade sig kunde förorsakes att tildrage anthen med slagzmål eller elliest etc., therföre haffve vij nu tagett för:ne her Peder Caroli och medt thette vårtt öpne breff tage och anamme honom medt alth thet honom tilkommer udi vårtt kong:e hängn, värn, frijd och försvar för alth öffvervold och orätte, så är [o: att] för:ne Gudmund sig icke udi någon motte på honom förgripe skall, icke heller förbe:de her Peder vår tro tienere Gudmund Oloffson något förfong gøre, till thess the opå både sijder motte vare hvar annen till svars och till rätte in för oss elskelige våre trogne män, rååd och undersåther, her Måns Johanson på Broo, Axell Erickson till Häredzsätter, M. Nicolao Ordinario, her Gudmundh kyrckeherre udi Linköping, vår befallningzman på Linköpfungz gårdh och flere um all thenn dell, som hvar förmener sigh medt rätte thenn annen kunne haffve till att thale. Och när saken them emellem är ther så förhörd och ransakedt vorden, vele vij dhå sedan (hvar så behoff görs) thet vijdere in för oss städie och nådeligen

komme lathe. Thär bäggie partherne sigh vijdh vår ogunst haffve att effter rätte etc. Täss till yttermere visse lathe vij vitterligen tryckie vårtt secret her under. Datum Stocholm 15 Septembris anno etc. 51.

Stockholm den 16 September.

Fullmakt för Långe Bengt att vara höfvidsman öfver knektarne i en del af Vesterås och hela Strängnäs stift.

Riksregistr. 1551, fol. 157. Jfr ofvan, s. 199.

Vij Gustaff etc. göre vitterligit, att vij haffve tilskickedt och nu medt thette vårtt öpne breff tilskicke thenne vår tro tienere, Långe Bencht, att han höffvidzman utöffver alle våre knechter, som udi vår tieniste antagne och nu anthen hoss presterne udi borgeläge eller hem till theris eigitt tilstädes äre udi Vesterås sticht neden länge heeden, tesliges udi Strengnes sticht vare skall etc. Och effter monge aff våre knechter udi för:ne sticht äre döde bliffne aff thenn svåre pestilentie her regeret haffver, therföre haffve vij och så honom budit och befalet, att han alle the dugelige karler, som udi för:ne stichter finnes och lust och vilie haffve till att tiene oss för cläde och penningar, udi vår tieniste antage, doch[!] nogre penningar opå honden giffve skall. Och skall han förpliktig vare att haffve ett gott och nöge upseende medt förbe:de knechter, att the eblandh våre undersåther både ther the hoss presterne udi borgeläge ligge, sammelunde hoss menige bönder, ther the färdes eller resze kunne, ärlige och tilbörlige sich vijdh högzste straff holle och skicke skole. Tesligiste skall oc för:ne Långe Bencht alle knechter allfvarligen ther till holle, att the hvar udi sin stadh gode, dugelige värier, ther medt the oss och rijkit tilbörlig tienist göre motte, sich förskaffe skole och effter sitt ytterste förstonth samme våre knechter udi

krigzsaker fliteligen och troligen undervise och läre, som han thet för oss framdelis vill ansvare etc. Hvarföre biude vij eder, förberörde våre trogne tienere och knechter; som udi för:ne stichter, ther för:ne Långe Bencht befalning haffver, stadde äre heller her effther ther udi vår tieniste anammede bliffve, att I opå våre vegna skole vare för:de Långe Bencht hörige och lydige, görendes hvad som hann eder opå vårtt och menige rijkens bästa tilseijendes varder. Ther I eder fulkommeligen effther rätte haffve. Datum Stocholm 16 Septembris anno 51.

Stockholm den 17 September.

Till hertig Filip af Pommern angående Heinrich von Jasmundt.¹⁾

Efter ett fragment af konceptet i R. A.

Wir Gustaf etc. enthbieten dem hochgebornnen fursten, unseren fruntligen lieben schwageren unnd nachbaren, heren Philips hertzogen zu Stettin, Pomern, der Cassuben und Wenden, fursten zu Rugen und graven zu Gutzkaw, unsere freundschaft mith viel liebs und guts bevhor. Hochgebornner furst, frundliger lieber schwager, es haben E. L. sich frundlich wol zuerinneren, welcherer massen mith sonderen gnad und furderungen wir E. L. zu eheren iren underthanen, Hinrichen von Jasmundt, alweg beneigt und gnedigst gernne befurdert, wie ehrlich unnd aufrichtiglich aber sich derselbtig und theils seiner vorwanthen herwiderumb mith wordten unnd wercken

¹⁾ Titularregistret omnämner ett bref till »Hertzog Philipp zu Pommern belangende Henrich von Jassmundt», men detta är dat. 26 Aug. 1550; däremot är det här aftryckta ej der anfördt, hvilket har bort anmärkas, då en oriktig datering ju på endera stället är möjlig, men det å andra sidan ej är uteslutet, att ofvanstående skrifvelse är den andra rörande samma ämne.

vorhalten, ist öffentlich ahm tage und weltkundig, also wir dan zuvorn darumb vast in die lenge unsere billige beschwerung und zuspruche, so wir kegen die Jasmunde haben, ahn E. L. gelangen lassenn. Nhun befinden aber wir, das Hinrich von Jasmund ahn seinen unerbarlichen handlungn nicht ersetigt, bsonder auch noch mher unseren koniglichen woltadten mith undanckbarem gemute und der nichthaltung beid schriftlich und mundlich falschlich angeben darf, darbeineben die jenigenn so uns vorwandt und die rechte warheit ahn tag geben, nach leib und lebendt stehen und trachten; daraus wir genugsam vorursachet worden weren (so wir E. L. hieinnen nicht vorschonet) auf letzten gehaltenen reichstag durch unsere abgesandten redte, des Jasmunds und theils seiner vorwandtenn aidsvorgessene misshandlung vor der R^ö: Key: M. öffentlich declariren zu lassende und fernner darinne zufurderende, das hie zu kegen uns und den unseren unvorweissligen geburen hedte, so haben dennoch E. L. frundlich und schwegerlich abzunehmende (wollen uns auch zu E. L. gantzlich vorsehen, sie ab solchen handlungen ein ungnedig missfallen haben werden), das solche freventlige bossaftige untadten uns in die lenge also stilschweigende ahnzusehende und zu geduldende zum hogsten beschwerlich, bsonder werden vorursachet kegen den Jasmundt und theils seiner vorwandtenn andere wege des rechten zusu [chen] — — — —

Öfverskrift: Ahn hertzog Philips zu Stettin etc. aus Stockholm den 17 Septembris anno etc. 51.

Stockholm den 18 September.

Förläningsbref för Mats Jonsson på flere uppräknade gårdar i Essunga socken.

Riksregistr. 1551, fol. 158.

Vij Gustaff etc. göre vitterligit, att vij aff synnerlige gunst och nåde haffve undt och förlänt, som vij och nu medt thette vårtt öpne breff unne och förläne thenne oss elskelig vår tro man och undersåthe, Matz Joensson, (oss till en behagelig tijd) thesse effter:ne godtz och gårdar, som är Kyrckeååss, Kollensholme, Hunetorp, Gipsåss, Vegetorp och Kielling, liggjendes alle udi Esiunge sockn i Kollandz häredt i Vestergötland medt all then renthe och uthskyller, som ther affgå pläger etc., anseendes then välvillige och hulle tro tieniste, som han oss och vårtt rijke Sverige her till dagz troligen giordt och bevist haffver och än nu yttermere her effter göre och bevise må och skall etc.; biudendes her medt alle, som för våre skuld vele och skole göre och lathe, besynnerligen vår fogter och befalningzmän, att the icke göre för:ne Matz Jönson her emott hinder, platz eller förfong. Datum Stocholm 18 Septembris anno etc. 1551.

Stockholm den 19 September.

Öppet bref till invånarne i Ångermanland angående förbud att utan Kongl. Maj:ts tillstånd taga i besittning några holmar, öar eller sülgrund, som kunde räknas till kronans allmänning.

Riksregistr. 1551, fol. 158 v.

Vij Gustaff etc. tilbiude eder trogne undersåther, som bygge och boo udi Ångermanland vår gunst och

nåde tilförende etc. och giffve edher her medt tilkenne, att vij haffve förnummedt, thet en partt hoss eder, som boendes äre .uppe i landet ifrå Salttesjönn, pläge doch ligväll tilägne sich någre holmer, öjer och siälegrundh, ther the hvarken rätt eller skääl till haffve, effther thet gemeneligen vår och cronones almenninger vare pläger etc. Hvarföre haffve vij befaledt vår fougte och befallningzman, att han sampt medt någre andre gode män ther um skall fliteligere ransake och thet så förskaffe, att oss opå cronones vegna må skee och vederfares nogen godh skääl aff them, som sådane holmer eller siälegrundh bruke vele, så att thet motte skee medt vårtt förloff och gunstige tillatelsse; ther I vele [eder] effter rätte, befalendes eder trogne undersåther här medt Gudh etc. Datum Stocholm 19 Septembris anno etc. 51.

Stockholm den 19 September.

Till Olof Trotteson angående biskopsgården i Åbo, om skeppsbygget, saltförrådet och mältning der, om bristande disciplin bland knektarne och olydnad bland allmogen samt om handelns upphörande i Raumo stad och en ifrågasatt kungsgårds anläggande der.

Riksregistr. 1551, fol. 159. — Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. uppl. af Finl. häfder, D. 8 (1856), s. 84.

Vår gunst etc. Som thu skriffver, Oloff Trotteson, och lather förstå, att på biscopzgården ther i Åboo skulle vare lijkest till att upsättie till vårtt behoff en god gård, effther ther är någre huss till förråd, som är kellere och annedt, hvickit vij och icke ogilde, vele förthenskuld, att ther motte och någett tiltencht bliffve. Vij äre och icke obenegne att haffve ther ett huss, som någett fast vare motte, ther elliest lägligheten så tilseije kunde, effter ther nijdre, som slottedt nu ståår, är fast obeqvemligit

både för ferskt vattn skuldt och annedt sådant; doch kan man sigh än nu yttermere ther um betäncke.

Um thet schipp eller gallee bygning, som thu mener vele haffve förhänder ther vijdte Åboo och begärer någett ther till aff the planckor, som vidt Calmarne sågede äre etc., så synes oss, att thu lather ther medt beståå, effter I haffve så föge förståndt i then landzende till sådane bygning. Vij vele ingelunde heller, Oloff, att thu skalt sälie någett aff vårt saltt, som titt kommett ähr, uthan heller haffver thet i god förvaring, och hvar någett mere salth för ett skäligitt köp bekommes kunde, dhå våre bätter, att ther lades någett mehre till än att ther skulle sälies någett utaff, och är oss underligit, att thu icke länth [!] betäncke, hvarföre vij sådane salth församble lathe, thet doch icke uthan orsak [är]. Vårtt korn, som titt kommitt ähr, må thu lathe melthe i maltt, som thu och schriffver, och liggiett fram mott våren, thess man kan förnimme, hvadt thet gelle vill.

Som thu yttermere begärer um the knechter och bässmän, ther ligge i Åboo, att thu haffver föge lydne medt them, hvar thu them på vårtt gagn och beste haffver behoff att bruke etc., hvarföre haffve vij nu tilskriffvitt Reijnoldt van Stocholm och the andre befalningzmän för samme knechter, att the stelle sådant utaff, eller ther skall annerlunde tiltencht bliffve. Tesligeste haffve vij och latijdt tilskriffve the scheppere och bådzmén, att the sig medt någon yttermere lydno och hörsamhett skole förnimme lathe.

Thu berörer och, att en partt aff the oförståndige bönder ther i länett äre och i then mening, att thu föge skalt haffve att skaffe medt them, effther rijdfougterne upbäre skatten och alt annedt. Så motte thu vijdere haffve tryckt then artickel uth, udi hvadt motte sådant skeer, eller hvad deell thu så myckett behöffver ther till slottzens behoff eller hvadt thu aff allogen begärendes är

uthöffver schattenn och andre partzeler, som ridfogterne upbäre, leffverere och göre redhe före, hvilckett thu ännu må giffve oss tilkenne, sedan kunne vij vjdere svare tig till samme artickell, och är oss underligit, att thu alle sådane saker beclager in för oss, effther thet är väll sådane saker, att [um] thu handlede någett beskedeligen ther um, dhå bliffve thet väll lagett som lijkast kunde vare, att vij ther medt obekymbrede bliffve.

Vij haffve och latid tilskriffve landtzfogtenne och Anders Nielsson, att the skole lathe haffve upseende medt the Raumo borgere, att the icke ther länge bliffve skole eller någon vjdere köpenskap ther bruke vidt sådane köpenskapz förlust; thette må thu seije them allffvarligen till.

Som thu och berörer, att vidh för:ne Raumo godh lägenhett till en lithen konungzgård vare skulle, hvilckett och nog troligit [är], dherföre må thu medt the andre våre fougter ther i länett förhandle ther um och så förskaffedt, att ther motte någett företages medt bygning och annedt, hvad ther till höres, och der vij någon konungzgårdh hollendes varde, dhå motthe och så lages, att vij nogen fördell aff honom haffve kunde både medt spannemåle, smör, osth och andre partzeler och icke all affvelen ther förtheris, som ther[es] sedvane varidt haffver, som sådane konungzgårder under honden hafft haffver. Thette ingelunde försumendes. Datum ut supra [Stocholm 19 Septembris anno etc. 51].

Stockholm den 19 September.

Till Reinhold, höfvidsman öfver knektarne i Åbo, angående de senares lydnadspligt mot befalningsmannen på Åbo slott.

Riksregistr. 1551, fol. 163.

Vår gunst etc. Oss är undervist, Reinolth, hurulunde knechterne, som under thin befalning och ther i

Åboo eller ther omkring äre förlagde, lathe segh under tiden medt någon ohörsamhett emott vår befallningzman ther upå slottedt förnimme och befinne udi så motte, att ther han thöm kan haffve behoff opå vårtt gagn och beste att bruke anthen till [land] eller vathen, dhå lathe the segh höre och tyckie the haffve föge skaffe medt honom och svare, jaa vij haffve vår profoss och andre befallningzmen för segh, effter hvilcke vij haffve oss att rette och skicke, ther egenom vårtt gagn och beste tileffventyrs offte haffver försumedt bliffver [!] och än yttermere försumes motte, och kunne vij therutaff icke annedt förmerckie, än att sådane ohörsamhett skeer egenom thin och flere the befallningzmändz tilskyndan, som ther hoss them äre, udi hvilckett vij ett ganske ringe behagh haffve, bliffve och ther medt icke så väll tjänthe, som thet sig borde. Hvarföre är vår alffvarlige vilie och befallning, ath thu och I andre ställe sådant utåff och lather same vår befallningzman haffve lydno och hörsamhett så väll som [sic] på vårtt gagn och bäste hoss knechterne, förty han vett best umständerne och lägligheten, hvar och i hurudane motte the kunne understundom vare opå vårtt gagn och beste, ther thu eller titt quartter föge affvette, och skalt thu frijtt förlathe tigh ther till, Reijnoltt, att vij icke vele så haffvedt giortt eller holle tig eller samme knechterne någett tys[k]t regementhe, och ther I myckett vele tage eder ther effther, dhå skole I inthet tviffle, ther skall annedt tilgiordt bliffve, och thu medt flere, som sådant understinge, snarligen skilde vidh the befallninger I haffve. Ther thu och the andre eder aldelis effter rätte måge. Datum ut supra [Stocholm 19 Septembris anno etc. 51].

Stockholm den 19 September.

Till Måns Ivarsson och Anders Nilsson angående Raumo borgares flyttning till Helsingfors.

Riksregistr. 1551, fol. 163 v. Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. uppl. af Finl. häfder, D. 8 (1856), s. 87.

Vår gunst etc. Oss är undervist, Måns Iffversson och Anders Nielsson, att th[e] Raumo borgere utöffver våre allfvarlige befallning och margfallelige förmaninger holle sig fast stiffve, icke veliendes flyttie sigh till then platz Helsingefors, titt vij them beskedett haffve, förty vij höre, att the köpslage like fast thersamestedz och fettalie theris huss ju så myckett som tilförende skedt är, hvilckett oss föge behager och förundre icke lithedt, att I, som haffve ther befallningerne, tilstädie them sådant etc. Hvarföre är vår villie och befallning, att I tenckie annerlunde till saken, så att the komme thäden medt thet förste och tilstädie them ingen köpenskap her effther att driffve på then städh vid sådane köpenskapz förlust eller förtappelsse, så frampt I vele göre thet oss liufft ähr, och lather altid en eller två aff edhre karler vare ther tilstädie, som kunne haffve upseende medt thom och mane opå, att the packe sig eller ther skall annerlunde tiltencht bliffva, ther måge the fulkommeligen rette sig effther. Vij vette och icke, att I tileffventyrs för thenn orsack skuld see egenom fingeren medt them, att I och kunne haffve tilfalle att köpslage, therutijnnan vij inthet behag haffve, och vele, att sådant bliffver utaff stältt. Oss är och undervist, att ther vid Raumo skall vare skön läglighet till en lithen konungzgård att byggie och haffve, till hvilckett vij icke obenägne äre etc.; biudendes förthenskuldt, att I och slottzfogten vele samfalleligen vare ther um till råd z och medt tijden lathe tage före, och ther vij någon konungzgårdh hollendes varder, dhå motte

och så lages, att vij någon fördell aff honom haffve kunne, både medt spannemåle, smör, osth och andre partzeler och icke all affvelen ther förtäres, som theres sedvane varidt haffver, som sådane konungzgårder under handenne haffve hafft. Datum ut supra [Stocholm 19 Septembris anno etc. 51].

Stockholm den 19 September.

Till Joachim Bulgrin angående försäljningen af ett parti finska gäddor i Vadstena, om ett nyuppfördt hus och dess målning samt om oæbesättningen vid slottet.

Riksregistr. 1551, fol. 166.

Vår gunst etc. Som thu schriffver och lather oss forstå, att the Vastena borgere vele aname till sikh våre findske geddor till att föryttre och begäre, att the motte få föryttre them, som the ther gälde, nämpligen 10 öre för pundett, medt hvilket vij och tilfrijdz äre, så fierren man them icke dyrere utkomme kan; vij vele och så förskaffe lathe, att thenn Peder Olsson, som samme gedder titt nidförtt haffver och vett regenskapen um them, skall medt thet förste titt niidtskickadt bliffva, som same gedder sedan utskifftha må, eller och tig ett vist register tilhonde skickett, huru många skeppundh ther tilstädhes liggie skole.

Thernäst som thu lather forstå, att thet huss thu haffver latid bygge på vallen är nu alth tilredhe, aleneste att paneledh icke upslagit är, thet och icke skee kan, för än thu vest, um samme huss skall bliffve förmåledt eller ej, och begärer ther till en målere etc., så effter vij icke kunne forstå thin mening um same målverck hvad eller thin mening är, att täckien skulle förmåles eller och opå duker offven för paneledt på väggierne, eller huru thin mening ther um ähr, dherföre kunne vij icke heller

någett svar giffve tig ther opå eller sände någon målere titt nid, förre än vij yttermere bliffve förstendigede aff thin schriffvelsse, huru thin mening rätteligen ther um ähr, sedan kunne vij yttermere svare tigh ther um. Vij äre och icke fulvisse, hvar opå lag samme bygning på vallen upsatt ähr, thet må thu och förständige oss.

Framdelis berörer thu och um the oxer thu upburidt haffver, nämpligen aff her Ture Trolle 48 oxer och utåff Axell Ericksson 53 stycker, begärendes vette, um thu skall beholle them alle ther till slottzens behoff etc. Ther opå kunne vij inthet annedt svare, uthan som oss synes, att thu haffver tagitt för myckett till, och försee oss, när thu haffver till slachterijdt 50 oxer, skall thet väll begåå sigh, men the andre 50 stycker må thu finne råd att födhe öffver vintheren till vijdere beskedh. Ther rätte tig effther. Datum ut supra [Stocholm 19 Septembris anno etc. 51].

Stockholm den 19 September.

Öppet bref för Knut Kappe på skattefrihet för några gårdar.

Riksregistr. 1551, fol. 166 v.

Vij Gustaff etc. göre vitterligt, att vij aff synnerlige gunst och nåde, så och för thenn välvilligheett vij aff vår tro undersåthe Knutt Kappe, borgere udi vår stadt Åbo, förnummet haffve, som han och her effter medt all tro-skap emott oss och Sverigis rijke sig förplightedt haffver altijdt välvilligen vele förnimme lathe, haffve undt och effterlatidt, som vij och nu medt thetta vårtt öpne breff unne och effterlathe honom, att han the godz och gårdar, som han medt sin laggiffte hustru lageligen tilkommen ähr, frij för vår och cronones tieniste udi sin liffztijd niute, bruke och beholle må och skall; doch effther hans

död skole hans barn, eller hvicken same godz arffligen tilfalle kunne, förplictig vare att göre cronone ther aff tilbörliq tieniste, som andre våre frälsismän här i rikkit aff theres godz görendes varde etc. Biudendes förthen-skuldh alle etc. Datum ut supra [Stocholm 19 Septembris anno etc. 51].

Stockholm den 20 September.

Skyddsbrief för sjöfinnarne och fjällapparne inom upp-räknade byar utmed Vesterhafvet mot intrång från ryska sidan.

Riksregistr. 1551, fol. 168. Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. uppl. af Finl. häfder, D. 8 (1856), s. 90—92, samt af A. J. Malmgren i Handl. och förordn. ang. Finl. fiskerier, H. 4 (1870), s. 4—5.

Vij Gustaff etc. göre vitterligit och bekennes medt thetta vårtt öpne breff, att vår och Sveriges cronone undersäter, menige siöfinner och fieldlapper, som byggie och boo udi these effter:ne byer innen um våre grentzer och rår, nämpligen Varånger, Lemuno, Navo, Upfothen, Theno, Altha, Öria, Resten, Enartt, Useiokij, Lappeierff, Affvenara, Temno och Knothakijla, medt någre flere våre undersäter ther sammestedz haffve hafft theris sändebudh hijtt up till oss och sigh högeligen beclagedt och besväret utöffver enn partt theres näste granner i Rysselandh, hvicke här till dagz mycken oskiäll, hinder och förfong them giortt haffver, i thet att the under tijden tilbiude ath trengie samme våre undersäter till att göre them skatt och annen tunge, ther till samme våre undersäter hvarcken skyllige eller plictige äre, all thenn stund the lyde Sveriges crone till och liggie innen våre egne rör och råmercker, hvicke rör och råmercker ju så väll streckie sigh in i Vestrehaffvedt, som the ryske eller the norske och haffve förbe:te våre undersäter för sådane ursaker skuldh ödmiuckeligen latid begäre vårtt och Sveriges cronone be-

skydd och beskerm för sådane orätt och öfvervoldh, som them aff samme Rysser viderfare pläger etc. Hvarföre haffve vij aff synnerlige gunst och nåde och upå vårt konungzlige ämbetes vegne, i thet vij alle våre undersåther beskydd och beskerm skyllige äre, tagitt och anam medt, som vij och nu medt thetta vårtt öpne breff tage och anamme förbe:te våre undersåter udi Varånger, Lemno, Navo, Upfioton, Terno, Alta, Öria, Resan, Enartt, Useiokij, Lappeierff, Affvenara, Temno, Knotakijlo och flere, som ther um byggie och boo, udi vårtt konungzlige hägn, värnn, frid, beskydd och beskerm och besynnerligen till att hegne, frijde, beskydde och försvare them, theris hustrur, barn, hion, godz, ägedeler och alth thet them tij[ll]kommer, rörligit och orörligit för alth öfvervoldh och sådane olagelig beskattning, som för:te Rysser them göre pläger, så att samme byer medt theres invanere skulle effter thenne dagh ingen annen att svare haffve, anthen till skatt elle andre rättigheter, uthan oss och våre befalningzmän på Sveriges crones vegne, biudendes och strengeligen befallendes, att ingen dierffves göre for:ne våre undersåther emott thette vårtt konungzlige försvar hinder, förfong, platz eller oförrätthe vid vår och rijksens strengie neffst och vrede, ther hvar och en må sigh effter rätte. Datum ut supra [Stocholm 20 Septembris anno domini 1551].

Stockholm den 20 September.

Öppet bref för Birkala sockenmän på tionde till deras kyrkas återställande efter en densamma öfvergången brand.

Efter afskrift i Finlands statsarkiv (N. 1961: fol. 1). Förut tryckt af K. G. Leinberg i Handl. rör. finska kyrkan och prestersk., Saml. 2 (1893): s. 388.

Vij Gustaff *etc.*, göre v[itterligidtt, att]¹⁾ vij gunnsteligen haffve und[t och efftherlatitt], som vij och nu her

¹⁾ Den från Finlands statsarkiv erhållna afskriften antyder, att originalkopian är defekt. De ord, som der ej återfinnas och här blifvit satta inom klammer, äro tagna ur Leinbergs aftryck.

medt unne och [efftherlate] våre undersäter udi Berk[ela
soken] i Kumegordz län i Åbo sticktt tijll theris kyrkies
behoff någon aff thenn[sic], såm årligen för tijnden vid
samme kyrckie utgå pleger, anse[e]ndes then skada och
förderff, som samme kyrckie nu för någre åhr seden
genåm branden öffvergången var, och någon bygninghz
hielp våll behöfve. Biudendes förthenskuldh våre fougter
och embetts mendh, att the icke göre för:ne våre under-
säter emott, hinder, platz eller förfångh. Dattum på
vårtt slott Stockholm 20 Septembris anno 1551.

Under vortt secrett.

Sigill.

Stockholm den 21 September.

*Öppet bref för birckarlarne m. fl. i Norrbotten angående
deras fiske i Vesterhafvet.*

Efter originalet på papper i R. A. Jfr Riksregistr. 1551, fol. 167, der brefvet är dat.
20 Sept. Förnt tryckt af A. A. von Stiernman i Saml. utaf kongl. bref . . . ang. Sve-
riges rikets commerce . . . D. 1 (1747), s. 120—121, af A. I. Arwidsson i Handl. t.
uppl. af Finl. häfder, D. 8 (1856), s. 88—90, samt af A. J. Malmgren i Handl. och
förordn. ang. Finl. fiskerier, H. 4 (1870), s. 2—4.

Vij Gustaff etc. göre vitterligit, att våre birckarler
och andre landzköpmen, som byggie och boo i Norrebottn
och theris handling med fiskerij udi Vestrehaffvedt och
elliest med the siöfinner och lapper ther hos bygge och
boo haffve pläge, haffve nu hafft theris sendebud her hos
oss och sich fast beclaget och besväret, att utöffver gam-
mell bruk och sedvane bliffver them undertijden aff them,
som befallingerne haffve på Norges sijden, och andre
hinder och förfong giortt, att the icke måge bruke theris
fiskerij uthe i haffvet, som aff alder plägsed varid och
fader och föräldre för them oqvalde och ohindrede giort
haffve; bliffver them och så endelis förmeent, att the
icke få bruke theris köpenskap med the nordbagger eller

våre lapper och siöfinner, som och altid haffver sedvane och brukeligt varid; för hvad orsaker sådant skeer, kunne vij icke fulleligen vethe. Hvarföre haffve vij aff vår synnerlige gunst och nåde undt och effterlatid, som vij och nu med thetta vårt öpne breff unne och effterlate, att förbe:te våre undersåther i Norrebottn, birckarler och landzköpmenn, som till vågefisket lust och villie haffve att söke, måge och skole her effter frije, obehindrede och utann hvars mandz gensegn och motstond bruke theres affling med fiskerijd udi Vesterhaffved, så vidt som våre och Sverigis rijkis grenser sich förstrecke ut med siö-sijden, doch med sådant förord att samme våre birckarler och landzköpmenn, som med theris reener till sådane fiske dragendes varde, icke göre våre siöfinner eller lapper på theris ägne entskijlte fiske och landgrund, som in för theris äger ligge, någer hinder eller förfong, utenn bruke theris fiske i oppenbare haffved, som andre göre etc. Måge och skole tesligeste för:ne våre birckarler och landzköpmen frije och obehindrede bruke theris reedelige handling och köpenskap med the nordbagger och andre fremende, som och för samme vårt land och innen om våre gränttzer pläge ligge till fiskes, och all thenn fisk, som the ther till köpz eller aff theris egit fiskerij bekomme kunne, skole the lathe komme hijt utöffver och föryttren her i Sverige för thet som lijke och skääl vare kann. Hvarföre biude och befale vij alle, som vid for:ne vågefiske ligge pläge, eehvicke the helst äre, tyske, norske eller rysser, sammelunde våre egne undersåter, siöfinner, lapper och andre, att the icke udi någenn motte göre förbe:te våre birckarler och landzköpmenn i Norrebottn her emot hinder, plattz eller förfong vid våre och Sverigis rijkis högzste straff och vrede. Och tess till yttermere visse lathe vij trycke vårt sechret her nedenn under. Datum Stocholm 21 Septembris anno etc. 51.

Sigill.

Stockholm den 22 September.

*Till Måns Jönsson Smed angående Strängnäs domkyrkas
reparation.*

Riksregistr. 1551, fol. 169 v. Förut tryckt af P. E. Thyselius i Handl. rör. Sveriges
inre förh. under kon. Gustaf I, Afd. 2: H. 2 (1845), s. 356.

Vår gunst etc. Vij lothe tilseije tigh, Måns Jönson, för någon tijd sedan, att vij gerne såge, thet thu skulle legge tigh vinningh um Strengnes domkyrckes refermeringh och uprettelse, och att ther medt icke skulle fördrögd, uthan thet förste möijeligit vore fliteligen, effter som och högeligen för nödhen ähr, företaget och opå holledt bliffve etc. Så haffve vij förnummet, ath thu haffver än nu till thenne tijd inthet synnerligit ther tilgiordt, hvilckett oss endels förundrer, och effter thet befruchtendes är, ath förberörde Strengnes domkyrcke motte bliffve i grunden förderffvett, hvar hon utöffver thenne tilkommende vinther tacklöss bliffve skulle, therfore är än nu vår alffvarlige villie och befallning, att thu tigh saken alffvarlige medt för:ne kyrckes refermeringh företage skall och ju endeligen så förskaffedt, att ther motte komme tack opå nu i thenne närvarendes hösth, ee hvad rådth ther till finnes kunne, och haffve vij latid tilscriffve bisp Botvedt, att han tich ther till medt yterste macht och förstondh behielpelig vare skall. Haffve vij och latid befale honom, att han tigh en godh scriffvere till hielp aff the förstandigeste prester ther äre udi staden, som en viss upbördh och utgiffth opå then deell till för:ne kyrckes bygning lagdt bliffver holle kan opå all thenn deell, som till för:ne domkyrckes refermeringh kostatt bliffver, förskaffe skall. Ther thu tigh må vette effter rette och ju så laget, att kyrcken innen vintheren under tack komme motte. Datum Stocholm 22 Septembris anno 1551.

Stockholm den 22 September.

Till biskop Botvid [Sunesson] angående anställandet af en räkenskapsförare för reparationsarbetena vid Strängnäs domkyrka.

Riksregistr. 1551, fol. 170. Förut tryckt af P. E. Thyselius i Handl. rör. Sveriges inre förh. under kon. Gustaf I, Afd. 2: H. 2 (1845): s. 357.

Vår synnerlige gunst etc. Vij haffve nu latid scriff-
teligen befale vår tienere Måns Jönson, boendes udi Streng-
nes, käre bisp Botvedt, att han skall beflite sich um
Strengnes domkirkes refermeringh och så förskaffedt, ath
samme kyrcke icke skall vare tacklöss öffver vintheren
etc. Så effter för:ne Måns icke kan lässe eller scriffve,
betröster han sich förthenskuldh icke alene förestå någon
regenskap anthen till upbördh eller utgiffit; hvarföre är
vår allffvarlige villie och befallning, thet I vele finne råd
till ath skaffe honom en godh tro förständig man till
hielp, som kan holle en viss och beskedeligh upbördh och
utgiffit opå all then deell, som til förnempde domkirkes
refermeringh kostatt bliffver. Ther I eder effter rätte vele.
Datum ut supra [Stocholm 22 Septembris anno 1551].

Stockholm den 23 September.

Till Germund Svensson [Somme] angående betalning för varor levererade af Kort van Flensburg.

Efter afskrift i Peder Larssons räkenskap 1552 bl. Varuhus handl. (R. A.)

Gustaff etc. Vår gunsth till förenne etc. Veth Ger-
mund Svenssonn, at vij haffve latith anama aff thenne
breffvisare, Kort van Flännsborgh, these parthzeler, som
udi thenne innelucthe zedell antecknadhe ärhe. Är för-
thenskuld vår velie och befallning, ath thu för:ne Korth
på våre vegna aff thet smör thu ther i Calmarnne til-

städes liggiandes haffver, bethale skalt, liicke som thenne förberörde innelucthe zedell förmeler etc.; vethandes tig här effther rätta. Datum Stocholm 23 Septembris anno etc. 1551.

Stockholm den 23 September.

Quittobref för fru Hebbla [Siggesdotter (Sparre)], Erik Flemings enka, på inlevererade hjelpskattemedel.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1521—1560 i K. A.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij udi egenn kongelige person thenn 23 Septembris anno etc. 51 uppå vårt kongelige slott Stocholm annamedt och upburidt haffve aff erlig och velbördigh qvinna fru Hebbele, salige her Erick Flemmingz efftherleffverske, fyrehundrede marck ortuger, som [äro] the hielpo peninger, nempligen tre marck för hvar landbo, som hon aff sine landboor så väll som the andre aff ricksens ridderskap och adell aff theris landboor effther vår elskelige ricksens rådز egenn beleffningh och samtyckie nu uttgiorrt haffve eller uttgörendes varde, geffvendes förbemelte fru Hebbele förthenskuld her medt qvitt, leddig och frij för allt yttermere tiltaell um för:ne fyrehundrede marck ortuger. Och thess till vjssse haffve vij latedt tryckie vårt secret her neden före och medt egen hond underskriffvit. Datum ut supra.

Gustavus.

Stockholm den 24 September.

Qvittobref för Sigfrid Jönsson på inlevereradt silfver och guld, funnet bland vrakgodset på ett under Öland strandadt skepp från Lybeck.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1521—1560 i K. A. Jfr Smål. handl. 1551: N:r 16 i K. A.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt och bekennes medt thenne vår qvittencia, att vij udi egen kongelige persone opå vårtt slott Stocholm anno etc. 51 then 24 Septembris annamedt och upbäre aff vår tro tienere och fougte på Ölandh, Seffridt Jönsson, daler tretten stycker, köpmandz gyllene tu stycker, hvilcke daler och gyllene funnes opå thet lyske skep, som för Ölandh stötte, eblandh thet vrakgodz opå samme skepp bergitt bleff etc.; och giffve vij her med för:ne Seffridh qvijtt och frij för alth yttermere tiltaell um för:ne daler och guldh. Thess till yttermere vjisse haffve vij latijdt tryckie vårtt secret under thenne bekennelse och medt egen hond underskriffvit. Datum ut supra.

Gustavus.

Stockholm den 27 September.

Öppet bref för fru Hebbla [Siggesdotter (Sparre)], Erik Flemings enka, angående en del af hennes förlänningar.

Riksregistr. 1551, fol. 170 v. Förnt tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. uppl. af Finl. häfder, D. 8 (1856), s. 92—93.

Vij Gustaff etc. göre vitterligit, att vij aff synnerlige gunst och nåde, så och för thenn trohett och välvillighet, som oss elskelig, erligh, välbördig qvinne, fru Heble till Qvidia, salige framlidne her Erick Flemingz effterleffverske, haffver oss och våre unge lifzerffvinger her till

altid bevist och her effter bevijsse må och skall, så lenge hon leffver, haffve undt och förlänth och nu medt thetta vårtt öpne breff (oss till en behagelig tijd) unne och förläne henne alth thet skatte landzmandz höö, som udi Loijo sockn i Rasborgz län årligen falle pläger, tesliges the booll udi Pargas sockn, som för:ne framlidne her Erick aff oss udi förläning hade, nämpligen Terffvee, Vanas, Lijlax, Kyriola och Athu, så att hon aff samme booll these effter:ne partzeler, som är penningar, rogh, maltt, höö och egg årligen anamme och beholle skall, och the andre partzeler, som aff för:ne booll årligen utgöres, som är smör, kiör, fåår, lamb, gäss, harar, höns och kastevedh, skall vår fogte opå våre vegne upbäre och therföre rede och regenskap göre in udi vår kong:e cammer; biudendes våre befalningzmän, att the sigh aldelis her effter rette, icke görendes för:ne fru Heble her emott någett hinder eller förfongh. Datum Stocholm 27 Septembris anno 51.

Stockholm den 30 September.

Qvittobref för Hans Kock på en inbetald skuld.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1521—1560 i K. A.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij udi egen kongelige persone upå vårtt slott Stocholm anno etc. 51 then 30 dagen Septembris annamedt och upburidt haffve aff oss elskelig Hans Kock, borgere udi Lybeck, genom hans tienere Baltzer Timberman femptije porthugalöser, hvilcke för:ne Hans Kock oss skyllogh var opå Jost van Hartz vegna etc. Hvarföre giffve vij för:ne Hans Kock her medt qvitt och frij för alth yttermere tiltaell um för:ne etc.

Gustavus.

Stockholm i September.

*Utdrag ur utgångna skrivelser.**Den 2 September.*

Att Oloff Tröttesson och bormestere och råd[h] skulle fordre Hans Vågehals till, att han sin betalning aff sine gellenere i Finlandh bekomme må etc.

Öpitt breff för Per Nilsson och Sven Nilsson, att the måge åpkreffve theris broders arffvedeler etc. och intet ter med befate sig, för än the[re]s regenskap giortt är etc.

Den 3 September.

Fick Jöns Håkånsson, fougthe i Västerbotten, en qvintie aff K. M:t på thet testemente, sãm M. Matz i Lu[1]a gaff K. M:tt.

Fick Seffred Markussån ett öpit breff, sãm belangede nunnerne i Nådendal closter, att han skulle ransake effter the godz, sãm undan för:de closter rapede våre.¹⁾

Fick Niels Jespersson och Niels Foborg en stempning på Bencht Gylte på Påtorp, belangedes the godz, sãm Anders Hanssons barn telkomme.

Till Erick Spore en förskriff belangedes 2 bönder, Matz Eskilsson och Matz Larsson. Item fing[o] same bönder V. A. N. H. försvarelse i same bref.

Den 4 September.

En förskriff tell Cristoffer Hvitfeltt, sãm belangede bijrkarlerne, att them någen orätt skedde vid Vestrehaffvet; item att the Norske ville förmene them att hafve theris liggierne vid Vestrehavet.

¹⁾ Jfr ofvan s. 310, hvarest samme bref finnes i sin helhet aftryckt under den 4 Sept., men vederbörande kallas der Seffridt *Mårthensson*. Se dock äfven följ. sida.

Til Oloff Andersson, att K. M. hafver befaledt Jogen Foss, att han på soffrebon ackte skal.

Till Cristiern Sölffscriffvere ved Gamble Sölffbergitt, att han skall med thet förste giffve K. M:t tilkenne, huru mykit högbe:te H. K. M. haffver för anno 50 och anno 51.

Tell Isack Nilsson en förskriff tätt Oloff Hemingzson udi Saloby i Askala soken.

Til Hinrick Clavesson, att K. M:t hafver giffvidt Sefrid Mårtensson befallning att haffve upse[e]nde åm same godz, såm under Nodendale clöster ligie.

Til Nils Ingesson, att K. M:t vill sennde sitt egitt skip tijll att lathe hempte thet smörett, såm tu med andre parsseler upburit hafver; i samme breffvet later K. M. forstå, att Matz v. Kleffven skal uptaga Ulffsby prestegårdh.

Tijll Matz v. Kleffven, att hann Holmegården och Ulffsby prestegårdh tell en godh affvelssgård tage skall etc.

Öpidt breff tijll menige man i Vesterårs, såm församlede äre ther i markneden åm Mårsmesse.¹⁾

Den 5 September.

Till Måns Nilsson, att han förhielper Nico-Rauchi thell then dell han rätt tijll haffver.

Till Jon Bagge, att hann må vetthe, att K. M:t hafver effterlattidt Markus Persson klockere embettidt i Mustersare (doch att han årligen 1 åme tränn i K. M:ts kammer lefrerer).

Den 6 September.

Till bormestere och rådh i Vesterårs ett bref åm samme mening, såm thet före står,²⁾ att the skole holle almogen V. N. H. mening myntelig same mening före etc.

¹⁾ Jfr nedan det första brefvet under 6 Sept.

²⁾ Jfr ofvan det sista brefvet under 4 Sept.

Till Torsten Hindricksson, att han förhielper Mans Jogensson, att han må komme tel then jord honåm med orette affhendt är etc.

Den 8 September.

Fougtebreff för Simon Andersson tell Savalax i Ny-slotz län.

Fougte breff för Jögen Larsson i Medelpada.

Fougtebreff för Bijörn Persson tell Olandz herrede.

Fougtebreff för Jöns Haraldsson tell Solentuna, Valentuna och Semingehustrade.

Öpidt breff för Jacop Pallte, borgere i Åbo, att K. M:t hafver såltth honnåm en tåmpt, sām under Varfru prebende legat hafver för 55 mark. Latius in conceptis.

Öpidt breff för Per Bärtilsson, borgere i Åbo, att K. M:t hafver uplatidt honåm en tomt, sām telförende under S. Karine prebende legat hafver [för] 22 mark. Latius etc.

Til Niels Munck, att han later lage then bygningen K. M. och unge herskapet pleger vare udi, att ten bliffver någet varmare etc.

Den 9 September.

Til Måns Nilsson, att han later Matz Jacopsson vederfares rätt och skäll på thet clagemåll han hafver på Hindrick Bijur.

Den 10 September.

Tel Bencht Nilsson, att han förnöijer Bijörn Hansson the penningar, sām han hånåm ågher för the 10 tr strömingh.

Fick Per Erssån et pasport tell Finlandh etc.

Den 11 September.

Till Sten Larsson, att han giffver sich till Kon:ge M:t. Förlenings breff för Nils Eskelsson på biscopzdelen ved Åby, Ödesiö och Rogxlöse kyrkier, til en behagelig tijd etc.¹⁾

Testementz breff till alle domkyrcker her i rijkit effter högboren förstinne drottning Margrete.

Den 12 September.

Till Mons Birgeson, att han later thenne Morten Person bekomme ett af K. M:ttz hemmen till att besittie för thet Lönemosse, som Hans M:tt nu haffver bortbyte latit.

Öpit breff för Lasse Karvo, att han må beholle thet clockeredöme i Callila sockn udi Kumegårdz län, som han her till hafft haffver.

Fougtebreff för Påffvel Svenson på Lysingz och Dals hereder.

Pasbort för Pels vhon Norden till Ulffzby med K. M:ttz schip Barcken.

Den 13 September.

Förskrift för Nils Bruse till Anders Smälennige, att han later honom söke och bruke rätten med then Nils Musterskriffvere, som ligger under hans fänicke, hvicken hans hustru beläget haffver etc.

Den 15 September.

Till Siffrid Jönson, att han later tesse tyske köpsvener Jesper vhon Hellen, Gerd Koster och Hermen Städefrunt bekomme then deel igen, som berget är på thet schip, som vid Öland stötte anno 51 etc.

¹⁾ randanteckning: *relator Jöns Monsson.*

Till Oloff Anderson svar, att K. M:tt förundrer, att han skriffver sådane ringe ärender, som nu skedt är, fordrer en stor summa penningar och ingen besked ther hos, hvad skäl K. M:tt ther före skeer; att han förthen-skuld giffver sich till Hans M:tt eller then Christiern Sölffköpere.

Till hustru Brijta på Hammer om thet byte Jöns Jönson gjorde med henne på någre gårdar, att hon later honom få sine gårdar igenn, effter han beclager sich samme byte icke rätt skedt vara etc.

Pasport för Claes Christerson att drage till Upsale och up till Jensehytten att affbetale K. M:ttz folk etc.

Till alle fougter om leffreringen etc.

Till Håkenn Verme, att han handler med bönderne i Åsunde herede och Trögd, att the göre thu dagzvercker till then graffning emellen Clasbode qvern och Salehytter, när Jacob Vest them tilseijendes varder.

Svar till Jacob Vest om thet breff K. M:tt haffver nu latit tilskriffve Håkenn Verme om the dagzvercker etc.; item är K. M:tt tilfridz, att schattebönderne och kyrckelandboerne i Torstuna, Simetuna, Tiurbo och Våle hereder må bliffve frij hvar man för 2 hester aff foringen pro anno 52 och the bönder i Folkerne, Grytenes och By sockner måge bliffve frije för en hest.

Stempning för Bertil Jönson på Bertil Porann, Anders Gyllina, Oloff i Leijkala och Laur[ens] Hemeleijne att svare honom i vår inför K. M:tt.

Förskriff till Jören Jönson för Oloff Biörson och hans sonn om hans granne Anders Torbiörson, som haffver tagit ifrå [them] en koo etc.

Den 17 September.

Svar till Hans Person, att K. M:tt icke förtenckt är att holle någon jernbergzbrukning vid Grängeshytte, med

minne ther finnes något sölfstreck eller koperstreck etc.
Latius in conceptis.

Den 18 September.

Till the bådzmen, som äre på K. M:tz galleijer i Åbo, att the ställe utaff then olydighet, som the bruke emot Oloff Trotteson och lathe sich hörsamme befinne etc.

Öpit breff för Erich Person i Smedeby i Hammerbo sockn, lenzman, att beholle thet torp Vijdeby till en behagelig tijd, frij för cronones skatt, som han haffver liggiendes vid hans gård Smedeby.

Hertig Erichz breff till Nils Munck för Jöns Smed, att K. M:tt haffver förloffvet honom aff tienisten, och att han lather honom få then lön, som honom tilbake ståår. Um thet hemmen samme Jöns begärer etc. kan Hans Nåd väl lijde, att han får, hvar thet elliest är löst.

Till Mattz Michelson och Göstaff Berg, att K. M:tt haffver undt Per Jönson i Forsa, Oloff Schreddere i Vij och Jöns Olsson i Nyhytta med flere bönder i Torsåkers sokn dag till Distingen upå then spanmåle the i vintres anamede i Upsale etc.

Till Palle Person, att K. M:tt haffver unt Erenghil Nilson ett års dag på thet pund korn, som han står tilbake udi sitt affred pro anno 51.

Tiill Erick Roloffsson, atth han skall anname någre skipundh flesk aff Per Andersson, såm ifrå Småland komit är och qvitere honom ther före.¹⁾

Den 19 September.

Svar till her Hans i Hershammer, att K. M:tt haffver öfversedt med honom 4 par oxer udi then summa han K. M:tt utfest hade.

Till Lasse Person om samme tilgiftt etc.

¹⁾ Jfr nedan, s. 376.

Den 20 September.

Öpit breff för Anders Vesgöte på thet hemmen Ragnillebode i Schåningz herede, doch så att han skall göre skatt ther aff etc.

Till Christoffer etc., befalningzman på Vårdehus, om thet förfong birkarlene i Norrebotn viderfares aff the befalningzmen, som befalningen haffve ut med then norske gräntz på theres frijheter och gamble privilegier etc., att han thet förtage vilde, att så icke skee motte.

Den 21 September.

Till Nils Ryning, att han later thenne Jacop Timberman få igenn then tunna ströming, som hans karl Lasse Beltere honom ifrå taget haffver.

Förskriff för Erich Schreddere, borgere i Vastena, till Nils Munck, att han later honom få the sextije fem march, som han honom skyllig är på then förtärning han hade hos honom etc.

Den 22 September.

Collation för her Erich Laurentij på Achas prestegäld i Tavestehus län etc.

Förskriff till Jon Olson för Anna Claes Lauems om then deel Jöns Brun hennes man Claes Lauem i Strålsund skyllig är etc., att han thet så förhandler, att samme Jöns ställer henne tilfridz.

Den 23 September.

Till Palne Persson, att K. M:t haffver skencht hustru Karin Nils Birgesons the 4 pund malt, som han henne i somer lent hade.

Till Germundt Svensson, att han lather Jochim Burwitz bekomme en halff lest gott ferskt smör och en halff lest salthet kiött, som honom årligen tilsagt åhr etc.

Collation för her Märthen Johannis på Gränss preste-geldt i Håbo heredt etc.

Förskrift till Hans Fördeel om then karl, som tubbede sin frende ifrå hans hustru och nu vill gå i arff med hustrune effter samme hennes man etc.

Den 24 September.

Förskrift för tesse effter:ne tyske köpsvenner till Germundt Svensson och Siffrid Jonsson, Hendrick Schärenhagen, Bärnt Hauestat, Henning Elres, Ficke Meijncke, Kortt Witte och Anders Ernst [att] bekomme then deel igen, som bärgett är i åhr, som är stångejärn och ancker, på thet schip, som vijdt Ölandt stöttthe etc.

Till Erich Nilson, att han ställer Bencht Tordson och Jören Tuffveson tilfridz om the gårdar the haffve honom til att tale och han solde K. M:tt etc. eller svarer them til rätte in för K. M:tt nu om Kyndermesse nestkommendes.

Till Jacob Jörenson om the 18 öre och ett ortug land jord i Utåål udi Bro sockn, som K. M:tt nu haffver förstått aff gamble her Steen Stures köpebreff, att thet hörer Hans M:tt till etc., att han drager ther hädenn och lägger samme Utåål i affred, giffvendes K. M:t seden tilkenne, hure ther om bestelt bliffver.

Den 25 September.

Collation för her Karl Henrici på Tuna sockn i Meldepad etc.

Tijll Oloff Ericksson i Skedvij, att han Per Gunnerson med 2 heste udi hertig Ericks namn anname skall.

Svar till biscop Lars åm Medelpada prestegeld och om syste mandz embetet i Upsalatt[!], att Anders Olsson thet haffve skall etc.

Tell Per Larsson, att K. M:tt haffver befalet Sigge Svensson, att han skall vederkennes bijscopz lanndbönderne i Vermelandh etc.

Öpidt breff för Bern Hultt, att han må beholle Hultz gård i Ydrö liggiendes i Småland för cronans skatt tijll en behagelig tidh etc.

Den 26 September.

Tijll Oloff Ericksson, att han skall löne K. M:tt knechter ter i Vestergö[t]land.

Tell Jöns Scriffvere, att han latter skyterne bekomme theris cläde.

Fick Esbijör Perssån förloff aff K. M:t tijll att geste med 4 hester i Aske heredt för konungxsforing, så mykitt sãm på samme hester belöpe och för thet andre skall han göre rekenskap i K. M:ts kamer etc.

Tell her Asmund i Ving, att han och Jogen Bagge skolle på förste heradtzting, ther godzen liggie, förlike sig.

Pasport för Bern Hultt tijll Smålandh.

Tijll Sigfrid Jönssån, att han upsennde haffve skall med them, sãm fare och fiske heden aff Stockholm.

Förskriff för Peter Ratcke aff Rostock tell Söffring Jute och borgemestere och råd i Vesterårs, att han kan bekämme sin geldt etc.

Den 30 September.

Tijl Nijls Östgöte, att Per i Stenby må lösse sin halffve skatt för penningar och göre span för span för annen hal[f]parten och 2 daxverke til Vesterårs.

Till Arffved Claeson och Oloff Person, att the skole vare utöffver thenn löning öffver K. M:ttz knechter och schyttere i Vestergötland, och att K. M:t motte få ther upå clare register.

Förskrift för Anders Mattzson till Oloff Trotteson om någon jord, som Jöns Sejere haffver honom ifrå i Ååbo etc.

Collation för her Anders Nicolai på Litzle Eena i Trögd.

Till Jöns Schriffvere om the schyttere udi Vestergötland, som bör bekomme cläde udi thetta år i Elffzborg, att han later them få aff thet cläde, som han ther udi befallning haffver.

Förskrift för Sverckel Joenson til Lasse Person, att han midler med honom thet sakefal effter hans macht, för ther at han oloffligen körde med sin grannes hest ett lass fisk ifrå siön och up til sitt hemmen etc.

En förskrift för Aslog och Angull tell Hendrick Simånsson, att the skulle geffves lösse udur fengzlet på Svartesijö.

Öpidt breff ått Lasse Ericsson, att han spicksmeder tel V. N. H. behoff [i] bergen tell hammer smeden tage skall.

Förskrift[t] för undersåtherne i Nykyrckie socken till Larss Fleming, att hann för:ne undersåther inthet hinder på theres fiske vattn Valkemeri göre skall etc.

Förskrift för Staffen Matzson och Påvell Olsson i Rövileby till Hans Olsson um några enge stycker, som kyrckiepresten her Eskell Petrij skal them affhändt haffve.

Stockholm den 2 Oktober.

Till Erik Henriksson, fogde i Tierp, angående två ryssar, som genom Norrland kommit till Upland och borde kvarhållas på Örby, till dess Kongl. Maj:t blifvit närmare underrättad om deras ärende.

Riksregistr. 1551, fol. 201; jfr *ibid.*, fol. 175.

Vår gunst etc. Som thu lather förstå, Erick Henriksson, um the två Rydser, som kompne våre genom Norlanden till Elffkarleby etc., så förundrer oss icke lithedt, att same Rydzer skulle tilstadda drage så umkringh och bespeije landett, och ath the, som udi Norlanden befallningerne haffve, icke therutinnan bättre inseende hafft haffve. Och förundrer oss tesliges, ath thu icke haffver tagett then beskedh, som the seije sig haffve ifrå Rydslandh och seendt oss thet tilhonde, biudendes tig än nu, att thu theris breff (hvadt the elliest någre haffve medt fare) aff them tage skall och samme breff hijt till oss oförsumeligen öffverskicke, och må thu lathe sielffve Rydserne bliffve tilstädes opå Örby, så lenge vij kunne granneligen få vette, hvad theres verff och ärende ähr, latendes och så haffve nöge acht och tilsyn medt them udi alle måtte, effter thu kan tenckie macht opå ligger etc. Datum Stocholm 2 Octobris anno domini etc. 51.

Stockholm den 2 Oktober.

Öppet bref för Lasse Eriksson på Munkvraks gård i Närke.

Riksregistr. 1551, fol. 201 v. Jfr *ibid.*, fol. 175.

Vij Gustaff etc. göre vitterligt, att vij aff synnerlig gunst och nåde (och opå thet thenne breffvisere Lasse

Erickson sig thess fliteligere vinleggie skall ath ackte opå vårtt gagn och beste udi thenn befalningh vij haffve honom tilbetroedt) haffve undt och effterlatidt och nu medt thette vårtt öpne breff unne och effterlathe, att han her effther må bruke och besittie (oss till en behagelig tijdt) en vår gårdh udi Näricke, benempd Munckevrack, doch medt sådane vilckor ath han aff same gårdh årlige utgöre skall all then rättighet, som ther affgå pläger. Samelunde skall han och ställe thenn bonde, som nu boor opå för:ne gårdh, tilfrijdz, så ath han icke emott sin villie aff samme gårdh driffves och sich förthenskuldh för oss framdelis skall haffve att besväre och beclage; ther vår fougte utöffver för:ne Munckevrack må aldelis vette sich effter rätte. Datum ut supra [Stocholm 2 Octobris anno domini etc. 51].

Stockholm den 6 Oktober.

Till Lasse Olsson angående skatts utgörande af sälfångsten i vissa uppräknade socknar i Helsingland.

Riksregistr. 1551, fol. 202.

Vår gunst etc. Vij haffve förnummedt, Lasse Olsson, att oss skee icke aldelis skiäll medt the siäleskär, som the bönder udi thesse effter:ne sockner, nempligen Sörala, Nårela, Enånger, Nytånger, Tuna och Rogstada, bygge och boo, bruke pläge, hvilcke siäleskär oss och Sveriges crone medt rätte tilhöre, therutåff för:ne sockners inbyggere mycken fördell haffve och göre doch oss aff samme siäleskär ganske ringe fördeell.

Vij haffve och förstått, att en partt ther i landett, som boo longdt ifrå siönn, leije uth holmer och andre läglige platzer vedh stränderne, ther siäll nogh tages pläger, och bäre sielfve up then deell, som ther utaff går och utgiffves, och sedan thet för theris egitt beholle,

hvilckett dock oss opå cronones vegna och icke någenn annen haffve boorde, effter sådant åhr vår och cronones almenninger etc. Så är vår alffvarlige villie och biude [vij] tig, ath thu her effter ther medt ett nöge upseende haffve skall, lagendes thet så, ath the, som våre och cronones siälieskär her effter bruke vele, motte och giffve oss opå cronones vegna then deell, som oss medt rette haffve böör, och icke alth brukett frijtt, som the sielffve vele och effter som her till theres sedvane varidt haffver; ther thu tigh aldellis effter rätte vilth. Datum Stocholm 6 Octobris anno 1551.

Stockholm den 6 Oktober.

Öppet bref för Sverker Simonsson angående hans uppdrag att i Ångermanland och Medelpad upphjelpa kronans fiske.

Riksregistr. 1551, fol. 202 v.

Vij Gustaff etc. göre vitterligit, att vij thenne breffvissere, vår tienere Sverckell Simonsson, befaleadt haffve att drage till alle forsseer udi Ångermannelandh och Mälpade och ther bygge och tilpynthe till vårt och cronones bäste både laxekar och andre nyttuge fijskestelle, ee hvar han ther till lägenheett upsöke kann etc. Hvarföre biude vij våre befalningzmän och alle andre, som för våre skuldh vele och skole göre och lathe, att the för:ne Sverckell behielpelig vare skole till för:ne fijskerijs uprettelse medt hvadt deell hann ther till behöffver och opå eskendes varder. Therutinnan skeer thet oss behageligit åhr. Datum ut supra [Stocholm 6 Octobris anno 1551].

Stockholm den 6 Oktober.

Till Nils Tuleson angående dagsverkens utgörande från Åkerbo härad till kopparbergverken vid Lindesberg.

Riksregistr. 1551, fol. 203.

Vår gunst etc. Veett Niels Tulsson, att menige bergzlagedt opå Lindesbergh haffve hafft theres sendebudh hoss oss och högeligen besväredt sigh, ath the opå thenne tijd icke längre kunne holle then kopperbruckning, som the en tijd long haffve hafft förhender, vedh macht, medt mindre the platt utharmede bliffve skole. Så see vij icke gerne, ath the skole bliffve förderffvede etc. Hvarföre haffve vij aff synnerlige gunst och nåde same bergzmendh medt samme bruckning förskonedt opå någon tijdh tilgörendes och för gott ansedt, ath menige man, som byggie och boo udi Åkerboheredt, skole hielpe någre dagzvercker till ath holle gruffven vedh mack och synnerligen then vatthu öst, som ther altid endeligen vedh macht holles mosthe, så framt gruffven icke skall åter ödelagdt bliffve. Är förthenskuld vår alffvarlige villie och befallning, ath thu medt förne Åkerboherradz inbyggere herum opå thet skickeligeste förhandle skalth, ath[!] ju endeligen så förskaffedt, ath the sich udi så motte medt dagzvercker villige till förberörde bergzbruckningh befinne lathe; ther tu tich aldelis effter rätte vilth etc. Datum ut supra [Stocholm 6 Octobris anno 1551].

Stockholm den 6 Oktober.

Till Isak Nilsson [Banér] angående straff åt de våldsvarkare, som öfverfallit och dödat en del nybyggare på gränsen mellan Österbotten och Tavastland samt plundrat och uppbränt deras gårdar.

Riksregistr. 1551, fol. 203 v. Jfr *ibid.*, fol. 176, der brefvet är dat. 9 Okt. Förut tryckt af A. I. Arwidsson i *Handl. t. uppl. af Finl. häfder*, D. 8 (1856): s. 93—94.

Vår gunst etc. Vij haffve förstått, Isack Nielson, att någre Tavester, som boo nemest till Österbotten, haffve dragedt in udi then eriemarck, som emellen Östrebotnen och Tavestelandh ligger, och ther icke allenest öfverfalledt och ihjelslagett en hoop aff våre fatige undersather, som vore dragne ifrå Östrebothnen och sich opå samme eriemarck hade nijdsatt och effter vår befallningh begynth att rödie skogen och bygdt och tilpynthedt sig sköne heman, utan och jämvell skinnedt och upbrändt gårdarne och udi alle mätthe sig otilbörligen skickedt, att the för sådane theres handell thet högste straff verde ähre, och haffve vij förnummitt, att tu och the andre, som befallningerne haffve udi Tavestelandh, see alth egenom fingeren medt thet selskap, som sådane öfvervoldt och orätt bruke pläge, hvilckett oss föge behager.

Tich är och väll vitterligitt, att vij tijtt och offthe budett och befaledt haffve, att eriemarcken ther udi Findlandh skulle uprödies och besetties, Sverigis crone till förmeringh och förbättringh. Så förnimmer man doch nu, att saken bliffver annerlunde företagen än som vår befallning varidt haffver, effter som nu medt förberörde Tavester befunnedt och bevijsst ähr, och skicke vij tig her innelucht en zedell, udi hvilcken uttryckt är, huru samme Tavester handlet haffve, viliendes tich alffvarligen haffve förmanedt, att thu fliteligere um thet ärende ran-

sake skall och them, som sådane öfvervoldt och orätt giordt haffve, tilbörlich straffe lathe.

Vij vele och, att thu sielff skalt oförsumeligen giffve tich hijtt till oss, vettendes att göre oss beskedh um alle lägligheter, som udi then landzende, ther thu befalningen haffver, opåfärdhe ähre, vethendes tig här effter rätte. Datum ut supra [Stocholm 6 Octobris anno 1551].

Stockholm den 6 Oktober.

Öppet bref till bergsmän och rotekarlar vid Salberget angående deras försumlighet vid brukningen.

Riksregistr. 1551, fol. 204 v. Jfr ibid., fol. 175 v.

Vij Gustaff etc. tilbiude eder, våre trogne undersäter, menige bergzmen och rothekarler, som bruckningh haffve vedh Salebergitt, vår gunst och nådhe tilförende och giffve eder her medt tilkänne, att vij haffve förnummedt, huru ther vedh för:ne vårt och cronones berg fast olijke tilgår både medt bruckning och smeltningh, så ath ther medt icke handles så tilbörliche, som thet skee bordhe, effter ath man finner stoor försumelse opåfärdhe vare medh kaldvagten, så att ther två roster smelthes medt lijke mycken och like godh malm, bekommer man aff then ene rosthen otte eller tije lödigmarck söloff mere än aff then andre, therutaff nogsampt merckes och bevijses kann, att icke allestedz rätt medt bruckningen och smältningen förhandlet bliffver. Dherföre är vår allffvarlige vilie och befalning, ath I än nu här effter medt samme bruckning och smältning bähre och nogere upseende haffve, än som nu skedt ähr, och att I här effter vele skicke två bergzmen till kaldvagten, the ther flitigt upseende haffve kunne opå smeltningen, så ath smeltherne icke förminske godzet, like som tilförende skedt, och effter

Stockholm den 8 Oktober.

Till kejsar Karl V rörande den nyligen återkomna svenska beskickningen till honom och om förhållandet till Lybeck.

Efter O. S. Rydbergs aftryck i Sveriges traktater, D. 4 (1888), s. 461—463, af det i Haus- Hof- und Staatsarchiv i Wien förvarade originalet.

Allerdurchleuchtigster grosmechtigster und unuberwindlichster romischer kayser. Eur Kayserlichen Maj. seind unser freuntwillige dinst und was wir sonstent veilmehr liebs und guts vermugn bevor. Freundgunstiger lieber herr und ohem, Eur Kays. Maj. wollen wir freundlicher maynung nith vorhalten, das unsere rädte und gesandten, so wir ahn Eur Kays. Maj. vorschickt, Eur Kays. Maj. freuntlichs schreibent und den kayserlichen zugestalten und uberraichten abschiedt furgebracht und sich sonstent Eur Kays. Maj. gnedigster und gutwilliger audientz, abfertigung und furderung uffs underthenigst geruembt habn. Fur welche abschiedt und das Eur Kays. Maj. den sachen entschafft geben, die ratification angenommen und dajegen Eur Kays. Maj. certification den unsern lassen uberraichen und darbey sich Ire Kays. Maj. nichts weniger else wir jegen dieselben inn unserer ratification vorschrieben alles freundlichen und nachparlichen willens erpotten und uns wurcklichst desselbtigen zuvorlassen haben sollen, vorabscheidt, das alles thuen wir uns jegen Eur Kays. Maj. freundlichen bedancken. Es sollen auch Eur Kays. Maj. hinfurthan, wie bis dahero geschen, nith anderst mith grundt befinden, dan das wir uns allenthalbn unserer ratification gemess jegen Eur Kays. Maj., derselbtigen erbherschafften, konigreichen und underthonen freuntlich und nachparlichen vorhalten werden und uns ohne mittel desselbtigen gleichen zu Eur Kays. Maj. jegen uns, unsere erbherschaft, reichen und undersassen versehen thuen und wollen.

Was auch den brabantischen handel, so Eur Kays. Maj. den unsern lassen zustellen, antreffent, das wollen wir mith bequemlichster gelegenheit desshalb die regirung inn Eur Kays. Maj. erb Niderlande besuechen und uff baidersseit undersassen belegne mittel den handl lassen entschliessen, dan wir gantz genaigt Eur Kays. Maj. undersassen fur andere inn unsere konigreich mith gnaden und zum besten zu befurdern.

Wir werden auch von unsern gesandten underricht, das die von Lubeck durch iren sindicum haben Eur Kays. Maj. ein gantz beschwerlich und verdrieslich beclagschreibent uberraichen und wider uns darinen Eur Kays. Maj. hulff und furderung suechen lassen. Welch beclagschreibent dan aber Eur Kays. Maj. den unsern zustellen und daruf nith allein unseren warhafftigen jegenbericht vornehmen, dan auch Eur Kays. Maj. sich durch ire rädte erpieten lassen, denen von Lubeck wolten Eur Kays. Maj. uffs ernstlichst gepieten, von furhabender ungepuer und unfuegen abzustehen und sich jegen uns der pillicheit zu schicken und zu vorhaltende, welches wir uns abermals jegen Eur Kays. Maj. uffs freuntlichst bedancken thuen. Wir haben auch denen von Lubeck Eur Kays. Maj. schreiben durch die unsern lassen zustellen, wir haben aber dess geringsten daruff inn antwort gar nithts erlangen, also das wir nith gesichert sein mugen, wess etwo die Lubischen uff Eur Kays. Maj. schreibent inn ein oder ander wege gesinnet sein mochten.

Unnd dieweil dan Eur Kays. Maj. durch beywesent und uns zugestalte decret uff baiden seiden den gemaynen frieden eingezogen, so ist nith ohne das wir wol vorlangst zu andern wegen von den Lubischen geursacht weren, wir haben auch noch biss zu disem tag Eur Kays. Maj. also dem obersten heubt dess heiligen romischen reichs zu freuntlichen ehren und gefallen stille gehalten und uns alles nachparlichen willens und furderung, wie dan in die lenge dess-

halben die unsern gesandten vor Eur Kays. Maj. radten ungezweiffelt vernohmen, jegen die von Lubeck erzaigt und zu allem dem, was gut nachparliche wandlung befurdern und ohne schadlichen verderb unserer reich und undersassen beschehen mocht, erpotten, wie auch nochmals unnodt und ungedrungen andergestalt von uns nithts furgenohmen, besonder Eur Kays. Maj. gerne von uns gewilfarth werden solt. Sintemal aber die von Lubeck wider recht und pilligheit zuentjegen den aufgerichteden handlungen, vortragen und friedstende, so zwischen unns und inen vorfast, unverschulter sach unns iniuriiren und uber uns Eur Kays. Maj. zu berueffen understanden, wie dan bey mehrern von inen anschläge zu betrubung gemeines friedens nith gering gesuecht werden, und dan Eur Kays. Maj. schreibent ahn die von Lubeck obgerurter ursachen wegen und innsonderheit sintemal dass vorig Eur Kays. Maj. schreibent also bey den Lubischen mith stillschweigent jegen uns also unbeantwort geplieben, wol etwo ernstlichern innhalt erfurdern mocht, so wollen wir nith zweifeln und uns zu Eur Kays. Maj. freuntlich vorhoffen, es werden dajegen Eur Kays. Maj. bedencken, was danocht inn diesen fallen unser gelegenheit und noturfft erfordern wurd, unnd derwegen an die von Lubeck ein ernstlich schreibent und bevelch ergehen lassen, damit nith etwo wir Eur Kays. Maj. zue sonderer freuntlicher wilfarigheit unns freuntlich uff unser seidten erzaigten und dardurch uff der andern bey den von Lubeck, so zu betrubung und zerrudtlung gemeines friedens alle mittel suechen, nith etwo geferdrt wurden. Das wir der sachen umbstende und sonst wolmeinlich Eur Kays. Maj. zue eren und gefallen uns erzaigen und hiemith nith haben vorhalten muegen, solches seindt wir jegen Eur Kays. Maj. auch allezeit zue aller pilligheit urputig. Und sonstent worinnen Eur Kays. Maj. wir unsers vermuegens freuntlich dinst, nachparliche wilfarigheit erzaigen kondten

und wusten, im selbtigen wollen wir freundlich und willig befunden werden und thuen Eur Kays. Maj. hiemith dem almechtigen zu erhaltung langwirigs regiment, glücklicher gesuntlichr wolphart entpfelhen. Datum uf unserm schloss Stocholm ahm VIII tag octobris anno etc. LI.

Gustaf etc. Eur Kays. Maj. freunth

Gostavus, m. p.

Utanskrift: Dem allerdurchleuchtigsten grosmechtigstn und unuberwindtlichsten fursten und hern, hern Carlh dem funten, römischen kayser, zu allen zeiten merer dess reichs, in Germanien, zu Hijspanien, beider Sicilien, Jerusalem, Hungern, Dalmatien, Croatien etc. könig, ertz-hertzogh zu Ostereich, hertzog zu Burgundi, Gelren, Brabant, Lucenburg, graffen zu Habspurg, Flandrenn und Tirol, unserm freundgunstigen lieben hern und oheim.¹⁾

Stockholm den 10 Oktober.

Quitto för Mats Törne på inlevererade, genom försäljning af skjutvapen bekomna penningar.

Efter afskrift i en kopiebok tillhörig samlingen Kongl. bref 1521—1560 i K. A.

Vij Gustaff etc. gøre vitterligitt, att vij udi egen kong:e [persone på vårt] slott Stockholm then 10 Octobris anno etc. 51 haffve annamedt och upburidt aff vår troo tienere, Mattz Törne, sexhundrede march ortuger, hvicke peninger han för etthundrede rör bekommett hade, som han her på för:ne vårtt slott Stocholm annamede och udi Norlanden eblandh våre knechter solth och föryttredt haffver etc. Hvarföre giffve vij för:ne Mattz Törne her medt qvitt och frij för alth yttermere tiltaell um för:ne

¹⁾ Kejsarens svar på detta bref, dat. Innspruck 3 Febr. 1552, är aftryckt af Rydberg, a. a., s. 463—464.

sexhundrede marck och thess till visse lathe vij trycke vårtt secret her neden före och medt egen hond undher-skriffvitt. Datum loco et tempore ut supra.

Gustavus.

Stockholm den 20 Oktober.

Skyddsbref för de utskickade från två socknar i Finland mot Bertil Jönsson, härads höfding i orten, öfver hvilken de hos konungen anfört klagomål.

Riksregistr. 1551, fol. 206 v. Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. uppl. af Finl. häfder, D. 8 (1856), s. 94—96.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att effter thässe våre undersåther, Lasse Joenson i Häffverlemike, Måns Pederson i Jekerost, Peter Somalainen, Laurens Biukar, Olli Leijkan i Kappela saran, Peder Månson ibidem och Jösse Martele, aff Lappe sockn och Cyppalle[*sic*] socknn utskickede, haffve nu varidt her för oss um någre clagemål och besväringer, som samme sockner finne sich haffve emot theres heredzhöfdinge Bertill Jönson på Kijrffvesnemi, som nu icke tilstädes är till att svare och till rätte stå um förbe:te clagemål, och tesse förbe:te våre undersåter tileffventyrs befruchte sich, att them någett öffver skääl och rätt, för thet the sich beclaget haffve, viderfares motte, och förthenskuld begäredt vårtt försvarelse breff till rätte, hvicket vij them icke kunde neeke; hvarföre vij aff synnerlige gunst och nåde taget och anamet haffve, som vij och medt thetta vårtt öpne breff tage och aname för:ne våre undersåther udi vårtt synnerlige hägn, värn, frijd och försvar för alth öffvervoldh och orätte och synnerligen för offte:te Bertill Jönson eller andre, som then sak belangende vare kan. Doch skole the på bägge sijder, så väll Bertill Jönson, som thenne för:ne hans vederpartt, vare plictige att söke och svare hvarannen nu nästkom-

mendes vår her i Stocholm in för oss, eller hvice wij ther till skickendes varde sådane saker att förhöre och ransake, till the clagemål och besväringer the till hvar annen haffve kunne och her att pläge thenn ene thenn annen så myckett som skääl och rätt vare kann och Sverigis lag medtgiffve och effter som våre stempninger tilförende ther um utgong[n]e medgiffve. Hvarföre biude wij våre fogter och befalningzmän och alle andre, som för våre skuld vele och skole göre och lathe, att the icke i någre måtte göre förbe:te våre undersåther her emott hinder, platz eller förfong, som the vele göre thet oss therutinnan behageligt ähr. Datum Stocholm 20 Octobris anno etc. 51.

Stockholm den 21 Oktober.

Till Nils Tulesson angående en köpsvens i Arboga skuld till en borgare i Stockholm.

Enligt en i R. A. förvarad nyare afskrift af originalet i Arboga rådhus arkiv.

Gustaff etc. Vår gunst tilförende etc. Vett Nils Tuleszon, att vår undersåte och borgare i Stockholm, Peder Jönsson, haffver udi underdånigheet giffvit oss tilkenne um en köpsven udi Arboga, Mickell Ericksson benempd, som med sin köpenskap för någon tijd seden drogh her aff landet och var samme Mickel Ericksson för:ne Peder Jönsson skyldig halffyre läst järn, thet han med god vithne och medh för:ne Mickel Ericksons egne handschiffter bevisse vill. Och effter för:ne Peder Jönsson haffver förnummit, att samme Mickell Ericksson vill hemeligen lathe förfordre aff landet till sig alt thet han äger både ther i Arboge och annerstedz, dherföre haffver han ödmiukeligen begäret vår förscrift till tig, att tu honum till en nögactig betalning för för:ne 4 lester jern behielkelig vare skulle, hvilckit wij för retvisennes skuld icke

haffve honum vegre velet eller kunnet. Hvarföre är vår vilie och befallning, att tu offtebe:de Peder Jönszon um för:ne schuld uten vijdere skätzmäll eller förhaling förforderlig och behielpelig vare skall aff forberte Mickel Ericksons ägedeler, eehvar the helst om udi Arboga eller annerstedz udi thin befallning finnes kunne, vetendes tig her effter rette. Datum aff vårt kon:ge slott Stockholm 21 Octobris anno etc. 1551.

Stockholm den 22 Oktober.

Quittobref för Lars Pedersson på inlevereradt testaments- och saköresguld.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1521—1560 i K. A.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij udhi egen kongelige persone på vårt slott Stocholm thenn 22¹⁾ Octobris anno etc. 51 annamedt och upburidt haffve aff oss elskelig vår befallningzman på Stäckborgh Lasse Pedherson thette efftherscriffne guldh, som är en ungerske gyllenne, then han udi testementte på våre vägna effther framlidne her Karll, kyrckeprest i Grythe, item 40 ungerske gyllenne, som han udi saköre aff Peder Aleninge, borgere udi Suderköpungh, annamede etc. Hvarföre giffve vij för:ne Lasse Pederson her medt qvitt och frij för alth yttermere tiltaell um för:ne suma guldh och thess till visse lathe vij trycke vårt secret neden före och med egen hond underskriffvitt etc.

Gustavus.

¹⁾ eller 23. Datum är ovisst, så till vida som siffran är ändrad och det är omöjligt att afgöra, om den tidigast skrifna varit 2 eller 3.

Stockholm den 23 Oktober.

*Till Jöns Månsson angående borgarenas i Upsala strö-
mingshandel och om svins utelöpande i samma stad.*

Riksregistr. 1551, fol. 208 v.

Vår gunst etc. Som thu schriffver, Jöns Månsson, och giffver tilkenne, att Upsale borgere äre ganske ovillige och ohörsamme till att undergå eller effterfölje, hvad som thu them opå våre vegna tilseger och befaller, så förnimme vij och endels, att thu giffver stoor orsack till then ohörsamhett, som medt them finnes, synnerligen medt thenn strömming, som thu aff thenn Hans Ericksonn och flere för ringere verde haffve vill än som the köpett tije [*sic*] kunne, och kunne vij väll täncke, att thet köp icke vill vare them lideligt, nämpligen att the tunne strömming för fyre marck ortuger sälie skole, effter att han haffver mere guldit, när the samme strömmingh vedh Hernesandh eller udi Norrebotn köpt haffve, och äre vij föge behulpne aff theres skade eller förderff; hvarföre må thu tenckie till att giffve them lijke och skääl för theres fijsk och annedt, som thu till gårdzens behoff köpe skalt och icke medt puckerij och traug trenge eller nödhe them till att sälie theres fijsk lettere än som them drägeligit och lideligt vare kan, och biude vij tig, att thu skalt lathe för:ne Hans Erickson bliffve ofejjdet för thet att han sich her för oss beclagett haffver etc.

Vij haffve och förstätt um the borgere svijnn, som oringede gåth och gårdzens enger så uprotet haffve, hvilcke thu haffver latet intage till vjdere beskeedh etc. Så haffver Thomus Skijnneres hustru, benempd hustru Anna, varit her och giffvett tilkenne, att samme Thomus äger aff the samme svijnn, som thu haffver

latidt intage; item haffver och för:ne hustru Anne berättet, att en enckie, benempd Marit, Staffan Enevaldzsons effterleffverske, äger och tu aff samme intagne svijn etc., och haffver samme hustru Anna loffvedt, att hon bättre upseende her effter medt sin svijn haffve skall och opå [thet] ödmukeligeste begäredt, att vij vele unne henne samme svijn igen thenne ene resse etc. Så äre vij tilfrijdz, att the måge bekomme samme svijnn igenn; doch opå thet the en annen tijdh sine svijnn thess bättre ackte och andre måge haffve therutaff varnagell, kunne vij lijde, att thu beholler ett aff them för then skade, som the opå förberörde gårdzens ängier giortt haffve.

Vijdere giffve vij tich tilkenne, att Marchus Mölneres hustru haffver och clagevijss latidt oss forstå, att thu haffver slagett för:ne Marcus, så att han måtte hollet sleth vedh sengen för inge andre orsaker skuldh, uthan att han skulle haffve utslepth ett svijnn utaff stijgen, hvilckett svijnn honom icke var befaledtt att achte, uthan themn körning ther är opå gården. Så tycker oss, att thu haffver föge orsack hafft till att stimpe eller slå för:ne Marchus för för:ne sack skuld, hvar han icke elliest sich udi någon annen måtte förseedt haffver, och vele tich förmanedt haffve, att thu icke alth för strengt handler medt folckett, som thu haffver befalning utöffver, uthan som thu vill och kan vare till svars medt, vettendes tig her effter rätte. Datum Stocholm 23 Octobris anno domini 1551.

Stockholm den 23 Oktober.

*Till Måns Nilsson [Stjernkors] samt borgmästare och råd
i Viborg angående återställandet till hospitalet der af de
saker dess förre föreståndare ej redovisat.*

Riksregistr. 1551, fol. 210. — Förut tryckt af A. I. Arwidsson i *Handl. t. upplysn. af
Finl. häfder, D. 8 (1856), s. 96—97.*

Vår gunst tilförende etc. Oss är tilkenne giffvett, Måns Nielsson sampt borgemestere och råd h udi Vijborgh, att thenn Peder Schriffvere, som var förstandere för hospitalett udi för:ne Vijborgh näst för Ambrosio Girntz, haffver fast otilbörlige och ochristelige handlett emott the fatige och siuke både udi en måtte och annen, synnerligen att han haffver ifrå them alle thesse partzeler, som opå thetta her inneluchte register antechtede ähre och honom bordt hade leffverere ifrå sig för:ne Ambrosio tilhonde pro inventario etc. Så haffve vij tilförende varidt besöckte um samme ärende och [haffve] för någon tijd sedan för:ne Peder tilschriffve och alffvarligen förmane latid, att han skulle leffverere ifrå sig, hvad han hade, som hospitalett tilhörde, förnimmer doch, att han inthet ther till giortt haffver. Hvarföre är vår alffvarlige villie och befallning, att I samptligen vele seije offte:de Peder alffvarligen till, att han uthan all förhalning medt thet alder förste lather thenn deell komme till hospitalett igen, som han them haffver ifrå, så frampt vij icke skole bliffve förursakede att lathe straffen till thet högste. Datum ut supra [Stocholm 23 Octobris anno domini 1551].

Stockholm den 26 Oktober.

Salubref, hvarigenom till M. Mikael Agricola försäljes en kronans tomt och gård i Åbo, som förut tillhört S:t Katarinas prebende der.

Riksregistr. 1551, fol. 210 v. Jfr ibid., fol. 178.

Vij Gustaff etc. gøre vitterligt, ath vij gunsteligen solt och uplatit haffve, som vij och nu medt thette vårtt öpne breff unne och uplathe thenne vår undersätthe udi Åbo, M. Michell Agricola, och hans effterkommende erffvinger till everdelige äge en vår och cronones tomt och gård udi för:ne Åbo, som tilförende under S. Katherine prebende ther samestedz legat haffver och oss på cronones vägne effther Vesterårs ordinantia tilfallen ähr, för halffierde hundrede march ortuger, hvicke summa vij genom vår camererere Erick Matzsonn in udi vår egen kong:e cammer her opå Stocholms slott anamme och upbåre latit haffve, och är samme tomt och gård beliggendes emellen Siälegårdz och S. Laurentij prebende gård, haffvendes i längden emot S. Laurentij gårdh sextije halffniende alna och emot Siälegården 68^{1/2} aln, bredden emot domkyrckenn tretije alner och emot Erick Karffvataskus gård 50 alner etc. Hvarföre affhende vij oss och cronone för:ne tomt och gård och tilegne them för:ne M. Michell och hans erffvinger till everdelige äge, biudendes förthenskuld alle, som för våre skuld vele och skole gøre och late etc. Datum Stocholm 26 Octobris anno etc. 51.

Stockholm den 26 Oktober.

Öppet bref för studenten Anders Svensson på biskopsdelen af tionden vid Bälinge kyrka.

Riksregistr. 1551, fol. 211. Jfr *ibid.*, fol. 177. Förnt tryckt af P. E. Thyselius i *Handl. rör. Sveriges inre förh. under kon. Gustaf I*, Bd 2: H. 2 (1845), s. 358—359, der brefvet emellertid är orätt dat. den 28 Okt.

Vij Gustaff etc. göre vitterligit, att vij utaff synnerlige gunst och nåde, så och opå thet oss elskelig Andreas Svenonis, studentt, sich thess ytterligere beflijte och vinlegge skall udi hans företagne studia, som är in medica facultate, och med tiden oss, våre unge lijffzarfherrer och vårt rijke Sverige med same facultett tjänlig och brukelig bliffve må och skall, haffve undt och förlänth, som vij och nu medt thetta vårtt öpne breff unne och förläne honum (oss till en behagelig tijd) biskopzdelenn aff tien-den, som vedh Balingz kyrcke udi Balingz härett årligen falle pläger etc., biudendes förthenskuldh våre cammererer och befalningzmän, tesliges alle andre, som för våre skuld vele och skole göre och late, att the icke göre för:ne Andree Svenonis her emot något hinder eller för-fongh. Datum ut supra [Stocholm 26 Octobris anno etc. 51].

Stockholm den 26 Oktober.

Öppet bref för den salfångstidkande befolkningen i Österbotten att under vissa omständigheter jaga säl äfven utefter Botniska vikens sydligare kuster mot erläggande af skälig skatt.

Riksregistr. 1551, fol. 211 v. Jfr *ibid.* fol. 177 v. Förnt tryckt af A. A. von Stiernman i *Saml. utaf Kongl. bref . . . ang. Sveriges rikets commerce . . .*, D. 1 (1747), s. 125—126, och af A. I. Arwidsson i *Handl. t. uppl. af Finl. häfder*, D. 8 (1856), s. 97—98.

Vij Gustaff etc. göre vitterligit, att våre under-såter, menige siälekarler udi Östrebottnen, haffve för oss

berätte latit, att the bliffve undertijden vederdreffne (när the till siösz stadde äre till att tage siäler) in för Vesterbottnen, Ångermanland, Helsingeland, Ålandh och flerestedz in för thenn vestre sijde, tesliges in för Ålandh och finske skäregården och komme udi strandderne eller till holmer, ther siälegrund ähre, ther the då gerne effter lägenheterne theris bäste med sielefong bruke ville, hvickit them icke aff bönderne, som opå thet landet, ther samme siälekarler tilkomme, boennedes ähre, tilstatt eller effterlatit bliffver etc. Så tycker oss, att udi så måtte icke tilbörliken eller skäligen handlet bliffver, och vele [vij] icke lijde, att längre så tillgå skall, uthann hvar förberörde siälekarler aff Österbottnen bliffve väderdreffne in för någre landh, ee hvar the helst kunne komme, ther siälegrund upå färde ähre, dhå skole the ther frij och obehindrede (oss till en behagelig tijd) ställe effter siäler uthan hvars mandz hinder eller motsegn. Samelunde skall och sådane frijhatt utenn alth hinder vare effterlatenn alle siälekarler udi andre landzender medt like vilkor in för Österbotnen etc. Doch skole offtebe:de siälekarler förplictige vare att giffve fougtemn udi landet, ther siälegrundnen ligge, opå våre och cronones vägne enn tilbörliig skatt eller sämie aff the siäler the fonge, effter som the med honom ther um utöffver eens komme kunne, förbiudendes alle, som för våre skuld vele och skole göre och lathe, för:ne siälekarler her emot något hinder eller förfong att göre vid våre ogunst etc. Datum ut supra [Stocholm 26 Octobris anno etc. 51].

Stockholm den 26 Oktober.

Quitto för Erik Spåre på inlevererade penningar, bekomna för försälda sparrar.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1521—1560 i K. A. Jfr en annan afskrift i Finlands statsarkiv (Nr 2994), enligt hvilken brevet dock skulle varit dateradt den 29 Oktober.

Vij Gustaff etc. gøre vitterligitt, att vij udi egen kongelige persone på vårtt slott Stocholm thenn 26 Octobris anno etc. 51 haffve annamet och upburidt aff vår befallningzman på Borgo, Erick Spore, sex ungerske gyllene, hvice han udi Helsingefors aff en Hollender för sexhundredede sparrer bekommett haffver etc. Hvarföre giffve vij för:ne Erick Spore her medt qvitt och frij för alth yttermere tiltaell um same sex ungerske gyllene, och tess till visse lathe vij tryckie vårtt secret her neden under och med egen hand underskriffvit. Datum loco et tempore ut supra.

Gustavus.

Stockholm den 26 Oktober.

*Quitto för Peder Andersson på inlevereradt silfver, upp-
buret efter Mikael Olsson.*

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1521—1560 i K. A.

Vij Gustaff etc. gøre vitterligitt medt thenne vår qvittencia, att vij udi egen kongelige persone på vårtt slott Stocholm then 26 Octobris anno etc. 51 annamedt och upburit haffve aff vår tro tienere och landbofugte udi Smålandh, Peder Anderson, thette efftherscriffne sölff, daler och peninger, som är en förgyltt skeedh, som vogh fyre lodh, hvite skeder siu stycker och voge tiuge fyre lodh, item en lithen bråtza, ett spanne och en signete

ringh, alth oförgyltt, vogh fyre lodh ett qvintin, daler tu stycker och peninger fyre marck ortiger etc., hvilcken summa för:ne Peder Anderson effther Mickell Olsson, som vår landbofougte udi Smålandh var och för sin mishandell skuld rettedt bleff, annamedt och upburidt haffve etc. Hvarföre giffve vij för:ne Peder Andersson her medt qvitt och frij för alth yttermere tiltaell um för:ne partzeler, och thess till visse lathe vij trycke vårtt secret her neden före och med egen hond underskriffvit. Datum loco et tempore ut supra etc.

Gustavus.

Stockholm den 27 Oktober.

Till Isak Nilsson [Banér] angående återfordran af utlånad spanmål samt om hans med fleres räakenskaper för året.

Riksregistr. 1551, fol. 212.

Vår gunst etc. Är vår villie och befalning, Isak Nielson, att thu udi tijd tencker till lathe upkräffvie och upbäre i vinther, meden bönderne haffve någett, till thet meste bönderne åstadkomme kunne aff thenn spannemåle, som Mattz Larsonn på våre vegna utlänth haffver, och hvad som thu icke kan bekomme och bönderne haffve inne medt sich och nu icke haffve rådth att betale, thet må thu granneligen lathe upteekne och leffverere ther opå ett vish register udi vår rekninge cammer.

Sammelunde är och vår villie, att thu ett gött upseende haffve skall med then Pelle Pederson, som thet Hollola herede i befalning haffver, så att han icke kommer oss på sadan skade, som thenn Matz Larsonn giordt haffver, thet oss nog fruchter med tijden skeer, hvar med honom icke thess nögere upseende haffves, och effter thet

är nu tijd, att man pläger tänckie till sin regenskap, är förthenskuld vår villie, att thu medt thet alder förste samt med Pälle Pederson och then Hans Olsson giffver tich hijt öffver med regenskaperna pro anno 51. Thette ingelunde försumendes. Datum Stocholm 27 Octobris anno etc. 51.

Stockholm den 28 Oktober.

Öppet bref för Peder Andersson angående ransakning efter i Småland belägna gods, som kommit undan konungens bördsrätt.

Riksregistr. 1551, fol. 213. Jfr ibid. fol. 178 v.

Vij Gustaff etc. göre vitterligit, att vij alffvarligen budett och befalet haffve vår trotienere och landbofogte udi Smålandh, Peder Anderson, att han fliteligen skall spörrije och ransake effter the godz, som unden vår bördh kompne och udi för:ne Smålandh liggiendes ähre, hvilcke godz han och opå våre vegna vederkennes och udi befallning haffve skall, biudendes förthenskuldh alle, ee hoo the helst ähre eller vare kunne, som nu sådane godz handemellan haffve, att the för:de Peder Anderson icke herutinnan något motståndh göre skole; doch hvar någon finnes haffve sådane godz udi verije och förmener sich ther upå breff och godh bevijs kunne frambäre, att han lagligen till samme godz komen är, vele vij dhå, att breffven för för:ne Peder Anderson skole presenteres, att hann therutaff oförfalskede copier utschriffve lathe skall och oss samme copier tilhonde komme lathe, ther sich hvar och en, som någre aff the godz undan vår bördh kompne äre udi verije haffve, måge vette sich fulkomligen effter rätte. Datum Stocholm 28 Octobris anno etc. 1551.

Stockholm i Oktober.

*Utdrag ur utgångna skrivelser.**Den 1 Oktober.*

Försvarelssebreff för Tomas Matzson i Meltola och hans granner.

En förschrift tel Nils Svensson för Tomass Matzson och Tomass Andersson och Jöns Persson udi Männepä.

Den 2 Oktober.

Förschrift till Jören Fincke för Oleff Larsson i Rydevalda um 8 lass eng och Erick Olsson i Kijala honom affhendt haffver.

Den 3 Oktober.

Collation för her Larss Gudmundi på Ryssberghz [!] prestegeldt etc.

Förschrift för Erick Olsson i Hudiala udi Thenlä socken till Pelle Pedersson um 3¹/₂ pund sädt, som för:ne Pelles schriffvere, Hendrick benempd, skal honom affhändt haffve etc.

Den 4 Oktober.

Öpitt breff för Nils Tulson udi Arboga till en behagelig tiidt på kyrckiedelen aff tienden vedt Felensbro udi Vesterårs sticht.

Tell Marquar Holst, att heertzig Erick haffver untthesse breffvisere, Nils Nilsson och Ingemar Nilsson i Gottorme[sic] soken i Skorpeöss by i Möllestada sampt

Per Andersson i Vakerberg i Husby soken att giffve för halffparten aff theris affradt span för span.¹⁾

Samme mening tel Marckus Benchtsson om Anders Monsson Mölnere och Annders Andersson i Husby etc. och för hvarrtt pund daxverke etc.

Collation för her Peder Laurentij på Kråkelunda i Röne herede.

Tel Jogen Olsson på Hakesta åm en smed Byriell Oloffsson, att han måthe kämme aff fengzslet.

Den 5 Oktober.

Förskriff til her Svenn i Schånelle för Jöns i Rickeby lenzman om the 12 spen spanmåle han aff kyrckeherbergit ther sammestädz anamet haffver, att K. M:tt haffver skenckt honom 4 spen ther aff och 4 till att betale för penningar, the andre fyre betale med spanmåle.

Förskriff för någre bönder till Jören Hanson, att them må viderfares rätt etc.

Förläningsbref för Mons Höök på femton pund aff tijenden vid Kudby kyrcke till en behaglig tijd.

Den 6 Oktober.

Tel Matz Stut, att gruffvedrengerne viid Salebergz gruffve schole sig nöij[a] lathe med then lön the haffve åm monaden, som är 10 mark.

Tell Halvard Knutsson, att K. M:tt haffver på nytt undt Karll Holgersson Upvidinge heredt, och om han någon dell upburit haffver, att han thet Karl igen geffve skal etc.

Passeport för Bencht Persson frå Stockholm och tell Vångeberg.

¹⁾ Detta bref säges vara dat. den 5 Okt., men följande »samme mening» till Markus Bengtsson den 4 Okt.

Tel Anders Ericksson, att han lather Bencht Scriff-
vere bekämme 10 eller tolff oxsehuder tell nogre belger
vid Lindesberg etc.

Tell Erick Roloffsson, att han annamer aff Per An-
dersson thet flesk, som ifrå Smålandh kāmitt är etc.¹⁾
Och tell hustru Karin, Nils Birgessons, att hon lather
blande mijöd aff the 11 tunnor hånig hon aff Per An-
dersson undfått haffver.

Tell Axsell Ericksson, att han är öffver bethalningen
med Karl Holgersson i Östergölandh.

Öpit breff för Anders Nielsson i Jöninge udi Sobbe
socken på 3 pund affradt, som honom borde utgöre then
tijdt Mårthen Hansson befallning hade öffver S. Ericks
lamboor.

Den 9 Oktober.

Förskrift tell Jacob Jörenssoon åm telgiftt på halff-
delen aff these efftherföliande bönders affradt, som är
Simon i Melberga, Clement i Isinge, Bencht i Isinge, To-
mas i Tadinge i Almunge soken.

Stempning för Jöns Hendersson i Kallialby udi Ny-
kyrkie socken på Thomas Ersson i Vijkasteby um nå-
gen jord liggendes i Kuckula och her Iffver Fleming
skall honom frädömt haffve; ithem förskrift för för:de
Jöns Hendersson till Jören Fincke um samme joridt etc.

Förskrift för Måns Hendersson till Simon Tommes-
son, att han må besittie Pargas clockeredöme lijcksom
han tilförende besittit haffver.

Förskrift för Hendrick Hansson i Velvileby udi Jäskis
sockenn till Måns Nielsson um 3 lester sädt, siu köör,
2 tynekanner, som Bertill Jonsson skall honom affhändt
haffve.

¹⁾ Jfr ofvan, s. 345.

Stempning för Henrick Jönson på M. Michel i Åbo, att han nestkommandes lagmandzting vid Töffvesale eller in för K. M:tt i vår svarer honom om en hest etc.

Förskriff för samme Henrick Jönson till Henrick Claeson om thet arff hans mågelag Henrick Person honom förholler.

Förskriff för Lasse Pedersson till Måns Nielson um fiskevatn, som för:de Måns honom affhendt haffver.

Förskriff för Hendrick Andersson i Toivileby och Mattz Hendersson Krilane på menige sochens vegne um then [!] olaglige skiutzfärder, som them på lagt ähr etc.

Förskriff för Siffrijdt Jönsson till Pelle Pedhersson um någon jord trätte och Thommas Lasson och Siffrid Thomasson i Uskilaby.

Den 13 Oktober.

Förskriff för en bonde aff Sponga socken, benempdt Niels Persson, och Oloff Hendersson och Anders Monsson i Eed socken tijll Sven Vestgöte om tijlgifft på halffv[e] affradt pro anno 1550 etc.

Förskriff för Sathmus i Katelaby udi Sastemekij sochenn till Niels Ingesson um någon jord, som Lasse Sathmus aff honom händt haffver.

Förskriff för Jören Matzson i Savekoby till Niels Ingesson om jordträtte och Niels Savckin aff honom medt voldt affhändt haffver.

Till her Børghe Nielson, at han förskicker till Konge: M:tt ett [L] eller tu aff thet galmei, som tagz ved Vestervijck, till en probe.

Den 14 Oktober.

Förskriff för Henrick Jönsson på Årlax om hans hustrus arff etc. till Henrick Claffvesson.

Tijll Nilss Tulsson, att han latther Kort Drunagels hustru intet hinder ske på sin gård i Arboga.

Till Bencht Olsson, att han lefrerer Kort Drunagels hustru fateburen på Konungzör.

Förskriff till Måns Nilsson för Erick Hendersson.

En stempning åt Longe Monses hustru i Åbo på Erik Kavani, att han henne svare schal tijl Erssmesse etc.

Förscriff för Matz Larson i Langis udi Bøthe socken till Måns Iffverson um jordhe trätthe och Jöns Pittnidt honum med voldh ifrå affhåndt haffver.

Den 15 Oktober.

Svar tijll Erick Monsson aff hertig Erick om skyternes lön, och at clädet i Kalmarne tages skall.

Hertig Ericks förscriff för en bonde, benemp[d] Oloff Ingesson i Kalmar socken, om tilgift på halffve affradt tijll Sven Nielsson.

Tijll Jöns Scriffver, fougthe på Upsala, om Lucas Stenhugers lön, att han 100 mark om årett haffve skall och kost och kler etc. aff slottet effther hertig Ericks befallning.

Hertig Ericks förscriff till Mons Iffversson för en finne, benempdt Matz Mickilsson, emott Jöns i Nautela.

Effther hertig Ericks befallning, att Sven Kor[n]-skriffver låter Jacop Burvitz få 2¹⁾ pund rogh; item att Jogen Cledescriffvere lather Hans Fromblod få en kledningh, effther han Jacob Burvitz fölie skall etc.

Till her Peder Braa, att han begiffver sich till hertug Erick med thet alder förste.²⁾

Den 16 Oktober.

Svar till Jöns Månson, Nils Munck samt Hans Larson, att hertug förskicke them medt Nils Bagge fem-

¹⁾ ursprungligen har stått 3, som öfverstrukits.

²⁾ randanteckning: *dux Ericus*.

hundraede marck örtuger till att löne arbetesfolckedt med, som fattades.¹⁾

Den 19 Oktober.

Hertug Ericks förscriff för 2 dalekarle, Erick Person i Biörcka och Peder Erson i Hiorttnäss, att Jöns Månson och Niels Munck skole lethe få them och theris rotte sin betalning, som the them loffvedt haffve, för then hagan och svedie the felt haffve.

Den 20 Oktober.

Förscriff för Anders Nilsson i Vesterhaninge och hans granne Henrick Henderson till Oleff Skogårdh, att han låter bliffve them tilfriidz och låter för:ne Anders Nilson bekomme sin dreng igen, som hans fougte²⁾ med voldt ifrå honom affhåndt haffver.¹⁾

Till Nils Tulsson, att han lather then spijksmidie, som är ved Arboge, komme up till järnbergen, opå thet att klingesmederne icke aff spijksmederne skole bliffve förhindrede etc.

Förläningsbref för Erich Rolsson opå preposituram udi Strengnäs till en behagelig tijdh etc.

Häredzhöfddingzbref för Bencht Nilsson till Uttön opå Silbohärede etc.

Till Abram Erickzson, att Kong:e M:tt icke för meenföre skuld kan komme till honum med Norman, och att Kong:e M:tt sielff achter holde för:ne Normandz bröllop etc.

Till Jören Jönsson, att han lather upbryde någre slijpestener aff allehonde slagh till klingesmedernes behoff, som äre udi Arboge, och synnerligen the, som hårde, store och tjocke äre etc.

¹⁾ randanteckning: *dux Ericus.*

²⁾ enligt en annan anteckning af samma bref hette denne Jöns Juthe.

Försvarelsbreff för Jöns Smedh för allt öfvervold och orette etc.¹⁾

Till Jon Olsson, att han icke skall stå effther Börghe Smedz skade eller förderff, för thet han gaff sig ifrå honom och udi Kong:e M:ttz tjäniste.¹⁾

Den 21 Oktober.

Till Johan Pedersson, att han lather hertig Erich förstå, hvad bevijs han haffver opå Inderöxsla öö, hvilcke han Kong:e M:ttz undersåther, nämpligen skattebönder och landbönder, affhende vill etc.

Till her Sten och her Svantte, att monge knechter nu udi Danmarch bliffve ant[a]gne, och att the förthen-skuld vele haffve sine kundskaffter in i Danmarch och giffve Kong:e M:tt framdelis tilkenne, hvad ther um santt är etc.; item att the försterckie sig thet ytterste som the kunne etc.¹⁾

Samme mening till her Göstaff Olsson.

Till Erich Dalekarll för Erich Ersson och Jöns Larsson opå Färingön, att hertig Erich haffver giffvit them till halffpartten aff thet affrad, som them för tu åhr seden borde uttgöre för then skade, som the aff brandh samme åhr ledit haffve.

Samme mening till Henrich Simonsson för Jöns Larsson um skattespannemåll etc.

Den 22 Oktober.

Förläningzbreff för Hans Haraldzson opå biscopz delen ved Mogatu kyrcke udi Östergöttlandh till en behagelig tijdh.

¹⁾ randanteckning: *ducis Erici.*

Den 23 Oktober.

Stempning för Lasse Henrickzson opå Peder Schriffvere till Inttula etc.

Till Erich Monsson, att han lather Jogen Nilsson bekomme hvad deell honum för sin tjäniste haffve bör pro anno etc. 50.¹⁾

Den 24 Oktober.

Till Jöns Schriffvere, att han lather Hans Hoffman eller hans visse budh bekomme varer udi Elffzborgh för thet salpeter K. M. haffver her i Stocholm aff honum anamme latid etc.

Till Nils Boije, att han förskicker Erich Eest vel-förvaridt, hvar han sig så skicket haffver, som Mons Pederssons i Jennekulla, Henrich Jåpsons och Erich Jönssons inneluchte supplicatz förmeller etc.

Den 26 Oktober.

Fougtebreff för Matz van Kleffven på Ulffzby och Närife sochner etc.

Till Niels Munck, att han oförsumeligen giffver sich till Kon:ge M:tt etc.

Till Germund Svensson, att han förskaffer Mortten Norman en starck klippere in opå skepet med sig etc.

Öpet breff för Kumos kyrcke opå biscopzdelen, som nu i åhr 51 ther fallen är, till kyrckenes bygningh; item att systemannen i Åbo må beholle biscopzdelen ved Effra kyrcke, som anno 52 och 53 fallendis varder etc.

Stempning för Arffvet Schriffvere opå Måns Bonde till Schare landztingh etc.

¹⁾ randanteckning: *ducis Erici.*

Fougtebreff för Henrich Jönsson opå Örby gårdh etc.
Svar till Nils Boije, att skytterne ther i Findland måge i åhr bekomme penningar för theres borgeclåde etc.; item att han med thet förste skall skicke till Kong:æ M:tt ett vist register opå för:ne skytter etc.

Öpet breff för her Nils Mattei i Solentuna, att han må vare frij för thet affradh, som går utaff prestebordet; item att han årligen må bekomme 6 pundh spannemåll utaff kyrckedelen ved samme Solentuna till en behagelig tijdh etc.

Passport för Peder Olsson tijll Vestergölandh.
Förschrift för her Hanss till Henrick Clavesson och Oloff Trotesson.

Den 27 Oktober.

Till Germund Svenson, att han letter Jachim Burvitz få 2 hester, som Kon:ge M:tt honom skenckt haffver.

Förschriftt för Jöns Pedersson, Michel Åkeson och Oleff Henrickzson i Kyru sockn, att Kong:æ M:tt inthet behagh haffver till then handell, som Gregers Nilsson lensman haffver med the fatige bönder; item att han [*sic*] icke tilsteder, att samme lensman udi nägen måtte skall feijgde för:ne bönder, för thet the sin nödh beclaget haffve etc.

Den 28 Oktober.

Stempning för Peder van Åken på Göstaff i Serlax och Månss Nilsson [i] Resineem och her Påvall i Seximeki.

Förschriftt tijl Hanss Fordeell, att Nils Larsson i Felle i Sebberod soken må bliffve vid sitt boo och icke kämme till Upsala med the knecter, som i våhår thit kommendes varde.¹⁾

¹⁾ randanteckning: *Ducis Erici.*

Den 29 Oktober.

Till Knutt Benchtzson, att Kong:e M:tt haffver efftherlatid Ravald N. och Anders Monsson i Berme i Sichtune socken att giffve spannemåll för thet affrad, som the stå tilbake med, hvar the icke kunne åstadkomme penningar.

Till Oleff Trotteson och Jören Fincke för Jöns Ersson i Pâthinalvåby um någon jordh, som her Iffver Fleming skall honum affhendt haffve etc.

Till Nils Tulson, att Kong:e M:tt är tilfridz, att bönderne utti Åkerbohärede måge bliffve förskonede um dagzvercke till Lindesbergh, effther att the haffve utloffvet tofff hester och spannemål till hielp till samme bergverch; item att han finner råd till att leije arbetes folch till samme berg, som kunne och äre bevane med gruffve arbete etc.

Svar till Erich Rolsson, att Sven Andersson och Palne Pederson måge lathe köre fram then kalcksten och vedh, som han schriffver um; item att K. M. icke vill haffve tegelladen eller tegelugnen opå ängen, uten opå Edzra udden; item att Kong:e M:tt icke kan efftherlate skatteveden, uten han må lathe hugge ved till slottzens behoff, ther till han en rote bätzmän her ifrå Stocholm bekomme skall, enär han them begärer etc.

Till Erich Dalekarll för Anne i Törneby, att K. M. haffver tilgiffvit henne halffpartten aff thet affrad, som hon för anno 50 står tilbake med för then skade hon aff vådeeld samme år ledit haffver etc.

Collation för her Hans Antonij opå Kyrckesletz preste-geld udi Rasborgz län.

Collation för her Gregers Mattei opå Mundzöö preste-geldh etc.

Den 30 Oktober.

Förskriff för Lasse Hanson, att Nillss Jespersson honum udi tijenisten för en enspenningh antage skall.

Svar till Erick Mickelson, att Kon:ge Ma:tt är icke väll tilfridz, att then bruckningh, som han haffver opå Kupperbergitt, löner icke umkåstningen igen etc.; att han än nu tencker till att söke Kong:e Ma:ttz beste medt same bruckning [mere] än nu skedt ähr; samelunde att han tencker till udi vinther att bruke the gamble gruffvor och syltherum, så att han en hoop malm församble motte. Tesliges skall hann förskaffe till Ranckehytttegårdt aff Vijka sochen så mång dagzvercker, som ther behöffves etc.

Den 31 Oktober.

Förschrift för Mårtten Benchtzson till Nils Ingeson um någon jordh, som honum med orette affhentt är etc. Öpne breff på ett clockere geldh, som Örien Larsson fick på Cariss soken i Rassborgz län.¹⁾

Till Larss Tursson om en sågeqvern, som han vid K. M:ts ström haffver byggie lattet.

Stockholm den 1 November.

Till Birger Nilsson [Grip till Vinäs] angående ärkedjeknedömet i Strängnäs.

Riksregistr. 1551, fol. 214.

Vår synnerlige gunst etc. Vij haffve latid ransake och öffversee the breff, käre her Birge, som I oss medt edher dreng nu tilhonde skickedt haffve, och finnes ther inthet breff eblandh, som lyder opå archidiach[o]natum i Strengnes eller thess funderingh; hvarföre såge vij gerne, hvar I förmene eder någon rätt haffve till för:ne archidiaconatum, att I dhå the bevijs och breff, som I ther opå haffve, för oss presentere lathe vele. Gud eder befallenndes. Datum Stocholm prima Novembris anno etc. 51.

¹⁾ randanteckning: *Ducis Erici.*

Stockholm den 3 November.

*Till Bengt Skrifvare på Raseborg angående näbbskatte-
smörs utgörande af såväl frälse-landbor som skattebönder
m. m.*

Riksregistr. 1551, fol. 214. Jfr *ibid*, fol. 181. Förut tryckt af A. I. Arwidsson i
Handl. t. uppl. af Finl. häfder, D. 8 (1856), s. 98—99.

Vår gunst etc. Wij förnimme utaff thin skriffvelsze, Bencht, att adelenn i Finlandh, som udi thin befallning och flerestedz landboor haffve, vele flux tage till utaff thenn deell, som oss opå cronones vegne bör ath haffve, synnerligen att the haffve giffvett sine landboor frij för thet näbbskatte smör, som the årligen utgöre pläge och plictige äre etc. Så skall thu vette, att wij sådane frij- hett ingelunde bestå vele och vele tig her medt haffve förmanet, att thu förberörde näbbskatte smör så väll aff frelses bönderne, som aff cronenes skatskyllige bönder upkräffvie och opå våre vegne anamme skall; ther thu tich aldellis effter rätte må. Vijdere thet thu skriffver, att en partt ther udi landett unne tich icke myckett gott, effter thu söker och ramer vårtt beste etc., så förhoppes oss, att then sich rett vill betencke och oss och sitt fädernes rijke troligen mener, seer ju gerne, att thu och flere våre tiennere skole söke och rame vårtt och menige rigsens besthe. Finnes ther i landett någon, som thet mishager, dhå kunne wij icke tro, att thenn är såsom honom vare borde, och försee oss, att thu mere thin tro tienist achtenndes varder än theres venskap, som icke vandre vele thenn rätte vägenn etc. Datum Stocholm 3 Novembris anno etc. 51.

Stockholm den 4 November.

Skyddsbrief för menige man i Helsingfors län mot öfvervåld af dem, som der förestodo kronans arbeten.

Riksregistr. 1551, fol. 216. — Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. uppl. af Finl. häfder, D. 8 (1856), s. 101—102.

Vij Gustaff etc. gøre vitterligit, att våre undersåther udi Nyland i Helsingeforss län haffve clagevijss latijd oss förstå, att the aff våre tienere, som same våre undersåther till vårtt och cronones arbete vedh för:ne Helsingeforss tilseije, fordre och påminne skole, offte öfverfalne, slagne och ilde trachterede bliffve uthan all skålig orsack, brott eller skuld, och förthenskuld haffve the nu opå thet underdånigeste vårtt försvarelse breff för sådane orätt och öfvervoldh ödmiuckeligen begäredt, thett vij them icke haffve för rätthvisshetenes skuldh kunnett förneke; therfore vij aff synnerlig gunst och nåde haffve tagit och anammedt och nu medt thetta vårtt åpne breff tage och anamme för:de våre undersåther udi för:ne Helsingeforss län udi vårtt kong:e hegn och försvar, synnerligen att frijde och försvare them för all öfvervoldh och orätt, hug eller slag, som them aff för:ne våre tienere eller andre udi någon motte tilfoges motte; doch vele vij her medt och så förmanedt haffve offtheberörde våre undersåther udi offteberörde Helsingefors län, att the icke sielfve skole giffve våre tienere orsack eller tilfålle till hug eller slag medt olydne eller tredske udhi någon måtte, uthan sig välvillige udi the stycker befinne lathe, som them till vårtt och rijkens beste opå våre tienere opå lagdt och befaledt bliffve kan, så frampt the vele undvijke thet straff, som olydige och ohörsamme undersåther lijde plic-tige åhre och effter som Sveriges lagh uttvijsse; ther sigh alle våre tienere och undersåther effther rätte skole vidh vår ogunsth etc. Datum Stocholm 4 Novembris anno etc. 1551.

Stockholm den 4 November.

Till fru Petronella [Nilsdotter (två sparrar) till Vik] med begäran om företeendet af de skäl och bevis, med hvilka hon ville stödja sin påstådda rätt till vissa prebendegods vid Upsala domkyrka.

Riksregistr. 1551, fol. 217. Jfr *ibid.*, fol. 181.

Vår synnerlig gunst etc. Eder förtæncker väl, käre fru Peternilla, att wij lothe schriffve eder till udi sommers um thenn Vårfruprebenda udi Upsala, som I ther haffve latijdt vederkennes, och begärede wij udi samme vår schriffvelse, att I oss the breff och bevijs, ther med I kunne bevijsa eder haffve rätte börden till samme prebendæ, tilhonde komme lathe ville etc. Så finge wij opå same vår schriffvelse inge andre svar, uten att thenn tid wij lathe anamme S. Margarete prebende skulle wij dhå haffve undt edher och edre mederffvinger för:ne Vårfru prebende; sedan lathe wij schriffve edher till och begärede, att I skulle lathe oss få see, hvad skäal I hade ther opå, att wij eder och edre medterffvinger för:ne Vårfru prebende undt hade, ther upå wij än nu ingen beskedh haffve bekomitt. Så vette I väl, att I eller edre medterffvinger [haffve] ingen börd eller rätt till S. Margarete prebende, uten att wij rette börden på vårtt fäderne ther till haffve, och till thenn annen Vårfru prebende, som her Ture Benctsson hade funderet och stichtet, haffve wij ju så god rätt till en halffpartt, som I eller edre mederffvinger till thenn annen halffpartt. Så hade och edhers fadher, her Niels Claesson, vederkendz någre prebende godz, som her Ture Benctsson till någre prebender giffvit hade; medt hvad skäal thet skedde, är oss än nu ovitterligitt. Wij kunne och icke tro, att I förberörde prebende godz rätt effter thenn ordinantie, som udi Vesterårs

skedde, tilkompne ähre; hvarföre är än nu vår vilie och begärenn, att I medt thenne breffviszere oss förstå lathe vill, hvadt skäal och bevijs I förmenene eder haffve till förberörde godz och ther medt giffve oss tilkenne, um I oss öffveranthvorde vele samme godz så myckett som oss medt rätte tilkomber; ther I eder aldelis effter rätte vele. Gud eder befaledenndes. Datum ut supra [Stocholm 4 Novembris anno etc. 1551].

Stockholm den 5 November.

Till Erik Svensson angående inlösen af halffparten i en gård och angående det våld han brukat mot Jöns Mikaelsson och hans broder.

Riksregistr. 1551, fol. 217 v. Jfr ibid., fol. 182.

Vår gunst tilförende etc. Vett Erick Svensson, att thesse våre undersåther, Jöns Mickelsson och Hendrick Gotskalcksonn, borgere udi Norköpfung, haffve varidt her hoss oss och ödmuickeligen begäredt att löse thenn halffpartt i thenn gård, som hustru Eline, Jöns Abiörssonns effterleffverske, oss giffvett, till then annen halffpartt the effter samme Jöns Abiörnsson ärfft hade, hvickit vij them icke haffve velet efftherlate, uten tilsagdt them, att vij theres halffpartt udi samme gård till oss löse vele, effter som vij och tich tilförende vår mening ther um haffve giffvett tilkenne; hvarföre är vår villie och befalning, att thu samme halffpartt opå våre vegne till thenn halffpartt vij tilförende haffve lösse skall, vettendenndes tich her effter rätte.

Så haffver och thenne Jöns Mickelson clageligen giffvit oss tilkänne, hurulunde thu haffver udi hans fråvare kommit i hans gård, driffvet folcket utt på bygden, slogh up hans dörrer, kastede ut på marcken then fattigdom hann hade, item gick i hans kellere och hugg bonden

aff två tunnor tyst öll, som hörde hans broder till, hvilcken hans broder thu sedann lott insettie i fengelse. Så förundrer oss, att thu så otilbörligen och oskäligen handler medt våre fattige undersåter etc., biudendes tich förthenskuldh alffvarligen, att hvar thu thenne Jöns Mickelson någon oskäl och orätt giortt haffver, att thu dhå steller honom tilfrijdz, och att thu her effter haffver fördragh att göre honom eller andre sådane oskäl, tesligeste att thu lather these våre undersåther bliffve aldelis ofegdet, för thet the sig här för oss beclagett haffve, så framt vij icke skole tenckie ther någett annett till; ther rätte tich effter etc. Datum Stockholm 5 Novembris anno etc. 51.

Stockholm den 8 November.

Till herr Erik [Andersson i Oviken], prost i Jämtland, angående indragning till kronan af det laxfiske, som han förut emot taxas erläggande haft i förläning.

Riksregistr. 1551, fol. 218 v. Jfr *ibid.*, fol. 183.

Vår gunst etc. Vij lathe edher förstå, käre her Erick, att vij icke lengre kunne umbäre thet laxefiske udi Jempteland, som vij eder opå taxe en tijd long förlänt haffve, therföre vij nu befaledt haffve vår fougte udi Medelpaad, Joenn Larsonn, att han same laxefiskske på våre vegne vederkennes skall, och äre vij icke obenägne framdelis, när I till oss medt eder taxe komendes varde, att unne eder någett annett ther I eder udi thenn städh medh hielpe måge. Gud befallenndes etc. Datum Stockholm 8 Novembris anno 1551.

Stockholm den 9 November.

Skyddsbrief för Peter van Åken, borgare i Åbo, och för ett K. Maj:ts hemman mot anspråk af obehöriga.

Riksregistr. 1551, fol. 219.

Vij Gustaff etc. göre vitterligt, att vij aff synnerlig gunst och nåde haffve tagett och anammedt, som vij och nu medt thetta vårtt öpne breff tage och anamme vår tro undersåthe, Petter vonn Åkenn, borgere i Åboo, medt vårtt heman Kersemeke i Vårfru kyrckie sockn och thenn landboo same godz besitter och alle the äger ther under liggie udi vårtt konungzlige hegn, frijd, beskydd och försvar för alth öffvervoldh och orätte och synnerligen till att beskydde och försvare same godz medt these äger, så att ingen ther ifrå någre äger clandest, rappe eller tage skall, medt minne oss ther um tilförende tilkänne giffvett bliffve, hvadt skall eller rätt the kunne förmene sich ther till att haffve, som sådane äger clandest vele etc. Biudendes förthenskuldh allom och hvar een, att ingen dierffves her emott handle eller göre vidh våre ogunste och then plict lagen tilseger, biudendes och så våre fogter och befalningsmen att haffve her upseende medt etc. Stocholm 9 Novembris anno etc. 51.

Stockholm den 9 November.

Till Olof Trotteson angående en äng under Kärsämäki hemman i Vårfrukyrka socken, hvilken Sigfrid Lukasson velat tillegna sig.

Riksregistr. 1551, fol. 219 v. Jfr ibid., fol. 182 v.

Vår gunst etc. Oss är tilkänne giffvett, Oluff Trottesonn, att enn bonde i Vårfrue kyrckie sockn, Seffridt

Luke vidh namn, haffver medt voldh och velle slagett och berget en engh um 12 lass höö, ifrå en gård i Kerssmeke, som Petter van Åken i Åboo handemellan och oss till everdelige äge uplatidt och bebreffvedt haffver, ändock vij honom gunsteligen effterlatidt haffve att niuthe same gård i sin tijd etc. Så haffve och nu nyligen två andre bönder tileffventyrs tagett ther tilfelle, utaff hvilcke haffve tilbudet att rappe någre andre små ängiestycker ifrå same Kerssmeke etc., så att samme Petter van Åken kan ingen frijd niuthe på same våre äger etc. Hvarföre är vår vilie och allfvarlige befallning, att thu sampt lagmannen Henrick Claesson vele granneligen ransake lathe, huru ther um ähr, och lager ju så, att ingen deell bliffver ryckt eller rappett ifrå samme hemen och then samme Seffridt och the andre motte väll tages udi någett straff för theres öffverdådighetz skuld, hvar them elliest någen synnerlig rättighet ther till icke tillöpe kan, eller them sådane äger på ting och stempne icke haffve tildömpde varitt. Hvar och same Mickell[!] Luche kan haffve till samme äng någen rätt, dhå måge bäggie parterne fram i vår sökie och svare in för oss eller hvem vij ther till skickendes varde etc. Datum ut supra [Stocholm 9 Novembris anno etc. 51].

Stockholm den 9 November.

Till Henrik [Claesson (Horn)] och Olof [Trottesson] angående betalning af Lasse Jönssons skuld till Kongl. Maj:t samt om densammes tvist med hustru Brita, Erik Larssons enka, och om hans fordran af Björn Tullskrifvare.

Riksregistr. 1551, fol. 221.

Vår gunst etc. Vij haffve förnummedt, Henrick och Oluff, att the tutussende marck, som Lasse Jönson oss skyllug ähr, skole nu vare tilrede udi Åboo etc. Så är

vår alffvarlige villie och befallning, att I samme penninger thet förste eder mögeligit vare kan till oss förskaffe skole.

Vijdere giffve vij eder tilkenne, att för:de Lasse Jönsson och hans vederpartt, hustru Britha, Erick Larsons efftherleffverske, haffve varidt här för oss och theres brister opå begge sijder berettedt; dock effther the inge breff haffve oss see latidt, ther medt någon parthen bevijsse kan sich haffve rätt opåstå, therföre haffve vij theres trette icke kunnett udi någon måtte åthskillie, uthan vele eder samptligen her medt befaledt haffve, att I samme ärende opå thet fliteligeste skole ransake, förhielpendes beggie partherne (alle umbstender oansedde) till så myckett som rätt och skiäll ähr etc.

Yterligere haffver och offte:de Lasse Jönsson för oss berättedt, att Bären Tulschriffvere honum 400 marck ortuger skyllug vare skall, hvilcke han ingelunde betale vill etc. Är förthenskund vår villie, att I vele holle samme Bärenn alffvarligen [then] mening före, att han betaler och steller offte:de Lasse tilfrijdz vedh högste straff; ther I eder effter rette vele etc. Datum ut supra [Stocholm 9 Novembris anno etc. 51.]

Stockholm den 9 November.

Till Henrik [Claesson (Horn)] och Olof [Trottesson] angående en skuta, som blifvit Tönnes Olsson fräntagen.

Riksregistr. 1551, fol. 220. Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. uppl. af Finl. häfder, D. 8 (1856), s. 102—103.

Vår gunst etc. Vij giffve eder tilkenne, Henrick och Oluff, att thenne breffvissere, vår undersåthe Tönies Olsson, borgere udi Åboo, haffver opå thet underdånigeste latid oss förstå, att byfogten udi för:ne Åboo, benempd Påvell Fothgongere, togh för:ne Töniesses skuthe anno

etc. 47, skickede våre knechter hijtt till Stockholm, thett menige stadzens inbyggere plictige vore tilhielpe, och fick för:ne Tönies inthet samme skuthe igenn; inthet vele the heller, som boo udi stadenn, förnöije eller ställe samme Tönies tilfrijdz för samme skuthe; item haffver och för:de Tönies clagevijs latidt oss förstå, att thenn Bären Tulschriffvere udi Åboo haffver svijckeligen tagett honum ifrå tretie halffannen marck fracht peninger, hvilckett och skedt ähr udi för:de Tönieses frävare, effter som I vijdere meningen aff thenne her inneluchte supplicatz förnimme kunne etc. Så är vår alffvarlige vilie och befallning, att I offte:de Tönies um både thesse förtalde ärender till thet rätt och skiäll ähr behielpelige vare skole, så att the godemen, menige borgere udi Åboo, måge honom ställe tilfrijdz um skuthen, och att then Bären Tulschriffvere uthan all förhalning lather honom bekomme then fracht honum affhendh ähr, opå thet vij icke offtere motte ther um bekymbrede bliffve; thette [I] endeligen så bestelle vele etc. Datum ut supra [Stocholm 9 Novembris anno etc. 51].

Stockholm den 14 November.

Till Marquard Holst angående afradens utgörande i spanmål i hans befallning.

Enligt afskrift i Uplands handl. 1551: N:o 9 i K. A.

Gustaff etc. Vår gunsth tilförende etc. Tig är vitterligit, Markvat Holsth, hvilkie öfverlöp vij i tenne hösth hafft have aff ten menige man, som icke haffve råd till ath giffve peninge för thet affrad eller annen spannemålle, som the oss skyldige bleffne äre, begierendes, ath vij tem unne och effterlate ville, thet te oss motte giffve igen spannemålle för thet, som te än nu stå tilbake medh etc. Så haffver tu väl förnummith vår mening ter um

tilförende; dåch på thet tu måå vette, hvad tu skalt rette
 tig effter, velle vij än tig här med tilsagt och befalleth
 haffve, at tu låter menige man utij tin befalning äre,
 som haffve någer spannemåle inne med sig och icke haffve
 råd til att giffve tig elleve öre för spanne[n], utgöre sådene
 [restantier] med thet alder förste udij spannemåle, giff-
 ve[ndes] tig rog eller malt span för span öffver alt, och skalt
 tu ändeligen så förskaffeth, ath sådan spannemåle innefört
 och opburin bliffve motte med thet aldra förste. Teslikest
 är och vår alvarlig vilie och befallning, at tu [skall] lagat,
 så att ten spannemåle tu nu opbärendes varder skal bliffve
 tilstädes välbeväreth [och] oförytridh, til tes tu framdelis
 vår vilie och befalningh ter om yterligare varde[r] förnim-
 mendes, vettendes tig her aldellis effter rette. Dattum
 Stocholm 14 Novembris anno etc. 51.¹⁾

Stockholm den 15 November.

Quitto för Olof Jönsson på inlevererade penningar.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1521—1560 i K. A.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij udi egen
 kongelige persone på vårtt slott Stocholm then 15 No-
 vembris anno etc. 51 annamedt och upburidt haffve aff
 vår tro tienere och landbofogte udi Östregötlandh, Oloff
 Jönson, fem ungerske gyllenne, som han udhi för:ne sin
 befalningh för gårdestedzle för thetta närvarendes femp-
 tije ett upburidt hade etc. Hvarföre giffve vij för:ne
 Oleff Jönsson her medt qvitt och frij för alth yttermere
 tilltaell um för:ne guldh, och thess till yttermere visse
 lathe vij trycke vårtt secret her nedan före och medt
 egen hand underskriffvit. Datum loco et tempore ut supra.

Gustavus.

¹⁾ Ett bref af samma innehåll till fogden i Tierp, Erik Henriksson, som under den 17 November är infördt i riksregistr., fol. 223 v., uteslutes här såsom nästan ordgrant lika med förestående.

Stockholm den 16 November.

Quitto för Hans Bårdskärare på inlevererade penningar.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1521—1560 i K. A.

Vij Gustaff etc. göre vitterligit, att vij udi egen konglige persone opå vårtt slott Stockholm then 16 Novembris anno etc. 51 anammede och upbåre aff vår undersåthe, Hans Bårdskäre[re] udi Gäffle, ungerske gyldenne siu stycker, som han gaff oss udi taxe för:ne åår etc. Hvarföre giffve vij för:ne Hans Bårdskäre[re] her medt qvitt och frij för alt ytermere tiltaell um för:ne guldh, och thäss till ytermere vjisse etc. Datum ut supra etc.

Stockholm den 17 November.

Till Jakob Vest och Mats Stut angående smältningen vid Salberget.

Riksregistr. 1551, fol. 221 v. Jfr *ibid.*, fol. 183 v.

Vår gunst etc. Vij haffve förstätt, Jacob och Mattz, att med smeltningen udi våre egne hytter ganske skröpligen och icke som thet sich borde handlet bliffver, effther att udi bergzmandzhytterne bekommer man effther en halfftunne soffringh sölfver nije lodt och effther lispundh sölfbly tolff lodt, men udi våre ägne hytter opå the roster, som smälte åhre, bekommer man icke mere än fem lodt effther halftynnen och effther somblige dagzbrytninger icke mere än halffempte lodht, ändock then malm synes vare bättre, som udi våre egne hytter brukes, och förmodede vij förthenskuldh, att han mere giffve skulle än then annen malm, som udi bergzmandzhytterne bruket bliffver; och effther icke så skeer, kunne vij nogsampt förnimme, att stoor försumelse medh smeltningen

opåfårdhe ähr, thett oss inthet behager och vele sådant här effther ingelunde lijde, hvilckett och I sampt Lenardt skole holle våre smelttere opå thet skarpeste och alffvarligen före, förmanendis them, att the till saken effther thenne daghen fliteligere uthan all gensegn eller skottzmåll tenckie skole, så att vij för våre svåre bekostninger like och skiäll haffve motte, och behöffve förberörde smelttere inthet driste theropå, att vij them synnerlige nåder och gunst bevijsst haffve, hvilckett udi thenn mening skedt är, att the thess troligere vårtt gagn och beste ackte skulle och icke udi then ackt, att the sich ohörsamme emott edher och oflitige opå vårtt arbethe skulle befinne lathe, och effther att vij them eller andre gott vilckor undt och tilsagdt haffve, therföre tycker oss, att them icke bör vare otacksamme eller genstråffvige, uthan fliteligere sich opå vårtt gagn och beste befinne lathe, och hvar så icke skee kan, haffve vij dhå väll rådth till the frijheter eller gode vilckor, som vij them nådeligen undt haffve, tilbake kalle eller ifrå them igen tage. Vij vele och edher her medh alffvarligen haffve förmanett, att I ett gott och nöge upseende med samme selskap her effther haffve skole, och hvar icke böther opå sådane olijdelige och otilbörlige handlinger lagde bliffve, dhå skole I, som befalningen haffve och ther opå ackte plictige ähre, att oss icke i någon måtte skulle skee för kortt, fulkomligen vette, att vij edher ther um vele tiltale, hvar någett feell medh samme selskap her effther opåferdhe finnes kann, så att icke troligen och väl medh smelttningen och elliest medh bruckningen, ther edher bör haffve ackt opå, handlet bliffver; ther I edher fulkomligen måge vette effther rätte. Datum Stocholm 17 Novembris anno 1551.

Stockholm den 17 November.

Till Birger Nilsson [Grip till Vinäs] angående hans anspråk på de gods, som förut tillhört en cantoria i Linköping och ärkediakonatet vid Strängnäs domkyrka.

Riksregistr. 1551, fol. 222 v. Jfr *ibid.*, fol. 183.

Vår synnerlig gunst tilförendhe etc. Vij haffve öfverseedt, käre her Birge, the breff och bevijs på cantoriam i Linköpfung, som I oss tilhonde skickedt haffve och ther medh same cantoriam edher tilegne vele etc. Så effther ibland samme breff finnes ju så väll the, ther före dag och natt, som gripzhuffvudt, synes oss, att flere ju så godh rätt till för:ne cantoriam haffve, som I eller edre medterffvinger, och ändock eders salige fader, her Niels Boosson, förmene sich haffve jus patronatus till same cantoriam, så haffve doch the andre på theres byrdz och rättigheetz vegna och så någon dell ther udi medt.

Tesligiste som vij edher tilförende um prelaturam archidiaconatus i Strengnes både muntligen och schriffteligen tilkenne giffvett haffve, att I och edre medterffvinger icke kunne medh någon rätt tilrekne eder allene same prelature, uthan att hon ju så väll flere som eder medt rätte tilkommer, all thenn stund her Boo Joensson, som först haffver funderet same erchediekenedöme förer ett gripzhuffvudt och her Niels Boosson, som och så sedan samme erchediekenedöme funderede, förer dag och natt, kan man ther aff märckie, att same her Niels Boosson icke haffver varidit her Boo Joenssons son; dherföre kunne I och edre medterffvinger effther vårtt betänckiende icke tilegne eder allene same erchediekenedöme; doch hvar I här upå kunne haffve någre bättre breff och bevijs, än vij än nu seedt haffve, dhå måge I lathe them komme oss tilhonde. Eder Gudh befallenndes. Datum ut supra [Stocholm 17 Novembris anno 1551].

Nygård den 20 November.

Till samtliga fogdar i riket angående skördeutsigterna och spanmålsförrådets besparande.

Riksregistr. 1551, fol. 224, der brevet enligt rubriken var staldt till »them, som haffve Kong:ē Mattz spannemåle udi befalningh i Östergötlandh». Jfr ibid., fol. 184 v., hvarest samma skrifvelse är adresserad till »menige fougdrer uti Småland». En anmärkning på sistnämnda ställe upplyser emellertid, att »samma mening» utgått »til alle fougdrer öfver hela rikett».

Vår gunst etc. Vij vele icke dölie för edher, trogne tienere, att oss är tilkänne giffvett, hvilcken svår och dyr tijd udi thette tilstundendes 52 året i alle fremmende landh opå spannemåll ähr förmodendes, effter att allestedz ganske klen årssvext så väll udi Danmarck som Tyslandh nu bleffven ähr. Så opå thet man her i rigett um samme partzell icke opå nytt någon bräck och nödh lijde skall, vele vij eder alle och hvar besynnerligen haffve förmanett, att I all thenn spannemåll, som I opå våre vegne nu handemellen haffve eller och her effter upbärendes varde, väl förvare och oförytredt ligge lathe skole, till thess I framdelis opå förårett eller udi tilkommendes sommer vår villie um sådane spannemåll ytterligere förnimmendes varde.

Vij see och gerne, att meste parthen aff thenn spannemåll, som I upbäre i vinther, motte komme till Saltsjön, ther man dhå haden förhonden opå förårett, um förnöden vore, att man dhå skulle vijdere fören eller flotijenn etc. Datum Nygården 20 Novembris anno 1551.

Ventholmen den 22 November.

*Till Lasse Pedersson på Stegeborg angående tre sillskutor
från Ystad, som inlupit i den östgötska skärgården.*

Riksregistr. 1551, fol. 225. Jfr ibid., fol. 184 v.

Vår gunst etc. Vij haffve förstätt utaff thin skriffvelsse, Lasse Pedersson, att in för thenn östgötiske skäregårdh äre kompne ifrå Ystedh tre skuthor, ladde medh skånesijld, och att the, som same sijld äge, vele förbythen udi spannemåll etc. Så effther tich nogsampt vitterligt ähr, hvad jemmer och vedermöde menige man udi thetta framlidne åår både udi thenn landzende Östergötlandh och flerestedz här i rikett um spannemåll hafft haffve, försee vij oss, att thu thet besinnendes och behiertendes varder och icke strax efftherlather, att spannemålen nu bliffver så utförth, thet landett ther egenom åther opå nytt skall bliffve blottedt och sådane gnall um then partzell opå ferde komme motte, som alth för myckett udi thess förlidne tijder varidt haffver, och effther man väll förmerke kan, att udi Danmarck, tesliges udi andre fremende nationer, alrede en svår, dyr tijd förhonden och än fast dyrrere opå förårett förmodendes ähr, therföre skulle man nu tenckie till att löne the Danske och andre fremmende like som the förskulth haffve, och tvijler oss inthet, att thu ju nogsampt förnam i fiordh, huru våre undersåther motthe betale udi Danmarck dubbelth up all then spannemåll the ther köpe skulle och ändock medt stoort pull finge så myckett före tädhen utaff landett, som the kunne betale. Sådanth skulle inthet vare för-gätedt heller hoss oss nu och framdelis, när them um-trenger, och opå thet att landett icke skall åther komme opå knecken och bliffve försatt um spannemål, vele vij, att thu och flere våre fogter ther nidre udi landett, som haffve vår spannemåll udi befallning, skole lathe förvare

och legge same spannemåll udi gode huss, till thess vij framdelis udi vår eller sommer ytterligere kunne förtenckte bliffve, huru medt sådane spannemåll förhandlett bliffve skall; ther thu och alle våre fogter udi Östergötlandh alffvarligen tilseije må. Dock effther en hoop skånesijld ther förhanden ähr, och opå thet the, som same sijld tijtt fördt haffve, måge bliffve qvijtt och få någenn ladning igenn, äre vij tilfrijdz, att thu en lest aff samme sijld opå våre vegna (hvar the tigh elliest någett lideligitt köp ther opå giffve vele) köpe och medt spannemåll betale må, som vore för tre tunnor spannemåll rogh och korn tilhope en tunne godh sijldh. Och kunne vij lijde, att thu och lather andre handle medt them under same köp och ingelunde dyrere, men hvar same Danske icke thett köp undergå vele, dhå må thu lathe them föryttre theres sijldh hvar the vele, doch så att ingen skall för förtalde orsaker skuldh giffve mehre spannemåll för för:ne sijldh än som nu sagdt ähr. Icke skall them heller opå thenne tijd bliffve efftherlatid att köpe för penningar och före någon spannemåll aff landett uthan medt för:ne bytes vilkor; ther thu må vette tig effter rätte. Och vele vij, att thu thette förhandle skall opå thet skickeligeste och icke lathe the Danske eller andre förmerke, att thu medt oss um samme ärende rådslagett eller förhandlet haffver.

Vijdere är och oss icke ovitterligit um the landboer vår fogte haffver vederkens udi Vesbo, hvilke thu aff oss udi förläning hade; dock kunne vij oss icke anners erinnere, uthan vij tig udi then stadh så godh förläning undte igen udi Östergötlandh, men hvar thet icke skedde, dhå äre vij icke obenägne att förläne tig så myckett än nu, som thu kan hielpe tig medt, när thu oss ther um schriffteligen besöker och visth register opå thin förläningh tilhonde skicker etc. Datum Venholmen 22 Novembris anno 1551.

Ventholmen den 22 November.

Quitto på guldmynt, inlevererade af Erik Skräddare och Jakob Olsson.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1521—1560 i K. A.
Jfr en annan afskrift i saml. af qvittensregister i K. A.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij udi egen kongelige persone opå vår gårdh Ventholmen then 22 Novembris anno etc. 51 annamede och upbåre aff våre undersåther, Erick Schreddere och Jacop Olsson, borgere udi Vastena, thette efftherscriffne guldh, först dubbelducater trij stycker, item ungerske gyllenne sex stycker, hvilckedt guldh för:ne våre undersåther oss leffve[re]redt udi taxe aff sexhundrede march ortuger, som the oss skylduge äre för en hoop spannemall the aff våre fougte utöffver Alvastra clösters landboor i Östergotlandh, Knutt Ingesson, undfongitt haffve, och skall för:ne guld reches för taxe aff förbemelthe summa penningar ifrå Michaelis nest förlidhne anno etc. 51 och til Michaelis nestkommendes anno etc. 52. Och dhå skole för:de Vastena borgere uthan all gensegn oss för:ne sexhundrede march leffverere och betale etc. Thess till visse haffve vij latijdt trycke vårtt secret her nedan före och med egen hand underskriffvitt etc. Datum ut supra.

Gustavus.

Ventholmen den 24 November.

Till Jöns Månsson angående upprättandet af inventarier vid Stockholms slott, om fogdarnes räkenskaper och om räktekammarens utgiftsregister.

Riksregistr. 1551, fol. 226 v.

Vår gunst etc. Vij hade förmodett, Jöns Månsson, att vij lenge sedan skulle haffve bekommett god beskedh

um alle inventaria, som till thette tilstundende 52 år lyde skole, hvilckett doch icke än nu skedt ähr. Hvarföre är vår villie, att thu än nu tencker till, att alle inventaria ther opå Stocholm motte medt thet förste rede gjorde bliffve, och synnerligen vele vij haffve oförsumeligen inventarium opå alle partzeler opå then dell, som Joenn Erickson haffver i befalningh. Vele vij och ther brede vedh see, hvad han hade pro inventario udi thetta förlidne år, tesliges hvad hans upbördh udi år varidt haffver och så hvad hans rätte inventarium nu vare skall. Sammelunde vele vij, att udi like måtte skall beställt bliffve med kornscriffveren, Henrick Schreddere, Mårthen Henricksson och tulschrieffveren. Och skole thässe för:ne inthet befatte sich medh hvad deell, som the udi befalningh haffve, sedan inventerett ähr, för än vij sådane inventarieregister sampt medt theres regenskaper öffverseedt haffve.

Vij förmode och, att thu nu meste parthen aff fogternes regenskaper haffver förhöre latid; är förthenskund vår villie, att thu medt thet förste viltt lathe oss förstå, huru mycken spannemåll alle och hvar fogte besynnerligen oföryttredt liggendes haffve; thette icke försumendes.

Vij vele och endeligen öffversee fogternes regenskaper, för än the drage theres kooss ifrå cammeren och till theres befalningar igen, effter som vij tig tilförende ther um vår villie tilscriffvit haffve.

Item vele vij och så, att all then utgift, som skedh är utåff vår rentecammer udi thette förlidne år, skall komme udi hoop udi ett register, ee hvem som helst sådane utgifter hafft haffver, biudendes tigh, att hvar thu icke tilpass bliffven ähr, så atth thu sielff till oss komme kan, thet thu då schrieffver oss till, huru um alle these ärender besteltt ähr eller besteltt bliffve skall etc. Datum Ventholmen 24 Novembris anno etc. 51.

Ventholmen den 24 November.

Till Jöns Skrifvare om årsväxten i utlandet och hushållningen med spannmålsförrådet i Elfsborg.

Riksregistr. 1551, fol. 227 v.

Vår gunst etc. Vij haffve förstätt, Jöns Schriffvere, att årssvexten bleff ganske kleen både udi Danmarck och allestädz udi the fremmende nationer så väl udi Östersiö-landen, som vestvarth, therutaff man nogsampt förmercke kan, att framdelis opå förårett och udi näst tilkommendes sommer stoor tilsökning aff the fremmende hijtt udi rikett um spannemåll bliffve vill, och skall man dhå bekomme väll lijke och skiäll för then spannemåll häden aff rikett umbäres kan; hvarföre vele vij tig her medt förmanett haffve, att thu inthet aff then spannemåll, som thu nu handemellan haffver och oss tilkommer eller thu och her effther aff våre fogter upbärendes varder, föryttre eller sälie skall, för än framdelis udi våår eller sommer, när the vestvarske skep till Elffzborg kommendes varde. Och må thu opå förårett oss förständige, hvad spannemålen ther gelle kan, och hvad skiäll the fremmende för sådane spannemåll dhå biude vele; sedan skall thu väll få vette, huru medt samme spannemåll vijdere förhandle[s] skall. Ther rette tigh effther. Datum ut supra [Ventholmen 24 Novembris anno etc. 51].

Ventholmen den 25 November.

Öppet bref för rysstolken Mikael Andersson på afkastningen af två gårdar i S:t Ilians socken.

Riksregistr. 1551, fol. 186.

Vij Gustaf etc. göre vitterligit, att vij uttaff synnerlige gunst och nåde, så och opå thett thenne vår

troo tienere och ryssetolk, Michil Andersson, sigh thess villigere emott oss och våre unge lijfzärffherrer skal befinna late, haffve undt och förlänt, som vij och nu med thette vårtt öpne bref unne och förläne honom (oss til behagelig tijd) thett afrad af två våre och cronones gårder, liggjendes utti Appallaby ved Vesterås utti S. Ilians sochn och tilförende under S. Ilians kyrkio legatt hafver, åhrligen uttgifves pläger. Biudendes för then skuld *etc.* Datum Venteholmen then 25 Novembris anno *etc.* 51.

Ventholmen den 25 November.

Öppet bref för Sven Pedersson Småsven på en gård i Kind.

Riksregistr. 1551, fol. 228.

Vij Gustaff *etc.* göre vitterligit, att vij utaff synnerlige gunst och nåde, så och opå thet thenne vår tro tienere, Svenn Pederszon, skall sig thess villigere udi vår och våre unge liffzerffherrers tieniste befinne lathe, haffve undt och effterlatidt, som vij och nu medt thetta vårtt öpne breff unne och efftherlathe honum, att han frij och obehindrett må och skall i sin liffztijdh niuthe, bruke och beholle ett vårtt och cronones nybyggie, benempd Kär, liggjendes emellan Store Hulerydh och Stokerydh [*sic*]¹⁾ udi Kijndh, medt alle the äger, som godemän ransake och tänckie kunne ther nu tilligge eller udi förtijden, när thet bygd var, tillegadt haffve, hvilcket nybygge ifrå hans slecht undan skatten kommett och nu cronen till förbättring upbygd åhr, biudendes förthenskuldh våre fogter *etc.* Datum Ventholmen 25 Novembris anno domini 51.

¹⁾ I 'Register opå . . . alle bref . . .' står rättare: *Ståleridh.*

Ventholmen den 26 November.

Quitto på penningar, inlevererade af Peder Larsson.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1521—1560 i K. A.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij udi egen kongelige persone på vår gårdh Ventheholmen then 26 Novembris anno etc. 51 annamedt och upburidt haffve aff vår undersåthe och borgere i Calmarne, Peder Larsson, som våre varur ther sammestadz i befalningh haffver, utåff hans leffvereringh pro anno etc. 51 först inventarij daler trij stycker, item för 13 lispundh smör daler siu stycker, summa daler tije stycker, item för femptije decker och fyre lambskijnn ungerske gyllenne aderton stycker. Hvarföre giffve vij för:ne Peder Larsson her medt qvitt och frij för alth yttermere tiltaell um för:ne guld och daler, och thess till visse lathe vij trycke vårt secret her neden före och med egen hond underskriffvit. Datum loco et tempore ut supra.

Gustavus.

Ventholmen den 26 November.

Quitto på sängkläder, inlevererade från Tavastehus fatbur genom slottsskrifvaren Simon Nilsson.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1521—1560 i K. A.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij udi egen kongelige persone her på vår gårdh Ventheholmen then 26 Novembris anno etc. 51 haffve annamedt och upburidt aff vår tienere och slotzskriffvere på Taffvestehus, Simon Nielson, thesse effter:ne sengiekläder, som är brokothe ryer elleffve stycker, röde och hvite grann tåkenn siu stycker, gule och rødhe grann tåken fyre stycker, svartt

och hvijtt grantt taken ett stycke, röde och hvite groffve taken trij stycker, gule och röde groffve taken fiortten stycker, svartte och hvite groffve taken nije stycker, gule och svartte groffve taken tolff stycker, hvithe vepor sexton stycker, och löper i en summa taken femptije, ryer elleffve stycker och sexton vepor, hvilcke kläder ifrå Tavesthus fatebur hijtt kompne äre. Hvarföre giffve vij för:ne Simon her medt qvitt och frij för alth yttermere tiltaell um samme kläder, och thess till visse lathe vij tryckie vårt secret her neden före och medt egen hand underkriffvett. Datum loco et tempore ut supra.

Gustavus.

Ventholmen den 29 November.

Öppet bref till menige man på Vermlandsberg och Skinsskatteberg angående dagsverken till Lindesbergs kopparsbergsbruk.

Riksregistr. 1551, fol. 228 v. Jfr ibid, fol. 186.

Vij Gustaff etc. tilbiude eder, dannemän alle, som byggie och boo upå Vermelandh[z] och Skinseckebergh, vår gunst och nåde tilförende och giffve eder tilkenne, att vij för menige rigsens fordeell och beste skuldh haffve begynth att lathe bruke ett kopperbergh, som vedh Lindesbergh upfunnedt ähr, till hvilcke brukningh vij en hoop arbetes folck storligen förnöden haffve; hvarföre är vår gunstige villie och begären, att I, dannemän alle, som udi för:ne Vermelandh[z] och Skinseckeberghzlagh boendes ähre, vele lathe edher finne välvillige till att komme oss till undsettningh opå någon tijd tilgörendes utaff eders bergzlagh medt tiugu gode arbetiskarler och synnerligen så lenge vatnett upkomme motte aff gruffven och arbetett kunne begynne gå flux för sich. Thet vele vij och gunsteligen med eder betencke. Gudh befallenndes. Datum Ventholmen 29 Novembris anno 51.

Ventholmen den 29 November.

*Öppet bref till menige man i Åkerbo härad angående
understöd till kopparbergsbruket vid Lindesberg.*

Riksregistr. 1551, fol. 229. Jfr ibid, fol. 186 v., hvarest finnes antecknadt, att »samme mening» utgått äfven »till menige man opå Linde och Noraskoga berg, att Kon. Martt endeligen vill, att then koppargrufve motte bruket blifve». Jfr dock nedan, s. 410.

Vij Gustaff etc. tilbiudhe edher, trogne undersåther, dannemän alle, som byggie och boo udi Åkerboheredt, vår gunst och nåde etc. Oss tvijler inthet, dannemän, att eder drager ju tillmijnes, hvadt vij nådeligen eder för menige rijksens beste skuldh haffve latijdt forstå um thenn järnbruckning, som allestädz udi bergzlagen hertill så öffverflödige bruckadt varidt haffver, så att utåff vårt jernn äre nu alle siöstäderne i Tyslandh så upfylte, thet sådane malm ther nu aldelis föracktedt bliffver, therutaff menige bergzmän och köpmen, som theres handell medt järn bedriffve pläge, ingen ringe skade haffve förnummedt och bekommet. Och opå thet att vij sådane skade än nu förminske motthe, haffve vij genom flitigt betenckende söcktt och uptenckt andre uthväger medt samme jernbergzbruckning och för menige rijksens beste skuldh nu för gott anseedt och samtyckt, att man skall befithe sich att bruke kuperbergh allestedz, ther som rådth opå färde vare kan till kuperbruckning, som är vedh Lindesbergh och flerestedz udi bergzlagen, ther kuperbergh upfinnes kunne, och effther bergzmennene, som opå[sic] sådane bergzbruckning haffve, sielffve icke haffve rådth eller macht till att komme bruckningen till gongh, therföre haffve vij befaledt, att andre rijksens inbyggere, som icke boo vedh bergen och ther dagelige arbethe eller bruckning haffve, skole hielpe till bruckningen hvadt deell ther mest förnöden ähr, effter som hvar haffver rådth och empnen till. Så förtencker eder väll, dannemen alle, som boo

udi för:ne Åkerboharedt, att vij lathe tilseije eder udi förlijdne sommer, thet I skulle lathe finne eder välvillige medt någre dagzvercker till then Lindesbergz bruckning, hvilckett eder synthes besvärigit vare, och förthenskuldh skickede I till oss eder sendebudh, the ther aff oss opå alles eders vägne ödmiuckeligen begärede, att I motte bliffve förskonedt medt dagzvercken, och udi then stadh loffvede och tilsade the oss, att I ville gerne hielpe till för:ne bruckningh hester, höö, fettalie och hvadt annen deell ther till behöffves, som I kunne åstädh komme etc. Så försee vij oss, att I dannemen then deell, som eder sendebudh oss loffvede och tilsade, aldelis holle och fulkompne vele, och effter till för:ne Lindesbergz bruckning nu hielp storligen förnöden ähr, therföre är vår gunstige villie och begären, att I så monge häster, tesliges höö och annedt, som vår befalningzman Niels Tulsson aff eder begärendis, och när han eder ther um tilseijendes varder, till för:ne Lindesbergh medt thet alder förste komme lathe vele, så att bruckningen för någett feell skuldh opå then deell I kunne åstadkomme icke skall bliffve tilbake eller förhindrett, hvilckett oss förhoppes eder och menige rijkett till gagn och fordeell komme kan, och hvar I eder herudinnen välvillige, som hörsamme undersåther böör att göre, befinne lathe vele, schole vij dhå sådanth medt eder gunsteligen altijd betencke. Gudh befallendes etc. Datum ut supra [Ventholmen 29 Novembris anno 51].

Nygård den 29 November.

Till Henrik Skräddare angående undersökning af ett malmprof.

Efter en afskrift i Henrik Skräddares qvittensregister 1552 i K. A.

Gostaff etc. Vor gunsth etc. Vij sende tigh hermed någen malm til honda, Hendrik Schreddere, som vij nu

bekommith haffve och kunne icke rettarne förstå, än at thet skal vare galamie. Therföre är vor vilie, at tu strax låther Hans Haffverkamb försökje och probera samma malm, om thet skal vara reth galamie eller eij, geffvandes oss sedhan retta meningen ther om oförsumlighen tilkenne, och må tu och förskicke oss samma malm til honda. Datum Nyegårdhen 29 Novembris anno etc. 51.

Ventholmen den 30 November.

Till Nils Tulesson och Bengt Skrifvare angående kopparsbruket vid Lindesberg.

Riksregistr. 1551, fol. 230 v.

Vår gunst etc. Effther thet, Niels och Bencht, att vij haffve myckett latijdt bekoste opå thenn kopperbruckning vedh Lindesbergh, therföre vij gerne såge, att I medt alsomstörste vinlegningh ville förskaffedt, att samme bruckning motte gå flux för sigh, ee hvad rådth ther till best finnes kunne, och [!] haffve vij latid tillskriffve menige man udi Åkerboharadt, att the skole hielpe till samme bruckningh hester, höö och annedt, hvadt the kunne åstadkomme och till samme bruckning behöffves vill, ther um thu och så, Niels Tulsson, ytterligere medt them opå våre vegne förhandle skole etc. Vij haffve och så latid tillskriffve them, som boo opå Vermelandz och Skinseckebergh, att the en hoop folck till för:ne bruckning hielpe skole, tesliges haffve vij och latid tillskriffve menige man, som boo opå Norrskoghe och ther vedh Lindesbergh, att the sich villige till samme bruckning effther theres ytterste macht skole befinne lathe, och sende eder her medt alle breffven tilhonde, biudendes och befalendes eder, att I same breff för menige man skole förkunne lathe och effther som saken kreffver opå thet fliteligeste eder vinleggie, att menige man välvilligen

vår befallning um förberörde bruckning effter komme och fulfölge måge. Thett I endeligen så bestelle vele. Datum Ventholmen 30 Novembris anno etc. 51.

Ventholmen den 30 November.

*Till menige man i Lindesbergs och Noraskogs bergslager
angående kopparbergsbruket.*

Riksregistr. 1551, fol. 231 v. Förut tryckt (med modern stafning) af J. Johansson i »Om Noraskog» (1881, 82): s. 169—170.

Vij Gustaff etc. tilbiude edher, dannemän alle, som bygge och boo opå Linde och Noreskoghe bärg, vår gunst och nåde tilförende etc. och giffve eder tilkenne, att vij haffve förnummett, thet en partt aff eder dannemän haffve eder välvilligen till edert och menige rigsens gagn och beste medt then körning och annedt arbethe vedh kuppergruffven opå Lindesbergh, som hörsame och lydige undersåther böör att göre, altijdt förnimme latidt, hvilckett oss förhoppes eder sielffve udi lengden gagneligitt och nyttugt vare skall. Så vele vij icke dölie för eder, att vij och haffve förnummett, thet somblige ibland eder finnes fast ovillige till all thenn deell, som them både medt körning och annett arbete till för:ne kuppergruffves behoff aff våre fougter tilsagdt och befaledt bliffver, giffvendes före, att same våre fougter skole vare orsaken till, att them sådane arbete eller tunge medt bergzbruchningen opåleggies, och att vij alliest sådant skulle föge vette eller ackte, therudinnen the aldelis vijlde fare och seije, thet ingen rätt eller skiäll medtfölger, och skole I vethe, att vij alffvarligen haffve budett och befaledt våre fougter, att the medt alsomstörste flijtt skole vinläggie sich, att för:ne Lindesbergz och alle andre kupperbergzbruckningar motte till menige rigsens gagn och beste brukede och acktede bliffve. Vij försee oss och, danne-

män, att I väll udihugkomme, hvad vij nådeligen eder för menige rigsens beste skuld haffve latidt förstå um then jernbruchning, som allestedz udi bergzlagen her till så öffverflödellige brukat varit haffver, så utaff vårt järn äre nu alle siöstäderne i Tyslandh så upfylte, thet sådane malm ther nu aldellis föracktedt bliffver, therutaff menige järnbergzmen och köpmän, som theres handell medt järn bedriffve pläge, ingen ringe skade haffve förnummett och bekommett. Och opå thet vij motte haffve then malm udi riket, ther man kunne söke yttermere rigsens fordell medt, än som nu skeer medt thet jern, therföre vele vij endeligen, att kopperbergen fliteligen schole brukede bliffve, förhoppandes, att the som dannemän äre, som oss och theres fädernes rijke medt troheet mene, hvar effter sin macht och ther till gärne hielpe, och hvar någon ohörsam, vrongvijss och olydigh skalck finnes ibland eder, som icke effter sin macht thenn deell honom böör och befaledt bliffver göre vill, dhå försee vij oss till eder dannemen, att I sielffve sådane skalck icke vele ostraffet bliffve lathe. Oss förhoppes och, dannemän, att vij både udi en måtte och annen haffve förtient aff eder, thet I oss all lydne och hörsamheet bevijsse plictige ähre, effter I vethe vell sielffve, att utöffver thenn frijdh och roligheet vij haffve hollet eder udi long tijdh, haffve vij och förskaffet eder meste parthen aff thenn deell, som I eder haffve hulpet medt udi thesse förlijdne åår till födhen. Sådant alt förhoppes oss, att I vele udi hugkomme och ther emot eder tacksamme lathe förnimme etc. Vij haffve och nu latijdt tilscriffve och befale the dannemän, som boo udhi Åkerboheredt, att the skole hielpe till förne bruckning häster, höö och annett, hvadt the kunne åstadkomme, och ther I eder villige och flitige till thet arbete, som eder aff våre befalningzmen opålagdt bliffver, vele befinne lathe, schole I dhå all hielp och bijstondh aff oss, så her effter som her till haffve att

förmode; ther I måge aldelis eder effter rette. Eder Gudh befallenndes. Datum ut supra [Ventholmen 30 Novembris anno etc. 51].

Nygård den 30 November.

Till konung Kristiern III af Danmark angående Joachim Perlebergs begäran om återbekommandet af vrakgods och om de från svensk sida i Danmark tid efter annan förgäfvnes gjorda framställningar om skadestånd och förbrytares utlemnande m. m.

Efter en i R. A. förvarad nyare afskrift af det egenhändigdt undertecknade originalet på papper i Riksarkivet i Köpenhamn.

Unser freuntlich dinst unnd was wir sonstent viel zeit mehr liebs und guts vermuegen bevorn. Grosmechtiger furst, freuntlicher lieber schwager, bruder und nachpar, E. L. schreibent, datirt Coppenhagen den iij tag Octobris, haben wir heut dato entpfangen und seins innhalts vernhomen, unnd soviel nuhn belangent, das uber unsern radt und lieben getreuen ern, Gustaf Olson rittern, geclagt und beschwerdt wirdt von wegen etzlicher gestrandeten gutere, so E. L. undersassen Joachim Berleberg zugehorig sein, unnd von gedachtem unserm radt ime geweigert und vorenthalten werden solten, mit freuntlicher pitt wir wolten von den unbefuegten ungepurlichen wegen den unsern abweisen und den iren verholffen sein etc.

Wievol aber nuhn diese sach zuvor ahn unss nit gelangt, so erachten wir doch, das unser radt nach gemeltem gestrandtem guet so durstig nit sey, das ehr dasselbtig begeren oder den iren weigern solt, unnd konnden wol bedencken, wes dess etwo mocht geschehen sein, wie wir auch aus E. L. schreibent die ursach verstehen, das solchens merentheils dahero fleust, das E. L. amptleuth unnd bevelchabere sich jegen unsere unndersassen

uber nachparliche zuversicht so gantz ungepuerlich, unpillich und unbefuegt inn solchen dergleichen und andern fallenn g[sc]hickenn, wie dan insonderheit sich kurtzlich under Juetlandt und Helsingoer, dessgleichn uffm Schagen begeben, das unsere undersassen durch Gottz wedter, storm und windt gestrandtet, unnd wiewol sie desshalb etzlich mahl mit furschrift dieselbtigen gestrandete guedtere umb ein christlich und gepuerlich bergegelt begert, so hat mahn doch inen dieselbtigen nit wollen volgen lassen, jedoch letztlich do sie inn etzlich mal desswegen gerayset unnd schwere umkosten getriebenn, so habenn doch E. L. amptleudt also hoch unnd ubersetzlich inen lassen das bergegelt anschlagen, das es inen zuerraichen unmueglich gewesen, unnd seindt also unnd durch weigerung E. L. amptleudt und von wegen der schweren kost und zerung, so sie darauff zue vielmahln muessen vergeblich anwenden, gedrungen worden die furderung ahnstehenn zuelassen, unnd ob dan nuhn dieselbtigen unsere clagende underthonen bei ern Gustaf Olson angehalten durch diss gestrandts guets herwiderumb auch das ire zuerfuerden inn solchm fall hatt rechts wegen dem unserm in dieser gestalt gepueren wollen, dass werden E. L. selbst freundlichen bedencken. Unnd wiewol inn solchen fellen und andern mehr viel unnachparlichs und ubrigs von E. L. amptleuthen geschicht, welches ungezweiffelt gar wenig der recht grundt vor E. L. khomen mag, so wollen wir uns dannochst nit verhoffenn, das solches E. L. wille sein solle, und were wol gut, dass E. L. ernstlicher einsehents uff solche fellen geben liessen. Sonstent weist Gott, das wir noch die unsern die jenigen nit sein daran der mangel erfunden werden solt oder die nach E. L. undersassen haab oder guedtere trachten noch begeren, besonder was zue nachparlicher guthadt und den undersassen zum besten hat gereichen muegen, hat ahn uns bishero nichts erwunden, sol auch die schuldt auf unser seiden nit erspuert

pleiben, da aber die unsern auch den gleichen furtheil, so inn diesen wegen bey den unsern gesuecht wirdt, auch sam pillich herwiderumb den unsern begegnen und geniessen mochten, das sehen unsere clagende undersassen gerne unnd erachten wan E. L. bevelchabere der pilligkeit wolten volgen unnd den sachen inn diesen fellen die rechte mass geben, alsedan were diesen sachen leichtlichen furgekhomen, das E. L. noch wir wenig mochten noch solten damit bemhuet ader uberlauffen werden, auch das unnottig sein wurde einige beschwerung furzuewenden. Wiewol aber davon beschwerung solte berührt werden, so hetten wir der und unsere undersassen vhist genueg hierzue jegen furzuepringen, dess wir uns auch zue vielmaln unnd die unsern beclagt, aber bey E. L. amptleuthen wenig enderung vermerckt. Was auch hiebevohr unserm radt, ern Johann Turson rittern, seines schieffshalben, so dannocht ime inn E. L. reiche behalten und biss uff heutign tag unbezalt geplieben, bejegnet, dessgleichen wie auch Marthin Hanson, der uns wie ein offner dieb flichtig geworden unnd mit einer städtlichen summa goldts, sijlbers und gelts boslich aus unserm reich nach Denemarcken verlauffen, da wir inen auch wiewol vhist beschwerlich gnug inn Schweineborg von dem radt unnd Frantz Brockhusen zue hafftenn brengen lassen konnen, letzlich auch soviel durch gemelten Frantz durch die finger gesehen, das ehr davon geholffen, inn welchem fall nit unpillich erscheindt, der einen inn seinem diebstal auss hafften lest entweichen, dass derselbtig auch, nemlich vielgenanter Frantz, sich desselbtigen theilhafftig zue sein und genossen haben nit gering verdecktig machet; das alles ist je offentlich gnug.

Unnd wiewol derselbtigen beschwerung viel und städtliche uber Clausen Bildens unnachparliche verhaltung und sonst uber andere mehr wol furzueprengen sein wurden, so wollen wir doch dieselbtign zue seinen wyrden

anstellen, unnd unss zu E. L. freuntlichen verlassen
 E. L. werden iren bevelchaberen ernstlichen entpfel
 thuen, damit von unbefuegten wegen abgestanden und
 die unseren auf ir ersuechent ir gestrandte guter her-
 widerumb umb ein gleich und pillich berggelt unubersetzt
 bekhomen mochten, auch das E. L. sich ir vorig schreib-
 bent freuntlichn woltenn erinnern unnd dieweil wir
 darumb zum vhleissigsten von ern Johan Turson umb
 unser furderung angehalten werden, die beschaffung thuen
 lassen, das ehr mocht erstattung seines schieffs und scha-
 dens ohne weitem verzugh erlangen. Wir wollen auch
 unserm radt, Gustaff Olson, bevelch thuen, das ehr sich
 auch jegen E. L. undersassen des gestrandten guts halben
 zur pilligkeit dajegen schicken und widerfahren lassen
 sol, wie ehr doch ohne das wol thuen werdt, unnd seindt
 sonstent E. L. also unserm geliebten schwagern, brudern
 und nachparn freuntlich dinst unnd nachparliche wil-
 farung zuerzeigen geneigt. Datum uff unserm hause
 Niegardt ahm tag S. Andree dess apostels, anno etc.
 Lj:ten.

Gustaf von Gotts gnaden zu Schwedn,
 der Gotten und Wenden etc. koninge,

E. L. getreue bruder Gostavus.

Spår af sigill.

Utanskrift: Dem durchleuchtigen fursten, unserm
 freuntlichn liebn schwagern, brudern und nachparn, hern
 Christian zu Dennemarcken, Norwegn, der Wendn und
 Gotten konige, hertzog zu Schleswig Holstein, der Stor-
 marn und Ditmarschn, graf zu Oldenburg unnd Delma[n]-
 horst.¹⁾

¹⁾ Under utanskripten är antecknadt: Konings zu Schwedenn schreyben
 und anthwort Jochim Perleberg betreffen, den her Gustaff Oluffson . . . Pro-
 ductum Drottningburg den 30 Januarij a:o etc. 52.

Olika orter i November.

Utdrag ur utgångna skrivelser.

[Stockholm] den 1 November.

Till Truls Schriffvere, att han giffver sich till Stägeborg och achter ther på slottet udi Lasse Person[s] fråvare.

Öpit breff för Lasse Person på then deel, som han är bliffven till achters udi K. M:ttz cammer pro anno etc. 51.

Förskriff för hustru Anna, framlidne her Jönses i Surcöping, till borgmestere och råd thersammestädz, att the late henne beholle rogsäden pro anno 51 effter samme her Jöns, och hvad ther för inventarium för honom varid haffver, måge the late förvare.

[Stockholm] den 3 November.

Till her Erick, scholmesteren i Vesterårs, att han skall förskaffe Erick Mickelson, fougten på kupperbergitt, en dieckne aff Vesterårs schola till sin schriffvere ther på för:ne kupperbergitt. Samelunde skall han förskaffe Erick Larson, fougten på Ranckhytten, en dieckne aff scholan, som han till scriffvere bruke skall.

Till Knutt Benchtson, att hann läther Erick Andersson och Pedher udi Lunda och theris granner, som udi Alvesta rettaredöme boo, göre för thet affradt the stå tillbaka medt anno etc. 51 halff partten peninger och för then andre halff parthen span för span och göre dagzvercker, som andre göre, som sådanth vilkor bekommett haffve.

Till Henrick Clavesson, att han förskaffer thenne Thomus Anderson i Hagastaby¹⁾ udi Poythe socken, så att

¹⁾ I en dublettanteckning af samma bref kallas stället Hagstadeby.

han motte bekomme igen the 40 lass eng udi Ihovo, som Mattz Henrickson i Korffveörsby honom med muther ifrå dömpth haffver.

Till Hans Olsson, Henrick Jönssonn och Pelle Pedersson, att the medt thet förste åkeföredt skole läthe komme Kong:e Ma:ttz skatt till Helsingefors, eller hvartt Erick Olsson same skatt haffve vill, synnerligen rog och maltt.¹⁾

Till Larens Fleming, att han läther thenne Hermen Stedevrundt, borgere i Lübeck, bekomme sine peninger igen, som han honum skyllug ähr.²⁾

Heredzhöfdinge breff för Erich Henrickson på Börstellsherede.

[Stockholm] den 7 November.

Till her Lars udi Rydt, her Lars udi Lossa och her Erick udi Spånga, att the begiffve sich till Jören Norman med thet förste.

Till Hans Ivarsson, underfogten på Gripzholm, att K. M. haffver förskaffedt en annen udi hans stadt.

Till Peder Andersson Hingzsteridere, att han skall bliffve underfogte på Gripzholm.

Till Christoffer Stalmestere, att han lather Erich Hendrickson få then rödbrune hest med then longe hals etc.

Till Sverckell Laxefougte, att han giffver sig till Mølnetorp och lagher um then bygning, effther som nyttigest kan vare, som udi Fysseren bygd är, effther att fisken icke aldellis vill så stige up, som han tilförende göre plägede etc.

Öpet breff för Henrich Buntmackere opå biscopzdelen ved Enhörne till en behagelig tijdh.

¹⁾ randanteckning: *Jöns Månson relator.*

²⁾ Detta stycke är i orig. öfverstruket.

Försvarelse breff för menige man udi Helsingåfors län och synnerligen för them, som Erich Spåre beclaget haffve. *Latius in conceptis.*¹⁾

Förschrifft för Hans Fredagh till Gabriell Cristerson um en qvern, som Ingemundh i Nysättra gör honum hinder och förfong opå etc.

Förschrifft för Jacob Eskilson och Eskil Nilson til Henrich Claeson um någre arff, som Anders i Kavelapäre sig ifrå them tilvellet haffver.

Förschrifft för Hans i Hammerby till Peder Knuttzon, att han haffver upskuff med then sak, som han mener sig haffve med samme Hans, in till tess häredzhöffdingen Ture Pederson tilstädis kommer etc.

[Stockholm] den 8 November.

Förschrifft för Henrich Jönsson till Isach Nilson, att han förskaffer honum rätt opå en, benämpt Lasse Olson, som hans åker um nattetijd sådtt haffver etc.

[Stockholm] den 9 November.

Pasbordh för Erich Pauluunknecht ifrå Stocholm och til Räfte etc.

Till Germundh Svenson, att han lather Dirich von Norden bekomme sitt godz igen, som var på thet skip för Ölandh stötte för en mögelig bergelön etc.²⁾

Fougtebreff för Håken Skreddere på Hökhuffvidzbergh etc.

Fougtebreff för Hans Helsingh opå Sevede och Aspo-landz häreder; item opå alle kyrcke, preste och clösters landboer udi Ydre och Kinden etc.

¹⁾ Jfr ofvan, s. 386.

²⁾ randanteckning: *ducis Eri.*

Till Sigge Svenson, att han inthet skall befatte sig med tingz eller slottz gestningen udi Läckö län etc.

Förschriff[t] för Marcilius Clemetzson till Nils Tulson um en gulsticket skiortte, som hustru Karin Oleff Christersons hans framlidne broder, bänämpd Tomes Clemetzson, honum [*sic*] affhendtt haffver etc.

Förschriff[t] till Jören Jönsson för Oleff Pedersonn um en techtt, som han och en bonde, benämpd Lasse Hemingzson, trätte um. Latius in conceptis.

Till Jören Arffvedzson, att han skall anamme utaff Hans Helsingh then spannemåll, som udi hans regenskap för inventarium pro anno etc. 51 schriffne äre, effther Hans Kong:e M:tt haffver betrott samme Hans Helsing til en ny befalningh etc.

[Stockholm] den 13 November.

Till Sven Bijrgesson, att han steller then hustru i Stocholm tilfrijdz, som han locket och med barn giortt haffver etc.

Förschriff[t] för Jöns Larson till Erich Rolson um en kiorttell, som Ingerd Miölckedeije haffver handemellen och honum i arff tilfalle skall etc.

Till Matz Körningh och Mons Jönsson, att the giffve sig til Vårfrubergh och inventere Eskil Person hvad deel som ther finnes etc. och sende Kong:e M. register ther opå tilhonde; ithem att the handle med arbetesfolcket ther opå gården, så att the bliffve ther tilstädis etc.

[Stockholm] den 14 November.

Till Jöns Monsson, att han lather Hans Bödker bekomme matt och öll opå Upsale gårdh hoss andre embetesmän etc.

Öpet breff för Påvel Jonsson, att han må upbyggie och beholle ett ödegodz, som han opå Hamersskog uptaget haffver, hvar thet icke ligger någon bolby til meens etc.

Till Svante Sture, att han ännu till en behagelig tijd må beholle tingz och slottz gästningen udi Läckölän, ther um Sigge Svenson tillschriffvet är etc; item um the clocker kan Hans Kong:e M. inthet svare etc.¹⁾

Förschrifftt för Lasse Pederson till Henrich Claeson och Oleff Trotteson, att the förhöre then sach, som är emellan honum och en, benämpt Erich Kille, um en gårdh etc.

[Stockholm] den 17 November.

Förschrifftt för Villam Östgöte till Söffrin Juthe, att han bruker honum till något annat embete, effther han med fiskere embete inthet kan eller umgått haffver etc.

Till Finved Gulsméd, att han — — —.
Till Lasse Pederson, att han förskaffer till Stocholm till julehögtijden then meste vilbrådth han kan åstad kome etc.

Samme meningh till Torsten Henrickzon.
Förläningsbreff för Hans Larson opå all then tiende, som ved Skånilla, Skefftuna och Östuna kyrcker falle pläger, Kong:e M:tt till en behagelig tijdh etc.

Ventholmen den 17 November.

Till menige fougther om then spannemålle, som bönder plichtige äre i theris affradt, huru prosterne och the therutinnen handle skole etc. *Latus in conceptis.*

¹⁾ randanteckning: *ducis Eri.*

[*Ventholmen*] den 18 November.

Bröllopsbreff till menige adelenn i Uplandh, atth the kâmmen till Stockholm, eller um pestis regerer, till Upsala etc.

[*Ventholmen*] den 19 November.

Tijll Erich Orgelekere, att han begeffver sich tijll K. M:tt; sammeledes fou[g]therne ther nu äre medt theris leffringh.

Tijll Erich Hokensson, atth Jacop Bagge skall förnöje hustru Birite Finvidz the penningar Hanss Fosser henne skyldig är; item att han skicker tiit [till] K. M:tt 1 tunno risk mijöd och 1 tunno brun mijödh.¹⁾

[*Ventholmen*] den 20 November.

Till her Göstaff Olsson, att han förskicker M. Hans op till K. M:tt, som kan hielpe Hans Nädes ögon etc.

Till Erich Hokonssonn, att hann förskaffer Lasse Sidenscrifver nogen hielp.

Tijll Monss Nielsson, att hann begeffver sich tijll K. M:tt och leffrer[er] Märkten Nielsson thet daxverkes lerefft hann haffver etc.

Tijll Erich Hokensson om thet danearff K. M:tt tijlkomber aff Oloff Skottes arffvedell; item om then oenigheet, som imillen kornskrifveren och lagerskrifveren är etc.

Tijll Henrick Screddere om thet clåde, som frå Finlandt kom, och atth han samme clåde till Ventholmen skicker.

Tijll Jogen Clädescrifver, att han inge andre cläder skicker till K. M:tt utten thet som krumpit är, hvilcitt tijll H. N. egitt behoff brukes kann etc.

¹⁾ Jfr nedan, s. 423, under den 23 November.

[*Ventholmen*] den 22 November.

Tijll Niels Jespersson, att K. M:tt haffver tagitt Bencht Nielsson och Hans Nielsson i tijenisten hvarthere med 2 hester, och att han giffver them sin jullelön sampt Valborgmesselönen nu nestkommendes anno etc. 52.¹⁾

Tijll Jöns Månsson om nogett tijmber och sten, som tijll Kegelholm köres skall för foringen, som bönderne udi Lasse Erssons, Lasse Bertijlssons och Brynell Benchts-son[s] befalning plichtige äre att utgöre udi thenne vinter; ittem att Jöns Monsson ingen fougte qvitere skall, för än K. M:tt personligen hafver öffversett hans regenskap.

[*Ventholmen*] den 23 November.

Förschrift för Erich Olsson tijll Sven Birgelsson, att han lather honom b[l]iffve vid thet heman han begerer.

Tijll doctor Andreas, atth han haffver ett upsyn med bokeförerne um the böcker the i landet före etc.

Tijll Jacop Holst om bygningen vidh Norby, att han henne fulkomber, som K. M:tt honom personligen sacht haffver. Sammelunde är K. M:tt tijllfrijdz, atth han må holle sitt bröllop på Norby; item är K. M:tt villie, att han latter hugge nogen rähaag etc.

Till Halsten Bagge, att han later Kong:e M:tt see, hvad breff och beviss han haffver opå Skällisnäs och the godz ther tillyde etc.

Till Jacob Bagge, att han betaler hustru Brite Finvedz then deel, som Hans Foss henne skyllig är.²⁾

Till Erich Håkensson, att han förskicker till Kong:e M:tt en tynne brun miödh, en tunne rijgisk miödh, en fierding skånsildh, tu gode utenlås, 6 par knijffver, två granne hårdker etc.²⁾

¹⁾ randanteckning: *ducis Eri.*

²⁾ Jfr ofvan, s. 421, under den 19 November.

Till hustru Ingridh, att hon skicker till K. M:tt en hoop dukar och bijleggere etc.

Till Jöns Monsson, att han granneligen skall ransake, um Kong:e M:tt haffver hafftt någon fördell aff the fiskerij, som Jacob Holstes scriffvere gör regenskap före.

Till Anders Pedersson, att han ähr Jacob Månsson behielpelig, att han Hammers gårdt aff hustru Birghitta strax bekomme schall, och att samme hustru Birgitte må giffve sig till Kolletorp, effther han ther opå gården fougte vare skall etc.

[*Ventholmen*] den 24 November.

Tijll Erich Hokensson, att han lather Jacop Monsson bekomme nogre finske drengier ned med sich tijll Vesbo etc.

Tijll Erich Håkensson oeh Oloff Larson, att the medt thet förste förskaffe K. M:tt ett viist inventarium på fateburen, och att the anname nykilen tijl sich tijl herre fateburenn etc.

Till Jönss Månsson, att han lathär Jacob Månsson bekomme clåde och peninger lijke som andre H. M:tz fougter haffve.

Till hustru Birgitte opå Hammer, att hon giffver sig till Colletorp och bliffver ther, till tess K. M. och hon um thet skiffte kunde göre en ende etc.

[*Ventholmen*] den 25 November.

Till Erich Håkensson um någon aske, som till att göre tvåll utaff tiänelig vare kan; item en hop brixillie och alun till then Ryssens behoff, som skin färge kan.

Öpet breff för Oleff Larson opå smörtaxen, som udi Veru sokn årligen falle pläger till en behagelig tijdh.

Till Jachim Bulgrijn, att han med thet förste skall giffve sig till Kong:e M:tt med sin regenskap, vettendis

göre beskeed um then spannemåll han ther till slottet upburet haffver, och att han ingen mere spannemåll aff ridfougterne upbäre skall, för än han sin regenskap giort haffver; item att han förskicker två eller tree tunner gode hvite erther med förste åkeföret till Kong:e M:tt.

[*Ventholmen*] den 26 November.

Till Mester Arendt, att han förstreckt Birge Beltare i Stocholm peninger etthundradt marck ortuger i then stadh han huder bekomme pleger.

[*Ventholmen*] den 27 November.

Tijll Torsten Hendersson, att hann uppbar aff bönderne penningar för daxverken och leffvererer them i cameren; item att hann lager thet så K. M:tt mätthe bekämme en hop späck aff them thet sielefiske bruke; item att han förhandler, så att K. M:tt bekämber till köpss Bastöö gårdh etc.; item att hann bruker K. M:ttz gaghn med then thegelslagere H. N. thitt sendt haffver.

[*Ventholmen*] den 28 November.

Tijll Oloff Jonsson, att han geffver sig tijll K. M:tt med sin rekenskap.

Till Erick Håkensson, att han lather Hendrick Bunthmakers tienere bekomme fetalie ther opå slotthet, så lenge the haffve K. M:tz arbethe förhändher.

Svar till mester Påvell och Nils Bagge i Upsale, att Kong:e Ma:tt vill inge flere herader skall tages till then körning, än som tillför:ne pleger köres. Um the tecken är Kong:e Ma:tt tilfridz, att ther medt troligen handlett bliffve motte, så att icke flere tecken utgiffves än som körningerne eller dagzvercken gjorde bliffver; item haffver

Kong:e Ma:ttz [*sic*] scriffvit Jöns Månson till, att han skall lathe snidkerne bekomme lius um afft[n]erne till Kong:e M. arbete. Then ring af messingz tråd, så och thet theen, vill Kon. Ma:tt förskaffe dith, när Hans Nåd[h] kommer till Stocholm.

Till Jöns Schriffvere, att han lather snidkerne få lius effter theres nödtorfft till K. M. arbethe.

Till Erich Håkensson och Jöns Monsson, att the skole giffve Kong:e M:tt tilkenne, hure med brygningen och bachningen effther thet sätt, som senest förhandlet bleff, skicket är etc.

Fougtebreff för Käll Nilsson opå Linköpfungzgårdh och Hanekindz härede.

[*Ventholmen*] den 29 November.

Tijll Jöns Monsson, att han sender tijll K. M:tt Calmere slotz regenskap pro anno 50.

[*Ventholmen*] den 30 November.

Tijll Jogen Clädescriffvere, att han latter Håkon Carelsson få sin juleledning.¹⁾

Til M. Aren, att för:de Håken må få sin julehön etc.¹⁾

Pasbort för samme Håkon.

Collation för her Mons Olai opå Lidz prestegeld udi Jemtelandh.

Till Jöns Monsson, att effther Kong:e M:ttz betenciende skall man scriffve restantierna för sig synnerligen, som fougterne haffve tilstädis och leffrere vele, och serdelis thet the seden skyllige bliffve och icke blander så allt tilhope, som her till skeet är etc.; item skall han lathe sette udi alle inventarie register strax effther partze-

¹⁾ randanteckning: *ducis Erici*.

lerne the personer, som samme partzeler i befalningh haffve, opå thet man vette motte, hvar till hvar och en svare skall etc.

Svar till Erich Håkensson och Jöns Monsson, att Kong:e M:tt icke ännu aldellis um brygningerne och bachningerne är förstendiget etc., item skole her effther bryggeren och bageskerne qvittere kornschriffveren opå hvad som the aff honum anamme till slottet. Schole och kellersvänerne och brödsvänerne qvittere bryggerne och bagerskerne för hvad deell, som the utaff bryggerehuset och bagerestuffverne anamme, opå thet att tiuffrij ther egenum motte förtaget bliffve etc.

Till Erich Håkensson, att han holler Caspar Byssegiutere före, att han allffvarligere tencker til saken än han her till giortt haffver.¹⁾ Item att han tilseger M. Jacob Skibzbyggere, att han förer betingen bach um skytten på the skep han hereffther byggiendis vardher etc.

Till Nils Olsson opå Pedershytten ved Noraskoga, att han affsteller med then ovilligheet och knarch, som han sig med lather förnimme emott hvad deel, som K. M:tz befalningzmän honum tilsege etc.

Förschrifftt för Henrich Cammersven till Valentin Secreterer um någre peninger, som han honum plictig är etc.²⁾

Till Nils Tulson, att han lather göre 60 torneresverdh och 4 fectesverdh, så att the komme hertig Erich tilhonde innen julehögtiden etc.

Till Bencht Schriffvere, att han lather tenne Nils Smeltere bekomme sin lön, effter som then beste smeltere på Gamble Sölffbergit får; latendes och then annen, som han skriffver om, få sin lön, effter som han kan göre skäl före.

¹⁾ . . . att han flux arbethe skall heter det i en dublettanteckning om samma bref.

²⁾ randanteckning: *ducis Erici.*

Till Jochim Bulgrin, att han förskicker then lille rödhe hästen till K. M:tt, som hertig Magnus bleff schenchter.

Svar till Erich Månsson om skytternes borgeclåde, att han thet i Vastena aname schall; ithem om julelön och foder peninger them tillbaka står måge the fordre hvadt them tilkommer aff them, som K. M. haffver befalet att löne.

Förschrift för Bencht Hansson i Degersby till Måns Larsson um ett heman, som han aff ödissmarck uptagit haffver och skattebönderne udi Svinstaby honom medt vold affhände vele etc.

Till Jöns Månsson att han lather göre 3 schöne filt-hatter med thet förste tilrede.¹⁾

Till Niels Månsson, att han giffver sig hijt till julehögtijd och öfver sig udi rijtterlige konster medt törnering och annett hvad som på then tijdt för händer haffves etc.¹⁾

Samme meningh till Oleff Göstaffsson, Arffvid Trolle, Jören Trulsson och flere aff adelen.

Förschrift för Ander[s] Eskelson i Salmey till Jacop Väst om någon arff, som honom effther hans broder tilfalle skall.

Till Erich Rolffsson, att han lather Peder Andersson bekomme så myckijn underholdt, lijeke som andre underfougther ther för honom haft haffve etc.

Till Seffrid Jensson, att han skattlegger the kyrcke och preste landboer opå Ölandh opå nytt, effther the allt för ringe nu skattlagde äre etc.

Förschrift för fateburshustrun på Vesby till Leenartt Sölffköpere um en mandzbott henne bör [haffve] effther sin man och Peder Anderson i Söderby haffver strecht handen före etc.

¹⁾ randanteckning: *ducis Erici.*

Stockholm den 8 December.

Quitto för Nils Ingesson på inlevererade penningar.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1521—1560 i K. A.

Vij Gustaff etc. gøre vitterligitt, att vij udi egen kongelige persone på vårt slott Stocholm then 8 Decembris anno etc. 51 haffve annamedt och upburidt aff vår tienere och fougte på Kume gårdh, Niels Ingeson, sexton ungerske gyllenne, som han för halffempte faath tränn i Danske bekommet haffver pro anno supra scripto. Hvarföre giffve vij för:ne Niels här medt qvitt och frij för alth yttermere tiltael um för:ne sexton ungerske gyllenne. Och thess till vjisse lathe vij tryckie vårt secret.

Gustavus.

Stockholm den 9 December.

Till Gustaf Olsson [Stenbock] angående arfskiftet mellan drottning Margareta och hennes medarvingar.

Riksregistr. 1551, fol. 234 v. Jfr ibid., fol. 191, der samma skrifvelse är ånyo intagen, och fol. 234, der ett nästan ordagrant lika lydande bref är infördt, stäldt till Sten Eriksson [Leijonhufvud].

Vår synnerlige gunst och nåde tilförende etc. I vette väll, käre her Göstaff, att vij icke till någett endeligitt beslutt medt thet skiffte emellan vår elskelige käre framlidne husfru, edhers husfru och flere hennes medterffvinger kompne äre, effther honn (thet Gudh bettere) så snart aff thenne värden affsompnede. Så såge vij gerne för dödmåll skull, att medt samme skiffte icke länger motte fördrögtt bliffve. uthann att nu udi thenne vinther ther medt enn ändhe göres motte. Hvarföre är vår gunstige villie och begärenn, att I vele nu udi vinther giffve edher till oss, eller [um] edre legligheter sig

icke så begiffve, thet I sielff kunne för merckelige förfall skuld giffve edher ifrå thenn landzände, [att I då vele late fru Birgitte fölie] her Sten och Abram till oss och efftherlathe, att honn opå någon tijdh tilgörendis motte bliffve her uppe hooss våre käre små barnn, och hvar edhre lägligheter sig icke så begiffve, thet I kunne lathe henne komme hijtt till julehögtijdenn, såge vij dhå gerne, att honn kunne möthe oss opå Örebro neste sunedagh effther Trettondedagen, på hvilcken tijdh och städh her Larss Siggessonn att holle bröllop acktedt haffver, och haffve vij udi like måtte her Sten, Abram och Svante Sture till oss förschriffve latid; begärendis, att I vele oförsumeligen och medt thet[te] budh oss schriffteligen förstendige, hvad I här till göre kunne och vele. Gudh edher befallenndes. Datum ut supra [Stocholm 9 Decembris anno etc. 51].

Stockholm den 10 December.

Till Sten Eriksson [Leijonhufvud], Gustaf Olsson [Stenbock] och Svante [Sture] angående en tvist mellan Axel Posse och Kettil Nilsson.

Riksregistr. 1551, fol. 235. Jfr *ibid.*, fol. 191 v., der samma bref äfven är infördt.

Vår synnerlig gunst och nåde tilförende etc. Vij giffve eder tilkänne, käre her Steen, her Göstaff och Svanthe, ath thenne vår tro tienere, Keell Nielsson, haffver här för oss udi underdånigheett berettedt um någon tvijst och tretthe, som emellem Axell Posse till Hellekijss och honom vare skall um någre godtz, på hvilcke godz, ändoch för:de Keell både stempning opå för:ne Axell Posse och qvarstade breff opå godtzenn bekommett haffver, förnimme vij doch, att för:ne Axell thet föge acktedt haffver. Dherföre haffver för:de Kell Nielsson an nu ödmuuckeligen begärett vår förschriff till eder, att I samme ärende ransake vilde, hvilket vij honom för rethvisenes

skuldh icke haffve vegre velett eller kunnett. Hvarföre är vår gunstige villie och begärenn, att I samme ärendhe förhöre och ransake vele, förskaffendes them på både sijdher så myckett som Sverigis lag uthvisse, så att för:ne Keell icke motthe vjdere bekymbre oss her um. Eder Gud befallenndes. Datum Stocholm 10 Decembris anno etc. 51.

Stockholm den 10 December.

Quitto för Måns Nilsson [Stjernkors] på inlevererade testamentsmedel.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1521—1560 i K. A. Förut tryckt efter en annan, i Finlands statsarkiv (N:o 5048, bl. 72) befintlig afskrift af K. G. Leinberg i Handl. rör. finska kyrkan och presterskapet, Saml. 3 (1898); s. 3.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij udi egen kong:re persone på vårtt slott Stocholm then 10 Decembris anno etc. 51 haffve annamedt och upburidt aff vår befallningzman på Viborg, Måns Nielson, guld siu franske kroner, peninger tuhundredt sextije en marck ortuger och tre öre, hvilcke partzeler her Mattz, kyrckie prest udi Lapvesi sochen, oss udi testemente giffvett hade. Item haffve vij och udi egen persone på samme tijd annamedt och upburidt aff för:ne vår befallningzman etthundredt marck ortuger, hvicke her Thommes, kyrckie prest udi Jeskes, oss tesligeste udi testemente giffvit hade. Hvarföre giffve vij för:ne vår befallningzman her medt qvitt och frij för alth yttermere tiltael um samme guldh och peninger, och thess till visse lathe vij trycke vårtt secret her nedan före och medt egen hand underskriffvett. Datum loco et tempore ut supra.

Gustavus.

Stockholm den 11 December.

Till Lasse Eriksson angående nyantagna spiksmeder, om kungsfodringen och spannmålsuppbörden på Rekarne samt om en af honom begärd gård vid Skara.

Riksregistr. 1551, fol. 235 v.

Vår gunst etc. Vij haffve befaledt Niels Tulsson, att hann skall giffve tig tilkänne, Lasse Erickson, hvartt thu the antagne spijknesmeder försicke skaltt.

Vij äre tilfrijdz, ath thet må bliffve um vår fodring, som thu oss nu tilskriffvit haffver, hvar vår fougte opå Kegleholm elliest icke samme fodring till körningh behöffver.

Thet kornn thu skall upbäre opå Rekerne eller annerstedz må thu lathe komme till Arboge och ther haffvet sielff udi godh ackt och förvarning och icke thet sälie eller ifrå tig leffverere, för än thu vår vilie ther um vijdere förnimmes varder. Vij såge och gerne, att thu ville skaffe oss rogh eller malth udi then stadh, som thu pläger upbäre kornn, ramendes herutinnen vår fordell och beste.

Yterligere hvad thin skriffvelsse belanger um then gårdh vedh Schara, vette vij inthet annett til svare, uthan förmode, att thu väll skall kunne hielpe tig medt then gårdh thu haffver bekommet udi Närike, och effther thu skall vare her uppe udi landett, kunne vij väll tencke, att thu icke mycken fordell haffver att förmode aff någon gårdh udi Vestergötlandh etc. Datum Stocholm 11 Decembris anno 1553 [o: 1551].

Stockholm den 11 Decemder.

Till Nils Tulesson angående nyantagna spiksmeder.

Riksregistr. 1551, fol. 236 v.

Vår gunst etc. Vett Niels Tulssonn, att vår fougte udi Närike, Lasse Erickssonn, haffver oss schriffteligen giffvet tilkänne, thet hann haffver udi vår tienist antagett enn hoop spikesmeder, och begärer hann vette, hvartt vij samme spikesmeder haffve vele etc. Så haffver thu endels vår villie och mening um sådane spikesmeder förnummedt udi så mätthe, att vij gerne såge, thet samme spikesmeder motthe arbethe, ther vij haffve våre hambrer tilpyntede. Och vele vij, att thu skall giffve för:de Lass Ericksson tilkenne, hvartt thu förberörde spikesmeder opå våre vegna haffve vilth. Sammelunde är vår vilie, att thu medh samme spikesmeder handle skall opå en viss stadga, så att man vett, hvadt the skole haffve för hvartt tussendh utaff allehonde slagh eller för skeppundett, som the till vårtt behoff smide kunne, och effther samme spijkesmeder bruke vår egen jernredskap till theris arbethe och smide aff stonge och icke aff ossmundz järnn, synes oss icke tilbörigitt vare, att man giffver them så myckett för hvartt tussendt eller skeppundh the till vårtt behoff smide, som the pläge tage the föge aff andre, när the smide ossmundz järnn och theris egenn redskap bruke pläge; herutinnan thu vårtt beste rame vill, som vij tig tilbetro etc. Datum ut supra [Stocholm 11 Decembris anno 1551].

Stockholm den 12 December.

Öppet bref för Joen Karlsson på frälsefrihet för två skattegårdar.

Riksregistr. 1551, fol. 237. Jfr *ibid.*, fol. 191 v., der samma bref är infördt.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij aff vår synnerlige gunst och nåde, så och för thenn velvillige och hulle tro tienist, som thenne oss elskeligh vår tro tienere och fougte udi Vartoffttehäredt, Joenn Karlsson, oss och vårt rijke Sverige her till dagz bevijsst och giortt haffver och än yttermere her effther bevijsse och göre må och skall, så länge han leffver, haffve undt och giffvitt, som vij och nu medt thette vårtt öpne breff unne och giffve honum frijheett och frälsse till evärdelige äghe opå thesse tu efft[ersc]hriffne schattegodz, som är tolff öres landh jordh udi Östha i Skillinge sockn udi Uppundhe härede, item siu öres landh jordh udi Salestadhe i Fleen sockn i för:ne härede, hvilcke för:ne schattegodz för:de Joenn seger sig effther sine föreldrer medt rett arff tilkommen vare; biudendis förthenskuldh våre fougter och befalningsmän etc. Datum Stocholm 12 Decembris anno etc. 51.

Stockholm den 12 December.

Till fru Birgitta [Eriksdotter (Leijonhufvud)], Gustaf Olsson [Stenbocks] maka, angående vården om konungens barn.

Riksregistr. 1551, fol. 237 v.

Vår synnerlig gunst och nådige villie tilförende etc. Tacke vij edher ganske käriligen, käre fru Birgitta, för all välvillighet, som I oss stedze bevijsst haffve, hvilckett vij altijdt gunsteligen och käriligen medt edher igenn vele

betencke och förskylle. Ternest, käre fru Birgitta, ändoch vij fast nödigt eder medt våre saker bekymbre ville, driffve oss doch (thet Gudi see för kertt) ther till then nödh och store bekymber, som oss opå thenne tijdt dageligen opå hiertedt ligger, och effther thet, som vij senest schriffve edher till, att vår käre moorsyster, fru Kirsten, her Johan Turssons, vår elskelig små barn, alth sedann vår salige framlidne husfru affsompnede, acktedt och fliteligen tilsedt haffver och nu, som inthet under är, ther utaff fast trött bliffver, haffver honn och sielff boo och bohagh och nogh till att skaffe medt sitt egitt, så att vij nogsampt kunne förnimme, thet henne förthenskuldh icke väll legligitt är lengre bliffve hoss för:ne våre små barn etc. Kunne vij och väll tencke, att I haffve och nogh till att bestelle opå edre sijde; doch försee vij oss till edher, käre fru Birgitte, att I vele vare obesværedt, att I giffve eder till oss, hvar edher elliest någrelunde mögeligett är opå then tijdh och stædh, som udi vår senaste skriffvelsse förmeldett vartt, och såge vij gerne, att I sampt medt eders käre syster, fru Märthe, Svanthe Stures, ville vinlegge eder, för än I updrage, att skaffe up medt eder en from och förståndig qvinne ther aff Vestergötlandh, som kunne haffve acht och tilsyn medt offteberörde våre elskelige små barn, till thæss att vij kunne få sedh [*sic*], hvadh Gudh almæctig medt oss och them göre teckes. Och hvar I sådane förståndig och from qvinne upspane och henne her till bruke kunne, dhå må I henne fulkomligen tilseije, att hon icke skall haffve sin möde eller omack förtappedt, uthan sådanth till gode åthniute, så lenger hon leffver etc. Käre fru Birgitta, vij försee oss aldellis till edher, att I her um så fliteligen bestellendes varde, som vij eder fulkomligen tilbetro; thenn och all annen eders välvillighet vij medt eder altijdt gunsteligen vele betencke och Gud almæctige eder her med befale etc. Datum ut supra [Stocholm 12 Decembris anno etc. 51.

Stockholm den 12 December.

Quitto för Sven Skute på ett återbetaladt lån med ränta.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1521—1560 i K. A.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij udi egenn kongelige persone på vårtt slott Stocholm then 12 Decembris anno etc. 51 haffve annamedt och upburidt aff vår tro undersåthe, Sven Schuthe, borgere i Stocholm, sexhundredt marck ortuger, hvicke peninger vij honom länthe i thetta förlidne år 51 in Majo; tesliges sex ungerske gyllenne, som är interesse för ett halfft år på för:ne länthe peninger 600 marck ortuger. Hvarföre giffve vij för:ne Sven Skuthe her medt qvitt och frij för alth yttermere till tall på samme guldh och peninger, och thess till vjisse lathe vij trycke vårtt secrett etc.

Gustavus.

Stockholm den 14 December.

Till Gustaf Fincke angående utgörandet efter mantalet af en hjelp till Viborgs befästande.

Riksregistr. 1551, fol. 238 v.

Vår gunst etc. Vij haffve förstätt, Göstaff Fincke, att thet går fast olijke till medt thenn hielp, som bönderne ther i thin befalning till Vijborg för någre år sedan utgiortt haffve, så att the icke utgöre henne effther mantalet eller röketalet, uten effter skatten, hvickit oss synes icke vare skäl. Så effther sådane befästning, som samme hielp behöffves till, är them udi thenn landzenden så väll thenn ene som then annen storlige behoff och förnödene, att hon medt thet förste upkomme motte, är förthenskuld vår villie och biude [vij] tig, att thu än nu

lager thet så i thin befallning, thet för:ne hielp effter mantaletd utgöres kunde, och thet som icke så skedt ähr motte medt thet förste utgöres och leffvereres till Vijborg. Hvar ther och någre landbönder äre i thin befallning, dhå må thu lathe them utgöre lijke myckett i samme hielp medt schattebönderne, vettendes tig her effther rätte etc. Datum Stocholm 14 Decembris anno 51.

Stockholm den 14 December.

*Till Erik Spåre angående grunderna för utgörandet af en
hjelp till Viborgs bestående.*

Riksregistr. 1551, fol. 239. Jfr *ibid.*, fol. 192, der samma bref är infördt. Förut tryckt af A. I. Arwidsson i *Handl. t. uppl. af Finl. häfder*, D. 8 (1856), s. 104.

Vår gunst etc. Oss är tilkenne giffvett, Erick Spore, um thenn hielp, som till Vijborg aff then landzänden Finlandh för någre ähr sedan giord ähr, att the bönder aff Helsingo och Sibbo sockner icke haffve mere giort ther till änn 400 bräder, hvickit oss synes icke skäl vare och kunne icke vette, hvarföre the skole sittie mere keij-sere frije änn andre, effter the vele ju så väll för ofrid och öffvervold beskyddede bliffve, som andre våre undersåther ther udi landett. Så är vår villie och biude [vij] tig, att thu änn nu lager thet så, att samme bönder i för:ne två sockner motte tencke till utgöre effter röketaletdt och mantaletd alle lijke mykit och sedann thet som således utgöres skal leffvereres till Vijborg. Ääre ther och någre landbönder, dhå skole the och utgöre lijke mykit, som schattebönderne till same hielp. Sameledes haffve vij och förstätt, att bönderne aff Borgolänn haffve upburidt aff för:ne hielp någre peninger, therföre the kalksten före skulle till för:ne bygning i Vijborg, ändoch ther till än nu inthet bestyrtt är. Må thu förthenskuldh anamme same peninger tilbake igenn och förskicke them

sampt medt thenn för:de hielp till Vijborg. Thette icke försumendes. Datum ut supra [Stocholm 14 Decembris anno 51].

Stockholm den 15 December.

Till Germund [Svensson (Somme)] angående timmer till Ottenby gård, om en gängse sjukdom bland boskapen på Öland och om beredandet af ett antal skinn.

Riksregistr. 1551, fol. 240.

Vår gunst etc. Är vår villie, Germundh, att thu till Ottenby gårdz behoff så myckit timber aff Möre förskaffe vilth, som vår fougte opå för:ne Ottenby aff tig opå våre vegne begärendes varder och sigh medt hielpe kann.

Yterligere giffve vij tig tilkänne, att våre fougter opå alle gårderne, som ligge på Ölandh, haffve udi theris regenskaper antecknedt en stoor hoop boskap, som nu udi thette framlidne åår skall störrt vare; så kunne [vij] icke vette, hvadt ther um santh ähr. Hvarföre såge vij gerne, att thu fliteligen ransake ville opå same gårdar, huru myken boskap är visseligen störrt, förskickendes oss ther opå ett vist register tilhonde, ther aff vij see motte, um thet finnes så udi saningen um för:ne boskap, som theris regenskap förmelder etc.

Vijdere såge vij gerne, att thu ville schriffve Märten v. der Oe till och ther medt sende till honom någre bockskin eller getskin till att lathe semske och ferge till en probe ett eller tu skjinn medt, hvartt slagh aff thesse effter:ne ferge, som är svarth, rödh, lijffäрге, gull, grön, grå, hvijtt och sprincklett, och att thu hoss honom granneligen förfare lathe vilth, huru myckett hvar ferge synnerligen för sigh koste kan, och må thu sedann framdelis sende oss skjinnen och ther hoss lathe förstå medt

viss beskedh, huru mykett hvartt skjinn till att ferge kostedt haffver; ther thu [tig] effter rette vilth. Datum Stocholm 15 Decembris anno etc. 51.

Stockholm den 15 December.

Till Gudmund Skrifvare angående hans twist med herr Peder Karlsson.

Riksregistr. 1551, fol. 240 v. Förut tryckt af P. E. Thyselius i Handl. rör. Sveriges inre förh. under kon. Gustaf I, Bd. 2: H. 2 (1845): s. 359—360.

Vår gunst etc. Vij haffve förnummet, Gudmundh, att thu åther opå nytt udi thin druckenskap haffver skelth her Peder Karlsson för en kyrcketiuff och elliest brukadt opå honom monge onyttige och fåfenge ordh, ändogh tig och honom, senast I bådhe her tillstedz vore, allffvarligen tilsagdt bleff, att I platt inthet medt hvar annen skulle haffve att skaffe, uthan hvadt edhers trette belanger, thet skulle åthskijllies in för gode män medt lagh och rätt; ther opå I och både her för godemän eders handstreckningh giortt haffve. Så förundrer oss icke lithedt, att thu icke retter tig effter, hvad som skäligen eder emellem affsagdt är. Vij vele icke heller dölie för tigh, att för:de her Peder Karlsson haffver skickedt hijtt up någre förseglede handscripter och bevijs, ther medt han mener sig kunne att förlegge the oerlige stycker, som thu honom tillagdt haffver, och hvar samme handscripter udi erlige och ovillige mendz närvare utgiffne äre, synes oss dhå, att thu icke någon skialig orsack haffver att legge honom tiuffverij till, och vele vij tig förthenskuldh än nu förmanedt haffve, att thu steller utaff medt sådanth skellende, som thu förhender haffver medt för:de her Peder Karlsson, som [o: så] frampt att vij icke skole bliffve förursakede att lathe tencke ther annedt till. Doch hvar thu förmener tigh haffve någon skäligh orsack till honom, kunne vij väll lijde, att thu sådanth giffver oss

tilkenne, och vele vij väll sedann förskaffett, att eder opå både sijder hvadt retten medtgiffver vederfares skall; ther thu fulkomligen vette tigh effter rette. Datum ut supra [Stocholm 15 Decembris anno etc. 51].

Stockholm den 18 December.

Öppet bref till menige man på Östra Rekarne angående vedleverans till Salberget.

Riksregistr. 1551, fol. 241 v. Jfr ibid., fol. 192 v., der samma bref är infördt.

Vij Gustaff etc. tilbiude eder, trogne undersåther, dannemän alle, våre och cronones skattskyllige bönder, tesliges våre egne och alle andre landboor, ee hvem the helst tilhøre, som byggie och boo opå Östre Rekerne, vår gunst och nåde tilförende etc. Vij lothe edher förstå, dannemän, att vij en heell hoop vedh till vår och cronones bruckning opå Salebergitt storligen förnöden haffve, och haffve [vij] förnummedt, ath the dannemen, som boo nemest kring um bergitt, haffve icke råd till att komme så mycken vedh åstadh, som till samme bruckning udi thette tilkommende åhr behöffves vill. Hvarföre är vår nådige villie och begärenn, att I dannemen udi thette närvarendes åår alenest vele komme oss tilhielp, hvar man medt så många staffrum vedh, som vår fougte Mickell Helsing edher opå våre vegne tilseijendes och befalendes varder. Vij hade och gerne latid qvitte medt eder aff vår fodring så myckett, som opå vedhen löpe kan; doch effter ther hoss edher nu för samme fodringh gäst åhr, vele vij opå en annen tijdh, när vår fodringh tilstunder, gerne lathe qvitte medt edher, så myckett som skäl vare kan, för then hielp, som I oss nu görendes varde, förseendis oss, att I dannemän edher villige herutinnan befinne lathe vele. Gudh her medh befallenndes etc. Datum Stocholm 18 Decembris anno etc. 51.

Stockholm den 18 Decembris.

*Till Sigfrid Jönsson angående ullgarns spinmande efter med-
sändt prof samt om vattenafdikningar och boskapsskötseln
på Öland.*

Riksregistr. 1551, fol. 242.

Vår gunst etc. Vij sende tich, Seffridt, med thenne breffvisere, Jöns Pederson, någett garnn, som her udi Stocholm spunnedt ähr, och vele, att thu skall lathe spinne like så all then ull, som thu ther opå Ölandh upå våre vegne upbärendes varder. Samelunde vele vij, ath all then ull, som våre fougter aff affvelenn bekommett haffver ther opå landett, udi like måtte skall tilpyntett bliffve och sedan förskicket hijtt till Stocholm. Tesliges är och vår villie, att thu skall bruke en hoop dagzvercker, som ther falle opå landett, till ath lathe graffve och dijke vatnen utaff the måsser ther opå landett allestedz belegne äre, att utaff samme måsser motte bliffve gode engier, så att man medt tijden ther en hoop boskap årligen haffve och väll föde kunne. Är och vår villie, att thu skall finne rådth till att skaffe våre fougter opå gårderne så myckett höö ther aff landett, som the kunne hielpe sig medt till att föde vår boskap utöffver vintheren, och opå thet affvelen motte förökes, vele vij och, ath thu skall skaffe samme fougter köör och fåår ther aff landett, så myckett aff hvar partzell, som hvar fougte väll bestå kan. Sa[mma]lunde vele vij haffve thet Vijpetorp till Relle, som ther bredhe vedh belägitt är, och må thu handle medt them[sic] ther um, som samme Vijpetorp äger, och seije honom till, ath vij vele giffve honom therföre peninger. Thette thu endeligen så bestelle vilth. Datum ut supra [Stocholm 18 Decembris anno etc. 51].

Stockholm den 18 December.

Qvitto för hustru Alida på guld och silfver, som hon inlevererat till afbetalning på sin afidne mans, Peder Nilssons, skuld.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1521—1560 i K. A. Jfr en annan afskrift i Rosenbladska saml. i K. A., vol. 3, och en tredje i Simon Tullskrifvares räkenskap 1553 (K. A.).

Vij Gustaff etc. göre vitterligt, ath vij udi egen kon:ge persone opå vårt sloth Stocholm then 18 Decembris anno etc. femtie ett anamedt och upburid haffve aff hustru Aletha, framlidne Peder Nilssons effterleffverska udi Stocholm, till en vijdere rekenskap opå then summa för:ne hennes man oss skyldig var, först dubbel ducat ett stycke, ungerske gyllene fem stycker, daler sex stycker, peninger etthundrede trettije mark ortuger, item ett förgylt belthe, ther till våre fyretije ett stycke, voge en lödemark och halffnijonde lodh, item två små bälter någet förgylte voge tilhope en lödemark och halfft annet lodt, item siu sölffknöper förgylte voge fempton lodt ett qvintin, item en knifflijde förgylt medt en oförgylt kåde vogh nije lodt och tre qvintin, item tu sölffstop voge tilhope en lödemark och fiorthen lodt, item tije skeder voge en lödemark halffemptonde lodt och allehonde smått bruttid sölff vogh halff siutttonde lodt, summa sölff nije lödemark etc. Hvarföre giffve vij för:ne hustru Aletha her med qvitt och frij för alt ytermere tiltall um för:ne summa guld, sölff och peninger, och täss till ytermere visse lathe vij tryckie vårt secret her nedan före och med egen hand underscriffvit. Datum loco et tempore ut supra.

Gostavus.

Stockholm den 22 December.

Till Gustaf Olsson [Stenbock] angående hopsamlandet af kullblåst ekvirke i och för export från Elfsborg med ett konungens skepp.

Riksregistr. 1551, fol. 242 v.

Vår synnerlig gunst och nåde tilförende etc. Vij giffve eder tilkänne, käre her Göstaff, att vij ackte opå förårett lathe löpe vårt skep, ther ligger vedh Elffzborgh, vestvarth medt trävercke. Så haffve vij förnummet, ath udi Elffzborgz län och flerestedz udi Vestergötlandh udi thenne förlidne år en stoor hoop ekeskogh aff storm och blåst nederslagen vare skall. Så såge vij gerne, att I ville handle både medt våre och edre fougter ther i landet, så att the sådane ekeskogh nu udi vinther opå skogerne församble, och när åkeförett best bliffve kunne, till elffven, ther nemest vedh skogen vore, fordre lathe motte, och kunne man sedann opå förårett sådane ekeskogh uth åth elffven och till Elffzbor[g] latteligen komme lathe och ther dhå strax för:ne skep ladhe och vestvarth förskicke. I vele herutinnan rame vårt beste, som vij eder tilbetro. Gudh eder befallenndes etc. Datum Stockholm 22 Decembris anno etc. 51.

Samme mening till thesse förscriffne her Steenn Erichsonn, Svante Sture, Sigge Svensonn [och] Lonngé Männis.

Stockholm den 30 December.

Till Nils Jespersson angående återställandet af de inventarier han innehaft vid Risberga kloster.

Riksregistr. 1551, fol. 243 v.

Vår gunst etc. Vij haffve förstått, Niels Jespersson, att thu icke viltt leffrere ifrå tigh the inventariepartzeler,

som för dig ther opå Risberga clöster, then tijd vij dig thet gunsteligen förlänthe, tilstädes våre, ändogh dig uthann tviffvell väll till mijnes drager, ath vij lothe tilseije dig thenn tijd thu fick clösterett, ath thu alle the inventarie partzeler ifrå dig igen leffrere skulle, som dhå ther förhonden var, ee när vij samme förlänning tecktes igen kalle lathe. Så är än nu vår alffvarlige villie och befallning, att thu samme inventarie partzeler, undentagendes thet vij dig sedan gunsteligen effterlatidt haffve medt vårtt öpne breff, vår fougte Brynill Benchtsson uthan all skättzmåll och yttermere förfongh leffrere skaltt, ee när han same partzeler aff dig eskendis varder, och inthet her effther befatte dig medt clösterett, effther vij dig medt en annen förlänning gunsteligen betencktt haffve; ther rette tich effter etc. Datum Stocholm 30 Decembris anno etc. 51.

Stockholm den 30 December.

Till Jöns Månsson angående Lage Brahes fogde, som anklagats för att hafva hjälpt Märten Hanssons dräng ut af landet, och om utkräfvandet af hjälpskattepenningar från fru Görvel [Fadersdotter (Sparres)] svenska gods.

Riksregistr. 1551, fol. 244. Jfr ibid., fol. 193, der samma bref är infördt.

Vår gunst etc. Vij haffve förstätt utaff thin skriffvelse, Jöns Månsson, att thet selskap, som vij senest lothe skriffve dig till um och genom Vesterårs till Upsala dragitt haffve, höre Lage Brae till, och ath samme selskap, synnerligen thenn tyske fougten, skulle haffve förhulpett thenn förråderer Märthen Hanssons dreng i fiordh her aff landet medt våre peninger etc. Så är vår villie och befallningh, att thu samme selskap antaste och till videre beskedh anholle skall (doch må thu aldellis holledt för them oförmercht, thet vij tich haffve befaledt

ath antaste och anholle them); och må thu holle fougten meningen före vedh thetta sätt och udi thenne forma och ordh, aldelis som her effterfölger och haffver förstätt, att »thu Hans Tysk var i fiordh her i landett och dhå tich icke så förhöltt och skickede, som tich hade bordt att göre, synnerligen udi thetta stycke, att thu then affveckne förräders, Mårthen Hanssons dreng her aff rikett medt Kongelige Ma:ttz till Sverige, min nådigste herres penningar förfordrede, och veett jag väll, thet sådanth skedde emott Laga Brades villie och honom aldelis ovitterligitt, och effther thu sådane stycker opå thin egen hondh bedreff, therföre skall thu och bliffve tilstädes och thin sack sielff försvare». Tesliges må thu och giffve samme fougte meningen tilkänne vedh sådane sätt, att Kong:e Ma:ttz elskelige råd h och menige Sveriges adell Hans Kong:e Ma:tt och rikett till hielp och bijstond en summa penningar, hvar effter som han dhå haffver jordegodzenn till her udi rikett, loffvedt, tilsagdt och belevvedt, och effther fru Görvell en stoor hoop jordegodz och så här i rikett haffver, therföre förberörde högbe:te Kong:e Ma:ttz råd h och adell för gott haffve anseedt, att honn aff sine jordegodz, som här udi rikett ligge, så väll som the thet och udi Danmarck skee pläge, enn summa penningar rikett till hielp och bijstondh giffve skall, och the godemen förthenskuldh begäredt, att när för:ne fru Görvels tienere komme up udi landett till hennes landboor och opå hennes vegne thet affradh aff them opå eske och uttkreffie ville, som same landboor årligen utgöre plichtige äre, skulle the dhå bliffve anholdne, så länge högbe:te Kong:e Ma:ttz råd h och godemän medt them ther um sielffve tiltals komme kunne etc. Tu vilth nu tenckie till, Jöns, att både thesse förtalde meninger opå thet skickeligeste förbe:de Laga Brades fogte förehollen bliffve motte och medt thet förste vette oss en viss beskedh, hvadt the tigh her upå svarendes varde och altijdt udimidlertijdt haffve

ögett opå brädet medt them, så att the icke hemeligen någett handle eller och stinge sigh utaff landett etc.; vettendes tig her aldelis effter rette etc. Datum Stocholm 30 Decembris anno 1551.

Stockholm den 30 December.

Till Nils Birgersson [Rosenqvist] angående sakören af en falskmyntare, om gästning för fogdefodringen och om spanmälsleverans till Kalmar m. m.

Riksregistr. 1551, fol. 245.

Vår gunst etc. Vij äre tilfrijdz, Niels Birgesson, att thu anammer thenn sacköre, som thu lather förstå, att thenn falske mynthere uthfäst haffver, effther thu vest och sielff driffvett haffver, doch skall thu same sacköre leffverere hijtt till Stocholm.

Ytterligere äre vij och tilfrijdz, att thu lather gäste medt thine häster så myckett aff fogtefodringen, som opå same häster löpe kann.

Vij vele och vare förtenchte um thenn spannemåll thu begärer till Calmarne, så att same spannemåll tijtt medt thet förste öpett vatn komme skall etc.

Hvadt the andhre ärendher belangher, som thu oss udi thin skriffvelsse haffver tillkenne giffvett, kunne vij för vår märckeligen förfald skuld opå thenne tijd tich ingen svar giffve, uthen biude och befale tigh, att thu fliteligen vårtt och menige rigsens gagn och beste både ther medt och alt annedt söke och rame vilth, som vij tich udi then mätthe fulkompligen tilbetroedt haffve etc. Datum Stocholm 30 Decembris anno domini 1551.

Stockholm den 30 December.

Quitto för Måns Birgersson på guld och silfver, som tillfallit konungen i testamente efter två prester.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1521—1560 i K. A.

Vij Gustaff etc. gøre vitterligitt, att vij udi egen kong:e persone på vårtt slott Stocholm then 30 Decembris anno etc. 51 annamedt och upburidt haffve utåff vår landbofougte udi Vesterårs län, Måns Birgesson, en ringh så godh som halffempte renssgylenne, hvilcken framlidne her Erick i Irista oss udi testemente skenckt hade; item en skedh vog trij lodh, hvilcken framlidne her Anders i Lijleheredt oss tesligeste udi testemente skenckt hade. Hvarföre gøre vij för:ne Måns Birgesson her medt qvitt och frij för alth yttermere tiltaell um för:ne ringh och skedh, och thess till yttermere vjisse lathe vij trycke vårtt secret etc.

Gustavus.

Stockholm i December.

Utdrag ur utgångna skrivelser.

Den 9 December.

Stempning för her Göstaff opå Halvardh Knuttzson och L. K. till Schare landsting um tiuffvende dag nestkommendis etc.

Svar till Jören Arvidson, att Kong:e Ma:tt är tilfridz, att han holler flux på then trä bygningh han achtedt haffver att bygge på holmen Munckebeda; sameelunde att Kong:e Ma:ttz [*sic*] vill icke, att han skall leffverere spanne-målen ifrå sigh, uten förvaren väl sielff etc.; tesligest att

han skall tage Skärkinherede, som oförlänth är, till hielp ått samme bygningh.

Till Erich Michelson, att han skall lathe Nils Olsson bekomme ifrå Kuperbergit och till Hökhuffved två smelttere, en rostevendere, en hyttebyggere och ett par belger etc.

Till Hans Jörensso, att han giffver sig till Kong:æ M:tt, vettendis att göre rede för the huselön, som han aff K. M:tz huus någre åhr upburet haffver etc.; item att han steller Mattz Tynnebindere tilfrijdz um thet arff, som han udi Vesterårs ifrå för:ne Matz vederkendz haffver etc.

Till Peder Knuttzson, att the bönder, som boo udi Börcklinge och Vichstade sokner, skole göre theris dagzvercke opå förårett till Örby gårdh etc.

Till Peder Marchusson, att K. M:tt är tilfrijdz, att han holler Brynolff Hanssons bröllop ther opå Örby gård udi juull etc.

Svar till Oloff Erichson, att han lather bestå med att antage någre knechter, effter ther dör aff pestilentzien.

Stempning för Rasmus Benchtson i Fiskeby och Greger Anderson i Helliesta upå Per Erson i Schinninge, Karl Benchtson i Säglinge och Jöns Ingemarson om Grana, Longetora, Videbella och Haga nu nest:des herremöte.

Till fougterne opå Gripzholm, Räffznäs, Tönilsö, Svarttesjö och Ekelsundh att sende till Stocholm then meste fersk fisk, som the kunne åstadkomme.

Till Jören Jönsson, att han ännu tencker till att lathe med thett förste hugge och tilpyntte aff then hårdeste reffgrytesten, som ther kan finnes, sexton slipestener och till thet mindste 5 alne höge etc.

Till Oleff Trotteson, att alle landboer, ehvem the tilhöre, skole göre så myket utt i then hielp till Vijborg som skattebönderne etc.

Samme mening till Isach Nilsson och Bencht Schriffvere.

Den 11 December.

Till Hans Hielm, att han ingelunde skal göra Jören Pedersson förfong upå the ägedeler, som honum opå sin hustrues vegna tilkomme, uten han haffver ther emott någre andre insager etc.

Till Gripzholms, Räfznäse, Tönnilsös, Ekelsundz, Svarttesiös och Nygårdz fougter um höns egh, hvetekakur och två lester gott skrätt rogbröd till julehögtijden etc.

Den 12 December.

Pasbordtt för Jan Karsson med något tingest ifrå Stocholm och till Orreholmen etc.

Svar till hustru Anne Oleff Schogårdz, att K. M. är tilfrijdz, att hon beholler then vintersädh, som hon nu sådtt haffver; item att han[sic] må få thet Lenna igen i vederlegning för Hammerstade etc.

Den 14 December.

Förscrift tijll Jacop Bullgrin för Ravall Erichson om thet hooret, som honom tillagdt är, att han thet ransake skall.

Den 15 December.

Till her Bijrge Nielsson, att han nogen gulere malm till K. M:tt förskicke skall etc.; sammeledes att han med flere the lyfftesmen, som äre gode för Jacop van Horn, velle tencke till att betale K. M:tt etc.

Tijll her Lares Siggeson om et stäketyg tijll Jacop Flemminghz behoff etc.¹⁾

Till Lambricht Direkson, att han ett noge upse[e]nde haffve skall med the knaper, som udi hanss förleni[n]g skjjuthe plege etc., att han sodant förbijude skall etc.

¹⁾ randanteckning: *ducis Erici.*

Tijll Hans Kyle, att han steller aff med then skjuthningen han förhender haffver, så frampt K. M:tt icke annerledes skall therom förtenckth varda.

Tridie stemningh på Per Ericksson på Schinninge, Karll Benchtsson på Seglinge och Jöns Ingmarsson på Ornäss, att the svare Rasmus Benchtsson i Fijskeby och Gregerss Andersson.

Tijl capitelet i Linköping, att K. M:tt är tijlfrijdtz att byte kopper medh them etc.

Tijll Christier Persson om thet bly, som vid Salebergit fattes, att han tit någet förskaffe skall.

Tijll Jöns Hareldsson, att han later hugge nogre dijurehag udi sin befallning på the skoger han ter haffver etc.

Den 16 December.

Tijll Jöns Monsson, att han grannth och nöge upse[e]nde haffve skall, medh hvad folck som drager här igenom landet, effter K. M:tt haffver förståtth, atth här nu nyligen nogre fremende genom landet dragne äre etc.

Tijll K. M:tt's underfougter på Vijborgz slott, att the lathe komme Monss Nilss: skriffvere till K. M:tt väl förvaredth etc.

Tijll Peder Hös, att K. M:tt är tijlfridtz, att capitelet i Linköping må bythe medh Per Höss malmkopper i råkopper.

Den 17 December.

Tijll Håken Verme och Knut Benchtsson, att the haffve grannt upse[e]nde, med hvad folck här drager genom landet.

Tijl Jöns Monsson, att han skall sende K. M:tt the låss, som smedden i Upsale haffver redegiorth etc.

Den 18 December.

Tijll Håkon Verme och Knut Benchtsson, att frelsis landtborne, skattebönderne och K. M:ttts egne landbor skolle göre vedh tijll Sallebergit udi begges theres befalningh.

Samme mening til Michel Helsing.

Den 19 December.

Tijll her Per Braa, att han begeffver sig tijl K. M:tt med sin fru Beate.

Breff tijll her Johan Turson, att han ville öffversee med hustru Birithe Lasse Anderssons systerson för thet mandrâp han på Matz Häss bedriffvidt haffver.¹⁾

Den 20 December.

Tijl Germundh Svensson, att Axell Nijlssons heste skole haffve underhold ther i Kalmar, tijll thes Axell tijt komber etc.²⁾

Den 22 December.

Tijll Jacop Buck om en fresk hingst ått hertig Erichz behoff etc.²⁾

Tijll her Erich, scholemester i Vesterårs, och her Per Johannis, att the bethale Hermen Stedefruntt etc.

Den 29 December.

Förschrift för Peder Jacopsson, borgere i Nyköping, sampt hans hustrus broder.

Tijll her Johan Tursson om thet drâp her Oloff, scolemestere i Nyköping, skulle giort hafve, atth her Johan för:ne borgere är behielpelig thill så mykidt rätt är etc.

¹⁾ randanteckning: *fröijken Katerine och Cicilia.*

²⁾ randanteckning: *ducis Er[ici].*

TILLÄGG.

Bref från utvald konung Erik.¹⁾

Väsby den 15 Januari.

Till fru Anna [Hogenskild] på Åkerö angående hennes mans, [Nils Pedersson (Bjelkes)], död och rörande hennes anhållan om förläningar och minskad rusttjenst.

Riksregistr. 1551, fol. 13 v.

Vår synnerlig gunst och nåde tilförende etc. Eder välvillighet, käre fru Anna, I haffve förnimme latijdt emott Kong:e Ma:tt, vår käre her fadher, och oss medh the hester, som I hijtt till oss nu förskickedt haffve, är oss behagelig, och vele vij samme edher välvillighet gerne till thet beste betäncke.

Thernäst, käre fru Anna, som I begäre, att Kong:e Ma:tt, vår käre her fader, vår käre fru moder och vij tesligiste ville verdiges nådeligen eder och eders faderlösse barn udi alle anliggiende nödh beskydde och handt haffve etc., så haffver Hans Kong:e Ma:tt altijdt gerne edher och alle andre för all öffervoldh och orätt [frijdet] och beskermedt och än nu ther till sigh obesvaredt befinne lather; så hoppes oss, att I ju för all öffervold och orette nogsambligen försörgde äre, effther I haffve Kong:e Ma:ttz, vår käre her faders nådige försvarelsse breff, och försee

¹⁾ Här äro upptagna endast de bref, som in extenso äro i behåll. Se ofvan under 'Utdrag af utgångna skrivelser' s. 90 ff. och jfr registr.

[vij] oss, att ingen edher therutöffver udi någon måtte med orett eller öffvervold besväre skall. Och thet I, käre fru Anna, och eders barn så hastigt fråfalle finge, skall Gud känne, att högbe:te Kong:e Ma:tt och vij thet ganske nödigt såge, och ther vår käre her fader hade kunnedt löst eders salige framlidne mandz lijff, hade Hans Nådhe ingen ringe summa ther um hafft ospart etc.

Vijdere käre fru Anna, effter som I begäre, att vij ville förhjelpe eder för Kong:e Ma:tt, vår käre her fader, att Hans Ma:tt eder gunsteligen förläne ville alle kong:e saker medt eders ägne landboor, så haffve vij eders bud och värff ther um käriligen högbe:te Hans Ma:tt tilkänne giffvedt; doch effter fougterne myckett sielsindt medh sådane saker (ther the förlänte varidt haffve) handle pläge, och mongestedz för fougternes misbruck och öffverdådighet udi sådane saker en ovillig almoge bliffven är, och I, käre fru Anna, en verdlöss[!] qvinne äre och förthen-skuld medt edre fougter icke så nöge inseende haffve kunde, som skee borde och högeligen aff nödene vare vill; hvarföre haffver thet högbe:te Kong:e Ma:tt icke lägligitt varidt samme konungzsaker eder på thenne tijdh förläne.

Ytterligere som I begäre fodringen udi Visteheredt i thetta år till att holle edre monge hester medt etc., så vele vij icke dölie för eder, att Kong:e Ma:tt, vår käre her fader, alrede för en månedt förleden för:ne Visteheredt medt fodring och andre utskyller gunsteligen förlänte Svante Sture, men ther I tilförende hade same fodringh begäredt, dhå hade högbe:te Hans Ma:tt icke obenägen varidt sådane fodring eder gunsteligen unne och förläne, och effter thet, käre fru Anna, I giffve tilkänne, att thet ville vare edher besvärligitt holle så monge hester, som edher salige framlidne man gjorde, så år Kong:e Ma:tt, vår käre her fader, väll tilfrijdz, att när I holle så monge, som eders lägenhett tilseger,

och som andre aff frälsit göre, så är thet nog. Thette haffve vij edher, käre fru Anna, till ett nådigt svar upå eders scriffvelse icke vellet förholle och udi hvadt annän motte vij kunne vare eder förfordelige, skole I oss altijdt therutinna medt all gunst och nåde emott eder benägen förnimme. Eder her medt Gud befallenndes. Datum Vesby 15 Januarij anno etc. 1551.

Vesterås den 21 Februari.

Till *Axel Nilsson [Banér]*, *Jöran Åkesson [Tott]*, *Erik Håkansson*, *Clemens Hansson [Oliveblad]* och *Olof Larsson* angående rätt för *Per Brahe* att återbekomma ett af honom på *Stockholms slott* till förvar inlemnadt skrin.

Riksregistr. 1551, fol. 44.

Vår gunst etc. Vij lathe edher förstå, *Axell Nielson*, *Jörenn Åkesson*, *Erick Håkonsson*, *Clemett Hansson* och *Oloff Larsson*, att oss elskelig Kong:e Ma:ttz, vår käre her faders och vår tro man och öfverste secrete rådt, her *Peder Braa*, haffver oss udi underdånigheet giffvedt tilkänne, att han udi fiordh höst, then tijdh han skulle drage nijdh till *Vestergötlandh*, öfverantvardede framlijdne *Bothvedt Larsson* ett skrijn medt någett sölff, guldh och andre clenodier, hvilckett bleff dhå strax insatt ther opå *Stockholms slott* udi ett lijtit hvelfft mak under clädekammeren, som *Joen Clädescriffvere* pläger vare udi, ther thet än nu tilstädes vare skall etc. Hvarföre är vår villie och befallning, att hvar sådant skrijn ther finnes, att I dhå lathe honom bekomme thet igen, vettendes eder her effter rette. Datum *Vesterås* 21 Februarij anno etc. 1551.

Tuna den 24 Februari.

Till Axel Nilsson [Banér], Erik Håkansson, Clemens Hansson [Oliveblad] och Olof Larsson angående priset på det kläde Kongl. Maj:t önskade köpa af en köpman från Flensburg.

Riksregistr. 1551, fol. 46 v.

Vår gunst etc. Vij giffve eder tilkenne, käre Axell Nielson, Erick Håkonsson, Clemett Hansson och Oloff Larsson, att för någre dager sedann var her [*sic*] i Vesterårs en fremmende köpman ifrå Flensburg, som sade sig haffve någre stycker cläde liggendes udi Stockholm, som han sälie vilde och lott Kong:e M:tt vår käre her fadher handle medt honum um samme cläde genom Henrick Schreddere; dock var han så dyr och så högt upsatte samme clädhe, att man medt honom um ett skäligt köp icke öfverens komme kunde. Dherföre begärede han förloff att drage her aff landet medt samme sitt cläde, hvilckit honum och icke förmeent bleff, sedan man medt honum um köpet icke kunde drage öfferens, och drogh [*han*] så medt sådant beskedh till Stockholm, men nu haffve vij seden förnummit, att han haffver achtett seg nijdh till Östergötlandh, tileffventyrs till att drage ther ifrå thenn ene herremantz gård till then andre, ther att fördyrcke samme sitt clädhe och sticke the godemän thet dyrtt i henderne, som vij aff honum förnummitt haffve, att han thet alredhe medt någre giordt haffve. Hvarföre upå thet honum sådane skadelig handell ingelunde tilstädes motte, är vår villie och begärenn, att I thet så förskaffe vele, att han anthen sälier och uplater Kong:e Ma:tt, vår käre her fader, samme sitt cläde för thet köp, som Henrick Schreddere bekomme pläger, eller och um hann samme köp ingelunde ingå vill, uten ju drage vill nijd till Östergötlandt, som för:vitt står, att I dhå vele

tilscriffve the godemän aff adelen, som han samme sitt clåde sälie vill, huru dyrtt the hvartht stycke köpe skole, nembligen effter thet köp, som Henrick Schreddere på högbe:te Kong:e Ma:ttz vegna ther i Stockholm bruke och holle pläger, opå thet the godemän sampt medt Kong:e Ma:tt endrectige vedh ett köp bliffve motte. Thette I så bestelle vele. Eder Gud befalendes. Datum ut supra [Tuna 24 Februarij anno etc. 51].

Gripsholm den 22 Mars.

*Till Per Brahe angående ett af honom och Sten Eriksson [Leijonhufvud] infordradt betänkande samt om adelns för-
läningar.*

Riksregistr. 1551, fol. 62 v.

Vår synnerlig gunst och nådige villie tilförende etc. Vij haffve undfongett edhers schriffvelse, käre her Peder, och therutåff förståätt, att her Sten hade edher förtröstedt, att hann för Kon:ge M:tt, vår käre her fadher, och oss begges edher meningher um the artickler, som vij eder och the andre godemen udhi Vesterårs effter högbe:te Kong:e Ma:ttz befallingh före hölle, mundtligen ville förklare etc. Så vele vij icke dölie för edher, käre her Peder, att um någon berättelse för högbe:te Kon:ge Ma:tt eller oss um eders meningh eller bevåggh udi saken aff her Sten inthet annett berördt vordet ähr, än som I aff thet breff hann screff oss till (hvilckett Valentin v. Lütich eller Oloff Larsson hoss sig haffve) väll förnimmendes vardhe, och kunne vist väll tänckie, effter I nu ifrå hvar annen så longtt skjilde äre, att I icke hastigt um samme saker än nu någett berådslå eller beflijthe, och haffve vij edhers enthskyllingh udi thenn bäste mening förståätt och annamedt.

Vijdere hvadt thenn artickell, som vij edher förehölle um the förläninger adelenn aff högbe:te Konge Ma:tt, vår käre her fadher, haffve, belanger, försee vij oss genom Hans Ma:ttz schriffvelse vare edher alredhe giffvedt tilkänne, intett tvilendis, att I och the andre godemen aff adelen ther tiltenckendis varde, så att högbe:te Konge Ma:tt, vår käre her fadher, ther um medt thet förste en godh beskedh varder bekommendes. Gud eder her medt befalendes etc. Datum ut supra [Gripzholm 22 Martij anno etc. 51].

Stockholm den 22 April.

Till Sten Eriksson [Leijonhufvud] angående det missnöje, som försports bland allmogen, samt rörande hans begäran om tionden på Visingsö och vid några kyrkor i Norra Vedbo.

Riksregistr. 1551, fol. 83 v.

Vår synnerlige gunst och nåde tilförende etc. Som I udi edhers schriffvelse, käre her Steen, giffve tilkänne, att bönderne ther nidre udi landett haffve eth hemeligt knarck medt monge onyttige ord um thet folck, som udi Konge Ma:ttz, vår käre her faders och rijkzens tienist ther antaget bliffver etc., så kunne vij icke täncke, hvar utåff sådane knarck förursakes, effter högbe:te Konge Ma:tt, vår käre her fader, icke någenn till att tiene nödge eller tvinge lather, utenn haffver altijd tilsagdt och befaledt them, som Hans Ma:tt thet folck udi tienistenn att antage tilskickett haffver, att the synnerligenn antage skole dugelige karle, som sielfve lust och villie haffve till att göre högbe:te Hans Ma:tt och theris rätte fädernesrijke tienist för cläde och penningar, och effter ther sådane knarck opåfärde ähr, så hade högbe:te Konge Ma:tt etc. gerne vettett ther till rätte orsaken och såge än nu gerne, käre her Steen, att I ville fliteligen ransake effter,

um fougterne eller andre haffve till sådane knarck orsack eller tilfelle giffvett, latenndes Hans Ma:tt medt thet förste ther um grundtligen förstendiget bliffve.

Vijdere, käre her Steen, effter eders begären haffve vij taled högbe:te Kong:e Ma:tt, vår käre her fader, till um thenn tiende, som I begäre upå Visingzö och vid någre kyrcker udi Norrevidbo etc. Så haffve vij aff högbe:te Kong:e Ma:tt upå eders anlangende um samme tijende ingen viss svar bekommedt, effter I icke haffve giffvitt tilkenne, hure mykit han förslår, doch förhoppes oss, att um I sielffve högbe:te Hans K. Ma:tt um samme tijende skriffteligen besöke vele, varder Hans Ma:tt då eder väll gunstig och nådig svar vetendes; Gudi altzmechtig eder altid befaenndes. Datum Stocholm 22 Aprilis anno 1551.

Upsala den 3 Juni.

Till Abraham Eriksson [Leijonhufvud], Erik Håkansson och Olof Larsson angående klädeshandeln med Lybeckarne, om Jöran Arklimästares lön och om några ifrågasatta stenhuggeriarbeten m. m.

Riksregistr. 1551, fol. 105 v.

Vår synnerlige gunst och nåde tilförennde etc. Vij haffve förstätt utaff edhers schriffvelse, käre Abram, Erick och Oloff, att the Lybske liggere vele skicke theres godz aff landett, och synnerligen att thenn Långe Gerdh ackter nu uttsende 30 eller 40 stycker engelst. Så haffve vij latidt Kong:e Ma:tt, vår käre her fader, sådantt förstå, och haffver högbe:te Hans Ma:tt ther till svaredt, att hvar för:ne Gerdh eller andre aff the liggere icke vele giffve thet köp upå theres clåde, som Hans Kong:e Ma:ttz befaeningzman i Calmarne, Germundh Svenssonn, thet nu köpt haffver, som är stycke berett engelst

för 3 tunnor smör eller till thet högste effter thenn verdering, som udi Stockholm samtyckt ähr, item [*sic*] då måge the hugge sin kooss medh theres cläde, hvartht the sielffve vele.

Thernäst som I lathe förstå, huruledes I utöffverens kompne äre medh thenn Jörenn Archelimester um hans besoldniingh, så haffve vij och thet latidt högbe:te Kong:e Ma:tt, vår käre her fader, förstå, och kann högbe:te Hans Ma:tt väll liide, att thenn Jörenn må haffve större besoldningh, än thenn Herman haffver, effter han haffver mehre omack, och hade I väll skoledt affkorttedt then Hermann mehre udi hans besoldning, än som I nu giordt haffve.

Vijdere seer och högbe:te Kong:e Ma:tt, vår käre her fader, gerne, att the register, som I haffve scriffvett oss till um, motte medh thet alder förste Hans Ma:tt tilhonnde komme.

Ytherligere är Kon:ge Ma:ttz, vår käre her faders villie och begärenn, att I ville finne rådth till att förstreckte thenn stensnidere någre peninger och förfordren till arbete, och skicke vij eder nu her medh ett skamplunn eller utkastning, ther effter hann högbe:te Kong:e Ma:ttz och vårt vapn utsmide skall, hvilcken utkastning I måge lathe Anders Målere besee, och hvar hann same utkastning förbättre kann, dhå see vij thet gerne. Gudh eder befallenndes. Datum ut supra [Upsala 3 Junij anno 51].

Upsala den 5 Juni.

Till Per Brahe angående inköp af vin samt om Gustaf Olsson [Stenbocks] handel med Kort Schoumann.

Riksregistr. 1551, fol. 110.

Vår synnerlige gunst och nådige villie tilförende etc. Vij giffve eder nådeligen tilkenne, käre her Peder, att

vij haffve andragett för Kong:e Ma:tt, vår käre her fader, then köpmandz eller vinförers, Larss Bärs, förslagh um thet krässner vijnn, som han tilbiuder sich vele förskaffe högbe:te Kong:e Ma:tt och flere her i ¹⁾ till köpz etc. Så see högbe:te Kong:e Ma:tt gerne, att I vele opå Hans Ma:ttz vegne giffve eder udi handell med samme vinförer och så förskaffedt, att han för:ne vijnn hijtt in [i] rijkett anthen till Calmarne eller Stocholm sielff vill förfordre lathe, och kann hög:te Kong:e Ma:tt, vår her fader, väll lijde, att för:ne vinförer må bekomme så myckett för foderett utåff same vijnn (hvar thet elliest gott och oförfalskett är), som han aff eder begäredt haffver; doch vill Hans Kong:e Ma:tt icke effterlathe honum tunne smör annerlunde, än som ther udi Stockholm nu senest samp-tycktt bleff.

Vijdere käre her Peder, hvad eders schriffvelse be-
langer um thenn handell emellan her Göstaff Olsson och
thenn Hamborgz borgere, Cortt Skaumann, vele vij för:ne
her Göstaff medh thet förste lathe giffve hög:te Kong:e
Ma:ttz, vår käre her faders villie tilkenne. Eder her med
Gud befallennedes. Datum ut supra [Upsale 5 Junij anno
etc. 51].

Upsala den 7 Juni.

*Till Nils Birgersson [Rosenqvist] angående en falsk-
myntare.*

Riksregistr. 1551, fol. 110 v.

Vår gunst etc. Som I begäre vette, Niels, um thenn
bonde i Sunnerbo, som någre peninger skall myntedt
haffve, tesligest um the stempler hann ther till brucket
haffver etc., så är Kong:e Ma:ttz, vår käre her faders
vilie och befalning, att I same bonde och stempler med
thet förste eder mögeligit vare kann velförvaredt hijtt

¹⁾ Lakun.

up till Hans Kong:e Ma:tt förskicke skole, och är tesligeste högbe:te Kong:e Ma:ttz villie och befallning, att I vele för thenne farlige och svinde verdzlop skuld altid och allestedz ther i eder befallning lathe haffve ett gott och nöge upseende både medt ett och annett, efftersom Hans Kong:e Ma:tt eder offte ther um rådt och förmanedt haffver och nu störste macht opå ligger; ther I eder effter rette haffve. Gud eder befallendes. Datum Upsale 7 Junij anno 1551.

Stockholm den 12 September.

Till borgmästare och råd i Jönköping angående fördelningen af den penningssumma Kongl. Maj:t med anledning af drottning Margaretas död skänkt till hospitalet och skolestugan derstädes.

Efter en i R. A. förvarad nyare afskrift af originalet i Jönköpings rådhus arkiv.

Erick medt Gudz nåde Sverigis, Götis och Vendis etc. uthvaldt konung. Vår gunst tilförendhe etc. Effther thet, käre undersåther, vår hierthans käre framlidne fru moder, drottning Margrethe, salig i hugkomelsse, genom Gudz skickelse aff thenne jemmerdall kallett och affsompnett ähr, Kong:e M:t, vår käre her fader, oss och flere våre käre sysken till ingen ringhe sorg och bekymber, så haffver högbemälte vår käre her fader förthenskuldt, Gudt till äre och fatigt folck till hielp och tröst, skickett hennes thestamenthe till alle domkyrckier, scholestuffver och hospithaler her i rijkett, och dherföre skicker högbemälte vår käre her fader nu medt thenne Hans Nådis tro man, Måns Pedersonn på Eskelstorp, till spetalenn ther i Jenköping hundrede marck ortuger och till skolen ther sammestedtzt femtije marck ortuger. Ähr förthenskuldt vår begären, att I sampt förscreffne Måns Pedersson och scholemesteren ther samme stedtz vele vare utöffver att utskiffte samme thestamentis peninger till samme

hospitals behoff, som thet the fatige bäst och nyttigest bliffve kunde, sammelundhe i scholestuffven, att fattige dieckner, som mäst nöttorfftige äre och någett flitigt theres studia [och] lärdom achte, motte och så ther aff synnerligen deelachtige bliffve, och att I thesse thestamentz almosar så uthskiffthe, som I vele vare ther medt till svarsz för Gudt och högbemälte vår käre her fader. Befalendis eder Gudt etc. Datum Stocholm 12 Septembris anno etc. 1551.

(Spår af sigill.)

Utanskrift: Till oss elskelige våre trogne män och undersåthe, borgemestere och rådt udi vår stadt Jeneköping etc. gunsteligen.

Stockholm den 17 Oktober.¹⁾

Till konung Gustaf I om de kungliga syskonens befinnande och med underrättelse om Olof Larssons afsändande till konungen.

Riksregistr. 1551, fol. 205 v.

Sonlig ödmiuckt medt underdänlig kärlich helse altijd tilförende etc. Stormectigeste furste, käre herre fader, giffver jach eder nådes högmectighet ödmiuckeligen och käriligen tilkänne, att mine käre syskene meste delen och jag ähre Gudh thess loff vältipasse, uthan min elskelige käre broder Magnus och min syster Cecilie haffve någett hinder, min käre broder aff thanneverck och min elskelige syster aff hvar tridie dagz febris, like som then tijd Eder Kong:e Ma:tt var sielff här tilstädies, män mich förhoppes, att thet på en stackat tijd väll kan bliffve bättre.

Vijdere käre her fader, hvad E. K. Ma:tt och rijgens saker belanger, haffver jach sampt medt the andre

¹⁾ Enligt hvad i rubriken upplyses, har »Hans Nåde sielff conceperat» detta bref.

gode män, Peder Brade, Norman och Oluff Larsson varidt till rådZ och någett förhandlet, um hvice jag E. K. Ma:tt icke medt long skriffvelse bekymbre kan, uthan [för]-thenskuldh afferdiget Oloff Larsson, som här medh ut-öfver varidt haffver till att myntligen berette Eders K. Ma:tt, hvad her haffver varidt för ärender, och hvad vårt ringe betenckende haffver varidt, bidiandes förthenskuld E. K. Ma:tt underdånligen och ödmiuckeligen, att E. K. Ma:tt ville hans relation till thet beste förstå och förnimme. Inthet mere synnerliget haffver jag E. K. Ma:tt till att skriffve opå thenne [tid], utan E. K. Ma:tt then evige Gudh befalendes till ett longvarigt och lycksaligt regemente, amen. Datum Stocholm 17 Octobris anno 51.

Stockholm den 22 Oktober.

Till Sten [Eriksson (Leijonhufvud)] och Svante [Sture] angående förhållandet till och i Danmark samt om närmare underrättelsers inhämtande derifrån och om värfning af krigsfolk.

Riksregistr. 1551, fol. 207 v. Jfr ibid., fol. 176 v.

Vår synnerlige gunst och nådige vilie tilförende etc. Vij vele eder, käre her Sten och her Svante, icke fördölt haffve, hure oss förekomitt och berättet är, att monge knechter in i Danmarck löpe, sich ther församble och ingenn dädenn igenn utkomme eller förlöffvede bliffve, så att oss befructer, att ther under någenn ond grund och förädtlig mening vare kann. Så ändoch våre granner the Danske, effter som her för oss berättet är, lathe sich vedh gränserne nu aldellis venlige och opå thet fruntligeste höre och förnimme, äär doch till befruchtendes, att the ther medt någet annet ondt och fijendtligit i sinnet haffve kunne och tileffventyrs achte emott oss företage, lijke som tilförende offte skedt ähr, och besynnerligen effter the sich

föge kunne medt trotzenn eller trug uträtte, så beflijte the sich nu att betäcke theres skalckheett medt gode ord etc. Vij haffve och förnummedt aff vår käre modermoders, hertuginnen aff Saxens tienere, som nu her hoss oss varidt haffver, att hertugen aff Prutzen och hertug Albrechtz son aff Mächelborg skole och hemeligen antage någre knechter i bestelling, medt hvilcke the Lubske skole opå thetta rikkes argeste delachtige vare. Therföre effter högbe:te vår käre her fader nu her icke vedh handen ähr, vele vij eder opå thet troligeste flittligen förmanet haffve, att I på sådane farlige lägenheter aldelis ett gott och nöge upseende haffve vele, utskickendes någre förtrogne och skickelige karler på kundskap, som ther um och andre förefallende saker förhöre och förfare motte och thet bitijdeligen ifrå sich sedann tilkenne giffve. I vele och så tesligeste, käre godemänn, vare förtänckte att förstercke eder ther nidre medt thet meste dugeligste folk I kunne åstadh komme, efftersom I och ther om vår käre her faders nådige villie och förmaninger offte tilförende nogsambligen hört och förstätt haffve, haffvendes sameledes ett gott tilseende, att ther motte icke något hemligt förräderij ibland then menige almoge aff våre granner bliffvet instunget, ther upå och ingen ringe macht ligger. Ther medt göre I Kongie Mattz, vår käre her faders villie och thet oss synnerligen behageligt ähr; befalendes eder her medt Gud altijd etc. Datum Stocholm 22 Octobris anno etc. 51.

Stockholm den 3 November.

Till borgerskapet i Åbo angående inkomna klagomål öfver de der i borgläger förlagda knektarne.

Riksregistr. 1551, fol. 215. Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. uppl. af Finl. häfder, D. 8 (1856), s. 99—100.

Vår gunst etc. Vij haffve förstätt utaff eders skriffvelsse, käre undersåther, att våre knechter, som borgeläge

hoss eder haffve, resse och ferdes offte omkring landett [i] theres egne verff och ärender, och när the igen till eder komme, vele the dhå haffve aff eder så monge peninger, som opå then kosth belöpe kann och the förtäre kunne udi midler tijd the borthe ifrå eder stadde ähre; therutinnan I eder besväre och begäre, att samme våre knechter sådant affstelle motte etc. Så tycker oss och, ath eder udi så motte förkortt skeer, och förthenskuldh haffve vij latijd tilskriffve vår käre her faders och vår befalningzman opå Åboo slott, Oluff Trotteson, att han medt förberörde knechter ett tilbörligit inseende haffve skall och så förskaffedt, att the inge peninger aff eder trenge eller tvinge skole för then deell the udi theres resser anthen hijtt till Stocholm eller till andre platzer förtäre kunne; um the skytter I beröre kunne vij icke förstå eders mening, effter vij icke kunne tenckie, att någre skytter udi borgeläge hoss eder förlagde ähre; hvar och någre skytter undertijden till eder komme, dhå måge the väll betale, hvad som the hoss eder förtärendes varder etc. Datum loco et tempore ut supra [Stocholm 3 Novembris anno etc. 51].

Stockholm den 3 November.

Till Olof Trotteson angående Åbo borgares klagomål öfver de der i borgläger förlagda knektarne.

Riksregistr. 1551, fol. 215 v. Förut tryckt af A. I. Arwidsson i *Handl. t. uppl. af Finl. häfder*, D. 8 (1856), s. 100—101.

Vår gunst etc. Vij giffve tig tilkänne, Oluff Trotteson, att Åboo borgere haffve opå thet underdånigeste genom theres skriffvelsze latid oss förstå, att en partt aff the borgeläges knechter, som udi för:ne Åboo förlagde ähre, resse understundom omkring landett [i] theres egne verff och ärender, och när the komme igen till borgerne,

vele the haffve aff theres verdh så monge penningar, som
opå then kosth belöpe kann the hade kunnett förtäre, så
lenge the borthen varidit haffve, hvilckett fast sielsindt
och otillbörligitt ähr. Och är sådant icke Kong:e Ma:ttz,
vår käre her faders eller vår villie eller befallning, vele
och ingelunde sådanth lijde, effter att utåff sådane han-
dell kann myckett ondt upvexe etc. Hvarföre är vår
villie och befallning, att thu medt för:ne knechter, synner-
ligen hvad thenne besväring belånger, ett nöge inseende
haffve skall och ingelunde tilstädie, att samme knechter
aff borgerne, udi så motte som förtaldt ähr, någre peninger
tvinge eller affhende skole, vettendes tig här effther rette.
Datum loco et tempore ut supra [Stocholm 3 Novembris
anno etc. 51].

BILAGOR.

I.

Jakob Teitts bref till Kongl. Maj:t om de politiska förhållandena i Tyskland; dat. Wittenberg den 15 Januari 1551.

Efter originalet bl. 'Bref till kon. Gustaf I från svenskar' i R. A.

Stormectigeste landzfurste och herre, Edert Konunge M:tt scall min hulle trå tienist altidt vare bereedt. Aller nådigeste herre, min hulle trå förplictelse kräffver, at jag Edert Konunge M:tt tilscriffva scall, bidiandes för then schuld, att Eder Nådز högmectighet thenne mine scriffvelse, som om the saker rörer, the ther Edert Konunge Ma:tt fast kunnogare äre än mig, fatige karll, som om them scriffvar, ville gunsteligen anname, effther jag icke aff itt löst sinne, therföre mig Gud bevare, sodant Edert Konunge M:tt tilscriffver, uthan tencker underdoneligen min förplictelse udi all tråheett holda. Och effther Eder Nådز högmectighet (aller nådigeste herrē) altidt gunstelige annamat haffver trå underdonelige tienist, ehuru ring, svag och oförstondig then varit haffver, som henne bevist haffver, förhopar mig och, att Edert Konunge M:tt thenne mine tienist, som udi all tråheett skeer, mig til gode hollandes varder. På förgongne somar (aller nådigeste herre) screff jag Eder Nådز högmectighet till, huru hertug Heinrich till Braunschweig med them udi Brundzwick skermutzlet hade; huru sedan theres anslag tilgätt haffve, vil jag kortteliga udi all underdonighet Edert Konunge M:tt ödminkeligen förtälia.

När hertug Heinrich förmerckte, att han inthet med vellige hond uthrätta kunne, slog han på en annen streng och sende them i staden aff Keijsarlige M:ttz mund och råd thenne efftherföliande articler. Then förste: Alle penningar, sölf och jordegodtz the ifrå kyrkior och clöster sig tilegnat hade i staden, item andre godtz, ther the icke breff och segell på hade, ther med the rätt bevisa kunde,

att thet arffvelige eller med köpe them tilkommit var, skulle the uthan all lengre fördröijelse lata stå hertugen tilhonda. Then andra artickell: Alle theres skott och krigsrustning skulle the underdone-ligen Keijsarlige M:tt öfverantvorda, murer, skantzer, plancker och graffver antingen latha besettias med Keijsarlige M:ttz krigsfolk, när nöd för honden våre, som Romerske rike loge uppå, eller och sielfve niderbryta. Then tridie artickell: Keijsarlige M:tt skulle the på nåde och ånåde taga i staden. Hvad utaff Romerske rikets öfverster, andelige och verldzlige, handlat våre i then christelige religion eller verldslige saker, epther som interim och ricksens ordnung förtälia och clarlige uthvisa, thet skulle the i alle articler, ord och puncter obrutzligt, oförfalskatt och uthan alle arge lister holda och efftherfölia, om the icke större vilie och lust hade til att vare udi Keijsarlige M:ttz ogunst och acht, en när the sig hörsamme befinna lata, moge tryggeliga theres handlung och vandlung icke allenast udi Romerske rike, uthan och hoss andre Keijsarlige M:ttz förvanter driffva. På förscriffne artickler sade the i staden sig giffve vele en villigen, hörsamen och beqvem svar. Ther med bleff thet satt i dag [*sic*] med hans furstelige nåde.

När thet så skeedt var (aller nådigeste herre), och som en part seija icke monge peninger för honden våre til at bitala krigsfolkit med, drog hertug Jören til Mekelborgh med ryttare och landzknecter, ther församlade våre, emott Magdenborg, icke i then acht och mening, att han staden belägra ville (ty han tenckte sig ther till vara för svag), uthan att han med itt rijtterligt infall tenckte giffva theris land til prijs, och knecterne sig sielfve med plundran, röffvan och skinnan så löne skulle.

Burgmestare och råd i Magdenborg, när the förmerckte icke allenast aff annars, uthan och theris eghin scada, att hertug Jören med vellig hand in udi theris land och egendom fallen var, tvingades the till att göre hielp och vedderstond emott honom, så frampt then fatige almogen motte reddat varda och then skada affvend, som dog skedde, i thet att säden, som soodd var, och brudden så skendeliga aff hestarne nidertrampat bleff. Droge så uth then 21 Septembris till hest och foott en vellig hop folk med vogenborg, felttskoott och anner krigs rustning väll försörgde. Annan dagen 22 Septembris om morgonen tideliga kom hertug Jören emott them på en platz, ther the icke förmoodt hade. Ther bleff på bode sijdor mykit folk slagit, dog behult hertugen öfverhonden. På samme platz haffve the ifrå Magdenborg för nogre år tilförenne itt slacht förlorat. Oförstondighet til krig och theris egen försumelse kom them nu

om halsen. Theris vogenborg hade the icke tillslutit, vädret hade the upunder ögonen, teslikes vore thet mest bönder och lusekramare allenast udi then acht och mening utdragne emott graff Albrictz aff Mandzfelt, then ther en nu öfverste krigshöfvidzman är i staden, förloff och vilia, att the roff aff krigsknecterne om ringe peninge köpa ville, men the miste bode roff och peninger, ty när the soge, att hertugen kom, ryckte the nogre stycker aff vogenborgen tilsamen och sprunge så tiuckt ther in, att the ingen värio ifrå sig göre kunde. Hertugens folck hade ingen, som ståd them emott, ty the Magdeborske ryttare toge til flycten; moste för then skuld fatige bonden stå qvaste badet uth. Effther hertug Jören (aller nådigeste herre) öfverhonden behultt sampt med theris feltskott och vogenborg, fick han itt rijtterligit mood och lägrade sig strags vid en half mile väg så när ifrå staden Magdenborg. En deell aff vogenborgen skicte Hans Furstelige Nåde til hertug Heinrich till Braunschwig, en deell behult han sielff, then tridie deelen, ther udi var adertton vognar och uppå hvar vogn fyre skoott, skicte han hertug Moritz tilhonda; then haffver jag seett föras in uppå slotet her i Vitemberg then 6 dagen Octobris. Var och tilbördeligit, att hertug Moritz fick sin deell aff vogenborgen, effther han krigsfolk för Brundzwick (thet dog hemliga tilgick) holditt hade.

All then tidt (aller nådigeste herre) the utaff Magdenborg så slagne våre och the udi staden en förskreckilsse til sig tagit hade, tenckte hertug Jören med practiker få staden in, hult alle dager skermutzler med them, endog han icke altidt botade på skantzen. Therförinnan screff Hans Furstelige Nåde bispem til Halla, margraffen och hertug Moritz till, att the på Keijsarlige M:ttz vegna ville förskicke honom utaff theris land, furstendom och städer, krigsfolk tilhonden, teslikes lata hvar epther sine förmogen fetalia in udi hans läger föra. Han ville innan jule dag Magdenborg på Keijsarlige M:ttz vegna hertug Moritz leffrera och öfverantvorda.

Strags ther epther på Lipsiæ marcknat gick itt ryckte, att hertug Moritzes legater icke mykit väl aff Keijsarlige M:tt på riksdagen unfongne våre, effther thet att theris herre icke så uträttat hade the saker han Keijsarlige M:tt loffvat och tilsagdt hadhe, then tidt han köredt och churfurste namn bekom, som honom borde. Till at förlossa sine legater och bekomma igen keijsarens gunst, tvingadis Hans Furstelige Nåde försambla krigsfolk emott them utaff Magdenborg. Huru om legaterne var, är mig icke än nu vitterligit, men at krigsfolk församblades udi alle städer i hans furstendom, är allom öpenbarligit. Capitlet i Halla skicte 2 fenicker landzknecter,

margraffen förskickte bode rytter och landzknecter, hertug Moritz och 2 fenicker landzknecter ifrå Lipsig; huru starcke the varit haffve, kan man icke veta; dog är thet vist, att meste partten aff them på skermutzler för Magdenborg bliffne äre.

Aller nådigeste herre, fiortton dage vid pass för alle helgon dag skickte hertug Moritz med margraff Jachims til Brandenborgh och hertug Jörens samtycke sin broder hertug Augustum samt ein doctor, boandes her udi Vitemberg, doctor Benedictus Pauli benempnd, och nogre andre, the skulle drage in i Magdenborg, thet oc så skedde, och holda them sodane artickler före. Then förste: Altt thet the bispnen til Magdenborg affhendt hade, thet skulle the igen giffva och domherrerne all schada uprätta. Then andre artickell: The penningar han utgiffvit hade krigsfolkit samt annen umkostnat til kruutt, skoott, skantz gräffvare, thet väll lop till 18 tunner guld, thet skulle the Hans Furstelige Nåde bitala. Then tridie artickell: Theris murer, skantzer, graffver och plancker skulle the icke bruke emott Keijsarlige M:tt, uthan heller, om ther sodane krigsrustning funnes i staden, som Keijsarlige M:tt tiena kunde emott Turcken och andre thes helge Romerske rikes fiender, underdoneligen förskicka Hans Keijsarlige M:tt tilhonda och theris murer bruka til riksens försterckung, icke til nachdeell, schada, förnedrung eller förderff, som the endelis her till dags giordt hade.

Hvad the sodane artichler (aller nådigeste herre) annema ville och i framtiden them som riksens trogne, hörsamme och rätrodige undersoter obrutzligen holda, så ville Hans Furstelig Nåde samt sin herr broder, hertug Moritz, item margraffen, hertug Jören och andre, som sodane saker med them handlade, hoss Keijsarlige M:tt befrita sig, att the frid, frij handling och vandling, ther till Keijsarlige M:ttz nåd och gunst och hela riksens venscap (ther emott the sig, som the föregoffve, satt hade) igen motte bekomma. Sodant lyffte och annor tilseijlsse skulle them hollin varda i alle artickler, ord och puncter utan alle arge lister, om the undergå ville förscriffne articler. Ther till skulle the och bliffva vid theres religion och lärdom. Hvad oc icke thet skee kunde, att the sodane artickler annema ville, så skulle the och förstå med tiden, hvad förnempde furster, hvad Keijsarlige M:tt, thertil hela Romerske rike, med them hade tilgörande.

Her uppå (aller nådigeste herre) haffve the svarat, att the ingelunde tenckte giffva bispnen eller domherrerne igen, hvadh the til sig i nogre framlidne år aff theris prebender och annor inkommelsse tagit hade. Med theris rântte ville the christelige predicanter, så

monge the aff nöden haffva, holda, theris skolestugur och fatige studenter försörja. Hvad sedan ther utöfver våre aff then räntte man aff domherrernes och bispens prebender församlat hade, thet ville the ingelunde til theris egit gagn eller besta i annen motte och fall vendha, uthan til at försvara sig emott them, som them ifrå then rätte christelige läre til menniskiors tandt, lygn och lära driffva tenckia.

Att the peninger til att besolda hans knecter och til att bitala all annen umkostnat utgöra skulle, våre the icke en nu förtenckte till, all then stund the icke viste sig nogott emot Keijsarlige M:tt, thet helga Romerske rike eller och förnempde furster giordt haffve, therfore the emott them krigsfolk församla skulle.

Till then tridie artickell svarade the sig vilia effther theris andell göre Keijsarlige M:ttth hielp och träligen, underdoneligen bijstond emott Turcken. Thet the på thenne tidt, epther Keijsarlige M:tt Tydzskeland tvinga tenckte till en evig trälldom, honom hielp göre skulle, sade the sig ingelunde ostad komma kunne, ty alt thet them tilsagt våre, bliffve inthet holdit. Vile för then sculd the udi Magdenborg lida och bida, hvad helst them öfverkomma kan. Effther then dag haffver hertug Moritz, margraff Jachim, hertugen till Melkelborg samt andre bisper, prelater och graffer med all kraft och macht söckt Magdeburgers skada och förderff. Och meena krigsknecterne, att när the Magdenborgh inne haffva, så vele the lata andre städer och furster förstå, hvad the på Keijsarlige M:ttz vegna och thet helge Romerske rikets med them tilgörande haffva. Thet hörde jag udi lägret then 4 dagen Novembris.

Aller nådigeste herre, lögerdagen för dominicam primam adventus gick itt rumoor, att någre knecter utaff siöstäderna them udi Magdeborgh til hielp upskickte bleffve. Sama knecter skulle sig församla vid Brämen och ther omkring; the skulle och haffve vapnen utaff theris feltskott affilet, på thet man icke veta motte, hvar theres herre våre. Till att stå emott them bemannade hertug Moritz sig alle dage och kom hitt til Vitemberg sielf personlig; her bliffve knecterne, som i torper och städer församlade våre och hiitt till att bekomma vidare beskeed förskickte våre, munstrade udi hertugens närvarsse, och endog the icke utöfver 9 hundrade starcke våre, leet dog hertugen tree fenickior upreesa och förskickte them samma dagen om afftonen her ifrå. Then natten reeste the sex mile väg, annen dagen ther effther lägrade the sig på thenne sidhon älfven för Magdenborg.

Och effther the (aller nådigeste herre) för svage våre til att stå emott them utaff Magdenborg, om the utfallit hade, leett hertugen en står proom med svavel och pulffver til at affslå och förbrenna bryggion (thet och så skeedde) tilreeda. Samma natt bryggion affbran, finge the udi blockhusen låge Nyestaden in. Sedan ryckte knecterne på thenne sidon älfven låge til hopen. När nu hertug Moritz (aller nådigeste herre) krigsfolkit alt på een stad tilsammans hade och väl viste, att inghen them udi staden anti[n]gen med folk eller fetalia hielp aff then sidon göra kunde, rådslog Hans Furstelige Nåde med hertug Jören och andre krigssens öfverster, hvad han til then hop, som aff siöstäderne upskietes, göra skulle. Och effther Hans Furstelig Nåde visse kunskap fott hade, att sodane hop förhonden var, bleff thet så utöfver eens them emillan, att hertug Jören skulle med treehundrade hestar och fem fenickior landzknecter bliffva udi lägret, men hertug Moritz skulle med the andre ryttare och landzknecter (huru starcke kan man icke veta) drage emott hopen, som upkom.

Och på thet (aller nådigeste herre) man icke veta skulle i staden, att han väg dragin var, rustade Hans Furstelige Nåde sig om natte tidt och drog ther ifrå med ryttare och välväpnade landzknecter, och haffver nu en tidt long ingen kunnat veta få (thet och Eder Konung:e Mittz legater, her Magnus Joansson och andre med Hans Strenghet våre, förmercte, i thet the til Leipsig lenge låge), hvaris Hans Furstelige Nåde varit haffver. Men nu går för ryckte, att han the knecter affslagit haffver ther under och alle theris feltskott rijtterlige bekommit; huru ther um är, kan jag icke veta, dog är thet sant, at Hans Furstelig Nåde nogre slott, som hertugen til Löneborgh tilhöra, intagit haffver; utaff the Luneburger haffver han begierat Syltten och en guld toffell, ther til een summa penninge på Keijsarlige Mittz vegna. Men som jag hörer the tenckia til at väria sig emott honom och haffve alrede nogre hielp bekommit aff them ifrå Hamborg; hvad ther utaff varda vil, må Gud vetha.

När the utaff Magdenborg (aller nådigeste herre), som förberörtt är, förmercte, att hertug Moritz väg dragin var, förskickte thee en almose kiärling in udi Nyestaden til att förhöra, huru ther till stod, och effther thet allt var, som the gierne soge, fullte the natten ther epther utaff staden; alle the landzknecter the emillan Saltz udi trij eller fyre torpper och staden funne, sloge the ihell. Rytterne uncome en part, dog bleff meste deelen slagin och vid 30 in udi staden tilfonge fördde. Orsaken, hvij the then skantz så skendelige förlorede, var thenne, att dubbel soldnererne utaff blockhusen på torpper

sig giffvit hade; ther sloge the sig fulla, sine mönster iunger hade the på vacthen udi skantzerne, the dristade icke eens see uth, mykit mindre skiuta uppå theres fiender. Annen dagen ther ephther (aller nådigeste herre) full hertug Jören utaff Nyestaden uth med the ryttare och knecter han hade och tenckte vilia komma then skada effther, som på förgongne naat skeed var, men thet lyckades Hans Furstelige Nåde illa, ty han var förhastig och rende (som han ofta tilförenne giort hade) in til stadz portten och eskade the tiuffvar och förrädare uth, som sig emott then christelige religion emott thet helga Romerske rike och Keijsarlige Mitt settia tenckte; han ville sit lif, alt sitt godz och sine ägedelar settia udi fara, på thet at theris rebellion och ohörsamhet motte straffat varda och thet helge Romerske rike sin tilbördelige tienist och hörsamhet utaff them, så väll som utaff andre städer, bekomma motte. I thet Hans Furstelige Nåde sin hest umkastade, bleff hesten skuthen och fuull nid. Thå gaff han sig uthur sadelen, och i thet hesten igen uppsprand, tenckte han stige til sadelss, men utaff en hastighet, när Hans Furstelige Nåde såg, att ryttarne och landzknecter fulle effther honom aff staden, fick han uthi sintte rörett, när han tenckte tage uthi sadelknappen och full så tilryggie ifrå hesten; i thet umringde krigsknecterne Hans Nåd och fördde honom med stortt proll in udi staden. Med alle klockor haffve the lydt, alle skott affskutit, och sedan the honom tree gongor omkring her i staden förtt hade, fördde the Hans Furstelige Nåde in på rådehuset; ther varder han, som en furste tillhörer, ärlige holden. Haffver Hans Furstelige Nåde dog udi en hastighet nogre hugg och slag bekommit, att han icke sig tilfonga giffve ville. Hvad her utaff varda vill, må alzmectig evig Gud veta.

Att jag så (aller nådigeste herre) um alle honde, huru her tilgott är, plumpactelige och oförstondelige Eder Nåde tilscriffvit haffver, beder jag Eder Konungs:e M:ttz högmectighet för Gudz skuld ville för gode anname, effther thet icke aff itt löst sinne (therföre mig Gud bevare) skeedt är, uthan i then act och mening, att min hulle trå förplictelsse emott Eder Nåde motte holden varda. För then underholdnung Edert Konungs:e M:ttz [högmectighet] aff synnerlige gunst och nåde til mitt studij uphelle undt och ephtherlatit haffver, tackar jag Eder Nåd högmectighet ödmiukeligen och vill näst en tilbördelig tacksejlsse mig udi min studia så beflita effther min yterste förmogen, att jag Edert Konungs:e M:tt, Eder Nåd högmectighetz lifzerffherrer och Sveriges rike en trågen tienist veta må. Och effther jag thenne årss underholdning icke en nu utaff landet fott

haffver, bider jag Eder Nådz högmectighet för Gudz skuld och min fatige ödmiukelige un[der]donelige bön unna ville mig och min stalbroder thet underhold ut at föra, som Edert Konunge M:tt tilförenne oss gunsteligen efftherlatit haffver. Jag vil ther emott näst en tilbördelig tacksejlsse min hulle trå förplictelse i alle ord och puncter obruttlighen holda, så sant mig Gud hielpe, thennom jag Eder Nådz Konunge M:ttz högmectighet sampt vår aller kiäreste nådigeste fru och unge herscapet evinnerligen befollet. Aff Vitemberg Januarij 15 anno domini 1551.

Eder Nådz
högmectighetz

trå undersote
och tienare

Jacobus
Teitus.

2.

Gerdt Jenssens bref till Kongl. Maj:t angående det ifrågasatta utbytet af hans hustrus gods i Flätteryd mot något kronogods; dat. Roskilde den 22 April 1551.

Efter original i Upsala univ. bibl. handskr. saml. (E 252). Jfr ofvan s. 127 och 228.

Stormectigeste koning, naadige herre, ephther Eders Kon. Ma:ttz schriffvelsse och begære om mijn høstrues godtz udi Flatherytt etc. haffver jeg thalett och forhandlett mett henne, och er samme godts meg aldels ubekiendtt och vedtt inthett aff thess eigendom eller leijlighedt. Tisligeste vedtt mijnn høstru ej heller nogett godts vedt naffnn, som Eders Kon. Ma:tt tilhører, att uptegne, som hun kand setthe Eders Naade fore ath giffves henne till nøgafftiig vederlag, men ther som Eders Kon. Ma:tt vill lade nogett godts vedt naffnn giffve meg tilkiende, som Eders Naade acther ath ville giffve mijn høstru fore nøgafftiig vederlag, tha vill jeg thett lade besee och handle ther udindenn hvess meg tilstaar; bedindis Ederss Kon. Ma:tt ydmygeligenn, att Eders Naade vill ansee mijn leijlighedt, ath meg ej ydermere staar ath giöre her udindenn. Hvess Eders Kon. Ma:tt till underdanig och tilbørlig thieniste er, giør jeg altiit gjerne; her mett Eders Kon. Ma:ttz siell, liiff och stadtt thendt

aldmegtige Gudt befalindis. Aff Rosk:e onsdagenn nest ephther son-
dagenn Jubilate aar etc. 1551.

Eders Kon. Ma:ttts

villige thienere

Gerdtt

Jenssenn.

(Sigill.)

Utanskriften: Stormegtigste koning och herre, her Gustaff medt
Gudtz naade Sverriges, Vendes och Gottes koning ydmygeligenn
tilschreffvitt.

3.

*Gudmund Skrifvares bref till Kongl. Maj:t angående fogdarne i
Småland; dat. Bewheda den 5 Augusti 1551.*

Efter original i Upsala univ. bibl. handskr. saml. (E 252.) Jfr ofvan, s. 259, och
registr. härnedan under *Gudmund*.

Stormechtigeste konung, landzfurste och herre, aller kiäreste
nädigeste herre, min ödmiuke, underdanigste, förplictige, hulle tro
tijäniste, Eder Kon:ge Ma:tt altiid ödmiukeligen och troligen be-
viissendes, så lenge jag leffver etc.

Aller nädigeste herre, utii all underdanighet giffver jag E.
Kon:ge Ma:tt ödmiukeligen tilkenne, ath som E. Kon:ge Ma:tt för
någen tiidh mig nådeligen tilbödt, ath jag min störste flitt förevende
skulle granneligen förfare och förhöre, huru alle fougter, både E.
Kon:e Ma:ttz och herremenz, hvar besynnerligen utii thenne landz-
ende Småland emott menige man sig förholle och skicke etc., så vill
jag udii all underdånighet efter mitt ringe förstandh, gerne utaff
alt hierta så mykit mig mesth mögeligit är, fulfölie thet jag för-
merker sant är och utan all vild, venskap, gåffver eller redzell giffve
E. Kon:e Ma:tt tilkenne, som jag tess plictug är etc. Och efter
vij än nu icke närmere kompne äre med lönen till E. Kon:e Ma:ttz
krigzfolk, skytter och knecter i Smålandh än till Upvidingeheratt,
så haffver jag än nu föge förnummet utaff E. Kon:e Ma:ttz egne
fougter, som är Niels Person i Tuna län, Peder Fux i Seffvede
och Asboland, Joen Smålenninge i Ambyrd och Strände herade,
Joen Scriffvere i Norre och Södre Möre, utan meste parten handle
väll med almogen, när the sielfve tilstädis äre. Män för:ne Niels

Person är icke ofte i heradett, utan i Vestergötland och setter en galen underfougte i sin stadt, som undertiden sielsint nog handler både med en dell och annen etc. Peder Fux haffver sin egin broder tiil underfougte, benämpd Jören Fux, en förtvifflade skalk emott bönderne, och mesth alle hans karle äre juter, och ther som E. Kon:ge Ma:tt ville verdiges lathe kalle then hopen dädhan, våre väll för nödenne, förty the göre föge gagn, utan gå ifrå then ene bonde till then andre och förtäre up alt thet bonden haffver till matt eller drijck, och så lenge the eller sådant selskap är utij the herader eller andre, dierffves hvarken presten eller bonden för reddoge skuld clage på fougten eller hans karle, endog the göre hundrade skalkheter, ther man alrig kan få vetta, för än fougten bliffver aff med befalningen, och med rette borde alle, som sådana selle efterfölgt hade, och koma dhädan med och skickes andre i staden igen, när ny fougteskiiffte bliffver; elliest hvar the gamble bliffve altiid tilstädes, fougte efter fougte, bliffver theris skalkhett altiid fördoldt, och Peder Fux ferdas icke ofte utt i befalningen, utan ligger uppå sin gårdh Hagelzrom, och the andre juter bestelle utij heraden, huru them synes. Hvad legenhet och tilfelle mere är om för:ne Hagelzrom gård, vill jag viidere giffve E. Kon:ge Ma:tt tilkenne, när Gudt vill jag komber up medt registren.

Um then Joen Smälennige hörer man ännu föge till, efter han är så nyss komen, utan handler väll med almogen och altiid är till foott hoss them i Fagerhult och Krågzmåle sogner och haffver ingen affvelz gårdh.

Allernådigeste herre, then juten Christiern Iffvarson, som then befalning tilförende hade, borde och icke heller städes ath bliffve i then landzenden, förty han gör stoortt myterij emellom bönderne, och fougten later siig fast vare viiss och förstandigere än then andre, menendes ath komma i samme befalning igen; dher till bruker han stoor jacht epter rådiur, slår under siig alle äger han öfverlange kan både i skäriegården och uppå landett, och haffver han öfver 70 miölkekiör, utan oxer och ungnött, som bevijsligt är, och skall nu tage then framlidne Michell Olssons qvinne till hustru igen, som haffver annett tolkit och så mykin booskap. Allernådigeste herre, Joen Scriffvere opå Barcustorp handler ganske väll i sin befalning både med en dell och annan, som E. Kon:ge Ma:ttz stadthollere på Calmarne, Germund Svensson, väll skall och bäre vitnisbyrdh till etc.

Som E. Kon:ge Ma:tt och tilkenne giffver om Karl Holgerssons fougte i Upvidingeherat, Lasse Joensson, så haffver jag med lempe i thet ytterste befrågett med prester, bönder och annet selskap i

för:ne herade om hans saack etc. Och haffver doch (mig så sant Gudt hielp) icke annat förnummett, utan then Måns i Kulla mett Peder Nielsons tilskyndan och undersethning haffver giortt honum uskiell och then saack han haffver vijkett på för:ne Lasse vill komma honum sielff under ögonen, hvar honum rett skeer, som E. Kon:e Ma:tt aff thenne innelucte articles clage zedell förnimmendes varder, och när man ting hult i för:ne herade i tesse dager, ville han ingelunde komma före och försvare sin saack; endog man med alle gode ord och lempe sende honum 2 eller 3 budt, att han skulle komma fram och tage sine penningar och vijdere förhöre hans clagemåll på för:ne Lasse Jonsson, ville han då ingelunde gifve sig fram aff skogen, män sedan tingit öfverstått var, undsade han alle både granner och rågranner, som hade clagett på honum, ath han skulle skiute them ihuell och göre en ond gerning, seijendes sig måtte göre hvad han ville, medan lifvit bliffver icke longt.

Videre aller nådigeste herre, kan jag icke heller sanningen dölie för E. Kon:e Ma:tt, ath alle the herremendz fougter, som godz haffve her nidre i Smålandh, handle ganske skarpt och hårdeligen med theres bönder och mest medt then stiffve stedzlöre och sacköre, effter alle haffve kon:ge saker medt theris bönder, och en partt theris fougter haffve nyligen lagt opå, ath theres bönder skole årligen göre them en hielp med sengekläder, som är Jacob Tursson, Niels Ryning etc., ther knarckes och mykit om; män ther emott gifve the them stortt tilfelle till all olydighet och genstörtighet, förbiudendes, ath the platt ingen svare skole, anten till hest eller gest, skiutzferd till E. N. H., penningar eller annat, utan theris egne husbönder. Same-lunde gifve och en partt them loff till skiute rådiur, besynnerligen her Ture Trolles landbo fougte i Upvidingeherat, benempd Niels Jute, haffver giffvit her Tures och Gerd Jönssons landboor, mere än 100 bönder i för:ne herade, [loff] skiute rådiur och hiorten medt, om the finnen, ther om och itt stortt spliitt är emellom skattebönder och landbönder, ath then ene skall haffve mere frijhet och vilkoor än then andre etc.

Ytterligere, aller käreste nådigeste herre, hvad jag nu mere i midler tiidt, när jag komber utij the andre förlänte herader aff theres fougter och alt annett mere jag förnimmer E. Kon:e Ma:tt magt upå ligger förnimmendes varder [*sic*], skall E. Kon:e Ma:tt tilkenne giffvit bliffve.

Och utij all annen motte jag vett, kan och förmå vetta E. Kon:e Ma:ttz, E. N. unge lijffzerfherrer och mitt fatige fädernes riges gagn och beste, skall jag ther till usparadt haffve (som jag tess

pliktig är) alt umack, liiff och liiffverne, så sant mig Gudt hielpe till evig tiid, hvicken jag E. Kon:e Ma:tt sampt E. N. H. höglofflige och elskelige furstinna, unge liiffzerffherrer, mine nådigeste herrer och frövker medt liiff, siell, städt och longvaricht regimente befaler till evig tiidt. Datum aff Beckzseda i Östreherade 5 Augusti anno etc. 1551.

E. Kon:e Ma:ttz

underdanigeste tjänære

Gumund
Scriffvere.

(Sigill.)

Utanskriften: Stormechtigeste landzfurste och herre, her Gustaff, Sverigis, Götis och Vhendis etc. konung, minom aller nådigeste herre utij all underdanighet tilhände.

REGISTER.

A.

- Abborre**, torr, t. Stockholms slott [fr. Finl.] 137.
- Abraham** (Abram, Abraam) **Eriksson** [Leijonhufvud], rr., kon:s sväger, br. t. hm 186, 188, 198, 200, 203, 206, 221, 225, 228, 233, 249 [2 st.], 256, 270, 283, 379; d:o fr. utvald kon. Erik 138, 457; omnämnd 429.
- Achas**, se **Akkas**.
- Adeln** (frälset), den vid Distings markn. närvarande sk. låta läsa kon:s mandat för allmogen 21; får ej uppbära kongl. sakören fr. egna landbönder i Vestbo 47, 50, 148; ang. förhandl. med densamma i Vesterås stift m. fl. landsorter om dess förlänningar och rusttjänst 111 f., 197, 198; d:o d:o i Smål. och Vg. 138, 139; i Finl. bör undsätta allmogen m. spanmål 150; i Finl. sk. hålla [krigs-]folk vid Viborg 236; d:o får ej befria sina landbönder fr. erläggande af näbbskattesmör t. kronan 385; ang. dess rusttjänst och förlänningar i Nyköpings län 257; »bröllopsbref» utfärdadt t. 302, 421; vistande i Stockholm sk. komma t. kon. [på Tynnelsö m. anl. af drottningens frånfälle] 309; hjälpskatt af 337, 444; vissa deraf kallas t. ridderliga öfningar af utv. kon. Erik 427; ang. dess förlänningar 456.
- Adelsmän** (ädele-), ang. kläde och penninglön åt dem, som hittills haft befallning »opå theris hester», 261.
- Adolf** (Alff), hertig af Slesvig och Holstein, kon. Kristiern III:s halfbroder, 268.
- Affvenara**, se **Aviovara**.
- Afrad** (affredh) 375, 376, 383, 393, 416; frihet fr. dess utgörande 86, 136, 192, 308, 382; får lösas m. penningar 95, 169; lindring i dess utgörande 135, 376—378, 380, 383; uppskof m. d:o 164, 168, 192, 254, 345; sk. ej utkrävas af de bönder Karl Kammarsven haft i förläning 144; får ej upptagas af skattehemman 181; får ej uppbäras fr. m. kvarstad belagda gods 191; uppuren af kon:s länsman, sk. återställas t. förläningsinnehafvaren 242; efterskänkt 288; ransakning ang. restantier på dyl. 303; Utåls gd sk. »läggas i afrad» 347; bortförl. 403, 404.
- Afvel** (affvell) f. K. M:ts räkning sk. påbegynnas [i Dalarne] 143; vid Flate-ryd 314; »sgård» sk. anläggas vid Ekna t. Kronobergs slotts byggnad 177; vid Ulfby 341; jfr **Kungsgård**.
- Agersta** (-tum), gdsnamn [i Upl.], 160.
- Agricola**, Mikael, Mr., köper en kronans gd i Åbo 368; stämning på hm 377.

- Akershus (Agersshuss), slott i Norge, 109.
 Akkas (Ach-), s:n i Tavastl., 346.
 Albrekt [III], grefve af Mansfeld, 468.
 Albrekt, hertig af Mecklenburg, hans son [Jöran?] 463.
 Albrekt, markgreffe af Brandenburg, hertig af Preussen, 463.
 Aleninge, se Per Ålänning.
 Alexander Kopparslagare (-smedh) 131, 134, 222; br. t. 281.
 Alf, se Adolf.
 Alfvestadt, se Elfsta.
 Alida (-letha), hustru, Peder Nilssons enka i Stockholm, qvittobr. f. henne 441.
 Allbo (Al-), h:d i Smål., ang. tionden derifr. 9.
 Allmogen (bönder, menige man), ang. skattelindring f. 2, 3; ang. dess skjutsningsbesvär 9, 112, 113, 144; i Vesterdalarne, dess klagomål öfver jagt-intrång 25; i d:o, snärjd af trolldom 31; på Norberg få köpa spanmål i Vesterås 40; i Folkärna. By och Grytnäs s:nr d:o *ib.*; i Tierps h:d. ang. lösen af dess spanmål 51; i Jämtl., br. t., ang. presternas rätt att ihågkommas i dess testamenten 63; idkar jagt på oloffig tid i Verml. 81; i vissa h:d i Ög. lemnat timmer 82; »försvagas» gm skyldighet att hålla fodernöt 113; i Österdalarne, ö. br. t. 123; [i Åkerbo och Gullbergs h:d], som lemnat timmer, sk. hafva motsv. lindring i skatter 138; i Villättinge h:d får ej betungas m. för mycken körning 145; begär undsättning m. spanmål 150, 185; i Jönköpings län, missnöje bl. 151, 456; i vissa trakter af Upl., ö. br. t. 154: knektar i Viborgs och Nyslotts län inqvart. hos 158; får lösa sitt landgillesmör [i Läckö län] 197; spanmålsundsättning t. 214, 219, 220, 227; i Mark, br. t. 217; i Gestrikl., ö. br. t. 264; i Sorunda s:n, ö. br. t. 281; i Östra och Uppvidinge h:d, ö. br. t. 293; i Lindes och Nora s:nr, ö. br. t. 295; d:o omnämndt 293; i Helsingfors län, skyddsbr. f. 386; på Vermlands- och Skinnskatteberg, ö. br. t. 406; i Åkerbo h:d, ö. br. t. 407; på Österrekarne, ö. br. t. 439; får anstånd med afradens utgörande, se Afrad; jfr äfven Bergsmän.
 Allmänning (almen-), kronans, dit räknas sälskären utefter kusten i Helsingl. 352.
 Almunge, s:n i Nördinghundra h:d, Upl., 376.
 Alnön [förmodl. = ön och s:n af samma namn i Medelpad] 269.
 Alten (-tha), ort vid likanämnda fjord i Finnmarken, 331, 332.
 Alun till skinnberedning 423.
 Alvastra kloster, fogde öfver dess landbor [Knut Ingesson] 401.
 Alvesta rättaredöme [i Upl.?] 416.
 Ambyrd, se Handbörd.
 Anckar, se Botvid Larsson.
 Anders, hr, [prost i Vestbo?] 47.
 Anders, hr, kyrkoprest i Enhörna, br. t. 143.
 Anders, hr, kyrkoprest i Lillhärad, afl., hans testamente 446.
 Anders, hr, kyrkoprest i Nora, får del af tionden der 96.
 Anders, hr, kyrkoprest i Åker, br. t. 41.
 Anders i Bredgården 252.
 Anders i Härad, sågmästare, 90.
 Anders i Kavelapäre [?] 418.
 Anders Andersson i Husby 375.

- Anders Bengtsson i Öfverberg 34.
 Anders Båtsman (Bådz-), laxfogde, pass f. hm 170.
 Anders Eriksson, fogde på Tuna gd, br. t. 90, 243, 280, 376; omnämnd 164, 195.
 Anders Eriksson [skeppare?; jfr reg. t. D. 20, s. 405] 294.
 Anders Eskilsson (-elson) i Salmby 427.
 Anders Hansson, fogde på Räfsnäs gd, br. t. 161, 163, (447, 448); [dens?] omnämnd 281.
 Anders Hansson, häradshöfding i Jönåkers h:d, utnänningsbr. f. hm 137.
 Anders Hansson, hans barn 340.
 Anders [Johansson], hr, kyrkoherde i Linde, förl.-br. f. hm 36.
 Anders Jönsson, borgare i Upsala, 38 noten.
 Anders Jönsson i Porras 92.
 Anders Larsson [3 olika?] 89, 90, 142.
 Anders Larsson på Kopparberget, stämning på hm 90.
 Anders Mattsson [i Åbo] 349.
 Anders Mälare, förl.-br. f. hm 37; omnämnd 458.
 Anders Månsson (Monson), förl.-br. f. hm 276.
 Anders Månsson i Bermö 383.
 Anders Månsson (Mo-) i Tysslinge 253.
 Anders Månsson (Mo-), bonde i Eds s:n, 377.
 Anders Månsson (Mo-) Mjölhare (Mölnere) 375.
 Anders Nicolai, hr, kyrkoherde i Litslena, kollationsbr. f. hm 349.
 Anders Nilsson, fogde öfver prebendegods i Åbo stift, 326; br. t. 328.
 Anders Nilsson i Gesala, ö. br. f. hm på skattefrihet f. en gd 3, 4.
 Anders Nilsson i Jönninge, ö. br. f. hm 376.
 Anders Nilsson i Vesterhanninge 379.
 Anders Olsson (Andreas Olai), doktor i lagfarenheten, kon:s sändebud t. kejsaren, br. t. 422; br. t. hm omnämndt 270; omnämnd 271, 291, 304, 356 noten.
 Anders Olsson, förl.-br. f. hm 35.
 Anders Olsson sk. blifva syssloman i Upsala 348.
 Anders Olsson i Malma 37.
 Anders Olsson i Rudboby 94; hans son *ib.*
 Anders Persson, fogde i Sunnerbo och Vestbo h:d, 128, 148, 245; br. t. 46, 108 noten, 126, 135, 138, 141, 144, 166, 169, 193, 228, 244, 268, 313, 423; ö. br. f. hm 50; br. fr. hm omnämndt 57.
 Anders [Petri], hr, kyrkoherde i Brunsflo, 55, 56.
 Anders Skrifvare (Schriffv-), skyddsbr. f. hm 281; omnämnd 283.
 Anders Smålänning (-leninge), br. t. 39, 96, 196, 246, 275, 280, 343; omnämnd 280.
 Anders Snickare (Snidkere) i Söderköping, hans hustru 251.
 Anders Svensson (Andreas Svenonis), student »in medica facultate», förl.-br. f. hm på tionde 369.
 Anders Svensson i Hålgared 240 f.
 Anders Torbjörnsson i Kortille, skyddsbr. f. hm 44; d:o [f. dens?] 224; [dens?] omnämnd 344.
 Anders Vestgöte (Vesg-), ö. br. f. hm 346.
 Anders Ålänning, ö. br. f. hm 171.

- Anders Östgöte**, påtänkt att blifva höfvidsman öfver nyantagna knektar i Upl. 241; ö. br. f. hm ang. samma sak 245.
- Anders**, se **Nack Anders**.
- Andorpen**, se **Antwerpen**.
- Angull**, fånge i fängelset på Svartsjö, 349.
- Anniela** [i Finl.] 278.
- Anna** i Törneby 383.
- Anna** (-e), Anders Snickares hustru i Söderköping, 251.
- Anna**, Claes Lauems hustru i Stralsund, 346.
- Anna**, hustru, hr Hans [Ingemarssons] enka, förl.-br. f. henne 94.
- Anna**, hustru, afl. hr Jöns' i Söderköping enka, 416.
- Anna**, Olof Rulls i Mälby hustru, 57.
- Anna**, Olof Skogårds hustru, 134; br. t. 448.
- Anna**, hustru, Per Grytgjutares enka, 34.
- Anna**, Per Lumpes hustru, 307.
- Anna** (-e), hustru, Peder Olssons enka, 246.
- Anna**, Tomas Skinnares hustru i Upsala, 365, 366.
- Anna** [Arvidsdotter (Trolle)] till Aspenäs, fru, br. t. 221, 291.
- Anna** [Clemensdotter (Hogenskild)], Nils Persson [Bjelkes] fru, 167, 178 noten, 257; utv. kon. Eriks br. t. henne 451; ang. af henne begärda för-måner 452.
- Anna** [Pedersdotter (Lake)], afl. Kristiern Larsson [Sjöblads] enka, till Flättna 189, 190, 302.
- Anna Stugeqvinnas gård** i Vesterås 92.
- Anne prebenda**, se **S:t Anna**.
- Anstrack** [t. golfbeläggning afsedda plattor l. flisor af tegel eller sten] 189, 223, 262.
- Antwerpen** (Andorpen), stad i Holland, svenskar, som lärt handverk der, 262.
- Anundshyttan** [i Dalarne] 168.
- Apalby** (Appalla-), två gdr i S:t Ilians s:n, Norrbo h:d, Vestmanl., afkastn. derifr. bortförl. 403, 404.
- Arbetsfolk** (legofolk), brist derpå på gr. af pestens härjningar 150; får ej fara t. Reval *ib.*; fullmakt att antaga sådant i Finl. 166; brist derpå vid Salberget 229; fr. Finl. ankommet t. Stockholm *ib.*, 279; t. Lindesberg 383, 406.
- Arboga** 244, 246, 248, 254, 363, 374, 379, 431; ö. br. f. hospitalet der på kyrkodelen af tionden i tre uppräkn. s:nr 95; knektar der i arbete hos borgarena sk. begifva sig t. Tuna gd 164; mjölqvarnarne derinvid sk. upplåtas åt Markus Klingesmed och hans följesl. 175; kyrkotomten der bortförl. 276; gd der omnämnd 378; spiksmedja der sk. flyttas upp t. bergslagen 379.
- Arboge**, se **Erik**.
- Archidiachonatus**, se **Ärkedjeknedömet**.
- Arendt**, Mr., br. t. 424, 425.
- Arendt Pedersson** [Örnflycht], afl., 318.
- Arf** 340, 419, 427; tvister derom 87, 89, 318, 377, 418, 447; efter Måns Hel-sings broder 142; efter Påfvel Jute 171; efter fru Sigrid [Eskilsdotter (Banér)] 176; efter hr Lars i Ving 275; efter hustru Karin t. Vias *ib.*;
- Gustaf I:s Registr. XXII.*

- skiftet mellan drott. Margareta och hennes medarfv. [efter fru Ebba Eriksdotter (Vasa)] 428 f.
- Arklimestare** (archelimester], se **Jöran**.
- Arlax**, se **Årlax**.
- Arne Mattsson** 142.
- Arras**, biskopen af, 172.
- Artilleri** (artelerijet) [= arsenal], kon:s, i Stockholm 115.
- Arvid (Arffv-) Claesson**, ang. hans gods 38; br. t. 349.
- Arvid Skrifvare**, K. M:ts landbofogde i Vg., br. t. 60, 74, 244, 253; br. t. hm fr. drott. Margareta 137; omnämnd 381.
- Asbo**, se **Aspeboda**.
- Asboland**, se **Aspeland**.
- Asikkala** (Askala), s:n i Östra Tavastland, 341.
- Aska**, h:d i Ög., fogde der utnämnd 89; gästning der 348.
- Aska** (-e), tjenlig att göra tvål af, 423.
- Askala** s:n, se **Asikkala**.
- Askersund** (Askar-), ållonfläsk dit 169; d:o derifr. 245.
- Aslog**, fånge i fängelset på Svartsjö, 349.
- Asmund** (Assmundh), hr, kyrkoprest i Ving, 69, 70, 74, 348.
- Aspeboda** (Asbo), gd och s:n i Dalarne, 129.
- Aspeland** (Asbo-), h:d i Smäl., 202, 474; ny fogde der 418.
- Aspnäs** (-enäs) i Östervåla s:n, Våla h:d, Vestmanl., fru Anna [Arvidsdotter (Trolles)] gd, 221, 291.
- Aspnäs** (Aspenes), »ödemark», 43.
- Atleby** (Att-), gdsnamn, 168.
- Attu** (Athu) i Pargas s:n, Egentl. Finl., 339.
- Augsburg**, se **Rursburg**.
- August**, hertig af Sachsen, 469.
- Aviovara** (Affvenara), ort i Finnmarken, 331, 332.
- Axel (Axsell) Eriksson** [Bjelke t. Häradssäter], rr., br. t. 139, 196, 201, 242, 254, 376; förl.-br. f. hm 178; omnämnd 319, 330.
- Axel (-ll) Nilsson** [Banér] t. Djursholm, (jämte andra) tillförordnad höfvidsman på Stockholms slott, br. t. 15, 33, 38, 48, 50, 54, 77, 87, 92, 96, 97, 112 noten, 115, 118, 140, 142, 145, 188, 199, 204, 206, 281; utv. kon. Eriks br. t. hm 453, 454; omnämnd 282, 450.

B.

- Backegården** i Dalarne 33.
- Bagerskor** vid Stockholms slott 426.
- Bagge, Anders**, [f. d.] fogde på Ekolsund och i Lagunda h:d, br. t. 26, 87, 89, 216; br. t. hm omnämndt 32; sk. föras fängslad t. kon. 162; omnämnd 27.
- Bagge, Halsten**, t. Skällsnäs, br. t. 422.
- Bagge, Jakob**, 17, 421; hans hus [i Stockholm] 278; br. t. 422.
- Bagge, Joen**, fogde i Redvägs och Ås h:d samt öfver kyrko- och prestlandbor i Frökinds, Vilske och Viste h:d, br. t. 69, 95; omnämnd 74, 248, 348.
- Bagge, Jon**, fogde i Österbotten, br. t. 193, 194, 239, 307, 341; omnämnd 299.

- Bagge, Måns**, f. d. fogde i Lysings och Dals h:d, afl., 39.
Bagge, Nils, i Upsala, 378; br. t. 424.
Bagge, Olof, 142.
Baggeboda, gd [i Jemshögs s:n, Listers hd, Blekinge?], 117.
Bajsalt (Baije-) [salt framställt af hafsvatten], se **Salt**.
Balletorp [Bålltorp?], gdsnamn, 281.
Baltzar Timmerman (Timber-), Hans Kocks tjänare, 339.
Banckenberg, Erik (-ch), [i Danzig?] 45.
Bané, se **Axel Nilsson; Isak Nilsson; Sigrid** [Eskilsdotter].
Bankekind, h:d i Ög., allmogen der lemnat timmer 82.
Barbro [Eriksdotter (Bjelke)], fru, hr Måns Johansson [Natt och Dags] hustru, 306.
Bardskerere, se **Bårdskärare**.
Barkbröd (-kekaken) 185.
Barken, namn på ett fartyg, 343.
Barkestorp (-custorp, Bockus-) i Dörby s:n, Norra Möre h:d, Smål., Joen Skrifvares gd, 6, 7.
Bartolomei [tid] [24 augusti] 302.
Bartolomeus, se **Peus, Bertilmeus; S:t Bartolemeus**.
Bastö (-öö), gd i Finnströms s:n på Åland, 424.
Beata [Gustafsdotter (Stenbock)], fru, Per Brahes hustru, 450.
Beck (beeck) fr. Helsingfors t. Elfsborg 263, 266.
Beckzseda, se **Bexheda**.
Belby, se **Bälby**.
Beltare, se **Bältare**.
Benedictus Pauli, doktor, 469.
Bengt i Nortuna, ang. skattefrihet f. hm 97.
Bengt i Ysinge, [kyrkolandbo] i Almunge s:n, 376.
Bengt (-cht) **Andersson**, kons tjänare, sjuk i Enköping 306.
Bengt Ersson, skrifvare hos fogden i Läckö län, 36.
Bengt (-cht) **Grytgjutare** (-tegiutere) 201.
Bengt Hansson i Degersby 427.
Bengt Haraldsson, hans arvingar 61, 62.
Bengt Jakobsson 166.
Bengt Larsson i Skrelunda 248.
Bengt (-cht), **Länge** (Lo-), höfvidsman öfver alla K. M:ts knektar i Vesterås och Strengnäs stift, beställningsbr. f. hm 199, 320.
Bengt (-cht) **Matsson** i Fogelbro 252.
Bengt Nilsson, fogde på Ekolsunds gd, br. t. 142, 162, (447, 448).
Bengt Nilsson i Nygård, bergsman, 33.
Bengt (-cht) **Nilsson** till Utö, häradshöfding i Selebo h:d, häradshöfd.-br. f. hm 379.
Bengt Nilsson [Ferla], rr., afl., 225.
Bengt Nilsson [ovisst hvilken], br. t. 35, 342; antagen i K. M:ts tjänst 422.
Bengt (-chtt), **Olsson**, fogde på Kungsör, br. t. 140, 378.
Bengt Olsson till Hvittene 165.
Bengt (-cht, -ct) **Pedersson** (Person), fogde vid Vånga berg, afsatt under året (7), 9, 204; br. t. 37, 75, 88; pass f. hm 375; skyddsbr. mot hm och hans släktingar 205.

- Bengt (-cht) Skrifvare** (Schriffvere), fogde på Noraskog och Lindesberg, br. t. 164, 241, 244, 278, 292, 409; [t. dens. eller följ.?] 426; omnämnd 250, 376.
- Bengt (-cht) Skrifvare** (Schriffvere) på Kopparberget 282.
- Bengt (-cht) Skrifvare**, fogde i Raseborgs län, br. t. 214, 385, 447.
- Bengt Tordsson** 347.
- Bengt Åkesson**, ö. br. på ett jordbyte m. hm 177; d:o omnämndt 184.
- Bengt Östgöte** sk. komma under fänikan i Stockholm 96.
- Bengt**, se **Påsse Bengt**; **Svarte Bengt**.
- Berby** se **Bärby**.
- Berg, Gustaf**, fogde i Ulleråkers, Bälinge och Rasbo h:d, br. t. 37, 39, 93, 96, 97, 246, 345.
- Berg, Lasse**, drabant, 40.
- Berga** (-gha), gdsnamn, 34.
- Berga**, by i Lista s:n, Vesterrekarne h:d, Södermanl., 131.
- Bergeström** [i Vg.?, laxfiske der 62.
- Bergsbruket** vid Gamla Silfberget 49; jfr **Järnbergsbruket**; **Kopparbergsbruket**.
- Bergsmän** på Noraskog och Lindesberg, br. t. 1, 96, 124; på Garpenberg, 32; fr. Salberget inblandade i misshandel 116; ang. tillstånd f. dem att tillvarataga soferhögen vid Salberget 197; vid Salberget, ö. br. t. 355.
- Bergsäng** (Berssenh) 32.
- Beridare** (-ere), se **Kristoffer**.
- Berkela**, se **Birkarla**.
- Berleberg, Joachim**, se **Perleberg**.
- Bermö** (-e), gd i S:t Pers s:n, Erlinghundra h:d, invid Sigtuna, 383.
- Bern** i Hult, se **Björn**.
- Bertil** (-ll), hr, ö. br. f. hm 252.
- Bertil Jönsson** [Boose?] t, Kirvesniemi, häradshöfding, gjort allmogen i Lappvesi s:n orätt 198; klagomål mot hm 362; stämning f. hm 344; omnämnd 376.
- Bertil Jöransson** [Mjöhund], fogde i Lappvesi h:d i Viborgs län, br. t. 146; ö. br. f. hm 317.
- Bertil** (-ll) Nilsson i Finnhyttan, bergsman, 33.
- Bertil Pedersson** i Tennilä 69.
- Beurraus** (Burr-), **Dionysius**, sk. komma t. kon. med läkemedel 134.
- Bexheda** (-xede, Beckzse-), s:n i Östra h:d i Smål., prestgdn der bortförl. 312; dat.-ort 474—477.
- Bille** (-de), **Claus**, dansk ståthållare (lensmand) på Bohus och i dess län, 18 f., 28, 274, 294, 295, 414; låtit utgå en smådeskrivelse mot de svenske 28.
- Bille** (-de), **Eske**, hr, 65; br. t. 180.
- Birger** (Börghe) Nilsson [Grip t. Vinäs], hr, rr., br. t. 201, 237, 306, 377, 384, 397, 448.
- Birger** (Byriel, Börghe Smed) **Olofsson**, smed, sk. slippa ur sitt fängelse 375; omnämnd 380.
- Birger** (-ge) **Smålänning**, br. t. 135, 137.
- Birgitta** (-e), hustru, 278.
- Birgitta** (-gite), Hans Hommens hustru i Norrköping, 246.

- Birgitta** (Brite), hustru, Lars Anderssons enka i Nyköping, förl.-br. f. henne 37, 159; ö. br. f. henne 195; br. t. 307; omnämnd 309, [dens.?] 450.
- Birgitta** [Eriksdotter (Leijonhufvud)], fru, Gustaf Olsson [Stenbocks] gemål och kon:s svägerska, 429; br. t. 433.
- Birgitta** (-e) [Johansdotter (Fleming)], Torsten Salomonsson [Gripfots] enka, stämning på henne 165.
- Birgitta** (Brita) [Pedersdotter (Hård af Segerstad)], Jöran Jönsson [Svans] enka, till Hammar 38, 39, 304, 423; br. t. 344, 423.
- Birgitta Simonsdotter**, hustru, får ärfva Påfvel Jute 171.
- Birkarla** (Berkela), s:n i Öfre Satakunda, ö. br. f. sockenmännen der 332.
- Birkarlar** (birkarle, birkck-), ang. skatt af dem 157, 158; br. t. dem i Torneå s:n 211; d:o omnämndt 212; ö. br. t. dem i Vesterbotten 314; d:o i Norrbotten ang. fisket i Vesterhafvet 333; br. t. Krist. Hvidfeld ang. dem 340, 346.
- Birkestada**, se **Björksta**.
- Biskopar** (bisper), om deras förfaringssätt i Sverige under katolska tiden 113, 114.
- Biskopsdelen** (bispens-), se **Tionden**.
- Biskopsgårds rättaredöme** [i Södertörn?] 160.
- Biskopskulla**, s:n i Lagunda h:d, Upl., 43.
- Biskopssakören** (-saker), fogde f. 171.
- Biskops(stols)landbönderna** [i Skara stift], ang. lösen af deras landgille 18; i Nerike och Vestra Rekarne, fogde öfver 171; i Vermland sk. vederkännas af Sigge Svensson 348.
- Biskopstionden**, se **Tionden**.
- Biskopstuna** 154.
- Bispberg** (Biscopsberga), grufort i Sätters landsförs., Dalarne, silfver- och blyberg der 35.
- Bjelke**, se **Axel Eriksson; Barbro** [Eriksdotter]; **Nils Persson; Ture Bengtsson; Ture Pedersson**.
- Bjelkenstjerna**, se **Hans Claesson**.
- Bjerke**, h:d i Vg., 98.
- Bjugar**, Laurens, bonde fr. Lappvesi s:n, utskickad t. kon., 362.
- Bjur**, Henrik, fogde i Viborgs stad, stämning på hm 253; omnämnd 342.
- Bjur**, Lars, fogde i Norunda h:d, 245.
- Bjurbäck**, by i Hallne [nu Udenäs] s:n, Vadsbo h:d, Vg., 137.
- Björeboll**, »ödemark» på [Stora] Tuna allmänning, 42.
- Björka** [by i Gagnefs s:n i Dalarne?] 379.
- Björklinge** (Börck-), s:n i Norunda h:d, Upl., 447.
- Björksta** (Börckesta, Birkestada), s:n i Ytterturbo h:d, Vestmanl. 146; [samma?] 34.
- Björn** (Bern) i Hult, ö. br. f. hm 348; pass f. hm *ib.*
- Björn Claesson** [Lejon] till Lepas, afl., skyddsbr. f. hans enka [Karin Jöransdotter (Stjernsköld)] 247, 315.
- Björn** (Bij-) **Hansson** 342.
- Björn Pedersson**, br. t. 112 noten, 135, 281.
- Björn Persson**, fogde i Olands h:d, Upl., fogdebr. f. hm 342; [dens.?] omnämnd 195.

- Björn Tullskrifvare** (tulschriffvere) i Åbo 392, 393.
Björnram, se **Lars Olsson**.
Björnstorp, gdsnamn, 167.
Björskog, s:n i Åkerbo h:d, Vestmanl., 84; kyrkodelen der bortförl. 95.
Blank, Lasse, fått lejd f. delaktighet i dråp 304.
Blekinge (-gh, -en), oxar exporterade dit 117; omnämndt 182.
Blockhus (bläck-) på rysk-finska gränsen 237; -et vid Stockholm 116.
Bly, ang. dess probering 244; till [slotts-]byggnaden [i Vesterås] 251; t. Salberget 449.
Bo Jonsson [Grip], drotset [† 1386], 397.
Boberg, h:d i Ög., fogde der utnämnd 89.
Bockskinn t. sämskning 437.
Bockustorp, se **Barkestorp**.
Boesta [?], by i Odensvi s:n, Åkerbo h:d, Vestmanl., 167.
Boije, Nils [Andersson], till Gennäs, br. t. 149, 248, 260, 304, 381, 382; utvald kon. (hertig) Eriks br. t. hm 303.
Bokbindare (Bock-), se **Henrik**; **Peder**.
Bokförare [bokhandlare], uppsigt m. dem 422.
Boland (-dh), gdsnamn [i Vg.], 61.
Bolmen, se **Vulm**.
Bolmsö (-sjö), ö och s:n i Vestbo h:d, Smål.; rättaredöme 203.
Bonde, **Måns**, 58, 60, 61; stämning på hm 381.
Bondeseglats, se **Sjöfart**.
Bondkyrka (-dekyrkie), s:n i Ulleråkers h:d, Upl., 37.
Boose, se **Bertil Jönsson**.
Borgen f. Baltzar Funck 38; f. Måns Håkansson 80, 81, 139; f. Jöns i Haleby 81, 139; f. Olof Tomasson 85; f. Peder Nilsson 135; f. Sven Skrifvare 285.
Borgläger (borgeläge) 275; i Vadstena 91; i Norrköping 96; består ej ridfogdar 164; [vid Kronoberg] 185; på gränsen mot Ryssl. 218, 236; i Åbo 463—465; -sknektar 248; -spenningar 140; -shästarne på ryska gränsen, åtgärder för anskaffande af hö åt dem 237; -staxa (borgelägestaxe), lindring deri f. prestersk. i Helsingl. 41.
Borgå (-go), stad i Finl., 266, 275; ang. stadsbornas der förflyttning till Helsingfors 226; -län 436; befallningsmannen der, se **Spåre**, **Erik**.
Borrarp (Borretrorp) i Dalstorps s:n, Kinds h:d, Vg., Lars Bröms' gd 244.
Bosgården, gdsnamn [i Ög.], 254.
Boskapssjuka på Öland 437.
Botbenning (Bothebygningh), gd i Garpenbergs s:n, Dalarne, 33.
Botkyrka (Botekyrkie), s:n i Svartlösa h:d, Södermanl., 70.
Botnen, se **Österbotten**.
Botolphi [dag] [17 Juni] 245.
Botvid (-dt) **Larsson** [Anckar], befallningsman på Stockholms slott, afl., 17, 54, 453; hans fogde 109; förl.-br. f. hans enka 194.
Botvid (-vedt, Bottved) [Sunesson], biskop i Strängnäs, br. t. 38, 163, 273, 308, 336; omnämnd 335.
Braband, »der brabantische handel» omnämnd 359.
Bragdeby, gdsnamn [i Upl.], 181.

- Brahe** (Bragde, Brae, Brade), **Lage**, danskt rr., 119, 443, 444; hans tyske fogde, se **Hans Tysk**; hans hustru, se **Görvel** [Fadersdotter (Sparre)].
- Brahe** (Bra, Braa, Bragde, Brade), **Per** (Peder), rr., 275, 301, 306, 453, 462; br. t. 36, 111, 115, 118, 135, 143, 179, 186, 199, 201, 203, 221, 223, 291, 309, 378, 450; utv. kon. Eriks br. t. hm 455, 458; hans fogde [Hans Mårtensson] omnämnd 193; sk. ss. slottslofven i Stockholm ersättas [?] af Abraham Eriksson [Leijonhufvud] 200.
- Brandebode** [i Södermanl.], gdsnamn, 35.
- Braunschweig** (Brundzvick), stad i likanämnda hertigdöme, 466 f.; hertigen af, se **Henrik**.
- Bredgården** (Brede-), gd [förmodl. i Simtuna s:n och h:d, Upl.], 252.
- Bref**, se **Jordebref**; **-dragare**, rysk, sk. förhöras ang. hans ärenden 256; hans bref sk. tillskickas kon. 279.
- Bremen** (Brä-), stad i Tyskl., 470.
- Brendeåårby**, se **Brännarby**.
- Bresilja** (brixilie) 423.
- Brita**, hustru, i Bärby, afl., tvist rör. arf efter henne 89.
- Brita**, hustru, Erik Larssons enka, 392.
- Brita** (Birite), Finvids hustru, 421, 422.
- Brita** [Jönsdotter (Roos)] till Ervalla, fru, bytesbr. f. henne 98.
- Brita**, hustru, Jöns Jönssons enka, i Finsta, 85.
- Brita**, se äfven **Birgitta**.
- Brixilie**, se **Bresilja**.
- Bro** [i Verml.], Per Larssons gd, 85.
- Bro** (-oo), by i Tierps s:n, Örbyhus h:d, Upl., 51.
- Bro** [n. m. Brokind] i Vårdnäs s:n, Kinda h:d, Ög., hr Måns Johansson [Natt och Dags] gd, 319.
- Bro**, h:d i Upl., br. t. fogden der 162.
- Bro konungsby** i Bro s:n [i Verml.], 194.
- Brobergsgruftan** i Ofvansjö s:n i Gestrikl. 264.
- Brockhusen**, **Frans**, se **Brokkenhus**.
- Brods**, **Lasse**, upptagit ett torp af ödemarken 274.
- Brokind**, se **Bro**.
- Brokkenhus** (Brockhusen), **Frans**, dansk lensmand, 414.
- Brosse**, **Clemet**, borgare i Vordingborg, 237, 238.
- Brun** (-uun), **Jöns**, på Haga 144, 346.
- Brundzvick**, se **Braunschweig**.
- Brunna**, by i Hedemora s:n, Dalarne, 242.
- Brunna**, se **Skarpebrunna**.
- Brunsflo** (Brunsflo!), s:n i Jämtland, 55, 56.
- Brunte Olsson** i Åsunda 85, 254.
- Brunön** [i Hedemora s:n, Dalarne?] 242.
- Bruse**, **Nils**, [knekthöfvidsman], 343.
- Brusius Markusson** 168.
- Brusåller** [Brusala?], gdsnamn, 41.
- Bryggare** vid Stockholms slott 426.
- Brygggholmen**, se **Bryttieholmen**.

- Brynolf** (-nell) **Bengtsson** (Benchtzson), fogde öfver Riseberga klostets f. d. gods, br. t. 164; omnämnd 422, 443.
- Brynolf Hansson**, hans bröllop 447.
- Bryttieholmen** (Brythie-) [n. m. Bryggholmen?, bebyggd ö, tillh. Vallby s:n, Trögds h:d, Upl.], 225, 226, 305; dat.-ort 305—306.
- Bråbo**, h:d i Ög., 136.
- Bräder** (planckevercke) 223, 246; t. Stockholm 165; fr. Kalmar 189; utgjorda i hjälpskatt 436.
- Brämen**, se **Bremen**.
- Brännarby** (Brendeårby), by i Vansö s:n, Åkers h:d, Södermanl., 136.
- Bröd** (-dh) ingår i påbjuden kostgård 2; -svennerna (-svänerna) på Stockholms slott 426.
- Bröllop** 429, 447; -sbref [inbjudning t. bröllop] 302, 421.
- Bröms** (-mps), **Lars**, [t. Borretorp], ang. det föreslagna jordbytet m. hm 11, 244.
- Buck, Jakob**, br. t. 450.
- Bugge, Anders**, br. t. 139.
- Bulgrin** (-gerijnn, Bull-), **Joachim** (Jächim, Joch-, Ja-, Joo-), äfven **Jakob** (-cop) [], befallningsman på Vadstena slott, br. t. 53, 90, 166, 193, 196, 203, 251, 280 (2 st.), 282, 285, 309, 329, 423, 427, 448; ö. br. f. hm 142; omnämnd 169, 280.
- Buller** [dryckeskärl utan fot] bytes mot norska varor 241.
- Bundtmakare** (-nthmaker), se **Henrik**.
- Burræus**, se **Beurreus**.
- Burwitz, Jakob**, [dens. som följ.?] 378.
- Burwitz, Joachim**, sekreterare i kon:s tyska kansli, 347, 356 noten, 382.
- Busk** (-e), **Jakob**, fogde i Norrbo och Siende h:d, fogdebr. f. hm 93; hans tjenare omnämnd 250.
- Buska**, by i By s:n, Folkare h:d, Dalarne, 103.
- By**, s:n i Folkare h:d, Dalarne, 40, 103, 344; dat.-ort 43.
- Byggmästare** begärd t. Helsingfors 150.
- Byrcke**, s:nnamn [i Upl.], 38.
- Byriel**, se **Birger**.
- Bysse**, se **Böss**.
- Bytesbref** (å jord) f. Joen Olsson och Lasse Fleming 86 (jfr 1); f. fru Brita [Jönsdotter (Roos)] 98; f. Sten Eriksson [Leijonhufvud] ib.; f. Bengt Åkesson 177; d:o omnämndt 184; f. Anders Kock 261; jfr **Jordbyte**.
- Bågepenningar** (boghe-), afrugade prester i Finl. 253.
- Bålltorp**, se **Balletorp**.
- Bårdskårare** (bardskerere) fr. Elfsborg t. kon. 168; se **Hans; Valentin**.
- Båtbyggare** begärd t. Ög. 82.
- Båtsman** (bådz-), se **Anders; -män** på K. M:ts fartyg i Åbo, br. t. 345.
- Bälby** (Bel-) [by i Tibble s:n, Håbo h:d, Upl.], 192.
- Bälinge**, s:n och h:d i Upl., 132, 369.
- Bältare** (Bel-), **Birger**, 424.
- Bältare** (Bel-), **Lars**, fogde öfver de prebenden, som legat under Linköpings domkyrka, br. t. 79, 254; en annan [?] man med samma namn, som kallas Nils Rynings karl, omnämnd 346.
- Bär**, **Lars**, köpman och »vinförare», 459.

- Bärby** (Ber-), [by i Fundbo s:n, Rasbo h:d, Upl.?] 89.
Bärsta (-rista), gd i Kolbäcks s:n, Snefringe h:d, Vestmanl., 167.
Böcker, uppsigt m. införseln af, 422.
Bödker, Hans, snickare, 283, 419.
Böksnäs (Böx-), gd i Hallna [nu Udenäs] s:n, Vadsbo h:d, Vg., 137.
Bönder, se **Allmogen**.
Börekesta, se **Björksta**.
Börcklinge, se **Björcklinge**.
Bördsrätt (börd), kon:s, ransakning efter gods, som kommit undan 373.
Börje, s:n i Ulleråkers h:d, Upl., 134.
Börje Hemmingsson upptagit ett torp af ödemarken 274.
Börje (-ghe), se äfven **Birger**.
Börstil (-stell), s:n i Frösåkers h:d, Upl.; -s **härad** [= Frösåkers?] 417.
Bösseskytt (Bysseskytte), se **Mikael**.
Bössgjutare (Bysse-), se **Kasper**.
Böthe s:n, se **Pöytis**.
Böxnäs, se **Böksnäs**.

C.

(Se äfven under K.)

- Carpelan**, se **Mikael** [Mikaelsson].
Cecilia (Ci-), fröken, kon:s dotter, 450 noten, 461.
Cecilia (Ci-), Lasse Jonssons enka, rekommendation f. henne 242.
Claes, Georg Normans 'karl', pass f. hm 138.
Claes (Nicolaus) [Hvit], M:r, ordinarius i Linköping, br. t. 68, 192; omnämnd 68, 319.
Claes Kristersson (Chri-) [Horn], förl.-br. f. hm 204; pass f. hm 344.
Claes Petri (-ij), hr, i Upsala, förl.-br. f. hm 35.
Claes Vintappare, hans enka 37.
Claus, hr, se **Bille, Claus**.
Clemens (-nt) i Ysinge, [kyrkolandbo] i Almunge s:n, 376.
Clemens (-ett) **Hansson** [Oliveblad], kon:s sekreterare, (jemte andra) tillförordnad höfvidsman på Stockholms slott, br. t. 15, 48, 50, 54, 87, 134; utv. kon. Eriks br. t. hm 453, 454; omnämnd 291.
Clemens (-ett) **Skeppsskrifvare** (Skepzscriffvere), ang. hans räkenskap 13; sk. komma t. kon. 16.
Cypmale, förmodl. felskrifning f. **Taipale**, se detta ord.

D.

- Daall**, se **Dalsland**.
Dacke [Nils] och hans parti omnämnda 185.
Dadhing [?], **Mårten** (Mor-), 197.
Dag och natt [= åttan Natt och dags i längden vapen] 397.
Daga, h:d i Södermanl., 272.
Dagestade, se **Davidstad**.

- Dagsverken** (dagzvercker) fr. de kring Stockholm liggande h:d sk. användas t. byggnadsarbeten vid slottet der 116; t. Tuna gd [fr. Verml.] 122; förut anslagna t. presterna, sk. användas vid kungsgdrne 169; t. Dannemora berg 170; f. Sverker [Simonsson] laxfogde *ib.*; sk. utgöras f. erhållet anstånd m. afraden 192; t. Elfsborgs slott 217; fr. Egrepå fogderi sk. användas till ängsröjning på ryska gränsen 237; t. Kalmar fr. Östra och Uppvidinge h:d 293, 294; t. Salberget 305; t. kopparbergverken vid Lindesberg 353; t. Rankhyttan 384; t. Lindesberg 408; sk. lösas m. penningar [på Åland] 424; t. vattenafdikning på Öland 440; t. Örby gd 447.
- Dagsverkslärf**t (daxverkes lerefft) 421; **-skrifvaren** (dagzverckis schriffveren) i Upsala 251.
- Dal**, h:d i Ög., fogde der tillsatt 343.
- Dal** (Daall), se **Dalsland**.
- Dalarne** (-lerne), fogde der 91; ö. br. t. kon:s befallningsmän der 144; krigsfolkets aflöning der 202; omnämndt 119; jfr **Kopparbergslagen**; **Vesterdalarne**; **Österdalarne**.
- Dalkarl** (Dale-), se **Erik**.
- Dalsland** (Daall) 61, 64; ang. utförsel af skinnvaror derifr. 102; utförsel af hästar derifr. t. Norge 107; ang. invånarnes der (daleboer) byteshandel m. Norge 195.
- Damhyttan** (-en) 32, 33.
- Danarf** (-nearff) 106, 421.
- Danemora**, s:n och bergslag i Olands h:d, Upl., 170, 205.
- Danmark** (-ck) 444; den svenska exporten dit 28, 46; underrättelser derifr. sk. inhemtas 56, 127, 138, 380, 463; d:o erhållna 127, 268; ang. handeln öfver gränsen till 56, 57, 286; derifr. återsändas t. Sverige icke många fångar 109; Märten Hansson misstänkt att hafva afvikit dit 115, 122, 142, 144, 153, 180, 182; ö. br. t. rådet, ståthållare, fogdar m. fl. der 121, 182; krigsrustn. der 172; förbud der mot fiskexport t. Sverige 287; rustningar der 380, 462; felslagen årsväxt der 398, 399, 403.
- Dansche** l. **Danske**, se **Danzig**.
- Dansk** man (jute), som velat rymma landet, ang. hans straff 196.
- Danskar** (the Danske, Jutar) 261; deras förhållande gent emot de svenske 28, 184, 400, 412 f.; misstro mot dem 46, 118, 152, 153, 164, 185—187, 208; i maskopi med Märten Hansson 118—122; uppteckna allt som vederfarits dem i Sverige 127, 184; d:o bör göras i Sverige om dem 127, 172, 184; böra utmönstras bl. skyttarne och draga ur landet 153; kunskapare på dem 173; få, utmönstrade ur K. M:ts tjänst, ej draga ur landet m. deras hästar 196; varit i råd med Melkior Svab 219; ang. handeln m. dem 399, 400; använda i svensk tjänst i Sevede och Aspelands h:d 475.
- Danviken** (Danevijcken) vid Stockholm, hospitalet sk. flyttas dit 77, 78; **-s** **qvarn** 140.
- Danzig** (Dantzig, Dansche, -ske), br. t. borgmäst. och råd der 20, 45; skepp derifr. 259; bud dit fr. Helsingfors 266; tran såld der 428.
- Davidstad** (Dagestade), gd i Gåsinge s:n, Daga h:d, Södermanl., och rättare-döme, omfattande arf- och egna gods i Gåsinge, Dillnäs, Kattnäs, Frustuna, Björnlunda och Vårdinge sr, 242.
- Daxverkes lerefft**, se **Dagsverkslärf**.
- Degersby** [möjl. n. v. Degeryd i Vårdsbergs s:n, Bankekinds h:d, Ög.?] 427.

- Dicka**, byar i Folkärna s:n, Folkare h:d, Dalarne, 103.
Digrinnen, ortnamn i Källands h:d, Vg., 98.
Dillnäs, s:n i Daga h:d, Södermanl., qvarn der frånbytt K. M:t 98.
Dionysius Larsson i Kirstula by 197.
Distingsmarknad, se **Marknader**.
Ditmarsk (Ditt-), **Hans**, kon:s drabant, qvittobr. f. hm 258.
Djeknar ur skolan i Vesterås sk. tagas t. skrivvare 416.
Djup (-e) [by i By s:n, Folkare h:d, Dalarne?] 43.
Djupsås, se **Gipsås**.
Djrehag [stängsel f. djur] 449.
Djursholm i Danderyds s:n och sklg, Upl., **Axel Nilsson** [**Banérs**] gd, 33.
Dobblare, **Lasse**, 92, 282; br. t. 283.
Dominicus, skrivvare, br. t. 85.
Dopper [bucklor] på hindertyg 200.
Dordi (-y), hustru, i Husby, ö. br. t. henne 204.
Dram, **Hans**, hingstridare, tillstånd f. hm att lemna landet 209.
Dronningsborg (Drottningburg), ort i Aarhus stift i Danmark, mottagningsort f. ett br. t. kon. **Kristiern III**, 415.
Drunagel, **Kört**, hans hustru i Arboga 378; d:o sk. hafva fatburen på Kungsjör *ib.*
Dryckenskap (svalg) [vid Gripsholm] och förbud deremot 233.
Dråp (mandslag, mandrap) 304; föröfvadt af **Nils Persson** [**Silversparre**] 41; af **Olof Engelbrektsson** 42; af **Olof Vestervik** 50; af **Olof Larsson** i Lådö 89, (90); af **Olof Vestgöte** 109; af **Rasmus** i Norrby 134; af **Lasse Jonsson** 166; af **Nils Pedersson** 170; af **Lasse Torbjörnsson** 225; vid **Norberg** 242; timmerman ihjälslagen af en knekt 243; föröfvadt på **Peder Hintze** 247; d:o af **Anders Skrifvare** 281; på **Mats Häss** 450; föröfvadt af hr **Olof** i **Nyköping ib.
Dufnäs (Duffve-), gd i Siklaö s:n, Svartlösa h:d, Södermanl., 140.
Dukater [utländskt guldmynt, af 5 à 6 marks värde]; **dubbel-** [10 à 12 mark] 401, 441.
Dyr tid [i utlandet] 398, 399; [inom landet] 2, 3, 185, 187.
Dåvö (Dåffön), gd i Munktorps s:n, Snefringe h:d, Vestmanl., 167.**

E.

- Ebba** i Näs, hustru, ö. br. f. henne 302.
Ebbe, se **Edebo**.
Eck-, jfr **Ek-**.
Ed (Eed), s:n i Sollentuna h:d, Upl., 377.
Ed (-dh), se **Lilla Edet**.
Edebo (Ebbe), s:n i Frösåkers h:d, Upl., 37.
Edeby (Edby) i Helgarö s:n, Åkers h:d, Södermanl., **Hans Claesson** [**Bjelkestjernas**] gd, 67, 68.
Edha, se **Hedby**.
Edsala (Edzra), by i Kernbo s:n, Selebo h:d, Södermanl., vid Gripsholmsviken, 388.
Effra, se **Eura**.

- Egrepä** (Ägrepe) fögderi, dagsverken derifr. sk. användas f. ängsröjning på ryska gränsen 237.
- Eka**, gd i Lillkyrka s:n, Trögds h:d, Upl., 225, 226; **-släkten**, se **Måns Karlsson**.
- Ekeby**, gd i Fogdö s:n, Åkers h:d, Södermanl., och rättaredöme, omfattande arf- och egnagods inom Fogdö och Vansö s:n, 242.
- Ekenäs**, stad i Finl., 295; ang. stadsbornas der förflyttning t. Helsingfors 226.
- Ekerö** (Å-), s:n i Färentuna h:d, Upl., 163.
- Eckholmen** (Eckholmann), gd i Veckholms s:n, Trögds h:d, Upl., dat.-ort 224—225, 248; omnämndt 225.
- Ekena** (-e, Eck-), gd i Tjureda s:n, Norrvinge h:d, Smål., 177, 184.
- Ekolsund** (Ekel-, -dh), gd i Husby-Sjutolfts s:n, Trögds h:d, Upl., [f. d.] fogden der [Anders Bagge] omnämnd 27, 32, 162; hästar derifr. t. Upsala 142; spanmål derifr. 234; br. t. fogden der [Bengt Nilsson] 447, 448; dat.-ort 224, 246—247, 291.
- Ekorrskind** (ekorne skijn) fr. Norge beslagtagna 241.
- Ekvirke**, kullblåst, sk. hopsamlas f. export 442.
- Elfdal** (Elfvädalerna, Älfve-), h:d i norra Vermland, 25; ang. räntan derifr. 44; ang. jagten der 81; återfallit t. kronan efter Botvid Larsson [Anckars] död 110.
- Elfkarleby** (Elfz-), s:n i Tierps h:d, Upl., pass derifr. 170; omnämnd 167, 350; fogden öfver laxfisket der, se **Sverker Simonsson**.
- Elfsborg** (Elfzborgh), slott och stad, 60, 97, 147, 251, 274, 295, 302, 307, 314, 349; skyddsbr. f. en borgare der 58, 60; ang. användningen af ditförd spanmål 99; ang. export deröfver af skinnvaror 102, 104; järn dit fr. Verml. 110; husen i gamla staden der sk. förstöras 149; bårdskårare der 168; ang. handeln m. kon:s varor der 174, 284, 381; ang. fisket i skärgården derinvid 199; skjutvapen dit *ib.*; hjelpdagsverken till slottet der fr. Marks h:d 217; ang. smörhandeln der 239; fartyg dit fr. Helsingfors 263, 265 f.; förbud mot fiskexport dit fr. Danmark 287; spanmålsförrådet der och handeln dermed 403; export af trävirke derifr. 442; **-s län**, undersökn. på gränserna der efter Märten Hansson och hans broder 142; dagsverken derifr. t. Elfsborgs slott ej tillräckliga f. behovet 217; ang. hopsamling af kullblåst ekvirke der 442; omnämndt 148.
- Elfsta** (Alffvestadt), by i Jättendals s:n, Helsingl., 56.
- Elfven** [= Göta elf] 133.
- Elgar** (elgdiur, elger), ang. jagt på dem 81, 94.
- Elin** i Horsbäck, hustru, 93.
- Elin**, Jöns Abjörnssons enka, 388.
- Elin Erikdotter** i Nora s:n, hustru, 136.
- Elin** (Äljin) [Svensdotter] till Graby, [Nils Slatte] hustru, förl.-br. f. henne 231; br. t. 251; skyddsbr. f. henne 251; d:o omnämndt *ib.*; omnämnd 281.
- Elres, Henning**, tysk köpsven, 347.
- Enare** (-rtt), by [n. m. s:n] i Finska lappmarken, 331, 332.
- Endestad** (Endaste[?]), se **Ensta**.
- Endestens** (Gudestens?) **qvarn** i Tjust, bortförl. 178.
- Enhörna** (-e) [Ytter- och Öfver-], [två] s:n i Selebo h:d, Södermanl., 143, 167, 198, 417.

- Enköping** (Enec-), svar t. borgarne der på deras klagomål 40; borgm. och råd der fängslat en person, anklagad att hafva låtit stadens privilegier förfaras 85, 87; borgare der omnämnd 86; penningar i stadskyrkan der bortskänkta 250; br. t. borgmäst. och råd der 306; omnämndt 42.
- Enspännare** (-spenningh) 383.
- Ensta** (Endestad, Endaste[?]), gdsnamn [i Upl. eller Södertörn?] 221, 292.
- Enånger**, sn i Helsingl., 351.
- Erengisle Nilsson** 345.
- Erfvala**, se **Ervalla**.
- Eriemark**, se **Ärjemark**.
- Erik** (-ck), utvald konung, hertig, »dux», 48, 140 noten, 250, 303, 347, 374, 380, 426; br. t. 309. (3 st.); br. fr. hm 90, 93 (2 st.), 138 (2 st.), 140 noten, 167 noten, 247, 282, 303, 307, 345, 378 (5 st.), 379 (2 st.), 380 (3 st.), 381, 382, 384, 418—420, 422, 425—427, 448, 450—465; br. t. hm omnämndt 222; två sedlar s. 209 angifvas höra till »hertig Eriks bref», utan att i den föreg. skrifvelsen något antyder, att den skulle vara fr. hm och ej fr. kon.; en hingst åt hm 450.
- Erik**, hr, kyrkoherde i Fresta, 90.
- Erik**, hr, i Irsta, afl., hans testamente 446.
- Erik**, hr, i Spånga, br. t. 417.
- Erik**, hr, skolmästare i Vesterås, br. t. 416.
- Erik** i Rekolasthby, bonde, 301.
- Erik** [Andersson], hr, kyrkoherde i Oviken, prost i Jämtland, ö. br. f. hm 88; br. t. 389.
- Erik Andersson**, [fogde öfver Vadstena klosterns landbor i Ög. och Tjust?] 144, 199.
- Erik Andersson** i Kölninge [?] 38.
- Erik Andersson** i Lunda 416.
- Erik** (-ck) van **Arboge** 38.
- Erik Dalkarl**, fogde öfver K. M:ts egna arfgods i Strängnäs stift, br. t. 35, 167, 195, 283, 380, 383.
- Erik Ersson** på Färingön 380.
- Erik Gustafsson** (Göstaf-), stämning på hm 89.
- Erik Hansson**, tillsyningsman öfver K. M:ts fiske vid Gefle, skattefrihet f. hm 74; sk. ersättas af någon annan 142; br. t. [dens.?] 97.
- Erik Hansson** i Visinge 168.
- Erik Henriksson**, fogde i Tierps h:d och öfver K. Maj:ts arfgods i Upsala stift, br. t. 34, 51, 85, 97, 170, 350, 394 noten; [dens.?] omnämnd 417.
- Erik Hindersson** (He-) 378.
- Erik Håkansson** (Hokens-) [Slang eller möjl. Ljuster], jämte andra tillförordn. höfvidsman på Stockholms slott, br. t. 48, 77, 92, 93, 96, 97, 115, 118, 137, 140 (2 st.), 142, 145, 186, 188, 199, 201 (2 st.), 202, 203 (2 st.), 206, 209, 221, 222, 228, 233, 241, 245, 249—252, 255, 270, 275, 279, 304, 306 (2 st.), 307, 308, 309 (2 st.), 421 (3 st.), 422, 423 (3 st.), 424, 425, 426 (2 st.); utv. kon. Eriks br. t. hm 453, 454, 457; sänd t. Stockholm 87; [dens.?] omnämnd 87, 291.
- Erik Jonsson** [i Smål.] 41.
- Erik Jonsson** [i Ångermanl.], br. t. 40.

- Erik Jönsson**, [f. d. fogden öfver en del prebender i Linköpings stift?] 144, 199.
- Erik Jönsson** [Rosenstråle], br. t. 138; [dens:s?] hustru 137.
- Erik Jönsson** [ovisst hvilken] 381.
- Erik Knutsson**, K. M:ts köpman i Norrköping, 244; br. t. 247.
- Erik Knutsson**, timmerman i Trosa, br. t. 136, 137.
- Erik Larsson**, fogde på Rankhyttan, fogdebr. f. hm 249; omnämnd *ib.*, 416.
- Erik (-ck) Larsson**, son t. hustru Brita, Lasse Anderssons i Nyköping, 195.
- Erik Larsson**, afl., hans enka, se **Brita**.
- Erik Laurentii**, hr, kyrkoherde i Akkas s:n, Finl., kollationsbr. f. hm 346.
- Erik** [Laurentii], hr, kyrkoherde i Möklinta, 40.
- Erik Mattsson** [i Upl.] 303.
- Erik Mattsson**, kon:s kamrerare, br. t. 78; omnämnd 146, 368.
- Erik Mikaelsson** (Mickel-), fogde på Bårs gd och i Kopparbergs, Vika, Torsångs och Svärdsjö s:nr, br. t. 130, 132, 141, 202, 245, 249, 282, 384, 447; omnämnd 416.
- Erik Månsson** (Mons-), häradshöfding i Norra Vedbo, fullmakt f. hm, dels på häradshöfdingebefattn., dels [f. dens.?] att hafva uppsigt öfver K. Maj:ts skyttar i Smål. 93; br. t. 136, 151, 164, 196, 378, 381, 427; omnämnd 201.
- Erik Nilsson** till Skyttetorp, stämning på hm 165.
- Erik Nilsson** i Sorby, ö. br. f. hm 202.
- Erik Nilsson** i Ström 59, 60; br. t. [dens.?] 347.
- Erik Olsson**, uppsyningsman öfver K. M:ts spanmålsförråd i Helsingfors, br. t. hm omnämndt 150; br. t. 169, 205, 227; omnämnd 417.
- Erik Olsson** i Hudiala 374.
- Erik Olsson** [Stålar] i Kijala 374.
- Erik (-ch) Olsson** [obest. hvilken] 34, 422.
- Erik Orgelekare** (-ere), br. t. 421.
- Erik Pedersson**, ihjälslagen, 50.
- Erik Pedersson** i Nickbo 93.
- Erik Persson** i Björka, dalkarl, 379; [dens?] 87.
- Erik Persson**, skytt i Nyslotts län, 204.
- Erik Persson** i Bälby 192.
- Erik Persson** i Smedby, länsman, ö. br. f. hm 345.
- Erik Petri**, hr, skolmästare i Vesterås, förl.-br. f. hm 36.
- Erik Påfvelsson** sk. blifva klockare i Lojo 241.
- Erik Rolfsson** (Rolloffs-, Rols-), fogde i Verml., sedan på Gripsholm, br. t. 12, 36, 43, 163, 165, 232, 345, 376, 383, 419, 427, (447, 448); qvittobr. f. hm 29, 84; förl.-br. f. hm 379; sk. öfvertaga Vermlandsberg fr. Jöns Olsson 36; omnämnd 142.
- Erik Skinnare** i Kålarfvet, skyddsbr. f. hm 42.
- Erik Skrifvare** vid Salberget, br. t. 91; omnämnd 116, 140, 245; [en annan?] 168.
- Erik Skräddare** (Schredde-), borgare i Vadstena, 346; qvittobr. f. hm 401.
- Erik Smältare** vid Salberget 62.
- Erik Sonesson** 275.
- Erik Svensson**, fogde i Östkinds, Lösings och Björkekinds h:d samt i Norrköpings stad, br. t. 114, 133, 136, 141, 166, 167, 195, 205, 388.

- Erik Svensson**, timmerman i Trosa, br. t. 136, 137.
Erland i Hofgården 163.
Erland Sanderssons rote [vid Sala grufva] 19.
Erlinghundra, h:d i Upl., 165.
Ernevi, by i Fundbo s:n, Rasbo h:d, Upl., 89.
Ernst, Anders, tysk köpsven, 347.
Ernst Joensson, br. t. 38.
Ermessan [18 Maj] 378.
Ervalla (Erffvala) i s:n af samma namn, Fellingsbro h:d, Vestmanl., fru Brita [Jönsdotter (Roos')] gd, 98.
Esbjörn (Esbijör) **Pedersson** (Perssån), fogde i Aska och Bobergs h:d, föreslagen t. fogde 14, 15; fogdebr. f. hm 89; br. t. 136, 244; omnämnd 90, 91, 348.
Esbjörn Påfvelsson, bonde, 282.
Eskil i Slafsta (Slavestad) 303.
Eskil Finne, timmerman i Trosa, br. t. 136, 137.
Eskil Mikaelsson (Michels-), timmerman i Trosa, br. t. 136, 137.
Eskil Nilsson 418.
Eskil Olsson i Uggelsta 96.
Eskil Persson 419.
Eskil (-ll) Petri, [f. d.] kyrkoprest [i Akkas, antagl. aff.], 349.
Eskilstorp (Eskels-) i Bredaryds s:n, Vestbo h:d, Smål., Måns Pedersson [Stjernas] gd, 460.
Eskilstuna (Eskels-, Eschils-), fogden der 113, 139; oxar t. kungsgdn der *ib.*; dat.-ort 98—99, 131—132; ifrågasatt laxfiske der 132.
Essunge (Esiunge), s:n i Barne [ej Kållands] h:d, Vg., 323.
Est (Ee-), **Erik**, 381.
Est (Ee-), **Peder**, antagen i kon:s tjenst 282.
Ethendall, se **Jättendal**.
Ether, Hans, dansk man, bosatt i Sunnerbo, 46.
Eura (Effra), s:n i Nedre Satakunda, 381.
Export, se **Utförsel**.
Eyler, Henning, 136.

F.

- Fagerhult**, s:n i Handbörds h:d, Smål., 475.
Falköping (Faleköpungh), ö. br. ang. skattskyldigheten der 101.
Falskmyntning af bonde [i Sunnerbo] 244, 277, 459; sakören f. 445.
Falun (?-en) 143.
Fatburen (fate-) på Kungsör 378; på Tavastehus slott 405, 406; [på Stockholms slott], inventarium der 423; jfr **Herrefatburen**; **-shustrun** på Gripsholm 162; på Väsby 427.
Fell, se **Fälle**.
Fellingsbro (Felens-), s:n och h:d i Vestmanl., 374.
Fenneslunda (-nislunde), s:n i Ås h:d, Vg., 193.
Ferdinand, romersk konung, kejsar Karl V:s broder och 1556 hans efterträdare, 171.

- Ferla**, se **Bengt Nilsson**.
- Fernebo**, se **Österfernebo**.
- Fetaliebåt** (-tt) [båt med last af matvaror] 248.
- Fetalier** (fettalie) 3; t. bergverket vid Hökhufvud 18; fr. Åbo till Viborg 218, 236; brist derpå vid Salberget 229; tillförsel dit deraf fr. Stockholm 230, 252.
- Ficke, Mennicke**, 131.
- Fictor**, se **Viktor Skrifvare**.
- Filip** (Ph-), hertig af Pommern, br. t. 321 och noten; omnämnd 356 noten.
- Filip** (Philippus), guldsmed i Stockholm, 17 ff.
- Filip** (Philpus) i Vik 242.
- Filip** (Phillpus) **Mårtensson**, gruffogde vid Gamla Silfberget, br. t. 49, 306.
- Filip** (Philippus) **Olsson** sk. hafva en häst i Tavastehus 167.
- Filip** (Philippus) **Persson** (Pars-) på Hässhyttan, bergsman, 33.
- Filthattar** 427.
- Finbo, Peder**, br. t. 240.
- Fincke, Gustaf** (Göstaff), fogde på Nyslott i Finl., br. t. 169, 197, 214, 299, 312, 435; qvarstadsbref m. anl. af hans tvist med Jöns Knutsson [Kurck] 191; d:o m. några bönder i Nyslotts län 205; ö. br. f. hm 308; omnämnd 307 (2 ggr).
- Fincke, Jöran**, lagman i Norrfinland, br. t. 374, 376, 383.
- Finland** (Find-), näfver derifr. t. Vesterås 91; ang. tyskarnes handel der 105 f.; arbetsfolk derifr. t. Sverige 150, 166, 229, 279; ärjemarkens uppodling der 267, 354; fogde öfver K. Mts egna landbor der 252; pass dit 342; ang. skyttarnes aflöning der 382; näbbskattesmörets utgörande der 383; kläde derifr. 421; hjälpskatt derifr. t. Viborgs befästande 436, (447); omnämndt 226, 227, 234, 253, 266, 297, 300, 302, 310, 340.
- Finne**, se **Eskil; Peder**.
- Finnenäs**, gdsnamn [i Gestrikl.?,] 141.
- Finnhyttan** (Fijnhytten), gd i Garpenbergs s:n, Dalarne, 33.
- Finsta**, gdsnamn [i Upl.?,] 85.
- Finvid** (-ed), hans hustru, se **Brita**.
- Finvid** (-ed) **Guldsmed** (Gulsm-), br. t. 420.
- Fisk** (matfisk) ingår i påbj. kostgård 2; till bergverken 53; i skatt fr. Ångermanl. och Medelpad 130; t. Stockholm 137, 447; utförsel deraf fr. Nyland 260; [t. Tynnelsö] 276; t. Upsala 307; se **Abborre; Lax; Mörtar; Nors; Sill; Skaffisk**.
- Fiske**, K. Mts, vid Gefle 74, 142; åtgärder f. dess upphjelpande i Ångermanl. och Medelpad 352; skatt deraf 129, 130, 257, 258; förbjudes vid Säfveholmen 148; i Vesterhafvet 157, 333; ang. dess vidmakthållande i Elfsborgs skärgård 199, 287; vid Lammesfors [i Finl.] 299, 307; -n under Ulfby gd 205.
- Fiskeby** [i V. Ryds s:n, Bro h:d, Upl.?,] Rasmus Bengtssons gd, 447, 449.
- Fiskeby** fiskeri [i Gestrikl.?,] 87.
- Fiskeri**, se **Fiskeby; Hjälmaren; Kavå**.
- Fiskevatten** (-träsk), tvist ang. 212, 213, 377.
- Fjällappar** (fieldlapper), skyddsbr. f. dem 331.
- Flateryd** (-therytt) [enl. jordeboken Flätteryd, n. m. Svaneholm], gd i Ås s:n, Vestbo h:d, Smål., 48, 126—128, 228, 268, 269, 313, 473; afvel der 314.

Fleen, se Flen.

Fleming, Erik, rr., afl., 337—339; hans enka, se **Hebbla** [Siggesdotter (Sparre)].

Fleming, Ivar, hr [† 1548], 376, 383.

Fleming (Flemmingh), Jakob, 448.

Fleming, Joachim, 303.

Fleming (Flemmingh), Lars (Larens), till Nynäs, jordbyte mellan K. M:t och hm 1—2; bytesbr. för hm och Joen Olsson 86 (jfr 1—2); br. t. 349, 417.

Fleming, Peder, 202.

Fleming, se **Birgitta** [Johansdotter].

Flen (-een), s:n i Villåttinge [ej Oppunda] h:d, Södermanl., 433.

Flensburg, köpman derifr., 454.

Flensburg (Flännsborgh), Korth van, tysk köpman, 336.

Fle., se äfven **Flä.**

Flinta och Flintesten, gd och ställe på Nyckelön i Rytterne s:n, Snefringe h:d, Vestmanl., 178 noten.

Flogel [ett slags siden] 119.

Fläsk (flesk) ingår i påbj. kostgård 2; t. Kalmar 9; ang. försäljning af 136; fr. Smål. t. Stockholm 276; jfr **Skafvelläsk**; **Ållonfläsk**.

Flätteryd, se **Flateryd**.

Flättna (Flethna) i Nikolai s:n, Jönåkers h:d, Södermanl., hustru Anna [Pedersdotter (Lakes)] gd, 189.

Foborg, Nils, stämning f. hm 340.

Foder, afsedt att erhållas gm kostgård 3; -nöt 113, 251; sk. tagas fr. bönderna t. kungsgårde i Ög. 202.

Fodring (for-, -gh, konungzfodringen) [skattetitel] 431; ang. lindring i dess utgörande 8, 51, 344; ang. lösen därför 9, 11, 53, 107; rör. dens. [i Dalsland] 199; på Öland 308; sk. utgöras m. oxar 202; ej endast m. penningar 307; utgöres i ved 439; jfr **Lagmansfodring**; **Fogdefodring**.

Fogdar (fogter, foug-), ensk. läntagares i Vg., sk. redovisa lagmansfodringen t. kon. 11; K. M:ts, ang. deras räkenskaper 14, 402, 422, 425; d:o, församl. vid markn. i Strängnäs, br. t. 87; d:o, som ej gjort räkenskap, br. t. 146; d:o, som hafva spanmål, br. t. 201; deras öfvergrepp vid värfning 151, 152; K. M:ts, i Södermanl., br. t. 219; uppsigt med dem i Smål. 259; alla i riket, br. t. 344, 398, 420; i Smål. ang. 474—477.

Fogdebref omnämndt 7; f. Severin Småsven 36; f. Palle Persson 39; f. Olof Andersson 87; f. Esbjörn Persson 89; f. Harald Lake 90; f. Lasse Ersson *ib.* och 171; f. Måns Birgersson 91; f. Hans Pedersson *ib.*; f. Jakob Busk 93; f. Jöran Olsson 96; f. Lambrecht Didriksson 160; f. Länge Bengt 199 (jfr 320); f. Hans Fordell 205; f. Mats von Kleven 205, 381; f. Lasse Larsson 242; f. Erik Larsson 249; f. Jöns Skrifvare 253; f. Sven Smälänning 279; f. Jöran Arvidsson *ib.*; f. Simon Andersson 342; f. Jogen Larsson *ib.*; f. Björn Persson *ib.*; f. Jöns Haraldsson *ib.*; f. Pålvel Svensson 343; f. Henrik Jönsson 382; f. Håkan Skräddare 418; f. Hans Helsing *ib.*; f. Kettil Nilsson 425.

Fogdefodringen i Vestbo och Sunnerbo 314; i Kronobergs län 445.

Fogdö (Foug-), s:n i Åkers h:d, Södermanl., spanmål t. kyrkan der 131.

Fogelbro (-glebroke), gd i Vermdö s:n och skplg, Upl., 196; vederlag f. mistade hemman der 252.

- Fogelö** (Fogleön), ö i skärgården utanför Trosa, n. m. hörande till Åda i Vagnhära s:n, Hölebo h:d, 161.
- Fogerhylte**, gdsnamn [i Smål.?] 117.
- Fogledede** [i Södermanl.], gdsnamn, 35.
- Folklandsting** (Folckelandz-), namn på plats i Närtuna s:n, Upl., 154.
- Folkärna** (Folckerne), s:n i Dalarne, 40, 103, 344.
- Follinger, Peder** [Nilsson], M., skolmästare i Linköping, ö. br. f. hm på tionde 25.
- Fordell** (För-, -deel), **Hans**, fogde i Ångermanl. och Medelpad samt häradshöfding i Österbotten, fullmakter f. hm 205; br. t. 239, 257, 269, 347, 382.
- Fordell** (-deell), **Knut**, i Pedersöre, skyddsbr. f. hans hustru 210.
- Fors** (Forssa), by i Torsåkers s:n, Gestrikl., 100, 345.
- Forsa** i Rappestads s:n, Valkebo h:d, Ög., Lars Tidemanssons [af Hjortösl.] gd, 308.
- Forsa**, s:n i Helsingl., presten der [hr Måns] 86.
- Forslor** (förzler), allmogens, 144.
- Foss l. Fosser, Hans**, 421, 422.
- Foss, Jon** (Jogen), 192, 341.
- Fotgängare** (Fothgongere), **Påfvel**, stadsfogde i Åbo, 392.
- Foug-**, jfr **Fog-**.
- Frans Andersson** sk. få lön för arbete vid Salberget 34.
- Frans** (-tz) **Eriksson** i Snutista 192.
- Frans Mönsterskrifvare** (Mynsterschriffvere) 161.
- Fransta** (-stada), gd i Husby s:n, Långhundra h:d, Upl., 89.
- Fredag** (-gh), **Hans**, 418.
- Fremmendeby**, se **Främby**.
- Fresta**, s:n i Vallentuna h:d, Upl., presten der [hr Erik] 90.
- Fris** (Frijss), **Sven**, till Söderby, ö. br. f. hm 83.
- Frustuna** (Frös-), gd och s:n i Daga h:d, Södermanl., 98, 272, 273.
- Fryksdal** (Frysdalerne), h:d i Verml., ang. röntan derifr. 44; ang. jagten der 81; återfallit t. kronan efter Botvid Larsson [Anckars] död 110.
- Frälsebref** f. **Knut Kappe** 297; utfärdadt af kon. Karl [VIII Knutsson], omnämndt 297.
- Frälsefrihet** f. jord 83, 84, 433.
- Frälselandbor**, ang. kongl. sakören af dem i Sunnerbo och Vestbo (47), 50.
- Frälset**, se **Adeln**.
- Främby** (Fremmendeby) i Falu landsförs., Dalarne, 129, 141.
- Fröstuna**, se **Frustuna**.
- Frösunda**, s:n i Seminghundra h:d, Upl., 154.
- Frösåker**, h:d i Upl., se **Börstil**.
- Fullmakt** (-tzbref, collation) f. **Erik Månsson** 93; f. **Sven Nilsson** 141; f. **Joachim Bulgrin** 142; f. **Sven Birgersson** att värfva i Finl. 166; f. fru **Kristina** [Gyllenstierna] att vederkännas arfgodsden efter fru **Sigrid** [Banér] 176; f. hr **Hans** på Raumo prestgäll 204; f. **Henrik Claesson** [Horn] 226; f. hr **Mårten Henrici** på Jäskis prestgäll 253; f. **Nils Birgersson** 316; f. **Långe Bengt** 320 (jfr 199); f. hr **Erik Laurentii** på Akkas s:n 346; f. hr **Mårten Johannis** på Grans pastorat 347; f. hr **Karl Henrici** på Tuna s:n *ib.*; f. hr **Anders Nicolai** på Litslena s:n 349; f. hr **Lars Gudmundsson** 374; f. hr **Per Larsson** 375; f. hr **Hans Antonii** på Kyrksläts pastorat

- 383; f. hr Gregers Mattei på Munsö d:o *ib.*; f. hr Måns Olai på Lits d:o 425; jfr Fogdebref; Häradshöfdingebref.
- Funck, Baltzar**, ang. borgen f. hm 38.
- Funcke, Jakob**, 16; pass f. hm 41; [dens.?] ihjälslagen 109.
- Fux, Jöran**, den följ:s broder, underfogde i Sevede och Aspelands h:d, 475.
- Fux, Peder**, fogde i Sevede och Aspelands h:d samt öfver kyrko- och prestlandbönder i Kind och Ydre, br. t. 164, 202; sk. ställas under uppsigt 208; omnämnd 474 f.
- Fuxerna**, s:n i Flundre h:d, Vg., 65.
- Fysaren**, se Tisaren.
- Fångar** (fonger), på Stockholms slott, böra väl förvaras 16; tagna af Nils Munck få ej afrättas innan deras sak understälts kon. 162.
- Fäktsvärd** (fectesverdh) 426.
- Fälle** (Fell), by i Säbrå s:n, Ångermanl., 40, 382.
- Färingön** [eller Svartsjölandet], ö i Mälaren, tionde derifr. bortförl., 36; omnämnd 380.
- Fördeel**, se Fordell.
- Föreståndare** (förmindere) f. hospitalet [i Stockholm] 18, 77, 78; f. Linköpings domkyrka [hr Peder Caroli] 24; f. hospitalet [i Vexjö] 66.
- Förläning**, hr Ture Trolles 9; begärd af Anders Persson 47; hustru Ingrid, i Stegeborgs län, återtages 91; begärd af Severin Småsven 110; afl. Botvid Larsson [Anckars] *ib.*; afl. Sven Karts *ib.*; samtl. adelns i Vesterås stift m. fl. orter 111 f., 139; återkallad fr. Björn Pedersson 135; Valentin [von Lüttichs] 137; Karl Kammarstens 144; Gustaf Olsson [Stenbocks], register derpå begärdt 148; Jöns Knutsson [Kurcks] 267; Karl Holgersson [Geras] 277; Lasse Pederssons 400; -ar, adelns, 456.
- Förläningsbref** f. Anders Nilsson på skattefrihet f. en gd 3, 4; f. Hans Våg-hals på besittningsrätten t. ett torn i Stockholm 4; f. Linköpings domkyrka på koppar 23; f. predikanterna i Linköping på tionde 25; f. Severin Jute på en tomt i Stockholm 34; f. Anders Olsson på tionde 35; f. hr Claes Petri på d:o *ib.*; f. Henrik Simonsson på d:o *ib.*; f. Måns Jönsson på d:o 36; f. hr Erik Petri på d:o *ib.*; f. hr Anders i Linde och hr Per i Noraskog på d:o *ib.*; f. Anders Målare på tomt i Nyköping 37; f. hustru Brita på tionde *ib.*; f. hr Joen i Nyköping på d:o *ib.*; f. hospitalet i Vesterås på d:o *ib.*; f. hr Per Johansson i Vesterås på d:o *ib.*; f. Måns Jönsson på d:o *ib.*; för Lasse Persson på Häradshammars s:n *ib.*; f. hustru Karin på Brusällers hemman 40; f. Olof Rull i Mälby och hans hustru på tre gårdar i Dalarne 57; f. Valentin von Lüttich på all kungl. ränta och rättighet af vissa prestlandbor i Botkyrka och Salems s:nr 70; f. Mats Stut på tomt i Vesterås 92; f. Severin Jute på Lundby i Solna s:n *ib.*; f. Nils Östgöte på tionde och en tomt i Vesterås *ib.*; f. hustru Anna på gdn Lund 94; f. hospitalet i Arboga på kyrkodelen i Köping, Arboga och Björskog 95; f. tullskrifvaren och brovaktarne i Stockholm på saköresmedel 126; f. Peder Olsson på del af tionden i Åby och Ryssby s:nr 141; f. hustru Brita på två bodar och en tomt i Nyköping 159; f. Mats Stut på spanmål fr. Torstuna prosteri 165; f. Axel Eriksson [Bjelke] på en qvarn 178; f. Jakob Jöransson på Solberga gd 193; f. hustru Karin, Botvid Larsson [Anckars] enka, på Bro konungsby 194; f. Henrik Larsson på en tomt i Åbo 196; f. Länge Jöns i Tynningsö på tre hemman i

Vermdö 196; f. Lars Olsson på jord i Kolstad 201; f. Erik Nilsson på Sorby 202; f. Kumo kyrka på tionde 204, 381; f. Claes Kristersson på två gdr i Haliko s:n 204; f. hustru Elin [Svensdotter] t. Graby på tionde 231; f. Henrik von Monster på en tomt i Åbo 242; f. Jöns Jute på d:o i Stockholm 243; f. Strängnäs domkyrka på tionde 265; f. Olof Jönsson på två gdr 267; f. Anders Korp på slottsskrifvareräntan vid Nyslott 248; f. hr Bertil på tionde vid Torpa 252; f. Olof Jönsson på några kronogårdar 267, 281; f. Anders Månsson på kyrkotomten i Arboga 276; f. Halvard Knutsson på Bexheda prestgd 312; f. Mats Jonsson på gdr i Essunga s:n 323; f. fru Hebbila [Siggesdotter (Sparre)] 338; f. Nils Eskilsson på tionde 343; f. Lasse Eriksson på Munkvraks gd 350; f. studenten Anders Svensson på tionde 369; f. Nils Tulesson på d:o 374; f. Måns Hök på d:o 375; f. Erik Rolfsson 379; f. Hans Haraldsson på tionde 380; f. sysslomannen i Åbo på d:o 381; f. Mikael Andersson på afkastningen af två gdr 403; f. Sven Pedersson Småsven på en gd i Kind 404; f. Henrik Bundtmakare på tionde 417; f. Hans Larsson på d:o 420; f. Olof Larsson på smörtaxan i Vörå s:n 424; f. Joen Karlsson på frälsfrihet f. två gdr 433.

Förläningsregister insändt fr. Nyköpings län 257; öfver Lasse Pederssons förl. infordras 400.

Förmyndare (-mindere), se **Föreståndare**.

Förrådare sk. straffas 243; -eri, vaksamhet mot 463.

Försvarelsbref, se **Skyddsbrief**.

G.

Gabriel Kristersson (Ch-) [Oxenstjerna], br. t. 112, 194, 246, 418.

Gagnef (-ff), s:n i Dalarne, 34.

Galanie, se **Galmeja**.

Galeja (-lleijde) t. Upsala 245; sk. byggas [i Stockholm] 250; d:o i Åbo *ib.*, 282; -or, K. M:ts, på Mälaren 162; t. spanmålsfrakt inomskärs fr. Stockholm t. Vestervik 234.

Galle, Peder, i Borgå, 275.

Galmeja (-mei, galanie) [zinkmalm], funnen vid Vestervik 377; sk. profvas 409.

Gammal, Hans, kämnär i Stockholm, 145.

Gardenär (-er), **Hans**, i Upsala, sk. plantera träd på Gripsholm 162; br. t. *ib.*; omnämnd 165.

Garn, s:n i Långhundra h:d i Upl., [n. m. sammansl. m. Össby], 154.

Garpatorp på Nyckelön i Rytterne s:n, Snefringe h:d, Vestmanl., 178 noten.

Garpenberg (-pebergitt), s:n och bergslag i Dalarne, spanmål t. bergsmännen der 32.

Gastenber (eller *Garst-*), **Hans**, omnämnes som död 200; br. t. 38; omnämnd 86; hans gårdsfogde 200; ang. hans efterlemnade gods *ib.*; hans tjenare [Larens Preglitz] 246; hans innestående sold *ib.*

Geffe (Geff-, Gäff-) 395; fisket derinvid 53, 74; några borgare der sk. komma t. kon. 167; br. t. borgm. och råd der 143; ut- och införsel der 169; byte m. borgarena der *ib.*

Gellerskulla, se **Gällerskulla**.

Gelninger [oförståndiga, »galningar»] 214.

- Gemak** (-mach) [på Stockholms slott] sk. iordningställas 250.
- Gengärd** (gingerd) 127; ang. lösen deraf 12; frihet fr. 204.
- Gera**, se **Karl Holgersson**.
- Gerd**, tysk köpsven, 105; [dens.?] 457.
- Gerd** (Gärdh, Gerdt) **Jönsson** (Jenssen) [Krabbe?], dansk adelsman, 48, 126, 268, 313, 476; hans hustru omnämnd 126; br. t. hm omnämndt *ib.*; svar fr. hm omnämndt 228; br. t. 127; br. fr. hm t. kon. 473.
- Germund** (-dh) **Svensson** [Somme], ståthållare på Kalmar slott, br. t. 6, 76, 87—89, 112, 117, 135, 138, 141, 192 (jfr 173), 207, 242, 259 (?) och noten, 276, 280, 303, 307, 336, 347 (2 st.), 381, 382, 418, 437, 450; br. t. hm omnämndt 29; omnämnd 29, 37, 66, 219, 279, 457, 475; sk. bekomma grytkoppar, en repslagare och ett furuskepp fr. Stockholm 203.
- Gesala** (-e), by i Romfartuna s:n, Norrbo h:d, Vestmanl., 4.
- Gestrikland** (Gestringe-) 39; fisket utmed kusten af 53; smältare derifr. t. Hökhufvud 168; ö. br. t. allmogen der 264; ny fogde der 279; fogden der, se **Olof Jonsson**.
- Getskinn** till sämskning 437.
- Gillberg**, h:d i Verml., 110; -s **prosteri** *ib.*
- Gillinge**, gd i Husby s:n, Oppunda h:d, Södermanl., och rättaredöme omfattande arf- och egna gods i Husby, Bettna, Råby och Stora Malms s:r, 242.
- Gimetorp** [nu Gimarp?], gdsnamn [i Smål.] 66; jfr **Gunnetorp**.
- Gingerd**, se **Gengärd**.
- Gipsås** [n. m. Djupsås] i Essunge s:n, Barne h:d, Vg., 323.
- Girntz**, **Ambrosius**, föreståndare för hospitalet i Viborg, 367.
- Gjord** i Presthyttan 85.
- Gjutarehyttan** (Giuthere hytten, Jutthere-), gd i [Stora] Skedevi s:n, Dalarne, 58.
- Glasmästare** (glassmestere) sk. sändas t. kon. 163, 170.
- Golfäng** (Golvenge), gd i Botkyrka s:n, Svartlösa h:d, Södermanl., 70.
- Gottröra** (Gottormel), s:n i Långhundra h:d, Upl., 374.
- Graby**, gd i Sunds s:n, Ydre h:d, Ög., 231, 251, 281.
- Gran** (Grän), s:n i Håbo h:d, Upl., 347.
- Grana** [= Granhammar i V. Ryds s:n, Bro h:d, Upl.?] 447.
- Grebby**, gdsnamn, 85.
- Grefby** (Gred-), by i Götlunda s:n, Vadsbo h:d, Vg., 137.
- Gregers**, hr, kyrkoprest i [Tavast-] Kyro, ö. br. f. hm 243.
- Gregers Andersson** i Helliesta 318, 447, 449.
- Gregers Clemetsson** 301.
- Gregers Mattei**, hr, kyrkoherde i Munsö, kollationsbr. f. hm 383.
- Gregers Nilsson**, länsman [i Kyro s:n], 382.
- Gregers Skinnare**, borgare i Stockholm, 120.
- Grengeshyttan**, se **Grängeshyttan**.
- Gresbo**, se **Gräfsboda**.
- Grilleby** [i Upl.] 161.
- Grip** [t. Vinäs], se **Birger Nilsson**; **Nils Bosson**.
- Grip** [äldre ätten], se **Bo Jonsson**.
- Gripen**, namn på ett fartyg, 234.
- Gripfot**, se **Torsten Salomonsson**.

- Griphufvud** (-zhuffvudt) [ätten Grips vapen] 397.
- Gripsholm** 36, 44; rum der, hvarest »Hans Mats jordebref» förvaras 134; ang. trädplantering der 162; fatburshustrun der *ib.*; glasmästare der 163; utspisningen der 232; underfogde der afsatt och tillsatt 417; br. t. fogden der [Erik Rolfsson] 447, 448; dat.-ort 99—106, 108 noten [?], 109—124, 126—130, 133—135, 138—151, 160—161, 180—183, 203, 260—273, 278—283, 455—456.
- Grufved**, ang. priset derpå 123.
- Gryt** (-the), s:n i Hammarkinds h:d, Ög., 364.
- Grytgjutare**, se **Bengt; Per.**
- Grytkoppar** (grytte kuper) t. Kalmar i utbyte mot gammal koppar 203.
- Grytnäs** (-tenes, -tenäss), s:n i Dalarne, 40, 103, 344.
- Grädö**, by i Hedemora s:n, Dalarne, 242.
- Gråmunkeholmen** i Stockholm, hospitalet sk. flyttas derifr. t. Danviken 77.
- Gräfsboda** (Gresbo) [nu Haneberg], gd i Näshulta s:n, Österrekarne h:d, Södermanl., 96.
- Gräfsnäs** i Erska s:n, Bjerke h:d, Vg., Sten Eriksson [Leijonhufvuds] gd, 272. Jfr **Loholm.**
- Grängshyttan** (Grenge-) [n. m. Grängshammar] i Stora Tuna s:n i Dalarne, 139, 344.
- Grän**, s:n, se **Gran.**
- Gränshandel** med Danmark och Norge 286.
- Grönnes**, kronogd [= Grännes i Tryserums s:n?] bortförl. 268, 281.
- Gudestens qvarn**, se **Endesten.**
- Gudmund**, hr, kyrkoherde i Linköping, 319.
- Gudmund Håkansson**, drabant, sk. komma under fänikan i Ög., 275.
- Gudmund Olsson Skrifvare**, knekthöfvidsman i Smål., br. t. 196, 200, 245, 259 noten,¹⁾ 438; br. fr. hm t. kon. 474; omnämnd 202, 319.
- Gudmundrå**, s:n i Ångermanl., presten der [hr Olof] 40.
- Guldsmed**, se **Filip; Finvid; Hans; Lars; Märten.**
- Guldsmeder** i Stockholm och deras arbeten f. kon:s räkn. 17 ff., 48; -ssvenner 17.
- Gullberg** (Gul-), h:d i Ög., allmogen der lemnat timmer 82; fogde der utnämnd 279.
- Gulle Olsson** i Öfversta 86.
- Gunnar Johansson** (Johannis) [Trolle], hr, kyrkoherde (predicant) i Linköping, förl.-br. f. hm på tionde 25; br. t. [dens.?] 136.
- Gunnar Månsson** (Mo-), pass f. hm 166.
- Gunnetorp** [= det s. 66 omnämnda Gimetorp och således felskrifning på ettdera stället?], gdsnamn [i Smål.?] 198.
- Gustaf I**, kon. af Sverige (Hans Nåd), fått »någon bräck i ögonen» 134, 421; alla kläder t. hans behof sk. vara krympta 421; ang. värden om hans barn 433 f.; br. t. hm fr. utv. kon. Erik 461.
- Gustaf** (Göstaff) Larsson, stämningsbr. på hm 38.
- Gustaf** (Gö-) [Nilsson (Stjernkors)] till Särkilaks, stämning på hm 382.

¹⁾ Af det ss. Bil. 3 s. 474 aftryckta brefvet synes med sannolikhet framgå, att kon:s br. s. 259 verkl. afgått till Gudmund Skrifvare.

- Gustaf** (Göstaff) **Olsson** [Stenbock] t. Torpa, rr., br. t. 11, 12, 36, 56, 86, 99, 102, 106, 135, 142, 144, 147, 168, 173 (jfr 192), 195, 199, 239, 248, 249, 253, 262, 274, 275, 282, 284, 286, 294, 307, 308, 380, 421, 428, 429, 442; br. fr. hm omnämndt 172; den som utgifvit sig för hans son sk. straffas 200; omnämnd 97, 133, 217, 266, 302, 412—415, 446, 459.
- Gyllen** (gylden) 237; inköp af 239; **rensk** (renss) [värd 3 å 4 mark] 446; ungerske [värda 5 å 7 mark] 108, 364, 371, 394, 395, 401, 405, 428, 435, 441.
- Gyllenhjersta**, se **Nils Svensson**.
- Gyllenhorn**, se **Joan Olsson**; **Jöns Olsson**.
- Gyllenstjerna**, se **Kristina** [Nilsdotter].
- Gyllina**, **Anders**, 344.
- Gylta**, **Bengt**, till Påtorp, br. t. 274; br. t. hm omnämndt 277; stämning på hm 340.
- Gårdstädslor** (-destedzle) i Ög. 394; **-stionde** 18.
- Gäddor** (ged-) sända t. Ög. och Vg. t. försäljn. 13; pris derpå 14; finska, ang. deras utförsel t. Tyskl. 179, 200; d:o t. Jönköping 288; t. Vadstena 303, 329.
- Gäffe**, se **Geffe**.
- Gällerskulla** (Ge-), by i Vestrum s:n, S. Tjusts h:d, Smål., 281.
- Gärd** (gerdh), utgjord fr. Verml. t. Abraham [Eriksson (Leijonhufvud)] och Svante [Sture] 110; af Jösse h:d till bergsbrukets behof vid Vermlandsberg *ib.*; får ej upptagas af bönderna kring Hjälmaren 244.
- Gärd** [personnamn], se **Gerd**.
- Gäse**, h:d i Vg., 59.
- Gästning** (knechtegestn-), frihet fr. 243; [tings- och slotts-] i Läckö län 419, 420.
- Göran**, se **Jöran**.
- Gördetorp**, gd i Skedevi s:n, Bråbo [nu Finspångaläns] h:d, Ög., 136.
- Görfelle**, se **Jerfälla**.
- Görvel** [Fadersdotter (Sparre)], det danska riksrådet Lage Brahes hustru, ang. hjälpskatt af hennes svenska gods 444.
- Göta elf**, se **Elfven**.
- Göte** (-ther) i Boland, kon:s landbo, 61.
- Götlunda**, s:n i Glanshammars h:d, Nerike, ö. br. f. presten der [hr Mats] 83.
- Götörp**, gdsnamn, 276.

II.

- Hacksta** (Hakesta) i Näs s:n, Åsunda h:d, Upl., **Joan Olsson** [Gyllenhorns] gd, 375.
- Hacksta** (Hakelstada, Hakestade), s:n i Trögds h:d, Upl., dat.-ort 225—228, 248—249, 291—293, 304.
- Hada berg** i Gestrikland 100; smältarne der få spanmål i betalning 132.
- Haffverkamb**, se **Haverkamb**.
- Haga**, gdsnamn, 144, 447.
- Hagastaby** l. **Hagstade by** [?] i Pöytis s:n, Finl., 416.
- Hagelsrum** (-zrom) i Mälilla s:n, Aspelands h:d, Smål., **Peder Fux** gd, 475.

- Hagunda**, h:d i Upl., br. t. kyrko- och prestlandbor der 43; br. t. länsmannen der 88; förhandl. m. adeln der 111.
- Hakesta** o. **Hakelstade**, se **Hacksta**.
- Haleby** (Hala-) [nu Halleby] i Skärkinds s:n och h:d, Ög., Jöns [Lillies?] gd., 80, 81, 139.
- Haliko**, s:n i S. Finl., 204.
- Halland**, prosten der 61; omnämndt 121, 182.
- Hallandsfar**, se **Lars Hollandsfarare**.
- Halle** (-la), stad i Tyskl., biskopen af, 468; domkapitlet (capitlet) der *ib*.
- Hallela**, två gdr i Sagu s:n i Finl., 208.
- Hallestada** [i Vagnhärads s:n, Hölebo h:d, Södermanl.?,] gdsnamn, 35.
- Hallne** (Halmade!), s:n i Vadsbo h:d, Vg., 137.
- Halsten Skrifvare**, vice lagman i Verml., br. t. 141.
- Halvard Knutsson**, fogde i Östra h:d i Smäl., br. t. 107, 254, 277 (Harald!), 375; förl.-br. f. hm 312; stämning på hm 446; omnämnd 194.
- Hamburg** (-borg), köpman der 174.
- Hammar** (-mer, -bra) i Torskinge s:n, Vestbo h:d, Smäl., [ingår i n. v. Liljenäs], hustru Birgitta [Pedersdotter (Hårds)] gd, 304, 344, 423.
- Hammarby**, gd [möjl. i Danmarks s:n, Vaksala h:d] 418.
- Hammarby** i Lundby s:n, Tuhundra h:d, Vestmanl., 2.
- Hammarby**, gdsnamn [i Rasbo s:n och h:d eller Bondkyrka s:n, Ulleråkers h:d?] 246.
- Hammarby**, gd i Sicklaö s:n, Svartlösa h:d, Södermanl., 140.
- Hammarby** (-merbo), s:n i Vallentuna h:d, Upl., 345.
- Hammarby** (Hamer-), s:n i Österrekarne h:d, Södermanl., tionde derifr. bortförl. 36.
- Hammare**, se **Spikhammare**.
- Hammarland**, s:n på Åland, 305.
- Hammarskog** (Hamersskog) 420.
- Hammarsmed**, se **Markus**.
- Hammersta** (-de), gdsnamn, 448.
- Hampa** (-e) sk. inköpas fr. Tyskland mot koppar 22, 23, 188; tillbytes mot skattejärn 169; ang. inköp af t. bergsbrukets behof 229; t. Väsby gd 252.
- Hamra** (-bra), se **Hammar**.
- Handbörd** (Ambyrd), h:d i Smäl., fogden der, se **Joen Smälänning**.
- Handeln** (köpzhandeln) [m. utlandet] 179, 188, 200, 231, 235; register derpå i Stockholm 207; jfr **Gränshandel**.
- Haneberg**, se **Gräfsboda**.
- Hanekind** (-kinne), h:d i Ög., allmogen der lemnat timmer 82; fogde der tillsatt 425.
- Hans**, hr, katolsk prest (på Tynnelsö) 161.
- Hans**, hr [finsk prest?] lidit orätt vid testamentes verkställighet 243; [dens?] 382.
- Hans**, Mr, afl., ang. verkställigheten af hans testamente 243; hans arvingar omnämnda *ib*.
- Hans**, Mr, se äfven **Hans Bårdskärare**.
- Hans** [eller Johannes Jakobsson Venne?, som dock enl. Leinberg, Åbo stifts herdaminne, skulle varit kyrkoherde i Raumo redan 1544 (men icke 1557, då han hade Eura pastorat)], hr, kollationsbr. f. hm på Raumo pastorat 204.

- Hans Antonii, hr, kyrkoherde i Kyrkslätt i Finl., kollationsbr. f. hm 383.
- Hans Bårdskärare (M. Hans) i Elfsborg, ö. br. f. hm 274; [dens.?] kallas t. kon. 421.
- Hans Bårdskärare i Gefle, qvittobr. f. hm 395.
- Hans Claesson, stämning på hm 90.
- Hans Claesson [Bjelkenstjerna] t. Edeby 67, 68, 89; br. t. 67.
- Hans Eriksson, lärt målarkonsten i Antwerpen, sk. hafva understöd 262.
- Hans Eriksson, en kon:s skytt, sk. bekomma borglägerspenningar 140.
- Hans Eriksson [borgare i Upsala?] 365.
- Hans Guldsmed, »den tyske», kon. missnöjd m. hm 17, 48, 54, 55.
- Hans Guldsmed, »den svenske», sk. öfvertaga den förres arbete f. kon:s räkn. 18.
- Hans Haraldsson, förl.-br. f. hm 380.
- Hans Helsing, fogde i Åkerbo och Gullbergs h:d, sedan i Sevede och Aspelands h:d samt öfver kyrko-, preste- och klosterlandbor i Ydre och Kinda h:d, br. t. 137, 138; fogdebr. f. hm 418; omnämnd 419.
- Hans [Ingemarsson], hr, kyrkoherde i Noraskog, afl., förl.-br. f. hans enka 94.
- Hans Ivarsson (Ifvars-), underfogde på Gripsholm, br. t. 417; [t. dens.?] 94.
- Hans Järnskrifvare (-scriffvere), ang. hans räkenskap 13; sk. komma t. kon. 16.
- Hans Jöransson, br. t. 447.
- Hans Larsson, kon:s sekreterare, underrättelser fr. hm i Danmark 127, 135; br. fr. hm omnämndt 172; sänd t. Stockholm 222; br. t. 378; förl.-br. f. [dens.?] 421; omnämnd 41; [dens.?] 307.
- Hans [Magnusson], hr, kyrkoherde i Häradschammar, br. t. 38, 345.
- Hans Myntmästare (-temestere), br. t. 139, 304.
- Hans Mårtensson (Mor-), hr Per Brahes fogde, br. t. 193.
- Hans Nilsson, dräpt 41.
- Hans Nilsson, antagen i K. M:ts tjänst 422.
- Hans Olsson, fogde i Säxmäki h:d och senare öfver K. M:ts egna landbor i Finl., br. t. 168, 214, 252, 278, 349, 417; omnämnd 373.
- Hans Olsson i Husby, ö. br. f. hm 204.
- Hans Pedersson (Person), fogde i Vesterdalarne och öfver K. M:ts knektar i hela Dalarne, br. t. 344; fogdebr. f. hm 91; [dens.?] omnämnd 195.
- Hans Pedersson på Aspeboda, jordbyte mellan hm och K. M:t 129.
- Hans Simonsson, uppsyningsman öfver smältarne vid Rotekarlshyttan under Salberget, 255.
- Hans Skrifvare på Danemora berg 205, 278.
- Hans Skrifvare, fogde i Lagunda h:d, br. t. 36.
- Hans Skrifvare [i Österbotten?] 92.
- Hans Tomasson (Tommesson), danskfödd man i kon:s tjänst, 120.
- Hans Tysk, Lage Brahes fogde, 443, 444.
- Hans Vågghals, brovaktare i Stockholm, ö. br. f. hm 4, 126.
- Hara, se Håra.
- Harald Knutsson, se Halvard.
- Harald Larsson 199; får ej fiska vid Säfveholmen 148; br. t. [dens.?] 94.
- Harald Olsson vill sälja en skeppsandel 223.
- Harald Skrifvare sk. komma t. kon. 140.
- Hargla, by i Pojo s:n, V. Nyland, 304.

- Harnesk** (-nisk), införda af Arnd v. Peyn 249, 250.
- Harskinn** 146.
- Harsta**, gd i Stigtomta s:n, Jönåkers h:d, Södermanl., och rättaredöme, omfattande arf- och egna gods i Stigtomta, Björkviks och Bettna s:nr, 242.
- Hartz, Jost van**, se **Härthe**.
- Hauestadt** (-at), **Berndt** (Bärnt), tysk köpsven, 347.
- Haverkamb** (Haffv-), **Hans**, 409.
- Hebbla** (Heble, Hebble) [Siggesdotter (Sparre)], fru, hr Erik Flemings enka, 168; qvittobr. f. henne 337; ö. br. rör. en del af hennes förlänningar 338, 339.
- Hedby** (Hedeby, Edha], gd i Kjula s:n, Österrekarne h:d, Södermanl., 134, 139.
- Hedemora** (Hene-), allmogen der får tillstånd bekomma spanmål f. penningar 35; dat.-ort 24—25; omnämndt 44, 50, 52.
- Hedesunda** (Hess-), s:n i Gestrikl., 142.
- Heinrich**, se **Henrik**.
- Helgakors'** prebende i Åbo och en gd der, som fordom tillhört densamma, 261.
- Helgarö** (-re) rättaredöme, omfattande arf- och egna gods inom Helgarö s:n, Åkers h:d, Södermanl., 242.
- Helgeryd** (-dh), se **Häljared**.
- Hellekis** (-kijs) i Medelplana s:n, Kinne h:d, Vg., Axel Posses gd, 429.
- Hellen, Jesper von**, tysk köpsven, 343.
- Hellestad** (-sta) berg och s:n i Ög., 75, 205.
- Helliesta**, namn på Gregers Anderssons gd, 447.
- Helsing**, se **Hans**; **Mickel**; **Måns**; **Nils**; **Per**.
- Helsinge** (-go), s:n i Östra Nyland, 436.
- Helsingfors** (-geforss, gåfors) 214, 260, 299, 371, 417; kon:s spanmålsförråd der 150; byggnadsplats der 150, 151; salt dit 189, 263, 267; ang. invånarnes i några andra städer flyttning dit 159, 226 f., 328; brist på byggnader der 223; spannen der mindre än annars i Finl. 227; vederlag f. mistad egendom der 241, 242; fogden der, se **Spåre, Erik**; **-län**, skyddsbr. f. menige man der 386, 418.
- Helsingland** (-gelandh) 86, 201, 370; arbetsfolk derifr. t. Upsala slottsbyggnad 30; ö. br. f. menige presterskapet der 41; kon. missnöjd med det der värfvade arbetsfolket 215.
- Helsingör** (-geöör, -goer) 413; svensk kunskapare der 173.
- Hemeleijn** (-ijne), **Laurens**, 344.
- Hemmansbruket** får ej eftersättas för bergsbruket 125.
- Henemora**, se **Hedemora**.
- Henrik** (Heinrich), hertig af Braunschweig, 466 f.
- Henrik**, hr, kyrkoprest i Lampis, 253.
- Henrik**, skrifvare hos Jochim Bulgrin, sk. komma t. Esbjörn Pedersson 90.
- Henrik**, Pelle Pederssons skrifvare, 374.
- Henrik** i Vojakala (Voikola), birkarl, br. t. 211; omnämnd 212.
- Henrik** vid grufvan [i Garpenberg], bergsman, 33.
- Henrik Andersson** i Toivileby 377.
- Henrik Bokbindare** sk. mot bergarlön få sina under Öland strandade varor åter 199.
- Henrik Bundtmakare** (-ntmackere), förl.-br. f. hm 417; omnämnd 424.

- Henrik Claesson** [Horn], br. t. 149, 158, 171, 197, 205, 208, 248, 275 (2 st.), 310, 341, 377 (2 st.), 382, 391, 392, 416, 418, 420; fullmakt f hm 226; omnämnd 260, 300, 391.
- Henrik Gotschalksson**, borgare i Norrköping, 388.
- Henrik Hansson** i Velvile by 376.
- Henrik Hindersson** (He-) i Vesterhaninge 379.
- Henrik Jakobsson**, skytt i Nyslotts län, 204.
- Henrik** [Johansson], biskop i Vesterås, br. t. 31, 308, 309; omnämnd 32.
- Henrik Jåpsson** 381.
- Henrik Jönsson**, fogde i Hattula h:d, br. t. 214, 417; stämning på [dens.?, 204; omnämnd 377; hans mäg omnämnd *ib.*
- Henrik Jönsson**, fogde på Örby gd, fogdebr. f. hm 382.
- Henrik Jönsson** på Årlax 377.
- Henrik Jönsson** [obest. hvilken] 418.
- Henrik Kammarsven** (Cammer-) 426.
- Henrik Larsson**, borgare i Åbo, ö. br. f. hm 196.
- Henrik** (-ck) Nilsson i Stockholm, hans hustru Margareta, 7.
- Henrik** (-ck) Olavi, hr, supplicerat om pastorat [i Finl.] 311.
- Henrik Olsson** 201.
- Henrik Pedersson**, fogde i Östkind, Lösings, Björkekind och Bråbo h:d, br. t. 95 (3 st.), 114, 141.
- Henrik Persson** 37, 377.
- Henrik Simonsson**, fogde på Svartsjö gd och i de socknar derunder ligga, förl.-br. f. hm 36; br. t. 192, 349, 380, (447, 448); skyddsbr. f. hm 202.
- Henrik Skräddare** (Schreddere), kon:s köpman i Stockholm, ang. hans räknenskap 13, 402; sk. komma t. kon. 16; sk. uppköpa koppar vid Distingsmarkn. 21, 23; penningar åt hm dertill 22; br. t. 22, 203, 235, 252, 281, 408, 421; omnämnd 156, 250, 252, 454, 455.
- Henrik Tysk**, borgare i Åbo, 165.
- Herede**, se Härad.
- Herlag** i Skenninge sk. antagas i kon:s tjänst 39.
- Herluf** (-leff) Jöransson 268.
- Herman**, [arklimästare?] 458.
- Hernösand** (Herne-) 365.
- Herredag** i Köpenhamn 268.
- Herrefatburen** (-fateburenn) [på Stockholms slott] 423.
- Herresäter**, se Häradssäter.
- Hersame**, se Häradshammar.
- Hesselby** (Hesle-), gd i Börje s:n, Ulleråkers h:d, Upl., 134.
- Hessle**, by i Munktorps s:n, Snefringe h:d, Vestmanl., 167.
- Hesslinge**, by i Lillkyrka s:n, Trögds h:d, Upl., 161.
- Hessunda**, se Hedesunda.
- Hetteskel** [?], Ortsnamn, 91.
- Hindertyg** [del af seldom] 119, 200.
- Hingstridare**, K. M:ts, ang. deras utspisning i Stockholm 209; d:o vid Grips-holm 232; se äfven **Per Andersson**.
- Hinse** (-tze) Jönsson 43.
- Hintze**, Peder, drabant, ihjälslagen 247.
- Hjelm**, Hans, br. t. 448.

- Hjelppeningar** (hielpo peninger) [hjelpskatt af adeln] 337, 444; **-skatt** fr. Finland t. Viborgs befästade 435, 436, 447.
- Hjertum**, s:n i Inlands Torpe h:d, Bohuslän, 65.
- Hjort**, se **Jöns Ingemarsson**.
- Hjortnäs** (Hiorttnäss), by i Leksands s:n i Dalarne, 379.
- Hjortösläkten** (eller Ulfsparre), se **Lars Tidemansson**.
- Hjälmaren** (Jelmeren, Jä-) frihet att meta der 96; ang. gärd af bönderna deromkr. 244.
- Hof** (-ff), gd och s:n i Gäsene h:d, Vg., 59, 60.
- Hoffmann, Hans**, 381.
- Hofgården** (Hoff-), by i Adelsö s:n, Färentuna h:d, Upl., 163.
- Hofva** (Hoff-), s:n i Vadsbo h:d, Vg., 41.
- Hogenskild**, se **Anna** [Clemensdotter].
- Holland**, export dit af skinnvaror 104; d:o af spetsstakar 140; d:o af spanmål 147, 148; underhandl. med köpmän der 174.
- Hollola** (Hällulo, -lela), s:n och h:d i Finl., 68, 69, 253; fogden der, se **Per Pedersson**.
- Holländare** (-lender), ang. handel m. dem 147, 148, 263, 371.
- Holm**, s:n i Lagunda h:d, Upl., 134.
- Holma** (Holm) i Lemnhults s:n, Östra h:d, Smål., Nils Persson [Silfversparres] gd, 41.
- Holmgården** vid Ulfsby i Finl. 341.
- Holmsten Eriksson** [Rosenstråle] 138.
- Holst, Jakob**, f. d. fogde i Åkers och Selebo h:d, n. m. fogde på [Kungs-] Norrby gd, 39; br. t. 141, 422; ang. hans bröllop 422; hans skrifvare omnämnd 423.
- Holst, Claes**, utsänd att uppsåra Märten Hansson, 193.
- Holst, Marqvad** (-kvat), fogde i Långhundra och Sjuhundra h:d, br. t. 97, 205, 374, 393.
- Holvegs** [?] **prosteri** [i Linköpings stift] 25.
- Hommens, Hans**, i Norrköping, hans hustru, 246.
- Honung** (hånig) t. mjödberedning 376.
- Hoosbech**, se **Horsbäck**.
- Hor** (hoor) 448.
- Horn**, gd i Högby s:n på Öland, 254.
- Horn, Jakob van**, 448.
- Horn, Joachim**, ö. br. f. hm 140.
- Horn**, se **Claes Kristersson**; **Henrik Claesson**.
- Horneby**, se **Hörnby**.
- Hornö** (Horn), gd i Vallby s:n, Trögds h:d, Upl., 226.
- Horsbäck** (Hoosbech, Hornbech), by i Vesterlöfsta s:n, Torstuna h:d, Upl., 93.
- Hosor** (-er) [byxor]? 245. (= *Strumpen*)
- Hospitalet** (spettalen) [i Stockholm], ang. dess nybyggnad vid Tegelviken och vederlag f. mistade landboräntor 18; tomt i Stockholm, tillhörig dets. 34; sk. flyttas t. Danviken 77, 78; sk. hafva ersättning f. mistade gods 140; i Vesterås, ö. br. f. 37; i Vexiö, tionde till 66; i Arboga, ö. br. f. 95; i Viborg 367; i Jönköping 460.
- Hudar** 424; ryska, inköpta, 194; jfr **Skinnvaror**.
- Hudik** (-ck) [by i Tuna s:n i Helsingl.?] 193.

- Hudjala** (-diala), by i Tennilä [n. m. Koskis] s:n i Östra Tavastland, 374.
- Hulared**, se **Stora Hulared**.
- Hult**, gd [i N. Vi? eller V. Ryds s:n?] i Ydre h:d, Ög., 348.
- Hult, Bern**, se **Björn** i **Hult**.
- Humalainen, Henrik**, i Åbo, ö. br. f. hm 281.
- Humble, Anders**, sänd t. Ög. och Vg. med gäddor t. försäljn. 13, 14.
- Humle** (humble) ingår i påbj. kostgård 2; t. [Tynnelso] 276.
- Humpe** (-ppe), **Jakob**, br. t. 88.
- Hunsgren** (Hunds-), gd i Gryts s:n, Villåttinge h:d, Södermanl., och rättare-döme, omfattande arf- och egna gods i Gryts och Björnlunda s:nr 242.
- Huntorp** (Hune-), by i Essunga s:n, Barne h:d, Vg., 323.
- Hus** f. spanmål och salt, se **Magasin**.
- Husare**, se **Huseryd**.
- Husby**, by i Lena s:n, Norunda h:d, Upl., 204.
- Husby** (Huse-), by i Vallby s:n, Trögds h:d, Upl., se under **Husby-Gissmar**.
- Husby** (Huse-), gdsnamn [i Upl.] 51, 375; d:o [i Upl.?] 221; **qvarn** [i Upl.] 85.
- Husby** (Huse-), s:n i Dalarne, på gränsen af [ej i] Gestrikl., 58, 264.
- Husby**, s:n i Långhundra h:d, Upl., 89, 375.
- Husby Gissmar** (Huse-) [äldre namn på Husby-Sjutolft], s:n i Trögds h:d, Upl., 225, 226 [der dock näppeligen ofvanstående s:n kan afses, men väl snarare byn Husby i Vallby s:n, äfven i Trögd, hvars belägenhet bättre svarar mot det anförda brefvets innehåll].
- Huseryd** (Husare), by i Kimstads s:n, Memmings h:d, Ög., 308.
- Hvidfeld** (-tfeltt), **Kristoffer** (Cr-), dansk lensmand, befallningsman på Vardöhus, br. t. 340, 346.
- Hvit**, se **Claes**, Mr.
- Hvittene** [i Lena s:n, Kullings h:d, Vg.?] 165.
- Hyttebyggare** t. Hökhufvudsberg 447.
- Hytteskrifvare**, se **Jakob**.
- Håbo**, h:d i Upl., 347.
- Håkan**, hr, kyrkoherde i Ljunga, afl., 46.
- Håkan** (-en) i Norrbro 302.
- Håkan** (-kenn) **Andersson**, fogde i Skärkinds och Memmings h:d, br. t. 169, 205, 308.
- Håkan Karlsson** (Carels-) 425; pass f. hm *ib*.
- Håkan Larsson**, fogde på Norrby gd och i Bobergs h:d, klagomål öfver hm 14.
- Håkan** (-on) **Månsson** 67.
- Håkan Pedersson** i Norrköping 168.
- Håkan Skräddare** (Skred-) och hans hustru 306; [dens?] fogde på Hökhufvudsberg 418.
- Hällulo**, se **Hollola**.
- Hänig**, se **Honung**.
- Håra** (Ha-), by i Villberga s:n, Trögds h:d, Upl., 161.
- Hård af Segerstad**, se **Birgitta** [Pedersdotter].
- Häffverlemike**, gdsnamn [i Lappvesi s:n i Finl.?] 362.
- Häljared** (Helgerydh), by i Toarps s:n, Ås h:d, Vg., 241.
- Hänö**, ö i skärgården vid Trosa, hörande t. Trosa landsförs. i Hölebo h:d, Södermanl., 163.

- Härad** (Herede), ortnamn, 90.
Häradshammar (Härsame, Her-), s:n i Östkinds h:d, Ög., bortförl. 38; kyrkoherden der *ib.*
Häradshöfdingebref på Norra Vedbo h:d 93; på Jönåkers h:d 137; på Österbotten 205; på Oppunda h:d 316; på Selebo h:d 379; på Börstils [*sic*] h:d 417.
Häradssäter [n. m. Herresäter] i Värna s:n, Bankekinds h:d, Ög., Axel Eriksson [Bjelkes] gd 178, 319.
Härkenen (Härck-), Lasse, 197.
Härstorp, gd i Tunabergs s:n, Jönåkers h:d, Södermanl., och rättaredöme, omfattande arf- och egna gods i samma s:n, 242.
Härthe (Hartz), Jost van, 339.
Häsista [?], gdsnamn [i Södermanl.], 164.
Häss, Mats, dräpt 450.
Hässhyttan (-en), gd i Garpenbergs s:n, Dalarne, 33.
Hö (höö), åtgärder f. anskaffande deraf åt borglägershästarna på ryska gränsen 237.
Högby, gd i Jerfälla s:n, Sollentuna h:d, Upl., 163.
Hök (Höock), Måns, 53; förl.-br. f. hm 375.
Hökhufvud (Höckhuffvedt), s:n i Frösåkers h:d, Upl., 282; grufva der 18; bälgar m. m. t. bergverket der 92; smältare dit fr. Gestrikl. 168; -s berg 447; fogde der, se **Håkan Skräddare**.
Hölebo (Hölbo), h:d i Södermanl., 163.
Hörnby (? Horne-), by i Kolbäcks s:n, Snefringe h:d, Vestmanl., 167, 198.
Hörtingerum, gd [i Gladhammars s:n, S. Tjusts h:d, Smål.] 195.
Hööss (Hös), Peder, fogde på Linköpings gd och i Hanekinds h:d, br. t. 80, 82, 193, 248, 449.

I.

- Idö**, gd i Jäders s:n, Östra Rekarne h:d, Södermanl., och rättaredöme, omfattande arf- och egna gods i Jäders och Barfva s:n, 242.
Ihovo [?], ortsnamn [i Finl.] 417.
Ilista, se Yllestad.
Inderöxsla ö [?] 380.
Införsel t. Gefle 169; gm Stockholms borgare 188; fr. Norge 241.
Ingelstad, gdsnamn, 38.
Ingemar, hr, i Åker (Södermanl.), br. t. 131.
Ingemar i Vik 89, 90.
Ingemar Larsson [dens. som föreg.?] rekommendation f. hm 92.
Ingemar Nilsson i Mjölsta 374.
Ingemund i Nysätra 418.
Ingemund Olsson befrias fr. böter 95.
Ingemund Påfvelsson utsatt för ocker 203.
Ingerd Mjölkeja [vid Gripsholm?] 419.
Ingerdals rättaredöme [i Södermanl.] 242.
Ingeris (Ingred), gd i Haliko s:n i Finl., 204.
Inglinger [ynglingar] 214.

- Ingrid** (-ed), Karl Kammarstens hustru, hennes förläning i Stegeborgs län återtages 91.
- Ingrid**, hustru, till Vånga, Torsten Pederssons enka, br. t. 59.
- Ingrid**, hustru, br. t. 423.
- Ingrid**, se äfven **Ingerd**.
- Inqvartering** af knektarne i Finl. 158, 159.
- Innsbruck** (-spruck), stad i Tyrolen, dat.-ort f. ett omnämndt br. fr. kejsar Karl V, 361 noten.
- Interim** [beslut i fråga om reformationen] återopadt 467.
- Inttula** [Juttula?] gdsnamn [i Finl.] 383.
- Inventarier** på Stockholms slott 402; af fatburen dersammast. 423; på Riseberga kloster 442, 443.
- Irsta** (-rista), s:n i Siende h:d, Vestmanl., 446.
- Isak Nilsson** [Banér], fogde på Tavastehus slott och öfver dess län, br. t. 137, 167, 169, 197, 278, 341, 354, 372, 418, 447.
- Isinge**, se **Ysinge**.
- Island** (Ijs-) 172.

J.

- Jagt**, oloffig, i Vesterdalarne af vermlänningar 25, 26; i Vermland 81; [i Upl.] 94; [i Södertörn] förbj. f. knapar 448; f. Hans Kyle 449; efter rådjur 475.
- Jakob** (Jac-), hr, kyrkoprest i Borgå, afl., hans testamente omnämndt 266.
- Jakob Eskilsson** 418.
- Jakob Hansson**, timmerman i Trosa, br. t. 136, 137.
- Jakob Henriksson** sk. i Stockholm hafva sin utspisning tills. m. hingstridarne 209; br. t. 250; omnämnd 249.
- Jakob** (Jac-) **Hytteskrifvare** [vid Gamla Silfberget], br. t. 88, 140; sk. af lemna hytterregistren t. Kristiern Persson 167.
- Jakob Jöransson**, fogde öfver alla prest- och kyrkolandbor i Elfsborgs län; [samme man eller en annan?] sedermera fogde i Närke och Lyngby län; br. t. 97, 347, 376; ö. br. f. hm 193.
- Jakob Mattsson Kusseberasth** 301.
- Jakob Murmästare** (-remestere) 251.
- Jakob Månsson**, fogde på Hammars gd, 423.
- Jakob Olsson**, borgare i Vadstena, qvittobr. f. hm 401.
- Jakob Persson**, skytt och ridfogde i Nyslotts län, 204, 313.
- Jakob Skeppsbyggare** (Skipz-) 250, 426.
- Jakob Timmerman** (Timb-) 346.
- Jakob Turesson** [Rosengren], br. t. 139, 141, 204; omnämnd 194, 196, 201, 202, 476.
- Jasmundt, Heinrich von**, pommersk undersäte, förut i kon. Gustaf Is tjenst, 321, 322, 356 noten.
- Je-**, jfr **Jä-**.
- Jekerost**, gdsnamn [i Lappvesi s:n i Finl.?] 362.
- Jelmeren**, se **Hjälmaren**.
- Jeneköpfung**, se **Jönköping**.
- Jenekulla**, ortnamn, 381.

- Jens**, se **Jöns**.
- Jerfälla** (Görfelle), s:n i Sollentuna h:d, Upl., 163.
- Jesper Sigfridsson** (Siff-), skytt i Nyslotts län, 204.
- Joachim** (Joch-), br. t. 144.
- Joachim** [II Hektor], markgrefve af Brandenburg, 469.
- Joen**, hr, i Nyköping, ö. br. f. hm 37.
- Joen** i Pedersboda, bergsman, 32.
- Joen Eriksson** 402.
- Joen Karlsson** (Karson), fogde i Vartofta h:d och på Orreholms gd, br. t. 135, 141, 251; ö. br. f. hm 433.
- Joen** (Jon) **Karlsson** (Karson) [dens. som föreg.?,] br. t. 302; omnämnd *ib.*
- Joen** (Jogen) **Klädskrifvare** (Cle-), br. t. 40, 245, 251, 421, 425; br. t. hm omnämndt 223; omnämnd 378, 453.
- Joen** (-nn, Jögen) **Larsson**, fogde i Medelpad, fogdebr. f. hm 342; omnämnd 389.
- Joen** (-gen) **Nilsson** 380.
- Joen** (Jon) **Olsson** [dens. som följ.?] 89; br. t. 380.
- Joen Olsson** [Gyllenhorn] t. Hacksta, jordbyte mellan K. M:t och hm 1—2; bytesbr. f. hm och Lasse Fleming 86 (jfr 1—2); br. t. 85, 87, 111, 143, 181, 346, 375; omnämnd 249.
- Joen Olsson**, »Lille» (Lisle), på Kastelgård, bergsman, 33.
- Joen Olsson** i Långbro, länsman, 143.
- Joen Pedersson**, bonde [i Kungsörstrakten?], 140.
- Joen Pedersson**, borgare i Elfsborg, skyddsbr. f. hm 58; omnämnd 60.
- Joen** (-nn) **Skrifvare** (Schriffvere) på Barkestorp, sk. blifva fogde i Möre 7; fogdebr. f. hm omnämndt *ib.*; br. t. 279; omnämnd 474, 475.
- Joen Smälänning** (-lenninge), fogde i Handbörd och Stranda h:d, 474.
- Joen Svensson** 198.
- Johan**, prins, kon:s andre son, 48.
- Johan Gregersson** i Hesselby 134.
- Johan Pedersson** (Persson) 17; br. t. 112 noten, 193, 202, 248, 380.
- Johan Turesson** [Tre rosor], rr., 62, 414, 415; br. t. 65, 111, 131 (2 st.), 145, 257, 450 (2 st.); hans hustru, se **Kristina** [Nilsdotter (Gyllenstjerna)].
- Jordbyte** (jordeskifte, -skifte) mellan K. M:t å ena, **Joen Olsson** [Gyllenhorn] och **Lars Fleming** å andra sidan 1; mellan K. M:t och **Lasse Bröms** 11; ifrågasatt mellan K. M:t och hr **Anders** [Petri] i Brunsflo 55, 56; d:o mellan K. M:t och **Gerd Jönsson** 126—128, 268, 313; mellan K. M:t och **Hans Pedersson** på Aspeboda samt **Jöns Persson** på Risholen 129; mellan K. M:t och fru **Kristina** [Gyllenstjerna] 161, 176, 201, 306; mellan K. M:t och **Bengt Åkesson** 177; mellan K. M:t och **Sten Eriksson** [Leijenhufvud] 271 f.; mellan hustru **Brita** [Pedersdotter (Hård)] och **Jöns Jönsson** 344; mellan d:o och K. M:t 423; se äfven **Bytesbref**.
- Jordebok** åberopad 208.
- Jordebref** (bref och bevis) på Kölsta i Skillinge s:n 34; på Näs kloster gods 91; på godsén hörande t. en prebenda i Upsala domkyrka 216.
- Jost**, guldsmed i Stockholm, 48, 49.
- Julita** (-leta), s:n i Oppunda h:d, Södermanl., 198.
- Jus patronatus** t. en cantoria i Linköping 397.
- Jusse**, se **Jösse**.

- Jutar** (juther), se **Danskar**.
- Jute**, se **Jöns**; **Nils**; **Påfel**; **Severin**.
- Jutland** (Juet-), fartyg fr. Sverige strand. der 413.
- Juttherehytten**, se **Gjutarehyttan**.
- Juttula**, se **Inttula**.
- Jäder** (Je-), s:n i Österrekarne h:d, Södermanl., tionde derifr. bortförl. 36.
- Jägare**, se **Sven**.
- Jägmästare** (Jagemester), se **Vitus**.
- Jälmeren**, se **Hjälmeren**.
- Jämtar** (-mptter) på besök vid Distings marknad 21 ff.
- Jämtland** (Jemptelandh) 55, 56, 425; ö. br. t. allmogen der ang. presternas rätt att ihågkommas i testamenten 63; ang. laxfisket der 88, 389; br. t. prosten der [hr Erik i Oviken] 389.
- Järkla**, gd i Siklaö s:n, Svartlösa h:d, Södermanl., 140.
- Järn** fr. Verml. t. Elfsborg 110; byteshandel m. 235, 263; fr. Norge beslagtaget 241; [t. Tynnelsö] 276.
- Järnbergs bruket** mindre lönande 407, 411.
- Järnmalm** önskas köpa af bönderna i tre socknar i Dalarna 103.
- Järnskrifvare**, se **Hans**.
- Jäskis**, gd, s:n och h:d i Finl., 171, 376; kollationsbr. f. prest der 253; testamentsmedel efter prest der 430.
- Jät** (Jätth), s:n i Kinnevalds h:d, Smål., tionde derifr. t. hospitalet i Vexjö 65, 66.
- Jättendal** (Ethendall), s:n i Helsingland, 56.
- Jönköping** (Jeneköpfung, Jenne-, Jöneco-), br. t. borgmäst. och råd der 6, 288, 303; do fr. utv. kon. Erik 460; spanmål dit 47, 185, 203; jord derinvid ingår i byte 98; ållonfläsk derifr. t. Askersund 169; hospitalet och skolan der 460; -s län, missnöje bl. allmogen der 151.
- Jönninge** (Jöni-), by i Stafby s:n, Olands h:d, Upl., 376.
- Jöns**, hr, i Söderköping, afl., hans enka 416.
- Jöns** i Huseryd (Husare) 308.
- Jöns** i Nautila 378.
- Jöns** i Rickeby, länsman, 375.
- Jöns** i Östervik 54.
- Jöns Abjörnsson**, afl., 388.
- Jöns Andersson**, borgare i Åbo, 204.
- Jöns Arvidsson**, pass f. hm 168.
- Jöns Eriksson** [Rosenstråle] 138.
- Jöns Ersson** i Pätthinalvo [?] by 383.
- Jöns Haraldsson**, fogde i Sollentuna, Vallentuna och Seminghundra h:d, Upl., fogdebr. f. hm 342; br. t. 449.
- Jöns Hindersson** (He-) i Kallialby 376.
- Jöns Håkansson**, fogde i Vesterbotten, br. t. 157; qvitto f. hm 340; omnämnd 315.
- Jöns Ingemarsson** [Hjort] till Ornäs, stämning på hm 447, 449.
- Jöns Juthe**, ö. br. f. hm 243.
- Jöns Juthe**, Olof Skogårds fogde, [dens. som föreg.], 379 noten.
- Jöns Jönsson** 344.
- Jöns Jönsson**, hans enka, 85.

- Jöns Knutsson [jfr Reg. t. XXI: s. 427] 184.
 Jöns Knutsson [Kurck] till Lauko 191; br. t. 198, 267.
 Jöns Kristiernsson (Chr-) 159.
 Jöns Larsson på Färingön 380.
 Jöns Larsson [vid Gripsholm?] 419.
 Jöns Larsson i Hargla by 304.
 Jöns Larsson i Stråtjärn, ö. br. f. hm 42.
 Jöns [Lillie?] i Haleby 80, 81, 139; br. t. 139.
 Jöns, »Långe» (Lo-), i Tynningsö, ö. br. f. hm 196; omnämnd 252.
 Jöns Mikaelsson (Mickels-), borgare i Norrköping, 388, 389.
 Jöns Månsson, skrifvare i kammaren, br. t. 13, 42, 78, 401, 422, 423 (2 st.), 425 (2 st.); utv. kon. Eriks br. t. [dens?] 427; »relator» af de ärenden, som beröras i resp. bref 1, 2, 33, 87, 88, 140 noten, 343, 417; dens. [eller följ.] omnämnd 252.
 Jöns Månsson, äfven kallad **Jöns Skrifvare**, befallningsman på Upsala gd, [väl ej dens. som föreg.], fogdebr. f. hm 253; br. t. 279, 303, 365, 378 (2 st.), 419, 425, 443, 449 (2 st.); br. t. hm omnämndt 425; omnämnd 282, 379.
 Jöns Olsson [Gyllenhorn] till Sjösa 257.
 Jöns Olsson sk. lemna fr. sig Vermlandsberg t. Erik Rolfsson 36.
 Jöns Olsson, borgare i Stockholm, 93.
 Jöns Olsson i Husby 51.
 Jöns Olsson i Nyhyttan i Torsåkers s:n 345.
 Jöns Olsson, murmästare, 86.
 Jöns Pedersson 440.
 Jöns Pedersson i Hedemora 50.
 Jöns Pedersson från Kyro s:n 382.
 Jöns Pedersson i Leksands-Noret 42 noten.
 Jöns Pedersson på Risholm, häradshöfding i Dalarne, jordbyte mellan hm och K. M:t 129; br. t. 91.
 Jöns Persson, br. t. 282.
 Jöns Persson i Männepå 374.
 Jöns Skrifvare (Scriffvere) sk. efterträda Jöran Skrifvare i befattningen m. kon:s varor på Elfsborg, 107, 144, 284, 348; br. t. 349, 381, 403.
 Jöns Skrifvare [obestämdt hvilken], stämning för hans räkn. 253; bör öfvervakas att han ej rymmer 275; se äfven **Jöns Månsson**.
 Jöns Smed 345; skyddsbr. f. hm 380.
 Jöns Stensson i Hänö 163; [dens.?] 170.
 Jöns (Jens) Vestgöte (Vesg-, -götthe) till Vexö, stämning på hm 160; br. t. 205.
 Jönshyttan (Jönsse hytte, Jense-) i Vestmanl., dat.-ort 21—23, 26—27, 40, 42; omnämnd 344.
 Jönåker, h:d i Södermanl., här.-höfd. der utnämnd 137.
 Jöran, hertig Albrekts af Mecklenburg son, (463), 467 f.
 Jöran Arklimästare (Archelimester), ang. hans sold 458.
 Jöran (-en) Arvidsson (-vedhson), fogde i Åkerbo, Gullbergs och Memmings h:d, fogdebr. f. hm 279; br. t. 419, 446.
 Jöran Hansson, fogde i Trögds och Åsunda h:d samt i Enköpings stad, br. t. 38, 85, 375.

- Jöran Jönsson, fogde i åtsk. socknar i Dalarne, br. t. 242, 283, 305, 344, 379, 419, 447; hans [?] tjenare omnämnd 250.
- Jöran Jönsson [Svan], hans enka [Birgitta (Pedersdotter Hård)] 38.
- Jöran Larsson får blifva under fänikan i Stockholm 275.
- Jöran Larsson [vid Gamla Silfberget] 167.
- Jöran Långben (-geben) 303.
- Jöran Matsson i Saveko by 377.
- Jöran Månsson till Náchio 160.
- Jöran (-enn) Nilsson, ridfogde i Savolaks 312, 313.
- Jöran Olsson, br. t. 189 f.
- Jöran Olsson, fogde öfver Vadstena klostres landbor i Ög. och Smäl., fogdebr. f. hm 96; omnämnd 96, 97.
- Jöran Pedersson, ang. arf efter hans hustru 448.
- Jöran Sigfridsson (Siff-), skytt i Nyslotts län, 204.
- Jöran Skrifvare (Schriffvere), befallningsman öfver K. M:ts varor på Elfsborg, 107, 263, 284; kon. missnöjd m. hm 144; sk. t. v. kvarstå vid sin befattning 196.
- Jöran Svensson i Tibble 135.
- Jöran Trulsson, kon:s småsven, utsänd att gripa Märten Hansson, ö. br. f. hm 121; utv. kon. Eriks br. t. 427; omnämnd 144, 180, 270.
- Jöran Tuvesson 347.
- Jöran Åkesson [Tott t. Tidö], (jämte andra tillförordnad höfvidsman på Stockholms slott), br. t. 15, 38, 50, 54, 87, 93, 195, 202; utv. kon. Eriks br. t. hm 453; förordnad att t. v. »hafva tillsyn» på Stockholms slott 33; omnämnd 167, 247.
- Jösse (Jus-), h:d i Verml., 110.

K.

- Kabelgarn (kabel-) t. skeppsbyggeriet i Kalmar 7; sk. införas t. bergverken och K. M:ts skepps behof 188; brist derpå vid Salberget 229.
- Kalfsvik (Kalssvijek), s:n i Kinnevalds h:d, Smäl., tionde derifr. t. hospitalet i Vexjö 65, 66.
- Kalksten t. befästningsbygget i Viborg 436.
- Kalliala (Callila) [nu Tyrvis] s:n i öfre Satakunda 343.
- Kallialby [Kallola?] i Nykyrka s:n i Egentl. Finl. 376.
- Kalmar (Calmarne), stad och slott, 9, 87, 138, 189, 270, 276, 279, 325, 336, 378, 450, 459, 475; fisk t. Kronobergs slott sk. förskaffas och saltas der 29; ang. dagsverken dit 76; ridfogdarnes lön utbetalas der i penningar och kläde 108; slottsskrifvare der [Peder Olsson] 141; borgare der omnämnd 242, 405; varuskrifvaren der 254; dagsverken dit fr. Östra och Uppvidinge h:d 293, 294; spannmål dit 445; -län, förhandl. m. adeln der 112; oxar derifr. utförda t. Blekinge 117; -slott, ang. räkenk. derifr. 425.
- Kalmar, s:n i Håbo h:d, 378.
- Kalssvijek, se Kalfsvik.
- Kammarsven, se Henrik; Karl.

- Kappe, Knut**, borgare i Åbo, frälsebr. f. hm 297; ö. br. f. hm 330; hans försäkran (forpligtelse breff) omnämndt 298; hans hustru, se **Margareta Nilsdotter**.
- Kappela sari** 362.
- Karffvatasku, Erik**, hans gd i Åbo 368.
- Karin**, Nils Birgerssons [på Gripsholm?] hustru, 346, 376.
- Karin**, Olof Kristerssons hustru, 419.
- Karin**, hustru, Peder Anderssons enka, 85.
- Karin**, hustru, Peder Jönssons enka, ö. br. f. henne 41.
- Karin**, Sigfrids i Söderköping hustru, rekommendation f. henne t. borgmäst. och råd i Jönköping 6.
- Karin** i Mörby, enka, 163.
- Karin** till Vias, hustru, afl., ang. arvet efter henne 275.
- Karin** [Jöransdotter (Stjernsköld)], Björn Claesson [Lejons] enka, till Lepas, skyddsbr. f. henne 247; br. t. 315.
- Karin** (Kaderin) **Olofsdotter**, Knut Fordells hustru, skyddsbr. f. henne 210.
- Karin** [Svensdotter (Kart)], hustru, Botvid Larsson [Anckars] enka, förl.-br. f. henne 194.
- Karin**, jfr **Katarina**.
- Karis** (Cariss), s:n i Vestra Nyland, 384.
- Karl V**, kejsare af Tyskl., 467 f.; underrättelser fr. K. Mits sändebud t. hm 171 f.; br. t. 358; br. t. hm omnämndt 270; br. fr. hm omnämndt 358, 361 noten; br. fr. hm t. Lybeck *ib.*; kon. besvärat sig hos hm öfver Heinrich v. Jasmundt 322.
- Karl** [VIII Knutsson], konung af Sverige, afl., 297.
- Karl**, hr, kyrkoprest i Gryt, afl., hans testamente 364.
- Karl** (-ll) Andersson 16, 17, 201; hans löftesmän *ib.*, 164; sk. få segla t. Norrbotten 201; hans stenhus i Stockholm *ib.*
- Karl Bengtsson** [Månesköld] till Seglinge 318; stämning på hm 447, 449.
- Karl Henrici**, hr, kyrkoherde i Tuna, kollationsbr. f. hm 347.
- Karl** (-ll) **Holgersson** (Hål-) [Gera till Björkvik], br. t. 139, 194, 202, 245, 277, 280; br. t. hm omnämndt 277; en hans fogde i Uppvidinge h:d [Lasse Joensson] omnämnd 259, 475; omnämnd 277, 280, 375, 376.
- Karl Ingesson**, fogde öfver alla kyrkolandbor m. fl. i Vesterås stift, afl., 91.
- Karl Kammarsven**, hans hustru 91; ang. de bönder han haft i förläning 144.
- Karl Nilsson** i Götorp, ö. br. f. hm 276.
- Karl Pedersson** befrias fr. böter 95.
- Karl Skrifvare** [jfr Reg. t. XXI: s. 429] 184.
- Karl Smälänning** (-leninge), pass f. hm 96.
- Karl Torsson** [Store] till Torestorp, stämmingsbr. f. hm 39.
- Karläng**, by i Attmars s:n i Medelpad, 269.
- Kart**, se **Karin** [Svensdotter].
- Kart** (-t), **Peder**, fogde i Vadsbo h:d samt öfver kyrko- och prestlandbor i Käkinds h:d, br. t. 41, 141.
- Kart** (-t), **Sven**, afl., hans förläning 110.
- Karten** [?] 168.
- Karvo**, Lasse, klockare i Kalliala [Tyrviss] s:n i Öfre Satakunda, ö. br. f. hm 343.
- Kasjaka** (-e) [vid öfvertröja] 245.
- Kasper** (Caspar) **Bössgjutare** (Byssegjutere) 426.

- Kastelgård** (-dh) i Dalarne 33.
Kasten (Ca-) **Pärlstickare** (-lestickere) 206.
Katarina [af Sachsen-Lauenburg], drottning, kon. Gustafs första gemål, 309.
Katarina, fröken, kon:s dotter, 450 noten.
Katarina, hertiginna af Sachsen-Lauenburg, kon. Gustaf I:s svärmoder gm hans första gifte, hennes sändebud t. Sverige 36, 234, 463.
Katarina, jfr **Karin**.
Katila (-tela), by i »Sastemeki» s:n, 377.
Kattnäs, gd och s:n i Daga h:d, Södermanl., gd der frånbytt K. M:t 98, 272, 273.
Kauckinen, **Henrik**, 197.
Kauhola, **Henrik**, skytt i Nyslotts län, 204.
Kauko [enl. Lagus, Finska adelns gods och ätter, s. 340: **Kaukoi**], **Lars**, 198.
Kaukola, se **Kuckula**.
Kautokeino (? Knothakijla), s:n och h:d i Norska Finnmarken, 331, 332.
Kavani, **Erik**, stämning på hm 378.
Kavelapäre [?], ortnamn [i Finl.], 418.
Kavå fiskeri [i Gestrikl.?] 87.
Ke-, jfr **Kä-**.
Kejsaren (Keijserlige Ma:tt), se **Karl V**.
Kelarff, se **Kälarfvet**.
Kemi (Kijm), s:n i Österbotten, sockenborna der anført klagomål mot birkarlarne i Torneå s:n 211.
Kerkola, se **Reckolasthby**.
Kerstin (Ki-, Chi-), se **Kristina**.
Kettil (Käll) **Nilsson**, fogde på Linköpings gd och i Hanekinds h:d, 425.
Kettil (Kedell, Keell) **Nilsson**, fogde i Ångermanl. och Medelpad, br. t. 40, 129; qvittobr. f. hm 128.
Kettil (Keell) **Nilsson** [dens. som någon af de föreg.?] 143, 429, 430.
Kielling, se **Källängen**.
Kijala i Borgå s:n i Nyland, **Erik Olsson** [Stålarms] gd, 374.
Kijm, se **Kemi**.
Kille, **Erik**, 420.
Kind, h:d i Vg., 142, 148, 286; spanmålsbrist der 147.
Kinda, h:d i Ög., 418.
Kirjala (Kyriola), by i Pargas s:n, Egentl. Finl., 339.
Kirstula, by i Vänä s:n i Finl., 198.
Kiru, se **Kyro**.
Kirvesniemi (Kijrffvesnemi) [äfvn Yxnäs och n. m. Yksinäis], i Taipalsaari s:n i S. Savolaks, **Bertil Jönssons** gd, 362.
Kista, se **Skåp**.
Kivista, gdsnamn [i vestra Upl.?], 246.
Kiör, se **Kor**.
Kjula (Kiule) rättaredöme, omfattande arf- och egna gods inom Kjula s:n i Södermanl., 242.
Kjula, s:n i Österrekarne h:d, Södermanl., 134.
Klas, se **Claes**.
Klasbo (Clasboda), gd [i Simtuna s:n och h:d eller möjl. i Kumla s:n, Öfverturbo h:d], såg bygd der 90; -qvarn 344.
Kleffen (Cleffven), **Mats van**, se **Kleven**, **M. v.**

- Klemet**, se **Clemens**.
- Klensmed** t. Salberget 86.
- Klenodier** (cl-), se **Smycken**.
- Klerkeriet** (clerckerij), se **Presterskapet**.
- Kleven** (Cl-), **Matts van**, fogde på Ulfsby gd och öfver derunder hörande fisken, senare äfven öfver Ulfsby och Nerpes s:nr, fogdebr. t. hm 205, 381; br. t. 307, 341; br. t. hm omnämndt 299; omnämnd 341.
- Klingesmed**, se **Markus**.
- Klocka** (cl-) [kyrk-] fr. Smål. t. Stockholm 247; -or sk. nedgutas t. skytt 199.
- Klockare** i Stockholm afsatt och tillsatt 137; i Lojo 241; i Pargas 376; i Karis 384; -döme 343.
- Kloster** (clöster), se **Alvastra**; **Nådendal**; **Risberga**; -egor i Örebro, fogde öfver 171.
- Klosterlandbor** (clöster-) 47, 401.
- Kläde** (cl-) [beredt och oberedt, engelskt, fransyskt, vestfaliskt och af olika färger] t. drabanternas behof 38, 40; åt knektarne på Kronoberg 65 f.; d:o i Ög. 196; d:o i Smål. 314, 378; d:o i Vg. 348, 349; f. ridfogdarne och deras karlar i Kalmar län 108; inköpt i Kalmar 207, 280; pris derpå *ib.*, 263, 457, 458; fr. Lybeck 235; sk. skickas t. kon. 245, 281; inventarium derpå i Norrköping och på Stegeborg 247; t. Viborg 282; fr. Finl. t. Ventholmen 421; utbjudet af en köpman fr. Flensburg 454.
- Kläder** (cl-) t. kon:s eget behof sk. vara krympta 421.
- Klädskrifvare** (klädeskriffvere) 66; se äfven **Joen**.
- Klölfsta** (Klölfvestada), by i Kattnäs s:n, Daga h:d, Södermanl., 272, 273.
- Knapar** (-er) [frälsejordsegare utan fullt erkändt adelskap], förbud f. dem att jaga 448.
- Knektar** (krijgzfolck, knec-, knech-) mycket afgångne gm döden i Smål. 9; dock ej i Kronobergs län 29; ang. deras undervisning i »krigssaker» *ib.*; höfvidsman öfver dem i Dalarne [Hans Pedersson] 91; ang. deras in-
 kvartering i Finl. 158; ang. det »knark» varit dem emellan [i Smål.] 194; ang. deras aflöning 196, 200, 279, 280, 348, 349, 376; beställnings-
 (-fogde-)br. f. en höfvidsman öfver dem i Vesterås och Strängnäs stift 199, 320; höfvidsmän öfver dem i Upl. 241; arbeta vid Upsala 279; ang. dem i Åbo 325—327, 463—465. Jfr **Mönstring**; **Värfning**.
- Knektgästning**, se **Gästning**; -penningar (knicthepenningar) aftrugade prester i Finl. 253.
- Knifvegård** [i den del af Hosjö kapell i Dalarne som kallas Knifva bergslag?] 147.
- Knothakijla**, se **Kautokeino**.
- Knut Bengtsson**, fogde i Lagunda och Hagunda h:d, br. t. 42, 97, 134, 383, 416, 449, 450; omnämnd 234.
- Knut Botvidsson** (Bottvedz-), pass f. hm 94.
- Knut Eskilsson** 243.
- Knut Halvardsson** 89.
- Knut Haraldsson**, br. t. 86.
- Knut Ingesson**, fogde öfver Alvastra och Skenninge klosters landbor samt på Visingsö, br. t. 194; omnämnd 401.
- Knut Knutsson**, br. t. 34.
- Knut Larsson**, ö. br. f. hm 170.

- Knut Pedersson**, utsänd att i Danmark eftersöka Märten Hansson, 144.
- Knutby** (Knut-), s:n i Närke h:d, Upl., 37.
- Kobergh** (Coburg, borgh), **Påfvel van**, 165, 175, 304.
- Kock** (Co-), **Anders**, i Pajulax, bytesbr. f. hm 261; omnämnd 278.
- Kock** (Co-), **Anders**, förrädare, sk. straffas [i Närke] 243.
- Kock, Hans**, borgare i Lybeck, quitto f. hm 339.
- Kock, Nils**, hans hustru 283.
- Kodbolsta** (-de), gdsnamn [på Åland?], 132.
- Kol** (koll), olika slag vid Gamla Silfberget 49; **-skrifvaren** (-schrifveren) vid d:o *ib.*
- Kolbäck** (-beck), s:n i Snefringe h:d, Vestmanl., 167, 198, 273; tionde der bortförl. 92; jordransakning der 144, 145.
- Kollation** (col-), se **Fullmakt**.
- Kollen**, se **Kålland**.
- Kollensholme**, se **Kålsholmen**.
- Kolletorp** (Co-), se **Kålltorp**.
- Kolstad** (Kostadha), by i Norrala s:n, Helsingl., 201.
- Kolström** (-um), gdsnamn, 38.
- Kompon** [eg. följeslagare, kamrat, »kompanjon»; här i dålig mening: stallbroder, skäl] 276.
- Konrad** (Conradt) får ej hafva förbindelse m. knektarne på Vesterås slott 166.
- Konrad**, se **Raseborg**, **Konrad van**.
- Konungsfodringen** (kongz-), se **Fodringen**.
- Konungs-**, jfr **Kungs-**.
- Koppar** (kuper, kopper, tackopper, kätzle kapper, clockekopper, råå kopper, grytte kuper), ang. inköp af 15, 21, 87; får ej säljas t. jämtar 21; sk. bytas mot hampa fr. Tyskland 22, 23, 188; t. Linköpings domkyrkas tak-täckning 23; ang. export deraf t. Norge 43; smides till takbeklädnad (taackopper) [i Eskilstuna] 134; ang. smide deraf 147, 281; t. Bengt Grytgjutare 201; grytkoppar t. Kalmar och gammal koppar t. Stockholm 203; takkoppar t. Upsala 222, 282; fr. Norge beslagtagna 241; t. Vadstena 285; byte deraf m. Linköpings domkapitel 449.
- Kopparberg** (kupperbergh), nyupptäckta 295; begynt bearbetas vid Lindesberg 406, 409; **-s bergslag**, ö. br. t. menige man der 295; **-sbruket** i riket 407—411.
- Kopparberg** (Koper-), s:n i Dalarne, gd fränsald dess kyrka 129; dat.-ort 41—42; **-et** (-itt) 123, 130, 282, 384, 447; skrifvare dit 416; **-slagen** 42, 91.
- Kopparbergsgrufvan** (-perbergzgruffven) [antagl. = Nya Kopparberg i Vestmanl.] 293.
- Kopparmalm** sk. proberas vid Lindesberg 254.
- Kopparslagare** (Kuper-, -smed), se **Alexander**; **Måns**; **Sigvard Nilsson**.
- Kor** (kiör, köör) ansk. f. kons räkn. 110; sålda, sk. återköpas 143; t. K. M:ts går i Ög. och Smål. 254; inköp af 306.
- Korfveörsby** [?], ortnamn [i Finl.], 417.
- Kornelius** (Cor-), guldsmed i Stockholm, 48, 49.
- Kornskrifvaren** [på Stockholms slott] 426; sk. skickas t. kon. 16; ang. hans inventarium 402; oenighet mellan hm och lagerskrifvaren 421; se äfven **Sven**.
- Korp**, **Anders**, häradshöfding i Nyslotts län, ö. br. f. hm 248.

- Korp, Jöns**, fogde i Aska h:d, klagomål öfver hm 14.
Korsholms län i Finl. 299.
Kort (Cortt), guldsmed i Stockholm, 48, 49.
Kort, Valentin, pass f. hm 36.
Kortille [?], gdsnamn, 44.
Kostadha, se **Kolstad**.
Koster, Gerd, tysk köpsven, 343.
Kostgård (-gerdh) pålagd allmogen i vissa trakter 2, 3; befrielse derifr. i Våla h:d 33.
Kouri, Eskil, 198.
Krabbe, Jöns, timmerman i Trosa, br. t. 136, 137.
Krabbe [?], se **Gerd Jönsson**.
Krafft, Hans, borgare i Lybeck, pass f. hm 36; kost f. hm *ib.*
Kramsill, Krampesill, se **Sill**.
Krasta, gdsnamn [i Södermanl.], 273.
Krenglenn [Kringlan?], skogstrakt i närheten af Arboga, 175.
Krig, fruktan f. planer derpå 187.
Krigsberg, se **Ryssberg**.
Krigsfolk (krijgxfolk), se **Knektar**.
Krilainen (-lane), se **Mats Hindersson**.
Kristiern III, kon. af Danmark, 121, 180—183; br. t. 71, 412; låter värfva i Tyskl. 172; rekommendation fr. hm f. en dansk borgare omnämnd 237 f.; br. fr. hm ang. Claus Bille omnämndt 274, 275; ifrågasatt svar på en rek.-skrifvelse fr. hm f. Landskrona borgare 284, 285.
Kristiern (Chr-) Ivarsson (Iffvarson), dansk man, f. d. fogde i Handbörds och Stranda h:d, 475.
Kristiern (Christier) Larsson [Sjöblad], afl., hans enka 189 f., 302.
Kristiern (Cr-) Persson [dens. som följ.], br. t. 96, 167, 449.
Kristiern (Chr-) Skrifvare [vid Gamla Silfberget], äfven kallad **Sölfköpare** och **Sölfskrifvare**, br. t. 85, 130, 162, 305, 341; omnämnd 344.
Kristina (Chirstin), M. Mickels enka, 37.
Kristina (Kirstin), Nils Kocks hustru, 283.
Kristina (Chirstin), Nils Pederssons enka, 274.
Kristina (Kirstin, Cirstine, Chir-) [Nilsdotter (Gyllenstjerna)], fru, Johan Turesson [Tre rosors] hustru, kon. Gustaf I:s moders halfsyster, br. t. 161, 305; ö. br. f. henne 176; ytterligare ang. jordbytet m. henne 201, 306; hennes landbönder vid Svinggarn 203; omnämnd 434.
Kristoffer (Chr-), hr, kyrkoprest i Löt, afl., 169.
Kristoffer (Chr-) Beridare, ö. br. f. hm 243; jfr **Kristoffer Stallmästare**.
Kristoffer (Cr-) Larsson, fått lejd f. delaktighet i dråp 304.
Kristoffer (Cr-) Mikaelsson (Mickels-), br. t. 43.
Kristoffer (Chr-) Nilsson 233.
Kristoffer (Chr-) Persson i Hedemora, br. t. 44.
Kristoffer (Chr-) Stallmästare 232; br. t. 417; jfr **Kristoffer Beridare**.
Kristoffer, [dansk] befallningsman på Vardöhus, se **Hvidfeld, Kristoffer**.
Krona [utländskt guldmynt t. värde af 4 å 5 mark] 430.
Kronoberg (Crone-), slott i Smål., 9, 65, 135, 142, 177; »smidian» [fängelset] der omnämnd 277.

- Kronohemman** (cronenes hemman) [förmodl. = hemman i allm. m. undantag af frälsets], förbud att klyfva sådana 205.
- Krumme** (Chr-), **Nils**, [t. Örböholm], rr., br. t. 170, 246; omnämnd 257.
- Krut** (-tt), förrådet deraf i Stockholm 115; gammalt sådant t. Upsala 223; -makaren 224.
- Kryddgård** sk. anläggas vid Gripsholm 162; -ar, K. M:ts, 165.
- Kråkelunda** [*sic*] [s:n?] i Rönö h:d, Södermanl., kollationsbr. f. prest på (!) 375.
- Kråksmåla** (Krågzmåle), s:n i Handbörds h:d, Smål., 475.
- Kråssner** vin [jfr Förssell, Sv. inre hist., D. 2 (1875): s. 18: Krössenär] 459.
- Kuckula** [Kaukola?] i Nykyrka [Vemo?] s:n i Egentliga Finl., tvist om jord der 376.
- Kuddby**, s:n i Björkekinds h:d, Ög., 38, 375.
- Kulla**, gd i Uppvidinge h:d, Smål., [ovisst hvilken] 476.
- Kumla** (-mble), [s:n i Öfvertjurbo h:d, Vestmanl.?, länsmanen der 89.
- Kumo** (Cume, Ch-), s:n och kungsgård i Finl., ö. br. f. kyrkan der på biskopsdelen af tionden till dess byggnad 204, 381; krigsfolk derifr. t. ryska gränsen 218, 236, 248; fogden der, se **Nils Ingesson**.
- Kumogårds** (Cu-) län, ö. br. dit 205; omnämndt 333, 343.
- Kungsgård** sk. anläggas vid Raumo stad 326; jfr **Afvelsgård**.
- Kungslena** (Konungz-), s:n i Vartofta h:d, Vg., 251.
- Kungsnorrby**, se **Norrby**.
- Kungsjör** (Konungzöör), fatburen der 378; dat.-ort 83, 94—95, 177 noten, 232—238, 252, 255—256, 274—277.
- Kurek**, se **Jöns Knutsson**.
- Kurkalain** [?] 242.
- Kusseberasth**, se **Jakob Mattsson**.
- Kyle**, Hans, br. t. 165, 449.
- Kyndelsmessa** (Kynder-) [2 Febr.] 347.
- Kyriola**, se **Kirjala**.
- Kyrkodelen**, se **Tionden**.
- Kyrkolandbor** i Läckö län 11, 12; i Hagunda h:d, br. t. 43.
- Kyrkslätt** (Kyrkeslet), s:n i Vestra Nyland, 383.
- Kyrkås** (Kyrekeååss), gd i likanämnda s:n [som äfven kallas Sandbäcks s:n] af Barne h:d, Vg., 323 [der gdn dock räknas till grannsocknen Essunga].
- Kyro** (-u, Kiru), s:n i Finl. [obestämdt hvilken] 382; jfr **Storkyro**, **Tavastkyro**.
- Källand** (Kollen), h:d i Vg., 98, 323.
- Källtorp** (Kolle-, Colle-), gd i Gerums s:n, Skånings h:d, Vg., 423.
- Kålsholmen** (Kollensholme), by i Essunga s:n, Barne h:d, Vg., 323.
- Kårsta**, s:n i Långhundra h:d, Upl., 154.
- Käffverstade**, gdsnamn [i Gestrikl.?, 141.
- Käggholm** (Kegel-), gd i Ödeby s:n, Glanshammars h:d, Närike, dat.-ort 239—241, 253—255; oxar och kor dit fr. Verml. 280; timmer och sten dit 422; fogden der 431. Jfr **Tuna**.
- Kägglan** (Kägglenn), skogstrakt i norra Närike, 175.
- Kälarfvet** (Kelarff), by i Stora Tuna s:n, Dalarne, 42.
- Käll Nilsson**, se **Kettil**.
- Källarsvennerna** (kellersvänerne) på Stockholms slott 426.
- Källängen** (Kielling), by i Essunga s:n, Barne h:d, Vg., 323.

- Kärr**, gd i Hulareds s:n, Kinds h:d, Vg., 404.
Kärrby (Kerre-), by i Boglösa s:n, Trögds h:d, Upl., 161.
Kärsämäki (Kersemeke, -ssmeke), gd i Vårfrukyrka [S:t Mariæ] s:n i Norr-
 finlands lagsaga, 390 f.
Kätslekoppar (ketzlekopper), se **Koppar**.
Ködista, se **Kölsta**.
Kölen, **Henrik von**, 165.
Kölninge, gdsnamn i Byrcke (!) s:n, 38.
Kölsta (Ködista!), by i Skyllinge s:n, Oppunda h:d, Södermanl., 34.
Köpebref på Tuna gd omnämndt 138.
Köpenhamn (-haffn, Copenhagen), herredag der vid Magdalene tid [22 juli]
 268; dat.-ort f. ett omnämndt br. t. kon. Gustaf 412.
Köping (-ung), kyrkodelen der bortförl. 95; marknad der 279.
Köpsvenner, tyska, i Stockholm, borde komma ur landet 16; d:o i Åbo, ang.
 deras handel 105; ang. handeln m. dem i Stockholm 235.
Körning, **Mats**, br. t. 419.
Kött ingår i påbjuden kostgård 2.
Köör, se **Kor**.

L.

- Lache**, se **Lake**.
Lage Truedsson (Trus-) [Ulfstand], en hans tjänare anländ t. Stockholm 39.
Lagerskrifvaren [på Stockholms slott], oenighet mellan hm och kornskrif-
 varen 421.
Lagman i Verml., Halsten Skrifvare förordnas i hans ställe 141; -sdömet i
 Verml., ang. afkastningen deraf 44, 141.
Lagmansered (Lamandzrydh), s:n i Bjerke h:d, Vg., 98.
Lagmansfodringen sk. redovisas t. kon. äfven af ensk. länstogares fogdar i
 Vg. 11.
Lagunda, h:d i Upl., förhandl. med adeln der 111.
Laitisten, **Simon**, länsman någonstädes i Finl., 197.
Lake (Lache), **Harald**, fogde i Östra Vermland, fogdebr. f. hm 90; br. t. 81,
 93, 104, 122 noten, 254, 274; omnämnd 110, 280.
Lake, se **Anna** [Pedersdotter].
Lamandzrydh, se **Lagmansered**.
Lambor, se **Landbönder**.
Lambrecht (-icht) **Didriksson** (Djricks-, Direks-), fogde i Svartlösa och Sot-
 holms h:d m. m., Södermanl., fogdebr. f. hm 160; br. t. 242, 252, 448.
Lammasfors i Ulfby s:n, Finl., ang. fisket der 299, 300, 307, 308.
Lampis, s:n i Östra Tavastl., 253.
Landbönder (-boor, lam-), vederlag f. mistade sådana 36, 37, 78; K. M:ts på
 Tidön 86; Vadstena klosters 96; skattebönder få ej uppbära afrad af
 sådana 181; fru Kristina [Gyllenstjernas] 203; adelns i Finland böra fort-
 farande gifva näbbskattesmör t. kronan 385; ang. deras skattläggning på
 Öland 427; sk. utgöra hjälpskatt lika med skattebönder 436, 447; ang.
 kongl. sakören af egna sådana 452. Jfr **Biskopslandbönder**; **Frälse-
 landbor**; **Klosterlandbor**; **Kyrkolandbor**; **Prebendelandbor**; **Prest-
 landbor**; **S:t Eriks landbönder**.

- Landgille**, ang. lösen deraf 18; får ej uppbäras fr. m. kvarstad belagda gods 191; bör utgå i spanmål 269; -ssmör 164, 197.
- Landshammar** (Lens-), gd i Spelviks s:n, Rönö h:d, Södermanl., samt rättare-döme, omfattande arf- och egna gods i Spelviks, Ludgo, Runtuna och Helgarö sr, 242.
- Landsknekt**, en gammal tysk, pass begäres f. hm 209.
- Landskrona**, stad i Skåne, 285.
- Landsköpmän** (-menn) böra beskattas i Ångermanl. och Medelpad eller i annat fall »afskaffas» 130; deras sjöfart bör afskaffas i Finl. 149, 150.
- Langis**, by i Pöytis s:n i Norrfinl., 378.
- Lapparne** (lappfolck) 158, 333; lemna mårds�inn i skatt 128. Se äfven **Fjällappar**; **Sjöfinnar**.
- Lappe** s:n, se **Lappvesi**.
- Lappejärvi** (-eierff), ort i Finnmarken, 331, 332.
- Lappmarken** (Lappemärcken), tvist ang. dens. 211.
- Lappvesi** (Lapv-, Lappe), s:n i Finl., 198; utskickade derifr. 362; presten der 430.
- Lars**, hr, kyrkoprest i Gagnef, afl., 34.
- Lars**, hr, i Lossa, br. t. 417.
- Lars**, hr, i Ryd, br. t. 417.
- Lars** (Larentz), hr, kyrkoprest i Vallby, 34.
- Lars**, hr, kyrkoprest i Ving, afl., ang. arf efter hm 275.
- Lars**, hr, [kyrkoherde i Österhanninge s:n?], br. t. 163, 164.
- Lars**, M., i [Öster] Våla, br. t. 96.
- Lars** (Lasse) i Hammarby 246.
- Lars** (Lasze) Andersson fräntagen sitt hemman 145.
- Lars** (Lasse) Andersson (-sån), hans enka 37, 159, 195, 307, 309, 450.
- Lars** (Lass) Andersson, timmerman i Trosa, br. t. 136, 137.
- Lars Bertilsson**, fogde »öfver K. M:ts egna arfgods, som ligga till Kungsör», br. t. 167, 170, 203; omnämnd 243, 422.
- Lars** (Lasse) Eriksson i Valla 38.
- Lars** (Lasse) Ersson (Erickz-), fogde i Närike och på Rekarne, fogdebr. f. hm 90, 171; br. t. 131, 245, 253; [dens?] 164, (306), 349, 431; förl.-br. f. hm 350; omnämnd 422, 432.
- Lars** (Lasse) Ersson (Erson) 245.
- Lars** (Lasse) Eskilsson i Hälgared 240 f.
- Lars Gudmundsson** (-ndi), hr, kollationsbr. f. hm på Ryssbergs [Krigsbergs] pastorat 374.
- Lars Guldsmed** (Gulsm-) i Stockholm, inkallad i riket af K. M:ts utskickade, 256.
- Lars** (Lasse) Hansson sk. antagas ss. ensännare 383.
- Lars** (Lasse) Hemmingsson, bonde [i Dalarne?], 419.
- Lars** (Lasse) Hemmingsson i Östhammar 134.
- Lars** (Lasse) Henriksson 381.
- Lars Hollandsfarare** (Hallandsfar), skrifvare hos hm omnämnd 97.
- Lars Joensson** i Rosendal, hans systerson 134.
- Lars** (Lasse) Jonsson, hans enka 242.
- Lars** (Lasse) Jonsson sk. hållas fängslad för dråp 166.
- Lars** (Lasse) Jonsson, borgare i Vadstena, får ej utskeppa gods fr. Norrköping eller Söderköping 166.

- Lars (Lasse) Jonsson i Häffverlemike, bonde fr. Lappvesi s:n, utskickad t. kon. 362.
- Lars (Lasse) Jonsson, Karl Holgersson [Geras] fogde i Uppvidinge h:d, 259, 475, 476.
- Lars (Lasse) Jonsson, afl., hans enka [Cecilia] 242.
- Lars (Lasse) Jönsson [i Finl.] 391 f.
- Lars (Lasse) Jönsson, br. t. 189 f.
- Lars (Lasse) Jönsson sk. befrias fr. hållande af grufvedel 145.
- Lars (Lasse) Jönsson, Peder Finnes karl, sk. föras fängslad t. kon. 202.
- Lars (Lasse) Knutsson 135; pass f. hm 279.
- Lars (Lasse) Larsson sk. komma t. kon. 140.
- Lars (Lasse) Larsson, fogde öfver åtsk. uppräknade »rättaredömen», [dens. som föreg.], fogdebr. f. hm 242; br. t. [dens.?] 280.
- Lars [Matthiæ], hr, sedan kyrkoherde i Hammarland på Åland, 305.
- Lars Mattsson i Atleby 168.
- Lars (Lasse) Mjölhare (Möl-) 304.
- Lars (Lasse) Myntare, borgare i Vesterås, ö. br. f. hm 5.
- Lars (Lasse) Nilsson 86, 168.
- Lars (Lasse) Nilsson i Buska 103.
- Lars (Lasse) Olsson sk. befrias fr. hållande af grufvedel 145.
- Lars (Lasse) Olsson sk. afstå en af hm inköpt gd t. kon. 195.
- Lars (Lasse) Olsson [obestämdt hvilken] 418; br. t. 283.
- Lars (Lasse) Olsson [Björnram], fogde i Helsingland, br. t. 55, 86; [t. dens.?] 203, 211, 214, 251, 351; ö. br. f. [dens.?] 201.
- Lars (Lasse) Olsson, [knekthöfvidsman?], br. t. 12; [dens.?] omnämnd 106.
- Lars (Lasse) Olsson i Berga 34.
- Lars (Lasse) Olsson i Bragdeby 181.
- Lars (Lasse) Olsson i Fogelbro 252.
- Lars Orgelekare, danskfödd man i kons tjänst, 120.
- Lars (Lasse) Pedersson, bonde, som beröfvats sitt hemman, 146.
- Lars (Lasse) Pedersson, fogde öfver K. M:ts egna landbor i Smål., afl., 6, 9, 65, 66, 203; hans fader omnämnd 66.
- Lars (Lasse) Pedersson, skeppare, 20.
- Lars (Lasse) Pedersson [obest. hvilken] 377, 420; br. t. 420.
- Lars (Lasse) Persson, dalkarl, 87.
- Lars (Lasse) Persson (Peders-), befallningsman på Stegeborg samt fogde i Hammarkinds h:d och i Söderköpings stad, förl.-br. f. hm 38; qvittobr. f. hm 364; ö. br. f. [dens.?] 416; ang. tillsynen vid Stegeborg i hans bortovaro 38, 416; ang. hans förläning 401; br. t. 91, 112, 144, 166, 168, 199, 245, 345, 399; d:o t. [dens.?] 349.
- Lars (Lasse) Ragvaldsson (Räffelsson), brovaktare i Stockholm, ö. br. f. hm 126.
- Lars (Lasse) Sidenskrifvare (-schrifvere) 421.
- Lars (Lasse) Skrifvares (Schrifveres) gränd i Stockholm 34.
- Lars Siggeson [Sparre], rr., hans fogde 95; br. t. 111, 197 f., 448; omnämnd 167, 303, 429.
- Lars (Lasse) Svensson, fogde i Vifolka och Göstrings h:d, br. t. 244.
- Lars Tidemansson [Hjortösläkten] till Forssa, stämmingsbr. på hm 308.

- Lars Torkillsson** (-kille), hr, 132, 143, 146.
- Lars** (-ss) **Turesson** (Turs-) [Tre rosor] 61; br. t. 64, 94, 112 noten, 170, 384.
- Lars** (Lasse) **van Schare**, pass f. hm 96.
- Lars**, ärkebiskop, se **Laurentius** [Petri].
- Larsmessa** [10 augusti] 269 f.
- Lauem, Claes**, i Stralsund, hans hustru 346.
- Lauko** (-ku) i Vesilaks s:n, Finl., Jöns Knutsson [Kurcks] gd, 191.
- Laurentius** (Lars) [Petri], ärkebiskop i Upsala, br. t. 308, 309, 348.
- Lax** i skatt fr. Ångermanl. och Medelpad 129, 130; t. Stockholm fr. Norrköping 247; t. Väsby gd 252.
- Laxflske** i Bergeström 62; i Göta elf 65; i Jämtland, 88, 389; ifrågasatt vid Eskilstuna 132; vid Motala 136; vid Norrköping 167; vid Tuna, Mølnetorp m. fl. ställen 170; i Tuna s:n [i Medelpad] 269.
- Laxfogde** (Laxefougte), se **Anders Båtsman**; **Sverker Simonsson**.
- Laxvarp**, skatt deraf 278.
- Laxöring**, se **Örelax**.
- Leen-**, se **Len-**.
- Legater**, se **Sändebud**.
- Legofolk**, se **Arbetsfolk**.
- Lejd** (leijde) 304.
- Leijonhufvud**, se **Abraham Eriksson**; **Margareta** [Eriksdotter]; **Märta** [Eriksdotter]; **Sten Eriksson**.
- Leikainen** (Leijkan), **Olli**, bonde fr. Lappvesi s:n, utskickad t. kon., 362.
- Lejkele** (Leij-), ortnamn [i Finl.] 304.
- Leipzig** (Lipsig) 469; -s marknad 468.
- Lejon**, se **Björn Claesson**.
- Leksand** (Lex-, Läx-), sn i Dalarne, 42 och noten.
- Lemno** l. **Lemuno**, ort i Finmarken, 331, 332.
- Lena** (Lee-), s:n i Norunda h:d, Upl., 204.
- Lenna**, se **Länna**.
- Lennart** (Leenart) **Germundsson**, kon:s silfköpare, qvittobr. f. hm 19, 44; br. t. 87, 132, 140, 166, 255, 278, 427; omnämnd 396.
- Lennart** (Lenart) **Vallmästare** (Vallemestere), pass f. hm 96.
- Lenshammar**, se **Landshammar**.
- Lepas** (Lepp-) i Hattula s:n i Finl., **Björn Claesson** [Lejons] gd, 247.
- Lerhyttan** (Leer-) i [Husby s:n?] Dalarne, 33.
- Lerum** (-em), by i Hyringe s:n, Viste h:d, Vg., 98.
- Lessieboer**, se **Läsö-bor**.
- Lexand**, se **Leksand**.
- Lielax** (Lij-) i Pargas s:n, Egentl. Finl., 339.
- Lilla Edet** (Edh), gd (nu by) i Fuxerna s:n, Flundre h:d, Vg., 62, 65.
- Lilla Mellösa** (Medelöse), s:n i Villättinge h:d, Södermanl., 39.
- Lilleskälls lycka** i Synnerby s:n, Skånings h:d, Vg., 178 noten.
- Lillhärad** (Lijsleheredt), s:n i Tuhundra h:d, Vestmanl., 446.
- Lin** (lijnn) fr. Norge beslagttaget 241.
- Linde** (Lind), sn och bergsl. i Vestmanl., 36; ang. afvelsgds anläggande der 292.
- Lindesberg** 306, 376; br. t. menige bergsmän der 1, 96, 410; d:o omnämndt 407, 409; spanmål dit 33; smältare dit 254; spikhammare der 278; spik-

- smeder dit 306; dagsverken dit 353; ang. kopparbergverken der 353, 406-411.
- Lindorm** 142.
- Linköping** (-ungh, -cöping) 54; ordinarius der 68, 192; fånge, anklagad f. tjufnad, insatt der 80; skolmästaren der [hr Peder Caroli] 319; kyrkoherden der [hr Gudmund] *ib.*; ang. en cantoria der 397; -s **domkyrka**, ö. br. på koppar till dess taktäckning 23; ang. d:o 24; -s **gård**, befallningsmannen der 319, 425; -s **kapitel** (capittell) 24; br. t. 449; -s **stift** 23; ö. br. t. menige man der ang. understöd f. domkyrkan 24.
- Lipsig**, se **Leipzig**.
- Liskieberga** l. **Lisleberga**, se **Litsberga**.
- Lista**, s:n i Vesterrekarne h:d, Södermanl., 131.
- Lit** (-d), s:n i Jämtl., prest der tillsatt 425.
- Litsberga** (Lisle-, Liskie-), gd i Romfartuna s:n, Norrbo h:d, Vestmanl., 4.
- Litsleby**, gdsnamn, 164.
- Litslena** (Littze Eena), s:n i Trögds h:d, Upl., 349.
- Ljungby**, s:n i Sunnerbo h:d, Smäl., 277.
- Ljungegårde**, gdsnamn, 135.
- Ljuster**, se **Erik Håkansson**.
- Loholm** [äldre namn för **Gräfsnäs** (se detta ord)], Sten Eriksson [Leijonhufvuds] gods i Erska s:n, Bjerke h:d, Vg., 98.
- Loimijoki** (-moiki), s:n i Finl., 248.
- Lojo** (-ijo), s:n i Finl., klockare der tillsatt 241; skattehö derifr. bortförl. 339.
- Longebro**, se **Långbro**.
- Loskinn** sk. uppköpas f. K. M:ts räkn. 44, 93, 104, 143; förbud mot utförsel af 102, 104.
- Lossa**, s:n i Bro h:d i Upl., presten der 417.
- Ludvig** (Lodvick) på Damhyttan, bergsman, 32.
- Lukas** (-cas) **Stenhuggare** (-huger) 378.
- Luleå** (-la) 340.
- Lumpe**, **Per**, hans hustru [Anna] 307.
- Lund** (-dh), gdsnamn 94; by i Årsunda s:n, Gestrikl., 100.
- Lunda**, gdsnamn, 60; [i Upl.?] 416.
- Lunda**, s:n i Jönåkers h:d, Södermanl., del af tionde der bortförl. 37.
- Lundbo** (Lundaboda) i Husby s:n, Dalarne, 58.
- Lundby** i Solna s:n, Danderyds sklg, Upl., [ingår n. m. i Karlbergs kungsgd] bortförl. 92.
- Lundby**, s:n i Tuhundra h:d, Vestmanl., 2.
- Lundby**, ortnamn, 132, 133.
- Lüneburg** (Löneborgh), hertigen af, 471.
- Lüttich** (Lübich [], Lütick), **Valentin von**, kons sekreterare, förl.-br. f. hm 70; br. t. 95, 426; sk. behålla de landbönder, som förlänats hm 137; sänd t. Stockholm 222; omnämnd 242, 291, 455.
- Lybeck** (Lu-, -bbecke, Lü-) och **de Lybske**, ang. förh. t. och handeln med 71 ff., 171 f., 359 f., 457, 463; utförsel dit förbjuden 179, 188, 232; deras klagomål hos kejsaren 172, 186 f., 359; i heml. förstånd m. de danske 186 f.; ligga bakom Melkior Svabs smädeskrift 219; skepp derifr. 235, 250, 338; omnämndt 105, 235; borgare der 417; br. fr. kejsaren dit 270, 359, 360.

- Lybeck, Mårten**, förestätt smältningen vid Gamla Silfberget 199.
Lyckeby (Lyckeåå), s:n och stad i Blekinge, 117.
Lydick Olsson, dalkarl, 87.
Lyrestad (Lyrista), s:n i Vadsbo h:d, Vg., 41.
Lysing, h:d i Ög., fogde der tillsatt 343.
Lådö (-de) i Sparrsätra s:n, Åsunda h:d, Upl., 89, 133.
Långben, se **Jöran**.
Långbro (Longe-), gd i Vårdinge s:n, Öknebo h:d, Södermanl., 143.
Långhundra, h:d i Upl., ö. br. t. inv. der 154.
Långtora, by och s:n i Lagunda h:d, Upl., 447.
Långvik (-geviick), gd i Gladhammars s:n, S. Tjusts h:d, Smål., 281.
Läckö län, ang. tings- och slottsgästningen der 419, 420.
Länna (Le-), gdsnamn, 448.
Lärf (lereft), ang. inköp af 87; sk. ej uppbaras i st. f. dagsverken fr. Egrepå fögderi 237; fr. Norge beslagttaget 241; jfr **Dagsverkslärf**.
Läsö-bor (Lessieboer) [befolkningen på ön Läsö i Kattegat] 287.
Läxand, se **Leksand**.
Löfvingström [i Vestmanl.?] 276.
Löfvinger, s:n i Vesterbotten, ang. användningen af dess prestgd 158.
Löneborgh, se **Lüneburg**.
Lönnemossa (Lönamässe), gd i Vika s:n, Dalarne, 129, 343.
Lösta, se **Vesterlöfsta**.
Löt, s:n i Memmings h:d, Ög., testamente af presten der 169.
Lötze (Löij-), **Staffan**, köpman i Stettin, inköp af salpeter fr. hm 233.

M.

- Mach**, se **Gemak**.
Magasin (spannemåls huss, »huss till att haffva salth udi») saknas i Helsingfors 223; sk. byggas *ib*.
Magdeburg (-denborg), stad i Tyskl., 467 f.; biskopen af 469.
Magnus, hertig, kon. Gustaf I:s son, 427, 461.
Magnus [Haraldsson], f. d. biskop i Skara, afl., 45, 99.
Magnus, se äfven **Måns**.
Malm 44; ang. probering af 244; får ej föras från [Sala] grufva 305; **-berg**, alla i Sverige, »lyda t. Sveriges krona» 124.
Malma, by i Bondkyrka s:n, Ulleråkers h:d, Upl., 37.
Malt sk. mältas i Åbo 325.
Mandat (-tt), kon:s, afsedt att uppläsas vid Distingsmarknad, omnämndt 21.
Mansbot (mandzboot, -bott) 38, 89, 133, 166, 170, 427.
Mansfeld (-dzfelt), grefven af, se **Albrekt** [III].
Manslag (mand-), se **Dråp**.
Mantal ss. grund f. hjälpskatts utgörande 435, 436; **-sregister** på Stockholms slott 15, 16.
Marcilius Clemetsson 419.
Margareta [Eriksdotter (Leijonhufvud)] (Hennes Nåd, vår nådigste fru, vår käre husfru etc.), kon:s gemål, 434; ang. hennes gods i Ög. 133; önskar »förskonas» fr. den bok »M. Olof» vill dedicera till henne 135; br. fr. henne

- 133, 137, 272 noten; br. t. henne fr. Anders Eriksson på Tuna omnämndt 195; d:o fr. Erik Rolfsson 232; hennes sjukdom omnämnd 305, 307, 308 (2 ggr); underrättelse om hennes död 308; [hennes?] graf [afsedd att inredas] i Strängnäs 309; hennes död sk. förkunnas vid gudstjensten *ib.*; sk. begravas i Stockholm *ib.*; testamente efter henne t. alla domkyrkor i riket 343, 460; ang. hennes arf [efter fru Ebba Eriksdotter (Vasa)] 428; ang. fördeln. af en m. anl. af hennes död t. Jönköping skänkt penningssumma 460.
- Margareta**, Henrik Nilssons i Stockholm hustru, rekommendation f. henne 7.
- Margareta** (-grete) Nilsson, Knut Kappes hustru, 297.
- Margareta** [Nilsson (Vinge)], fru, stämning på henne 67.
- Margareta**, se äfven **S:t Margareta**.
- Mariet Olofsdotter** i Åby, hustru, 136.
- Marit**, Staffan Enevaldssons enka i Upsala, 366.
- Mark** (-ck), h:d i Vg., 142, 148, 286; spanmålsbrist der 147; br. t. allmogen der 217.
- Marknader**: i Upl. 119; Distingen [i Upsala] 15, 21, 23, 119, 345; Tjugondags- [i Enköping] 15; [Samtinget] i Strängnäs 87, 119; i Köping 279; Vår[fru]messe eller Mormesse i Vesterås 305, 306, 341.
- Markus** (-cus) Bengtsson, fogde öfver kon:s arf och egna gods i Örby län, br. t. 38, 134, 168, 170, 192 (2 st.), 375.
- Markus Hammarsmed** 137, 248, 249.
- Markus** (-chus) Hansson, en i kon:s tjänst som skytt anställd dansk man afviken tills. med sin broder Märten Hansson 115, 142, 153.
- Markus Klingesmed**, införskrifven fr. Tyskl, sk. anvisas verkstad i närh. af Arboga, 175, 176.
- Markus Larsson**, timmerman i Trosa, br. t. 136, 137.
- Markus Mjölnare** (Mölnere) 366; hans hustru *ib.*
- Markus Persson**, klockare i Mustasaari, 341.
- Marnäs** (Maranesz), by i Hallne [nu Undenäs] s:n, Vadsbo h:d, Vg., 137.
- Martele**, Jösse, [J. i Martila?] bonde fr. Lappvesi, utskickad t. kon. 362.
- Marum** (-em), s:n i Skånings h:d, Vg., 248.
- Matfisk**, se **Fisk**.
- Mats**, hr, kyrkoherde i Götlanda, ö. br. f. hm 83.
- Mats**, hr, kyrkoherde i Lappvesi, afl., testamentsmedel efter hm 430.
- Mats**, M., i Luleå, hans testamente 340.
- Mats Andersson** i Täby 96.
- Mats Bertilsson** på Osmundshyttan, bergsman, 33.
- Mats Eskilsson**, bonde, 340.
- Mats Filipsson** (Philpusson) [i Kalmar?] bör återfå en båt 242.
- Mats Henriksson** i Korfveörsby 417.
- Mats Henriksson** i Nibble 168.
- Mats Hindersson** (He-) Krilane [Krilainen?] 377.
- Mats Huians** (?) rote [vid Sala grufva] 19.
- Mats Jakobsson** [i Viborg] 342.
- Mats Joensson** i Ernevi 89.
- Mats Jonsson** 61; [dens.] 253; förl.-br. f. hm 323.
- Mats Larsson**, bonde, 340.
- Mats Larsson** i Langis 378.

- Mats Larsson** i Vackerberga 89.
Mats Larsson, borgare i Vesterås, 68, 69.
Mats Larsson aftrugat finska prester penningar 253; [dens?] omnämnd 372.
Mats Mikaelsson (Mick-), finne, 378.
Mats Mikaelsson (Michel-), fogde på Upsala gd, br. t. 22, 40, 42, 43, 345; omnämnd 23, 245.
Mats (-ttz) **Murmästare** (Muremestere) 251.
Mats Olsson, ö. br. f. hm 163.
Mats Pedersson, fogde, br. t. 3.
Mats Ragvaldsson (Raffvels-) i Fransta 89.
Mats Skrifvare 170.
Mats Tunnbindare (Tynne-), ang. ett hans arf 447.
Mauritz (-ris) **Olsson** [Stake], fogde i Dalsland, br. t. 12, 94, 199; omnämnd 199.
Mecklenburg (Mächelborg, Mekelborgh) 467; hertigen af, se **Albrekt**.
Medelpad (-e, -paad, Mälpada) 348; ang. dervarande fiskerier 352; skatt af d:o 129, 130, 257, 258; Hans Fordell fogde der 205; fogde der tillsatt 342; d:o omnämnd 389.
Medelöse, se **Lilla Mellösa**.
Meineke (-ijncke), **Ficke**, tysk köpsven, 347.
Melberga [?] i Almunge s:n, Närdinghundra h:d, Upl., 376.
Meldola (-tola) [i Pemar s:n, Egentl. Finl.?] 374.
Memming (Mi-), h:d i Ög., fogde der utnämnd 279.
Menige man, se **Allmogen**.
Merete, se **Märta**.
Mesman (el. Måås-), **Johann**, i Antwerpen 262.
Mikael (Mick-), M., hans enka 37; se äfven **Agricola**, **Mikael**.
Mikael (Mick-) i Karläng 269 f.
Mikael (Michil) **Andersson**, rysstolk, förl.-br. f. hm 403.
Mikael (Mick-) **Bösseskytt** (Bysseskytte), afl., 106, 195; ang. arfvet efter hm 295.
Mikael (Mick-) **Eriksson**, köpsven i Arboga, 363.
Mikael (Michell) **Helsing**, f. d. fogde i Gränge, S. och N. Berke samt Kopparbergs s:nr, och sedermera fogde på Eskilstuna gd och öfver alla prest- och kyrkolandbor på Rekarne, br. t. 34 (två st.), 97, 134, 139, 142, 303, 450; omnämnd 113, 132, [dens.?] 249, 439.
Mikael (Mickell) **Lukasson**, se **Sigfrid Lukasson**.
Mikael [Mikaelsson (Carpelan)], hr, kyrkoprest i Töfsala, 275.
Mikael (Mick-) **Olsson**, f. d. fogde öfver K. M:ts egna arfgods i Smäl, slutl. afrättad, sk. föras t. kon. 89; omnämnd 117, 118, 372; hans [?] enka 475.
Mikael (Mich-) **Olsson** i Husby, ö. br. f. hm 204.
Mikael (Mich-) **Olavi**, hr, kyrkoprest i Mustasaari, ö. br. f. hm 248.
Mikael Stephani, hr, [kyrkoprest i Loimijoki?] 248.
Mikael (Michel) **Åkesson** från Kyro s:n 382.
Mikaelis [tid] [29 Sept.] 249, 253, 308, 401.
Mimming, se **Memming**.
Miähenkylest, ort [i Södra Karelen?] 146.
Mjöd (mijöd) (risk [o: rigiskt], brun) 376, 421, 422.
Mjöhund, se **Bertil Jöransson**.

- Mjolkdeja, se Ingerd.
Mjöltnare (Mölnere), se **Anders Månsson; Markus; Per.**
Mjölsta, gd i Gottröra s:n, Långhundra s:n, Upl., 374.
Mogata, s:n i Hammarkinds h:d, Ög., 380.
Monster, Henrik von, ö. br. f. hm på en tomt i Åbo 242.
Mora, by i Ödeby s:n, Glanshammars [ej Åkerbo] h:d, Närke, 272.
Mordher, se **Mårdskinn.**
Morgongåfva, tvist ang. 59.
Moritz, kurfurste af Sachsen, 468.
Morkarla (-kara), s:n i Olands h:d, Upl., 134.
Morsmessa (Mårs-) [Mariæ nativitas, vårfrudag, 8 Sept.] 341.
Mossar (mås-) på Öland sk. affdikas 440.
Motala (-thale), laxfiske der 136.
Mulaglo, gd i Gladhammars s:n, S. Tjusts h:d, Smål., 281.
Mundzöo, se **Munsö.**
Munk begärd t. barnundervisare 67, 68.
Munk (-ck, -ch), **Nils**, befallningsman i Upsala, br. t. 21, 39, 40, 86, 162—165, 170, 247, 278 (2 st.), 279, 303, 342, 346, 378, 381; br. t. hm fr. utvald kon. Erik 307, 345; omnämnd 23, 282, 307, 379.
Munkeboda [n. m. Norsholm], gd i Kimstads s:n, Memmings h:d, Ög., 446.
Munktorp (Muncke-), s:n i Snäfringe h:d, Vestmanl., 37, 167, 276; ö. br. f. presten der 91.
Munkvrak (-ckevrack), gd i Stora Mellösa s:n, Askers h:d i Närke, 350, 351.
Munsö (-ndzöo), s:n i Färentuna h:d, Upl., 383.
Muraregesäller (muredrenger) fr. Vadstena sk. dit återföras 142.
Murmästare 309; se äfven **Jakob; Mats; Måns Jönsson; Per.**
Mustasaari (-sår, Mustersare), s:n i S. Österbotten, 248; klockare der till-satt 341.
Mutor 30, 151, 152; oxe lemnad i 88.
Mycleta, se **Möklinta.**
Mynt, Kongl. Maj:ts, besked derom begäres af myntmästaren och myntskrifvaren 139; jfr **Falskmyntning.**
Myntare (-there), se **Lars.**
Myntmästare, se **Hans; -skrifvare**, se **Mårten; -svenner** 304.
Målajord, by i Dädesjö sn, Uppvidinge h:d, Smål., 177.
Målare, se **Anders.**
Månesköld, se **Karl Bengtsson till Seglinge.**
Männepä, ortnamn [i Finl.] 374.
Måns, hr, kyrkoherde i Forsa, br. t. 86.
Måns i Leijkele 304.
Måns i Rom, borgare i Vesterås, 55.
Måns (Mons) **Bengtsson** i Fogelbro 252.
Måns (Mons) **Bertilsson** (Bertes-), br. t. 44.
Måns Birgersson, K. M:ts landbofogde i Vesterås län, fogdebr. f. hm 91; br. t. 129, 143, 146, 343; qvittobr. f. hm 446; omnämnd 141.
Måns Eriksson 138.
Måns (Mons) **Eriksson** i Vesterås, förskrift f. hm t. **Germund Svensson** 87.
Måns (Mons) **Helsing**, pass f. hm 142.
Måns Hinderesson (He-), klockare i Pargas s:n, 376.

- Måns Håkansson**, köpsven, anklagad f. tjufnad, 80, 139.
- Måns (Mons) Ivarsson** (Iffvers-), landsfogde i Norrfinl. [åtm. 1549] 197; br. t. 275, 328, 378.
- Måns (Ma-) Joensson** (Jogens-) 342.
- Måns (Magnus) Johansson** [Natt och dag] till Bro, rr., br. t. 281, 306; omnämnd 319, 471.
- Måns Jönsson**, br. t. 419.
- Måns Jönsson** (Joen-) på Gripsholm, [f. d.?] fogde i Åkers och Selebo h:d, förl.-br. f. hm 36; [f. dens.?] 37.
- Måns (Mons) Jönsson Murmästare** 38.
- Måns Jönsson Smed**, br. t. 38, 335; omnämnd 336.
- Måns Karlsson** af Eka-slågten, hr, rr., kon. Gustaf Is morfader, afl., 176.
- Måns Knutsson**, stämning på hm 89; d:o [på dens.?] 90.
- Måns (Mons) Kopperslagare** (Kuperslagere) på Finnhyttan, bergsman, 33.
- Måns Larsson**, br. t. 427.
- Måns (Mons), Långe (Lo-)**, fogde öfver kyrko- och prestlandbor i Läckö län, br. t. 11, 36, 197, 254, 442; hans tjenare omnämnd 254.
- Måns (Mo-), Långe (Lo-)**, hans hustru i Åbo 378.
- Måns Nilsson** [Stjernkors] till Ristniemi, befallningsman på Viborgs slott och öfver dess ladugård, br. t. 137, 155, 169, 198, 214, 231, 236, 279, 302, 341, 342, 367, 376—378, 421; br. t. hm omnämndt 151; qvittobr. f. hm 430; stämning på hm 382; omnämnd 218, 300; hans [?] skrifvare sk. sändas fängslad t. kon. 449.
- Måns (Mo-) Olai**, hr, kyrkoherde i Lits pastorat, kollationsbr. f. hm 425.
- Måns (Mo-) Olsson** 166.
- Måns Pedersson**, br. t. 189 f.
- Måns Pedersson** [Stjerna] t. Eskilstorp 460.
- Måns Pedersson** i Jekerost [i Lappvesi s:n] 362.
- Måns (Mo-) Pedersson** i Jennekulla [?] 381.
- Måns Pedersson** i Kulla klagat f. kon. öfver en Karl Holgersson [Geras] fogde 259, 476.
- Måns (Mo-) Persson** i Bosgården 254.
- Måns**, se äfven **Magnus**.
- Mårsmessa**, se **Morsmessa**.
- Mårdskind** (mordher) 29, 30, 84, 86; t. hängande frukjortlar 40; sk. köpas f. K. M:ts räkn. 44, 104, 143; svarta sådana få ej exporteras 102, 104; qvitto på inlevererade sådana 128.
- Mårten (Mortten)** [i Stockholm] 250.
- Mårten Bengtsson** 384.
- Mårten (Mor-) Guldsmed** (Gulsm-), stämning på hm 253.
- Mårten Hansson**, fogde öfver Sankt Eriks landbor, br. t. 22; den af hm omhänderhafda spanmålen sk. tagas t. slottet [i Stockholm] 200; omnämnd 23, 118 f., 145, 153, 193, 376, 414, 443, 444; afvikit och borde gripas 114, 118—122, 139, 141—143, 180, 182.
- Mårten (Mortt-) Henrici**, hr, kyrkoprest i Jäskis s:n i Finl., kollationsbr. f. hm 253.
- Mårten Henriksson** 402.
- Mårten (Mor-) Larsson** i Nybygningen, ö. br. f. hm 42.
- Mårten (Morth-) Myntskrifvare** (-theskrifvere), br. t. 139.

- Mårten Nilsson** 421.
Mårten Olsson utsänd att gripa Mårten Hansson 115.
Mårten (Mo-) Persson 343.
Mårten (Mortten) Skinnare (Schinnere) 143.
Mårten [Skytte], biskop i Åbo, br. t. hm (ang. hans testamente) 10 (jfr 105); hans testamentarier 105; omnämnd [ss. död] 311.
Mått, se **Spann**; **Vacka**.
Måsman, se **Mesman**.
Mächelborg, se **Mecklenburg**.
Mälby (Mädel-) [i Dalarne], gdsnamn, 57.
Mälpada, se **Medelpad**.
Mälryd, gdsnamn [i Smål. ?], 198.
Märta (Merete), hustru, Claes Vintapparens enka, 37.
Märta [Eriksdotter (Leijonhufvud)], fru, Svante Stures gemål, drottning Margaretas syster, br. t. 305; omnämnd 434.
Möklinta (Myclete), s:n i Öfvertjurbo h:d, Vestmanl., 40.
Möllestada, se **Mjölsta**.
Mölnere, se **Mjöltnare**.
Möllverck, se **Qvarn**.
Mölnortorp (Mölne-), [gd och qvarn i Säby (ej Kolbäcks) s:n, Snefringe h:d, Vestmanl., vid Kolbäcksån?] 273, 417; laxfiske der 170; ang. en gårds byggande der 203.
Mönsterskrifvare, se **Frans**; **Nils**.
Mönstring m. skyttar 136; m. K. M:ts folk i åtsk. landskap 194—196, 201—202.
Mörby, by i Österhaninge s:n, Sotholms h:d, Södermanl., 163.
Möre, [Norra och Södra], [två] h:d i Smål., fogde der 7; omnämndt 141, 279, 437, 474.
Mörtar (-er) [fr. Finl.] t. Stockholms slott 137.
- N.**
- Nack Anders' gård** i Åbo 242.
Natt och Dag, se **Måns Johansson**.
Natt och Dag [i längden] (dag och natt), likanämnda ätts vapen 397.
Nautila (-ela) [by i Lundo s:n, Norrfinl. ?] 378.
Navelsvik, se **Näfvelsvik**.
Navo, ort i Finnmarken, 331, 332.
Nederländerna (Niderlande), den kejsrerliga regeringen der 359.
Nedervalla, se **Valla**.
Nerike (-kie), se **Näriike**.
Nerpes (Näripe), s:n i Södra Österb., fogde der 381.
Nibble (Nybelle), gdsnamn, 168.
Nickbo (Nickeboda), by i Hvittinge s:n, Torstuna h:d, Upl., 93.
Nieborg, se **Nyborg**.
Niegardt, se **Nygård**.
Nikolaus Ordinarius, se **Claes [Hvit]**, M:r, ordinarius i Linköping.
Niko-Rauchi (Nic-) [finskt personnamn?] 341.

- Nils, hr, kyrkoherde i Ytter-Selö, 163.
 Nils i Torrbo (Torreboda), bergsman, 33.
 Nils, »then länge», 117.
 Nils Bengtsson 117.
 Nils Bengtsson, bonde [i Kungsörstrakten?], 140.
 Nils Birgersson (Birgis-), befallningsman på Gripsholms slott, br. t. 44; fullmakt f. hm att vara häradshöfd. i Oppunda h:d, 316; hans [?] hustru, se Karin.
 Nils Birgersson (Birgeson) [Rosenqvist], befallningsman på Kronoberg och i Vexjö stad samt i Kinnevalds, Allbo, Konga och Norrvidinge h:d, br. t. 8 ff., 28, 65, 135, 141, 171 (jfr 192), 183, 218, 276, 445; utv. kon. Eriks br. t. hm 459; omnämnd 276, 277.
 Nils Bosson [Grip till Vinäs], hr, rr., afl. [† 1522], 397.
 Nils Claesson [två sparrar] [till Vik], hr, rr., afl., 387.
 Nils Eskilsson, knekthöfvidsman i Ög., br. t. 39, 196; förl.-br. f. hm 343; omnämnd 251.
 Nils Helsing, fogde på Väsby gd och i Torstuna, Simtuna, Väla och Tjurbo h:d, br. t. 2, 33, 34, 43, 85, 86, 88, 89, 90, 91, 93, 103, 112, 132, 133, 136, 142, 146; br. t. hm omnämndt 43, 113; sk. sändas fängslad t. kon. 162.
 Nils Henriksson (Hindr-) i Djup, ö. br. f. hm 43.
 Nils Ingesson, fogde på Kumo gd och i dess län samt i Ulfshby stad, br. t. 91, 169, 198, 218, 248, 341, 377 (2 st.), 384; br. t. hm omnämndt 236; qvittobr. f. hm 428; d.o. s. 220—221, utgår deremot ss. tydligen identiskt m. det D. XXI: s. 264 redan tryckta brevet.
 Nils Jespersson, br. t. 140, 164, 383, 422, 442; pass f. hm 283; förl.-br. f. hm *ib.*; stämning f. hm 340.
 Nils Jonsson, bergsman vid Salberget, sk. hållas i förvar på slottet i Stockholm 116, 140; får bo vid Salberget 245.
 Nils Jute, hr Ture Trolles landbofogde i Uppvidinge h:d, 476.
 Nils Larsson, dalkarl, 87; [annan man:] 165.
 Nils Larsson i Fälle 382.
 Nils Larsson på Gamla Silfberget, stämning på hm 34; omnämnd *ib.*
 Nils Mattei, hr, prest i Sollentuna, ö. br. f. hm 382.
 Nils Månsson, adelsman, utv. kon. Eriks br. t. 427.
 Nils Mönsterskrifvare (Must-) 343.
 Nils Nilsson i Botbenning (Bothebygningh), bergsman, 33.
 Nils Nilsson i Mjölsta 374.
 Nils Nilsson i Qvilunda 170.
 Nils Olsson på Pershyttan, br. t. 426.
 Nils Olsson i Stigstorp 88.
 Nils Olsson [Vinge], rr., afl., 67.
 Nils Olsson [ovisst hvilken] 447.
 Nils Pedersson [Bjelke] t. Åkerö, kammarråd, afl., ang. hans död 451; ang. skydd å hans efterlemnade familj *ib.*
 Nils Pedersson, hans enka 274.
 Nils Pedersson ihjälslagit en dräng 170.
 Nils Pedersson, fogde i Tuna län och i Kristdala s:n i Tjust, br. t. 201, 245; omnämnd 202, 474.
 Nils Pedersson på Backegården, bergsman, 33.

- Nils Persson, bonde i Spånga s:n, 377.
- Nils Persson i Väsby, länsman i Kumla, 89, 90.
- Nils Persson [Bjelke], afl., hans fru 167; förl.-br. f. hm [trol. af 1550] 177, 178 noten.
- Nils Persson [Silfversparre] på Holma föröfvat dråp 41.
- Nils Siggesson sk. blifva skrivvare hos fogden i Läckö län 36.
- Nils Skinnare i Miähenkylest 146.
- Nils Smältare (Smeltare) 426.
- Nils Svensson [Gyllenhjerta t. Hävonpä?], br. t. 374.
- Nils Tulesson, fogde i Åkerbo h:d samt i Arboga och Köpings städer, br. t. hm omnämndt 1; br. t. 33, 97, 135, 164, 174, 246, 278, 292, 353, 363, 378, 379, 383, 409, 419, 426, 432; ö. br. f. hm 374; omnämnd 408, 431.
- Nils Östgöte (Ösg-), fogde i Snefringe och Tuhundra h:d, br. t. 35, 348; förl.-br. f. hm 92 (2 st.); omnämnd 247.
- Nitakan, se Nytaget.
- Njushammar, gd i Årdala s:n, Villättinge h:d, Södermanl., och rättaredöme, omfattande arf- och egna gods i Årdala, Forssa och Helgesta s:nr, 242.
- Njutfänger (Nyt-), s:n i Helsingl., 351.
- Nochi, se Nächio.
- Nodendal, se Nädendal.
- Nora, s:n i Väla h:d, Upl., 96, 136.
- Norala, se Norrala.
- Noraskog (-a, Norberg, Nora), s:n och bergslag i Vestmanl., 426; ö. br. t. menige bergsmän der 1, 96, 124, 295, 410; d:o omnämnda 293, 407, 409; spanmål dit 33; förl.-br. f. presten der 36; allmogen der sk. bekomma spanmål t. köps i Vesterås 40; järnmalm t. köps derifr. 103; bergsbruket der får ej drifvas af åkerbrukande bönder 133; ang. ett der begånget dråp 242.
- Norden, Didrik (Dirich) von, 418.
- Norden, Pels von, sk. blifva höfvidsman öfver nyantagna knektar i Upl. 241; pass f. hm 343.
- Nordmark (Normarken), h:d i Verml., återfallit t. kronan efter Botvid Larsson [Anckars] död 110.
- Noret (-dt), by i Leksands s:n, Dalarne, 42 och noten.
- Norge (Norige) 36, 41, 65; rykten om rustningar der 12, 16, 56, 94; under rättelser derifr. sk. inhemtas *ib.*; ang. kopparexporten dit 43; ang. handeln öfver gränsen till 56, 57, 107, 195, 286, 333 f.; ordinantia ang. prest-rättigheter, upprättad der, omnämnd 63; fänge derifr. återskickad 109, 122; Märten Hansson misstänkt att hafva afvikit dit 122; befarad smuggling dit fr. Elfsborg 149; beslag på derifr. införda varor 241; försök derifr. att hindra svenska undersåtar att fiska i Vesterhafvet 333, 340.
- Norman, Georg (Jören), hr, 271, 291, 417, 462; får behålla förlåning vid Åkers kyrka 41; pass f. hans dräng 138; br. t. hm i hans egenskap af sändebud t. kejsaren omnämndt 270; om hans emottagande i Stralsund 356 noten; hans bröllop sk. hållas af kon. 379.
- Norman, Matheus, [den föreg:s broder, bosatt i Stralsund] 303.
- Norman, Märten (Mortt-), 381.
- Normarckboer [inv. i den s. k. Ulfby norrmack (i Finl.)?] 198.
- Normarken, se Nordmark.

- Norråla** (Nårela, Noråla), s:n i Helsingl., 201, 351.
- Norra Vedbo** (Norrevidbo), h:d i Smål., 93, 304, 457.
- Norrbaggar** (nord-), se **Norrmännen**.
- Norrberke** (Norrebecke!), s:n i Dalarne, 34.
- Norrbo**, h:d i Vestmanl., fogde der tillsatt 93.
- Norrbottn** (Norrebottn) 346, 365; Karl Andersson sk. resa dit 201; Gustaf Fincke d:o 299; ö. br. f. birkarlarne der 333.
- Norrbro**, gdsnamn, 302.
- Norrby** (Norby), obestämdt ortnamn, 273.
- Norrby**, gd i Morkarla s:n, Olands h:d, Upl., 134.
- Norrby** (Nor-) [Kungs-], gd i Brunneby s:n, Bobergs h:d, Ög., 54, 169, 422.
- Norrköping** (Norköpungh), 168, 244, 246; borgläger der 96; förbud mot export derifr. 166; stadsegorna der 167; laxfisket der *ib.*; pass dit 170; borgare der 388.
- Norrländ** (Norlanden) 243, 245, 350; skjutvapen sålda bl. knektarne der 361.
- Norrmännen** (de norske, nordbaggar) 333, 340.
- Nors**, torr, till Stockholm [fr. Viborg] 137.
- Norsholm**, se **Munkeboda**.
- Norske**, De, se **Norrmännen**.
- Norsund** på Nyckelön i Rytterne s:n, Snefringe h:d, Vestmanl., 178 noten; färjan der *ib.*
- Nortuna**, gdsnamn, 97.
- Nottebäck** (Notebeck), s:n i Uppvidinge h:d, Smål., jord vid prestgården der 28.
- Nybelle**, se **Nibble**.
- Nybo**, se **Nybyggningen**.
- Nyborg** (Nie-), stad på Fyen, dat.-ort f. ett omnämndt kons af Danmark br. 71.
- Nybygge**, tvist om, 198.
- Nybyggningen** (-bygningen) [Nybo i Aspeboda s:n, Dalarne?], 42.
- Nyckeltorp**, by i Synnerby s:n, Skånings h:d, Vg., 178 noten.
- Nyckelön** (-klön), ö i Mälaren, som räknas till Rytterne s:n, Snefringe h:d, Vestmanl., 178 noten.
- Nygård** (-en, Niegardt, Nye-) [se registr. t. D. XX: s. 406], dat.-ort 398, 409—410, 412—415; br. t. fogden der 448.
- Nygården** i Garpenbergs s:n i Dalarne 33.
- Nyhyttan**, by i Torsåkers s:n, Gestrikland, 345.
- Nykyrka** (-ckie), s:n i Egentl. Finl., ang. sockenmännens fiskevatten der 349; omnämnd 376.
- Nyköping** (Nycö-), slott och stad, 308: tomt der bortförl. 37; borgare der omnämnd 93, 145, 450; två bodar och en tomt der bortförl. 159; Sven Pederssons gd der omnämnd *ib.*; skolmästaren der begått dråp 450; -s län 309, 316; fogden der omnämnd 141; ang. adelns förläningar och rusttjänst der 257.
- Nyland** 266, 386; allmogen der begär spanmålsundsättn. 150; arbetsfolk derifr. får ej fara t. Reval *ib.*; ang. utförsel af fisk och ved derifr. 260.
- Nynäs** (Vijnäss!) i Nousis s:n, Finl., Lars Flemings gd, 1—2.
- Nyslott** (Nye-, -sloott) 214; befallningsmannen der [Gustaf Fincke] 191, 300; slottsskrifvareräntan der bortförl. 248; -s län, ang. knektarnes inqvar-

- tering der 158; skattefrihet f. åtsk. skyttar der 204; ö. br. dit 205; tvist mellan Gustaf Fincke och några bönder der 205; ö. br. t. ridfogdarne der 299; en af ridfogdarne der omnämnd 313; d:o tillsatt 342.
- Nystfotsarf** (Nystefootzarff), gd i Vika s:n i Dalarne, 129.
- Nysätra**, ortnamn [i Upl.?,] 418.
- Nytaget** (-ge, Nitakan), namn på ett ödetorp, 85, 254.
- Nytånger**, se **Njutånger**.
- Nächio** (Nochi) i Birkarla s:n i Finl., Jöran Månssons gd, 160.
- Nändedal** (No-), s:n och kloster i Egentl. Finl., 310, 311, 340, 341.
- Närela**, se **Norråla**.
- Näbb**, Nils, br. t. 62.
- Näbbskatt** [jfr fsv. næfgialdh = nässkatt, personlig skatt]; -**esmör** [skattetitel i Finland, särskildt i Raseborgs län] 385.
- Näfveberg** (Näffve-) [n. v. Näfveqvarn?], gd i Tunabergs s:n, Jönåkers h:d, Södermanl., och rättaredöme, omfattande arf- och egna gods i Tuna, Bergshammars och Lunda s:r, 242.
- Näfvsvik** (Navelsviick), by i Vestrums s:n, S. Tjusts h:d, Smål., 281.
- Näfver** fr. Finl. t. Vesterås 91.
- Närberg** [i Södermanl.?,] gdsnamn, 35.
- Närdavij** [?], gd i Närrike, 272, 273.
- Närrike** (Nerikie), 85, 351, 431; fogde der 90, 171, 306, 432; pass dit 170.
- Näripe**, se **Nerpes**.
- Närtuna**, s:n i Långhundra h:d i Upl., 154, 155; -**ån** bör rensas 154.
- Näs**, by i Kolbäcks s:n, Snefringe h:d, Vestmanl., 167.
- Näs** (-ss), gd [i Husby s:n] i Dalarne; dat.-ort 29; obestämdt gdsnamn, 193, 302; klostergods [?] 91.
- Näsby**, gdsnamn [i Ög.?,] 254.
- Näshult**, s:n i Östra h:d, Smål.; -**s** rättaredöme 203.

O.

- Ocker** (å-) 197, 203.
- Odensala** (Onsal), s:n i Erlinghundra h:d, Upl.; **prosteri**, tionde derifr. bortförl. 35.
- Odensvi**, s:n i Åkerbo h:d, Vestmanl., 167; [dens?] 37.
- Oe**, **Märten von der**, 437.
- Ofoten** (Upfothen, -foton), s:n och landskap kring likanämnda fjord i Norska Finnmarken, 331, 332.
- Ofvansjö**, s:n i Gestrikl., 264.
- Oland**, h:d i Upl., fogde der tillsatt 342.
- Oliveblad**, se **Clemens Hansson**.
- Olof**, M. [Olaus Petri eller Olaus Magni?], br. t. 135.
- Olof**, hr, i Gudmundrå 40.
- Olof** (-eff), hr, i Hollola 253 (2 ggr).
- Olof**, hr, skolmästare i Nyköping, begått dråp 450.
- Olof** i Häsista [?] 164.
- Olof** i Lijkala [i Viborgs län] 344.
- Olof Amundsson**, birkarl, br. t. 211; omnämnd 212.

- Olof** [Andersson], hr, kyrkoprest i Björksta, 34.
- Olof Andersson**, fogde på Gamla Silfberget, fogdebr. f. hm 87; br. t. 90, 130, 168, 199, 242, 341, 344.
- Olof Andersson**, fogde öfver alla kyrko- och prestlandbor på Rekarne och i Nerike, br. t. 85.
- Olof Andersson** i Horsbäck 93.
- Olof Andersson** i Säby 134.
- Olof Anderssons hytta** (-e) [i Garpenberg] 33.
- Olof Björnsson** (Biörss-) 344.
- Olof Engelbretksson** föröfvat dråp 42.
- Olof** (-eff) **Eriksson** (Erichson) i Näs 193.
- Olof Eriksson** i Skedvi, br. t. 347.
- Olof** (-eff) **Eriksson** (Ericksson), höfvidsman öfver skyttarne i Vg., br. t. 161, 164, 195, 205, 302, 348, 447.
- Olof Eriksson** (-chson), timmerman i Trosa, br. t. 136, 137.
- Olof Gregersson** i Uttervik, ö. br. f. hm 163.
- Olof Gustafsson** [Stenbock?] utv. kon. Eriks br. t. 427.
- Olof Hemmingsson** i Saloby i Asikkala s:n 341.
- Olof Henriksson**, br. t. 143.
- Olof** (-eff) **Henriksson** fr. Kyro s:n 382.
- Olof Henriksson** på Finnhyttan, bergsman, 33.
- Olof Hinderesson** (He-), bonde i Eds s:n, 377.
- Olof Ingesson**, bonde i Kalmar s:n, 378.
- Olof Jakobsson** 305.
- Olof Jepsen** i Sunnerberg 202.
- Olof Jonsson**, fogde i Gestrikl., men senare blott öfver bergsbruket der, br. t. 53 (jfr 86), 74, 87, 132, 141, 166, 168, 279, 424; [andra personer m. samma namn omnämnda:] 41, 131.
- Olof Jönsson**, fogde öfver kon:s landbönder i Ög., br. t. 78, 133; [t. dens.?] 302; förl.-br. f. hm 267, 281; qvittobr. f. hm 393.
- Olof** (-uff) **Jönsson** på Rövvarhyttan, bergsman, 32.
- Olof** (-eff) **Kristeresson** (Chr-), hans hustru 419.
- Olof Larsson** i Lådö 89, 133.
- Olof** (-eff) **Larsson**, dalkarl, 87.
- Olof** (-eff) **Larsson** sk. få lön f. arbete vid Salberget 34.
- Olof Larsson**, kon:s sekreterare, (jämte andra) tillförordn. höfvidsman på Stockholms slott, br. t. 15, 33—40, 50, 54, 87, 95, 115, 118, 140 (2 st.), 142, 145, 179, 186, 188, 199, 201 (2 st.), 202, 203 (2 st.), 206, 209, 221, 222, 228, 233, 241, 245, 249—252, 256, 270, 275, 279, 304, 306 (2 st.), 307, 308, 309 (2 st.), 423; utv. kon. Eriks br. t. 453, 454, 457; omnämnd 33, 291, 455, 462; ö. br. f. [dens.?] 423.
- Olof** (-uff) **Larsson** i Bersäng, bergsman, 32.
- Olof Larsson** i Bro 51.
- Olof Larsson** i Rydevalda 374.
- Olof Mattsson**, borgare i Gefle [?], sk. komma t. kon. 167.
- Olof Månsson** i Hetteskel, br. t. 91.
- Olof Månsson** i Vattensta 204.
- Olof** (-eff) **Mårtensson** (Mor-) »aff Kurkalain» [?] 242.
- Olof Nilsson**, ö. br. f. hm 206.

- Olof (-eff) Olsson**, gruffogde, br. t. 249.
Olof Pedersson [obest. hvilken] 275, 419; br. t. 302.
Olof Pedersson, dansk man [jfr D. XX, s. 440], 46.
Olof Pedersson i Hedemora 50.
Olof Persson, br. t. 195, 349.
Olof Simonsson (Simen-), ang. arf efter hm 86.
Olof Skrifvare vid Tynnelsö, br. t. 90; [dens?] omnämnd 195.
Olof Skräddare, kon:s smältare, [dens. som Olof Smältare?; se denne] 42.
Olof Skräddare i Vi i Torsåkers s:n 345.
Olof Skåning (Schå-), förbud för honom att drifva utskänkning [vid Grips-
holm] 233.
Olof (-uff) Smältare (Smeltare) på Ranshyttan, bergsman, 32.
Olof Svensson i Lund, länsman i Årsunda s:n, ö. br. f. hm 100.
Olof Tomasson i Enköping 85, 87.
Olof Trotteson, befallningsman på Åbo slott, br. t. 105, 169, 171, 197, 218,
243, 275, 282, 300, 301, 324, 340, 349, 382, 383, 390—392, 420, 447;
utv. kon. Eriks br. t. hm 464; br. t. hm omnämndt 236; omnämnd 250,
(327), 345, 464.
Olof Tullskrifvare (tulscr-) sk. komma t. kon. 166.
Olof Vestgöte, afl. Botvid Larsson [Anckars] fogde, föröfvat dråp 109.
Olof, se **S:t Olof**.
Onsal, se **Odensala**.
Oppunda (Up-), h:d i Södermanl., 433; häradshöfd. der utnämnd 316.
Orgehytta (-e) vid n. v. Orga qvarn i Vånga s:n, Memmings h:d, Ög., 9, 205.
Orgelekare, se **Erik; Lars**.
Ornäs i Torsångs s:n i Dalarne, Jöns Ingemarsson [Hjorts] gd, 449.
Örreholmen, gd i Skörstorps s:n, Vartofta h:d, Vg., 94, 448.
Orsume, se **Årsunda**.
Oslo (Upslo), stad i Norge, 41.
Osmundshyttan (Oss-) i Dalarne 33; **-järn** 432.
Ost (-th) ingår i påbj. kostgård 2; **-ar** (ysther) fr. Norge beslagtagna 241.
Ottenby, gd i Ås s:n, Gräsgårds h:d, Öland, 437; fogden der, se **Törne**,
Lasse.
Oviken, s:n i Jämtland, taxa af tienden der 88; kyrkoherden der, se **Erik**
[Andersson].
Oxar (-er, öxer) 251, 254, 276, 277, 279, 305, 330; utgöras i st. f. fodringen
9, 107, 108, 202; tagna af Claus Bille fr. en kon:s undersäte 18 f.; bytas
mot spanmål i Danmark 46, 57; fr. Verml. 110; behöfvas t. kungsgdrne
113; exporteras oaktadt förbud t. Blekinge 117; pris derpå 282; jfr **Ox-**
drift.
Oxdjupet (Oxe-) [sund vid Vaxholm] 15, 116.
Oxdrift, åtgärd t. förekommande af skada uppkommen vid 224; **-drifvare** *ib.*
Oxenstjerna, se **Gabriel Christersson; Petronella Nilsson**.

P.

- Pajulax** (Paije-, Pajjä-), gd i Vesilax s:n, Finl., 261, 278.
Palle (Palne), se **Per Persson**.

- Palte (Pallte), Jakob**, borgare i Åbo, ö. br. f. hm 342.
- Pantgods**, tvist derom 89.
- Papister** 161.
- Pargas**, s:n i Egentl. Finl., 376.
- Pars animarum** [smådel af tionde] 25.
- Parsberg (Pijs-, Pas-), Verner**, dansk ståthållare (lensmand) på Sölvißborg, hans fogdars uppförande mot de svenske 28; br. fr. hm omnämnda 66.
- Pass** (pasbordh, passeport) f. Jakob Funcke t. Norge 16, 41; f. Hans Kraft och Valentin Kort 36; f. Knut Botvidsson 94; f. Lasse van Schare 96; f. Lennart Vallmästare *ib.*; f. Karl Smälänning och Per Claesson *ib.*; f. Claes, M. Jöran Normans karl 138; f. Måns Helsing 142; f. Gunnar Måns-son 166; f. Jöns Arvidsson 168; f. Sverker [Simonsson] 170; f. Anders Båtsman *ib.*; begärdt f. Hans Dram 209; dansk man dragit gm landet utan sådant 238; f. Lasse Knutsson 279; f. Nils Jespersson 283; f. Nils Persson 304; f. Per Ersson 342; f. Pels von Norden 343; f. Claes Kristers-son 344; f. Bern Hult 348; f. Bengt Persson 375; f. Peder Olsson 382; f. Erik Paulunknekt 418; f. Håkan Karlsson 425; f. Jan Karlsson 448.
- Pataij, Olof**, 279.
- Peder Hansson**, dansk höfvidsman på Akershus, 109.
- Peder**, se äfven **Per**.
- Pedersboda** [Persbodarne i Hedemora landsförs., Dalarne?] 32.
- Pedersöre (-söör)**, s:n i södra Österbotten, qvitto på taxan deraf 108; ö. br. f. sockenborna der 212; tvist ang. rågången deremellan och Kyro s:n 239 f.; omnämndt 209, 213.
- Pein, Aron von**, se **Peyn, A. von**.
- Pemar**, s:n i Finl., 204.
- Per (Peder)**, timmerman [i Stockholm] 278.
- Per (Peder)** i Baggeboda 117.
- Per (Peder)** i Litsleby 164.
- Per (Peder)** i Lunda 416.
- Per (Peder)** i Lundby 132.
- Per** i Näsby 254.
- Per** i Stenby 348.
- Per (Peder)**, hr, kon:s kaplan, rekommendation f. hm t. ett prestgäll i Ög., 192.
- Per (Peder)**, hr, i [Vester] Löfsta, br. t. 40.
- Per**, hr, på Noraskog, 36.
- Per (Peder)**, hr, kyrkoprest i Tuna s:n [i Medelpad] 269, 270.
- Per (Peder) Andersson** sk. få behålla sitt hemman 145.
- Per (Peder) Andersson**, borgensman f. Karl Andersson 164.
- Per Andersson**, hans enka 85.
- Per (Peder) Andersson**, borgmästare i Upsala, 201.
- Per (Peder) Andersson**, fogde öfver kon:s egna landbönder i Smål. (efter aff. Lars Pedersson) 66; fogdebr. f. hm 88; sk. få en skrifvare fr. Kalmar *ib.*; br. t. 198, 203, 304; qvittobr. f. hm 371; ö. br. f. hm 373.
- Per (Peder) Andersson**, fogde öfver bergsmanshyttorna vid Salberget, br. t. 27; omnämnd 43.
- Per (Peder) Andersson Hingstridare** sk. blifva underfogde på Gripsholm 417; ang. hans underhåll 427.

- Per** (Peder) **Andersson**, timmerman i Trosa, br. t. 136, 137.
Per (Peder) **Andersson**, Axel Eriksson [Bjelkes] tjänare på Refvelsta, gjort en enka orätt 242.
Per (Peder) **Andersson** i Söderby 427.
Per Andersson i Söderma [?], bergsman [vid Salberget], 88.
Per Andersson i Vackerberga 375.
Per Andersson [obestämdt hvilken], br. t. 195, 302, 345, 376.
Per Bertilsson (Bär-), borgare i Åbo, ö. br. f. hm 342.
Per (Peder) **Bokbindare** (Bock-) sk. bl. klockare i Stockholm 137.
Per (Peder) **Caroli**, se **Per Karlsson**.
Per Claesson 89, 96.
Per (Peder) **Eriksson**, ö. br. f. hm 161.
Per (Peder) **Eriksson** i Fälle 40.
Per (Peder) **Eriksson** på Skänninge 318; stämning på hm 447, 449.
Per (Peder) **Ersson** i Hjortnäs, dalkarl, 379.
Per Ersson (-sån), pass f. hm 342.
Per (Peder) **Finne** 202.
Per Grytgjutare (Grytegiutere), hans enka 34.
Per Gunnarsson 347.
Per (Peder) **Helsing**, fogde på Tynnelsö, br. t. 89, 92, 134, 161, 243, 276, (447, 448).
Per (Peder) **Hemmingsson** i Stroppeboda 134.
Per Henriksson 134.
Per (Peder) **Piansson**, bergsman vid Salberget, br. t. 55, 91; omnämnd 116, 140.
Per (Peder) **Jakobsson**, borgare i Nyköping, 450.
Per Jakobsson (Jäps-), dalkarl, 87.
Per Joensson i Fors, länsman i Torsåkers s:n, ö. br. f. hm 100.
Per Joensson i Gräfsbo, br. t. 96.
Per (Peder) **Joensson** i Säfvastbo 93.
Per Johansson (Joannis), hr, i Vesterås, förl.-br. f. hm 37.
Per Jönsson i Forsa i Torsåkers s:n 345.
Per Jönsson i Noret 42.
Per Jönsson på Olof Anderssons hytta, bergsman, 33.
Per (Peder) **Jönsson**, borgare i Stockholm, 363.
Per (Peder) **Jönsson**, hans enka, 41.
Per (Peder) **Karlsson** (Caroli), M., domkyrkans i Linköping syssloman eller föreståndare, förl.-br. f. hm på tionde 25; ang. hans tvist med Gudmund Olsson 319, 438.
Per (Peder) **Knutsson**, fogde i Norunda och Vaxala h:d, br. t. 97, 418, 447
Per Larsson, br. t. 348.
Per Larsson sk. hafva vederlag f. mistad egendom i Helsingfors 242.
Per (Peder) **Larsson**, borgare i Kalmar, som hade värden om K. M:ts varor der, qvittobr. f. hm 405.
Per Larsson, dalkarl, 87; [dens.?] 89, 90.
Per (Peder) **Larsson** (Laurentij), hr, kollationsbr. f. hm 375.
Per Larsson i Berga, rekommendation f. hm t. Johan Turesson [Tre rosor] 131.
Per Larsson på Bro, stämmingsbr. på hm 85; br. t. *ib.*; [dens.?] omnämnd 254.

- Per** (Peder) Larsson i Önsta, skattebonde, 181.
Per (Peder), »Lille» (Lisle), br. t. 214, 253.
Per (Peder) Markusson på Örby gd, br. t. 447.
Per Mjölhare (Möl-) vid Husby qvarn får tullmjöl efterskänkt 85.
Per (Peder) Murmästare (Muremestere) 277.
Per (Peder) Månsson (Monson) får blifva under fänikan i Stockholm 275.
Per (Peder) Månsson, bonde fr. Lappvesi s:n, utskickad t. kon., 362.
Per Nilsson 340.
Per (Peder) Nilsson, fogde i Östra och Uppvidinge h:d samt öfver kyrko-, klostern och prebende landbor i Södra Vedbo och Vestra h:d, br. t. 194; har ej aflemnat räkensk. och sk. sändas t. kon:n 135; omnämnd 108, 245, 312, 476.
Per (Peder) Nilsson, skeppare, 162.
Per (Peder) Nilsson i Fogerhytte 117; [dens.?] 254.
Per (Peder) Nilsson, afl., hans enka, se **Alida**.
Per (Peder) Olsson, afl., hans enka 246.
Per (Peder) Olsson, fogde i Olands h:d, br. t. 169, 282; [t. dens.?] 166.
Per (Peder) Olsson på Finnhyttan, bergsman, 33.
Per Olsson i Hallestada 35.
Per (Peder) Olsson i Noret, ö. br. f. hm 42.
Per Olsson i Säby 35.
Per (Peder) Olsson Skrifvare, slottsskrifvare på Kalmar slott, 76; förl.-br. f. hm 141.
Per (Peder) Olsson [ovisst hvilken] 329, 382.
Per (Pelle, Päl-) Pedersson, fogde i Hollola h:d, Finl., br. t. 68, 167, 278, 374, 377, 417; omnämnd 372, 373; hans skrifvare, se **Henrik**.
Per (Pelle) Pedersson i Alnön 269.
Per (Pelle, Palle, Palne) Persson, fogde i Åkers och Selebo h:d samt i Strängnäs stad m. m., br. t. 38, 39, 87, 92, 136, 200, 345, 346; fogdebr f. hm 39; omnämnd 383.
Per (Peder) Rörsmed 209.
Per Skrifvare, hans gd i Vesterås omnämnd 92.
Per (Peder) Skrifvare, f. d. föreståndare för hospitalet i Viborg, 367.
Per (Peder) Skrifvare till Inttula, stämning på hm 381.
Per (Peder) Trulsson i Dicka 103.
Per (Peder) Ålänning (Aleninge), borgare i Söderköping, 364.
Per, se äfven **Peder**.
Perleberg (Ber-), Joachim, dansk undersåte, 412—415.
Pergament (permentt) 278.
Perlickare (-lestickere), fransk, ank. t. Elfsborg 307.
Permentt, se **Pergament**.
Persbodarne, se **Pedersboda**.
Persancke [?], Olof (-aff), skeppare, 20.
Pershyttan (Peders-), by i Nora landsförs., Vestmanl., 426.
Pest (pestilenzia, pestis) 150, 320, 421; [i Ög.] 14, 53, 79, 447.
Petronella (Peternilla) [Nilsdotter (två sparrar) till Vik], fru, [hr Sten Kristiernsson (Oxenstiernas) enka], br. t. 216, 230, 387.
Peus, Bartolomeus (Bertilmeus), 306.
Peyn (Pein), Aron (Arn, Aren) von (vh-), 250, 281.

- Pfalz**, »die Pfaltzgrawish sache» berörd 71 ff.
- Philippus** (Philpus), se **Filip**.
- Pijsberg**, se **Parsberg**, **Verner**.
- Pittnidt** [Pitkäniityn; se Jakob Teitts klagomålsregister (1894), s. 250, och jfr registr. *ib.*, s. 336], **Jöns**, bonde i Pöytis s:n, 378.
- Plankverk** (planckevercke), se **Bröder**.
- Pojo** (-ije), s:n i V. Nyland, 304.
- Polackar** (Palacker), se **Polen**.
- Polen** (Pålandh), bud dit att värfva polackar kunniga i tjärsjudning 266.
- Polerare**, införskr. fr. Tyskl., 175.
- Pommern**, hertigen af, se **Filip**.
- Porann**, **Bertil**, stämning på hm 344.
- Porras**, gdsnamn [i Österbotten?], 92.
- Portugalöser** [utländskt guldmynt (»Portuguez»), värdt 50 å 60 mark] 339.
- Posse**, **Axel**, till Hellekis 429.
- Povell**, se **Påfvel**.
- Poythe**, se **Pöytis**.
- Prebenden**: S:t Annas i Vexjö 177; corporis Christi der *ib.*; S:t Bartolomei i Åbo 196; Vårfrus i Upsala 216, 230, 387; [S:t] Margaretae i Upsala 230, 387; Helga Kors' i Åbo 261; i Strängnäs, dit hörande bref, förvarade i ett skåp eller kista 274 och noten; Vårfrus i Åbo 342; S:t Katarinas i Åbo *ib.*, 368; Själegårds och S:t Laurentii i Åbo 368.
- Prebendelandbor** i Botkyrka och Salems s:nr bortförl. 70; i Närke och (Vestra) Rekarne, fogde öfver 90, 171.
- Preglitz**, **Larens**, Hans Gastenbergs tjänare, 246.
- Prester**, underhåll af ålderstigna sådana 311.
- Presterskapet** (clerckerijit, presterne) i Helsingl., ö. br. f. 41; i Jämtl. bör ihågkommas i allmogens testamenten 63; bör utgöra hjälpskatt t. Salberget 113, 114; ovilligt att utgöra kronan ngn hjälp *ib.*
- Prestgille** (-egille) i Ångermanlands södra prosteri 130.
- Presthyttan** (-stehytten) 85.
- Prestlandbor** i Läckö län 11, 12; i Hagunda h:d, br. t. 43; i Närke och (Vestra) Rekarne, fogde öfver 90, 171.
- Preussen** (Prutzen), hertigen af, se **Albrekt**.
- Privilegier**, Enköpings stads, förlorade 85; Lybecks i Sverige 172.
- Proberare** fr. Ög. t. Lindesberg 254; **-ing** af malm 409.
- Profoss** (-fåss), anländ t. Stockholm 203.
- Prostarne** i riket, ang. deras befattning m. afradsspanmålen 420.
- Prutzen**, se **Preussen**.
- Pudeweltz**, **Joachim**, 250.
- Puttila** [?] 315.
- Påfvel** (Påv-), hr, sk. begifva sig till Skultuna 35.
- Påfvel** (Povell), M., byggmästare, br. t. 164, 165, 424; br. t. hm fr. utvald kon. Erik 282; omnämnd *ib.*, 250, 279, 283.
- Påfvel** (Påvel) **Jonsson**, ö. br. f. hm 420.
- Påfvel** (Påvell) **Jute** (-the), afl. i Åbo, ang. hans qvarlätenskap 171.
- Påfvel** (Påvall) [Nilsson (Stjernkors)], hr, kyrkoherde i Sääxmäki, stämning på hm 382.
- Påfvel Olsson**, skytt i Nyslotts län, 204.

Påfvel Olsson i Rövileby 349.
Påfvel Svensson, fogde i Lysings och Dals h:d, Ög., fogdebr. f. hm 343.
Påfvel (Påffvell) **Öfverskärare** i Hedemora, ö. br. f. hm 52.
Påfvel, se äfven **Koberg, Påfvel von**.
Påntele, gdsnamn i Tennilä by i Hollola s:n och h:d, Finl., 69.
Påsse Bengt (-cht) på Damhyttan, bergsman, 33.
Påtorp i Fristads s:n, Vedens h:d, Vg., Bengt Gyltas gd, 340.
Pärlstickare, se **Kasten**.
Päthinalvä by [?] 383.
Pöytis (Böthe, Poythe), s:n i Norrfinl., 378, 416.

Q.

Qvarn (miöllqvern, möllverck, qvern) vid Vrine i Färgelanda s:n på Dalsland 61, 64; vid Husby [i Upl.] 85; bortförl. 178; tvist ang. 418; **-ar** vid Arboga sk. upplåtas åt Markus Klingesmed m. fl. 175; **-ström** (qverne-ström), tvist derom 165.
Qvarstad, hot derom 67; ang. räntan af gods, belagda med 304; **-sbref** omnämndt 190, 429; på de gods om hvilka Gustaf Fincke och Jöns Knutsson [Kurck] tvistat 191.
Qvicksund (Qvicke-), sund i Mälaren mellan Södermanlands fastland och Nyckelön i Vestmanl., 178 noten; dat.-ort 257—258, 277.
Qvidja i Pargas s:n i Finl., fru Hebbla [Siggesdotter (Sparres)] gd, 338.
Qvilunda (Qve-), by i Bro s:n och skplg, Upl., 170.
Qvittobref (qvittencia) 266; f. Lennart Germundsson Silfköpare på silfver 19, 44; f. Erik Rolfsson på mårdsinn 29, 84; f. hr Henrik i Pedersöre på taxan af samma socken f. 1551 108; f. Kettil Nilsson på mårdsinn 128; f. Hans Ditmarsk på penningar 258; f. fru Hebbla [Siggesdotter (Sparre)] på hjälpskattemedel 337; f. Sigfrid Jönsson på vrakgods 338; f. Hans Kock på betalad skuld 339; f. Jöns Håkansson på testamentsmedel 340; f. Mats Törne 361; f. Lars Pedersson 364; f. Erik Späre 371; f. Peder Andersson *ib.*; f. Olof Jönsson 394; f. Hans Bårdskårare 395; f. Erik Skräddare och Jakob Olsson 401; f. Peder Larsson 405; f. Simon Nilsson *ib.*; f. Måns Nilsson [Stjernkors] 430; f. Sven Skute 435; f. hustru Alida i Stockholm 441; f. Måns Birgersson 446.

R.

Ragnilleboda, gd i Skånings h:d, Vg., 346.
Ragvald (Rav-) i Bermö 383.
Ragvald (Ravall) **Eriksson** 448.
Ragvald Halvardsson [Örneram], fogde i Österbotten, br. t. 92.
Ragvald (Raffvaldh) **Jönsson** 148.
Ralms rättaredöme [i Södermanl.] 242.
Rampn, Måns (Mo-), i Marum 248.
Ramshyttan (-en) 32.

- Rankhyttan** (Ranck-), gd i Vika s:n i Dalarne, 141, 246, 249, 384; skrifvare dit 416. Jfr **Ronekehyttan**.
- Rasboda**, gdsnamn i [Stora] Skedvi s:n, Dalarne, 58.
- Raseborg** (Rasborgh) 214; -s län 339, 383, 384.
- Raseborg** (-gh), **Konrad** (Conratt) van, 203.
- Rasmus**, dansk man, hr Håkans i Ljunga svåger, 46.
- Rasmus** i Norrby anklagad för dråp 134.
- Rasmus Bengtsson** i Fiskeby 318, 447, 449.
- Rasmus Nilsson**, fogde vid Vånga, Hellestads och Godegårds bergslager i Ög., 75, 204, 205; skyddsbr. f. hm 205.
- Rasmus Ragvaldsson** (Ravals-) 245.
- Ratcke, Peter**, från Rostock, 348.
- Ratifikation** [af den emellan kejsar Karl V och kon. Kristiern III af Danmark i Speier 1544 upprättade traktat] 358.
- Raumo**, s:n och stad i Finl., 204; ang. stadsbornas der förflyttning t. Helsingfors 226, 328; handeln der sk. upphöra 326, 328; kungsgd sk. anläggas der *ib.*
- Ravall**, se **Ragvald**.
- Reckbo, Hans**, klockare i Stockholm, afsättes 137.
- Rekolasthby** [o: Kerkola?] i Somero s:n, Finl., 301.
- Redesvennen** på Stockholms slott 115.
- Redfougter**, se **Ridfogdar**.
- Reesiö**, se **Reso**.
- Reffled** (Refftila), s:n i Vestbo h:d, Smål., 47.
- Reffelsta** (Reffelstada), gd i Altuna s:n, Simtuna h:d, Upl., 242.
- Register**, riksens, förda ur riket af biskop Magnus [Haraldsson] 45.
- Reinhold** (Reijnoldt, Reinolth) van **Stockholm**, knekthöfvidsman i Åbo, br. t. 326; omnämnd 325.
- Rekarne**, två h:d [Vestra och Östra] i Södermanl., 142; tionde derifr. förl. t. Strängnäs domkyrka 265; spanmål derifr. t. Arboga 431; se **Vestra och Östra Rekarne**.
- Rekommendation** (förskrift). Se under namnet på den person, f. hv. rekommendationen utfärdats.
- Relle**, se **Rälla**.
- Rensbo** (-da), by i Hedemora s:n, Dalarne, 242.
- Repslagare** t. Kalmar fr. Stockholm 203.
- Resan l. Resten**, ort i Finnmarken, 331, 332.
- Resineem**, se **Ristniemi**.
- Reso** (Reesiö), s:n i Finl., 208.
- Reutersberg**, se **Stora Hulared**.
- Reval** (Räfte, Re-) 150; ang. utförseln dit fr. Finl. 260; br. t. borgmäst. och råd der 356; br. derifr. omnämndt *ib.*; pass dit 418.
- Ribbing, Knut**, stämning på hm 89.
- Ribbing, Nils**, br. t. 135, 302.
- Rickeby**, gdsnamn i Upl. [Vidbo s:n, Seminghundra h:d?] 375.
- Ridfogdar** (redfougter) 312, 313, 424; i Stegeborgs län 91; i Kalmar län 108; få ej borgläger 164; i Ög. östanstång sk. sändas t. K. M:ts kammare 203; i Nyslotts län, ö. br. t. dem omnämndt 299; i Åbo län 325, 326.
- Ringar** [smycken], inköp af, 239.

- Riseberga** (Rijsberge) kloster i Edsbergs s:n och h:d 442, 443; dess landbor sk. dels öfverföras till kyrko- och prestelandbor, dels läggas till Tuna gd 131; ang. fem gdr, som hört dit 169.
- Risholm** (Rijszolenn, Rijsort), by i Sundborns s:n, Dalarne, 91, 129.
- Ristniemi** (Resineem!) i Sagu s:n, Finl., Måns Nilsson [Stjernkors] gd, 382.
- Rock, Johan**, borgare i Enköping, stämning på hm 86.
- Rocke Tomas** (-es) på Damhyttan, bergsman, 32.
- Roden l. Rodzlagenn**, se **Roslagen**.
- Rogslösa**, se **Roxlösa**.
- Rogsta** (-da), s:n i Helsingl., 351.
- Rom**, gdsnamn, 55.
- Romfartuna** (Romfor-), s:n i Norrbo h:d, Vestmanl., 4; **-skifte** [vid Sala grufva] 19.
- Roncke**, egare af **Ronekehyttan** (Rå-), gd [i Dalarne, möjl. = Rankhyttan, se detta ord] 132.
- Ronneby** (Rothne-) 117.
- Roos**, se **Brita** [Jönsdotter].
- Rosenbom** (Rossen-), **Hans**, danskfödd man i kon:s tjenst, 120.
- Rosendal**, gd [på Tosterön i Strängnäs landsförs., Åkers h:d, Södermanl.?] 134.
- Rosengren**, se **Jakob Turesson**.
- Rosenqvist**, se **Nils Birgersson**.
- Rosenstråle**, se **Erik Jönsson; Holmsten Eriksson; Jöns Eriksson**.
- Roskilde**, stad i Danmark, dat.-ort 473, 474.
- Roslagen** (Rodzlagenn, Roden) 168; förhandl. m. adeln der 112.
- Rossvalen** (Råsvar), insjö i Lindes landsförs., ägor deromkr. 244; afvelsgd bör anläggas derinvid 292; [dens.?: Rådvadha] 279.
- Rostock** 270, 271; borgare derifr. 348.
- Rostvändare** sk. anskaffas [t. Gamla Silfberget] 168; t. Hökhufvudsberg 447.
- Rotekarlar** [delegarne i en rote, d. v. s. en sammanslutning i och för gemensam brytning i grufva] vid Salberget, ö. br. t. 355.
- Rotekarlskyttan** vid Salberget 255.
- Rothneby**, se **Ronneby**.
- Roxlösa** (Rogx-), s:n i Dals h:d, Ög., tionde der bortförl. 343.
- Rudboby**, ortnamn, 94.
- Rull, Olof**, i Mälby, ö. br. f. hm och hans hustru 57; byte m. hm 168.
- Runtuna**, s:n i Rönö h:d, Södermanl., del af tionden der bortförl. 37, 309.
- Rursburg** [felskrifn. för Augsburg?] 271.
- Rusttjenst**, adelns, ang. 111 f., 139, 197, 198; fr. Gustaf Olsson [Stenbocks] förläning 148; frihet fr. 330.
- Rya** [groft täcke] 405.
- Ryd** (-dt) [obest. om Vestra eller Östra], s:n i Upl., presten der 417.
- Ryning, Nils**, br. t. 346; omnämnd 476.
- Ryss**, kunnig i skinns färgande 423.
- Ryssarne** (Rydzer), instr. f. svar på deras skrivelser 151, 156, 157; försvarsanstalter mot 236; ang. underrättelsers inhämtande fr. 300; handel m. dem 302; öfvergrepp af dem mot svenskar i Vesterbotten 314, 315; d:o i Finnmarken 331, 332.
- Ryssbergs** [!] prestgäll [möjl. Krigsbergs eller Kristbergs s:n i Ög.?] 374.
- Ryssby**, s:n i Norra Møre h:d, Smål., 141.

- Ryssland**, rågången mot 151; borgläger på gränsen mot 218; brefdragare derifr. 256, 350; gränstvister i Finnmarken mot 331, 332.
- Rysstolk**, se **Mikael Andersson**.
- Råd**, Rikens (äfvn: H. Nådes) 55, 67, 85, 95, 160; forna Sveriges konungars 155; vistande i Stockholm sk. begifva sig t. kon. [på Tynnelsö m. anl. af drottningens fränfalle] 309; tvistemål inför 318.
- Rådjur**, jagt på, 475, 476.
- Rådvadha**, se **Rossvalen**.
- Råg** (legge rogh) 127; -bröd 448.
- Rågången** mot Ryssland 150, 156, 157; mellan Storkyro och Pedersöre 239 f.
- Rånckehyttan**, se **Ronckehyttan**.
- Råsvar**, se **Rossvalen**.
- Räffle**, se **Reval**.
- Räfskinn** (räffver), svarta, sk. uppköpas f. K. M:ts räkn. 44, 104, 143; d:o få ej exporteras 102, 104.
- Räfsnäs** (Räffznes), gd i Toresunds s:n, Selebo h:d, Södermanl., timmermän dit 136; glasmästare der 163; br. t. fogden der [Anders Hansson] 161, 447, 448; dikare dit 198; dat.-ort 259—260, 277—278, 283; omnämndt 200.
- Rähag** (-haag) [gårdesgårdsstör?] 422.
- Rälla** (Relle), gd i Högsrums s:n, Slättbo h:d, Öland, 440.
- Räntekammare** (rentecammer), kon:s 17.
- Räntämäki** s:n, se **S:t Mariæ** s:n.
- Räfvarhyttan** (Röffverhytten) 32.
- Röktal** (-ketaledt) [antal rökar l. skorstenar] ss. grund f. hjälpskatts utgörande 435, 436.
- Rönö** (-ne), h:d i Södermanl., 375.
- Rör** (röör) [skjutvapen], sålda 258, 361; (legge röör) 209.
- Rörsmed**, se **Peder**; **Silvester**.
- Rövile by** [? i Akkas s:n i Finl.?] 349.

S.

- Sachsen** (Saxs-), hertiginnan af, se **Katarina**.
- Sadlar** införda af Arn v. Peyn 249, 250.
- Safveröd** [= Safveryd i Ryssby s:n?], kronogd bortförl. 268, 281.
- Sakören** (saker), Kungl., 476; få ej vidare uppbaras af adeln fr. deras landbönder i Vestbo 47, 50, 148; tredjedelen deraf vid tullboden i Stockholm bortförl. 126; vissa slag deraf i Södermanl. 141; bortskänkta 163; inlevererade 221, 364; i Stockholm sk. användas t. bergsbrukets behof 229; eftersänkta 246; af en falskmyntare 445; jfr **Biskopssakören**.
- Sala** (-e) hyttor (-er) 344.
- Salberget** (Salebergitt, Salle-, Sölf-) 34, 140, 248; spannmål dit 26, 27, 97, 216; kostgård dit 33, 113; tran dit 43; ved och kol dit fr. Hagunda h:d *ib.*; klenmsmed dit 86; br. t. Erik Skrifvare der 91; körslor dit 112, 113; bergsmän derifr. inblandade i misshandel 116; smältarnes löner der 132; timmermän dit fr. Stockholm 137; ang. tillstånd f. bergsmännen att der »söka sin fördel» i sofermalmen 197; brist der på och därför anbefald tillförsel dit af folk, kabelgarn och fetalier 228, 229; dålig uppsigt m.

- folket och brukningen der 255; register öfver aflöningen der 278; ö. br. t. bergsmän och rotekarlar der 355; grufdrängarnes löner der 375; ang. smältningen der 395 f.; ved dit fr. Östra Rekarne 439; bly dit 449; ved dit [fr. Upl.] 450; se **Erland Sanderssons rote; Mats Huians rote; Romfartuna skifte; Skälbyskiftet.**
- Salbergsgrufvan** (Salegruffven) bör länsas på vatten 142; dess brukning K. M:t »till största hjälpen» vid dess utgifter till rikets bästa 229.
- Salem** (Slem), s:n i Svartlösa h:d, Södermanl., 70.
- Salmeby**, ortnamn, 427.
- Salobol** (Salebool), åtsk. gdr i Uskela s:n, Finl., [jfr Lagus, Finska adelns gods och ätter, s. 218] 204.
- Salo**, by i Asikkala s:n i Östra Tavastl., 341.
- Salomon** (Salmon) Pedersson 250.
- Salpeter** (salthpetter), förråd deraf i Stockholm 115; inköp deraf 233, 234, 381; omnämndt 235.
- Salsta** (Sale-), by i Öja s:n, Vesterrekarne h:d, Södermanl., 96.
- Salsta** (Salestadhe), gd i Flens s:n, Villåttinge h:d, Södermanl., 433.
- Salt** (-th) ingår i påbj. kostgård 2; sk. tillbytas mot spannmål 99, 147; inköp af 173, 174, 325; t. Helsingfors 189, 223, 263, 267; fr. Lybeck 235; (baijesalt) [se detta ord] [t. Vexjö] 276; t. saltning af villebråd 306.
- Saltsjön** (Salttesjönn) [Östersjön] 398; ang. fisket der 53; ang. besittningsrätten till holmar, öar och sälgrund der 324.
- Saltängen** (-engen) vid Hammarby i Sundby s:n, Tuhundra h:d, Vestmanl., 2.
- Sandegården** [äfvn skrifvet **Sundegården**], gd under Elfsborgs slott, 148, 149.
- S:t Annæ** (-e) prebenda i Vexjö 177.
- S:t Annæ** (-e) rättaredöme, omfattande arf- och egna gods i S:t Nikolai och Tuna s:n i Södermanl., 242.
- S:t Bartolomei** prebende i Åbo 196.
- S:t Eriks** prebendegods i Upsala [stift] 114, 119, 122; d:o landbönder 303, 376.
- S:t Ilian**, s:n i Norrbo h:d, Vestmanl., 404.
- S:t Katarinas** (Karine) prebende [i Åbo], en dens. tillhörig tomt såld 342, 368.
- S:t Laurentii** prebendegård i Åbo 368.
- S:t Margaretæ** (-grete) prebende 230, 387; tid [20 eller 13 juli] 269 f.
- S:t Mariæ** s:n (Ränthemäkij, Vårfrukyrka) i Norrfinl. 390; rântan der anslagen t. underhåll af älderstigna präster och andra fattige 311.
- S:t Olofs** gille i Vesterås 92.
- S:t Pers** s:n, se **Sigtuna**.
- Sarduk** (-duuk) [ett slags med linne blandadt ylletyg] 245.
- Sastemeki** (-ij) [= Sastamala?], s:n i Finl. [Kumogårds län], 377.
- Satmus** i Katila by 377.
- Saveken** (-vckin) [jfr följ.], Nils, 377.
- Savekoby** [i Kumogårds län i Finl.] 377.
- Savolaks** (Savalax), fogde der utnämnd 342.
- Saxeboll**, »ödemark» på [Stora] Tuna allmänning, 42.
- Saxen** (-xsen), se **Sachsen**.
- Schaboer** [befolkningen på Skagen] 287.
- Schare**, se **Lars; Skara**.
- Schinninge**, se **Skänninge**.
- Schogård**, Olof, se **Skogård**.

- Schotte** o. **Schottland**, se **Skotte** o. **Skottland**.
Schoumann (Skou-, Skau-), **Kort** (Cortt), köpman i Hamburg, 174, 459; ang. tullfrihet f. hm 249.
Schr- o. **Schu-**, jfr **Skr-** o. **Sku-**.
Schultens Lasses gränd i Stockholm 4.
Schweineborg, se **Svendborg**.
Schä-, se **Skå-**.
Schärenhagen, Henrik, tysk köpsven, 131, 347.
Sebberod, se **Säbrå**.
Sedesehult [= Sissehult i Åsheda s:n?], Uppvidinge h:d, Smål., 177.
Seffred (-dh, -ridt, Siffrid), se **Sigfrid**.
Seffrin (Seffverin), se **Severin**.
Seglats (-ttz), se **Sjöfart**.
Seglinge (Sä-) i Almunge s:n, Nordinghundra h:d, Upl., Karl Bengtsson [Måneskölds] gd, 318, 447, 449.
Segrid, se **Sigrid**.
Sejare (-ijere), **Jöns**, [i Åbo] 349.
Selaön (Sela), ö i Mälaren, 272.
Selebo (Sil-), h:d i Södermanl., fogde der utnämnd 39; tionde derifr. förl. t. Strängnäs domkyrka 265; häradshöfd. der tillsatt 379.
Seminghundra (Sä-), h:d i Upl., ö. br. t. inv. der 154; fogde der tillsatt 342.
Serlax, se **Särkilax**.
Sevastebo, se **Säfvastbo**.
Sevede (Seffv-), h:d i Smål., 202, 208, 474; ny fogde der 418.
Severin (Söffverin, -ring) **Jute** (-the), fogde på Vesterås slott och i Snäfringe, Siende, Tuhundra och Norrbo h:d, 251; ö. br. f. hm 34; förl.-br. f. hm 92; br. t. 40, 43, 132, 139, 162, 165, 247, 303, 348, 420; utvald kon. Eriks br. t. hm 247; »relator» af ärenden, berörda i resp. bref 87, 88.
Severin (Seffv-) **Jute**, [väl ej dens. som föreg.?, men möjl. = Severin Skrifvare (se denne)], utsänd att uppspara Märten Hansson 193.
Severin (Söffv-) **Jute**, [identisk m. någon af de föreg.?] sk. tillsägas att ej sälja öfverflödig dryck och öl åt K. M:ts embetsfolk [vid Gripsholm] 233.
Severin (Seffrin, Söfring) **Skrifvare** (Schriffvere) [jfr den näst föreg.] sk. hafva utfodring f. häst och tjenare på Vadstena slott 193; ang. hans tvist m. Peder Hööss *ib.*; sk. hafva underhåll f. 2 hästar i Vadstena 309.
Severin (Söffrin) **Smäsven**, fogde i den mot Norge gränsande delen af Vermeland, br. t. 12, 25, 43, 44, 81, 104, 109, 122; fogdebr. f. hm 36; omnämnd *ib.*
Seximeki, se **Sääksmäki**.
Sibbo, s:n i Östra Nyland, 436.
Sidenskrifvare, se **Lars**.
Siende (Sij-), h:d i Vestmanl., fogde der tillsatt 93.
Sigfrid (Seffred) i Söderköping, hans hustru [Karin] omnämnd 6.
Sigfrid (Siffrijdt) **Jönsson** 377.
Sigfrid (Seffredh, Siffrid) **Jönsson**, fogde på Öland, br. t. 131, 136, 199, 254, 307, 308, 343, 347, 348, 427, 440; qvittobr. f. hm 338; omnämnd 29.
Sigfrid (Seffridt) [äfvén kallad Mickell] **Lukasson** (Luke, -che), bonde i Vårfrukyrka s:n, Finl., 390 f.
Sigfrid (Seffred) **Markusson** (-sån), se följ.

- Sigfrid** (Seffridt) **Mårtensson** eller **Markusson**, uppsyningsman vid Nädens kloster, ö. br. f. hm 310 (jfr 340); omnämnd 341.
- Sigfrid** (Siffrid) **Tomasson** i Uskilaby 377.
- Sigge Svensson**, fogde öfver Skara biskopsstols landbönder samt öfver de prebenden, som legat under Skara domkyrka, sedan öfver biskopslandbönderna i Vermland, br. t. 18, 133, 198, 304, 419, 442; d:o omnämndt 420; sk. aflemna befallningen öfver kyrkogödsen t. Joen Karlsson 135; omnämnd 348.
- Signelse**, se **Trolldom**.
- Sigrid** (-edt) i Ösby, enka, 163.
- Sigrid** (Se-) [Eskilsdotter (Banér)], fru, hr Måns Karlssons t. Eka enka, kon. Gustaf Is mormoder, afl., ang. arvet efter henne 176.
- Sigtuna** (Sich-), stad och s:n [o: S:t Pers], 119, 181, 383.
- Sigvard Nilsson Kopparslagare** sk. afbetala skuld gm smidesarbete åt kon. 146, 147.
- Silbo**, se **Selebo**.
- Silfberget** (Sölffbergitt), **Gamla**, i Stora Tuna s:n i Dalarne, ang. bergsbruket der 49; fogde der utnämnd 87; såg sk. byggas der 90; ang. priset på grufved dit 123; ö. br. t. kon:s befallningsmän der 144; Kristiern Skrifvare sk. delgifva kon. tillståndet der 162; ang. smältningen der 199; dat.-ort 28--29; omnämndt 34, 38, 192, 306, 341, 426.
- Silfberget** (Sölff-), se äfven **Salberget**.
- Silfbergsås** (Sölffbergzåås) i Verml. 93.
- Silfköpare** (sölff-), se **Kristiern Skrifvare**; **Lennart Germundsson**.
- Silfver**, qvitto på levererad sådant (skärstens sölf) 19, 44; ang. kon:s rätt att lösa sådant vid grufvorna i Gestrikl. 264.
- Silfverberg** (sölff-) vid Bispberg 34.
- Silfverskrifvare** (sölff-) vid Gamla Silfberget, se **Kristiern**; vid Salberget, se **Lennart Germundsson**.
- Silfversparre**, se **Nils Persson**.
- Silfverstop** (sölff-) skänkt t. kon. i testamente 169.
- Sill** (sijld, kramsill, krampesill) t. Stockholm [fr. Viborg] 137; t. d:o fr. Ög. 168; fr. Skåne 400.
- Sillerud** (Sijllerydh), s:n i Nordmarks h:d, Verml., varit förlänt till afl. Sven Kart, 110.
- Silvester** (-vest) **Rörsméd** [på Gripsholm] 232.
- Simon** i Melberga, [kyrkolandbo] i Almunge s:n, 376.
- Simon Andersson** sk. blifva ridfogde i Savolaks 313; fogdebr. f. hm 342.
- Simon Andersson**, tullskrifvare i Stockholm, ö. br. f. hm 126; br. t. 278; omnämnd 145, 278, (402).
- Simon Cemetsson** 242.
- Simon Nilsson**, slottsskrifvare på Tavastehus, qvittofr. f. hm 405.
- Simon Pedersson** i Hedemora 50.
- Simon Tomasson** [till Kappelstrand], fogde, br. t. 376.
- Simtuna** (Sime-), s:n och h:d i Upl., 40, 344.
- Sissehult**, se **Sedeschult**.
- Sivard** (Siurd), hr, kyrkoherde i Edebo, prost, br. t. 37.
- Själ-** (siäl-), se **Säl-**.
- Sjaleboda** (Siele-), »ödemark» derinvid i Torsåkers s:n, Gestrikland, 43.

- Själögårdens prebendegd** i Åbo 368.
- Själland** (Siäländh) 237.
- Sjöblad**, se **Kristiern Larsson**.
- Sjöfart** (seglattz) ang. åtgärder att afskaffa bondeseaglatsen i Finl. 149, 150; förbjuden f. de nyländska bönderna 260; jfr **Smuggleri**.
- Sjöfinnar** 333; ang. skatt af dem 157, 158; skyddsbr. f. 331.
- Sjögesta**, gdsnamn, 273.
- Sjösa** i Svärta s:n, Rönö h:d, Södermanl., Jöns Olsson [Gyllenhorns] gd, 257.
- Skaffisk** [fisk från Skagen] 287.
- Skafvellfisk** (skaffvellfesk) 276.
- Skagen** (Scha-) [Jutlands norra udde] 413; se äfven **Schaboer**; **Skaffisk**.
- Skamplun** (-pelun) [modell] 164, 165, 176, 458.
- Skara** (Schare) 36, 96; tvist mellan borgare der och Joen Svensson om ett nybygge 198; gd derinvid 431; **landsting** 381, 446.
- Skarpebrunna** [nu Brunna?], gd i Botkyrka s:n, Svartlösa h:d, Södermanl., 70.
- Skarsby**, se **Skorpeössby**.
- Skatt** sk. i bergslagen utgå särskildt från hemmanen och särskildt för bergsbruket 125; af fisket i Ångermanl. och Medelpad 129, 130, 257, 258; af sjöfinnar och birkarlar 157, 158; af skattehemman sk. utgöras ensamt t. kronan 181; af ryssarne utkräfd i Finnmarken 331, 332; af sålskären i Helsingl. 351, 352; af sälfångst på främmande kuster 369 f.; jfr **Hjelpningar**.
- Skattefrihet** f. en gd i Romfartuna s:n 3, 4; f. Erik Hansson 74; Bengt i Nortuna 97; f. Per Joensson i Forsa 100; f. Olof Svensson i Lund *ib.*; f. Anders Ålänning 171; f. Långe Jöns på en gd på Vermdö 196, 197; f. uppräknade skyttar i Finl. 204; f. bergsbruk i Gestrikl. 264; f. Hans Bårdskärare fr. »all stadzens tunga» i Elfsborg 274; f. Karl Nilsson i Götorp 276; f. ett torp 345; **-hö** (skatte landzmandz hö) fr. Lojo s:n bortförl. 339; **-järn** bytes m. hampa 169; **-lindring** 2; f. allmogen i Åkerbo h:d 8; på gr. af brandskada 35, 37; f. prestersk. i Helsingl. 41; f. Lasse i Hammarby 246; **-malt**, ang. dess utgörande 93; **-spanmål** (-korn), medgifven lindring i dess utgörande 2; ang. dess lösande 34, 51.
- Skattläggning** af kyrko- och kronohemman [i Ög.] 244; d:o af kyrko- och klostergoods i Smäl. 268, 269; af kyrko- och prestlandbors hemman på Öland 427; **-skyldighet** till staden f. dem, som i Falköping besutto frälse grund, men öfvade stadsmannanäring 101.
- Skedevi**, s:n i Bråbo [nu Finspongäläns] h:d, Ög., 136.
- Skedvi** [ovisst hvilket] 347; se äfven **Stora Skedvi**.
- Skellista**, se **Skälsta**.
- Skenninge**, se **Skäningsbönder**.
- Skepp**, inköpt af K. Mit, 194, 265; af furu fr. Stockholm t. Kalmar 203.
- Skeppsbyggare** (skipz-), se **Jakob**; **-bygge** (skijpzbygningh) 426; förnödenheter dertill t. Kalmar 7; anstånd dermed i Åbo 325.
- Skenninge** (Sch-) 39.
- Skeppsgården** (skepgårdh) i Stockholm 15, 250.
- Skeppsskrifvare** (Skepzscriffvere), se **Clemens**.
- Skeppstimmerman** (skipztimber-) 250.
- Skepptuna**, s:n i Seminghundra h:d, Upl., 420.
- Skillinge**, se **Skyllinge**.

- Skinbare** (sch-) [i Stockholm] 40; jfr **Erik**; **Gregers**; **Mårten**; **Nils**; **Tomas**.
- Skinvaror**, ang. inköp af 87, 104, 143, 194; ang. utförelse af 102, 302; införda fr. Norge, beslagtagna 241; t. sämskning och färgning 437; se **Bockskinn**; **Ekorrskinn**; **Getskinn**; **Harskinn**; **Hudar**; **Loskinn**; **Mårdsinn**; **Räfskinn**.
- Skinskatteberg** (Skinsecke-), s:n och bergslag i Vestmanl., ö. br. t. menige man der 406; d:o omnämndt 409.
- Skipz-**, se **Skepps-**.
- Skjutning**, förbud mot, se **Jagt**.
- Skjutsfärder** (skintzferder, förzler, kjörningh), allmogens, 9, 144, 145, 377; **-hästar**, fria. f. Mats Törne 243; med pock tagna 254; f. Nils Jespersson 283; f. Gustaf Fincke 307.
- Skogård** (Scho-), **Olof** (-eff), br. t. 379; hans hustru 134, 448.
- Skorpeösa by** [Skarsby?] i Gottröra s:n, Långhundra h:d, Upl., 374.
- Skott** (skått) [skattetitel], ang. dess utgörande af i Stockholm bosatta tyskar 189; en del deraf i Stockholm sk. användas för bergsbrukets behof 229.
- Skotte** (Sch-), **Jakob**, sk. straffas f. förbindelse m. biskop Måns [Haraldsson] 99, 106, 107; omnämnd 195.
- Skotte** (Skå-), **Olof**, afl., ang. arvet efter hans afl. hustru 189; hans skepp omnämndt *ib.*; andel deri till salu 223; hans hus [i Stockholm] 304; ang. danarf efter hm 421.
- Skottland** (Schot-) 56.
- Skouman**, **Kort**, se **Schoumann**.
- Skrefsta**, se **Skräfsta**.
- Skrelunda**, gd i Bjerklunda s:n, Skånings h:d, Vg., 248.
- Skrifvare** (schriffvere), ang. underhåll åt en dylik 79, 80; en sådan sk. förordnas fr. Kalmar åt Per Andersson 88; Mickel Olssons 89; sk. förordnas åt Jöran Olsson 97; sk. tagas af djeknarne i Vesterås skola 416; se äfven: **Anders**; **Arvid**; **Bengt**; **Bengt Ersson**; **Erik**; **Gudmund**; **Halsten**; **Hans**; **Harald**; **Henrik**; **Joan**; **Jöns**; **Jöran**; **Karl**; **Kristiern**; **Lars**; **Mats**; **Nils Siggesson**; **Olof**; **Per**; **Severin**; **Sven**; **Truls**; **Viktor**.
- Skräddare** (Schreddere), se **Erik**; **Henrik**; **Håkan**; **Olof**.
- Skräfsta** (Skref-), gd i Botkyrka s:n, Svartlösa h:d, Södermanl., 70.
- Skultuna** (Schul-), [s:n i Norrbo h:d, Vestmanl.], 35.
- Skute** (Schuthe), **Sven**, borgare i Stockholm, qvittobr. f. hm 435.
- Skyddsbrief** (försvarelsebref) f. Erik Skinnare 42; f. Anders Torbjörnsson 44, [f. dens.?] 224; f. Joan Pedersson i Elfsborg 58, 60; f. Erik Smältare 62; f. hr Mats i Götlanda mot otillbörlig gästning 83; f. Henrik Simonsson 202; f. Rasmus Nilsson 205; f. Knut Fordells hustru, Karin Olofsdotter 210; f. Karin [Jöransdotter (Stjernsköld)] 247; f. Elin Svendsdotter på Graby 251; f. Anders Skrifvare 281; f. hustru Anna, Kristiern Larssons 302; f. finnar och lappar vid Vesterhafvet och ryska gränsen 331; f. två bönder 340; f. de utskickade fr. två socknar i Finl. 362; f. Tomas Mattsson i Meltola 374; f. Jöns Smed 380; f. menige man i Helsingfors län 386, 418; f. Peter van Åken 390.
- Skyllinge** (Sköl-, Skil-), s:n i Oppunda h:d, Södermanl., 34, 433.
- Skytt** [skjutvapen i allm.] sk. gjutas af klockor t. Elfsborgs slotts behof 199.
- Skyttar** förekomma, utom flerstädes, under formen *sköttere* 93; [jfr 136, brefvet t. Erik Månsson, af hv. betydelsen m. säkerhet framgår].

- Skytte**, se **Mårten**.
Skyttetorp [i Götlanda s:n, Vadsbo h:d?] 165.
Skåne (Schåne) 121, 182; **-sill** (skånsildh) 422; sk. bytas mot spanmål 399, 400.
Skånela (Schå-), s:n i Seminghundra h:d, Upl., 375, 420.
Skåning (Schå-), h:d i Vg., 178 noten, 346.
Skåning (Schå-), se **Olof; Tuve**.
Skåp (l. kista) i Strängnäs domkyrkas sakristia, begagnadt t. förvaring af »alle prebenders breff», sk. flyttas t. kansliet på Stockholms slott 273, 274 och noten.
Skått, se **Skott**.
Skälbyskiftet (Skel-) vid Salberget 44.
Skälleröd (Schell-), gdsnamn, 281.
Skällsnäs (-lissnäs) i Hults s:n, S. Vedbo h:d, Smål., Halsten Bagges gd, 422.
Skälsta (Skellista, Skällestada), gd i [Öfver-]Enhörna s:n, Selebo h:d, Södermanl., 167, 198.
Skäningsbönder [bönderna kring Skenninge?] 244.
Skänninge (Schinninge), gdsnamn [i Upl.], 318, 447, 449.
Skärkind, h:d i Ög., 447.
Skärstenssilfver (skeersteens sölf), se **Silfver**.
Sköldemärke (skiölde merckie) f. Knut Kappe beskrifves 297.
Sköllinge, se **Skyllinge**.
Sköttere, se **Skyttar**.
Slafsta (Slavestad), by i Vaksala s:n och h:d, Upl., 303.
Slagsta (Slausta), gd i Botkyrka s:n, Svartlösa h:d, Södermanl., 70.
Slang, se **Erik Håkansson**.
Slatte, **Bengt**, hans enka 67.
Slatte, **Nils**, se **Elin** [Svensdotter].
Slavestad, se **Slafsta**.
Slem, se **Salem**.
Slipstenar (slijpe-), brytning af, 379, 447.
Slottsgästning, se **Tingsgästning**.
Slottshagen (Slotz-) vid Vesterås 2.
Slottsskrifvareräntan vid Nyslott bortförl. 248.
Slumsvik (-vijck) i Månstads s:n, Kinds h:d, Vg., 39.
Smed, se **Börje; Jöns; Måns**.
Smedby (-deby), by i Hammarby s:n, Vallentuna h:d, Upl., 345.
Smeder, se **Spiksmeder**.
Smuggleri (heimliche segilation) förbjuden 357.
Smycken (clenodier), inköp af, 239; jfr **Ringar**.
Småland, Lasse Persson der 38; ny landbofogde der utnämnd 66, 88; K. M.:ts sköttere [skyttar] der 93; Vadstena klosterns landbor der 96; förhandl. m. adeln der om förlän. och rusttjenst 138, 139; missnöje bl. allmogen der 151; pass dit 166; ang. mönstring och aflöning der 196, 201, 202; spanmålsundsättning dit 203; oxdrifter derifr. 224; uppsigt m. fogdarne der 259; [kyrk-]klocka derifr. 247; ang. fogdarne der 474—477; omnämndt 98, 178, 231, 234, 252, 254, 304, 312, 345, 348, 371—373.
Smålänning, se **Anders; Birger; Joen; Karl; Sven**.
Småsven, kons, se **Jöran Trulsson; Severin**.
Smädeskrift (smäde- och förachtelse breff), författad af Melkiör Svab 219.

- Smältare**, kons, vid Hada 42; sk. anskaffas [t. Gamla Silfberget] 168; fr. Gestrikl. t. Hökhufvud 168; fr. Ög. t. Lindesberg 254; vid Hökhufvud 282, 447; vid Salberget 395, 396; jfr **Erik; Nils; Olof**.
- Smör** ingår i påbj. kostgård 2; utförsel deraf 179, 188, 200; utbytt mot kläde 207, 263; mot varor 336; priset derpå 235, 239; ang. dess lösande 244, 251, 276; **-ränta**, tvist derom 61; **-skatten**, lösen af 251; **-taxa** i Vörå s:n bortförl. 423; se äfven **Landgillesmör**.
- Snickare** (snidkere) 273, 274, 282; t. Stockholm fr. Upsala 170; [i Upsala] sk. få ljus om aftnarne t. K. M:ts arbeten 425. Se äfven **Anders**.
- Snutista**, gdsnamn, 192.
- Sobbe** s:n, se **Stafby**.
- Sofverhögen** (söffre-) [varphög af sofvermalm] vid Salberget 197; **-karlarne** (soffre-) vid Gamla Silfberget 199.
- Solberga**, gd i Fenneslunda s:n, Ås h:d, Vg., 193.
- Sold** (besoldningh), upplysn. begäres om dess storlek 161.
- Solkesta** (-kista), [gd i Kungshusby s:n, Trögds h:d, Upl. (?)], 171.
- Sollentuna**, s:n och h:d i Upl., fogde der tillsatt 342; presten der 382.
- Solna** (Sälne), s:n i Danderyds sklg, Upl., 92.
- Somalainen, Peter**, bonde fr. Lappesi s:n [Suomalais gd] 362.
- Somero**, s:n i Vestra Tavastl., 301.
- Somme**, se **Germund Svensson**.
- Sorby**, gdsnamn [i Vestmanl.], 202.
- Sorunda**, s:n i Sotholms h:d, Södermanl., förlänt t. Björn Pedersson, men indrages 135; »öjefisket» der d:o 281; ö. br. t. bönderna der 281.
- Sotholm** (Soot-), h:d i Södertörn, 160.
- Spanmål** (sädeskorn), ang. begäran om understöd af 1, 150, 185; värdesättning på 9; uppköp deraf i Danzig 20; t. Salberget 26, 27, 97, 113, 114; t. Garpenberg 32; t. Noraskog och Lindesberg 33; t. Åkers kyrkas behof 41; tillbytes mot oxar i Danmark 46, 57; t. Ög. 47; redovisning f. uppbörd af 54; import deraf fr. Danmark och Norge 56, 57; afradsspanmål t. Vadstena i förvar 78, 79; utlånad, efterskänkt 95; ang. dess användning i Elfsborg 99; tillbytes i Norge mot hästar fr. Dalsl. 107; förskingrad af Märten Hansson 114, 119—122; brist derpå i bergslagen 125; t. Holland 147, 148; bortskänkt 163; fr. Vadstena t. Jönköping 185, 203; fr. Svartsjö m. fl. kungsgdr t. Stockholm 187; t. Tuna gd 195; om förrådet deraf i Ög. 199, 400—401; ang. redovisn. t. kammaren f. afyttrad sådan 201; t. Danemora berg 205; ang. understöd deraf t. allmogen 214, 219, 220, 248, 282; vid Ekolsund 234; uppskof med återbetalning af lånad dylik 345; återfordran af d:o 372; förrådet deraf i riket bör ligga oföryttrad t. följ. år 398, 400, 403; d:o bör föras t. kusterna *ib.*; ang. förrådet deraf hos fogdarne 402; ang. behandlingen af afradsspanmålen 421; ang. uppbörden deraf [i Vadstena] 424; t. Kalmar 445; ang. köp, byte eller försäljning deraf 39, 40, 42, 43, 86, 87, 89, 136, 169, 173, 194, 216, 227, 400; **-slån** 42, 95, 345; **-lösen** 39, 41, 78, 79, 168; **-shus**, se **Magasin**. Jfr **Skatte-spanmål**.
- Spann** [mått] i Helsingfors mindre än i det öfriga Finl. 227.
- Sparre**, se **Görvel** [Fadersdotter]; **Lars Siggeson; -ar**, två, [danska Sparre-ättens vapen], se **Nils Claesson; Petronella** [Nilsdotter].
- Sparrsätra** (Sparsetter), s:n i Åsunda h:d, Upl., 89.

- Spetalen**, se **Hospitalet**.
- Spetsstakar** (spetze-) [spjutskaft], export deraf t. Holland 140.
- Spik** (spijk) till skeppsbyggeriet i Kalmar 7, 37; jfr **Vräkling**.
- Spikhammare** (spiickhammer) vid Vattholma 278; vid Lindesberg *ib.*; -**smeder** 431, 432; t. Lindesberg 306; -**smedja** vid Arboga sk. flyttas 379.
- Spånga** (Spo-), s:n i Sollentuna h:d, Upl., 377; presten der 417.
- Spåre** (Spore, -rre, -ra) [egentl. Bergen], **Erik** [t. Mälkilä], fogde på Borgå kungsgd och derunder liggande landbor samt öfver Borgå län, och i Helsingfors, br. t. 149, 194, 205, 214, 242, 253, 265, 340, 436; qvittobr. f. hm 371; omnämnd 223, (263), 418.
- Späck** (speeck) i skatt fr. Ångermanl. och Medelpad 130.
- Staffy** (?) (Sobbel), s:n i Olands h:d, Upl., 376.
- Staffan Enevaldsson**, hans enka [Marit] 366.
- Staffan Hemmingsson**, afl., 134.
- Staffan Henriksson** på Damhyttan, bergsman, 33.
- Staffan Mattsson** i Rövileby 349.
- Staffan Nilsson** 141.
- Stake**, se **Mauritz Olsson**.
- Stallmästare** (Stalmestere) [vid Gripsholm?], se **Kristoffer**.
- Stedevrundt**, **Herman**, se **Städefreundt**.
- Stegeborg** (Steke-, Ståke-, Stäck-) 247, 364, 399; ang. tillsynen der 38, 416; -s län 91.
- Sten** (Steenn) **Eriksson** (Erichzs-) [Leijonhufvud], rr., br. t. hm omnämndt 108, 428; br. t. 35, 41, 135, 192, 253, 286, 304, 380, 429, 442; br. t. hm fr. utvald kon. Erik 138, 456, 462; ö. br. på ett jordbyte m. hm 98, 271; omnämnd 152, 274, 429, 455.
- Sten Larsson**, br. t. 342.
- Stenar**, f. d. länsman, 95.
- Stenbock**, se **Beata** [Gustafsdotter]; **Gustaf Olsson**; **Olof Gustafsson**.
- Stenby**, gd [i Munktorps? eller Rytterns? s:n] i Snefringe h:d, Vestmanl., 348.
- Stenhuggare** (-snidere) 458; se äfven **Lukas**.
- Stensjö**, gd på Nyckelön i Rytterns s:n, Snefringe h:d, Vestmanl., 178 noten.
- Stensätra**, gd i Turinge s:n, Öknebo h:d, Södermanl., 167.
- Sticklinge**, gd i Ödeby s:n, Glanshammars [ej Åkerbo] h:d, Närke, 272.
- Stigsbogrufvan** i Husby s:n i Dalarne 264.
- Stigstorp** (Stigels-), by i Hellestads s:n, Finspångaläns h:d, Ög., 88.
- Stjerna**, se **Måns Pedersson**.
- Stjernkors**, se **Gustaf** [Nilsson]; **Måns Nilsson**; **Påfvel** [Nilsson].
- Stjernsköld**, se **Karin** (Jöransdotter).
- Stokeryd**, se **Stålaröd**.
- Stockholm** (Stoch-), stad och slott, ö. br. på besittningsrätten t. ett torn der i »Schultens Lasses gränd» 4; förnödenheter t. skeppsbyggeriet i Kalmar sk. sändas derifr. 7; tvist om ett hus der *ib.*; slottslofven der omnämnd 12; mantalsregister der 15, 16; tyska köpsvenner der 16; tullinkomsterna der 17; guldsmederna der och deras arbeten *ib.*; hospitalets der nybyggn. vid Tegelviken 18; kons köpman (»som våre varer udi befallingh haffver») der [Henrik Skräddare] 21, 23; tillsyningsmän på slottet der förordnas 33; ö. br. på en tomt der 34; en Lage Truedsson [Ulfstands] tjenare ankommen dit 39; begäran om upp-

lysn. hvilka bergare der, som exportera koppar t. Norge 43; hospitalet der sk. flyttas fr. Gråmunkeholmen t. Danviken 77, 78; hammarsmedjan der 92; Jöran Åkesson får tillstånd resa derifr. 93; borgare der omnämnd *ib.*, 363, 435; fänikan der 96; utrustning f. skepp i Elfsborg tillredes der 100; påtänkta byggnadsarbeten vid slottet der 116; borgare der varit i handel m. Märten Hansson 120; vaktmästarekammaren på slottet der omnämnd *ib.*; ö. br. f. tullskrifvaren och brovaktarne der 126; tullboden der omnämnd *ib.*; Per Brahe sk. begifva sig dit 135, 143; fisk dit 137, 447; klockare der afsatt och tillsatt 137; ang. ett hus der, tillhörigt staden, som borde säljas åt Simon Andersson tullskrifvare 145; jern t. skeppsbyggeriet i Viborg sk. hemtas der 155, 156; varor dit fr. Viborg *ib.*; fru Kristina [Gyllenstjerna] sk. begifva sig dit 161; glasmästare dit 163, 170; bräder dit 165; ströming och sill dit 168; besättningen der bör förstärkas 187; spannmål dit *ib.*, 200; borgarnes der handel med utländska köpmän 188; ang. skatts erläggande af der boende tyskar 189; ang. vakt-hällningen der 199, 200; Per Brahe sk. ss. slottslofven der efterträdas af Abraham Eriksson [Leijonhufvud] 200; Karl Anderssons stenhus der 201; oxar dit 202; Konrad van Raseborg och en profoss anlända dit 203; pris på kläde der 207, 263; arbetsfolk ditanländt fr. Finl. 229, 279; ang. skot-tets der användning 229; fetalier derifr. t. Salberget 230; hertiginnans af Sachsen brefdragare sk. stanna der 234; smörpris der 239; lön f. en be-ridare der 243; tomt der bortförl. *ib.*; K. M:ts befallningsmän der om-nämnda 252; oxar dit 254; ang. guldsmedernas der arbete åt kon. 256; skåp dit fr. Strängnäs 273 f.; Jakob Bagges hus der 278; nybyggnad på slottet [der] 279; Per Brahe kallas dit 291; menige adeln kallad t. bröllop der 302, 421; inventarier på slottet der 402; villebråd dit till julhögtiden 420; ang. bryggnig och bakning på slottet [der] 425, 426; skrin m. dyr-barheter deponeradt på slottet der 453; »ett litet hvälft gemak under klädkammaren» der *ib.*; dat.-ort 106—108, 135—137, 151—160, 162—178, 192—197, 258 (?), 273—274, 283—290, 293—294, 302—304, 305, 310—398; 416—450, 456—457, 460—465; omnämndt 14, 15, 35, 38, 40, 50, 87, 104, 119, 137, 162, 187, 193, 203, 245—247, 275—277, 280, 281, 295, 302, 304, 306, 309, 348, 363, 375, 381, 393, 418, 419, 424, 425, 440, 441, 445, 448, 454, 455, 458, 459, 464; br. t. borgmäst. och råd der 7, 137, 278; d:o d:o omnämnda 145; -s län, förhandl. m. adeln der 111.

Stockholm, Reinhold van, se Reinhold.

Stoell, Vilhelm (Villam), borgare i Vestervik, 237 f.

Stongejärn, se Stångjärn; -ståll, se Stål.

Stora Hulared (-erydh) [n. v. Reutersberg] i Hulareds s:n, Kinds h:d, Vg., 404.

Stora Skedvi (Skedvij, Skäd-), s:n i Dalarne, 58; spannmålsköp f. bönder derifr. 43.

Stora Tuna, s:n i Dalarne, 42; dat.-ort 25—26, 40—41; allmänning 42.

Store, se Karl Tordsson.

Storkyro (Kyru), s:n i Österbotten, 212, 213, 239 f.; kyrkdelen af tionden der anslagen till kyrkobyggnaden der 240.

Stralsund (Stråle-) 172, 270, 346; br. t. borgmäst. och råd der 356 noten.

Stranda (Strände), h:d i Smål., fogden der, se Joen Smälänning.

Stroppeboda, gdsnamn [i Upl.], 134.

Strätjärn, by i Aspeboda s:n, Dalarne, 42.

- Strängnäs** (Strengnes, Streg-) 119; tegel derifr. t. Vesterås, 38, 92; fogde der 39; uppköp på marknaden der 87; biskopen der 38, 163; graf der [afsedd f. drott. Margareta] 309; prepositur[-godsens] der bortförlänta 379; ang. ärkedjeknedömet der 384, 397; dat.-ort 100, 132; **domkyrka**, qvarn fordomb tillh. dens. 134; ö. br. på tionde t. dess iståndsättande 265; skåp der sk. flyttas t. Stockholm 273, 274; ang. dess reparation 335, 336; stift 36; förhandl. m. menige adeln der 111; knekthöfvidsman der utnämnd 199, 320; krigsfolkets aflöning der 202.
- Ströja** (Stroije), [gd i Qvillinge s:n, Bråbo h:d?] 95.
- Ström**, Erik Nilssons gd, 59, 60.
- Ström**, gd i Hjertums s:n, Inlands Torpe h:d, Bohuslän, invid Göta elf [dens. som föreg.], laxfiske der påtänkt 65.
- Ström**, gd i Kimito s:n, Finl., 171.
- Ströming** t. Kronoberg 29; t. bergverken 53; rapport öfver fångsten deraf infordras 133; t. Stockholm 168; t. Arboga och t. Örby 247, 248; t. Upsala 307; handeln dermed och priset derpå i Upsala 365.
- Sture**, **Sten**, [d. ä.], riksföreståndare, 171; ang. hans arfgods 198; ang. hans köpegods 208, 347; ang. gods af hm skänkta t. Nådendals kloster 310.
- Sture**, **Sten**, [d. y.], riksföreståndare, 138.
- Sture**, **Svante**, rr., kons svåger, br. t. 161, 305, 380, 420, 429, 442; d:o fr. utv. kon. Erik 462; omnämnd 241, 308, 429, 452; hans hustru, se **Märta** [Eriksdotter (Leijonhufvud)].
- Stut** (Stutt, Stuth), **Mats** (Mas), fogde vid Sala grufva, ö. br. f. hm 92, 165; br. t. 145, 162, 197, 245, 249, 252, 255, 305, 375, 395; omnämnd 278.
- Stål**, »stångstål» (stongeställ) 9.
- Stålarad** (Stokerydh!), by i Hulareds s:n, Kinds h:d, Vg., 404.
- Stålar**, se **Erik Olsson**.
- Stångjärn** (stonge-) 432.
- Städefreundt** (Stedevrundt), **Herman**, borgare i Lybeck, 343, 417.
- Städselöre** (stedzle-) 79, 244, 476.
- Stäkeborg** (Stäck-), se **Stegeborg**.
- Stämning** (stempning) på Nils Larsson vid Gamla Silfberget 33; på Jöns Jönsson på Billa 38; på Gustaf Larsson *ib.*; på Karl Tordsson 39; på fru Margareta [Nilsdotter (Vinge)] 67; på Per Larsson till Bro 85; på Johan Rock 86; på Knut Halvardsson m. fl. 89; på Mats Ragvaldsson m. fl. *ib.*; på Hans Claesson m. fl. 90; på Jöns Vestgöte 160; på Erik Nilsson till Skyttetorp 165; på hustru Birgitta [Johansdotter (Fleming)] *ib.*; på Måns Pedersson, Jöran Olsson och Lars Jönsson 190; på Henrik Jönsson 204; på Henrik Bjur och Märten Guldsmed 253; på Lars Tidemansson t. Forsa 308; på Bertil Poran m. fl. 344; på Tomas Ersson 376; på Mr Michel [Agricola] 377; på Erik Kavani 378; på Peder Skrifvare 380; på Måns Bonde 381; på Gustaf [Nilsson] i Särkilaks m. fl. 382; på Axel Posse omnämnd 429; på Halvard Knutsson 446; på Per Eriksson t. Skänninge, Karl Bengtsson t. Seglinge och Jöns Ingemarsson t. Ornäs 447, 449; **-ar**, försutna 190, 191.
- Stämplar** (ste-), använda vid [falsk]myntning 244.
- Suder- l. Sur-**, se **Söder-**.
- Sund**, gd i Skedevi s:n, Bråbo [nu Finspångaläns] h:d, Ög., 136.
- Sund**, s:n i Ydre h:d, Ög., del af tionden der bortförl. 231.

- Sundegården**, se Sandegården.
- Sunnerberg**, gdsnamn [i Dalarne], 202.
- Sunnerbo** (Syn-, Sund-), h:d i Smål., 11, 50, 286, 314; fogden der [Anders Persson] 57, 135; bonde der falskmyntare 459.
- Svab, Melkior**, författat en smådeskrift 219.
- Svalg**, se Dryckenskap.
- Svan**, se Jöran Jönsson.
- Svaneholm**, se Flateryd.
- Svanskog**, s:n i Gillbergs h:d, Verml., varit förlänt t. Sven Kart 110.
- Svante**, se Sture, Svante.
- Svarfwaretorp** (Svarvere-) [i Södermanl.?), gdsnamn, 35.
- Svarte Bengt** sk. få borgläger i Norrköping 96.
- Svartlösa** (Svarttelösa), h:d i Södertörn, 160.
- Svartsjö** (-ttesjö), spanmål derifr. t. Stockholm 187; ang. två fångar i fångelset der 349; br. t. fogden der [Henrik Simonsson] 447, 448; **-landet**, se Färingön.
- Sven**, hr, kyrkoherde i Ekerö, br. t. 163.
- Sven**, hr, kyrkoherde i Skånella, br. t. 375.
- Sven Andersson**, fogde öfver Vadstena klostets landbor i Vg., Verml. och Dal, sk. aflemna befallningen t. Joen Karlsson 135; br. t. [dens. eller följ.?] 145.
- Sven Andersson**, fogde i Öknebo, Daga och Hölebo h:d, 383; br. t. [dens. el. föreg.?] 164.
- Sven Birgersson** (-gelsson), fullmakt f. hm att värfva i Finl. 166; br. t. 419, 422; omnämnd 169.
- Sven**, »Gode», br. t. 34.
- Sven Hansson**, fogde i Hammarkinds h:d, br. t. 144.
- Sven Jonsson**, hans fästmö blifvit Jon Bagges hustru 193.
- Sven Jonsson** i Hudik [dens. som föreg.?), hans son hm fräntagen af Jon Bage 194.
- Sven Jägare** 306.
- Sven Kornskrifvare**, br. t. 37; ang. hans redovisning 54; omnämnd 378.
- Sven Månsson** 7.
- Sven Nilsson**, fogde i Bro, Håbo och Erlinghundra h:d, br. t. 162, 378; [t. dens.?] 192.
- Sven Nilsson**, fogde öfver alla kyrko- och prestlandbor i Nyköpings län, br. t. 97; »fullmaktsbref» f. hm på alla biskops och högmållsakören i Södermanl. 141; omnämnd 280.
- Sven Nilsson**, fogde i Stäkets län, br. t. 97.
- Sven Nilsson** [ovisst hvilken] 340.
- Sven Olsson** i Kivista [?] 246.
- Sven Pedersson Småsven**, förl.-br. f. hm 404.
- Sven Skrifvare** (Schriffvere) 285.
- Sven Smälänning** (-lenninge), fogde i Gestrikland, fogdebr. f. hm 279.
- Sven Torstensson**, slottsskrifvare på Stockholms slott, ang. hans räkenskap 13; sk. komma t. kon. 16.
- Sven Vestgöte** (Vesg-), fogde i Sollentuna, Vallentuna och Seminghundra h:d samt Danderyds sklg, br. t. 97, 168, 303, 377.
- Svendborg** [?] (Schweineborg), stad på Fyen, 414.

- Svenske, Henrik, 253.
 Svenske, Lasse, f. d. underfogde i Uppvidinge h:d, 117.
 Sverker (-ckel) Joensson 349.
 Sverker (-ckell) Simonsson, fogde öfver K. M:ts laxfiske i Elfkarleby, br. t. 43, 132, 166, 277, 417; pass f. hm 170; ö. br. f. hm 352; omnämnd 170, 258.
 Svin, utelöpande på gatorna i Upsala, 365, 366.
 Svingarn (Svijne-), s:n i Åsunda h:d, Upl., 203.
 Svinstaby [i Svinstads s:n, Bankekinds h:d, Ög.?] 427.
 Svullen, Hans, 239.
 Svärd, se Fäktsvärd; Tornérsvärd.
 Svärdmakare (sverd-), införskr. fr. Tyskl., 175.
 Syltten [?] 471.
 Syn mellan Ensta och Husby 221; mellan Storkyro och Pedersöre s:nr 240; mellan fru Karin [Jöransdotter (Stjernskölds)] sätesgd [Lepas?] och hennes grannar i Puttila [?] 315.
 Synnerbo, se Sunnerbo.
 Synnerby, s:n i Skånings h:d, Vg., 178 noten.
 Sågar (-er) 9.
 Sägmästare, se Anders i Härad; -qvarn, bygd vid Klasbo 90; vid Gamla Silfberget *ib.*; i K. M:ts ström 384; -timmer (-etimmer), se Timmer.
 Sälne, se Solna.
 Säbrå (Sebberod), s:n i Ångermanl., 382.
 Säby, by i Holms s:n, Lagunda h:d, Upl., 134, 135.
 Säby, gd i Svärta s:n, Rönö h:d, Södermanl., samt rättaredöme, omfattande arf- och egna gods inom samma s:n, 242.
 Säby, gdsnamn [i Södermanl.], 35; qvarn [i Södermanl.?] 134.
 Säby, s:n i Snefringe h:d, Vestmanl., 203.
 Sädesjö i Kolbäcks s:n, Snefringe h:d, Vestmanl. [tidigare namn på det år 1557 grundade Strömsholm?] 167.
 Sädeskorn, se Spanmål.
 Säfvastbo (Sevastebo), gd i Löfsta s:n, Olands h:d, Upl., 93.
 Säfveholmen [i Vg.], ang. fisket der 147—149.
 Säglinge, se Seglinge.
 Sälffångst 424; vilkor derför vid främmande kuster 369 f.
 Sälholmen invid Dävö [i Munktorps s:n, Snefringe h:d, Vestmanl.] [n. m. Sälholmen?] 167.
 Sälskären (siäle-) uteder kusten i Helsingl., tillh. kronans allmänning 352; skatt bör utgå af dem *ib.*
 Sämninghundra, se Seminghundra.
 Sämskning af skinn 437.
 Sändebud (legater) fr. hertiginnan af Sachsen 36; K. M:ts hos kejsaren 358; underrättelser fr. d:o 171 f. (jfr 192), 186; Lybecks hos kejsaren 171 f.; fr. Ryssland, se Breffdragare.
 Säng skänkt kon. i testamente 169; -kläder (sengecl-), sålda, sk. återköpas 143; fr. Tavastehus fatbur 405; sk. utgöras i hjälp af adelns landbönder t. deras herrskap 476.
 Särkilaks (Serlax) i Töfsala s:n, Finl., Gustaf [Nilsson (Stjernkors)] gd, 382.
 Sääksmäki (Seximeki), s:n i Vestra Tavastl., 382.
 Söderala (Sör-), s:n i Helsingl., 351.

- Söderby** [nu Sörby] i Björskogs s:n, Åkerbo h:d, Vestmanl., Sven Fris' gd, ö. br. på frälsefrihet för derunder liggande jord 83.
- Söderby** (Su-), gd i Salems s:n, Svartlösa h:d, Södermanl., 70, 242.
- Söderby**, obest. ortnamn, 427.
- Södergård** (Södregårdh) i Brunflo s:n, Jämtl., 56.
- Söderköping** (Surköping, Suder-) 6, 251, 364; förbud mot export derifr. 166; br. t. borgmäst. och råd der 416; -s prosteri 25.
- Söderma** [?], gdsnamn [i närheten af Salberget?], 88.
- Södermanland** (-mannelandh), värfningar der 17; sakören der 141; penningar t. folkets lönande der 193; ö. br. t. fogdarne och prostarne der 219.
- Söfrehögen**, se Sofverhögen.
- Söffrin** (-g), se Severin.
- Sölff-**, se Silfver.
- Sörala**, se Söderala.
- Sörby**, se Söderby.

T.

- Tadinge**, gd i Almunge s:n, Nordinghundra h:d, Upl., 376.
- Taffzunge**, se Taxinge.
- Taipale** (Cyppale!) [n. m. Taipalsaari], s:n i S. Savolaks, utskickade derifr. 362.
- Takkoppar**, se Koppar.
- Taliela**, gd i Kalvola s:n i V. Tavastland, 168.
- Tallrickar** (tallerker) af trä utförda till Norge 241.
- Tana**, se Teno.
- Tapetzeri**, svensk lärt väfva sådant i Antwerpen 262.
- Tattare** sk. föras ur riket t. Tyskl. 245.
- Tavastehus** (Tavesthuss, Taffve-) slott 236; hästar der 167; qvitto på sängkläder ur fatburen der 405; slottsskrifvaren der, se **Simon Nilsson**; län, ö. br. dit 205; omnämndt 236, 346.
- Tavaster** (-vester) [inv. i Tavastland] 354.
- Tavastkyro** (Kiru), s:n i Finl., ö. br. f. presten der [hr Gregers] 243.
- Tavastland** (-vestelandh), ärjemarken på gränsen af 354.
- Taxa** (taxepenningar) 253, 395; af hr Erik i Oviken 88; af Pedersöre s:n 108; af hustru Ebbas jordagods 302; af laxfiske 88, 389; af län 401; se **Borg-lägerstaxa**; **Smörtaxa**.
- Taxinge** (Taffzunge), s:n i Selebo h:d, Södermanl., 165.
- Tegel** t. Vesterås 33, 43; -slagare 424.
- Tegelsmora**, s:n i Olands h:d, Upl., 34.
- Tegelviken** vid Stockholm, ang. hospitalets nybyggnad der 18.
- Teitt** (Teitus), **Jakob**, finsk student i Wittenberg, hans br. t. kon. 466—473 (Bil. 1); ett föreg. br. fr. hm omnämndt 466.
- Temno**, ort i Finnmarken, 331, 332.
- Tennilä** (Tännele), by i Hollola s:n och h:d i Finl., 69.
- Tennilä** (Thenlä), namn på en socken, som n. m. är delad på Kärkölä och Koskis s:n i Östra Tavastl., 374.
- Teno** (Th-) l. Terno [antagl. = Tana], ort i Finnmarken, 331, 332.

- Terfö** (Terffvee) i Pargas s:n, Egentl. Finl., 339.
- Terna**, se **Tärna**.
- Testamente** (teste-), biskop Mårtens i Åbo 10, 105; hr Kristoffers i Löt 169; M. Hans' [i Finl.] 243; hr Jakobs i Borgå 266; M. Mats' i Luleå 340; drott. Margaretas 343, 460; hr Karls i Gryt 364; hr Mats' i Lappvesi 430; hr Tomas' i Jääskis *ib.*; hr Eriks i Irsta 446; hr Anders' i Lillhärad *ib.*; -n, presterna böra deri ihågkommas 63, 64; -**tarier**, biskop Mårtens, 10; -**sbref** t. alla domkyrkor i riket efter drott. Margareta 343.
- Thomas** (-us), se **Tomas**.
- Tibble** (Tibbele), s:n i Håbo h:d, Upl., 181.
- Tibble** [i Åkerbo h:d?] 135.
- Tidön** (Tij-) [i Rytterne s:n, Snefringe h:d, Vestmanl.?] 86.
- Tierp**, h:d i Upl., ang. rätt f. allmogen der att lösa skattespanmålen 51.
- Tiljor** (-lier) [golfbräder] 246.
- Timmer** (timber, såge-) 82; bönder, som lemnat sådant, böra hafva motsvarande lindring i skatter 138.
- Timmerman**, se **Baltzar**; **Jakob**; -**män** t. Vesterås 97; br. t. några sådana i Trosa, att de sk. begifva sig till Räfsnäs 136; t. Salberget 137.
- Tings- och slottsgästning** i Läckö län 419, 420.
- Tinningö**, se **Tynningsö**.
- Tionden** (tiende) i Allbo h:d sk. föras t. Kronoberg 9; smådel deraf i Söderköpings och »Holwegs» prosteri bortförl. 25; fr. Odensala prosteri d:o 35; del deraf fr. Färingön d:o 36; biskopsdelen deraf i Trosa s:n d:o *ib.*; kanikdelen deraf i Jäders s:n och kyrkodelen i Torshälla, Vallby och Hammarby s:n d:o *ib.*; del deraf i Åkerbo h:d d:o *ib.*; del deraf vid Runtuna kyrka d:o 37; d:o vid Lunda d:o *ib.*; d:o vid Munktorp d:o *ib.*; vid Odensvi d:o *ib.*; ang. biskopsdelen deraf vid Refteleds och Villstads kyrkor 47; fr. Kalfsviks och Jäts s:n t. hospitalet i Vexjö 65, 66; taxa fastställd å biskops- och kyrkodelen deraf fr. Ovikens pastorat 88; kyrkodelen deraf vid Kolbäck bortförl. 92; d:o i Arboga, Köpings och Björskogs s:n d:o 95; del deraf vid Nora kyrka bortskänkt 96; d:o vid Fogdö kyrka skänkt t. dess byggnad 131; ang. dess lösande 138; vid Åby och Ryssby kyrkor bortförl. 141; register derpå i Gustaf Olsson [Stenbocks] förläning begärdt 148; t. krigsfolkets aflöning 184; sk. säljas i Sevede och Aspelands h:d 202; biskopsdelen deraf vid Kumo kyrka skänkt t. dess byggnad 204, 381; del deraf vid Sunds kyrka bortförl. 231; kyrkodelen deraf på Rekarne, i Åkers och Selebo h:d förl. t. Strängnäs domkyrka 265; kyrkodelen deraf vid Torpa kyrka i Smål. bortförl. 252; vid Ljungby kyrka 277; ang. disposition af biskopsdelen deraf f. 1552 fr. Norra Vedbo h:d 304; biskopsdelen deraf vid Runtuna kyrka bortförl. 309; i Birkala s:n anslagen till reparation af kyrkan der 333; biskopsdelen deraf vid Åby, Ödeshögs och Rogslösa kyrkor bortförl. 343; d:o vid Bälinge kyrka d:o 369; kyrkodelen deraf vid Fellingsbro kyrka d:o 374; vid Kuddby kyrka d:o 375; biskopsdelen deraf vid Mogata kyrka d:o 380; d:o vid Eura kyrka d:o 381; kyrkodelen deraf vid Sollentuna kyrka d:o 382; biskopsdelen deraf vid Enhörna kyrka d:o 417; vid Skånella, Skepptuna och Östuna kyrkor d:o 420; på Visingsö och vid några kyrkor i N. Vedbo begärd af Sten Eriksson [Leijonhufvud] 457; se äfven **Gårdstionde**.
- Tisaren** (Tij-) l. **Fysaren** (-sseren) [namn på en sjö m. obst. läge] 277, 417.

- Tislinge**, se **Tysslinge**.
Tjufnad (tjuifveri) 80, 139, 200; åtgärder deremot [vid Stockholms slott] 426; angifvelse för 438.
Tjugonedagsmarknad, se **Marknader**.
Tjurbo, h:d [n. m. deladt i Ytter- och Öfvertjurbo h:d] i Vestmanl., 344.
Tjust (Tijusth), h:d i Smål., 178, 307.
Tjära (-e) fr. Helsingfors t. Elfsborg 263, 266.
Toivileby 377.
Tomas, hr, kyrkoherde i Jäskis [† 1550], testamentsmedel efter hm 430.
Tomas i Tadinge, [kyrkolandbo] i Almunge s:n, 376.
Tomas (Thomus) **Andersson** i Hagastaby 416.
Tomas Andersson i Högbo, ö. br. f. hm 163.
Tomas Andersson [i Männepå?] 374.
Tomas Clemetsson 419.
Tomas Ersson i Vikasteby, stämning på hm 376.
Tomas Larsson (Lasson) 377.
Tomas Mattsson i Meltola, skyddsbr. f. hm 374.
Tomas Mattsson [i Männepå?] 374.
Tomas (Thomus) **Skinnare** (Skijnnere), borgare i Upsala, hans hustru [Anna] 365, 366.
Tomas, se **Rocke Tomas**.
Tomteberga (Tompte-), gd i Botkyrka s:n, Svartlösa h:d, Södermanl., 70.
Tomtöre (tompt-) 34.
Tord Kristiernsson 159.
Tore (Th-), M., 161.
Torestorp (Tors-) i Svenljunga s:n, Kinds h:d, Vg., Karl Tordsson [Stores] gd, 39.
Torkel Andersson 66, 198.
Tornering, vissa af adeln kallas af utvald kon. Erik till öfningar i, 427.
Tornérsvärd (-resverdh) 426.
Torneå (-nöö), s:n i Vesterbotten [Norrboten], br. t. birkarlarna der 211.
Torpa, s:n i Sunnerbo h:d, Smål., del af tionden der bortförl. 252.
Torrbo (Torreboda), gd i Garpenbergs s:n, Dalarne, 33.
Torshälla (Torsillie), borgarne der 34; tionde derifr. bortförl. 36; hammaren der mönster f. en dylik i Dalarne 147.
Torsk t. Kronoberg 29.
Torsten Eriksson, afl., 59.
Torsten Henriksson (Hindricks-, Henders-), fogde på Åland och Kastelholms slott, br. t. 132, 342, 420, 424; omnämnd 247.
Torsten Salomonsson [Gripfot], afl., hans enka 165.
Torstuna, h:d i Upl., 344; prosteri, spanmål derifr. bortförl. 165.
Torsåker, s:n i Gestrikl., 43, 100, 345.
Tortuna, s:n i Ytterturbo h:d, Vestmanl., 146.
Tott, se **Jöran Åkesson**.
Tran (träen) t. Salberget 43; försäljning deraf 281, 428.
Tre rosor, se **Johan Turesson**; **Lars Turesson**.
Trolldom (trul-, trål-, signelse), bedrifven i Vesterdalarne 31, 32; -qvinor 31.
Trolle, **Arvid** (Arfvedt), 195; utv. kon. Eriks br. t. 427.

- Trolle, Ture**, t. Bergqvara, rr., ang. hans förläning i Allbo h:d 9; br. t. hm omnämnt *ib.*; br. t. 277; omnämnd 28, 330, 476.
- Trolle**, se **Anna** [Arvidsdotter]; **Gunnar Johansson**.
- Trosa** (-ssa), s:n (och stad) i Södermanl., del af tionden derifr. bortförl. 36; br. t. några timmermän der 136; omnämnd 163.
- Truls** (-nels) **Pedersson** 248.
- Truls Skrifvare**, br. t. 38, 139, 199, 416.
- Tråen**, se **Tran**.
- Träfat** (-faatt) utförda t. Norge 241.
- Träföt** (-foott), **Seffred** eller **Mårten**, bergsman vid Salberget, 116, 140.
- Trävaror** (-vercke) utförda till Norge 241; fr. Helsingfors till Elfsborg 263, 267.
- Trögd**, h:d i Upl., förhandl. m. adeln der 111; d:o m. bönderna 344; körslor derifr. t. Salberget och Väsby gd 112; omnämndt 225, 349.
- Tull**, register på de varor, som uppburits i tull [i Stockholm], infordras 250; -frihet f. Kort Schoumann 249; -**penningar** (tul-) i Stockholm sk. t. en del användas f. värfningar i Södermanl. 17; [af qvarn] 302; -**skrifvare**, se **Björn**; **Olof**; **Simon Andersson**; -**skrifvaren** [i Stockholm] 250, 402.
- Tuna**, gd i Rystads s:n, Åkerbo h:d, Ög., 138.
- Tuna** [n. v. Käggleholm? jfr G. I:s Reg., D. 21, s. 455], gd i Närke 169; dat.-ort 78—83, 94—95, 454—455; dalkarlar dit 90; dagsverken dit [fr. Verml.] 122 noten; en del af Riseberga klosterns landbor sk. läggas derunder 131; knektar dit fr. Arboga 164; laxfiske der 170.
- Tuna län** [i Ög.], fogden der, se **Nils Pedersson**; »galen» underfogde der 475; rättaredöme, anstånd m. afradens utgörande för bönderna der 192.
- Tuna**, s:n i Helsingl., 351; ang. återlösen af en till dess kyrka pantsatt äng 251.
- Tuna** (-e), s:n i Medelpad, 347; ang ett laxfiske der 269 f.; presten der, se **Karl Henrici**; **Per**.
- Tuna**, se **Stora Tuna**.
- Tunnbindare** (Tynne-), se **Mats**.
- Ture**, hr, se **Trolle**.
- Ture Bengtsson** [Bjelke], rr. [† 1415], 387.
- Ture Jönsson** 89.
- Ture Pedersson** [Bjelke] t. Salsta, br. t. 12, 30, 112 noten; omnämnd 418.
- Turinge**, s:n i Öknebo h:d, Södermanl., 167.
- Turkarne** (Turcken) 469 f.
- Tuve Skåning** (Schå-), [f. d.?] fogde i Hanekinds, Memmings och Gullbergs h:d, 144.
- Tvål** (-ll), förfärdigad af aska, 423.
- Tynies Påfvelsson**, skytt i Nyslotts län, 204.
- Tynnebindare**, se **Tunnbindare**.
- Tynnelsö** (Tön-), gd i Öferselö s:n, Selebo h:d, Södermanl., 200, 308; br. t. skrifvaren der 90; katolsk prest vist. der 161; dat.-ort 297—301, 307—309; fogden der, se **Per Helsing**.
- Tynningsö** (Tinningö), bebodd ö i Stockholms skärgd, tillh. Vermdö s:n och skplg, Upl., 196, 252.
- Tyrvis** s:n, se **Kalliala**.

- Tysk**, se **Hans**; **Henrik**; **Vilhelm**; -ar, ang. deras handel i Finl. 105; bo-satta i Stockholm, ang. deras skotteafgifter 189; jfr **Köpsvenner**.
- Tyskland** (Tyslan, -dh) 86; ang. inköp af varor derifr. 7; d:o af hampa 22, 23; export dit 102, 104; d:o fr. Åbo 179, 200; värfningar der för kons af Danmark räkn. 172; underhandl. m. köpmän der 174; derifr. införskrifna »embetsmän» 174, 175; tattare sk. föras dit 245; felslagen årsväxt der 398; öfversvämmadt af svenskt järn 407, 411; ang. de polit. förhållandena der 466—473.
- Tysslinge** (Tysl- Tisl-), gd [förmodl. i likanämnda s:n, Örebro h:d, Närke] 253, 254.
- Täby**, gd i Öja s:n, Vesterrekarne h:d, Södermanl., 96.
- Täcken** (täkenn) 405, 406.
- Tännele**, se **Tennilä**.
- Tärna** (Ter-), s:n i Simtuna h:d, Upl., 88.
- Töfsala** (Töfve-), tingsplats och s:n i Norrfinlands lagmansdöme i Egentl. Finl., 377.
- Tönnelsö**, se **Tynnelsö**.
- Tönnes** (-nies, -nius) **Olsson**, borgare i Åbo, 392 f.
- Törnby** (-neby) [by i Bogsta s:n, Rönö h:d, Södermanl.?] 383.
- Törne**, Lasse, fogde på Ottenby gd, omnämnd (437).
- Törne** (Tor-), **Mats**, br. t. 215; ö. br. f. hm 243; qvittobr. f. hm 361.

U.

- Udd Jönsson**, hans broder ihjälslagen 166; ö. br. f. hm *ib.*
- Uddevall** (-valdh), ang. export af skinnvaror deröfver 104.
- Uddnäs** (Uddenäs), gd i Vika s:n, Dalarne, 129.
- Uggelsta** (Uggusta), by i Åkerby (och Bälinge) s:n, Bälinge h:d, Upl., 96.
- Uggla** (Ugle), **Nils**, 43.
- Ugglan** (-en), namn på ett fartyg, 234.
- Ulf** (-ff) **Pedersson** 251.
- Ulfshy** (Ulfz-, Uls-), stad och kungsgd samt s:n i Finl., 299; fogde der ut-nämnd 205, 381; ang. stadsbornas der förflyttning t. Helsingfors 226; ang. prestgdn der 341; pass dit 343.
- Ulfsparre**, jfr **Hjortösläkten**.
- Ulfstand**, se **Lage Truedsson**.
- Ull** i uppbörd 223; sk. spinnas på Öland efter prof från Stockholm 440.
- Upfoten** (-then, -fioton), se **Ofoten**.
- Upland** (Op-) 251, 283, 288; Märten Hansson afviken derifr. 114; vintermarknaderna der 119; svår torka der 185; oxdrifter dit 224; höfvidsmän öfver de nyantagna knektarne der 241; ingen råd t. koppar der 285; bröllopsbr. t. adeln der 421.
- Uppror**, fruktan för anstiftande deraf 187.
- Uppunda**, se **Oppunda**.
- Uppvidinge**, h:d i Smäl., 474—476; f. d. underfogde der omnämnd 117; två gdr der bortbytta 177; sk. öfvertagas fr. Karl Holgersson af Halvard Knutsson 277 (280 ; ö. br. t. allmogen der 293; d:o omnämndt 307; ånyo

- förl. åt Karl Holgersson [Gera] 375; den sistnämndes fogde der, se **Lars Jonsson**.
- Upsala** (-e), stad och slott, ang. förhåll. vid Distingsmarkn. der 21; ang. handeln med koppar der *ib.*, 23; arbetsfolk t. slottsbyggn. der 30; »redskap» t. d:o 39, 40; murmästare dit 86; klensmed der t. Salberget 86; hästar dit 142; glasmästare der 163, 170; borgmäst. der omnämnd 201; ang. det der använda arbetsfolket fr. Helsingl. 215; prebenda i domkyrkan der 216, 230; ett torn på nyuppförd mur der sk. täckas 222; ny befallningsman på kungsgdn der 253; pass dit 344; sysslomanstjenstens besättande der 348; ang. strömingshandeln der 365; om utelöpande svin der 365, 366; Vårfrus prebende der 387; dat.-ort 39 noten [?]; 179—180, 183—191, 199—223, 241—246, 457—460; omnämndt 35, 114, 119, 120, 122, 132, 162, 204, 206, 245, 251, 279, 283, 307, 345, 382, 419, 421, 424, 443, 449; **gård** 278, 419; **län**, förhandl. m. adeln der 111; **stift**, penningar t. folkets löande der 194; höfvidsman öfver knektar der (241), 245.
- Upsala** [äfven skrifvet Vep-], gd i Huddinge s:n, Svartlösa h:d, Södermanl., 70.
- Upslo**, se **Oslo**.
- Useioki** (-ij), se **Utsjoki**.
- Uskela** (-kijla), s:n i Egentl. Finl., ang. prests tillsättande der 311, 312.
- Uskila**, by i Hollola s:n, Tavastl., 377.
- Utförsel** af skinnvaror 104; af spetsstakar 140; fr. Gefle 169; fr. Åbo 179, 200; fr. Stockholm 288; fr. Viborg 231; t. Norge 241; af fisk och ved fr. Nyland t. Reval 260; af ekvirke 442.
- Utliggare** (ausliggere), kon:s, besvär öfver dem fr. Reval 356.
- Utsjoki** (Useiokij), s:n i Finska lappmarken, 331, 332.
- Uttervik** (Uthervijck), by i Trosa landsförs., Hölebo h:d, Södermanl., 163.
- Utäl** (-åäl), gd i Bro s:n och sklg, Upl., 347.
- Utö** (Uttö) [i Arnö s:n i Trögds h:d, Upl.?, Bengt Nilssons gd, 379.

V. [W.]

- Vacka** [skäppa] 197.
- Vackerberga** (Vackle-, Vaker-), by i Husby s:n, Långhundra h:d, Upl., 89, 375.
- Vackerby** (Vackare-), gd i Frustuna s:n, Daga h:d, Södermanl., 272, 273.
- Vada** (Vodha), s:n i Vallentuna h:d, Upl., 154.
- Vadia** (-o), gd i Reso s:n, Finl., 208.
- Vadsbo** (Vas-), h:d i Vg., 137.
- Vadstena** (Vast-), stad och slott, br. derifr. omnämndt 7; br. t. borgmäst. och råd der 303; spanmål dit 78, 79; d:o derifr. 185; muraredrängar, lockade derifr., sk. återtagas 142; borgare der 166, 346, 401; ang. betaln. för ditsända finska gåddor 303, 329; ang. ett nyuppfördt hus der 329; ang. spanmålsuppbörden dit (424); omnämndt 39, 53, 54, 96, 104, 193, 196, 280, 309, 427; **kloster** (clö-) 67, 68; fogde öfver dess landbor i Ög. och Smäl. tillsatt 96.
- Vagnhärad**, s:n i Hölebo h:d, Södermanl., dess skärgård omnämnd 161.
- Vaklen**, gdsnamn, 39.
- Valbo**, h:d i Dalsland, 61, 64.
- Valborg** på Lerhyttan 33.

- Valdemarstomten** (Väldmardz-) i Nyköping 37.
- Valentin Bårdskärare** (Bårsk-) i Nyköping kallas t. drottning Margaretas dödsläger 308.
- Valentin**, se **Lüttich, Valentin von.**
- Valkemeri**, fiskvatten i Nykyrka s:n i Finl., 349.
- Valla**, by, och **Nedervalla**, gd i Ytterselö s:n, Selebo h:d, Södermanl., 272.
- Valla**, gdsnamn i Byrcke [?] s:n, 38.
- Vallby** (Val-), s:n [i Östra Rekarne h:d, Södermanl.?] 34; tionde derifr. bortförl. 36.
- Vallby** (Val-), dat.-ort [i Mälaredalen], 294—296.
- Vallentuna** (Valen-), h:d i Upl., fogde der tillsatt 342.
- Valleräng**, by i Skedevi s:n, Bråbo [nu Finspångälans] h:d, Ög., 136.
- Vallmästare**, se **Lennart.**
- Vanas**, se **Vänä.**
- Vansö** (Vangzöö), s:n i Åkers h:d, Södermanl., 136.
- Vapen** (-pn) [i heraldisk men.], Kongl. Maj:ts och utv. kon. Eriks, sk. uthuggas i sten 458.
- Varanger** (-rånger), ort vid likanämnda fjord i norska Finnmarken, 331, 332.
- Varberg** (Vård-) 286.
- Vardöhus** (Vårde-), fäste i norska Finnmarken, 346.
- Vartofta**, h:d i Vg., 137; ang. fem gdr der 169; fogden der 433.
- Vassända** (Vatzände), s:n i Väne h:d, Vg., ang. marknad der 287.
- Vastesons tomt** i Vesterås 92.
- Vas-**, jfr **Vads-**.
- Vattholma** (Vatuholmen) [i Lena s:n, Norunda h:d], spikhammare der 278.
- Vattensta** (Vattnestada), by i Hökhufvuds s:n, Frösåkers h:d, Upl., 204.
- Vatuöja** (-öije), gd i Vartofta h:d, Vg., 137.
- Vaxholm** (Vaxeholmen, Vaxön) 15, 116.
- Ve-**, jfr äfven **Vä-**.
- Ved** t. Salberget 43, 439, 450.
- Vedbo**, se **Norra Vedbo.**
- Vegetorp**, se **Vägatorp.**
- Vehekind** (-nt) 131.
- Velvile** by i Jääskis s:n i S. Karelen 376.
- Venne, Johannes Jakobsson**, se **Hans.**
- Ventholmen** (Vente-), gd i Hillersjö s:n, Färentuna h:d, Upl., dat.-ort 161—162, 399—412, 421—428; kläde dit 421.
- Vepa** [tunt ylltäcke, filt] 406.
- Vepsala**, se **Upsala.**
- Vermdö** (Värmbdö), ö, s:n och skeppslag i Södertörn, 160, 196.
- Verme** (Vä-), **Håkan**, fogde i Enköping och kringligg. h:d, br. t. 40, 42, 89, 90, 97, 113, 133, 160, 250, 344, 449, 450.
- Vermer** [invånare i Verml.] 110.
- Vermland** (Vermelandh) 142; ang. jagtintrång derifr. in på Vesterdalarne 25, 26; jagt på olaga tid der 81; fogden der [Erik Rolfsson] 29, 84; mårdskinn i skatt derifr. 30, 84; Severin Smäsven fogde öfver en del deraf 36; ang. kopparexport derigm t. Norge 43; ang. afkastn. af lagmansdömet der 44; silfverberg der 93; skinnvaror derifr. få ej utföras öfver Elfsborg 102; do böra säljas t. K. M:t 104; fånge återsänd derifr. t. Norge 109;

- gårder, utgjorda der 110; vice lagman der 141; bönder derifr. i arbete [på Tuna gd] 243; oxar och kor derifr. t. Käggelholm 280; ny fogde öfver biskopslandbönderna der 348.
- Vermlandsberg** sk. öfvertagas af Erik Rolfsson 36; pass dit *ib.*; fogdebr. der f. Harald Lake 90; gård för bergsbrukets behof der 110; ö. br. t. menige man der 406; d:o omnämndt 409.
- Veru** s:n, se **Vörå**.
- Vesilaks** (Vero-), s:n i Öfre Satakunda, 261.
- Vest** (Vä-), **Jakob**, br. t. 97, 246, 252, 344, 395, 427; sk. uppbära penningarne i Nils Helsings befallning 162; omnämnd 162, 249, 252, 344.
- Vestbo** (Väs-, Vesboo), h:d i Smål., 50, 127, 286, 314, 400, 423.
- Vesterbotten** (Vestre-), ö. br. t. birkarlarne der 314; fogden der [Jöns Häkansson] 340; omnämndt 370.
- Vesterdalarne** (Vestredalerne), klagomål öfver jagtintrång fr. vermlänningarnes sida der och förbud deremot 25, 26; trolldom bedrifven der 31, 32; ö. br. t. länsmanen der ang. samma sak *ib.*; fogde der tillsatt 91.
- Vestergötland**, ang. lagmansfodringen der 11; gåddor sända dit t. försäljn. 13, 14; städselörens upptagande der 79; förhandl. m. adeln der ang. för-län. och rusttjänst 138, 139; antalet antagna skyttar der 161; stämning t. nästa landsting der 165; ang. krigsfolkets mönstring och aflöning der 195; ang. oxdrifter derifr. 224; knektarne der sk. »registreras» 279; fiskbehofvet der 287; pass dit 382; en »from, förständig qvinna» derifr. sk. anskaffas t. vårdarinna f. kon:s barn 434; kullblåst ekvirke sk. hopsamlas derifr. f. export 442; omnämndt 15, 102, 128, 168, 178 noten, 217, 283, 323, 348, 349, 431, 453, 474.
- Vesterhafvet** (-haffvedt, -siön), ang. fisket der 157, 333, 340; väg dit [fr. Vesterbotten] 158; Sveriges rike sträcker sig dit likaså väl som Norge och Ryssl. 331.
- Vesterhaninge**, s:n i Sotholms h:d, Södermanl., 379.
- Vesterlöfsta** (Lösta), s:n i Simtuna h:d, Upl., 40.
- Vestervik** (-vijck), stad i Smål., spanmål dit fr. Stockholm 234; borgare der 237 f.; uppsigt m. resande dit och derifr. 238; galmeja funnen derinvid 377.
- Vestervik, Olof**, kon:s skeppare, anklagad f. dråp 50.
- Vesterås** (-års, -åås), stad och slott, två vretar i Slottshagen derinvid tillbytta kronan 2; borgare der omnämnd 5, 55, 68; åtsk. personers räkenskaper sk. der granskas 13; skolmästaren der [hr Erik Petri] 36 och noten; ö. br. f. hospitalet der 37; tegel dit fr. Strängnäs 38, 92; spanmål t. salu der 40; tvist om gd der 55; oxar dit 88; näfver dit fr. Finl. 91; tomt der bortförl. t. Mats Stuu 92; d:o till Nils Östgöte *ib.*; spik, spjäll m. m. dit 97; timmermän dit *ib.*; järn och koppar sk. föras derifr. på galejor 163; Vår[fru]messe marknad der 305, 306; ö. br. t. den vid Mormessomarken. der församl. menigheten 341; skolmästaren der [hr Erik], br. t. 416; djeknar ur skolan der sk. tagas t. skrifvare *ib.*; arfstvist der 447; br. t. borgmäst. och råd der 43, 341, 348; dat.-ort 1—12, 20, 32—39, 45, 50—77, 85—97, 124—125, 144 (171), 228—232, 251, 453; omnämndt 41, 42, 86, 87, 96, 162, 165, 166, 305, 348, 404, 443, 454, 455; [dom]kyrka 309; län, omnämndt 178 noten; landbofogde der, se **Måns Birgersson**; recess och ordinantia åberopad 177, 368, 387; stift 309, 374; förhandl. m. adeln der 111, 197;

- ang. mönstring och aflöning der 195; knekthöfvidsman der utnämnd 199, 320.
- Vestgöte, se Anders; Jöns; Olof; Sven.**
- Vestmanland** 271 f.
- Vestra Rekarne**, h:d i Södermanl., fogde der 90, 171.
- Vestvart**, skepp dit 99, 100; skinnvaror dit 102; K. M:ts varor dit 168.
- Vexjö**, stad och s:n i Kinnevalds h:d, Smål., 96; S:t Annæ prebenda der 177.
- Vexö** (-öö) i Kangasala s:n, Finl., Jöns Vestgötes gd, 160.
- Vi** (-ij), by i Torsåkers s:n i Gestrikl., 345.
- Vias** (Vij-), gdsnamn [i Finl.], 275.
- Viborg**, stad och slott i Finl., 214, 218, 236, 282; borgare der omnämnd 146; järn och andra varor t. skeppsbyggeriet och slottet der sk. hemtas i Stockholm 156; derifr. sk. föras andra varor t. Stockholm *ib.*; ang. handeln der 231 f.; adeln i Finl. sk. hålla [krigs]folk der 236; ö. br. ang. tomt der 317; borgmäst. och råd der *ib.*; br. t. d:o 367; hospitalet der *ib.*; ang. grunderna f. en hjälpskatts utgörande dit 435, 436, 447; br. t. underfogdarne på slottet der 449; fogden der, se **Måns Nilsson** [Stjernkors]; -s län, ang. knektarnes inqvartering der 158; ö. br. dit 205; omnämndt 261.
- Vibyggehyttan** (Vidbyggiehytte), by i Torsåkers s:n i Gestrikland, 43.
- Vichestade**, se **Viksta**.
- Videbella**, gdsnamn, 447.
- Videby** (Vij-), »torp» i Hammarby s:n, Vallentuna h:d, Upl., 345.
- Videkind** (Vijdeke), hr, kyrkoherde i Munktorp, ö. br. f. hm 91; br. t. 276.
- Vidskepelse** (-skeppelse) 31.
- Vielstada**, se **Villstad**.
- Vik** (Vijk), rättaredöme inom Fogdö s:n, Åkers h:d, Södermanl., 242.
- Vik** i Balingsta s:n, Hagunda h:d, Upl., fru Petronella [Nilsdotters] gd, 230, 387.
- Vik** (Vijk, Vijgby), gd [i Taxinge s:n, Selebo h:d, Södermanl.?], 89, 90.
- Vik** (Vijk), gdsnamn [i Finl.?], 242.
- Vika** (Vij-), s:n i Dalarne, 383.
- Vikasteby** (Vij-) [Viikari?] i Nykyrka [nu Vemo?] s:n i Egentl. Finl. 376.
- Vikebacken**, gdsnamn, 129.
- Viksta** (Vichestade), s:n i Norunda h:d, Upl., 447.
- Viktor** (Fictor) **Skrifvare** 132, 162.
- Vilhelm** (Ville) **Tysk** 248.
- Vilhelm** (Villam) **Östgöte** 420.
- Villebråd** t. julhögtiden 420.
- Villstad** (Vielstada), s:n i Vestbo h:d, Smål., 47.
- Villättinge**, h:d i Södermanl., 145.
- Vilske**, h:d i Vg., 59.
- Vimmerby** (Vimber-), en kyrkojord der föremål f. byte 177.
- Vin** (vijn) fr. Lybeck 235; ang. inköp af 458, 459; jfr **Kråssner vin**.
- Ving**, s:n i Ås h:d, Vg., 348; ang. arf efter presten der 275.
- Vinge**, se **Margareta** [Nilsdotter]; **Nils Olsson**.
- Vintappare**, se **Claes**.
- Vinä** i Eds s:n, N. Tjusts h:d, Smål., Birger Nilsson [Grips] gd, 237.
- Vinä** (Vijnäss), se äfven **Nynäs**.
- Vipetorp** (Vij-), gd i Högsrums s:n, Slättbo h:d, Öland, 440.

- Visinge**, gd [i Täby s:n, Danderyds skplg., Upl.?), 168.
- Visingsö**, ang. tionden der 457.
- Wismar** (Wiss-), stad i Tyskl., 270, 271.
- Vist**, by i Floby s:n, Vilske h:d, Vg., 59, 60.
- Viste**, h:d i Vg., 98; förl. t. Svante Sture 452 [jfr D. XXI: s. 381]; fodringen der begärd af fru Anna [Hogenskild] 452.
- Witte, Kort**, tysk köpsven, 347.
- Wittenberg** (Vitem-), stad i Tyskl.; dat.-ort 466—473.
- Vitus** (-thes) Jägmästare 209.
- Vodha**, se **Vada**.
- Vojakala** (Voikala), by i [Neder]torneå s:n i Norrbotten, 211, 212.
- Vordingborg** (Vorn-), stad på Själland, 237.
- Vrakgods** (vrack-), bergadt vid Öland, 131, 136, 200, 254, 307, 338, 347, 418; återbegärdt af Joachim Perleberg 412—415.
- Vrine** (Vrienne), qvarn i Färgelanda s:n, Valbo h:d, Dalsl., tvist derom 60, 61, 64.
- Vräkling** (vrecklingh) [stor spik om sex eller flera tum] 7.
- Vulf** (-ff) Henriksson 195.
- Vulm**, namn på en sjö [= Bolmen?] 11.
- Vyake, Mats**, hans gd i Åbo 242.
- Våghals** (Våge-), **Hans**, ö. br. f. hm 4; omnämnd 340.
- Våla** (-e), h:d i Upl., 33, 344.
- Våla**, se **Östervåla**.
- Väldmardztomten**, se **Valdemarstomten**.
- Vånga** [i Vg.?), hustru Ingrid's gd, 59.
- Vånga berg** (-gebergh) i Finspångälans h:d, Ög., fogden der [Bengt Pedersson] omnämnd 7, 9; ang. järnhandeln der 75; pass dit 375.
- Vånå** (Vanas) i Pargas s:n, Egentl. Finl., 339.
- Vårdberg**, se **Varberg**.
- Värdehus**, se **Vardöhus**.
- Vårdinge**, s:n i Öknebo h:d, Södermanl., 143.
- Vårfruberga** (Varfrubergha, -gh), gdsnamn [i Södermanl.?), 200, 419.
- Vårfrukyrka**, se **S:t Mariæ** s:n.
- Vår[fru]messe** marknad i Vesterås 305, 306; jfr **Morsmessa**.
- Vårfrus** (-e) kor (koo) och altare (-ere) i Upsala domkyrka med dithörande prebenda 216, 230, 387.
- Vårfrus prebende** [i Åbo], tomt dens. tillhörig 342.
- Vä-**, jfr **Ve-**.
- Väderne**, ortnamn, 140.
- Väffinge** (Väff-), gd i Jäders s:n, Östra Rekarnes h:d, Södermanl. [n. m. Väffe ell. Väffingstorp], och rättaredöme, omfattande arf- och egna gods i Jäders och Kjula s:nr, 242.
- Vägatorp** (Vege-), gd i Essunga s:n, Barne h:d, Vg., 323.
- Vällinge**, gd i Salems s:n, Svartlösa h:d, Södermanl., dat.-ort 309.
- Väne** (Ve-), h:d i Vg., bortförl. 283.
- Värfning** påbjudes [i Smål.] 9, 29, 184, 208, 219, 313, 314; i Södermanl. 17, 320; i Ög. 39; missnöje dermed och orsakerna dertill 151, 152; resultatet deraf i Helsingland dåligt 215.
- Värjor** [vapen i allm.] 320; nyantagna knektar sk. öfvertaga dem, som innehafts af de afgångna 200, 201.

Väsby (Ves-), kungsgd invid Sala, fogden der 33, 43; körslor dit 112; fatburs-hustrun der 427; dat.-ort 13—19, 30—32, 39—40, 43—44, 46—50, 451—453.
Väsby (Ves-), gd [i Kumla s:n, Öfvertjurbo h:d, Vestmanl.?, 90.
Vässunda (Ves-), gd i Hattula s:n, Finl., 167.
Vörå (? Veru), s:n i S. Österbotten, 423.

Y.

Ydre (-ö), h:d i Smål. [n. m. räknadt t. Ög.], 348, 418.
Yksinäis, se **Kirvesniemi**.
Yllestad (Ilista, Yl-), by i Kolbäckes s:n, Snefringe h:d, Vestmanl., 167, 198.
Ysinge, gd i Almunge s:n, Närdinghundra h:d, Upl., 376.
Ystad, sillskutor derifr. 399.
Yster (ysther), se **Ostar**.
Ytterselö (Yttre Sela), s:n i Selebo h:d, Södermanl., 163.
Yxnevik (Öxneviick), gd i Gladhammars s:n, S. Tjusts h:d, Smål., 281.
Yxnäs, se **Kirvesniemi**.

Å.

Åbo (-oo), slott och stad, 171, 227, 275, 377, 378, 391—393, 464; ang. en tysk köpsven der 105; borgare der 165, 196, 204, 342, 390 f., 392; rådet och menigheten der haft bud hos kon., hvilka borde undervisas ang. en rätt handel m. utländingar 179; förl.-br. på en tomt der 196; ang. vackan [skäppan] på slottet der 197; br. t. borgarne der 200; krigsfolk derifr. t. ryska gränsen 218, 236; tomt der bortförl. 242; galeja sk. byggas der 250; Helga kors' gd och prebende der 261; tomt der såld 281; borgare der adlad 297; br. t. kapitlet der 305, 311; kommunhuset der 311; ang. biskopsgdn der 324; br. t. borgmäst. och råd [der] 340; tomt, tillh. Vårfrus preb. der, såld 342; d:o, tillh. S:t Karins preb. der, d:o *ib.*; br. t. båtsmännen på K. M:ts fartyg der 345; tvist om jord der 349; en kronans gd der såld 368; S:t Laurentii och Själagårds prebendegdr der *ib.*; förl.-br. f. sysslomannen der 381; stadsfogden der 392; br. fr. utv. kon. Erik t. borgersk. der 463; ang. borgarnes klagomål öfv. de der förlagda knektarne 463—465; -län, ö. br. dit 205; domkapitel, ö. br. t. 311; stift (sticktt) 333.

Åby, gd i Nora s:n, Våla h:d, 136.

Åby, s:n i Lysings h:d, Ög., tionde der bortförl. 343.

Åby, s:n i Norra Möre h:d, Smål., 141.

Åcker, se **Ocker**.

Åke Olsson sk. hafva en tomt i st. f. en annan 195.

Åken, Peter van, borgare i Åbo, 382, 391; skyddsbr. f. hm 390.

Åker, h:d i Södermanl., 136; fogde der utnämnd 39; tionde derifr. förl. t. Strängnäs domkyrka 265.

Åker, s:n [obest. hvilken], spanmål t. dess kyrka 41.

Åker, se äfven **Åkerby**; **Österåker**.

Åkers skeppslag i Upl., ö. br. t. inv. der 154.

Åkerbo, h:d i Vestmanl. [eller på ngra ställen möjl. det likanämnda h:d i Ög.; jfr följ.] 272; fogden der 1; del af tionde der bortförl. 36; skada

- föranledd af oxdrifter der 224; dagsverken derifr. t. Lindesberg 353; befrielse fr. d:o 383; ö. br. t. menige man der 8, 407; d:o omnämndt 409, 411.
- Åkerbo**, h:d i Ög., allmogen der lemnat timmer 82; fogde der utnämnd 279. Jfr föreg.
- Åkerby** (Åker!), s:n i Bälinge h:d, Upl., 96.
- Åkerö** i Bettna s:n, Oppunda h:d, Södermanl., afl. Nils Pederson [Bjelkes] gd, 178 noten, 257, 451.
- Ål** (åäll) i skatt fr. Ångermanl. och Medelpad 129, 130.
- Åland** 305, 370; **-skalk** (-dz kalck) 251.
- Ållonfläsk** (åldenflesk, ålene-) 127, 169, 276, 279.
- Ålsten** (Ålesteen), [gd i Bromma s:n, Sollentuna h:d, Upl.?] 17.
- Åläanning**, se **Anders**; **Per**.
- Ångeqvärn** (-qvern) [i Södermanl.], gdsnamn, 35.
- Ångerman** (-d), **Lasse**, dräpt 42.
- Ångermanland** (Ångermande-) 370; fogden der [Kettil Nilsson] 128; ang. der-varande fiskerier 352; skatt deraf 129, 130, 257—158; Hans Fordell fogde der 205; pass dit 304; ö. br. t. inv. der 323; **-s södra prosteri**, samman-skott af silfver till ett prestgille der 130.
- Årlax** (Arlax), rusthåll i Virmo s:n i Norrfinl., Henrik Jönssons gd, 377.
- Årsunda** (Orsume), s:n i Gestrikland, 100.
- Årsväxten** felslagen i utlandet 398, 403.
- Ås** (Åss), h:d i Vg., 193, 241.
- Åsunda** (-e), by i Segerstads s:n, Grums h:d, Verml., 254.
- Åsunda**, h:d i Upl., förhandl. m. adeln der 111; d:o m. bönderna 344; körslor derifr. t. Salberget och Väsby gd 112.
- Åtvidaberg** (Åtvidz-) i Åtvids s:n, Bankekinds h:d, Ög., 254; koppar derifr. t. Vadstena 285.

Ä.

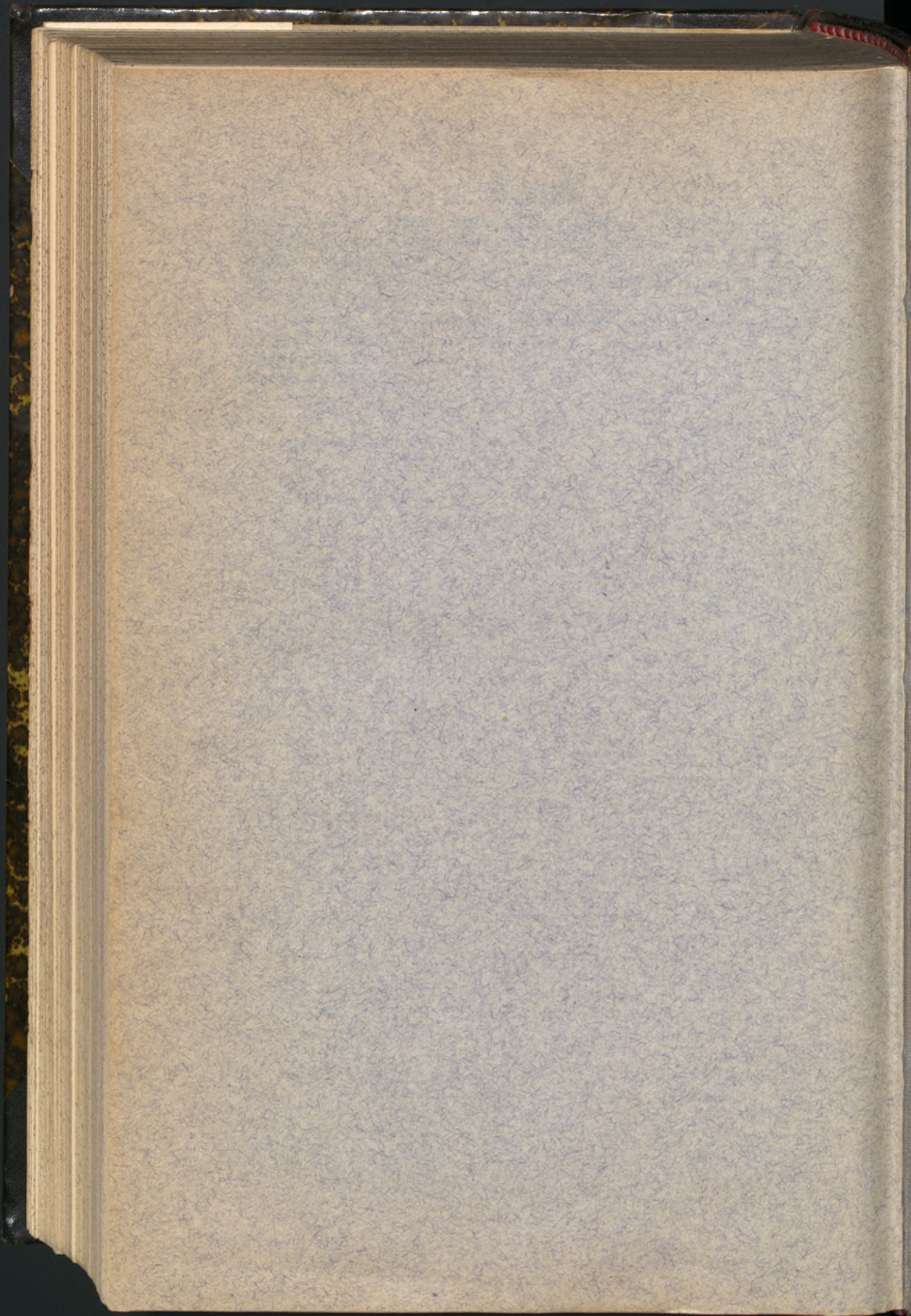
- Ädelemän**, se **Adelsmän**.
- Ägrepe**, se **Egrepä**.
- Äkerö**, se **Ekerö**.
- Älfvedalerna**, se **Eldalen**.
- Älijn**, se **Elin**.
- Ängsröjning** (enge rödning) på ryska gränsen 237.
- Ärjemark** (äriemarck, erie-) [odlingsbar mark] 307; tvist ang. mellan Pedersöre och Kyro s:nr 212, 213; dess upprödjande i Finl. 267, 299, 300, 354 f.; d:o d:o särskildt i Korsholms län 299; öfvervåld mot nybyggare på 354.
- Ärkedjeknedömet** (archidiachonatus) i Strängnäs 384, 397.
- Ärtor** (erther), hvita, [fr. Vadstena] t. K. M:t 424.

Ö.

- Ödeby** (-bo), s:n i Glanshammars h:d, Närke, 272.
- Ödeshemman** (ödesgodz), ang. en påbjuden undersökning af sådana [i Smål.] 6; tillstånd att upptaga sådant 420; tvist om 427.

- Ödeshög** (-siö), s:n i Lysings h:d, Ög., tionde der bortförl. 343.
- Öfverberg** (Öffv-) i Björksta s:n, [Yttertjurbo h:d, Vestmanl.?, 34.
- Öfvernäs**, by i Säby s:n, Snefringe h:d, Vestmanl., ang. en gds byggande der 203.
- Öfverskärare** (Öffverskärere), se **Påfvel**.
- Öfversta** (Öffv-), by i Björksta s:n, Ytter-Tjurbo h:d, Vestmanl., 86.
- Öjefiske** (öije-) [skärgårdsfiske?] 281.
- Öjevalla**, gd i Åsaka s:n, Vartofta h:d, Vg., 137.
- Öl** (ööll), tyskt (»tyst»), 389.
- Öland**, ang. bergning af der förlist skeppsgods 131, 136, 200, 307, 343, 347, 418; ang. kungsfodringens utgörande der 308; qvitto på vrakgods derifr. 338; skattläggning af prest- och kyrkolandbors hemman der 427; boskaps-sjuka der 437; ullspinnande der 440; vattenafdikning der *ib*.
- Önsta** (Öne-), by i Tibble s:n, Håbo h:d, Upl., 181.
- Örby** (Öre-), gd i Vendels s:n, Örbyhus h:d, Upl., 33, 96, 248, 350, 447; dags-verken dit 51, 447; fogden der tillsatt 382.
- Örebro** 104, 429; fogde öfver klosteregör der 171.
- Örelax** [laxöring] 269 f.
- Öria**, ort i Finnmarken, 331, 332.
- Örien Larsson**, klockare i Karis s:n, Finl., 384.
- Örneram**, se **Ragvald Halvardsson**.
- Örnflycht**, se **Arendt Pedersson**.
- Ösby**, by i Österhaninge s:n, Sotholms h:d, Södermanl., 163.
- Össby** (Ösby), s:n i Vallentuna h:d, Upl., [n. m. sammanslagen med Garn] 154.
- Östa** i Skyllinge s:n, Oppunda h:d, Södermanl., 433.
- Östanvik** (Östenvijck), gd i Österhaninge pastorat [och Nämndö kapellförs.], Sotholms h:d, Södermanl. 170.
- Österbotten** (Östrebottnen, Botnen), fogden der [Joel Bagge] 194; ö. br. dit 205; Hans Fordell härads höfding der 205; prosten der omnämnd 240; ö. br. f. den salfångstidkande befolkningen der 369; omnämndt 212, 213, 354, 370.
- Österdalarne** (Östre-), 42; höfvidsman öfver knektarne der 91; ö. br. t. allmogen der 123.
- Österfernebo** (Fernebo), s:n i Gestrikland, 39.
- Östergötland** 12, 13, 16, 53, 89, 94, 102, 115, 138, 196, 254, 267, 275, 277, 280, 285, 380, 399; spanmål derifr. t. Jönköping 47; förslag om städselörens upptagande der 79; Vadstena klosterns landbor der 96; förhandl. m. adeln der 112; drottningens gods der 133; rekommendation t. ett prestgäll der 192; ang. K. M:ts folks aflöning der 194, 196, 201, 376; ang. spanmåls-förrådet der 199; fodernöt t. kungsgårdne der 202; ridfogdarne der östan stäng 203; tattare der 245; landbofogden der 394, 401; skånska sillskutor inlupit i skärgården der 399; adeln der sk. varnas f. en tysk köpman 454, 455.
- Österhaninge**, s:n i Sotholms h:d, Södermanl., 164, 170.
- Östersjöprovinserna** (-landen), årsväxten felslagen der 403.
- Östersta** (? Östistum) [i Trögd?] 160.
- Östervik**, gdsnamn, 54.
- Östervåla** (Våla), s:n i Våla h:d, Upl., 96.
- Österåker** (Åker), s:n i Åkers skeppslag, Upl., 154.

- Östgöte (Ösg-), se Anders; Bengt; Nils; Vilhelm.
- Östhammar (-er) 134; sk. vederkännas kronan 169.
- Östistum, se Östersta.
- Östra (-e), h:d i Smäl., 477; ö. br. t. allmogen der 293; d:o omnämndt 307, 312.
- Östra Husby, s:n i Östkind's h:d, Ög., 95.
- Östra Rekarne, h:d i Södermanl., fogde der 90; ö. br. t. allmogen der 489.
- Östuna, s:n i Långhundra h:d, Upl., 420.
- Öxer, se Oxar.
- Öxnevik, se Yxnevik.

6000239315

Göteborgs universitetsbibliotek

